

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 10 ตุลาคม 2565

Vol. 7 No. 10 October 2022

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 10 ประจำเดือนตุลาคม 2565

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Acadami เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บกจ.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ภูมิภควัชร ภูมิพงศ์คชศร

ผศ.ดร.วินิจ ฝาเจริญ

ผศ.ดร.ญาณกร โท้ประยูร

ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญโญ, ดร.

ดร.จิตาภา เรมมีศรีสุข

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ดร.รุ่งโรจน์ สรสระบุญ

ดร.ธันยรัตน์ จันทรทรวงพล

ดร.จันทนา อุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยสยาม

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.อภิญวัณน์ โพธิ์सान

ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทรผ่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา
ผศ.ดร.ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์คชสร
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ,ดร.
ดร.เกษสุตา โภคานิตย์
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ภาณุวัฒน์ กิตติกรวรรณธ์ รัตนพิมลพลแสน
ดร.ลักขณา อินทร์บึง
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล
ดร.รัชดา ภัคดียิ่ง
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล
ดร.สาคร มหาหิงค์
ดร.อดิสร หนันคำจร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นักวิชาการอิสระ
วิทยาลัยพิษณุพนธ์
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิรารรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องร้อยละและอัตราส่วน 1
นวลจันทร์ จันทรศรี และ วณินทร พุนไพบูลย์พิพัฒน์
- ➔ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียน วิชา ประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม 18
จตุรภัทร ไสยสมบัติ และ จิตติวรดา พลเยี่ยม
- ➔ การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดนครพนม 35
เรณณรงค์ ดวงดีแก้ว, วาโร เฟิงสวัสดิ์ และ อภิลิธิ์ สมศรีสุข
- ➔ แบบแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทย 50
อุษา ศิลป์เรืองวิไล
- ➔ การส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว 67
ชัชวาลย์ ใจฟอง, นารินทร์ สิริสาร และ อารังเจต พัฒนาข
- ➔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 83
ชัยเดช อารีศิริไพศาล
- ➔ ถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียน โครงการกองทุนการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันทิพย์ อำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย 103
ภัทรานิษฐ์ บุญยงค์, วจี ปัญญาใส และ พิมพกา ธรรมสิทธิ์
- ➔ การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 116
พิชญา แก้ววันทา และ อุไร สุทธิแย้ม
- ➔ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหลักน้ำพิ้งประสบการณ์บนฐานชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะ ภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนทองแสนขันวิทยา จังหวัดอุดรธานี 133
ทิวา ธิปัญญา และ ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ

- ➔ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนขยาย 145
โอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร
ทิพยาภรณ์ สุณา และ รัตนา กาญจนพันธุ์
- ➔ การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการทาง 158
ประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เจนจิรา อบกลิ่น และ สมทรง สิทธิ
- ➔ การจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาล 173
อาการเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ
สุทธินันท์ มีชำนาญ, วรรณวิภา ไตลังคะ และ สุดาภรณ์ อรุณดี
- ➔ การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดย 186
การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
กนกวรรณ นิราศรี และ สมทรง สิทธิ
- ➔ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางทางการเดินทัพของพระนางจาม 200
เทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน อำเภอสามเงา จังหวัดตาก สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ธนพร ดีประเสริฐ และ ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ
- ➔ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนัก 212
การศึกษา กรุงเทพมหานคร
สุรีย์วรรณ พรหมขุนทอง และ รัตนา กาญจนพันธุ์
- ➔ การจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทส่งพัสดุที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของ 228
ผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
ชาญศักดิ์ เกิดสุข
- ➔ **Using Communicative Activities to Enhance English Speaking Skills of The** 246
First-Year High Vocational Students at Prachinburi Technical College
Sirani Songsri and Krishna Kosashunhanan
- ➔ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อ 253
ส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
นันทวัน วิรุณภักดิ์, วิเชียร อ่างรังโสติสกุล และ อังคณา อ่อนธานี

➔ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา 271
มัธยมศึกษา นครสวรรค์

กัญญาภักดิ์ จุฑาพลกุล และ ทศนะ ศรีปัดดา

➔ ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 285
ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิฑูรย์ วีรศิลป์

➔ การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน (Board Game) ที่ 297
ส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชาคริสต์ ข้าศรี, จักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม และ วรินทร์ พุนไพบูลย์พัฒน์

➔ รูปแบบการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม 313

ปริพัทธ์ เวทธรณสุธี, เจตน์สฤษฎี อังศุกาญจนกุล และ โกมล ไพศาล

➔ แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัด 332
ปราจีนบุรี

สมพงษ์ พรหมที, นาริรัตน์ สิริสาร และ บำเพ็ญ เขียวหวาน

➔ การส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี 348
จังหวัดนครสวรรค์

นุชฌา ภัทรไพบูลย์ชัย และ นาริรัตน์ สิริสาร

➔ บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู กลุ่ม 364
โรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 2

ณัฐจินันท์ โยมงาม และ อรุโ สุทธิแย้ม

➔ การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน 377
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ธีรวัฒน์ ศรีวรกุล, อภิลิทธิ สมศรีสุข และ วาโร เฟิงสวัสดิ์

➔ รูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบบครบวงจรของสถาน 393
ประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564

วรรณ วิจิตร, ไพรัตน์ อันอินทร์, กริ่งแก้ว สะอาดรัตน์ และ ธนาลักษณ์ สุขประสาน

➔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐาน สถานพัฒนา 411
เด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย

กมลวรรณ เอื้องเพชร, พิมพกา ธรรมสิทธิ์ และ สุกัญญา รุจิเมธธาส

➔ **An Analysis of Discourse Practice of Political Speeches : A Case Study of Donald Trump** 430

Sapolachet Prachumchai and Anchana Sriraungrith

➔ **แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีษะนาลัย จังหวัดสุโขทัย** 441

อมรรวรรณ สุวรรณโณม, พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และ ชัชภูมิ สี่ชมภู

➔ **การพัฒนาความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี** 458

เบญจภาคี จงหมื่นไวย, ประวิทย์ สิมมาทัน และ สนิท ตีเมืองซ้าย

➔ **การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี** 476

กฤษฎรา ยองใย และ คັນสนีย์ จะสุวรรณ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ
ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เรื่องร้อยละและอัตราส่วน

**The Performance for Mathematicial Learning Activities by Stem
Education for Development the Creativity and Innovational
Skill of Prathomsuksa 6 Students on the
Percentage and Ratio**

นวลจันทร์ จันทรศรี และ วนินทร พูนไพบูลย์พัฒน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Nuanjan Jansri and Wanintorn Poonpaiboonpipat
University of Naresuan, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nuanjanjansri@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ร้อยละและอัตราส่วน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยเป็นนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวัดหนองขุนชาติ (อุทิศพิทยาคาร) จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 35 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2564 โดยใช้ แบบสังเกตพฤติกรรมความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม แบบประเมินชิ้นงาน และใบกิจกรรม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เรื่อง ร้อยละและอัตราส่วน มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน มีประเด็นสำคัญที่ควรตระหนักถึง ได้แก่ ขั้นตอนการระบุปัญหา ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินกิจกรรมด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม หากนักเรียนไม่สามารถระบุปัญหาจากสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง จะส่งผลกระทบต่อขั้นตอนอื่น ๆ ด้วย ผู้สอนควรเน้นย้ำให้นักเรียนระบุปัญหาให้ถูกต้อง และกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันแก้ปัญหา นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงาน

* วันที่รับบทความ: 4 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 31 พฤษภาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 1 มิถุนายน 2565

Received: May 4, 2022; Revised: May 31, 2022; Accepted: June 1, 2022

ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และด้านการสร้างนวัตกรรม ซึ่งด้านที่นักเรียนสามารถพัฒนาได้มากที่สุด คือ ด้านการสร้างนวัตกรรม และด้านที่นักเรียนสามารถพัฒนาได้น้อยที่สุดคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา; กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม; ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม; ร้อยละ และอัตราส่วน

Abstracts

This action research aimed to develop creativity and innovation skills learning activities based on STEM education approach through the engineering design process of grade 6th students in the topic of Percentage and Ratio. The participants of the study were 35 students of Anubanwatnongkhunchat (Uthitpitthayakarn) in Uthaitхани Province which were collected the data in the academic year 2021. The research instruments were including reflecting forms for learning activities observation forms, evaluation forms and activity sheets. The data were analyzed by content analysis. The learning activities according to the STEM education approach through the engineering design process consists of 6 steps: 1) problem identification, 2) collecting data and related problems, 3) problem-solving design, 4) planning and implement, 5) testing, evaluation and development of problem-solving and works. 6) problem-solving presentation. The important issue was in the first step of engineering design process, identifying the problem. If the student was unable to appropriately identify the issue from the situation, this will have an impact on the rest of the procedures. Teachers should emphasize appropriately identifying the problem as well as engaging students to solve problems. The results revealed that most students developed skills of creativity and innovation after receiving STEM-based learning activities through the engineering design process in all three fields: creative thinking, collaboration, and innovation. Innovation is the most developed skill, whereas creativity is the least developed.

Keywords: STEM Education; Engineering Design Process; Creatively and Innovation Skill; Percent and Ratio

บทนำ

จากกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเดิมไปสู่สังคมยุค 4.0 ซึ่งเป็นสังคมด้านอุตสาหกรรม ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างก้าวกระโดด ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั่วโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศเพื่อก้าวไปสู่การเป็นประเทศชั้นนำ ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศจึงเป็นดัชนีวัดการพัฒนาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชีตความสามารถในการศึกษานับเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561 : ก) จากการจัดอันดับชีตความสามารถในการแข่งขันโดยสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) ปี 2561 ความสามารถในการแข่งขัน

ด้านการศึกษาของประเทศไทย อยู่อันดับที่ 56 ลดลง 2 อันดับเมื่อเทียบกับปี 2560 (IMD 2561) จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาด้านการศึกษาอย่างเร่งด่วน ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 คือการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ยังได้กำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 79) ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นี้ถูกพัฒนาขึ้นมาจากเครือข่าย P21 หรือ Partnership for 21st Century Learning ของประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทยก็ได้ถูกกำหนดเป็นเป้าหมายของผู้เรียนในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนจึงควรเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งทักษะความรู้ริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นความสามารถในการคิดที่หลากหลายแนวทาง เป็นความคิดที่แปลกใหม่ ที่เกิดจากการปรับปรุงความคิดเดิม หรือเป็นความคิดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิม เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือนวัตกรรม ที่อยู่บนฐานของเหตุผลและเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก เพราะมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีความต้องการที่จะเร่งพัฒนานวัตกรรมและนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้ในสนามแข่งขันของโลก โดยถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ถูกปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีความรู้และนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายในเวลาอันรวดเร็ว (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : สสวท.) จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางทางในการพัฒนานักเรียนให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดเป้าหมายให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งให้การศึกษาและการเรียนรู้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล พัฒนาคอนไทยให้มีทักษะการคิดสังเคราะห์ สร้างสรรค์ ต่อยอดสู่นวัตกรรม มีทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี มีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมระบบการเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สสวท., 2560 : 64) ซึ่งจะเห็นว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และรูปแบบการจัดการ

เรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM education) ที่เน้นการบูรณาการความรู้ทั้ง 4 สาขาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM education) ที่เน้นการบูรณาการความรู้ทั้ง 4 สาขาวิชา มีรูปแบบการสอนหลายรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ หนึ่งในนั้นคือ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ, 2559 : 16-17) ซึ่งเป็นกระบวนการสอนแบบหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากการใช้กระบวนการทางวิศวกรรมศาสตร์เป็นการสอนให้เด็กรู้จักคิดในด้านต่าง ๆ เช่น การคิดหาเหตุผล การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา ครูสามารถใช้กระบวนการทางวิศวกรรมศาสตร์สอนเด็กได้ตั้งแต่ระดับอนุบาลและระดับประถมเป็นต้นไป (วศิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2560 : 55) โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Problem Identification) ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information) ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมิน และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing Evaluating and Design) และขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) จากกระบวนการแก้ปัญหา 6 ขั้นตอนดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ตั้งแต่การร่วมกันระบุปัญหา การแก้ปัญหา ร่วมไปถึงการออกแบบชิ้นงานและการสร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ ตามแนวคิดของสะเต็มศึกษา ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สร้างสรรค์ชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง แก้ปัญหาการสร้างชิ้นงาน โดยใช้ความรู้จากการบูรณาการความรู้ทั้ง 4 สาขาวิชา การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกับการทำงานกับผู้อื่น ส่งเสริมทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน เรื่องร้อยละและอัตราส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่พัฒนานักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม และตรงตามเป้าหมายตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ร้อยละและอัตราส่วน เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทางของสะเต็มศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ของ Schumuck (2006, pp 8-12 อ้างอิงใน สิริินภา กิจเกื้อกูล, 2557 : 149-151) เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนใน 1 วงจร ดำเนินการวิจัย 3 วงจร โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วงจรปฏิบัติการ ใช้เวลา 21 ชั่วโมง เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง ร้อยละและอัตราส่วน ประกอบด้วยหัวข้อย่อย 3 หัวข้อ คือ โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับร้อยละ อัตราส่วนและมาตราส่วน และโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอัตราส่วนและมาตราส่วน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เรื่องร้อยละและอัตราส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 แผน รวม 21 ชั่วโมง ได้แก่

2.2 ใบกิจกรรม เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม โดยใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำเป็นกลุ่ม

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ใช้เก็บข้อมูลการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

2.4 แบบประเมินชิ้นงาน เพื่อประเมินนวัตกรรมหรือชิ้นงานของผู้เรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ใช้เก็บข้อมูลการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) ด้านสาระการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 5) ด้านวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการประเมินพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ในทำนองเดียวกันผู้วิจัยนำใบกิจกรรม และแบบสังเกตพฤติกรรมความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขก่อน

เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อคำถาม

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน

การประเมิน	ระดับคะแนน		
	ดีเยี่ยม	ดี	ต้องปรับปรุง
แปลงเพาะถั่วงอก	1. สร้างแปลงเพาะถั่วงอก โดยใช้ความรู้เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช 2. แปลงแปลงเพาะถั่วงอก สามารถเพาะถั่วงอกได้ตามเงื่อนไขของสถานการณ์ 3. เลือกใช้วัสดุในการสร้างแปลงเพาะถั่วงอก ได้อย่างคุ้มค่าและมีรูปร่างแตกต่างไม่ซ้ำใคร	มีเพียง 2 ข้อ	มีเพียง 1 ข้อ
สูตรไอศกรีมเพื่อสุขภาพ	1. สร้างสูตรไอศกรีมเพื่อสุขภาพที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการ 2. ทำไอศกรีมเพื่อสุขภาพได้ตามเงื่อนไขของสถานการณ์ 3. สร้างสูตรไอศกรีมเพื่อสุขภาพที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร	มีเพียง 2 ข้อ	มีเพียง 1 ข้อ
แบบจำลองเศรษฐกิจพอเพียง	1. สร้างแบบจำลองโดยใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและและความรู้เรื่องการต่อวงจรไฟฟ้าอย่างง่ายได้อย่างถูกต้อง 2. สร้างแบบจำลองได้ตามเงื่อนไขของสถานการณ์ 3. สร้างแบบจำลองได้อย่างสร้างสรรค์แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร	มีเพียง 2 ข้อ	มีเพียง 1 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ มาวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) นำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดจากการสังเกตพฤติกรรม และใบกิจกรรมนักเรียน ไปทำการวิเคราะห์ โดยการนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและลงรหัสกลุ่มข้อมูล ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงรหัสการจัดกลุ่มข้อมูลทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม

กลุ่มข้อมูล	รหัส	พฤติกรรมบ่งชี้
1.การคิดสร้างสรรค์	T1	ใช้เทคนิคของการสร้างสรรค์ทางความคิดที่หลากหลาย คือ นักเรียนสามารถบอกแนวทางการแก้ปัญหาได้มากกว่า 1 แนวทาง
	T2	สร้างสรรค์แนวคิดที่ใหม่และมีคุณค่าทั้งจากแนวความคิดเดิมหรือแนวความคิดใหม่ คือ นักเรียนมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่แตกต่างไม่ซ้ำเดิมและไม่ซ้ำกับเพื่อน อาจเป็นแนวคิดที่ปรับปรุงมาจากแนวคิดเดิมหรือเป็นแนวคิดใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนก็ได้
	T3	การตรวจสอบ แก้ไข วิเคราะห์ และประเมินแนวคิดที่นำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางาน คือ นักเรียนวิเคราะห์ผลดีผลเสียของแนวทางในการแก้ปัญหาและเลือกใช้แนวคิดในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดในการพัฒนาชิ้นงานผ่าน
2.การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์	W1	พัฒนา ปฏิบัติและสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ คือนักเรียนสามารถสื่อสารแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจได้
	W2	รับฟัง และยอมรับความคิดเห็นจากผู้อื่นพร้อมทั้งสะท้อนผลที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน คือ นักเรียนแสดงออกถึงการรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีวิจารณญาณ และกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง
	W3	นำเสนอความคิดเริ่มต้นและความคิดที่สร้างสรรค์ขึ้น รวมทั้งทำความเข้าใจกับข้อจำกัดที่มีอยู่เพื่อนำไปใช้ใน

กลุ่มข้อมูล	รหัส	พฤติกรรมบ่งชี้
		การสร้างแนวคิดใหม่ คือ นักเรียนเลือกวิธีการนำเสนอแนวคิดของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
	W4	เรียนรู้จากข้อผิดพลาด เนื่องจากความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมและการสร้างนวัตกรรมเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และทำซ้ำจนเกิดผลสำเร็จ คือ นักเรียนสามารถนำข้อเสนอแนะจากผู้อื่นไปปรับปรุงชิ้นงานของตนเองได้

ในการวิเคราะห์ผลการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนเป็นนักศึกษา แนวโน้มของการพัฒนาของจำนวนผู้เรียนที่แสดงออกถึงความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมในแต่ละองค์ประกอบว่ามีทิศทางไปทางใด หากมีจำนวนผู้เรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมมากขึ้นก็หมายความว่าผลการพัฒนาความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมในด้านนั้นมีมากขึ้นด้วย โดยมีเกณฑ์วัดการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 เกณฑ์วัดและประเมินผลการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม

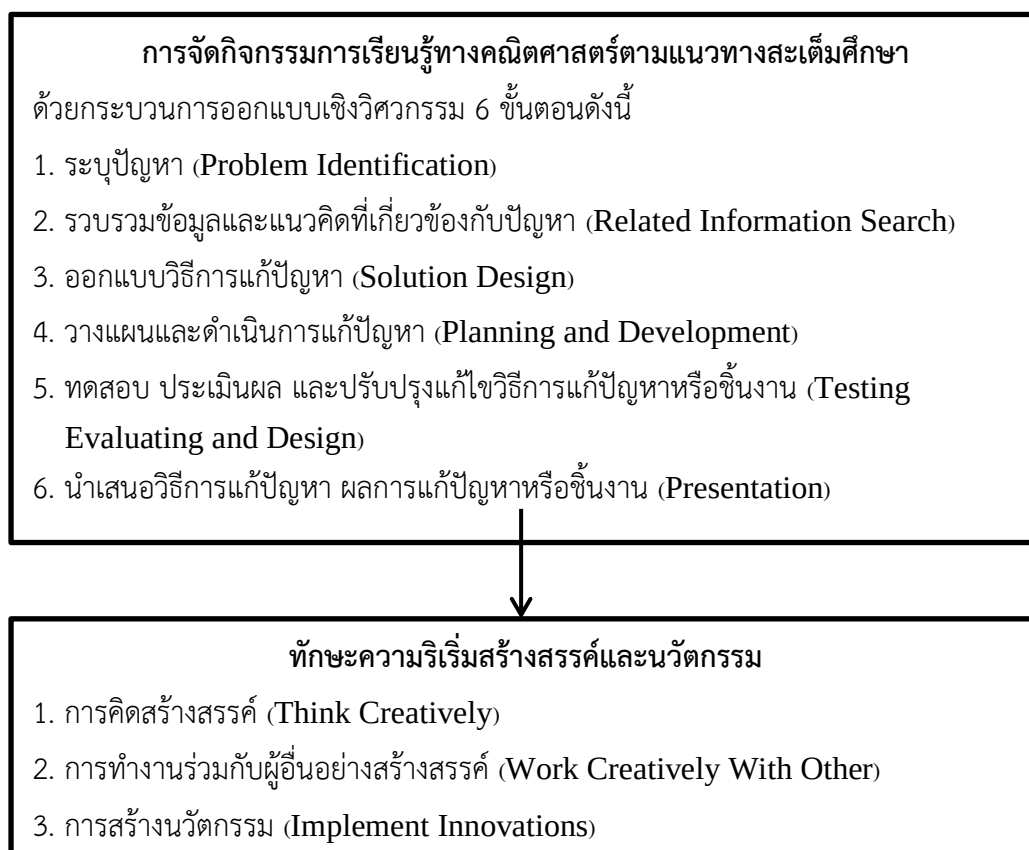
ประเด็น การประเมิน	ระดับการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม			
	แบบ A	แบบ B	แบบ C	แบบ D
การคิดสร้างสรรค์	มีข้อมูลบ่งชี้สามรหัส คือ T1, T2 และ T3	มีข้อมูลบ่งชี้เพียงสอง รหัส	มีข้อมูลบ่งชี้เพียงหนึ่ง รหัส	ไม่พบ ข้อมูลบ่งชี้
การทำงานร่วมกับ ผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์	มีข้อมูลบ่งชี้สี่รหัส คือ W1 , W2 , W3 และ W4	มีข้อมูลบ่งชี้เพียงสอง หรือสามรหัส	มีข้อมูลบ่งชี้เพียงหนึ่ง รหัส	ไม่พบ ข้อมูลบ่งชี้
การสร้างนวัตกรรม	นำแนวคิดที่มีมา สร้างขึ้นเป็นชิ้นงาน หรือนวัตกรรมที่ แปลกใหม่ได้	ไม่สามารถนำแนวคิด ที่มีมาสร้างขึ้นเป็น ชิ้นงานหรือนวัตกรรม ที่แปลกใหม่ได้	ไม่เกิดแนวคิดที่จะ สามารถนำมาสร้างขึ้น เป็นชิ้นงานหรือ นวัตกรรมที่แปลกใหม่ ได้	-

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละและอัตราส่วน พร้อมทั้งให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้
2. ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการณ์วิจัย บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ ลงในแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้
3. ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการณ์วิจัย ร่วมกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ จากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ไปวิเคราะห์ผล เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป
4. ผู้วิจัยนำผลการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ ไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการถัดไป
5. หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ครบทั้ง 3 แผนแล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากใบกิจกรรม และแบบสังเกตพฤติกรรมความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมมาลงรหัสการจัดกลุ่มข้อมูลทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
6. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงรหัสการจัดกลุ่มข้อมูลทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมมาวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์วัดและประเมินผลการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม และสรุปผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม มีกรอบแนวคิดการวิจัยดังรูปที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการในแต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนผล (Plan- Action- Observation- Reflect : P-A-O-R) เพื่อปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาให้พัฒนาทักษะความรู้เริ่มสร้างสรรค์ สรุปได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางแสดงผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขั้นตอน	วงจรปฏิบัติการที่ 1	วงจรปฏิบัติการที่ 2	วงจรปฏิบัติการที่ 3
ขั้นวางแผน (Plan)	เตรียมแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 – 3 สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์	ปรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 โดยใช้คำถามสั้น ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และยกตัวอย่างการระบุปัญหาที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน	ปรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 โดยเพิ่มเวลาในชั้น ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาให้มากขึ้นและอธิบายถึงความสำคัญและประโยชน์ของการออกแบบวิธีการแก้ปัญหา
ขั้นปฏิบัติการ (Action)	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ 1 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับร้อยละ กิจกรรมที่ 1 แปลงเพาะถั่วงอกอัตโนมัติ จำนวน 8 ชั่วโมง	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ 2 เรื่อง อัตราส่วนและมาตราส่วน กิจกรรมที่ 2 ไอศกรีมเพื่อสุขภาพ จำนวน 5 ชั่วโมง	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ 3 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอัตราส่วนและมาตราส่วน กิจกรรมที่ 3 อยู่อย่างพอเพียง จำนวน 8 ชั่วโมง
ขั้นสังเกตการณ์ (Observation)	พบปัญหาในชั้นระบุปัญหา คือ ผู้เรียนสับสนในการระบุปัญหา	พบปัญหาในชั้นออกแบบวิธีการแก้ปัญหา คือ ผู้เรียนไม่มีการวางแผน ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา	พบปัญหาในชั้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา คือ ผู้เรียนไม่บอกแหล่งที่มาของข้อมูลที่ทำให้การสืบค้น ทำให้ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ
ขั้นสะท้อนผล (Reflect)	ควรอธิบายการระบุปัญหาเพิ่มเติม และยกตัวอย่างให้ผู้เรียนเข้าใจ ในขั้นการระบุปัญหา	ควรอธิบายให้ผู้เรียนทราบถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผน ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา	ควรสอบถามแหล่งที่มาของข้อมูลจากผู้เรียน และตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูล que ผู้เรียนได้ทำการสืบค้น

ขั้นตอน	วงจรปฏิบัติการที่ 1	วงจรปฏิบัติการที่ 2	วงจรปฏิบัติการที่ 3
		และเพิ่มเวลาในการทำ กิจกรรมให้มากขึ้น	

ผลการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม เรื่อง ร้อยละและอัตราส่วน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การคิดสร้างสรรค์

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรม และแบบสังเกตพฤติกรรมความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม สามารถพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการคิดสร้างสรรค์ได้ ซึ่งนักเรียนสามารถ 1) บอกแนวทางการแก้ปัญหาได้มากกว่า 1 แนวทาง 2) มีแนวทางในการแก้ปัญหาที่แตกต่างไม่ซ้ำเดิมและไม่ซ้ำกับเพื่อน อาจเป็นแนวคิดที่ปรับปรุงมาจากแนวคิดเดิมหรือเป็นแนวคิดใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนก็ได้ 3) วิเคราะห์ผลดีผลเสียของแนวทางในการแก้ปัญหาและเลือกใช้แนวคิดในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดในการพัฒนาชิ้นงาน นักเรียนส่วนใหญ่ อยู่ในกลุ่มแบบ B นั่นคือ สามารถปฏิบัติได้เพียง 2 ข้อ ซึ่งความสามารถที่นักเรียนยังขาดอยู่คือ แนวทางในการแก้ปัญหาที่แตกต่างไม่ซ้ำเดิมและไม่ซ้ำกับเพื่อน อาจเป็นแนวคิดที่ปรับปรุงมาจากแนวคิดเดิมหรือเป็นแนวคิดใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนหาวิธีการแก้ปัญหาในเวลาที่จำกัด นักเรียนมีเวลาการรวบรวมข้อมูลน้อยเกินไป รวมไปถึงทักษะการคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาค่อนข้างนาน

2.2 การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรม และแบบสังเกตพฤติกรรมความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม สามารถพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการคิดสร้างสรรค์ได้ นักเรียนส่วนใหญ่มีทั้ง แบบ A และ แบบ B นั่นคือนักเรียนสามารถ 1) สามารถสื่อสารแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจได้ 2) แสดงออกถึงการรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีวิจรรย์ญาณและกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง 3) เลือกวิธีการนำเสนอแนวคิดของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 4) สามารถนำข้อเสนอแนะจากผู้อื่นไปปรับปรุงชิ้นงานของตนเองได้ ครบทั้ง 4 ข้อ หรือ 2 – 3 ข้อ ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ต้องใช้การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสะเต็มศึกษา เป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มซึ่งทำให้นักเรียนได้ฝึกใช้ทักษะ

ด้านการสื่อสาร ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาสามารถพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้

2.3 การสร้างนวัตกรรม

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินชิ้นงาน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม สามารถพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการคิดสร้างสรรค์ได้ นักเรียนส่วนใหญ่ มีทักษะการสร้างนวัตกรรมในรูปแบบ A นั่นคือนักเรียนสามารถสามารถนำแนวคิดที่มีมาสร้างขึ้นเป็นชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่แปลกใหม่ได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม มีขั้นตอนของการออกแบบวิธีการแก้ปัญหา มีขั้นตอนการออกแบบอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสร้างชิ้นงานจนสามารถคิดค้นนวัตกรรมหรือสร้างเป็นชิ้นงานได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาสามารถพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้ ดังรูปที่ 2

แผนภาพที่ 2 ผลงานการสร้างนวัตกรรมของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านการคิดสร้างสรรค์ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์อยู่ในแบบ B นั่นคือ นักเรียนสามารถ 1) บอกแนวทางการแก้ปัญหาได้มากกว่า 1 แนวทาง 2) มีแนวทางในการแก้ปัญหาที่แตกต่างไม่ซ้ำเดิมและไม่ซ้ำกับเพื่อน อาจเป็นแนวคิดที่ปรับปรุงมาจากแนวคิดเดิมหรือเป็นแนวคิดใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนก็ได้ 3) วิเคราะห์ผลดีผลเสียของแนวทางในการแก้ปัญหาและเลือกใช้แนวคิดในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดในการพัฒนาชิ้นงาน ได้เพียง 2 ข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการวิศวกรรมโดยมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาซึ่งนักเรียนอาจได้รับข้อมูลที่ใช้ในการแก้ปัญหาเหมือนกันหรือนักเรียนมีการสืบค้นข้อมูลจากแหล่ง

เดียวกัน ทำให้แนวคิดในการแก้ปัญหาของนักเรียนเหมือนกัน สอดคล้องกับ Puji , Sarwi and Sri (2018 : 145) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้สะเต็มศึกษาที่เน้นโครงงานเป็นฐานเพื่อเพิ่มกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ศึกษาถึงผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีผลต่อกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน พบว่า สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการคิดสร้างสรรค์ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้อธิบายถึงผลการวิจัยว่า การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์นั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมนานซึ่งเวลาในการทำกิจกรรมในครั้งนี้อาจไม่เพียงพอสำหรับนักเรียนเพราะผู้วิจัยต้องการใช้เวลาเป็นข้อจำกัดในการแก้ปัญหาด้วย สอดคล้องกับ Tantri , Asep , Dadi and Ida (2016 : 8) ได้ทำการสำรวจความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนโดยบูรณาการความรู้ของสะเต็มศึกษากับการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์โดยการบูรณาการความรู้สะเต็มศึกษา และผู้เรียนยังแสดงออกถึงความสนใจกิจกรรมการสร้างผลิตภัณฑ์ผ่านการบูรณาการสะเต็มศึกษา ถึงแม้ว่าสะเต็มศึกษามีจุดดีคือส่งผลต่อการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแล้ว สะเต็มศึกษาก็ยังมีจุดอ่อนอยู่คือใช้เวลาในการจัดกิจกรรมค่อนข้างนานและมีค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมสูง

ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในแบบ A และ B นั่นคือ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถ 1) สามารถสื่อสารแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจได้ 2) แสดงออกถึงการรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีวิจารณ์ญาณและกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง 3) เลือกวิธีการนำเสนอแนวคิดของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 4) สามารถนำข้อเสนอแนะจากผู้อื่นไปปรับปรุงชิ้นงานของตนเองได้ ครบทั้ง 4 ข้อ หรือ 2 – 3 ข้อ อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเป็นกิจกรรมกลุ่ม ต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมนั้นมีขั้นตอนของการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ซึ่งต้องใช้ทักษะการสื่อสารจึงทำให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ Baran (2016 : 9-19) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสะเต็มศึกษาจะเน้นไปที่การออกแบบการฝึกสะเต็มและกิจกรรมสะเต็มหลังเลิกเรียนเพื่อเพิ่มความสนใจและทัศนคติของนักเรียนและพัฒนาแบบสำรวจเพื่อวัดทัศนคติที่มีต่อสะเต็ม การกำหนดเป้าหมายและเนื้อหาจะแบ่งออกเป็นสองขั้นตอนคือ การออกแบบตามความสนใจและประสบการณ์ของนักเรียน และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของสะเต็ม พบว่า โปรแกรมสะเต็มศึกษาแบบบูรณาการด้วยการปฏิบัติจริง มีการ

ร่วมมือกันออกแบบและสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม การสอนวิธีนี้ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียน

ด้านการสร้างนวัตกรรม นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการสร้างนวัตกรรมในแบบ A นั่นคือ นักเรียนสามารถนำแนวคิดที่มีมาสร้างเป็นชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่แปลกใหม่ได้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมีขั้นตอนของการออกแบบวิธีการแก้ปัญหา วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา มีการดำเนินการแก้ปัญหาหรือสร้างชิ้นงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งช่วยให้นักเรียนดำเนินการสร้างชิ้นงานได้จนสำเร็จ สอดคล้องกับ Wan et al. (2016 : 76) ได้ศึกษาการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานบูรณาการกับสะเต็มศึกษา ศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา อายุ 13 – 14 ปี จำนวน 125 คน วิเคราะห์ทักษะก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่าหลังการทำกิจกรรมผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เฉลี่ย ในเรื่องของการรู้ดิจิทัล 0.142 การประดิษฐ์ 0.09 การสื่อสาร 0.085 และการคิดสร้างสรรค์ 0.067 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานบูรณาการกับสะเต็มศึกษาสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ โดยการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาในชีวิตจริง นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา ได้ออกแบบสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่เกิดจากการร่วมกันคิดจากสมาชิกในกลุ่ม ช่วยเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการทำงานเป็นทีม ช่วยเพิ่มทักษะการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น และช่วยส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการเชื่อมโยงแนวคิดของวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และการออกแบบเชิงวิศวกรรม ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการช่วยเตรียมผู้เรียนเข้าสู่ความท้าทายของศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 การนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ความสำคัญในการทำกิจกรรมตั้งแต่ขั้นที่ 1 คือขั้นระบุปัญหา ควรเน้นย้ำให้นักเรียนระบุปัญหาที่พบเจอจากสถานการณ์ให้ถูกต้องครบทุกปัญหาที่เป็นเงื่อนไขของสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนต่อไปได้อย่างถูกต้อง

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นการจัดกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอนการทำงาน การวางแผน การออกแบบ การแก้ปัญหาบนข้อจำกัดของความคุ้มค่า คุ้มทุน และได้ประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้สอนควรเน้นย้ำนักเรียนให้ดำเนินการตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้บนข้อจำกัดและเงื่อนไขของสถานการณ์ปัญหา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับวิทยาการคำนวณ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาเป็นการบูรณาการศาสตร์จากหลายวิชาซึ่งหนึ่งในนั้นคือเทคโนโลยี หากเน้นการใช้เทคโนโลยีโดยการใช้เทคนิควิธีการสอนวิทยาการคำนวณ อาจส่งผลต่อการพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนได้

2.2 ควรศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนเพิ่มเติมโดยเน้นไปที่การพัฒนาด้านการคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นด้านที่ค่อนข้างพัฒนายากใช้เวลาในการพัฒนานานกว่าด้านอื่น จึงควรศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีเวลาในการทำกิจกรรมมากหรือเป็นการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียนเอง เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทำโครงการหรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เอกสารอ้างอิง

- วชิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2560). *เรื่อนำรู้เกี่ยวกับ STEM Education (สะเต็มศึกษา)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ. (2559). *คู่มือหลักสูตรอบรมสะเต็มศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2558). สะเต็มศึกษา STEM Education .*วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 17(3), 201-207.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2561 (IMD 2018)*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

- Evrin Baran, Sedef Canbazoglu Bilici, Canan Mesutoglu, Ceren Ocak. (2016). *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*. 4 (1), 9-19.
- Tantri Mayasari , Asep Jadarohman , Dadi Rusdiana and Ida Kaniawati. (2016). *Exploration of student's creativity by integrating STEM knowledge into creative products*. AIP Conference Proceedings.
- Tri Puji , Sarwi and Sri Susilogati Surmarti. (2018). *STEM-Based Project Based Learning Model to Increase Science Process and Creative Thinking Skill of 5th Grade*. Journal of Primary Education.
- Wan, J., Goldman, D. (2016). *Fostering students' 21st century skill through Project Oriented Problem Based Learning (POPBL) in integrated STEM education program*. Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียน
วิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรม

การเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม

**The Development of Learning Achievement Analytical Thinking and
Attitudes toward Learning History Subject of the Grade 6 Students
using Learning Activities CIPPA with Multimedia**

จตุรภัทร ไสยสมบัติ และ จิตติวรดา พลเยี่ยม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Jaturapat Shaisombat and Titiworada Polyiem

Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Jaturapatshaisombat123@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) รูปแบบ The single group, Pretest-Posttest Design มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม ที่มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 4) ศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 33 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ 4) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ t-test (Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสมมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.65/83.18 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) เจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การคิดวิเคราะห์; เจตคติ; ซึ่ปาร่วมกับสื่อประสม

Abstracts

In this experimental research investigation taking the form of a The single group, Pretest-Posttest Design approach. This research aims to 1) the development of learning activities in the subject History of grade 6 students using learning activities CIPPA with Multimedia with an efficiency of (E_1/E_2) according to the 80/80 criteria. 2) Comparison of academic achievement in the History subject between, before and after the lessons 3) Comparison of analytical thinking between, before and after class 4) The attitude towards studying the History subject of grade 6. The sample group used in this research were primary school students, class 6 of the Burapha Phitthayakan Municipal School, MahaSarakhm City, 33 students were selected by Cluster Random Sampling. The research tools consisted of 1) Lesson plans of learning activities using CIPPA with Multimedia 2) Achievement test containing 3) Analytical thinking test 4) A questionnaire of the attitude towards studying History with Rating Scale of 5 levels. the statistics used in the analysis were mean Standard Deviation Percentage and t-test (Dependent Samples).

The results of the research indicated that: 1) The lesson plan for learning activities by using CIPPA with Multimedia had an efficiency (E_1/E_2) of 84.65/83.18

2) The academic achievement of Grade 6 students; they had post-test scores that were significantly higher than the pre-test scores, with a statistical significance at level .05 3) The analytical thinking skills of the Grade 6 students after studying were significantly higher than before the studies, with a statistical significance at level .05 4) Attitudes towards learning the History subject had a high level

Keyword : Learning Achievement; Analytical Thinking; Attitudes; CIPPA with Multimedia

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สนับสนุนให้สถานศึกษาผลิตกำลังแรงงานให้มีคุณภาพตามความเป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษาและตามบริบทของพื้นที่ รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ยังได้ แบ่ง สาระการเรียนรู้ ออกเป็น 5 สาระ ดังนี้ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560 : ออนไลน์)

จากสภาพปัญหาที่พบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่ามีปัญหามากมาย อาทิ ผู้เรียนไม่กล้าซักถาม ไม่เข้าใจเนื้อหา สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนจะยึดเนื้อหาแทนหลักสูตร กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว

ส่วนมากจะใช้วิธีการสอนแบบบรรยายให้ผู้เรียนฟัง ทำให้ผู้เรียนเรียนไม่เข้าใจและคิดตามไม่ได้ และที่สำคัญการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มยังพบปัญหาซึ่งผู้เรียนยังขาดปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ตามเกณฑ์ของทางโรงเรียน จากการรายงานผลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่าผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสาระประวัติศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษา 2562 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 60 ซึ่งคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ คือผู้เรียนร้อยละ 80 จะต้องมียผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร, 2563 : 65) ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจสำหรับผู้ปกครอง ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) เพื่อนำมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น โดยรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) เกิดจากแนวคิดทั้ง 5 ได้แก่ 1) แนวคิดการสร้างความรู้ 2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ 5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน ๆ หรือบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ มีการเคลื่อนไหวทางร่างกาย และมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความคงทนต่อเนื้อหาที่เรียน สำหรับรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) มีขั้นตอนทั้งหมด 7 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นที่ 1. การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ และ/หรือการแสดงผลงาน ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ (ทศนา แคมมณี (2562 : 23-27))

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำสื่อประสมมาใช้ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา เนื่องจากสื่อประสมเป็นนวัตกรรมที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึงได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม สื่อประสมเป็นการนำสื่อที่หลากหลายมาผสมผสานกัน เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนได้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสื่อประสมมีการสร้างโดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการศึกษา เช่น ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ทฤษฎีแรงจูงใจ ด้านพฤติกรรม ดังนั้นสื่อประสม (Multimedia) จึงเป็นนวัตกรรมเทคโนโลยีที่สำคัญอย่างมากต่อการศึกษา ที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี (กิดานันท์ มลิทอง, 2559 : 79 ; มนตรี วงษ์สะพาน, 2563 : 6 ; สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2560 : 3) สื่อประสมที่ผู้วิจัยนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นลักษณะการสอนด้วย

คอมพิวเตอร์ (CAI : Computer Assisted Instruction) ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เกม (Game) คลิปจากยูทูป (YouTube) สื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์ สื่อการสอนด้วยโปรแกรมนำเสนอ (PowerPoint) ใบความรู้ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จะช่วยดึงดูดความสนใจ เชื่อมโยงข้อมูลการโต้ตอบระหว่างสื่อกับผู้เรียนทำให้เกิดความเข้าใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา รู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จึงนำจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม มาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม วิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม
3. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 67 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 33 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง อาณาจักรไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาณาจักรไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
3. แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ เรื่อง การเมืองการปกครองไทยสมัยรัตนโกสินทร์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) แบ่งเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง อาณาจักรไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ออกเป็น 6 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 6 แผน นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสมเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ ผลการประเมินคุณภาพในภาพรวม เท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาหลักสูตร ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวอย่างแบบทดสอบ วิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00 จากนั้นนำไป (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) มีค่าตั้งแต่ 0.41- 0.74 อยู่ในเกณฑ์มีคุณภาพ ค่าอำนาจจำแนก (B) มีค่าตั้งแต่ 0.38 - 0.71 อยู่ในเกณฑ์มีคุณภาพ คัดเลือกไว้เพียง 20 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.93 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป
3. แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Bloom, B. S (1965) และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์จำนวน 30

ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์กับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จากนั้นนำไป (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์มาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) มีค่าตั้งแต่ 0.35 - 0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.24 – 0.65 อยู่ในเกณฑ์มีคุณภาพ คัดเลือกไว้ใช้จำนวน 20 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.82 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สร้างแบบวัดเจตคติโดยแบ่งออกเป็นเชิงบวก (Positive Scale) และ เชิงลบ (Negative Scale) จำนวน 20 ข้อ ใช้จริง 10 ข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 177) นำแบบวัดเจตคติเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องแบบวัดเจตคติกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้ววิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.4–1 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ จากนั้นนำไป (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกทีละข้อ ใช้วิธี Item Total Correlation ของเพียร์สัน (มนตรี วงษ์สะพาน, 2563 : 6) โดยหาค่าสหสัมพันธ์ (r_{xy}) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.35 - 0.55 นำแบบวัดเจตคติมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (มนตรี วงษ์สะพาน, 2563 : 6) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ชี้แจงข้อตกลงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 กลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผล กระบวนการกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนก่อนเรียน

3. ทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

4. ดำเนินการทดลอง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง อาณาจักรไทยสมัยรัตนโกสินทร์ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง และทำการทดสอบย่อยแต่ละแผน จำนวน 10 ข้อ หลังจากเสร็จสิ้นแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสมครบทุกแผน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม

6. ทดสอบการคิดวิเคราะห์หลังเรียน (Post-test) หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสมครบทุกแผน โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ชุดเดิม

7. ทดสอบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 กลุ่มตัวอย่าง หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสมครบทุกแผน โดยใช้แบบทดสอบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

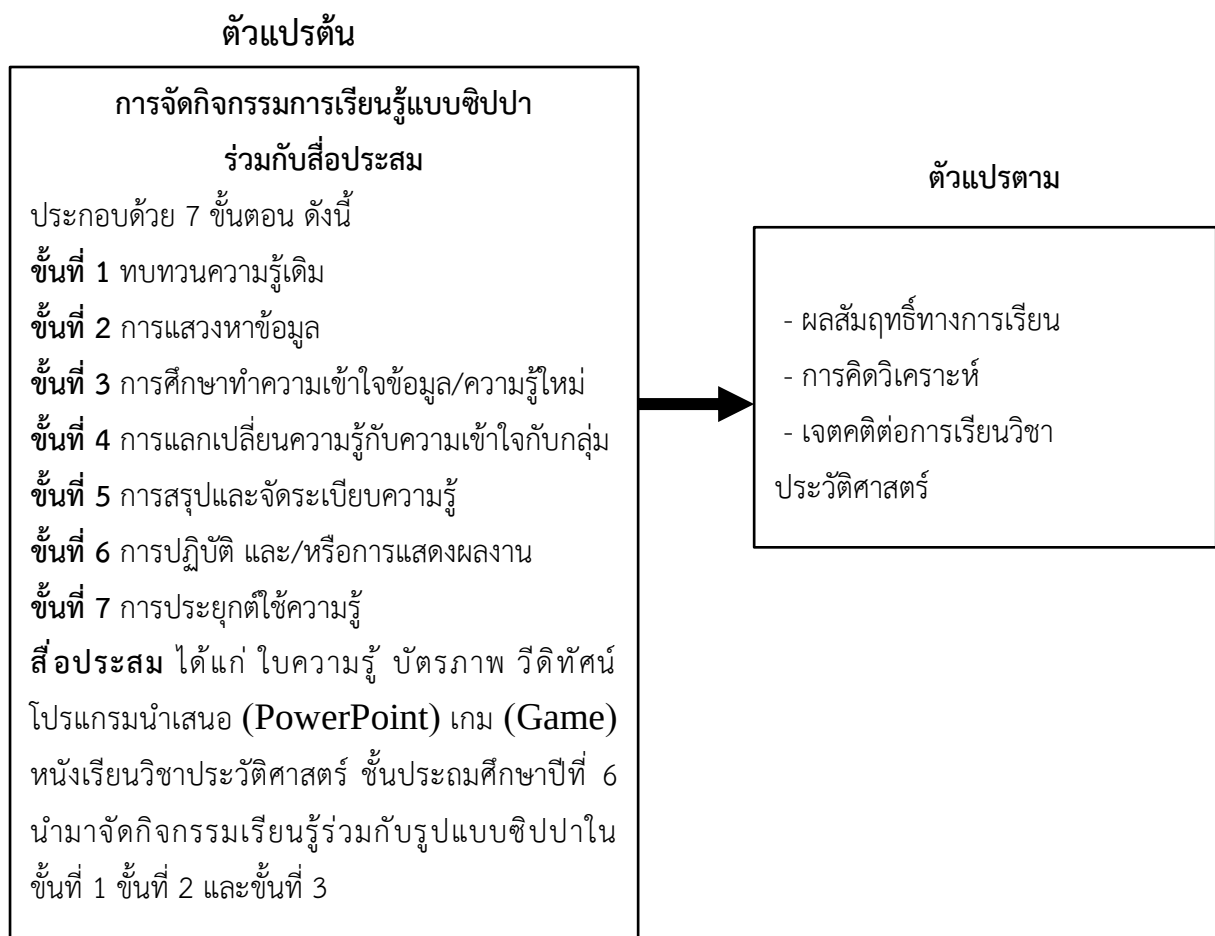
1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย การคำนวณร้อยละเพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนน และมีจำนวนผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย การคำนวณร้อยละเพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องการผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนน และมีจำนวนผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3. ศึกษาแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม ร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม

รายการ	N	คะแนน เต็ม	คะแนน รวม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁)	33	150	4190	126.97	2.63	84.65
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E ₂)	33	20	549	16.64	1.54	83.18

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม พบว่า คะแนน ที่ได้จากใบงานและทดสอบย่อยท้ายแผนเท่ากับ 84.65 และคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 83.18 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม มีค่าประสิทธิภาพของ (E₁/E₂) เท่ากับ 84.65/83.18 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

ตอนที่ 2 วิเคราะห์หาค่าเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติสอบที (t-test) และระดับนัยสำคัญทางสถิติการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม

การทดสอบ	N	คะแนน เต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	33	20	269	8.15	1.81	33.88*	.000
หลังเรียน	33	20	549	16.64	1.54		

หมายเหตุ; * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 8.15 และหลังเรียน เท่ากับ 16.64 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 วิเคราะห์หาค่าเปรียบเทียบผลการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติสอบที (t-test) การเปรียบเทียบคะแนนทดสอบการ คิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ ซิปปาร่วมกับสื่อประสม

การทดสอบ	N	คะแนน เต็ม	คะแนน รวม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	33	20	259	7.85	1.68	33.46*	.000
หลังเรียน	33	20	532	16.12	0.96		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่ม ตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.85 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.12 เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนทดสอบการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม

ข้อที่	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เชิงบวก				
1.1	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานทุกครั้งเมื่อเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เพราะครูผู้สอนมีกิจกรรมให้ทำเมื่อถึงชั่วโมงเรียน	4.74	0.45	ดีมาก
1.2	การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้ข้าพเจ้าได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น	4.62	0.49	ดีมาก
1.3	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ได้	4.24	0.74	มาก
1.4	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ช่วยเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น	4.44	0.61	มาก
1.5	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้รู้เท่าทันต่อเหตุการณ์	4.26	0.83	มาก
1.6	ข้าพเจ้าอยากเรียนวิชาประวัติศาสตร์ต่อถึงแม้ว่าจะหมดชั่วโมงเรียน	4.38	0.74	มาก
รวม		4.45	0.64	มาก
2. เจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เชิงลบ				
2.1	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่เรียนแล้วน่าเบื่อหน่าย	3.63	0.70	น้อย
2.2	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไม่ช่วยเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์	3.48	0.75	ปานกลาง
2.3	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความเครียด	3.75	0.74	น้อย
2.4	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่เข้าใจยากมาก	3.60	0.71	น้อย
รวม		3.62	0.73	น้อย

เฉลี่ยโดยรวม	4.11	0.68	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร เทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ว่าผู้เรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในเชิงบวกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก และมีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในเชิงลบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับน้อย ดังนั้นค่าเฉลี่ยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องอาณาจักรไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.80/83.18 ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน รวมถึงวิธีการที่เหมาะสม คือ หลักสูตร เนื้อหาวิชา รูปแบบการสอนตามแบบซิปปา (CIPPA) และจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม นอกจากนี้ยังผ่านการตรวจสอบและประเมินจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำส่วนบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้มีถูกต้องและเหมาะสม จนสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของทิสนา แคมมณี (2562 : 23-27) ที่กล่าวถึงบทบาทสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทั้ง 5 ส่งผลให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สติปัญญา สังคม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับผู้เรียนแล้ว ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิญญา ยะนะโชติ (2559 : 384-395) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความรู้สึกรักเรียนจำนวน การคิดวิเคราะห์ เจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโดยการใช้สื่อประสมและเกมประกอบการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 66 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สื่อประสมเป็นสื่อ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรู้สึกรักเรียนจำนวน การคิดวิเคราะห์และเจตคติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้เกมประกอบการสอนเป็นสื่อ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความรู้สึกเชิงจำนวน การคิดวิเคราะห์และเจตคติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเป็นสื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมประกอบการสอนเป็นสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมถึงผลการวิจัยของตฤณวัฒน์ พลเยี่ยม (2560 : 33) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.70/81.35 และ 90.57/82.90 ตามลำดับ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสมมาช่วยพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักแลกเปลี่ยนความรู้ ได้มีโอกาสแสดงออกทางด้านร่างกายและสติปัญญา และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดความสนุกสนานและให้ความสนใจเรียนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนต่อการจดจำเนื้อหาที่เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิตนา แคมมณี (2562 : 23-27); กิดานันท์ มลิทอง (2559 : 76) ได้กล่าวว่าสื่อประสมที่ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนในบทเรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานตพงศ์ จันทรทอง (2562 : 65) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สาระประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการโค้ช โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 38 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าร้อยละ 60 ขึ้นไป ส่วนมากจะมีคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 97.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมถึงผลการวิจัยของ นงลักษณ์ งามวาจา (2560 : 3) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปู่เจ้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปู่เจ้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) มีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่ระดับดีขึ้นไปร้อยละ 86.67 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้เทคนิคการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) สูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 63.13

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสมให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดการสร้างความรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมความรู้เดิมจากสื่อประสม ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แสดงความคิดเห็นจากการเรียนผ่านสื่อประสม เช่น ได้ตอบคำถาม เล่นเกม จากสื่อวีดิทัศน์ ใบความรู้ เกม (Game) โปรแกรมนำเสนอ (PowerPoint) และมีส่วนร่วม ในการทำงานร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้แสดงความสามารถด้านความคิดด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การอธิบาย การอภิปราย การเล่าจากประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และรู้จักการ จัดระเบียบความรู้ด้วยตนเอง มีการใช้กระบวนการทางสติปัญญา มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งรอบตัว สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2562 : 23-27) ; มนตรี วงษ์สะพาน, (2563 : 5) ; สุรศักดิ์ ปาเฮ (2560 : 61) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อประสมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มองเห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ช่วยดึงดูดความสนใจ ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนง่ายขึ้น ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์และเกิดจินตนาการหรือสร้างภาพในสมองแทนความรู้ต่าง ๆ รวมถึงกระตุ้นผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมินตรา กันคำ (2559 : 65) ได้ศึกษาการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบซิปปาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนแบบซิปปาร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและจำในสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 14.59 คิดเป็นร้อยละ 72.95 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมผลการวิจัยของวันเพ็ญ กลิ่นอ่อน (2559 : 23) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 27 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับ

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม มีเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับมาก สำหรับเจตคติเชิงลบต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับน้อย ซึ่งโดยภาพรวมนักเรียนมีเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับสื่อประสม

โดยนำเอาสื่อประสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น เกม (Game) สื่อวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI: Computer Aided Instruction) เกม (Game) สื่อวีดิทัศน์ผ่านโปรแกรมนำเสนอ (PowerPoint) แอปพลิเคชัน AR (Augmented reality) และใบความรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนาน ตื่นเต้น เพลิดเพลิน ในช่วงเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนวิชาประวัติศาสตร์เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสมช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการทางร่างกาย สติปัญญา และความคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2562 : 23-27) ; มนตรี วงษ์สะพาน (2563 : 6) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของรูปแบบชิปาที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้สื่อประสมยังช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความกระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าปกติ ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ ตรงกับระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิรภาพ พลสุวรรณ (2558 : 5) ได้ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคกลุ่มเพื่อน ช่วยเหลือรายบุคคล (TAI) ร่วมกับสื่อประสมเรื่องการคูณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจาก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 21 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.88/79.68 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ประสิทธิภาพของ กิจกรรมการเรียนการสอน เท่ากับ 60.25 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในเชิงบวกอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับสื่อประสม ครูผู้สอนควรแนะนำผู้เรียน ให้เกิด ความรู้ความเข้าใจในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อจะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1.2 ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และให้มีส่วนร่วมมากที่สุด โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะด้านต่าง ๆ ในการศึกษาหาความรู้ เพื่อให้สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3 ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้คำแนะนำในการบริหารและจัดการเวลาให้เป็นไปตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่มตัวอย่าง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับสื่อประสมและกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

2.2 ควรมีการศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

2.3 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับรูปแบบการสอนหรือเทคนิค อื่น ๆ เช่น การใช้คำถาม การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคTGT รูปแบบแนวคิดชินเนคติคส์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กานตพงศ์ จันทรทอง. (2562). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สารประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปาร่วมกับการโค้ช. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2559). สื่อการสอนและการบริหารจัดการเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- ตฤณวัฒน์ พลเยี่ยม. (2560). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบชิปปาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตินา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ งามวาจา. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปู่เจ้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model). วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ฝ่ายวิชาการโรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร. (2563). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563. มหาสารคาม: โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร.
- มนตรี วงษ์สะพาน. (2563). พื้นฐานการวิจัยและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

- มินตรา กันคำ. (2559). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบซิปปา ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วันเพ็ญ กลิ่นอ่อน. (2559). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: <https://drive.google.com/file/d/1MDQEDkqGs01PnyzqEnyTVVNTS776ObCz/view>.
- สิรภพ พลสุวรรณ. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยเหลือรายบุคคล (TAI) ร่วมกับสื่อประสมเรื่องการคูณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2560). สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดแพร่ไทยอุตสาหกรรมกราฟิก.
- อภิญา ยะนะโชติ. (2559). การเปรียบเทียบความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวน การคิดวิเคราะห์ เจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา โดยการใช้สื่อประสมและเกมประกอบการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 22 (ฉบับพิเศษ), 384–395.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดนครพนม
**Needs assessment is necessary to develop innovative thinking skills of
Administrators of small secondary schools
in Nakhon Phanom Province**

เริงณรงค์ ดวงดีแก้ว,
วาโร เพ็งสวัสดิ์ และ อภิสิต สมศรีสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

**Roengnarong Duangdeekaew,
Waro Phengsawat and Apisit somsrisk**
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Roengnarong131114@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 3) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 4) นำเสนอแนวทางพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 46 คน ครูจำนวน 206 คน รวม 252 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Krejcie and Morgan การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยด้านสภาพที่เป็นจริงมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.39 - 0.89 และค่าความเชื่อมั่น 0.98 ส่วนด้านสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.72 - 0.92 ค่าความเชื่อมั่น 0.99 และแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น 2) ทักษะการเชื่อมโยง 3) ทักษะการคิดแบบผสมผสาน 4) ทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า 5) การให้ความสนใจในมุมมองใหม่ 6) การคิดเป็นภาพ

2. พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่เป็นจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่าและทักษะการคิดผสมผสาน
4. ได้แนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ตามองค์ประกอบตามลำดับ ดังนี้ 1) ทักษะการเชื่อมโยง 2) ทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า 3) ทักษะการคิดผสมผสาน

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; ทักษะการคิด; การคิดเชิงนวัตกรรม; โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

Abstracts

This research It aims to 1) study the components of innovative thinking skills of small secondary school administrators 2) to study the realities and conditions for developing innovative thinking skills of small secondary school administrators 3) Assess the need and need to develop innovative thinking skills of small secondary school administrators. 4) Propose guidelines for developing innovative thinking skills Innovation of small secondary school administrators The sample group used in this research consisted of 46 school administrators, 206 teachers, 252 teachers in total. The sample size was determined using Krejcie and Morgan tables (Stage Random Sampling) The research tool was a 5-level estimation scale questionnaire In fact, there was a precision between 0.60 - 1.00, a discriminant power between 0.39 - 0.89 and a confidence factor of 0.98. The supposed condition side had a precision between 0.60 - 1.00, a power of discrimination between 0.72 -0.92, a confidence factor 0.99 and the development approach interview form The statistics used to analyze the data were frequency, mean, standard deviation. Required Priority Index Value (PNimodified)

The results of the research can be summarized as follows

1. Six components: 1) the ability to cooperate with others 2) the skill of connecting 3) the skill of blending thinking 4) the skill of playing with value 5) the interest in new perspectives 6) the think in pictures
2. It was found that the condition that should be in the innovation thinking skills of the administrators of small secondary schools Overall, it was found that it was at a high level. The overall reality was at a moderate level
3. It was found that there was a need for developing linkage skills first, followed by in terms of valuable playing skills and mixed thinking skills
4. Approaches for developing innovative thinking skills for administrators of small secondary schools according to the following components: 1) Connectivity Skills 2) Valuable Play Skills 3) Blend Thinking Skills

Keywords: Necessities; Thinking Skills; Innovative Thinking; Small Secondary Schools

บทนำ

ด้วย สังคมโลกได้ก้าวอย่างและดำเนินอยู่ในห้วงของโลกยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นโลกยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ปัจจัยการผลิตและการแข่งขันกำลังเปลี่ยนแปลงไปและปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงมุ่งเข้าสู่ยุคนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 -2579 ที่กำหนดหลักการมุ่งให้มนุษย์ในโลกศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการขับเคลื่อนและดำเนินการตามแผนดังกล่าวและใช้เป็นกรอบในการดำเนินการตามจัดการศึกษาของชาติ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเปรียบเสมือนแม่ทัพในการจัดการศึกษาของพื้นที่หรือชุมชนนั้นๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยเริ่มจากการพัฒนาตนเอง ครู บุคลากรในสถานศึกษาให้มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองแล้วนำความสามารถไปพัฒนากระบวนการหรือวิธีการทำงานให้ดีขึ้นและเปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพเพิ่มผลผลิตและผลลัพธ์ให้สูงขึ้นรวมทั้งมีการลดต้นทุนให้มากขึ้น

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้และทักษะของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพหรือการทำงานเชิงรุกเพื่อประสิทธิผลและจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและตนเองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง สำหรับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้มีผู้ศึกษาแนวคิดและสังเคราะห์ แนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาไว้และมีความสำคัญอย่างยิ่งคือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ (Critical and Creative Thinking Skill) ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Learning innovative Skill) ทักษะการกำหนดทิศทางองค์กร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการพัฒนาองค์กรและที่สำคัญ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ยังมีอีกมากมาย เช่น ฐานะผู้นำทางวิชาการ บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการบทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะการทบทวนนโยบาย ได้นำเสนอเครื่องมือประเมินเรื่อง Instructional Leadership:Self Assessment and Reflection continuum เป็นเครื่องมือประเมินความเป็นผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีบทบาท 4 ด้าน โดยด้านที่ 1 ผู้นำโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 กำหนดให้มีการกำกับดูแลด้านบูรณาการเรียนการสอนต่อการประยุกต์นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ซึ่งหากวิเคราะห์แล้วการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 มาเป็นหลักในการนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายเพื่อเป็นสถานศึกษาที่มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม จึงจะเป็นสถานศึกษายุคใหม่และสามารถนำศักยภาพของบุคลากร นักเรียนไปสู่เป้าหมายความสำเร็จวิสัยทัศน์ของประเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ รวมทั้งตอบสนองตัวชี้วัดด้านการพัฒนาการเรียนรู้ ตามแผนแม่บทของชาติ และนโยบายของรัฐบาลด้านการปฏิรูปการศึกษา (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2555 : 117 - 128)

ปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาในภาพรวมหลายประการในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบกับปัญหาในเชิงคุณภาพหยุดและย่ำอยู่กับที่ด้วยเหตุผลหลายประการ โดยเฉพาะผู้นำในระดับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ถูกวิพากษ์ว่า เป็นสถานศึกษาทางผ่านสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งใหม่ เพื่อกฤษฎทางไปสู่สถานศึกษาในระดับที่ใหญ่ขึ้น ด้านคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำมาก เป็นตัวชี้วัดอยู่แล้วว่าภาพรวมยังขาดการพัฒนาด้านตัวจักรหรือฟันเฟืองที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กก็คือผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำสถานศึกษาดังกล่าวหากพิเคราะห์ให้ละเอียดแล้วจะเข้าใจได้ว่าเป็นผู้บริหารใหม่ ยังขาดทักษะประสบการณ์ในการบริหารและการคิดเชิงนวัตกรรมในการที่จะนำพาโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถพัฒนาได้ทัดเทียมกับโรงเรียนขนาดอื่นที่มีความพร้อมในหลายๆ ด้าน ดังนั้นถ้าหากผู้บริหารเหล่านี้ขาดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมในการที่จะพัฒนาต่อยอดให้โรงเรียนมีผลผลิตหรือสินค้าในเชิงพาณิชย์ อันจะก่อให้เกิดผลกำไรหรือต้นทุนมาพัฒนาโรงเรียนในระยะยาวจึงยังคงมีน้อย ประกอบกับปัญหาในการขาดปัจจัยด้าน 4 M ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการรวมทั้งทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skill) ก็ย่อมส่งผลให้การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้อยคุณภาพอย่างแท้จริง (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2555 : 117 - 128)

จากความสำคัญของนวัตกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต่างๆ จะต้องพัฒนานวัตกรรมหรือนำนวัตกรรมต่างๆ มาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการสร้างพัฒนาหรือนำนวัตกรรมมาใช้กับการศึกษาคือผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้นวัตกรรมในการนำองค์การอย่างมีประสิทธิภาพหรือเรียกว่า “ผู้นำเชิงนวัตกรรม” (Innovative Leader) โดยจำเป็นต้องมีทักษะการคิดที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การที่เรียกว่า “ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม” (Innovative Thinking) เป็นทักษะความคิดพื้นฐานในการทำให้เกิดนวัตกรรมในองค์การปลูกฝังทักษะการคิดลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา เนื่องจากในการบริหารการศึกษานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนผลลัพธ์ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ก็จะทำให้สถานศึกษาเป็น “องค์การแห่งนวัตกรรม” (Innovative Organization) โดยผลลัพธ์ดังกล่าวก็คือคุณภาพผู้เรียน ซึ่งนับได้ว่าเป็นนวัตกรรม (Innovative Product) ที่เกิดจากการบริหารเชิงนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2555 : 117 - 128)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
4. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีลำดับขั้นตอนที่สำคัญประกอบด้วย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยการดำเนินการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของการคิดเชิงนวัตกรรม จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง ตามแนวคิดงานวิจัยของนักวิจัยและนักวิชาการ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ระยะที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ระยะที่ 4 การศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

1. **กลุ่มเป้าหมาย** ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ปีการศึกษา 2564 ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 46 คน ครู 587 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 633 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 252 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 36 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 10 คน และครูจำนวน 206 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (วาโร เฟื่องสวัสดิ์, 2551 : 191) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้บริหารโรงเรียน และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ประจำปีการศึกษา 2564 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเข้ารวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ผู้วิจัย ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการเก็บข้อมูล

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โรงเรียนที่อยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทางไปส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้วิจัยก็จะจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และการใช้ Google Form เพื่อสร้างแบบสอบถาม Online ส่วนโรงเรียนที่อยู่ใกล้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้เข้าพบปะและชี้แจงข้อมูลในแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม

2.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยยึดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 82)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็น (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) ทำการวิเคราะห์ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ที่ปรับปรุงโดยนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช ซึ่งมีสูตรดังนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550 : 18)

$$PNI_{modified} = (I-D) / D$$

เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

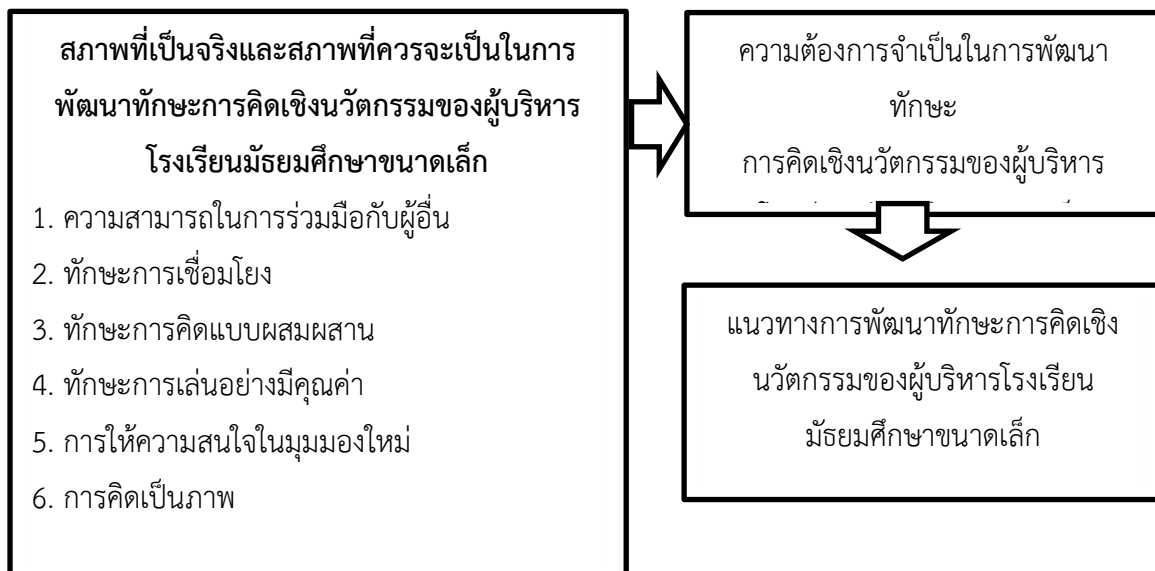
I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

D (Degree of success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

4.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาค่า $PNI_{modified}$ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.15 ขึ้นไป และสูงสุด 3 ลำดับแรกขององค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดนครพนม เพื่อใช้เป็นประเด็นในการหาแนวทางการพัฒนาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยศึกษาแนวคิดของ Swallow (2012 : 1 – 2), Amelink (2013 : 3) , Horth and Buchner (2014 : online) ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ (2562 : 34) สุกัญญา แซ่มซ้อย (2555 : 117 – 128) Hoidn and Kakkaninen (2014 : 5) Lee and Benza (2015 : 4) ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ (2557 : 34) อรชร ปรารัจจันทร์ (2561 : 33) Universal class (1999-2019 : online) อมรรัตน์ ศรีพอ (2561 : 82 - 93) ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น 2) ทักษะการเชื่อมโยง 3) ทักษะการคิดแบบผสมผสาน 4) ทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า 5) การให้ความสนใจในมุมมองใหม่ 6) การคิดเป็นภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่ากรอบแนวคิดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มี 6 องค์ประกอบหลักดังนี้ 1) ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น 2) ทักษะการเชื่อมโยง 3) ทักษะการคิดแบบผสมผสาน 4) ทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า 5) การให้ความสนใจในมุมมองใหม่ 6) การคิดเป็นภาพ

2. ผลการวิจัยสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ลำดับที่	องค์ประกอบ	สภาพที่ควรจะเป็น		สภาพที่เป็นจริง	
		$\bar{x}$	ระดับ	$\bar{x}$	ระดับ
1	ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น	4.094	มาก	3.836	มาก
2	ทักษะการเชื่อมโยง	4.536	มาก	3.599	มาก
3	ทักษะการคิดผสมผสาน	4.131	มาก	3.574	มาก
4	ทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า	3.965	มาก	3.429	ปานกลาง
5	การให้ความสนใจในมุมมองใหม่	4.097	มาก	3.599	มาก
6	การคิดเป็นภาพ	4.098	มาก	3.606	มาก
รวมค่าเฉลี่ย		4.095	มาก	2.951	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.095$) สภาพที่เป็นจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.951$)

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ลำดับ ที่	องค์ประกอบ	สภาพที่ควร จะเป็น		สภาพที่เป็น จริง		PNI	ลำดับ
		$\bar{x}$	ระดับ	$\bar{x}$	ระดับ		
1	ความสามารถในการร่วมมือร่วมมือกับ ผู้อื่น	4.094	มาก	3.836	มาก	0.067	6
2	ทักษะการเชื่อมโยง	4.536	มาก	3.599	มาก	0.260	1
3	ทักษะการคิดผสมผสาน	4.131	มาก	3.574	มาก	0.155	3
4	ทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า	3.965	มาก	3.429	ปาน กลาง	0.156	2
5	การให้ความสนใจในมุมมองใหม่	4.097	มาก	3.599	มาก	0.138	4
6	การคิดเป็นภาพ	4.098	มาก	3.606	มาก	0.136	5
รวมค่าเฉลี่ย		4.095	มาก	2.951	ปาน กลาง	0.387	

จากตารางที่ 2 จัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในทักษะการเชื่อมโยงเป็นลำดับแรก (PNImodified = 0.260) รองลงมาคือด้านทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า (PNImodified = 0.156) และทักษะการคิดผสมผสาน (PNImodified = 0.155)

4. ผลการศึกษหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สามารถแยกสรุปตามประเด็นได้ ดังนี้

แนวทางในการพัฒนาด้านทักษะการเชื่อมโยง สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนควรนำปัญหาจากหลายๆ แหล่งมาบูรณาการ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเพิ่มวิธีการ กระบวนการในการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาวิธีการกำหนดปัญหาที่หลากหลายมาเป็นประเด็นปัญหาและหาวิธีแก้ไขร่วมกัน 4) ผู้บริหารโรงเรียนควรหมั่นเรียนรู้สภาพปัญหาและศึกษาสภาพและ

การแก้ปัญหาจากสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 5) ผู้บริหารโรงเรียนควร และมีการกำหนดปัญหาและ ฝึก แก้ไขปัญหาให้มีทักษะการคิดเชื่อมโยงเป็นประจำ

แนวทางในการพัฒนาด้านทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีวิธีการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเองกับผู้ที่บังคับบัญชา โดยไม่รู้สึกเครียด กดดัน และผ่อนคลาย 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้คนทำงานให้เหมาะสมตามความถนัดและ ทำให้เกิดการผ่อนคลายในการทำงาน 3) ผู้บริหารโรงเรียนควรรู้จักสังเกตสภาพแวดล้อมในการทำงานว่าห้วง เวลาใดควรจะเคร่งครัดหรือผ่อนคลาย เพื่อให้ได้ผลลัพธ์เชิงบวก 4) ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างจิตสำนึกและ วิธีการทำงานที่ไม่เคร่งครัด โดยให้อิสระทางความคิดกับผู้ทำงาน 5) ผู้บริหารโรงเรียนควรมองความขัดแย้งว่า ไม่ใช่สิ่งที่ไม่ดีและพิจารณาประเด็นความขัดแย้งร่วมกันและช่วยกันทำงานให้ประสบผลสำเร็จ 6) ผู้บริหาร โรงเรียนควรศึกษาผลลัพธ์ของการใช้นวัตกรรม โดยใช้วิธีการ **Benchmarking** และพยายามพัฒนานวัตกรรม ของตนเองให้เป็นเลิศ

แนวทางในการพัฒนาด้านทักษะการคิดผสมผสาน สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีวิธีการฝึกคิดวิเคราะห์ปัญหาเป็นส่วนๆ โดยไม่มีอคติ ความ ลำเอียง 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรมองความขัดแย้งว่าเป็นเรื่องที่ดีที่จะต้องมีการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงาน และความขัดแย้งจะเป็นภาพสะท้อนของสถานการณ์ขององค์กรได้ 3) ผู้บริหารโรงเรียนควรรู้จักยอมรับความ คิดเห็นที่แตกต่างและควรรู้จักเชื่อมโยงการทำงานโดยบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน 4) ผู้บริหารโรงเรียนควร จัดให้มีการอบรมสัมมนา โดยใช้กระบวนการพัฒนาโดยรู้จักภาพรวมของปัญหาและการใช้กระบวนการวิจัย แบบ R & D 5) ผู้บริหารโรงเรียนควรฝึกวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและแก้ปัญหาไปที่ละ ประเด็น 6) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีหลักการคิดเชิงระบบ มองโลกแบบองค์รวม มีวิธีการกำหนดปัญหาพยายาม หาวิธีการแก้ปัญหาและแก้ปัญหาให้สำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยองค์ประกอบองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็กพบว่า จากการสังเคราะห์องค์ประกอบผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัด นครพนม โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม และสรุปผลโดยการแจกแจงความถี่ จากหลายแหล่งข้อมูล โดยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าความถี่ โดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ 30 ขึ้นไปพบว่า องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ได้แก่ 1) ความสามารถในการ ร่วมมือกับผู้อื่น 2) ทักษะการเชื่อมโยง 3) ทักษะการคิดแบบผสมผสาน 4) ทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า 5) การ ให้ความสนใจในมุมมองใหม่ 6) การคิดเป็นภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของ

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ย่อมจะหมายถึงการที่ผู้บริหารโรงเรียนเหล่านั้น สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและวงการศึกษาโดยรวม โดยการสร้างคุณค่าต่อสาธารณะการสร้างสรรค์สิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้นและนำไปต่อยอดหรือสร้างคุณค่าในลักษณะเชิงพาณิชย์ได้ ต้องอาศัยการมีทักษะความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น การเชื่อมโยงปัญหาจากหลายแง่หลายหลักการเพื่อบูรณาการ และการคิดโดยนำข้อดีจากหลายสาขาวิชามาสผสมผสาน และต้องมีหลักการทำงานโดยผ่อนคลายไม่จริงจัง ทำเหมือนเล่นๆ แต่ได้ผลอย่างจริงจัง การมีความสนใจในมุมมองใหม่ มีประโยชน์และอาจรวมถึงการมีทักษะการคิดเชิงจินตนาการ การคิดออกมาเป็นรูปร่างแต่ให้ได้ผลดีในการทำงาน ย่อมส่งผลดีต่อการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อสร้างสรรค์วงการศึกษาให้มีคุณภาพ

2. จากผลการวิจัยสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่าสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมพบว่ายู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.095$) ส่วนสภาพที่เป็นจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.95$) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับของความสำคัญต้องการจำเป็น (PNImodified) พบว่าโดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีค่าเท่ากับ 0.387 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าข้อเท็จจริงของการมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ตามข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่ายังน้อยไม่พอสอดตามความต้องการ ซึ่งความจำเป็นของการมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมจะต้องมีทักษะด้านต่างๆ เช่น ด้านทักษะการเชื่อมโยง การเล่นอย่างมีคุณค่า การคิดผสมผสาน ซึ่งทักษะเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะที่จำเป็นในการคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่อันจะก่อประโยชน์ให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียน และถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีแล้ว ก็จะทำให้มีการต่อยอดหรือเพิ่มผลลัพธ์ในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง เจริญก้าวหน้าต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอรชร ปราจันทร์ (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการ คิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะการบริหาร ประกอบด้วย Strategy (กลยุทธ์) Structure (โครงสร้าง) System (ระบบ) Style (รูปแบบ) Staff (ทีมงาน) Share Value (ค่านิยมร่วม) Skill (ทักษะ) 2) วิธีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ประกอบด้วยการพัฒนาตนเอง ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษางาน การศึกษาต่อและการพัฒนาสมรรถนะทางเทคโนโลยี การพัฒนาด้วยการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ การจัดระบบการเรียนรู้ การใช้พี่เลี้ยง การสร้างระบบเครือข่าย การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การบูรณาการองค์ความรู้ และการสร้างทีมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตามและการสะท้อนผล 3) ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสังเกต ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการทดลอง

ทักษะการสร้างเครือข่าย ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะการวิพากษ์ ทักษะการสังเคราะห์ ทักษะการประยุกต์ และ ทักษะการสร้างสรรค์

3. ผลการจัดลำดับความสำคัญต่อการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในทักษะการเชื่อมโยงเป็นลำดับแรก (PNImodified = 0.260) รองลงมาคือด้านทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า (PNImodified = 0.156) และทักษะการคิดผสมผสาน (PNImodified = 0.155) ส่วนด้านความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่นมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นลำดับสุดท้าย (PNImodified = 0.067) ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า หากพิจารณาทั้ง 6 องค์ประกอบแล้วความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความต้องการในการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงเป็นลำดับแรก ด้านทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่าและการคิดผสมผสานนั้นเป็นเพราะว่าหากมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงแล้วจะทำให้สามารถมีวิธีคิดที่เชื่อมโยงคำถามรวมทั้งปัญหาในลักษณะเป็นสหวิทยาการ มีการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาชิ้นงานให้เป็นนวัตกรรม มีการพัฒนาต่อยอดชิ้นงานร่วมกัน ส่วนด้านทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า สามารถมีวิธีคิดโดยมีเป้าหมายต้องการให้เกิดการพัฒนา โดยไม่รู้สึกริเคียดแต่ผ่อนคลาย มีรูปแบบการคิดที่ไม่เครียด ดูเหมือนไม่จริงจัง แต่ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีวิธีการปฏิบัติงานโดยไม่เคร่งครัดแต่มีผลลัพธ์เชิงสร้างสรรค์และหากมีทักษะการคิดผสมผสานแล้ว จะทำให้มีการคิดหรือสามารถผนึกความคิดที่ไม่เป็นในแนวทางเดียวกัน ให้รวมกันเป็นหนึ่งแนวทางได้ โดยสามารถตกผลึกความคิดเห็นให้เป็นแนวทางเดียวกันและสามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดทักษะและนวัตกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ (2562 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษา วิชาชีพรู 1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพรูพบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพรูเป็นทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักศึกษาวิชาชีพรู นักศึกษาวิชาชีพรูมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับต่ำการจัดสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพรูยังมีการส่งเสริมในระดับน้อยมาก 2. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพรูพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพรูมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน ทั้งนี้ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการ

เรียนรู้เป็น 5 ชั้น คือ ชั้นระบุความต้องการ ชั้นระดมสมอง ชั้นสร้างชิ้นงาน ชั้นปฏิบัติการสอน และ ชั้นประเมินผล

4. จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีดังนี้ 1) ด้านทักษะการคิดเชื่อมโยง ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดปัญหาและฝึกแก้ไขปัญหาให้มีทักษะการคิดเชื่อมโยงเป็นประจำ 2) ด้านทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีวิธีการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยไม่รู้สึกละอาย กดดัน และอ่อนคลาย 3) ด้านทักษะการคิดผสมผสาน ผู้บริหารโรงเรียนควรรู้จักยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและควรรู้จักเชื่อมโยงการทำงานโดยบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ก็ปรายได้ว่า การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ถ้าจะให้ความชำนาญการและเกิดทักษะในระดับสร้างคุณค่าในหน่วยงาน หรือองค์กร ควรฝึกฝนทักษะการคิดโดยมีวิธีการกระบวนการจัดการ โดยจัดให้มีการอบรมสัมมนาในลักษณะปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย คุ้นชิน ฝึกฝนให้เกิดทักษะนั้นๆ รวมทั้งมีการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง โดยมีความรู้สึกเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยไม่มีความรู้สึกกดดัน อ่อนคลายแล้วผลงานที่ได้จะเป็นเชิงบวก รวมทั้งสามารถบูรณาการความรู้จากต่างสาขาวิชาเข้าด้วยกัน การแก้ปัญหาในลักษณะมองปัญหาแบบองค์รวมและแก้ปัญหาให้สำเร็จได้ ซึ่งคล้ายคลึงกับงานวิจัยของอรชร ปราจันทร์ (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะการบริหาร 2) วิธีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู 3) ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาและดำเนินโครงการพัฒนา

เพื่อให้การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยง โดยการนำปัญหาหลายๆ ปัญหา มาบูรณาการจากหลายๆ แหล่งและต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและจัดให้มีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยกำหนดปัญหาที่หลากหลาย

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาการคิดด้านทักษะการเล่นอย่างมีคุณค่าโดยการสร้าง

บรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ใช้คนให้ถูกกับงาน ความคิดสร้างสรรค์ที่ดี ย่อมมีอิสระทางความคิดและรู้จักสังเกตสภาพแวดล้อมในการทำงานว่าควรจะเคร่งครัดหรือผ่อนคลายในการทำงานและทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีจิตสำนึกในการทำงานโดยไม่มีความรู้สึกรีดแล้วผลงานที่ได้จะเป็นเชิงบวก

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาทักษะการคิดผสมผสาน โดยต้องมีการคิดฝึกคิดแก้ปัญหาเป็นส่วนย่อย โดยไม่มีความลำเอียงและควรมองความขัดแย้งเป็นเรื่องที่ดีและมีกระบวนการวางแผนการทำงานตามหลักการของ PDCA

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการศึกษา ไปเป็นกรอบในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของตนเองและบุคลากรในสังกัด

1.5 ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการศึกษาไปกำหนดเป็นกรอบในการจัดทำนโยบายพัฒนาการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและดำเนินโครงการพัฒนาในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

2.2 ควรศึกษาปัจจัยในด้านอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

- ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). คิดนอกกรอบ : สอนและสร้างได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2555). แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 14 (2), 117-128.
- อรชร ปราจันท์. (2560). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- อมรรัตน์ ศรีพอ. (2561). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนตามแนวคิดทักษะ
ความริเริ่มสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม. ดุษฎีนิพนธ์ ค.ด. บัณฑิตวิทยาลัย:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Amelink. (2013) . *Education Affordance That Support Development of innovative
Thinking Skill in large classes Deans office, college of engineering.*
- Horth, D., & Buchner, D. (2014). *Innovation leadership: How to use innovation to lead
effectively, work collaboratively and drive results: Centre for creative leadership.*
Retrieved. from [http://www.ccl.org/leadership/pdf/research/Innovation Leadership.
pdf](http://www.ccl.org/leadership/pdf/research/Innovation%20Leadership.pdf)
- Hoidn, B.J. & karkkaunen, k. (2014). *Promoting skill for innovation in higher education: A
literature review on the effectiveness of problem-base learning and of teaching
behaviors.* N.P.: OECD Education Working Pap
- Lee, S. (2018). *Innovation, Entrepreneurship & Sustainability Summer Program.* Taipei :
National Taiwan University
- Swallow, E. (2012). *Can innovative thinking be learned.* Forbes. 6 (3), 1 – 2.
- Universal class. (1999-2019). *Developing innovative thinking skills.* Retrieved from [https://
www.universalclass.com/articles/business/developing-innovative-thinking-skills.htm](https://www.universalclass.com/articles/business/developing-innovative-thinking-skills.htm)

แบบแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทย

Pattern of Integrated Communication in Digital Era of Thai Coffee Brand

อุษา ศิลป์เรืองวิไล

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Usa Silraungwilai

Eastern Asia University, Thailand

E-mail: usa@eau.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยศึกษาแบบแผนการสื่อสารที่โพสต์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทย เพื่อนำเสนอแบบแผนการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทยเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์กาแฟไทย บนพื้นฐานกรอบแนวคิด (1) การสื่อสารการตลาด (2) แนวคิดการตลาดดิจิทัลของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019 : 152) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทย บนพื้นฐานความน่าสนใจในธุรกิจกาแฟเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการให้บริการที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ข้อได้เปรียบในการศึกษานี้สำหรับผู้สนใจที่จะขยายธุรกิจจากตลาดอื่นในอนาคต

การศึกษาพบว่าเนื้อหาบนช่องทางการสื่อสารออนไลน์อย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทยที่สามารถกระตุ้นความต้องการซื้อของผู้บริโภค คือ วิดีโอคลิป (50 โพสต์) มากที่สุด รองลงมา คือ ภาพสินค้า (34 โพสต์) การโปรโมทหน้าร้าน (21 โพสต์) การใช้ผู้ทรงอิทธิพล (13 โพสต์) การส่งเสริมการขาย (7 โพสต์) การร่วมสร้างสรรค์สังคม (2 โพสต์) และการจ้างงาน (1 โพสต์) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การสื่อสารเชิงบูรณาการ; แบรนด์; กาแฟไทย

Abstracts

This qualitative research used content analysis method by studying communication pattern that posted via official online social networking of Thai coffee brand for proposing integrated communication pattern to promote Thai coffee brand image in digital era based on marketing communication conceptual framework and Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019 : 165) 's digital marketing concept. This study aims to study pattern of integrated communication in digital era of Thai coffee brand based on interesting in coffee business as basic information for start-up business, product development, and better service. Furthermore, this study advantage for someone who interested to expand business from other markets in the future.

Study found that content on official online social media of Thai coffee brand were video clip (50 posts) the most, followed by product images (34 posts) on-site promotion (21 posts) influencer relationship management (13 posts) promotion (7 posts) co-creation (2 posts) and recruitment (1 post).

Keywords: Integrated Communication; Brand; Thai Coffee

บทนำ

จากข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ และจาก International Coffee Organization ระบุว่า ยอดการส่งออกแบรนด์กาแฟไทยเป็นอันดับที่ 10-11 ของโลก มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2563 มียอดส่งออกสูงถึง 81,000 ตัน โดยกระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่างยุทธศาสตร์กาแฟจัดโครงการประชุมการพัฒนาอุตสาหกรรมกาแฟในอาเซียน ครั้งที่ 1 สร้างความร่วมมือและจัดทำ Roadmap สร้างอาเซียนเป็นแหล่งผลิตกาแฟสำคัญของโลก ยุทธศาสตร์กาแฟในช่วงระยะ 5 ปี ตั้งแต่ช่วงปี 2559 – 2563 ว่า ทางกระทรวงเกษตรฯ มีเป้าหมายต้องการให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้นำในด้านการผลิตและการค้ากาแฟคุณภาพของภูมิภาคอาเซียน โดยจะมีการผลักดันให้กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ของไทยที่สร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรและผู้ดำเนินธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมกาแฟของไทย เนื่องจากแนวโน้มราคาผลผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพในตลาดโลกมีแนวโน้มที่สูงขึ้น รวมถึงการเติบโตของอุตสาหกรรมกาแฟไทยที่มีมูลค่าสูงขึ้นไปถึง 30,000 ล้านบาท ขณะที่ผลผลิตเมล็ดกาแฟของไทยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ สาเหตุจากพื้นที่เพาะปลูกที่ลดลงเหลือ 259,867 ไร่ ทำให้ผลผลิตกาแฟลดลงไปด้วยโดยเหลือเพียง 23,273 ตัน แต่ยังสามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรปีผู้ปลูกถึงปีละอย่างน้อย 200 ล้านบาท (ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการค้า EXAC: EXIM Excellence Academy, 2563 : ออนไลน์)

ความนิยมในการดื่มกาแฟมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เพราะเป็นเครื่องดื่มช่วยเพิ่มความกระปรี้กระเปร่า กระชุ่มกระชวย เรียกได้ว่าเป็นเครื่องดื่มยอดนิยมในสังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่วัยทำงาน เห็นได้จากการถือแก้วกาแฟติดมือ และร้านกาแฟที่มีหลากหลายแบรนด์ให้เลือก มีอยู่ทั่วไปหมด เส้นหน่อกาแฟสด

น่าจะมาจากการที่คนดื่มได้ลิ้มรสกาแฟที่มาจากหลากหลายแหล่งที่ปลูกของเมล็ดกาแฟสายพันธุ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีกลิ่นรสที่ไม่เหมือนกัน และยังมีวิธีการชงที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น #กาแฟดริป #กาแฟโคลด์บริว หรือ กาแฟสกัดเย็น ซึ่งสามารถสร้างประสบการณ์ใหม่ไปพร้อม ๆ กับรสและกลิ่นหอมของกาแฟ อัตราการบริโภคกาแฟของคนไทย เฉลี่ยอยู่ที่ 300 แก้วต่อคนต่อปี และมีแนวโน้มการบริโภคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตเมล็ดกาแฟของไทยผลิตได้ประมาณ 20,000 ตันต่อปี แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ

ปี พ.ศ. 2560 ธุรกิจกาแฟของไทยมีมูลค่าในการส่งออกประมาณ 3,900 ล้านบาท แต่มีมูลค่าการนำเข้าถึงประมาณ 8,044 ล้านบาท เพราะความต้องการในการบริโภค และใช้ในภาคอุตสาหกรรมมีอยู่ถึง 90,000 ตัน

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ให้ข้อมูลไว้ว่า แนวโน้มของธุรกิจผลิตกาแฟยังมีโอกาสขยายตัวได้อีกมากจากความต้องการกาแฟของตลาดโลก หากผู้ผลิตสามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กาแฟไทยให้มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ได้ (Kapook Hilight, 2564 : ออนไลน์)

ในปัจจุบันมีกาแฟหลายแบรนด์ หลายชนิด โดยกาแฟแต่ละแบรนด์ก็จะมีที่มาและประเภทของเมล็ดกาแฟที่แตกต่างกันออกไป บางแบรนด์ใช้เมล็ดกาแฟที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ หรือใช้เฉพาะเมล็ดกาแฟที่ปลูกและเติบโตอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย เป็นต้น กาแฟเป็นที่นิยมของคนของไทยมานาน ผู้คนเลื่อมใสกาแฟที่ขึ้นชื่อและดีที่สุดในให้กับตัวเอง นักศึกษาเลือกทำรายงานหัวข้อกาแฟช็อคโกแลต กาแฟช็อคโกแลตเป็นกาแฟที่หาทานได้ยาก และมีราคาสูง อาจจะช่วยด้วยความแปลกใหม่ และกรรมวิธีการผลิตที่ไม่เหมือนใคร นอกจากนี้กาแฟช็อคโกแลตยังมีประโยชน์มาก ๆ ต่อผู้ที่บริโภค เช่น ช่วยลดความจำระยะสั้น เพิ่มไอคิวให้สมองที่อ่อนล้าสะสมให้สดชื่นปลอดโปร่ง ถือได้ว่าการดื่มกาแฟช็อคโกแลตนั้นคุ้มค่ากับราคาค่อนข้างมาก

6 แบรนด์กาแฟไทยแท้ ๆ ที่ได้รับการยอมรับทั้งในเรื่องของคุณภาพและรสชาติระดับโลก (FIERCEBOOK, 2564: online) ได้แก่ (1) Akha Ama Coffee (2) DOI CHAANG Caffé (3) Bluekoff (4) Pakamara (5) ก้อง กาแฟ (6) Bon Cafe

โดย 5 ปีที่ผ่านมา ไทยมีความต้องการใช้เมล็ดกาแฟเฉลี่ยที่ 88,862 ตันต่อปี แต่ผลิตเมล็ดกาแฟดิบได้เฉลี่ย 24,671 ตันต่อปี หรือ 28% ของความต้องการใช้ ขณะที่ตลาดต่างประเทศ กาแฟไทยมีคุณภาพดีไม่เป็นรองใคร โดยมีตลาดส่งออกเมล็ดกาแฟดิบที่สำคัญ คือ แคนาดา ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ และมีตลาดส่งออกกาแฟคั่วที่สำคัญ คือ กัมพูชา มาเลเซีย และฮ่องกง (ไทยรัฐออนไลน์, 2564 : ออนไลน์)

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สร้างปฏิกิริยา “เร่ง” การเปลี่ยนแปลงในเรื่อง “พฤติกรรมผู้บริโภค” ที่แสวงหาข้อมูลสินค้าและบริการผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น โดยมีการคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2564 ผู้ประกอบการจะทำการสื่อสารการตลาดผ่านช่องทางสื่อเพชบุ๊ค 7,424 ล้านบาท ผ่านช่องทางสื่อยูทูบ 4,256 ล้านบาท ผ่านช่องทางสื่อโซเชียล 2,113 ล้านบาท ผ่านช่องทางสื่อครีเอทีฟ 2,074 ล้านบาท ผ่านช่องทางการ

ค้นหา(Search) 1,666 ล้านบาท ผ่านช่องทางวิดีโอออนไลน์ 1,621 ล้านบาท ผ่านไลน์ 1,472 ล้านบาท และผ่านช่องทางดิสเพลย์ 1,366 ล้าน มี 7,424 ล้านบาท (กรุงเทพมหานคร, 2564 : ออนไลน์)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สรุปประเด็นที่น่าสนใจได้ดังนี้

1. กาแฟพรีเมียม แบรนด์กาแฟไทยเป็นที่นิยม การที่แบรนด์จะเป็นที่นิยมเพิ่มขึ้นจะเกี่ยวข้องกับการสื่อสารผ่านสื่อโฆษณา ทั้งในช่องทางออนไลน์ เช่น Line Facebook และออฟไลน์ เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์

2. สื่อโฆษณาทั้งในช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ สร้างการรับรู้แบรนด์ (Awareness) ให้กับแบรนด์กาแฟไทยให้เป็นที่นิยมมากขึ้น

3. การสื่อสารแบรนด์กาแฟไทยผ่านการสื่อสารการตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายทำให้แบรนด์ขององค์กรมีชีวิต สามารถสื่อสารและ สร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภคได้ ซึ่งมีองค์ประกอบ การสื่อสารการตลาดประกอบด้วย 1) ผู้ส่งข่าวสาร 2) การเข้ารหัส 3) ข่าวสาร 4) สื่อในการสื่อสาร 5) การถอดรหัส 6) ผู้รับข่าวสาร 7) การตอบสนอง 8) ข้อมูลย้อนกลับ และ 9) สิ่งรบกวน

4. แบรนด์กาแฟไทยที่ได้รับการยอมรับทั้งในเรื่องของคุณภาพและรสชาติระดับโลก ใช้แบบจำลองเส้นทางผู้บริโภค 5A's Model

5. การนำกระบวนการสื่อสารของแบรนด์กาแฟไทยที่ได้รับการยอมรับทั้งในเรื่องของคุณภาพและรสชาติระดับโลก มาอธิบายโดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองเส้นทางผู้บริโภค 5A's Model จะก่อให้เกิดผลดีต่อแบรนด์กาแฟไทยแบรนด์อื่น ๆ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการสื่อสารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้แบรนด์กาแฟไทยเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566-2570) “พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยมีเป้าหมายที่สำคัญทั้งหมด 5 ประการ ดังนี้

1. เศรษฐกิจมูลค่าสูงบนฐานของเทคโนโลยีและนวัตกรรม
2. การผลิตและการบริโภคมีความยั่งยืน
3. สังคมแห่งโอกาสสำหรับทุกกลุ่มคนและทุกพื้นที่
4. กำลังคนมีศักยภาพสูง
5. พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

ทั้งนี้ มีจุดหมายหลัก 13 ประการ คือ

จุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

จุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

จุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

จุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

หมวดหมู่ที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

หมวดหมู่ที่ 6 ไทยเป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่สำคัญของโลก

หมวดหมู่ที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้

หมวดหมู่ที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน

หมวดหมู่ที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(โพสท์ทูเดย์, 2564 : ออนไลน์ ; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565 : ออนไลน์)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทย เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบเนื้อหา (Content) ในช่องทางการสื่อสารออนไลน์อย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทยที่สามารถกระตุ้นความต้องการซื้อของผู้บริโภคของแบรนด์กาแฟไทย เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์แบรนด์กาแฟไทยได้รับการยอมรับและได้รับความนิยมจากคอกาแฟทั้งชาวไทยและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือร้านค้าในไทยและตลาดต่างประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหาในช่องทางการสื่อสารออนไลน์อย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทยที่สามารถกระตุ้นความต้องการซื้อของผู้บริโภค

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผ่านการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (SN 2565-13) โดยใช้การวิเคราะห์แบบแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทยจากช่องทางการสื่อสารของแบรนด์กาแฟไทยบนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ โดยอบรมให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล

(Integrated Communication in digital era: 00000143) ในภาคเรียนที่ 2/ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 55 คน เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลจากช่องทางการสื่อสารออนไลน์อย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทย 3 แบรนด์ ซึ่งได้รับอนุญาตการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล บทสนทนาจากเจ้าของ page แบรนด์กาแฟไทย เจ้าของ Face book ที่เป็นเจ้าของ web การสร้างบทสนทนา ได้แก่

1.1 ก้อง กาแฟ บนช่องทางการสื่อสาร

ออนไลน์ https://www.facebook.com/GONGCOFFEE/?ref=page_internal

1.2 DOI CHAANG Coffee บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ <https://doichaangcoffee.co.th/>

1.3 Akha Ama Coffee บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์

<https://www.facebook.com/akhaamacoffee/> (3) Akha Ama Coffee บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ <https://www.facebook.com/akhaamacoffee/>

2. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากร: เนื่อหาบนสื่อโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทย ได้แก่

(1) ก้อง กาแฟ บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ https://www.facebook.com/GONGCOFFEE/?ref=page_internal

(2) DOI CHAANG Coffee บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ <https://doichaangcoffee.co.th/>

(3) Akha Ama Coffee บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ <https://www.facebook.com/akhaamacoffee/> ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ -มีนาคม 2565 เพื่อศึกษาว่าแบบแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทยเป็นอย่างไร

2.2 กลุ่มตัวอย่าง: เนื้อหาที่คัดเลือกมาจากประชากรข้างต้น

2.2.1 เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (inclusion criteria)

2.2.2.1 เนื้อหาบนสื่อโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทย

2.3 เกณฑ์การยุติการเข้าร่วมโครงการวิจัย (Termination criteria)

เมื่อช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทย ไม่เปิดเป็นสาธารณะ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกเก็บบันทึกรายละเอียดภาพบันทึกหน้าจอเนื้อหาบนสื่อโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทยซึ่งจะเป็นการบันทึกข้อมูลในประเด็นดังต่อไปนี้ (1) การส่งเสริมการขาย/ promotion (2) ภาพสินค้า/ product images (3) ภาพนางแบบ/ นายแบบ ถือสินค้า/ presenter (4) การใช้ผู้ทรงอิทธิพล/ Influencer relationship management (5) โปรโมทหน้าร้าน/ on-site promotion (6) วิดีโอคลิป/ Video clip (7) การจ้างงาน (recruitment) (8) การร่วมสร้างสรรค์สังคม/ co-creation จากนั้น

ผู้วิจัยเก็บบันทึกรายละเอียด โดยผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยมีประเด็นและแนวทางในการเก็บข้อมูลที่ชัดเจน โดยใช้ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา (coding Sheet) ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

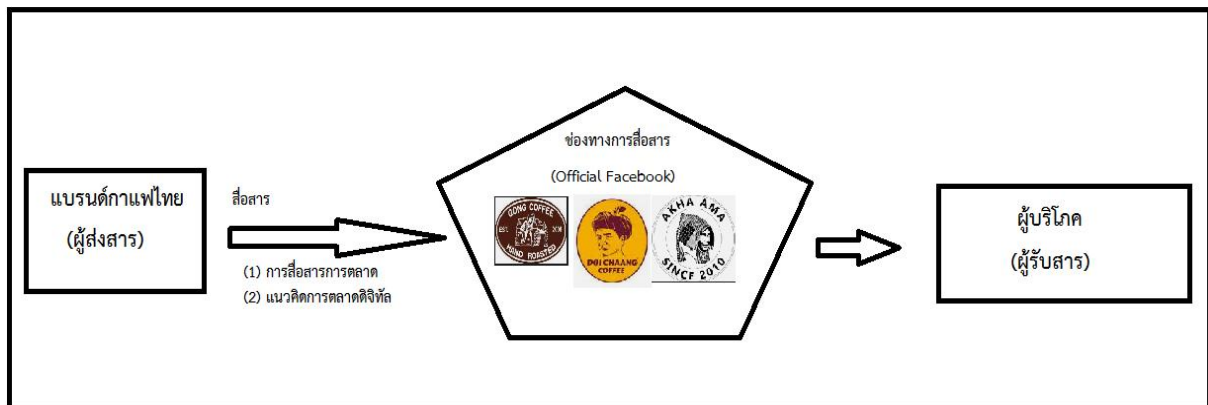
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเป็นการศึกษาเนื้อหาบนสื่อโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทยที่เปิดเป็นสาธารณะ โดยผู้วิจัยขออนุญาตในการเข้าถึง การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลบนสื่อโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทยจากผู้ดูแล page แบรนด์กาแฟไทย (1) ก้อง กาแฟ บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ https://www.facebook.com/GONGCOFFEE/?ref=page_internal (2) DOI CHAANG Coffee บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ <https://doichaangcoffee.co.th/> (3) Akha Ama Coffee บนช่องทางการสื่อสารออนไลน์ <https://www.facebook.com/akhaamacoffee/> พร้อมทั้งมีหลักฐานการขออนุญาต จากนั้นรวบรวมวิเคราะห์โดยการทำ Coding Sheet วิเคราะห์เนื้อหาที่แบรนด์กาแฟไทยดังกล่าวสื่อสารบนโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการของแบรนด์

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยศึกษาแบบแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทย เป็นระยะเวลา 2 เดือน (กุมภาพันธ์ 2565 ถึง มีนาคม 2565) หลังจากนั้นจะนำมาแยกประเภทข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับ (1) การสื่อสารการตลาด (2) แนวคิดการตลาดดิจิทัลของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019 : 165) ในการวิเคราะห์ ศึกษารูปแบบเนื้อหา (Content) บนโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทย ที่ สามารถกระตุ้นความต้องการซื้อของผู้บริโภค

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยศึกษาแบบแผนการสื่อสารที่โพสต์บนเครือข่ายสังคมอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทย เพื่อนำเสนอแบบแผนการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทยเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์กาแฟไทย บนพื้นฐานกรอบแนวคิด (1) การสื่อสารการตลาด (2) แนวคิดการตลาดดิจิทัลของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019 : 162) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทย บนพื้นฐานความน่าสนใจในธุรกิจกาแฟเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการให้บริการที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ข้อได้เปรียบในการศึกษานี้สำหรับผู้สนใจที่จะขยายธุรกิจจากตลาดอื่นในอนาคต โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ดูแผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิจัย

ประเภทเนื้อหา	สื่อโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการ		
	ก.พ.65 (จำนวน/ โพสต์)	มี.ค.65 (จำนวน/ โพสต์)	รวม
1. การส่งเสริมการขาย	3	4	7
2. ภาพสินค้า	20	14	34
3. ภาพนางแบบ/ นายแบบถือสินค้า	0	0	0
4. การใช้ผู้ทรงอิทธิพล	8	5	13
5. การโปรโมทหน้าร้าน	14	7	21
6. วิดีโอคลิป	28	22	50
7. การจ้างงาน	0	1	1
8. การร่วมสร้างสรรค์สังคม	1	1	2

รูปแบบเนื้อหา (Content) ในช่องทางสื่อสารอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทยที่สามารถกระตุ้นความต้องการซื้อของผู้บริโภค คือ วิดีโอคลิป (50 โพสต์) มากที่สุด รองลงมา คือ ภาพสินค้า (34 โพสต์) การโปรโมทหน้าร้าน (21 โพสต์) การใช้ผู้ทรงอิทธิพล (13 โพสต์) การส่งเสริมการขาย (7 โพสต์) การร่วมสร้างสรรค์สังคม (2 โพสต์) และการจ้างงาน (1 โพสต์) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2. DOI CHAANG Coffee โฟสต์เนื้อหาค้นคว้าวิจัยส่งมอบออนไลน์อย่างเป็นทางการโดยใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) การส่งเสริมการขาย ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 1 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 2 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 โฟสต์ (2) ภาพสินค้า ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 5 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 3 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 8 โฟสต์ (3) ภาพนางแบบ/ นายแบบถือสินค้า ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โฟสต์ (4) การใช้ผู้ทรงอิทธิพล ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โฟสต์ (5) การโปรโมทหน้าร้าน ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 4 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 4 โฟสต์ (6) วิดีโอคลิป ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โฟสต์ (7) การจ้างงาน ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โฟสต์ (8) การร่วมสร้างสรรค์สังคม ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โฟสต์

3. Akha Ama Coffee โพสต์เนื้อหาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเป็นทางการโดยใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) การส่งเสริมการขาย ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โพสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โพสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โพสต์ (2) ภาพสินค้า ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 1 โพสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 2 โพสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 โพสต์ (3) ภาพนางแบบ/ นายแบบถือสินค้า ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โพสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โพสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โพสต์ (4) การใช้ผู้ทรงอิทธิพล ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โพสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โพสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 0 โพสต์ (5) การโปรโมทหน้าร้าน ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โพสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โพสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โพสต์ (6) วิดีโอคลิป ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 1 โพสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 1 โพสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น

1 โฟสต์ (7) การจ้างงานในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 โฟสต์ (8) การร่วมสร้างสรรค์สังคม ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 1 โฟสต์ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 โฟสต์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 1 โฟสต์

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่ออภิปรายผลด้วยการวิเคราะห์ว่าแบรนด์กาแฟไทยมีการใช้กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ผ่านช่องทางออนไลน์ในรูปแบบใดบ้าง สามารถอธิบายได้ว่า แบรนด์กาแฟไทยได้มีการใช้กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ในรูปแบบ

1. Buzz marketing คือ การใช้ความบันเทิงที่คนกำลังสนใจอยู่ในปัจจุบันเป็นผู้กระจายข่าวสารไปให้มากที่สุด

แบรนด์กาแฟไทยมีลูกค้าจำนวนมากทั้งลูกค้าเก่าและลูกค้าใหม่ มีผลิตภัณฑ์หลายผลิตภัณฑ์เช่นกัน และอย่างที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าแบรนด์กาแฟไทยในทุก ๆ ตลาดจะมีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่คล้าย ๆ กันออกมา จะมีจุดเด่นของผลิตภัณฑ์แตกต่างกันบ้างเพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้า เช่นเดียวกับ (1) ก๊อง กาแฟ (2) DOI CHAANG Coffee และ (3) Akha Ama Coffee แบรนด์กาแฟไทยที่หันมาใช้ผู้ทรงอิทธิพล (influencer) ที่เป็นที่สนใจและเป็นที่รู้จักกันในกลุ่มลูกค้ายุคใหม่เพื่อเป็นสื่อในการกระจายข่าวสารและโปรโมชันผลิตภัณฑ์ที่ทางแบรนด์กาแฟไทยเปิดตัวออกมาใหม่เพื่อเป็นการเจาะกลุ่มการตลาดลูกค้ากลุ่มใหม่ ๆ เนื่องจากการใช้คนที่เป็บบุคคลที่กำลังเป็นที่นิยมและสนใจนั้นจะสามารถส่งสารไปยังลูกค้าและผู้บริโภคได้มากที่สุด เมื่อลูกค้ามีความสนใจในผลิตภัณฑ์ใดผลิตภัณฑ์หนึ่งก็จะสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ให้ลูกค้าสนใจเพิ่มขึ้นได้อีกด้วย

2. Viral marketing คือ การตลาดแบบปากต่อปาก เป็นการใช้อัศวาททางการตลาดเพื่อสื่อสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยสารนั้นอาจผ่านไประบบบุคคลผ่านช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟ ที่น่าสนใจคือการศึกษพบว่าแบรนด์กาแฟไทยใช้กลยุทธ์ดังกล่าวนี้กระตุ้นความต้องการซื้อของผู้บริโภคได้มากที่สุด ผ่านการแชร์เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแบรนด์ผ่านรูปแบบการผลิตเป็นวิดีโอคลิป (50 โฟสต์) มากที่สุด เพราะรูปแบบการสื่อสารดังกล่าวสามารถสร้างความน่าสนใจให้กับลูกค้าและผู้บริโภคได้มากที่สุด เพื่อเป็นการส่งข่าวสารและเสนอขายสินค้าไปยังลูกค้าได้มากยิ่งขึ้น

3. Co-creation คือ การส่งต่อสารในรูปแบบการร่วมสร้างสรรค์สังคม แต่เน้นในด้านของบุคคลที่เห็นสัมผัส รับรู้ แล้วนำไปบอกต่อกับบุคคลอื่น ๆ ที่เป็นคนรอบ ๆ เพื่อที่ลูกค้าจะได้จรรักษ์รักดีต่อแบรนด์กาแฟไทย เมื่อลูกค้า 1 คนเกิดความประทับใจ ลูกค้ารายนั้นก็จะมีการไปบอกกล่าวต่อกับญาติในครอบครัว เพื่อนสนิท เพื่อนที่ทำงานและบุคคลรอบ ๆ ตัว ถึงความประทับใจและจะแนะนำให้มาเป็นลูกค้ากับแบรนด์ไทย

เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาโดยศึกษาแบบแผนการสื่อสารที่โพสต์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทย บนพื้นฐานกรอบแนวคิด (1) การสื่อสารการตลาด (2) แนวคิดการตลาดดิจิทัลของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019 : 154) อธิบายได้ว่า

1. การสื่อสารแบรนด์กาแฟไทยผ่านการสื่อสารการตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายทำให้แบรนด์ขององค์กรมีชีวิต สามารถสื่อสารและ สร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภคได้ ซึ่งมีองค์ประกอบ การสื่อสารการตลาดประกอบด้วย 1) ผู้ส่งข่าวสาร 2) การเข้ารหัส 3) ข่าวสาร 4) สื่อในการสื่อสาร 5) การถอดรหัส 6) ผู้รับข่าวสาร 7) การตอบสนอง 8) ข้อมูลย้อนกลับ และ 9) สิ่งรบกวน

2. แนวคิดการตลาดดิจิทัลของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019 : 154)

2.1 การตลาดผ่านมือถือ (Mobile Marketing)

Mobile Marketing คือ การทำการตลาดผ่านทางโทรศัพท์มือถือ หรือสมาร์ทโฟนของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย โดยส่วนใหญ่แล้วการทำการตลาดในรูปแบบนี้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด ในต้นทุนที่ต่ำ และเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในส่วนของการขยายและการโฆษณาได้มากขึ้น โดยกลยุทธ์การทำโฆษณาสามารถเกิดได้ทั้งมีหลากหลาย ต้องเลือกนำมาใช้ให้ถูกบริบทกับแบรนด์ของเรา และกลุ่มเป้าหมายของเราด้วย โดยสามารถแบ่งได้เป็น **Mobile Video Marketing, Mobile Search, Mobile Social Media Advertising, Mobile Marketing**

การประยุกต์ใช้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลในการสร้างสรรค์ชิ้นงานทางแบรนด์เลือกใช้ **Mobile Social** เพราะปัจจุบันทุกคนใช้ **Social** หรือสมาร์ทโฟนในการรับข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ และการติดต่อสื่อสาร เพื่อความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ตอบสนองได้ทุกความต้องการของผู้บริโภค

2.2 การตลาดดิจิทัล (Digital Marketing)

Digital Marketing คือ การโปรโมทสินค้าหรือแบรนด์ผ่านช่องทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่าง **Computer** หรือ สมาร์ทโฟน โดยใช้ **digital marketing channel** เป็นช่องทางในการส่งข้อมูล เมื่อข้อมูลถูกส่งไปแล้ว ผู้ส่งสามารถรู้ผลตอบรับได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้รับข้อความสามารถเข้าถึงข้อความได้จากทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการ และสามารถรู้ได้ถึงผลตอบรับจากคนอื่น ๆ ที่พูดถึงเกี่ยวกับแบรนด์เราและยังเป็นเรื่องที่ไม่ดีด้วยแล้วจะยิ่งเกิดการบอกต่อพูดต่อเป็นจำนวนมากและลุกลามไปอย่างรวดเร็วจึงทำให้เกิดกระแสต่าง ๆ ที่ทำให้แบรนด์ได้รับผลกระทบ จึงเป็นสิ่งที่นักการตลาดออนไลน์จะต้องคอยระวังและรับมือกับการทำ **digital marketing** เพื่อไม่ให้เกิดกระแสลบและมีผลกระทบกับแบรนด์สินค้า หลักการสำคัญของ **digital marketing** คือ การทำให้ลูกค้ามาแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมกับแบรนด์สินค้าเพื่อให้เกิดการบอกต่อและพูดถึงแบรนด์ นอกจากนี้ **digital marketing** ยังรวมถึงการทำ **SEO SEM** และการ **Seeding** ดังนั้นความท้าทายของนักการตลาดออนไลน์คือการเลือกใช้ **digital marketing** อย่างไรให้ได้ผล และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นเราทำความเข้าใจกับ **digital marketing channel** ในแบบต่าง ๆ กัน

การประยุกต์ใช้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เช่น การที่แบรนด์กาแฟซึ่งมีหลายแบรนด์ มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และการขายผ่านทาง Social เพราะ ปัจจุบัน Social กลายเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารหรือการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ช่องทางของแบรนด์กาแฟซึ่งมีทั้ง Facebook, Twitter, Instagram, Website และ Line official บางแบรนด์มีหน้าร้านให้ลูกค้า Walk in เข้ามาซื้อสินค้า แต่ปัจจุบันเพื่อความรวดเร็วและสะดวกจึงมีช่องทางการขายผ่านทางมือถือ นอกจากจะช่วยเหลือเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลแล้ว ยังเพิ่มช่องทางการขายให้ได้กำไรมากขึ้น ปัจจุบันมีร้านค้ามากมายที่ใช้ Social มาช่วยในการค้าขายสินค้าให้ธุรกิจตัวเอง เพราะมีการลงทุนที่ต่ำ แต่ได้มาซึ่งกำไรที่มากขึ้น และทางแบรนด์มีการเปิดให้ผู้บริโภคได้รีวิวสินค้า เพื่อเป็นหนทางในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคอื่น ๆ

2.3 การสร้างแบรนด์ 4.0 (Branding 4.0)

เสรี วงษ์มณฑา และชัชณะ เตชคณา (2560 : 1-16) ได้วิจัย การตลาด 4.0 ในบริบทประเทศไทย 4.0 ผลพบว่า ในยุค 4.0 มีรูปแบบการทำการตลาดรูปแบบใหม่ผู้บริโภค 4.0 เป็นผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ในการเลือกซื้อสินค้า พวกเขาจะเลือกซื้อที่โดนใจและมีคุณค่าคุ้มกับการลงทุนของพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นเป็นทุนเงิน ทุนเวลา และทุนความพยายาม ผู้บริโภคยุคนี้ต้องการ ผู้ประกอบการที่พร้อมจะช่วยเหลือพวกเขาตลอดเวลาแบบทันทีทันใด (Real time) พวกเขาเข้าสู่สหัสวรรษใหม่ ในลักษณะของสมาชิกของเครือข่ายสังคมที่เชื่อมต่อกันด้วยสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่พวกเขาใช้หาความรู้ หาคำแนะนำ หาความบันเทิง บันทึกเรื่องราวของตนเอง แบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน พวกเขาจะเป็นทั้งผู้บริโภคข่าวสาร (Consumer) เป็นผู้สร้างข่าวสาร (Creator) เป็นผู้ชื่นชมตราสินค้า (Brand Curator) และเป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์สินค้า (Brand Critic) พวกเขาต้องการความคิดเห็นจากเพื่อนๆ ทั้งเพื่อนจริงและเพื่อนเสมือนที่ทำให้การตัดสินใจของผู้บริโภคยุค 4.0 เป็นการตัดสินใจอย่างผู้ที่มีข้อมูลดี พวกเขาอยู่ในวัฒนธรรม “always on” ที่ต้องการคำตอบของความอยากรู้อยากเห็นแบบทันที (Real time) การที่ ผู้บริโภคเป็นคนในยุคดิจิทัลเป็น Netizen (Internet Citizen) เปิดโอกาสสำหรับการทำการตลาดในรูปแบบใหม่ มากมายหลายวิธี ผู้บริโภค 4.0 ให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพ (Health) การอยู่ดีมีสุข (Wellness) มากขึ้นต้องการ สินค้าที่เหมาะสมกับความเป็นตัวตนของพวกเขา ทำให้การทำการตลาดต้องเปลี่ยนจาก Mass Marketing สำหรับคนหมู่มากโดยทั่วไปมาเป็นการตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มคนเป็นกลุ่ม ๆ โดยเฉพาะ (Mass Customization Marketing) ทำให้สินค้าแต่ละชนิดต้องมีรุ่น (product range) มากขึ้น ผู้บริโภค 4.0 ต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ พร้อมทั้งจะทดลองสินค้าใหม่ ๆ ดังนั้น การทำการตลาดจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยเพื่อตอบสนองความต้องการลูกค้าในยุคนี้ให้ได้มากที่สุด การสร้างแบรนด์ก็เป็นหนึ่งในกลยุทธ์การตลาดที่มีความสำคัญและมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยตลอดเวลา ภาพลักษณ์แบรนด์ที่ดี มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน จะทำให้แบรนด์ของท่านสามารถเพิ่มยอดขายและชนะแบรนด์คู่แข่งได้ง่ายๆ

ยุคการตลาด 4.0 หรือ **Marketing 4.0** คือการเชื่อม **Integration** ทุกเครื่องมือของการตลาดเข้าหากัน คือการใช้เครื่องมือผสมกันระหว่างเครื่องมือตลาด และเครื่องมือขาย การผสมผสานทุกเครื่องมือของการตลาดทั้ง Online และ Offline เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการตลาดที่ไม่เคยมีมาก่อน กล่าวคือการทำการตลาดแบบ 3.0 ได้เพิ่มช่องทางทั้งออนไลน์และออฟไลน์ขึ้นมาเพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้ามาก จากในอดีตที่มีเพียงการขายหน้าร้านเท่านั้น แต่ในปัจจุบันนี้เมื่อมีการให้ความสนใจของกาแพต่าง ๆ มากขึ้น มีการเปิดช่องทางทั้ง Facebook, Instagram, Line Official, Website เป็นต้น และยังมีการขยายการเปิดหน้าร้านเพิ่มขึ้นเพื่อให้ลูกค้าได้มารับประทานที่ร้าน รวมทั้งยังมีผลิตภัณฑ์ขายผ่านทางออนไลน์เพื่อให้ลูกค้าทุกคนสามารถเลือกซื้อไปเองได้

2.4 การตลาดที่บอกต่อปากต่อปาก (Word of Mouth Marketing)

การตลาดที่บอกต่อปากต่อปาก (Word of Mouth Marketing) เป็นเรื่องที่ทำกันมาอย่างยาวนานและได้ผลเป็นอย่างมาก เพราะ **Word of Mouth** นั้นเรียกได้ว่าเป็นการสร้างอิทธิพล (Influence) แบบหนึ่งและยังได้ผลในเชิงจิตวิทยาที่เรียกว่าหลักฐานทางสังคม (Social Proof) อีกด้วย ดังนั้นการทำ **Word of Mouth** ดี ๆ นั้น สามารถสร้างและเพิ่มยอดขายได้อย่างมากในทางการตลาด แต่การทำ **Word of Mouth** ให้ได้ดี ๆ นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องวางกลยุทธ์ดี ๆ ที่จะทำให้เกิด **Word of Mouth** ได้อย่างไรขึ้นมา

จากในปีที่ผ่านมาที่นักการตลาดนั้นกำลังสนใจในเรื่องการทำ **Data Marketing** โดยเฉพาะการเก็บข้อมูลเป้าหมายเพื่อนำมาต่อยอดทางการตลาดต่อไป ซึ่งการสร้าง **Word of Mouth** นี้ขึ้นมาจะช่วยต่อยอดทางการตลาดตรงนี้ได้เป็นอย่างดี และทำให้ **Data** ที่ต้องการนั้นสามารถเพิ่มพูนได้อย่างมากมาย เพราะการวิจัยพบว่าผู้บริโภคกว่า 84% ให้การเชื่อถือ **Word of Mouth** ว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่จะทำการปฏิสัมพันธ์ด้วยในการตลาด ด้วยการสร้างกลยุทธ์หรือเทคนิคดี ๆ ก็จะสามารถเพิ่ม **Word of Mouth** นี้ได้อย่างไม่ยาก โดยสามารถสร้าง **Word of Mouth** ขึ้นมาได้ สิ่งพื้นฐานที่นักการตลาดจำเป็นต้องมี คือ สามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ รวมทั้งการมีสินค้าและบริการที่ดี จนถึงการสร้างสายสัมพันธ์ขึ้นมากับผู้บริโภคได้ ทั้งนี้หลังจากที่สิ่งพื้นฐานเหล่านี้แล้ว ก็สามารถใช้ 3 ทางเหล่านี้ในการสร้าง **Word of Mouth** ขึ้นมาได้

2.4.1 การสร้าง **UGC** หรือ **User Generated Content**: การให้ผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าแบรนด์นั้นสามารถมาสร้าง **Content** ต่าง ๆ ได้เองเป็นวิธีที่ดีที่สุด ทำให้นักการตลาดสามารถปฏิสัมพันธ์กับชุมชนตัวเองและสร้างการสื่อสารหรือบทสนทนายระหว่างแบรนด์กับกลุ่มลูกค้าได้ สร้างภาพของความสัมพันธ์ต่าง ๆ ขึ้นมา ทั้งนี้คุณสามารถเลือกใช้ **Tactics** ต่าง ๆ ได้อย่างมากมายในการสร้างให้เกิด **Word of Mouth** ด้วยการกระทำ **UGC** นี้ไม่ว่าจะเป็น

2.4.1.1 Hashtag Campaign: การทำ Campaign Hashtag เป็นตัวช่วยอย่างมากในการสร้างกระแสของแบรนด์ให้เกิดขึ้นจากผู้คนที่สนใจแบรนด์ขึ้นมา โดยทำให้เกิดการกระตุ้นให้ลูกค้าของแบรนด์มีความกล้าที่จะแชร์ภาพ หรือเรื่องราวแบรนด์ผ่าน Hashtag ที่สร้างขึ้น

2.4.1.2 Contest: การทำกิจกรรมการประกวดก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถสร้างเรื่องราวของการทำให้เกิด UGC ขึ้นมาได้ ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคที่เป็นลูกค้าแบรนด์อยู่แล้ว มีความสนใจที่จะร่วมประกวดและส่งเรื่องราวเข้ามาให้ผู้อื่นได้อ่าน หรือส่งผ่านในความประทับใจกับแบรนด์มา ซึ่งสิ่งเหล่านี้แบรนด์สามารถเอามาใช้ในการสร้างเรื่องราวต่อไปได้

2.4.1.3 Share Story: การให้ผู้คนมาแชร์ความประทับใจหรือเรื่องราวของตัวเองกับแบรนด์ ประสบการณ์กับแบรนด์นั้นก็จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งเช่นกัน ในการที่จะสร้างความน่าสนใจของแบรนด์ผ่านกลุ่มผู้บริโภคเหล่านี้ขึ้นมา พร้อมยังได้ประสบการณ์ดี ๆ ที่ผู้บริโภคมาบอกเล่าอีกด้วย

2.4.2 การทำรีวิว: อีกวิธีการหนึ่งที่สามารถสร้างความน่าสนใจของแบรนด์ผ่าน Word of Mouth ขึ้นมาได้คือการที่ทำการสร้างรีวิวต่าง ๆ ขึ้นมา โดยการกระตุ้นผู้บริโภคหรือลูกค้าที่ซื้อสินค้าต่าง ๆ ไปนั้น ให้ช่วยกลับมารีวิวแบรนด์หรือสินค้าเองก็ตาม เพราะด้วยวิธีเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยในการสร้างความน่าเชื่อถือต่าง ๆ ของแบรนด์ออกมา และมีข้อมูลเชิงสถิติเองว่ากว่า 90% ของผู้บริโภคนั้นมีการอ่านรีวิวต่าง ๆ ก่อนที่จะทำการซื้อสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ขึ้นมา ดังนั้นการที่คุณมีสินค้าดีหรือสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อผู้บริโภคนั้นก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสามารถช่วยทำให้ผู้บริโภคเกิดการอยากมารีวิวขึ้นได้ แต่ถ้าคุณลงแรงอีกนิดในการสร้างแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจ โดยการให้ส่วนลดในการซื้อครั้งถัดไป หรือให้สิทธิพิเศษอะไรบางอย่างในการรีวิว ก็ย่อมสร้างให้ผู้บริโภคนั้นอยากทำการรีวิวต่าง ๆ ขึ้นมาเยอะขึ้นอย่างทันที

2.4.3 Referral Programs: มูลค่าของการบอกต่อนั้นมีพลังอย่างมากในการทำให้ผู้คนนั้นหันมาซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ขึ้นมา ดังนั้นการที่คุณสามารถทำให้ผู้บริโภคบอกต่อหรือเอาความสามารถนี้มาสร้างโอกาสให้ทั้งนักการตลาดเองและผู้ที่บริโภคนั้นจึงเป็นสิ่งที่ควรทำ ด้วยการทำ Referral Programs หรือการเชิญชวนบอกต่อให้มาซื้อสินค้าและบริการโดยที่ ผู้ที่บอกต่อนั้นจะได้ประโยชน์จากการบอกต่อนี้ไม่ว่าจะเป็นการลดราคาหรือได้สินค้าและบริการต่าง ๆ ฟรี จนถึงได้ผลตอบแทนต่าง ๆ ตามที่ได้ตกลงกัน

2.5 การตลาดแบบไวรัล (Viral Marketing)

Viral Marketing มีมาก่อนที่อินเทอร์เน็ตจะเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังเช่นปัจจุบัน ซึ่งแต่ก่อนนั้นการโฆษณาแบบปากต่อปาก จะเป็นการกระทำในลักษณะของการบอกต่อทางคำพูดเมื่อสินค้าหรือบริการเหล่านั้นดีจริง แต่เมื่อเข้าสู่ยุคปัจจุบันที่อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตมนุษย์ การตลาดแบบปากต่อปากจึงถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสม โดยทำออกมาในรูปแบบของคลิปวิดีโอ หรือข้อความที่เป็นตัวอักษร เพื่อนำไปกระจายบนโลกของอินเทอร์เน็ต ตามสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ที่ทำ

ให้มีผู้พบเห็น และเกิดความรู้สึกในเชิงบวกต่อสื่อที่ได้นำเสนอไป เพื่อทำให้เกิดกระบวนการส่งต่อ ซึ่งเป็นการกระจายข่าวสารออกไปให้ไกล และทั่วถึงกลุ่มลูกค้าขึ้น ทั้งนี้การทำ Viral Marketing ในปัจจุบัน ก็ไม่ได้ถูกนำเสนอแค่ในรูปแบบของคลิปวิดีโอ หรือข้อความที่เป็นตัวอักษรเท่านั้น โดยรูปแบบของการตลาดแบบไวรัสนั้นจะมีส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 Video Clips คือ การใช้คลิปวิดีโอในการทำการตลาด อาจผ่าน Youtube หรือ Facebook ก็ได้

2.5.3 Advergames คือ การใช้วิดีโอเกมในการทำการตลาด

2.5.4 eBooks คือ การทำการตลาดในรูปแบบเอกสาร ไฟล์ อาจเป็นสื่อการเรียนการสอน คู่มือการใช้งานก็ได้

2.5.5 Images คือ การใช้รูปภาพในการทำการตลาด

2.5.6 Text Messages คือ การใช้ข้อความในการทำการตลาด อาจเป็นการใช้ข้อความพร้อมสื่อประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น

การประยุกต์ใช้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน นอกจากจะมีการบอกต่อแบบปากต่อปากจากคนที่รู้จักกันแล้ว ยังมีการบอกต่อผ่านทางช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการของแบรนด์ต่าง ๆ (Dodson, 2016 : 7)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

แบบแผนการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทยเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์กาแฟไทย คือ การสร้างแบรนด์ผ่านการสื่อสารการตลาดที่เน้นการสื่อสารในรูปแบบวิดีโอคลิปมากที่สุด การสร้างแบรนด์ให้คนจดจำผ่านการสื่อสารในรูปแบบวิดีโอคลิป เมื่ออธิบายโดยใช้กลยุทธ์ “การตลาดแบบปากต่อปาก (Word of mouth marketing)” ของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019) ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวคิดการตลาดดิจิทัลของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019) เป็นการสื่อสารบูรณาการเพื่อสื่อสารภาพลักษณ์แบรนด์กาแฟไทยไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงผู้บริโภคในยุคดิจิทัลได้มาก

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อส่งเสริมให้แบรนด์กาแฟไทยได้รับการยอมรับและได้รับความนิยมจากคอกาแฟทั้งชาวไทยและต่างประเทศเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือร้านกาแฟในไทยและตลาดต่างประเทศ

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ในการศึกษาเรื่อง “แบบแผนการสื่อสารเชิงบูรณาการในยุคดิจิทัลของแบรนด์กาแฟไทย” ในครั้งนี้ มุ่งเน้นประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่อง “การตลาดแบบปากต่อปาก (Word of mouth marketing)” ของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019) ในศึกษาการทำการตลาดผ่านการใช้ออนไลน์โซเชียลมีเดีย ในการส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์กาแฟ หรือจะเป็นการพุดแบบปากต่อปาก และการใช้โซเชียลมีเดียในการกระจายข่าวสารของแบรนด์กาแฟผ่านช่องทางเฟซบุ๊กอย่างเป็นทางการของแบรนด์กาแฟไทยเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจศึกษาช่องทางการสื่อสารออนไลน์อื่น ๆ อาทิ อินสตาแกรม (Instagram) ยูทูบ (YouTube) และ เว็บไซต์ (Website) ต่าง ๆ เพื่อศึกษาการแชร์ข้อมูลไปในกลุ่มคนที่ชื่นชอบกาแฟไทย หรือกลุ่มผู้สนใจในกาแฟ ยกตัวอย่างเช่น การแชร์ข้อมูลหรือการรีวิวกาแฟลงไปในกลุ่มคนที่ชื่นชอบแบรนด์กาแฟไทยหรือสนใจในธุรกิจของกาแฟไทย เพื่อให้ผู้สนใจหรือคนที่ชื่นชอบได้รู้จักแบรนด์กาแฟไทย และยังเป็น การทำการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคในยุคดิจิทัลได้ง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). เจาะงบ ‘โฆษณาดิจิทัล’ ปี 64 ‘แบรนด์-สินค้า’ จะเทเงินไปสื่อไหน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/958355>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). เคาะราคาสูงสุดกิโลละ 2 หมื่นบาท เกษตรกร น่าน-ชุมพร รับ “สุดยอดกาแฟไทย”. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/business/economics/2178120>
- โพสต์ทูเดย์. (2564). ทฤษฎีกาแฟร้อน Coffee Theory ตอนที่ 2: Thailand Mission to Transform. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.posttoday.com/life/work-life-balance/664215>
- ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการค้า EXAC: EXIM Excellence Academy. (2563). กาแฟไทย อนาคตที่ไปได้ อีกไกล. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://exac.exim.go.th/detail/20200323125039/20200701142818>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/plan13.pdf>
- เสรี วงษ์มณฑา และชอุณห์ เตชคณา. (2560). การตลาด 4.0 ในบริบทประเทศไทย 4.0. วารสารเศรษฐศาสตร์ และนโยบายสาธารณะ. 8 (15), 1-16.

- Chaffey, D. & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital Marketing: Strategy, implementation and practice* (7th ed), London: Pearson Education.
- Dodson, I. (2016). *The Art of Digital Marketing: The Definitive Guide to Creating Strategic, Targeted, and Measurable Online Campaigns*. Newyork: Wiley.
- FIERCEBOOK. (2564). รวม 6 แบนด์กาแฟไทยแท้ แซ่บระดับโลก. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.fiercebook.com/articles/7966>
- Kapook Hilight. (2564). สายกาแฟห้ามพลาด มาดูกาแฟไทยคุณภาพระดับโลก ธุรกิจกาแฟที่ต้องจับตามอง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.springnews.co.th/program/810888>

การส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว
**Extension of Cassava Mosaic Disease Management
in Taphraya District, Sakaeo Province**

ชัชวาลย์ ใจฟอง,
นาริรัตน์ สีระสาร และ อัมรเจต พัฒมุข
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
**Chatchawan Jaifong,
Nareerut Seerasarn and Thamrongjet Puttamuk**
Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: geniuschatchawan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) สภาพการผลิตมันสำปะหลัง (3) ความรู้และการปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังของอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว และขึ้นทะเบียนเกษตรกรปี 2564 จำนวน 312 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 176 คน โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.40 ปี มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 21.41 ไร่ มีประสบการณ์การปลูกเฉลี่ย 13.39 ปี มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 3,205.45 กิโลกรัม (2) เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 72 ส่วนใหญ่เก็บก่อนพันธุ์ไว้ใช้เอง มีการเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลังก่อนปลูกและเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังที่อายุ 12 เดือน (3) เกษตรกรมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลังในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในด้านการจัดการและควบคุมโรคใบด่างมันสำปะหลังมากที่สุด (4) เกษตรกรมีปัญหาในการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังอยู่ในระดับมาก สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากขาดแรงงาน ขาดเงินทุน และมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนในระดับมากที่สุด คือ ควรมีการสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง รวมถึงการผลิตและการตลาด จากผลการวิจัยสามารถนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: การส่งเสริม; การจัดการโรคพืช; โรคใบด่างมันสำปะหลัง

Abstracts

The objectives of this research were to study (1) the basic socio-economic conditions, (2) cassava production conditions, (3) knowledge and practice regarding extension of cassava mosaic disease management, (4) problems and suggestions of extension of cassava mosaic disease management. The population consisted of 312 farmers of cassava production in Taphraya District, Sakaeo Province who registered with the Department of Agricultural Extension in the production year of 2021. The 176 sample size was based on Taro Yamane formula with the error value of 0.05. Structured interviews were used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and ranking. The results indicated the following: The results showed that (1) farmers were male with the average age of 52.40 years, the average cassava production area was 21.41 rai, The average cultivation experience was 13.39 years., The average yield per rai was 3,205.45 kg. (2) Farmers grow cassava varieties Rayong 72. Most of them keep the species for their own use. Cassava cuttings were prepared before planting and harvest cassava at 12 months. (3) Farmers general knowledge about cassava blight at moderate level. And most of them have the most practice in the management and control of cassava blight. (4) Farmers had problems in managing cassava blight at a high level. Most of the reasons were due to lack of labor, lack of funds and cumbersome procedures. Recommendation of the highest level. of recommendations, would be support and assistance to farmers in the management of cassava blight. including production and marketing. The results of research can lead to guidelines for extension of cassava mosaic disease management appropriately.

Keywords: Extension; Plant disease management; Cassava mosaic disease

บทนำ

มันสำปะหลังเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย โดยมีมูลค่าการส่งออกกว่าปีละ 100,000 ล้านบาท ซึ่งไทยเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลังอันดับ 2 ของโลก รองมาจากไนจีเรีย แต่สามารถส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเป็นอันดับ 1 ของโลก ทั้งนี้ผลผลิตมันสำปะหลังจะเข้าสู่กระบวนการแปรรูปทั้งหมด โดยแปรรูปเป็นมันเส้น มันอัดเม็ด แป้งมันสำปะหลัง และเอทานอล เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อาหาร อาหารสัตว์ สารความหวาน ผงชูรส กระดาษ สิ่งทอ เป็นต้น ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าผลผลิตมันสำปะหลัง มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยและนำรายได้เข้าสู่ประเทศจากการส่งออก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563 : 7) ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 8.9 ล้านไร่ ครอบคลุมทั้งหมด 54 จังหวัด มันสำปะหลังเป็นพืชที่ปลูกง่าย สามารถปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทยสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมได้ง่าย ปลูกได้ในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปัญหาเรื่องโรคและแมลงน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับพืชชนิดอื่น แต่ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการผลิตมันสำปะหลังของประเทศกำลังประสบปัญหาจากการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต 40–100 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงอายุของมันสำปะหลังที่ติดเชื้อไวรัส (วันวิสา ศิริวรรณ และคณะ, 2564 : 181-191)

โรคใบด่างมันสำปะหลังสาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัส Cassava mosaic virus เป็นโรคที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมมันสำปะหลังในหลายประเทศ เนื่องจากหากระบาดรุนแรงอาจทำให้ผลผลิตเสียหายได้ถึง 100 เปอร์เซ็นต์ สำหรับประเทศไทยโรคใบด่างมันสำปะหลังนับเป็นโรคอุบัติใหม่ พบครั้งแรกในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 ในจังหวัดที่มีเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สระแก้ว สุรินทร์ อุบลราชธานี และจังหวัดปราจีนบุรี รวมจำนวน 7 จังหวัด คาดว่าเป็นการระบาดจากแปลงมันสำปะหลังที่เป็นโรคจากประเทศเพื่อนบ้านโดยมีแมลงหี้ยขาวยาสูบเป็นพาหะ และในปี 2562 และ 2563 มีการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ไปสู่พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในหลายจังหวัดในประเทศไทย เช่น จังหวัดสุรินทร์ อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ปราจีนบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา สระแก้ว ระยอง และจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องมาจากการใช้ท่อนพันธุ์ที่เป็นโรคมารูปลูกและมีการระบาดของแมลงหี้ยขาวยาสูบที่เป็นพาหะนำโรค (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563 : 7)

จังหวัดสระแก้วมีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 354,850 ไร่ มีปริมาณผลผลิต 1,138,197 ตัน สำหรับอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว เป็นอำเภอที่มีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลังมากที่สุดของจังหวัด โดยมีพื้นที่ปลูกจำนวน 76,979 ไร่ และมีปริมาณผลผลิตจำนวน 214,982 ตัน (สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว, 2564 : ออนไลน์) แต่ในรอบฤดูการผลิตปี 2562/2563 เกษตรกรในพื้นที่อำเภอตาพระยา ต้องประสบปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ทำให้ผลผลิตมันสำปะหลังเกิดความเสียหาย และรอบฤดูการผลิตปี 2563/2564 เกษตรกรในพื้นที่ยังพบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและมีแนวโน้มการระบาดเพิ่มมากขึ้นและขยายไปยังพื้นที่อำเภอใกล้เคียง ทำให้ปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังของจังหวัดสระแก้วเสียหาย (ร้อยละ 80) จำนวน 122,597 ตัน มีมูลค่าความเสียหาย 221 ล้านบาท ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก (ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร ในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลในด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการผลิตมันสำปะหลัง ความรู้และวิธีการปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร พร้อมทั้งปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อนำผลวิเคราะห์ที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาโรคใบด่างมันสำปะหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความรู้และการปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังของอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอตาพระยา ปี 2563/2564 จำนวน 312 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ Taro Yamane (1973 : 53) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 56.41 ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (3) ความรู้และการปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับโดยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดอันดับตามเกณฑ์ และนำเสนอผลการวิจัยโดยความเรียงเชิงวิเคราะห์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (ลิ้นจี่ เพ็ชรนิล (2555 : 65)), (บุญถม คำภาค, 2557 : 76), (พัทยา ชุมเพชร, 2562 : 22), (สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว, 2564 : ออนไลน์), (สำนักงานเกษตรอำเภอตาพระยา, 2563 : 32), (กรมวิชาการเกษตร, 2563 : 1-7), (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563 : 6) เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.2 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.4 ปี เกษตรกรร้อยละ 58.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 57.4 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลังจากผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 21.41 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง มีประสบการณ์ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 13.39 ปี มีปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ยต่อไร่ 3,205.45 กิโลกรัม เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 143,125.00 บาท มีรายจ่ายในภาคการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 69,823.86 บาท มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 4.00 คน มีจำนวนการจ้างแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 12.00 คน และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 98.9 ใช้เงินทุนตัวเองในการทำการเกษตร

2. สภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 80.1 ปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 72 ส่วนใหญ่เก็บท่อนพันธุ์ไว้ใช้เอง มีการเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลังก่อนปลูก มีการไถพรวนเพื่อเตรียมดินปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 2.00 ครั้ง มีปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยต่อไร่ 38.27 กิโลกรัม มีการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 2.17 ครั้ง และมีการใช้สารเคมีกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชเฉลี่ย 1.86 ครั้ง ต่อรอบการผลิต และเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังที่อายุ 12 เดือน

3. ความรู้และการปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร

1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง พบว่า พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.2 มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลังในระดับปานกลาง รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 27.8 มีความรู้เกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง ในระดับมาก และเกษตรกรร้อยละ 4.0 มีความรู้เกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลังในระดับน้อย ตามลำดับ โดยมีคะแนนที่ตอบถูกมากที่สุด 11 ข้อ คะแนนที่ตอบถูกน้อยสุด 6 ข้อ และมีคะแนนที่ตอบถูกเฉลี่ย 8.73 ข้อ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง

n = 176

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
น้อยที่สุด (1 – 3 คะแนน)	-	-
น้อย (4 – 6 คะแนน)	7	4.0
ปานกลาง (7 – 9 คะแนน)	120	68.2
มาก (10 – 12 คะแนน)	49	27.8
มากที่สุด (13 – 15 คะแนน)	-	-
ค่าต่ำสุด = 6 ค่าสูงสุด = 11 ค่าเฉลี่ย = 8.73		

2) การปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) เรื่องเมื่อพบแมลงหริ่งขาวยาสูบในแปลงมันสำปะหลังท่านจะจัดการโดยปฏิบัติตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ (2) เรื่องท่านพ่นสารเคมีเพื่อกำจัดแมลงหริ่งขาวยาสูบตามอัตราที่ฉลากแนะนำ (3) เรื่องเมื่อพบว่ามันสำปะหลังของท่านมีอาการของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ท่านจะจัดการโดยปฏิบัติตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร

1) ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรมีปัญหากับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) รองลงมาด้านการสนับสนุน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) และด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) ตามลำดับ ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ภาพรวมปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง

n = 176

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	แปลความ	ลำดับ
1. ด้านความรู้	3.50	มาก	3
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	3.24	ปานกลาง	4
3. ด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง	3.64	มาก	1
4. ด้านการสนับสนุน	3.61	มาก	2

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสนับสนุน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.64) รองลงมาด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.38) ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.30) และด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20) ตามลำดับ ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ภาพรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง

n = 176			
ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	แปลความ	ลำดับ
1. ด้านความรู้	4.20	มาก	4
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	4.30	มากที่สุด	3
3. ด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง	4.38	มากที่สุด	2
4. ด้านการสนับสนุน	4.64	มากที่สุด	1

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว มีสิ่งที่ควรอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.2 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.4 ปี เกษตรกรร้อยละ 58.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 57.4 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลังจากผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ ปภาดา เผ่าเพ็ง (2562 : 83) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรตำบลพันดุง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.7 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.53 ปี จบประถมศึกษา ร้อยละ 44.1 เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 94.1 ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับมันสำปะหลังจากนักส่งเสริมการเกษตร และสอดคล้องกับ พัทยา ชุมเพชร (2562 : 22) ศึกษาเรื่องความต้องการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรอำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.8 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 53 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยมาจากเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกมันสำปะหลัง โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรมักจะเป็นหัวหน้าครัวเรือน และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาอาจเพราะเป็นหลักสูตรภาคบังคับของสมัยก่อน ที่กำหนดให้มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา อายุเฉลี่ยของเกษตรกรค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพราะวัยหนุ่มสาวไม่นิยมทำการเกษตร และเคลื่อนย้ายไปทำงานใน ภาคอุตสาหกรรมที่อื่น และเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร เพราะว่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นแหล่งสินเชื่อในระบบของภาครัฐที่อยู่ ใกล้กับเกษตรกรมากที่สุด

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูก มันสำปะหลังเฉลี่ย 21.41 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง มีประสบการณ์ปลูก มันสำปะหลังเฉลี่ย 13.39 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ บุญถม คำภาค (2557 : 76) ศึกษาเรื่องการผลิตมันสำปะหลัง ของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 20.06 ไร่ มีการถือ ครองที่ดินในการทำการเกษตรเป็นของตนเอง มีประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 13.76 ปี

ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรของอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่สืบทอดอาชีพการ ปลูกมันสำปะหลังจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และได้รับที่ดินเป็นมรดกจากบรรพบุรุษ ทำให้ ครอบครัวและรักพื้นที่ทำกินของตนเอง อีกทั้งสภาพพื้นที่ไม่เอื้อต่อการเพาะปลูกพืชอื่นๆ จึงทำให้พื้นที่ทำ เกษตรที่ครอบครองทั้งหมด ส่วนใหญ่ใช้ปลูกมันสำปะหลัง และจากการปลูกมันสำปะหลังเป็นอาชีพที่ทำต่อๆ กันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ทำให้เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกมันสำปะหลังค่อนข้างมาก และเกษตรกรมี ปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ยต่อไร่เฉลี่ย 3,205.45 กิโลกรัม ซึ่งต่ำกว่าเล็กน้อยกับปริมาณผลผลิตมัน สำปะหลังเฉลี่ยต่อไร่ของจังหวัดสระแก้ว คือ 3,305 กิโลกรัม อาจเพราะว่าสภาพพื้นที่ในการปลูก และการ ดูแลรักษา ประกอบกับเกษตรกรประสบปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังซึ่งทำให้ผลผลิตมี ปริมาณลดลง

เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 143,125.00 บาท มีรายจ่ายในภาค การเกษตรต่อปีเฉลี่ย 69,823.86 บาท มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 4.00 คน มีจำนวน การจ้างแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 12.00 คน และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 98.9 ใช้เงินทุน ตัวเองในการทำการเกษตร ทั้งนี้สรุปได้ว่ารายได้ของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลางสามารถยังชีพตนเองและ ครัวเรือนได้ รายจ่ายในภาคการเกษตรของครัวเรือนยังอยู่ในอัตราที่สูง สืบเนื่องมาจากปัจจุบันราคาปัจจัยการ ผลิตพืชมีราคาที่สูงขึ้น และแรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือนค่อนข้างน้อย อาจเพราะว่าสมาชิกในครัวเรือน ที่เป็นคนรุ่นใหม่หันไปทำงานเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม จึงทำให้สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในภาค การเกษตรมีจำนวนน้อย และส่งผลให้มีการจ้างแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูง

2. สภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

1) การเตรียมดิน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการไถพรวนเพื่อเตรียมดินปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 2.00 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาพดินของอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่เป็นดินทราย เกษตรกรจึงเห็นว่าการไถพรวนเพียง 2 ครั้ง ก็เพียงพอ และหากไถพรวนมากกว่านี้ก็จะเป็นการเพิ่มต้นทุนในการเตรียมดินให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ชนิตา เกตุแก้วเกลี้ยง (2557 : 87) ศึกษาเรื่องความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเราวัณ จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรมีการยกร่องไถดินจำนวน 2 ครั้ง และสอดคล้องกับคำแนะนำในการเตรียมดินเพื่อปลูกมันสำปะหลังของกรมวิชาการเกษตร (2563 : 1-7) ได้ระบุถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกมันสำปะหลังว่าควรไถจำนวน 2 ครั้ง วิธีการไถให้ ไถตะ โดยใช้เวลา 3 ในช่วงที่ดินมีความชื้นพอเหมาะและไถกลบวัชพืช ซากพืช เช่น ใบ ต้นของมันสำปะหลังที่เหลือจากการเก็บเกี่ยวลงไปในดิน เพื่อให้ธาตุอาหารที่มีอยู่ในเศษเหลือดังกล่าวกลับคืนสู่ดิน แล้วทิ้งไว้ 7-14 วัน ซึ่งเป็นวิธีการที่เตรียมดินเหมาะสม จึงนับได้ว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติในด้านการเตรียมดินที่เหมาะสม

2) พันธุ์มันสำปะหลังและแหล่งที่มา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ นิยมปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 72 และเกษตรศาสตร์ 50 และส่วนใหญ่เกษตรกรเก็บท่อนพันธุ์มันสำปะหลังไว้ใช้เอง สอดคล้องกับ ลิ่นจี เพ็ชรนิล (2555 : 65)) ศึกษาเรื่องการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 72 และเกษตรศาสตร์ 50 และเก็บพันธุ์มันสำปะหลังไว้เอง และยังสอดคล้องกับรายงานสำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว ที่รายงานว่า พันธุ์มันสำปะหลังที่นิยมปลูกในจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ พันธุ์ระยอง 72 และเกษตรศาสตร์ 50

ทั้งนี้พันธุ์มันสำปะหลังที่เกษตรกรอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว นิยมปลูกยังคงเป็นพันธุ์มันสำปะหลังที่มีการส่งเสริมและเป็นสายพันธุ์ที่รับรองจากหน่วยงานราชการ ส่วนการเก็บท่อนพันธุ์มันสำปะหลังไว้ใช้ปลูกในรอบฤดูผลิตถัดไปของเกษตรกรนั้น เป็นการประหยัดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร เพราะในปัจจุบันพันธุ์มันสำปะหลังมีราคาสูงและขาดแคลน แต่ด้วยในพื้นที่อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว มีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังอยู่และโรคใบด่างมันสำปะหลังนั้นสามารถถ่ายทอดผ่านท่อนพันธุ์มันสำปะหลังได้ การที่เกษตรกรใช้ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของตนเอง จากพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้อาจจะมีโอกาสปนเปื้อน ซึ่งหากนำไปปลูกอาจเกิดผลเสียหายต่อผลผลิตมันสำปะหลังได้

3) การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช และการใช้สารเคมีกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยต่อไร่เฉลี่ย 38.27 กิโลกรัม มีการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 2.17 ครั้ง และมีการใช้สารเคมีกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชเฉลี่ย 1.86 ครั้ง ต่อรอบการผลิต

เนื่องจากเกษตรกรปลูกมันสำปะหลังในสภาพไร่ ประกอบกับเกษตรกรเคยชินกับวิธีการปลูกแบบเดิม และมีความคิดว่ามันสำปะหลังเป็นพืชที่ไม่ต้องดูแลมาก เป็นพืชทนแล้งโรคและแมลงศัตรูพืชน้อย

เกษตรกรจึงมีการดูแลรักษามันสำปะหลังแบบไม่ค่อยพิถีพิถัน ซึ่งสอดคล้องกับ ลิ่นจี เพ็ชรนิล (2555 : 65) ที่พบว่า เกษตรกรมีการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 2.6 ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 40.08 กิโลกรัมต่อไร่ และสอดคล้องกับ คำแนะนำการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดและมีคุณภาพ กรมวิชาการเกษตร (2563 : 1-7) ที่แนะนำว่า การกำจัดวัชพืชไม่ควรน้อยกว่า 2 ครั้ง ตลอดฤดูปลูก และใส่ปุ๋ยเพียงครั้งเดียวหลังปลูก 1-3 เดือน และปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยต่อไร่ 30 -100 กิโลกรัม ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อดิน ดังนั้นควรมีการเก็บตัวอย่างดินและใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

4) การเก็บเกี่ยว ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.7 เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอายุ 12 เดือน รองลงมา ร้อยละ 22.2 เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอายุ 10 เดือน สอดคล้องกับ ลิ่นจี เพ็ชรนิล (2555:65) ที่พบว่า เกษตรกรเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอายุเฉลี่ย 10.76 เดือน และสอดคล้องกับ ขนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง (2557 : 87) ที่พบว่า เกษตรกรเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอายุ 10 เดือน เนื่องจากโดยปกติมันสำปะหลังจะมีอายุการเก็บเกี่ยวได้ตั้งแต่ 8 เดือนขึ้นไป และเกษตรกรจะเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังตามความจำเป็น เช่น ราคาในขณะนั้น และแรงงาน แต่โดยปกติจะเก็บเกี่ยวเมื่ออายุ 10-12 เดือน เพราะผลผลิตมันสำปะหลังจะมากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น

3. ความรู้และการปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร

1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.2 มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลังในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้น้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ (1) มันสำปะหลังแสดงอาการใบด่างเหลือง ต้นแคระแกร็น ใบเสียรูปทรง ลดรูป ตั้งแต่ใบแรกเกิดจากต้นมันสำปะหลังได้รับการถ่ายเชื้อจากแมลงพาหะ (2) มันสำปะหลังแสดงอาการใบด่างเหลืองชัดเจนเฉพาะส่วนยอด สาเหตุเกิดจากใช้ท่อนพันธุ์ที่มีเชื้อโรคใบด่างมันสำปะหลัง (3) อาการยอดแตกเป็นพุ่ม อาจพบบริเวณตาข้าง กิ่งหรือลำต้นของต้นที่เป็นโรค ใบจะมีสีเหลืองซีด หรือสีเหลืองเข้มปนสีน้ำตาลแดง ใบที่เป็นโรคจะแห้งตายเริ่มจากใบล่างขึ้นไปถึงใบที่ปลายยอด เป็นลักษณะอาการของโรคใบด่างมันสำปะหลัง

จากประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้น้อยที่สุด 3 อันดับ พิจารณาแล้วจะเป็นประเด็นในส่วนของลักษณะอาการของโรคใบด่างมันสำปะหลัง เกษตรกรยังไม่สามารถแยกลักษณะอาการของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ทั้งในอาการที่เกิดจากใช้ท่อนพันธุ์ที่มีเชื้อโรคใบด่างมันสำปะหลังมาปลูก หรืออาการที่เกิดจากต้นมันสำปะหลังได้รับการถ่ายเชื้อจากแมลงพาหะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นโรคระบาดอุบัติใหม่ในประเทศไทย เกษตรกรจึงอาจจะยังไม่มีประสบการณ์ในการจำแนกลักษณะอาการของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ประกอบกับการแสดงอาการใบด่างของต้นมันสำปะหลัง อาจเกิดได้จากสาเหตุอื่นๆ ได้ เช่น การโดนสารเคมีกำจัดวัชพืช การขาดธาตุอาหาร อาจทำให้เกษตรกรเกิดความสับสนและไม่สามารถแยกลักษณะอาการของโรคใบด่างมันสำปะหลังได้อย่างชัดเจน

2) การปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) เรื่องเมื่อพบแมลงหีวขาวยาสูบในแปลงมันสำปะหลังท่านจะจัดการโดยปฏิบัติตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ (2) เรื่องท่านพ่นสารเคมีเพื่อกำจัดแมลงหีวขาวยาสูบตามอัตราที่ฉลากแนะนำ (3) เรื่องเมื่อพบว่ามันสำปะหลังของท่านมีอาการของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ท่านจะจัดการโดยปฏิบัติตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ

จากประเด็นที่มีการปฏิบัติมากที่สุดเกี่ยวกับการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง 3 อันดับพิจารณาแล้วจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการและควบคุมโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ค่อนข้างให้ความสำคัญและรับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านการจัดการและการควบคุมโรคใบด่างมันสำปะหลัง ทั้งด้านการจัดการต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและการกำจัดแมลงพาหะ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังของเกษตรกร

1) ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) รองลงมาด้านการสนับสนุน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) และด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้ ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ การขาดความรู้การคัดเลือกท่อนพันธุ์สะอาด การขาดความรู้เรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง การขาดความรู้การกำจัดแมลงพาหะ และการขาดความรู้วิธีการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค และมีปัญหาด้านความรู้ ในระดับปานกลาง ในประเด็นการขาดความรู้ด้านการสำรวจแปลงมันสำปะหลัง ตามลำดับ เนื่องจากโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นโรคอุบัติใหม่ ทำให้เกษตรกรยังคงมองว่าความรู้การป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นปัญหาในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรเองยังต้องการเพิ่มพูนความรู้ในส่วนของการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ แต่ประเด็นเรื่องความรู้ด้านการสำรวจแปลง เกษตรกรเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในเรื่องการปฏิบัติในด้านการสำรวจแปลงที่เกษตรกรไม่ค่อยปฏิบัติ ดังนั้น ควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการสำรวจแปลงให้กับเกษตรกร

1.2 ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับปานกลางในทุกประเด็น ซึ่งประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ช่วงเวลาการส่งเสริมไม่เหมาะสมกับช่วงการผลิต อาจเป็นเพราะการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ดำเนินงานส่งเสริมตามช่วงที่มีการดำเนินโครงการตามงบประมาณซึ่งมักจะไม่ค่อยตรงกับช่วงการผลิตของเกษตรกร ดังนั้น ควรมีการ

ส่งเสริมเพิ่มเติมด้วยสื่อมวลชนให้มากขึ้น และควรมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ หรือให้ผู้นำชุมชน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ให้เข้าถึงเกษตรกรอย่างทั่วถึง

1.3 ด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งประเด็นที่เป็นปัญหาเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการสำรวจ แปลง ด้านการกำจัดแมลงพาหะ ด้านการจัดการต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค และด้านการเตรียมท่อนพันธุ์ สะอาด ตามลำดับ สาเหตุของปัญหาด้านการสำรวจแปลงส่วนใหญ่เกิดจาก การขาดแรงงาน ขาดเงินทุน และเกษตรกรมองว่ามีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ทำให้เกษตรกรไม่ค่อยมีการสำรวจแปลง ปัญหาด้านการกำจัดแมลงพาหะ เกษตรกรมองถึงต้นทุนของสารเคมีที่มีราคาสูง และการขาดแรงงาน ปัญหาด้านการจัดการต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค เกิดจากขั้นตอนที่ยุ่งยาก และต้องใช้เงินทุนค่อนข้างมาก และปัญหาด้านเตรียมท่อนพันธุ์สะอาด เกษตรกรขาดแหล่งท่อนพันธุ์สะอาด และขาดเงินทุน

1.4 ด้านการสนับสนุน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุนในระดับมากในทุกประเด็น คือ การขาดการสนับสนุนแหล่งผลิตพันธุ์/ต้นพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด การขาดการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน การขาดการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีการผลิตพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด และการขาดการสนับสนุนความรู้อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ เนื่องจากการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่ที่ครอบคลุมทั้งอำเภอตาพระยา และต่างอำเภอ ทำให้ขาดแคลนท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด ภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนแหล่งผลิตพันธุ์/ต้นพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด และสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่เกษตรกรสามารถผลิตพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดไว้ปลูกในรอบการผลิตต่อไปได้

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง ในด้านการสนับสนุนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะในประเด็น (1) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือเกษตรกรในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค และแมลงพาหะ (2) ควรสนับสนุนมาตรการด้านราคามันสำปะหลังให้สอดคล้องกับต้นทุน (3) ควรมีการพัฒนาพันธุ์มันสำปะหลังที่ต้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลังและสนับสนุนให้เกษตรกร และ (4) ควรมีการสนับสนุนต้นพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด และหนานทนต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง ดังนั้น ภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายต่างๆ ที่จะสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังในด้านการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง และครอบคลุมไปถึงการผลิตและการตลาดด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1.1 จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการเก็บพันธุ์มันสำปะหลังไว้ใช้ปลูกในรอบการผลิตต่อไป เกษตรกรต้องมีความรู้ในการคัดเลือกต้นมันสำปะหลัง เพราะหากไม่มีความรู้เกษตรกรอาจนำต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคใบด่างมันสำปะหลังไปปลูกต่อ ซึ่งจะส่งผลให้ผลผลิตมันสำปะหลังเสียหายได้

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลังในระดับปานกลาง เกษตรกรควรหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ ที่มีในปัจจุบัน เช่น จากสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง และเรียนรู้ และเกษตรกรต้องติดตามข่าวสารวิชาการด้านโรคใบด่างมันสำปะหลังและโรคอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

1.3 จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติในด้านการสำรวจแปลงค่อนข้างน้อย ซึ่งเกษตรกรต้องให้ความสำคัญกับการสำรวจแปลง และมีการสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะได้เป็นการเฝ้าระวังการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังกับแปลงมันสำปะหลังของเกษตรกรไม่ให้เกิดความรุนแรง ซึ่งอาจส่งผลให้ผลผลิตเสียหาย และเสียค่าใช้จ่ายสูงในการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค

1.4 จากการศึกษพบว่า เกษตรกรยังขาดแหล่งท่อนพันธุ์สะอาด ดังนั้น เกษตรกรควรมีแปลงต้นแบบในการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดและมีคุณภาพในแปลงตนเองและชุมชน นอกจากจะเป็นแหล่งพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดในชุมชนแล้ว ยังสามารถเป็นพื้นที่พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรและเกษตรกร หรือเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม หรือขยายผลไปยังชุมชนใกล้เคียง เป็นการสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นระหว่างชุมชนแบบมีส่วนร่วมมีการวางแผนการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดและมีคุณภาพ และมีการจัดการศัตรูพืชที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเร่งสร้างความรู้เกี่ยวกับโรคใบด่างมันสำปะหลัง วิธีการปฏิบัติควบคุมและป้องกัน ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยน และวางแผนการผลิตมันสำปะหลัง ควรมีการใช้สื่อ หรือภาษา ที่เกษตรกรสามารถเข้าใจง่ายขึ้นเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ และตรงกับความต้องการในสถานการณ์ปัจจุบัน เน้นการประชาสัมพันธ์แบบรายบุคคลมากยิ่งขึ้น โดยผ่านทางผู้นำชุมชน และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยกับเกษตรกรในพื้นที่

3. ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในด้านการสนับสนุนอยู่ในระดับมากที่สุด หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการสนับสนุนต่างๆ เช่น สนับสนุนท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ปราศจากโรค การสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน รวมถึงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกมัน

สำปะหลัง โดยกำหนดนโยบายช่วยเหลือ เช่น การประกันราคาผลผลิต โครงการประกันรายได้ รวมถึงโครงการที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังในจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ ดำเนินการเก็บข้อมูลเฉพาะเกษตรกร ผู้ปลูกมันสำปะหลังของอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว เท่านั้น ซึ่งโรคใบด่างมันสำปะหลังมีการระบาดในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และมีเกษตรกรในจังหวัดต่างๆ ก็ประสบปัญหาการระบาดของโรคใบด่างเช่นกัน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่หลากหลายและได้มาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลังต่อไป

4.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง และเป็นการยกระดับงานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2563). *คู่มือการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดและมีคุณภาพ*. กรมวิชาการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). *คู่มือโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง*. กรมส่งเสริมการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ชนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง. (2557). *ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเราววัน จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญถม คำภาค. (2557). *การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรใน อำเภอวัฒนานครจังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปภาดา เผ่าเพ็ง. (2562). *แนวทางการส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรตำบลพันดุง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัทยา ชุมเพชร (2562). *ความต้องการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ลีนจี เพ็ชรนิล. (2555). การป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังของเกษตรกรอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันวิสา ศิริวรรณ. (2563). การศึกษาอัตราการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลังในท่อนพันธุ์สะอาด. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร. 51 (2), 181-191.
- ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ. (2564). วิเคราะห์สถานการณ์โรคใบด่างมันสำปะหลัง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <https://www.nabc.go.th/disaster/baidang>.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว. (2564). ข้อมูลด้านการผลิตมันสำปะหลัง จังหวัดสระแก้ว. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: http://www.sakaeo.doe.go.th/site/?page_id=2039.
- สำนักงานเกษตรอำเภอตาพระยา. (2563). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี 2562-2565. จังหวัดสระแก้ว
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). การประเมินผลโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York. Harper and Row Publications.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
**Factors Affecting Personnel Management of School in the Bangkok Primary
Education Service Area Office**

ชัยเดช อารีศิริไพศาล
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Chaiyadej Areesiripaisal
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand
E-mail: cyd7895@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา 2. ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครจำนวน 314 คน ซึ่งกำหนดสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.43) 2. ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.49) 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านแรงจูงใจ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งสี่ร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 67.50 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = 0.649 + 0.425(x_1) + 0.357(x_4) + 0.260(x_2) + (-0.173)(x_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.417 (x_1) + 0.336(x_4) + 0.254(x_2) + (-0.151) (x_3)$$

คำสำคัญ : ปัจจัย; การบริหารงานบุคคล, สถานศึกษา

Abstracts

The objective of this research was 1. the level of factors affecting personnel management of school, 2. the level of personnel management of school, 3. factors affecting personnel management of school in The Bangkok Primary Educational Service Area Office. the sample consisted of 314 people which was randomly sampled by a stratified random sampling method. The instrument used for data collection was a 5-level estimation questionnaire with a reliability of 0.98. The statistics used were mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The research findings revealed that 1. the level of factors affecting personnel management of school overall and each aspect were at a highest level. ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.43) 2. the level of personnel management of school overall and each aspect were at a highest level. ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.49) 3. factors affecting personnel management of school by analysis the multiple regression indicated that executive characteristics, corporate atmosphere, climate Job and motivation with a statistically significant at .05 The four variables predicted the administration of the school 67.50 percent. The findings of this research can be used personnel management of school to enhance and develop to be effective in working in educational institutions and standard scores below.

The regression equation or predicting equation in raw scores was the following:

$$Y' = 0.649 + 0.425(x_1) + 0.357(x_4) + 0.260(x_2) + (-0.173)(x_3)$$

The regression equation in standard scores was the following:

$$Z' = 0.417 (x_1) + 0.336(x_4) + 0.254(x_2) + (-0.151) (x_3)$$

Keywords : Factors; Personnel Management; School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายแม่บทในการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาของชาติ โดยได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 เพื่อต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งมาตรา 7 ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและทรงส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของไทยที่มีคุณภาพที่ลดลง จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้มีกระบวนการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัย และยุคสมัยเพราะครูถือเป็นบุคลากรสำคัญที่ทำให้การพัฒนาศึกษา

ไทยประสบความสำเร็จได้ การจัดการที่มุ่งประสิทธิภาพจะต้องอาศัยบุคลากรที่มีความสามารถ เพราะได้เปรียบในการแข่งขัน เนื่องจากคนที่มีความรู้ที่สำคัญยิ่งขององค์การที่จำเป็นจะต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารบุคลากร ที่ซึ่งจะผลักดันองค์การสามารถขับเคลื่อนสู่จุดหมายที่วางไว้ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ บุคลากรจะต้องรับทราบถึงผลของการบริหารการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และถูกผลักดันให้ปรับตัวกับรูปแบบ การทำงานรูปแบบใหม่จากการที่ไม่แน่นอน ทางเศรษฐกิจ การละเมิดทางศีลธรรม และความไม่ปลอดภัยในด้านต่างๆ ผู้บริหารต้องทำงานหนักเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคลากรในองค์การสร้างขวัญ และกำลังใจให้มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จที่วางไว้ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556 : 111) การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาสถานศึกษา จึงมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่ง จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญและจำเป็นต้องจัดทำแผน คัดเลือกสรรหาบรรจุแต่งตั้งบุคลากรโดยการวิเคราะห์วางแผนอัตรากำลังคนวิเคราะห์ภารกิจ และ ประเมินสภาพความต้องการกำลังคน กับภารกิจของสถานศึกษาจัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครู และ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสถานศึกษากำหนดภาระงานสำหรับข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557 : 43) ในการบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยได้แบ่งสมรรถนะออกเป็น 2 ส่วน คือ สมรรถนะหลัก ประกอบด้วยการมุ่งผลสัมฤทธิ์การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงานประกอบด้วยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2548 : 429-430) นอกจากนี้ ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาจากสมรรถนะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน สำหรับด้านการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้กำหนดไว้ ดังนี้ 1) สามารถสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน 2) สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ 3) สามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษาและ 5) สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2550 : 91)

การรายงานผลการบริหารอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้พบสภาพปัญหา คือ 1.การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียน ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562 ส่งผลให้จำนวนครูตามเกณฑ์ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(ก.ค.ศ.) เปลี่ยนไป 2.การปรับโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีผลต่อการงานการสอนและความต้องการของครู 3. การย้ายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปต่างสังกัด แต่ไม่

สามารถได้รับ การจัดสรรอัตรากำลังทดแทนได้ เนื่องจากมีจำนวนข้าราชการครูตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดอยู่แล้ว

4. การเกลี่ยอัตรากำลังจากสถานศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เกินเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ไปยังสถานศึกษาที่มีอัตรากำลังฯ ต่ำกว่าเกณฑ์ไม่สามารถทำได้ทั้งหมด เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่มีคนครอง และข้าราชการครูไม่มีความประสงค์ 5. นโยบายบรรจุนักเรียนทุนตามโครงการต่าง ๆ จากส่วนกลาง ไม่สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนครูตามวิชาเอกที่ขาดแคลนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทุกปีการศึกษา ทำให้ความต้องการครูตามสาขาวิชาเอกเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาที่จะได้รับการศึกษาอย่างครบถ้วน และส่งผลกระทบทางอ้อมที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาอย่างมาก ได้แก่ ขวัญกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ขาดแคลนครูที่ต้องปฏิบัติงานรองรับนโยบายจากหน่วยงานบังคับบัญชาด้วยศักยภาพที่เต็มไปด้วยข้อจำกัดนำไปสู่ความขัดแย้งในการบริหารงานบุคคลในทุกด้าน ดังนั้นการวางแผนอัตรากำลังให้เหมาะสมเป็นธรรม รวมทั้งกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังในระยะสั้น จึงเป็นแนวทางในการปฏิบัติทั้งเชิงรุกและเชิงแก้ปัญหาระยะสั้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2562 : 3-4)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้พบปัญหาการขาดแคลนครูตามวิชาเอก ส่งผลทำให้นักเรียนไม่ได้รับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาที่จะได้รับการการศึกษาอย่างครบถ้วน และส่งผลกระทบทางอ้อมที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาอย่างมาก โครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงทุกปีการศึกษา ทำให้ความต้องการครูตามสาขาวิชาเอกเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย องค์ประกอบสำคัญในการบริหารการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จไว้ 4 ประการ คือ คน วัสดุอุปกรณ์การเงินและ การบริหารจัดการที่ดีและบุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหาร และจำเป็นต้องมีการบริหารงานบุคคลอย่างมีคุณภาพ เพราะกลุ่มบุคคลเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามแนวทางคู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนานโยบายของการบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ระเบียบการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ประกอบด้วยผู้บริหาร และครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีสถานศึกษาจำนวน 37 โรงเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่มโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มทวารวดี มีจำนวน 12 โรงเรียน กลุ่มรัตนโกสินทร์ มีจำนวน 13 โรงเรียน และกลุ่มกรุงธนบุรี มีจำนวน 12 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหารและครูทั้งหมด 1,461 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มทวารวดี กลุ่มรัตนโกสินทร์ และกลุ่มกรุงธนบุรี จำนวน 314 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตร ทาโร ยามาเน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนการกำหนด (คำนวณ) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดคะแนนตามความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามกรอบกระทรวงศึกษาธิการ (2561 : 58-78) ได้แก่ 1) การดำเนินการเกี่ยวกับอัตราค่าจ้าง 2) การเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม 3) การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน 5) การลาทุกประเภท 6) การดำเนินงานวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคะแนนของลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดคะแนนตามความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง การบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิด และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ
2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบความคิด และให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC)
4. นำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาทั้งหมด 77 ข้อ โดยวิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) โดยจะนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้น สอดคล้องกับเนื้อหา และวัตถุประสงค์ สามารถนำไปใช้ได้ จากการหาค่า IOC ของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีจำนวนทั้งหมด 74 ข้อมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถ้าไม่เป็นไปตามเกณฑ์มีการปรับแก้ตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนำไปทดลอง (Try out) จำนวน 30 คน โดยนำไปทดลองกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5.1 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) แบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยการบริหารงานบุคคลจำนวน 40 ข้อ เท่ากับ .98 และการบริหารสถานศึกษาจำนวน 34 ข้อ เท่ากับ .99 มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด 74 ข้อ เท่ากับ .98 ตามวิธีของครอนบาค

6. นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตให้ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูปฏิบัติการสอนช่วยตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบให้กลุ่มตัวอย่างโดยแนบเอกสารที่อธิบายถึงจุดประสงค์ของการวิจัย และชี้แจงถึงการตอบข้อมูลผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด

3. ติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้

4. เมื่อได้แบบสอบถามแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

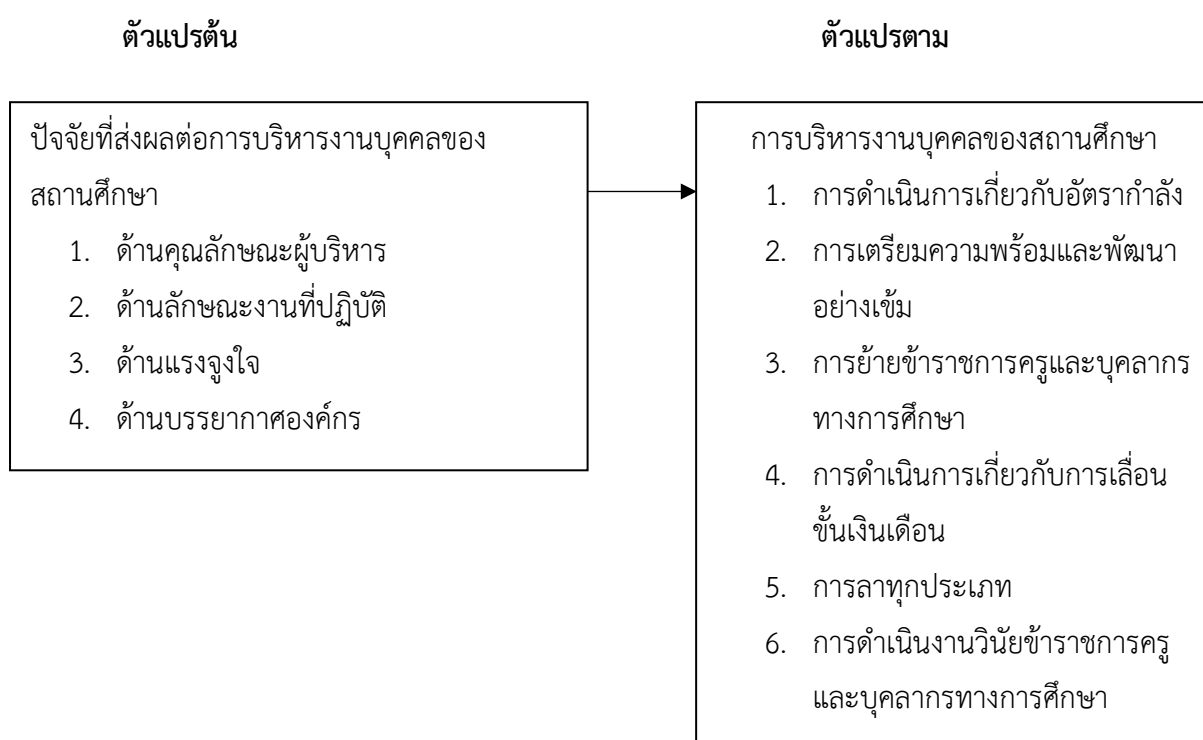
การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาระดับปัจจัย และระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโดยสถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจัยในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คุณลักษณะผู้บริหาร ลักษณะงานที่ปฏิบัติ แรงจูงใจ และบรรยากาศองค์กร มาใช้เป็นปัจจัยการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ตามกรอบกระทรวงศึกษาธิการ (2561 : 58-78)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา จำนวน 4 ตัวแปร นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ข้อ	ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
1	ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร	4.51	0.48	มากที่สุด	4
2	ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.54	0.48	มากที่สุด	3
3	ด้านแรงจูงใจ	4.58	0.43	มากที่สุด	1
4	ด้านบรรยากาศองค์กร	4.55	0.46	มากที่สุด	2
	รวมเฉลี่ย	4.54	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.43) รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.46) และด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.48) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านคุณลักษณะผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.48)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ข้อ	ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การดำเนินการเกี่ยวข้องกับอัตรากำลัง	4.54	0.50	มากที่สุด	5
2	การเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม	4.59	0.53	มากที่สุด	3
3	การย้ายข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	4.60	0.50	มากที่สุด	2
4	การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน	4.54	0.57	มากที่สุด	5
5	การลาทุกประเภท	4.60	0.49	มากที่สุด	1
6	การดำเนินงานวินัยข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	4.58	0.51	มากที่สุด	4
รวมเฉลี่ย		4.58	0.49	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดการลาทุกประเภทอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.50) การเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.53) การดำเนินงานวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.51) การดำเนินการเกี่ยวข้องกับอัตรากำลัง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.50) ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.57)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Interrelation Coefficient) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson Product-Moment Coefficient)

	X1	X2	X3	X4	Y
×1	1.00**				
×2	.89**	1.00**			
×3	.79**	.83**	1.00**		
×4	.77**	.89**	.81**	1.00**	
Y	.78**	.78**	.66**	.75**	1.00**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 แสดงว่า เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร คือ ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านแรงจูงใจ และด้านบรรยากาศองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ .66 ถึง .78 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา

ตัวแปร	R	R ²	R ² Adj	B	Std.E.	Beta	t	Sig.
(Constant)				.649	.175		3.71	.000
× ₁	.782	.611	.610	.425	.073	.417	5.80	.000
× ₄	.814	.663	.661	.357	.067	.336	5.30	.000
× ₂	.818	.669	.666	.260	.087	.254	2.99	.003
× ₃	.822	.675	.671	-.173	.074	-.151	-2.35	.019
R = .822 R ² = .675 R ² Adj = .671 Std.E. = .28129								

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านแรงจูงใจ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 67.50 (R² = .675) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า

ตัวพยากรณ์ที่มีค่า Beta สูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะผู้บริหารมากที่สุด (Beta =.417) รองลงมา คือ ด้านบรรยากาศองค์กร (Beta =.336) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ (Beta =.254) ด้านแรงจูงใจ (Beta = -.151)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.649 + 0.425(x_1) + 0.357(x_4) + 0.260(x_2) + (-0.173)(x_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.417 (x_1) + 0.336(x_4) + 0.254(x_2) + (-0.151) (x_3)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานสรรหาคัดเลือกพัฒนา เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถที่เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เกิดจากประสิทธิภาพในการบริหารงานที่มีคุณภาพได้ผลงานที่รวดเร็วอันเป็นผลทำให้ได้รับประโยชน์สูงสุดบรรลุเป้าหมายซึ่งต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ลักษณะงานที่ปฏิบัติ แรงจูงใจ และบรรยากาศองค์กร สอดคล้อง นิพนธ์ บุณจันทร์ (2558 : 105-115) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ระดับปัจจัยที่ส่งผลอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย ไพชนนต์ ศรีม่วง (2556 : 65) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษา พบว่า มีความสอดคล้องความเหมาะสมความเป็นไปได้และการยอมรับได้อยู่ระดับมากและมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1.1 ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างวิสัยทัศน์ในระบบการบริหารงาน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีด้วยบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลภายนอกสถานศึกษาในการใช้ด้านสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานทั้ง มีทักษะในการแก้ปัญหาอุทิศตน และเสียสละให้กับการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัย สุบัน พรเวียง (2560 : 36) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาแนวทางการ

พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาความต้องการในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตน ด้านความรู้และทักษะ และด้านการปฏิบัติงานของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายการปฏิบัติงานสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา ให้ความสำคัญในการทำงานในการส่งเสริมวิชาชีพ เพื่อให้มีความสามารถประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กำหนดคุณลักษณะของงานที่สำคัญ เพื่อประสบความสำเร็จ มีการจัดโครงสร้างบริหารงานอย่างเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการแนะนำแนวทางการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาในการทำงาน ได้เปิดโอกาสเสนอความคิดเห็นในการพัฒนา และปรับปรุง สอดคล้องกับงานวิจัย วรรณธร บุญเกื้อ (2558 : 98) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียนอนุบาลบุญเกื้อวิทยา จังหวัดสระบุรี ศึกษาระดับความผูกพันของครูโรงเรียนอนุบาลบุญเกื้อวิทยา โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการทุ่มเทความพยายามในการทำการสอน และการปฏิบัติงานอื่นๆในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านแรงจูงใจ ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้าง และกระตุ้นแรงจูงใจในการทำงาน ด้วยการหาวิธีการให้กำลังใจในการปฏิบัติงานให้ความใส่ใจขั้นตอนการทำงาน สนับสนุนบุคลากรพัฒนาความสามารถตนเอง มีการเชิดชูเกียรติบุคลากรที่ประพฤติดีอย่างต่อเนื่อง มอบหมายงานตามศักยภาพของบุคลากรอย่างเหมาะสม ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพต่องาน สอดคล้องกับงานวิจัย วิทยา บุญละดี (2561 : 32) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ระดับแรงจูงใจและวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ระดับแรงจูงใจของข้าราชการครู โดยรวมมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่วนวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของข้าราชการครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านบรรยากาศองค์กร ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดบรรยากาศในองค์กรที่อบอุ่น และปลอดภัยที่จะทำงานในสถานศึกษา มีกฎระเบียบด้วยความเสมอภาคกับผู้ปฏิบัติงาน สร้างกระบวนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารแสดงความเห็นอกเห็นใจของบุคลากรกับสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการอย่างเพียงพอ และส่งเสริมให้บุคลากรก้าวหน้าในวิชาชีพให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัย จิตา ตันติพิบูลทรัพย์ (2564 : 12) โมเดลปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก โดย

มีปัจจัยด้านการจัดการบรรยากาศในโรงเรียน จากทั้งหมด 5 ปัจจัย และปัจจัยทางอ้อมมี 3 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านการนำองค์กร ปัจจัยด้านการให้คำปรึกษาของครู และปัจจัยด้านการบริหารบุคลากรซึ่งสามารถอธิบายความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกได้ ร้อยละ 75 และสอดคล้องกับงานวิจัย พรสวรรค์ สุขพรหม (2565 : 4) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 ปัจจัยการบริหารด้านปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กร และปัจจัยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การลาทุกประเภท รองลงมา คือ การย้ายข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เป็นลำดับสุดท้าย คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน เมื่อพิจารณาการบริหารงานบุคคลของแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 การดำเนินการเกี่ยวข้องกับอัตรากำลัง มีระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการสำรวจอัตรารว่างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการสรรหาอัตรากำลัง เพื่อเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการสรรหาอัตรากำลังทุกปีของงบประมาณ และมีการประชาสัมพันธ์สรรหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงานตามวิชาเอกที่ต้องการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย สุรีย์พร จิตรกิตติโชติ (2562 : 23) จรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 การเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม มีระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินได้ให้คำปรึกษาให้คำแนะนำผู้รับการประเมิน เพื่อพัฒนาศักยภาพเตรียมความพร้อมการปฏิบัติงาน และได้มีการประเมินการเตรียมความพร้อมตามองค์ประกอบที่ ก.ค.ศ. กำหนด อย่างยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัย กนิณ แลวงค์นิล (2561 : 40) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยโรงเรียนเป็นฐาน ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยโรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุด

2.3 การย้ายข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา มีระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการจัดประชุมการสรรหาบรรจุและมีการเลือกวิธีการรับย้าย หรือคัดเลือกจากการสอบแข่งขัน ตามแนวทาง ก.ค.ศ. กำหนด สถานศึกษามีการนำเสนอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ศศิวิมล คนเสี้ยว และคณะ (2564 : 205-216) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาได้ให้คะแนนการประเมินผลอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส โดยได้นำการลาและการมาทำงานสายในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนทุกครั้งการประเมิน ผู้บริหารมีการจัดทำบัญชีเรียงลำดับคะแนนการประเมินตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย รัตติยา วรกานต์ตระกูล (2560 : 94) สภาพความเป็นจริงกับความคาดหวังของครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพความเป็นจริงกับความคาดหวังของครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านงานเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการ ความคาดหวังการบริหารงานบุคคลโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.5 การลาทุกประเภท ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำสรุปการลาเป็นรายบุคคลตามปีงบประมาณอย่างชัดเจนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการทบทวนระเบียบการปฏิบัติการลาทุกประเภทให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลการลาทุกประเภทของสถานศึกษาปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัย นพดล ศิริทรัพย์ (2557 : 58) ระบบสารสนเทศกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยเรียงลำดับตามค่ามัธยเทศจากมากไปหาน้อยคือด้านการแต่งตั้งและเลื่อนขั้นเงินเดือน ด้านวันทำงานการลาและสวัสดิการด้านการออกจากงานด้านวินัยและการรักษาวินัยด้านการพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานและด้านการอุทธรณ์และร้องทุกข์ กุณฑล กระบวนรัตน์ (2564 : 76) การพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติราชการของบุคลากรพบว่า ระบบบริหารจัดการการปฏิบัติราชการของบุคลากรสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการ การลา

ของบุคลากรและการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์พบว่ามีประสิทธิภาพในการพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติราชการ การลาของบุคลากร

2.6 การดำเนินงานวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีระเบียบวินัยอยู่เสมอ ปฏิบัติตามระเบียบวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสร้างขวัญกำลังใจ การจงใจ เสริมสร้างพัฒนาเจตคติและพฤติกรรมสอดคล้องกับงานวิจัย ศศิวิมล คนเสงี่ยม และคณะ (2564 : 205-216) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการดำเนินงานวินัย มีการประชุมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยทางการบริหารเป็นตัวพยากรณ์ ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านแรงจูงใจ และด้านบรรยากาศองค์กร ตามลำดับ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งสี่ร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร .05 มีอำนาจในการทำนายได้ร้อยละ 67.50

ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาทั้ง 4 ตัวแปร ซึ่งมีความสำคัญกับการบริหารงานบุคคลของแต่ละสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับรูปแบบการบริหารงานบุคคลโดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขับเคลื่อน เพื่อส่งผลไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดี มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลภายนอกสถานศึกษา ปฏิบัติงานสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารให้ความอิสระในการทำงานในการส่งเสริมวิชาชีพ เพื่อให้มีความสามารถประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การสร้างและกระตุ้นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยการหาวิธีการให้กำลังใจให้ความใส่ใจขั้นตอนการปฏิบัติงาน พร้อมสนับสนุนบุคลากรพัฒนาความสามารถตนเองอย่างสม่ำเสมอ และจัดบรรยากาศในองค์กรที่อบอุ่น และปลอดภัยในสถานศึกษาด้วยความเสมอภาค สอดคล้องกับงานวิจัย กันยาพร โคจรตระกูล (2561 : 39) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การ ปัจจัยลักษณะบุคคลปัจจัยสภาพแวดล้อม และปัจจัยนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ กับความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมการพยากรณ์ความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลได้ร้อยละ 70.00 ซึ่งสอดคล้องกับวิจัย อรกานต์ อ่อนศรี (2558 : 45) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยมี 52 ตัวแปร 1) การพัฒนาบุคลากร ทางการศึกษา 2) การสร้างเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร 3) การมีส่วนร่วมของบุคลากร ในสถานศึกษา 4) การบริหารงานและควบคุมปฏิบัติงาน 5) การติดตามและประเมินผลมีค่าสถิติ Chi-Square เท่ากับ 192088.17 ($p < .01$) แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์นี้แตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับค่า KMO ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.958 แสดงถึงความเหมาะสมเพียงพอของข้อมูล สามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบได้ในระดับ ดีมาก และจากค่าไอเกน ขององค์ประกอบที่มากกว่า 1.00 โดยมีความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 50.168

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านแรงจูงใจ และด้านบรรยากาศองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานบุคคล นำผลการวิจัยไปส่งเสริมการบริหารในสถานศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากปัจจัยต่าง ๆ ที่พบว่า มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านแรงจูงใจ และด้านบรรยากาศองค์กร พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลในการปฏิบัติจะทำให้การบริหารงานบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด

1.3 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านคุณลักษณะผู้บริหาร ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านแรงจูงใจ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในระบบการบริหารงานสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรก้าวหน้าในวิชาชีพเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศในองค์กรที่อบอุ่นเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นตาม อันและจะส่งผลให้การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษานำมาศึกษาต่อยอดเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อเก็บข้อมูลในเชิงลึกกับสถานศึกษาที่มีคุณภาพต่างกัน นำไปพัฒนาและแก้ไขการบริหารงานของสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานอื่น ๆ ของสถานศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนิณ แลงค์นิล. (2561). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามแนวความคิดการพัฒนาคู่มือโดยโรงเรียนเป็นฐาน. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2561). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ.
- กฤษณ ทระบวรรัตน์. (2564). การพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติราชการของบุคลากร. สำนักคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กันยาพร โคจรตระกูล. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ทวีปรีน.
- ฐิตา ตันติพิบูลทรัพย์. (2564). โมเดลปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก. ภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นพดล ศิริทรัพย์. (2557). ระบบสารสนเทศกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิพนธ์ บุณจันทร์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 5 (1), 105-115.

- พรสวรรค์ สุขพรหม. (2565). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ไพชนนต์ ศรีม่วง. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 41. ปรัชญาดุสิตบัณฑิตสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รัตติยา วรกานต์ตระกูล. (2560). สภาพความเป็นจริงกับความคาดหวังของครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- วิทยา บุญละดี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ศศิวิมล คนเสียม. (2564). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 8 (5), 205-216.
- สุรีย์พร จิตรกิตติโชติ. (2562). จรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุบัน พรเวียง. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2548). มาตรฐานตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

- หรรษธร บุญเกื้อ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียนอนุบาลบุญเกื้อวิทยา จังหวัดสระบุรี. คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรกานต์ อ่อนศรี. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ศีษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ศีษาศาสตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

ถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน
ในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันหีบ
อำเภอศรีสันาลัย จังหวัดสุโขทัย

**The Lessons Learned of Success in Promoting Morality and Ethics of
Students in Education Fund Schools : A Case Study of Ban
Sunheep School Si Satchanalai District
Sukhothai Province**

ภัทรานิษฐ์ บุญยงค์,
วจี ปัญญาใส และ พิมพกา ธรรมสิทธิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
**Phattharanit Boonyong,
Vajee Panyasai and Phimpaka Thammasit**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nattari661@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสันาลัย จังหวัดสุโขทัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม โดยการเลือกแบบเจาะจง จากผู้อำนวยการสถานศึกษา, ครูฝ่ายวิชาการ, ครูผู้รับผิดชอบโครงการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม, ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับรางวัลคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นจากคุรุสภา, ตัวแทนนิเทศติดตามจากมูลนิธิยุวสถิรคุณ, ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1) ด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประกาศนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ

* วันที่รับบทความ: 10 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 3 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

Received: May 10, 2022; Revised: June 3, 2022; Accepted: June 6, 2022

2) ด้านผลผลิต พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เสนอโครงการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และจัดทำโครงการ 17 โครงการ มีการติดตามประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติตามโครงการรายงานผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

3) ด้านผลลัพธ์ พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน กระจายอำนาจให้ครูทุกคนเป็นผู้ปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย เครือข่ายผู้ปกครอง อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นโดยได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการคุณธรรมเหรียญทองระดับชาติ มีหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นๆเข้ามาศึกษาดูงานและกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: ถอดบทเรียน; การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม; โรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา

Abstracts

This qualitative research paper aimed to examine lessons learned on the success in promoting morality and ethics among students of Education Fund schools: a case study of Ban Sunheep School, Sri Satchanalai District, Sukhothai Province. The sample was divided into 2 groups, making a total of 15 informants which included the school director, academic support teachers, responsible teachers for the Moral School Project, senior experts awarded for moral excellence by Teachers Council of Thailand, supervision representatives of Foundation of Virtuous Youth, the school committee chair, and parents, selected through a purposive sampling technique. The research instruments used in data collection were an in-depth interview and a group discussion. Content analysis was employed to analyze the data.

The results were as follows.

1) In terms of the process of moral promotion, the school set up a committee working on the student morality promotion, and a committee for the project monitoring and evaluation, organized a workshop to devise an action plan for student morality and ethics promotion, and implement a policy on moral and ethical development. All teachers were involved in the development of the school into a model moral school.

2) In terms of the output, it was found that every subject group proposed a project to promote student morality and ethics, and 17 projects were conducted with monitoring, evaluation and reporting of the project implementation to the school administrators about changes in student behavior.

3) In terms of the outcome, the school had a policy on student moral and ethical development, decentralized to encourage each and every teacher to work on moral and ethical promotion projects, established a network for moral and ethical promotion which consisted of parents, and the District and Subdistrict Administrative Organizations. These operations reinforced more desirable behaviors among the students, evidenced by the national gold medal award for moral project achievement, and the constant number of visits to the school by other schools and institutes since 2015.

Keywords: Lessons learned; Moral and ethical promotion; Education Fund Schools

บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไร้พรมแดนได้ก่อให้เกิดการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งส่งผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยในแง่มุมต่างๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม และระบบคุณค่าของคนในสังคม ความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรม ปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกภาคส่วนต่างวิตกกังวลว่าเด็กและเยาวชนวัยเรียนมีพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม บริโภคนิยม ขาดจิตสำนึก จิตสาธารณะ และให้ความสำคัญ กับเรื่องส่วนตนมากกว่าส่วนรวม นโยบายของรัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญและมุ่งมั่น ที่จะแก้ไขปัญหาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่สะท้อนถึงวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนในชาติโดยให้น้อมนำหลักคำสอนของศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นไทยมาสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรม โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างค่านิยม จิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน ให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจพร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และโมเดลประเทศไทย 4.0

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระบุว่าหัวใจสำคัญ คือ การสร้างและพัฒนาคนไทยเพื่ออนาคตของประเทศ สร้างคนไทยให้เป็นคนดีและคนเก่ง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของคนไทยและค่านิยมประชาธิปไตย ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก จึงกำหนดนโยบายมุ่งสร้างพลเมืองที่ดีที่ตื่นตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้กำหนดและทำให้การศึกษานำการแก้ปัญหาสำคัญของสังคม รวมทั้งปัญหาการคอร์รัปชัน ๖ ประเด็น นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาด้านพัฒนาคุณภาพนักเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ปลูกฝังค่านิยม 12 ประการบนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ปลูกฝังให้เด็กรักและภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักประวัติศาสตร์ชาติไทย และหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี 3) ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งเน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น มองเห็นอนาคต 4) ปรับหลักสูตรทุกระดับชั้นให้มีความต่อเนื่องกัน มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และ 5) ลดจำนวนรายวิชาอย่างเหมาะสมกับวัย การบ่มเพาะกล่อมเกล่าปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่องาน สังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อมเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่เกิดขึ้นในจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัดและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมจัดการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและกำลังสำคัญในอนาคต

โดยเฉพาะนักเรียนจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม การมีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ และมีภูมิคุ้มกัน ทางสังคมที่ดีในทุกด้าน การพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนาคนโดยสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นแหล่งการพัฒนา ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณภาพดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 54)

โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ได้รับการคัดเลือกจากท่านองคมนตรีให้เป็นโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการองคมนตรี ทำเนียบองคมนตรี รุ่นที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยได้รับการคัดเลือกจากท่าน พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการกองทุนการศึกษา โดยมีเป้าหมายสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองภายใต้สโลแกน “คุณธรรมทุกพื้นที่ ความดีทั้งโรงเรียน” ภายใต้การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม โดยสำนักงานโครงการกองทุนการศึกษา จะส่งเสริมสนับสนุนหลักๆ ใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านกายภาพ 2. ด้านนักเรียน 3. ด้านบุคลากร โรงเรียนบ้านสันหีบได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรมอย่างแท้จริง โดยมีการดำเนินการ และ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนบ้านสันหีบเป็นโรงเรียนต้นแบบในการผลักดันเรื่องคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน จะเห็นได้จากการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นโครงการโรงเรียนสีขาว หรือโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งเป็นการดำเนินงานสนองนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนบ้านสันหีบจึงได้มีมาตรการในการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูได้บูรณาการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม แต่กระบวนการจัดการเรียนรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะโรงเรียนคือหน่วยงานที่ต้องขัดเกลาพฤติกรรม และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรมจริยธรรมโดยดำเนินการผ่านโครงการต่างๆมากมายเช่น โครงการครูกวาดเด็กเก็บโครงการเด็กดี มีวินัย โครงการจิตอาสาทำความสุข โครงการแต่งกายดีมีระเบียบ โครงการโรงเรียนสวยด้วยมือเรา โครงการไหว้งามอย่างไทย โครงการอมวันละนิดชีวิตพอเพียง และโครงการลูกเสือต้านภัยยาเสพติด เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องมีการดำเนินการกำหนดทิศทาง มีมาตรการส่งเสริมการดำเนินงาน ร่วมมือกับครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่วางไว้ (คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม, 2560 : 75)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงคุณค่า และประโยชน์ของโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบจึงได้ทำการถอดบทเรียนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนบ้านสันหีบที่จะสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้มาศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาอื่นได้เรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านสันหีบจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับรางวัลคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นจากคุรุสภา จำนวน 3 คน ครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

กลุ่มที่ 2 ใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน, ครูฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน, ครูผู้รับผิดชอบโครงการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 4 คน และตัวแทนนิเทศติดตามจากมูลนิธิยุวสถิรคุณ จำนวน 2 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานโยบายของโรงเรียนบ้านสันหีบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ผลการดำเนินงานตามโครงการ รวมถึงมาตรฐานและตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรมของมูลนิธิยุวพัฒน์หรือมูลนิธิยุวสถิรคุณ (เดิม) จำนวน 3 มาตรฐาน 7 ตัวชี้วัด กระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จ และปัจจัยอุปสรรค

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ นอกเหนือจากการใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแล้ว ยังมีเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ อีก คือ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึก หากข้อมูลในประเด็นใดไม่ชัดเจนผู้วิจัยได้โทรศัพท์สัมภาษณ์เพิ่มเติม โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. ผู้วิจัยนำหนังสือไปยังโรงเรียนเป้าหมายด้วยตัวเอง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยว่า ผู้วิจัยต้องการถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน รวมทั้งชี้แจงขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน เอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสังเกตการณ์ดำเนินงานวิชาการ และบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ลงสมุดบันทึก
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
5. นำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เพื่อเป็นการนำเสนอแนวถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน

3.2 แบบสนทนากลุ่ม

1. ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย
2. จัดการสนทนากลุ่ม ในวันที่ 11 พฤษภาคม 2565 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านสันหีบเพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน
โครงการกองทุนการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย

มาตรฐานและตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียน
คุณธรรมของ มูลนิธิยุวพัฒน์หรือมูลนิธิยุวสถิรคุณ (เดิม) จำนวน 3
มาตรฐาน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. มาตรฐานด้านกระบวนการ

1.1 มีกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งโรงเรียน

1.2 มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่
ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม
ต้นแบบ

2. มาตรฐานด้านผลผลิต

2.1 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

2.2 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน

2.3 เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและ
จริยธรรม ในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3. มาตรฐานด้านผลลัพธ์

3.1 มีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมและ
จริยธรรม และมีการบูรณาการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน

3.2 เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมและจริยธรรม

ถอดบทเรียนความสำเร็จการ
ส่งเสริมคุณธรรมและ
จริยธรรมของนักเรียนใน
โรงเรียนโครงการกอง
ทุนการศึกษา : กรณีศึกษา
โรงเรียนบ้านสันหีบ
อำเภอศรีสาขาลัย
จังหวัดสุโขทัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรมของ มูลนิธิยุวสถิรคุณ 3 มาตรฐาน 7 ตัวชี้วัด ตามกระบวนการดำเนินงาน 3 ด้านคือ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ ดังนี้

1) ด้านกระบวนการ พบว่ากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ จัดตั้งคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระเสนอโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 1 ห้องเรียน 1 โครงการ มีการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมวางแผนพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และประกาศนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 17 โครงการ

2) ด้านผลผลิตพบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เสนอโครงการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 17 โครงการและจัดทำโครงการ 17 โครงการ มีการติดตาม/ประเมินผล การจัดทำโครงการเสนอและรายงานผลการปฏิบัติตามโครงการรายงานผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

3) ด้านผลลัพธ์พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระมีการจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการกระจายอำนาจให้ครูทุกคนเป็นผู้ปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กำหนดการติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินโครงการ มีเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย เครือข่ายผู้ปกครอง อำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล มีนวัตกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยใช้บ้านภูมิแผ่นดินบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน ทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดลง นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นโดยได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลระดับเหรียญทอง กิจกรรมการประกวดโครงการคุณธรรม ระดับชั้น ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ 69 ปีการศึกษา 2562 รางวัลระดับเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับที่ 2 กิจกรรมการประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ ประเภทสิ่งประดิษฐ์ ระดับชั้น ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ 69 ปีการศึกษา 2562 นักเรียนมีวินัย มีจิตสาธารณะและแต่งกายถูกระเบียบ มีหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นๆเข้ามาศึกษาดูงานและกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนรวมถึงการรับเชิญเป็นวิทยากรอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านสันหีบทั้งในจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดใกล้เคียงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการถอดบทเรียนความสำเร็จการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนบ้านสันหีบ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรมของ มูลนิธิยุวสถิรคุณ 3 มาตรฐาน 7 ตัวชี้วัด ตามกระบวนการดำเนินงาน 3 ด้านคือ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ เมื่อพิจารณาจากกระบวนการดำเนินงานทั้ง 3 ด้านสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1) ด้านกระบวนการ จากการศึกษาพบว่ากระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ จัดตั้งคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระเสนอโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 1 ห้องเรียน 1 โครงงาน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมวางแผนพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และประกาศนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจัดทำโครงงานส่งเสริมคุณธรรมแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 17 โครงงาน เนื่องจากโรงเรียนกำหนดให้ผู้รับผิดชอบโครงงานหรือกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน ให้ความสำคัญกับงานพัฒนาศักยภาพครู เพื่อให้ครูสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้บรรลุผลสำเร็จการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนแบบองค์รวมได้ จะเป็นหลักประกันสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสามารถเริ่มต้น และดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องด้วยความมุ่งมั่นของครู ร่วมกับการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความร่วมมือของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน ทั้งนี้กระบวนการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมต้องทำทั้งโรงเรียน ดังนั้น จำเป็นต้องให้ทุกคนเข้าใจกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เข้าใจให้กระจ่างในวิธีการดำเนินกิจกรรม ส่วนเนื้อหาสาระในการปรับปรุงหรือสร้างเสริมพฤติกรรมนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเป็นไปความบริบท สภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ การบริหารจัดการโรงเรียน และความตั้งใจจริงและการมีส่วนร่วมของทุกคนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการแนวทางในการดำเนินการโรงเรียนคุณธรรมตามแนวทางของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ที่กำหนดว่าการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน ส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เพื่อเป้าหมายการสร้างคนดีสู่สังคม รวมทั้งการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้เป็นต้นแบบ และเป็นศูนย์เรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้บริหาร และครู ได้เสนอแนะให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ให้มีการพัฒนาครูแกนนำอย่างต่อเนื่อง จัดทำ

เอกสารเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา สนับสนุนให้หน่วยงานภายนอก เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาร่วมกัน การกระตุ้นขวัญกำลังใจ มีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านผลผลิต จากการศึกษาพบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เสนอโครงการเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน 17 โครงการและจัดทำโครงการ 17 โครงการ มีการการติดตาม/ประเมินผล การจัดทำโครงการเสนอและรายงานผลการปฏิบัติตามโครงการต่อผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของนักเรียน เนื่องจาก มีการบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดทำแผนการสอนในลักษณะบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมกับทุกกลุ่มสาระวิชา มีการจัดอบรมให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับการเขียนแผนการเรียนรู้เพื่อจัดทำโครงการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่าง ชัดเจนให้สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียน และการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน จัดอบรมให้ความรู้กับ นักเรียนและสຽງປ່ຽວຄຳວຽກໃນທຸກກິດຈະກຳທຸກຊັງວິຊາ ມີການຕິດຕາມ ແລະ ເສີມແນະນຳທາງໃນການກຳລັງ ອ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ທັງນີ້ອາດເປັນເພາະວ່າຄູ່ທີ່ມີຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນກະບວນການພັດທະນາຮຽນຮູ້ວ່າຄວນ ຈະຕ້ອງດຳເນີນການຕາມຂັ້ນຕອນໃດບ່າງ ຈຶ່ງກະບວນການສຽງປ່ຽວທຽນແລະການທົບທວນກະບວນການ ວິເຄາະທີ່ເຫຼີ ປັດຈຸບັນທັງດ້ານບວກ ແລະດ້ານລົບຫຼັງການປັດຈຸບັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ສາມາດປັບປຸງແກ້ໄຂການດຳເນີນໂຄງການຫຼື ກິດຈະກຳ ໃຫ້ປະສົບຜົນສຳເລັດແລະສາມາດສຽງປ່ຽວຄຳວຽກແລະຖ່າຍທອດໃຫ້ກັບຜູ້ດຳເນີນໂຄງການຫຼືກິດຈະກຳໃນ ຮຸ້ນຕໍ່ ໆ ໄປ ສອດຄ່ອງກັບວັດຖຸປະສົງສຳລັບຂອງສູນຮຽນຮູ້ວ່າມູນນິຍົມສູນຮູ້ວ່າ ທີ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນກັບ ການພັດທະນາສູນຮູ້ວ່າ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດເປັນກຳລັງສຳຄັນໃນການພັດທະນາຮຽນຮູ້ວ່າໃຫ້ບຸກຄົນສຳເລັດການ ພັດທະນາສູນຮູ້ວ່າໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ ຄວາມສາມາດໃນການອອກແບບແລະຈັດການຮຽນຮູ້ວ່າກັບການສ້າງເສີມ ຄຸນຄ່າ ຈົນຕະກຳ ແລະສາມາດພັດທະນາຄຸນຄ່າ ຈົນຕະກຳຂອງນັກຮຽນແບບອຳນວຍໄດ້ ຈະເປັນຫຼັກປະກັນ ສຳຄັນຢ່າງໜຶ່ງທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ການພັດທະນາຮຽນຮູ້ວ່າສາມາດເລີ່ມຕົ້ນ ແລະດຳເນີນການໄປໄດ້ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງດ້ວຍ ຄວາມມຸ່ງມັ້ນຂອງຄູ ຮ່ວມກັບການມີຄວາມຮູ້ຂອງຜູ້ນຳຂອງຜູ້ບຸກຄົນ ຄວາມຮ່ວມມືຂອງນັກຮຽນ ຜູ້ປຸກຄຸນ ແລະຜູ້ມີສ່ວນ ເຂົ້າຮ່ວມໃນຮຽນແລະສອດຄ່ອງກັບທຸກສິ່ງສອງປັດຈຸບັນຂອງເີຣ໌ຊເບີຣ໌ກ (HERZBERG THEORY) ເຂົ້າຮ່ວມ ອຳນວຍສອງສິ່ງທີ່ມີຜົນຕໍ່ແຮງຈູງໃຈໃນການກຳລັງ ຄື ອຳນວຍສອງສິ່ງທີ່ມີຜົນຕໍ່ແຮງຈູງໃຈໃນການກຳລັງ (Hygiene Factors) ເຂົ້າຮ່ວມຄ່າຈ້າງເງິນເດືອນເງິນໃນການກຳລັງ ຄວາມມັ່ນຄົງໃນການກຳລັງ ເປັນຕົ້ນ ແລະອຳນວຍສອງສິ່ງທີ່ມີຜົນຕໍ່ແຮງຈູງໃຈໃນການກຳລັງ (Motivational Factors) ໄດ້ແກ່ ການໄດ້ຮັບການອຳນວຍ ຄວາມກ້າວໜ້າໃນໜ້າທີ່ການກຳລັງ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ການປະສົບສຳເລັດໃນໜ້າທີ່ການກຳລັງ ດັ່ງນັ້ນ ຜູ້ບຸກຄົນຈະຕ້ອງສຶກສາປັດຈຸບັນທັງສອງເພື່ອຮັບປະກັນສຳເລັດ ຈາກການກຳລັງຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການຫຼືກິດຈະກຳ

3) ด้านผลลัพธ์ จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระมีการจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการกระจายอำนาจให้ครูทุกคนเป็นผู้ปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กำหนดการติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการ ดำเนินโครงการ มีเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย เครือข่ายผู้ปกครอง อำเภอและ

องค์การบริหารส่วนตำบล มีนวัตกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยใช้บ้านภูมิแผ่นดินบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน ทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดลง ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดให้แต่ละกลุ่มสาระจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนและการกระจายอำนาจให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีสิทธิและแนวคิดในการพัฒนานักเรียนที่หลากหลายทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีเพราะว่าครูทุกคนมีหน้าที่ปลูกฝัง อบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน รวมทั้งการร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองทำให้การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมประสบความสำเร็จมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560 : บทสรุปผู้บริหาร) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานการขยายผลเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า 1) โรงเรียนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการตามเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำหนด ซึ่งเมื่อดำเนินงานตามโครงการแล้วได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่เนื่องจากเห็นว่าเป็นโครงการที่ดี 2) การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ มีบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ ในส่วนของคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียนใน สพป. เพชรบุรี เขต 2 มีคุณธรรมเป้าหมาย 10 อันดับแรก เรียงลำดับตามความถี่ คือ ความมีวินัย จิตอาสา/จิตสาธารณะ ความพอเพียง ความรับผิดชอบ ความสะอาด ความสุภาพ ความมีมารยาท ความซื่อสัตย์ ความประหยัดและความกตัญญูโดยคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียนในสังกัด สพป. เพชรบุรี เขต 2 สี่ลำดับแรก คือ ความมีวินัย จิตอาสา/จิตสาธารณะ ความพอเพียง และความรับผิดชอบ สอดคล้องกับคุณธรรมเป้าหมายของแผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ คือ พอเพียง วินัย สุจริต และจิตอาสา รวมทั้งคุณธรรมเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แก่ ความพอเพียง กตัญญู ซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบและอุดมการณ์ด้านคุณธรรม 3) การพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนมีผลทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอน และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดความรักสามัคคี ห้องเรียนเป็นระเบียบ โรงเรียนสะอาดขึ้นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ นักเรียนมีวินัย มีจิตอาสาเพิ่มขึ้นช่วยพัฒนาส่วนรวม มีน้ำใจต่อผู้อื่น นักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาท ขยัน ซื่อสัตย์ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา นักเรียนรักษาความสะอาดได้ดี มีมารยาทดีขึ้นมีความเสียสละ 4) การจัดทำโครงการคุณธรรมส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเป็นโครงการเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาของโรงเรียนและนักเรียน ยังขาดโครงการที่เป็นโครงการของครูหรือผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่จะใช้พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่กำหนดไว้ในคุณธรรมอัตลักษณ์เป็นการปรับปรุงหรือแก้ปัญหาหรือใช้กำกับในเรื่องพฤติกรรม 5) การนิเทศติดตาม สพป.เพชรบุรี เขต 2 กำหนดให้มีการนิเทศภาคเรียนละ 1 ครั้งและโรงเรียนให้ความเห็นว่าผู้นิเทศสามารถให้คำแนะนำโรงเรียนในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่ไม่ให้ข้อมูลว่าไม่มีผู้นิเทศไปเยี่ยมโรงเรียน 6)

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตั้งแต่ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับโรงเรียน ความร่วมมือของผู้ปกครอง/ชุมชน การให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโรงเรียน คุณธรรมให้ประสบความสำเร็จ ความเอาใจใส่ของคณะครู ผู้บริหารโดยการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง ความสามัคคีของบุคลากรในโรงเรียน การช่วยเหลือกัน การทำงานอย่างเป็นระบบและการเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนมีความกระตือรือร้นและเป็นการสร้างกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน 7) อุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ได้แก่ การที่โรงเรียนไม่มีผู้บริหาร (เนื่องจากในช่วยเดือนสิงหาคม -กันยายน 2559 โรงเรียนในสังกัด สพป.เพชรบุรี เขต 2 ไม่มีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็น จำนวน 36 แห่ง และในเดือนกันยายน 2559 มีผู้อำนวยการโรงเรียนที่เกษียณอายุราชการ จำนวน 12 คน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2560 มีโรงเรียนที่ยังไม่มีผู้บริหาร จำนวน 14 แห่ง) มีครูและบุคลากรน้อย ทำให้การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมขาดความต่อเนื่อง ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ภาระงานของครูมีมาก หรือในบางแห่งผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยขาดความสนใจ เด็กประพฤติปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง 8) ข้อเสนอแนะในภาพรวมต่อการดำเนินงานโครงการ คือ ต้องการให้มีการจัดการอบรมให้ครูในโรงเรียนเพิ่มเติม เนื่องจากครูที่ได้รับการอบรมในรุ่นแรก ๆ ย้ายโรงเรียนหรือเกษียณอายุราชการไปแล้ว และการใช้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่ายยังไม่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเนื่องจากที่ตั้งของโรงเรียนแม่ข่ายและโรงเรียนในเครือข่ายไม่สะดวกในการเดินทาง นอกจากนี้ สพป.เพชรบุรี เขต 2 ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนที่มีกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม บ้าง มีชัยยกย่องเฉพาะโรงเรียนที่มี ONET สูงเท่านั้น และโรงเรียนส่วนใหญ่เกือบทุกโรงเรียนมีความต้องการให้ สพป.เพชรบุรี เขต 2 อบรมครูทุกคนทั้งโรงเรียนเพื่อให้ครูมีความรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานซึ่งจะก่อให้เกิดความสำเร็จต่อโครงการนี้เป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้ครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำศึกษาวิเคราะห์และบูรณาการโครงการต่าง ๆ ที่มีจำนวนมากและซ้ำซ้อนให้เหลือแต่โครงการสำคัญเพื่อลดภาระงานของครูและนักเรียน การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การถอดบทเรียน องค์ความรู้/นวัตกรรม การนิเทศติดตาม การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

2. ครูทุกคนควรตระหนักในบทบาทหน้าที่ของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่นักเรียนซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักนอกจากการสอนในด้านวิชาการ นอกจากนี้ครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างในการปลูกฝังศรัทธาให้ศิษย์ได้ปฏิบัติตาม ดังนั้น ครูจึงควรศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนและเข้าร่วมดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การสร้างการรับรู้และการยอมรับ เป็นแกนนำในการดำเนินงาน ร่วมกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ จัดทำโครงการ/กิจกรรมบูรณาการการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชั้นเรียน สร้างกลไกการขับเคลื่อนการนิเทศติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเมินผล และการถอดบทเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านต่างๆ
2. ควรศึกษากระบวนการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม
3. ควรศึกษาและติดตามผลการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม. (2560). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 3 มกราคม 2560). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). รายงานการศึกษาผลการดำเนินการขยายผลเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: http://moralschools.org/wp-content/uploads/2017/07/เล่ม_รายงานการศึกษาเพชรบุรีเขต 2. Pdf/.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *นโยบาย สพฐ. ปี 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
**The Administration and Management of Student Support System of
administrators and teachers in Schools under the
Ladkrabang District Office Bangkok**

พิชญา แก้ววันทา และ อุไร สุทธิรัมย์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Pitchaya Kaewwanta and Urai Suthiyam

Ramkhamheang University, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: Pitchaya.ff@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่ง คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 269 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม และด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูที่ตำแหน่งงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน แต่รายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่รายด้านพบว่า ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA) และด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstracts

This research is an exploratory research. The objectives of this study were to study and compare the management of student support systems of administrators and teachers. Schools under the Ladkrabang District Office Bangkok classified by location Educational qualifications and work experience The sample group was School administrators and teachers Schools under the Ladkrabang District Office Bangkok, Academic Year 2021, consisted of 269 people using a simple randomized method. (Sample Random Sampling)

The research tool was a questionnaire. A 5-level estimation scale. The statistics used in the data analysis were frequency and percentage, mean ($\bar{x}$), standard deviation (SD), t test, and analysis of variance. One-Way Analysis of Variance

The results showed that

1. Management of student support systems of administrators and teachers Schools under the Ladkrabang District Office Bangkok Overall and each aspect is at a high level. In descending order were the skills and readiness of personnel; supervision, monitoring and evaluation. Participation and teamwork and the implementation of the Quality Cycle Student Support System (PDCA).

2. The results of the comparison of the management of the student support system of administrators and teachers in different positions There is a management of the student support system at schools under the Ladkrabang District Office. Bangkok Overall and each aspect had a statistically significant difference at the .05 level.

3. Comparison of the management of the student support system of administrators and teachers with different educational qualifications. There is a management of the student support system at schools under the Ladkrabang District Office. Bangkok Overall there was no difference. but found that In terms of participation and teamwork, the difference was statistically significant at the .05 level.

4. The results of the comparison of the management of the student support system of administrators and teachers with different working experiences There is a management of the student support system. Schools under the Ladkrabang District Office Bangkok Overall, there was a statistically significant difference at the .05 level. All aspects were statistically different at the .05 level except for the implementation of the Quality Cycle Student Assistance System

(PDCA). and supervision Track and Evaluate with no difference Keywords: management; student support system

Keywords: Management; Student support system

บทนำ

ระบบการศึกษาของประเทศไทย ถือเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และสมรรถนะของประชากรในชาติ ซึ่งเป็นกลไกและต้นทุนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับการแข่งขันในยุคของความเปลี่ยนแปลงในสังคมบริบทโลก โดยเป็นเงื่อนไข สำคัญที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ อาทิ ปัญหาความยากจน ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ของประเทศจำเป็นต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศไทย อันปรากฏเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3, 2563 : 5) การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและเยาวชนในพื้นที่เพื่อรองรับการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศชาติ การพัฒนานักเรียนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุน นักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว หรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งดงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (กรมสุขภาพจิต,คู่มือกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2546 : 1)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เพื่อหาคำตอบของการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือ และมีเหตุปัจจัยสำคัญใดที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ เพื่อต้องการให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามตำแหน่ง คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 โรงเรียน จำนวน 860 คน ปีการศึกษา 2564

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 โรงเรียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011 : 147) ได้ครูจำนวน 269 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งได้เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ตำแหน่งงาน คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 4 ด้าน มีข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

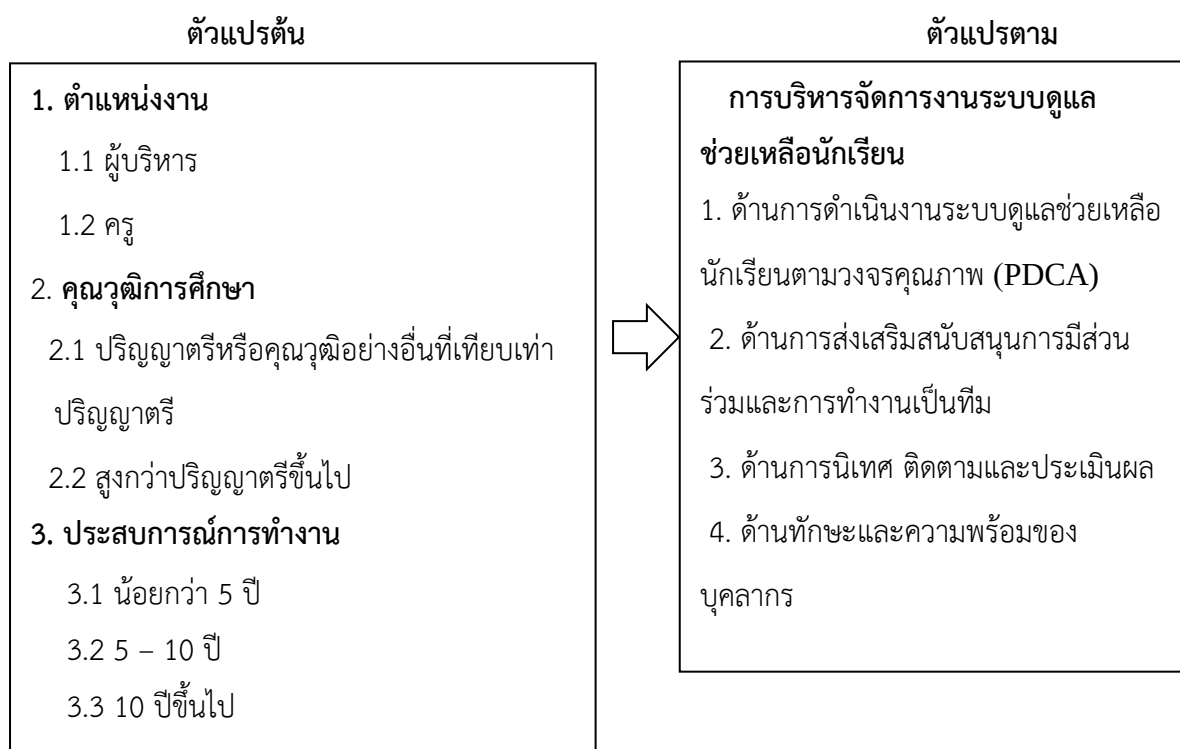
ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้กับผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูล ลงรหัสข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน คุณวุฒิ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ศึกษาการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งงาน และคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน ต่อการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ต่อการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	(n = 269)		
	ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA)	4.10	.67	มาก
2.ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม	4.35	.54	มาก
3.ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล	4.41	.57	มาก
4.ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร	4.59	.47	มากที่สุด
รวม	4.36	.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามลำดับแรก คือ ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร ($\bar{x}=4.59$) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ($\bar{x}=4.41$) และด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม ($\bar{x}=4.35$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ($\bar{x}=4.10$)

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่ง คุณวุฒิการศึกษา และ
ประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและ
ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่งงาน

* p < .05

การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ตำแหน่งงาน				t	p
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม วงจรคุณภาพ (PDCA)	4.76	0.39	4.03	0.65	8.46	.000*
2. ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม	4.68	0.51	4.31	0.53	3.42	.001*
3. ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล	4.80	0.37	4.37	0.57	5.35	.000*
4. ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร	4.90	0.17	4.55	0.48	7.77	.000*
รวม	4.7	0.3	4.3	0.4	6.68	.000
	9	3	1	7	7	*

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารและครูตำแหน่งงานต่างกัน มีการบริหารจัดการงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านมีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ตำแหน่งผู้บริหารมีการบริหารจัดการงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูงกว่าตำแหน่งครู

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา

* p < .05

การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	คุณวุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป			
	หรือคุณวุฒิอย่างอื่นที่เทียบเท่า		ปริญญาตรีขึ้นไป			
	ปริญญาตรี					
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA)	4.13	.59	4.05	.75	1.040	.299
2. ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม	4.41	.50	4.26	.57	2.251	.025*
3. ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล	4.45	.56	4.35	.58	1.551	.122
4. ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร	4.61	.44	4.55	.51	1.054	.293
รวม	4.40	0.44	4.30	0.52	1.747	.082

7

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบังกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

* p < .05

การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA)	4.15	.57	4.04	.64	4.09	.78	.642	.527
ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม	4.47	.45	4.35	.46	4.22	.64	5.387	.005*
ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล	4.53	.52	4.34	.52	4.34	.64	3.520	.031*
ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร	4.68	.40	4.64	.40	4.44	.55	7.330	.001*
รวม	4.46	0.4	4.34	0.42	4.27	0.5	3.76	.024*
		0				7	7	

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison method) ดังตารางที่ 5-7

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การ
ทำงานต่างกัน ในภาพรวม

* p < .05				
ประสบการณ์	การ	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ทำงาน	$\bar{X}$	4.46	4.34	4.27
น้อยกว่า 5 ปี	4.46			*
5-10 ปี	4.34			
10 ปีขึ้นไป	4.27			

จากตารางที่ 5 ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการบริหารจัดการงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในภาพรวม แตกต่างกัน 1 คู่ คือ ประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี
กับ 10 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การ
ทำงานต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม

* p < .05				
ประสบการณ์	การ	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ทำงาน	$\bar{X}$	4.47	4.35	4.22
น้อยกว่า 5 ปี	4.47			*
5-10 ปี	4.35			
10 ปีขึ้นไป	4.22			

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการบริหารจัดการงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการ มีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม แตกต่างกัน 1 คู่ คือ
ประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป กล่าวคือ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การ
ทำงานน้อยกว่ามีการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู ด้านการมีส่วนร่วม
และการทำงานเป็นทีม มากกว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การ
ทำงานต่างกัน ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร

* p < .05				
ประสบการณ์	การ	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ทำงาน	$\bar{X}$	4.68	4.64	4.44
น้อยกว่า 5 ปี	4.68			*
5-10 ปี	4.64			*
10 ปีขึ้นไป	4.44			

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างก็มีการบริหารจัดการงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร แตกต่างกัน 2 คู่ คือ คู่ที่ 1
ประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป คู่ที่ 2 ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับ
10 ปีขึ้นไป

กล่าวคือ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่ามีการบริหารจัดการงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร มากกว่าผู้บริหารและครูที่มี
ประสบการณ์การทำงานมากกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก กรุงเทพมหานครมี
แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2564 – 2569) ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 3
ในการยกระดับประสิทธิภาพจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมและ
ทั่วถึง โดยได้จัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานครมีศักยภาพ ได้รับบริการการศึกษา ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม ระบบ
การศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ ระบบการบริหารจัด
การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย ระบบการศึกษาที่
สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง ภายใต้การประยุกต์ใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาระบบการศึกษาตามบริบทของ
กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับ ญัตติสภาฯ คำปณิธาน (2560 : 167) เรื่อง ถอดบทเรียน แม่สองโมเดลเพื่อ

พัฒนา การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสันติคีรี วิทยาคม พบว่า เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายข้อพบว่า เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ คน การมีส่วนร่วม ทักษะที่ดี งบประมาณมีการบรรจุลงในแผนปฏิบัติงาน การบริหารจัดการมีแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และมีแนวทางใกล้เคียงกับกับเนตรนภา คำนองหว่า (2560 : 153) เรื่อง การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของบุคลากร การทำงานเป็นทีม และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร พบว่า การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในสาระสำคัญที่ 4 ที่มุ่งเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่รวมทั้งปรับระบบการผลิต และพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนา ศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน และสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่ อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ เนตรนภา คำนองหว่า (2560 : 161) ศึกษา การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จึง ควรมีการอบรมเพื่อการพัฒนาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล พบว่า การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพ พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา และ กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน โดยผ่านเครื่องมือที่หลากหลายในการส่งเสริมและ กำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับ นฤมล กอบแก้ว (2559 : 115) ศึกษา ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยคัดสรรในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสามารถคล้องกับอารีชา วัฒนศิริใหญ่ (2560 : 33-42) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดชุมพร พบว่า การบริหารจัดการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เช่นกัน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม พบว่า การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ และระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับนฤมล กอบแก้ว (2559 : 115) ศึกษา ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยคัดสรรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการทำงานเป็นทีมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสามารถคล้องกับเนตรนภา คำหนองหว้า (2560 : 154) ศึกษา การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่า การทำงานเป็นทีมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญและจำเป็น เช่นกัน

1.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA) พบว่า การบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาได้แก่ โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการศึกษา มีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ และระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับ อารีชา วัฒนศิริใหญ่ (2560 : 33-42) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดชุมพร พบว่า การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และด้านการประเมินผล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เนตรนภา คำหนองหว้า (2560 : 152) เรื่อง การ

พัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่า ด้านกระบวนการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย วงจรคุณภาพ PDCA มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้โดยรวมในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกดังนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่งงาน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักการศึกษามีการกำหนดนโยบายและแผนการศึกษาของกรุงเทพมหานครเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ โดยโครงสร้างองค์กรมีความชัดเจน ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานหน้าที่ที่ต่างกัน โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำสถานศึกษาในการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนครูเป็นผู้ปฏิบัติตามสอดคล้องกับ กรรณสพร ผ่องมาศ (2561 : 54) ศึกษา การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน แต่รายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน จากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในการร่วมกันดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับ รุสมา ปานามากา (2562 : 118) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ (PDCA) และด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ที่ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่าได้รับการส่งเสริมจากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้เข้าร่วมอบรมทักษะและเทคนิคใหม่ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่เสมอ มีการจัดทำเอกสารในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นปัจจุบัน อีกทั้งมีวิทยุที่ใกล้เคียงกับนักเรียนจึงเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนได้

สอดคล้องกับ สุจริยา ขมสนิท (2560 : 88) ศึกษา ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอนิคมน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอนิคมน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูที่ปรึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ รุ่งนภา สุขสำแดง (2563 : 87) ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ โสภา เชื่อมทอง (2562 : 76) ศึกษา สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูที่ปรึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีทักษะในการแก้ปัญหา การสื่อสาร สารสนเทศ เทคนิค และข่าวสารในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันต่อยุคต่อสมัย โดยการส่งครูทุกคนเข้าอบรมปฏิบัติการ นำครูไปศึกษาดูงาน เพื่อมาพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ผู้บริหารควรดำเนินการนิเทศครูอย่างสม่ำเสมอและเป็นกัลยาณมิตร มีการติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเอาใจใส่ เป็นผู้ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะแก่ครู
3. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยจัดให้มีการประชุม เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันทุกเดือน และมีการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน
4. ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำในการนำวงจรคุณภาพของเดมมิงมาปรับใช้กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อช่วยพัฒนาครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- กรรณสพร ผ่องมาศ. (2560). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง. วิทยานิพนธ์ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข. (2546). คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- ณัฐไศยสิทธิ์ คำปันแปง. (2560). ถอดบทเรียนแม่สลองโมเดลเพื่อพัฒนา การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- นฤมล กอบแก้ว. (2559). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เนตรนภา คำหนองหว่า. (2560). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุสมา ปานาบากา. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขล.
- รุ่งนภา สุขสำแดง. (2563). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักการศึกษา. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2564 - 2569. สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา กรุงเทพมหานคร .
- สุจริยา ขมสนิต. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอนิคมน้ำพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โสภา เชื้อมทอง. (2562). สภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

อาริษา วัฒนครใหญ่. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดชุมพร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 9 (1). 33-42.

Cohen, Louis.; Manion, Lawrence; & Morrison, Keith. (2011). Research Method in Education. (7th ed) New York: Morrison.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเหล็กน้ำพี้เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชน
เพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนทองแสนขันวิทยา จังหวัดอุดรธานี

**Community-Based Experiential Learning Activities about Nam Phi Iron
for Developing Geographical Skills of High School Students at
Thongsakhanwittaya school, Uttaradit Province**

ทิวา ธิปัญญา และ ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Tiwa Thipanya and Nattachet Pooncharoen

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: teacher.tiwa@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเหล็กน้ำพี้เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มผู้เรียน กลุ่มผู้ให้ความรู้ด้านแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 93 คน โดยมีขอบเขตพื้นที่การวิจัย คือ ตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลแบบสรุปอุปนิสัยโดยบันทึกพรรณนา ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ คือ ขั้วโม่งสอนของครูผู้สอนมีเวลาจำกัดขาด ความต่อเนื่องในการเรียน การปรับหลักสูตรใหม่ ขาดการใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ และขาดความพร้อมของครูผู้สอน ผู้วิจัยจึงสร้างกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเหล็กน้ำพี้เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น ภายใต้กิจกรรม “ย้อนรอยเหล็กน้ำพี้” มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะจากการเรียนรู้ Active learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นเชิงภูมิศาสตร์ เป็นสื่อการขับเคลื่อนการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่ามี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ จากผลการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ของผู้เรียนได้ดังนี้ด้านความรู้ (Knowledge) ผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องของภูมิศาสตร์ ในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ด้านทักษะและการปฏิบัติ (Practice) ผู้เรียนมีทักษะภูมิศาสตร์และ

* วันที่รับบทความ: 10 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 3 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565

สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นให้กับผู้ที่สนใจได้ ด้านเจตคติ (Attitude) ผู้เรียนเห็น
ความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้; เหล็กน้ำพี้; ทักษะภูมิศาสตร์

Abstracts

The objectives of this research were 1) To study the present condition of learning management of geography of high school students 2) To develop experiential learning activities on Nam Phi Iron on a community basis to develop geography skills of high school students through qualitative research. The main informant group is the learner group. There are Local learning resources knowledge group of personnel in government agencies and a group of teachers in the school, a total of 93 people. The scope of research area is Nam Phi Sub-district, Thong Saen Khan District, Uttaradit Province. Inductive summaries were analyzed by descriptive notes using data collection methods. The results of the research revealed that the current conditions and problems in social studies learning management, geography learning subjects are the teaching hours of teachers having limited time and lack of continuity in learning, new course adjustments, lack of use of media suitable for learning activities and lack of availability of teachers. Therefore, the researcher created a process to organize an experiential learning activity on Nam Phi Iron on a community basis to develop the geography skills of high school students. In accordance with local geography knowledge Under the activity “Retrace the Nam Phi Iron”, the focus is on enabling learners to acquire skills from active learning by using local learning resources based on geography to drive learning. The results of the research found that there were 3 components which were learner aspect, teacher aspect, media aspect, and learning resource. From the research results, the students' knowledge can be summarized as follows: Knowledge the learners have a good understanding of local geography, skills and practice that make learners have geography skills and can transfer knowledge about local resources to those who are interested, and attitudes, students see the importance of conserving their own local resources.

Keywords : Learning Activities; Nam Phi iron; Geography Skills

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การเรียนรู้จากการที่ผู้เรียนเคยเป็นผู้รอรับความรู้มาเป็นผู้แสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเอง ในขณะที่ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนหรือผู้บอก ความรู้ เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง Child Center ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับความนิยมและเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน อีกทั้งพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 145)

การจัดการศึกษาเพื่อการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่สามารถช่วยพัฒนานักเรียนให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกที่มีความสัมพันธ์กับที่ตั้ง เข้าใจระบบธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ และการตัดสินใจเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในฐานะพลเมืองโลก สอดคล้องกับ Edelson, 2011 (อ้างถึงใน กนก จันทรา, 2561 : ออนไลน์) ที่อธิบายว่า การรู้เรื่องภูมิศาสตร์มีส่วนสำคัญในการเตรียมพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เพราะ การรู้เรื่องภูมิศาสตร์จะช่วยให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในชีวิตประจำวันโดยคำนึงถึงบริบทโดยรอบ สำหรับในการทำงาน การรู้เรื่องภูมิศาสตร์จะช่วยให้เกิดการวางแผนและการสร้างกลยุทธ์ที่ลดต้นทุนสิ่งแวดล้อมและสังคม สำหรับการเป็นพลเมือง การรู้เรื่องภูมิศาสตร์จะช่วยให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนได้ การรู้เรื่องภูมิศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชน ลดความขัดแย้งและความรุนแรง พัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนรอบโลก

การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หรือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เชิงประจักษ์ (Experiential Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมหรือการปฏิบัติซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเชิงนามธรรมโดยผ่านการสะท้อนประสบการณ์ การคิดวิเคราะห์ การสรุปเป็นหลักการ ความคิดรวบยอด และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชน การเรียนรู้ที่ผ่านประสบการณ์เชิงประจักษ์จากกิจกรรม หรือการปฏิบัติของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ทำได้อย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์สังเคราะห์การคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบต่อในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชน และสร้างการ

เปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2557 ; กล้า ทองขาว, 2561 : 3 อ้างถึงใน วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์, 2561 : 183-188.)

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นซึ่งเป็นการศึกษาเชิงพื้นที่ ให้ทราบถึงสถานะปัจจุบันของทรัพยากรทางธรรมชาติที่เริ่มอยู่ในสถานะเสื่อมโทรม สร้างผู้เรียนให้เป็นพลเมืองตื่นรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรของท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมโดยตรงกับชุมชน ซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ สอดคล้องกับ (ญาสินี เกิดผลเสรีรัฐ, 2558 : 166-175) ได้กล่าวว่าความเป็นพลเมืองคือการที่ประชาชนในสังคมให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจการสาธารณะ ทั้งด้านสิทธิภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบาย ความเป็นพลเมืองจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาตั้งแต่เยาวชน ซึ่งการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้สัมฤทธิ์ผลนั้นมีใช้การเรียนในระบบโรงเรียนเพียงอย่างเดียวด้วยหลักสูตรแกนกลางที่เหมือนกันทั่วประเทศ หากแต่เกิดจากการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) ภายใต้อิทธิพลของสื่อที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนในทุกมิติ ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ด้วยเนื้อหาความเป็นพลเมืองที่ยึดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านครูผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการสอนและจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนทองแสนขันวิทยา จังหวัดอุดรธานี รวมถึงพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้การเรียนรู้อิงประสบการณ์เรื่องเหล่านี้นำไปเป็นฐานชุมชนพื้นที่อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเหล่านี้นำไปเชิงประสบการณ์บนฐานชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การเรียนรู้เชิงประสบการณ์เรื่องเหล็กล้ำฟ้าพื้นฐานชุมชนเพื่อพัฒนาการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งเน้นศึกษาเพื่อพัฒนาการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมายจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทองแสนขันวิทยา อำเภทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2564 มีวิธีดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. **กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก** ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยคัดเลือกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความพร้อมที่จะให้ข้อมูลได้ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 93 คน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทองแสนขันวิทยา จังหวัดอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 86 คน มีจำนวนทั้งหมด 3 ห้องเรียน จากทั้งหมด 3 ห้องเรียน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทองแสนขันวิทยา ในรายวิชาสังคมศึกษา 2) นักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอน จำนวน 3 ห้องเรียน 3) นักเรียนมีเวลาเหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ให้ความรู้ คัดเลือกจากเป็นกลุ่มที่ส่งเสริมความรู้ในส่วนของประวัติความเป็นมาสภาพเชิงภูมิศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานต่างๆ ในหมู่บ้านน้ำฟ้าและส่วนของบ่อเหล็กล้ำฟ้า ได้แก่ 1) ปราชญ์ชาวบ้านในเขตหมู่บ้านน้ำฟ้า ตำบลน้ำฟ้า อำเภทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเข้าใจ มีประสบการณ์เกี่ยวกับเหล็กล้ำฟ้า และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างละเอียดลึกซึ้งและครอบคลุม และเป็นผู้ที่เห็นความเปลี่ยนแปลงการสืบทอดจากอดีตสู่ปัจจุบัน และสามารถให้ข้อมูลประวัติศาสตร์บอกเล่าเกี่ยวกับแหล่งบ่อเหล็กล้ำฟ้า จำนวน 1 คน 2) ชาวบ้าน โดยเป็นชาวบ้านในเขตตำบลน้ำฟ้า อำเภทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีถิ่นฐานอาศัยมาโดยกำเนิดและยังคงประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเหล็กล้ำฟ้า จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ โดยการคัดเลือกจากกลุ่มที่มีการสนับสนุนความรู้ทางด้านแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมบ่อเหล็กล้ำฟ้า ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำฟ้า อำเภทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความรู้ สามารถให้ข้อมูลได้ครอบคลุมที่สุด โดยเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสายงานที่เกี่ยวข้อง 2) เจ้าหน้าที่สำนักบริหารการปกครองท้องที่อำเภทองแสนขัน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบ

เจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ เป็นบุคคลในพื้นที่บ้านน้ำพี้และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างละเอียดลึกซึ้งที่สุด เป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนทองแสนขันวิทยา จำนวน 1 คน และครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนทองแสนขันวิทยา จำนวน 2 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและตำแหน่งครูผู้สอน เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำกรอบวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างและใช้เครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 แบบบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes) เป็นแบบการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม จากบุคคลหรือผู้ให้ข้อมูลต่างๆ

2.2 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และให้ข้อมูลความรู้ร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตการณ์

2.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้คำถามเพื่อการสัมภาษณ์โดยตรงกับบุคคลและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมทั้งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทองแสนขันวิทยา จังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มผู้ให้ความรู้ กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยกำหนดเป็นแนวคำถามที่ยืดหยุ่นมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

2.4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ย้อนรอยเหล็กล้ำฟ้า เป็นกิจกรรมเชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทองแสนขันวิทยา ปีการศึกษา 2564 โดยใช้แหล่งการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านบ่อเหล็กล้ำฟ้าในการขับเคลื่อนกิจกรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ เอกสารท้องถิ่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหล็กล้ำฟ้าในชุมชน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ดังนี้

3.1 วิธีการบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes) เป็นแบบบันทึกแบบจดบันทึก การบันทึกเสียงและการถ่ายรูป ซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญมากช่วยป้องกันการหลงลืม โดยใช้สำหรับบันทึกเพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ระหว่างการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ อาศัยขั้นตอนการเก็บรวบรวม

ข้อมูลจากการศึกษาในภาคสนามเป็นหลักสำคัญ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบการบอกเล่า ซึ่งเป็น การเก็บข้อมูลจากความทรงจำของบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกข้อมูลต่างๆ

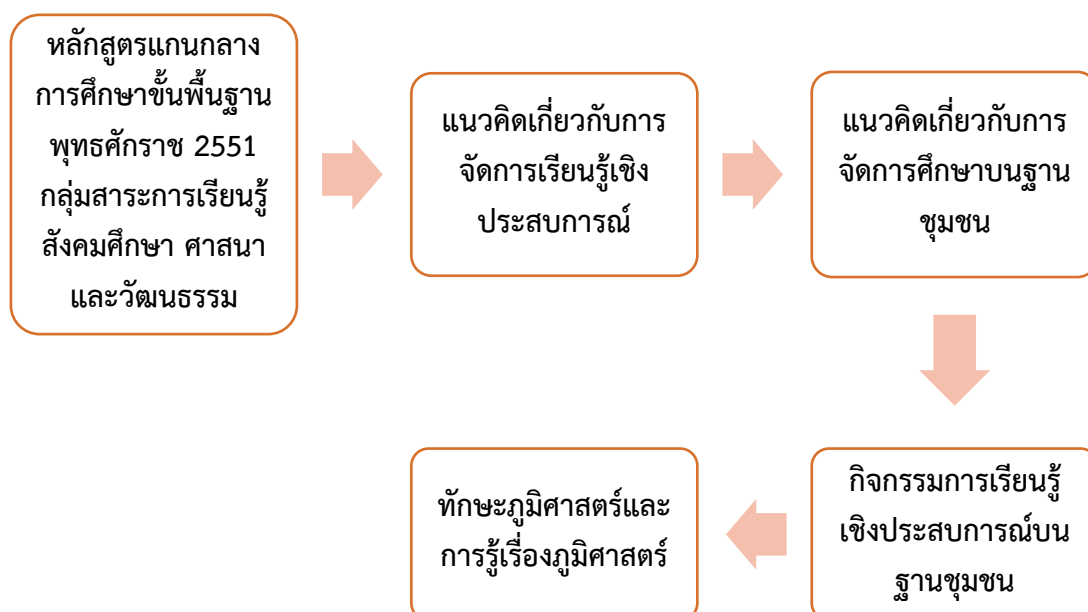
3.2 วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) คือการสังเกตที่ผู้วิจัยเข้าไปมี ส่วนร่วมกับกลุ่มคนที่ศึกษา มีการกระทำกิจกรรมร่วมกันจนกระทั่งเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและความหมายที่คน เหล่านั้นให้ต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยศึกษา ซึ่งเมื่อสังเกตแล้วต้องมีการซักถามและการจดบันทึกข้อมูล (notetaking) ด้วย

3.3 วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นผู้ที่มี ความรู้หรือมีข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาหรือมีความเกี่ยวข้องมากที่สุด โดยกำหนดแบบเจาะจงที่เน้น การใช้คำถามปลายเปิดแบบเจาะลึกและข้อมูลในเชิงบริบท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลึกซึ่งเข้าถึงข้อมูลของกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล

3.4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร้อยเหล่าน้าพี้ เป็นกิจกรรมเชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะ ภูมิศาสตร์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทองแสนขันวิทยา ปีการศึกษา 2564โดยใช้แหล่งการ เรียนรู้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านบ่อเหล่าน้าพี้ในการขับเคลื่อนกิจกรรม ตามฐานที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดแบบพรรณนาซึ่งเป็นแบบพรรณนา เชิงวิเคราะห์ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ ร่วมแสดงความคิดเห็น ของผู้ให้ข้อมูลหลักพร้อมสนทนาร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหลักน้ำพิ้งประสพการณ์บนฐานชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์

จากการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ จากการสังเกตการสอนวิชาสังคมศึกษา สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาพบว่า ครูผู้สอนนั้นยังมีการสอนแบบเดิมคือเน้นลักษณะการสอนแบบบรรยายในห้องเรียนและเน้นการศึกษาจากหนังสือเรียนอีกทั้งเน้นการท่องจำเป็นหลัก ไม่เน้นทักษะและกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระภูมิศาสตร์ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 มีข้อจำกัดในการใช้สื่อที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

1) ชั่วโมงสอนที่มีเวลาจำกัดและขาดความต่อเนื่องในการเรียน ด้วยโครงสร้างเวลาเรียนที่ไม่ได้เป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องมีระยะเวลาการทำกิจกรรมต่อเนื่อง เกิดการขาดตอนในการทำกิจกรรมระหว่างเรียน

2) การเรียนในสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ สาระภูมิศาสตร์เป็นหนึ่งใน 5 สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งด้านวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ รวมถึงยังเป็นศาสตร์ที่บูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ เช่น ประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น โดยผู้สอนภูมิศาสตร์ไม่ควรเป็นเพียงผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางเรื่องภูมิประเทศเท่านั้น ซึ่งสิ่งที่ต้องทำความเข้าใจต่อจากนั้นคือการอธิบายลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ และลักษณะทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่หรือภูมิภาคนั้นๆ รวมไปถึงการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม นอกจากความรู้เรื่องภูมิศาสตร์แล้วความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศก็มีความจำเป็นต่อผู้สอนเช่นกัน เนื่องจากความทันสมัยของวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ในปัจจุบันก่อให้เกิดเครื่องมือทางภูมิศาสตร์อันทันสมัยมากมาย ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีความจำเป็นที่ผู้สอนต้องให้ความสนใจ นอกจากนี้ผู้สอนภูมิศาสตร์ต้องมีความสามารถในการคิดเชิงพื้นที่ การคิดเชิงอนาคตและการให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์เพื่อตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์อย่างเป็นระบบอีกด้วย

3) ภูมิศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว การเรียนต้องใช้เครื่องมือยุ่งยากในการศึกษา การจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ในปัจจุบันนั้น ครูและนักเรียนต่างมองภาพภูมิศาสตร์ว่าเป็นวิชาที่เน้นบรรยาย จดจำ เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาเป็นหลักทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในวิชา การจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ ประเด็นเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักเรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญและความสนใจ

เท่าที่ควร อีกทั้งนักเรียนเรียนรู้ผ่านการทำแบบฝึกหัดเป็นประจำจึงไม่มีโอกาสได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง ยังขาดทักษะการคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดวิเคราะห์เป็นสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนพยายามกระตุ้นพัฒนาและส่งเสริมมาโดยตลอด ทำให้การจัดการเรียนการสอนในภูมิศาสตร์ในโรงเรียนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควรจะเป็น

จากการศึกษาสภาพปัญหาของการเรียนสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ของผู้เรียน โดยการเปรียบเทียบการเรียนจากในห้องเรียนและการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การนำเอาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาเป็นสื่อ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรมจากครูสอนหรือบอกในห้องเรียน อีกทั้งเป็นสื่อกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ในขณะที่สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์เป็นเรื่องใกล้เคียงตัวแต่เข้าใจยาก การเรียนที่เน้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนผ่านแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนมีสิ่งเร้าต่อการเรียนเพิ่มขึ้น

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ครูผู้สอนมีความเข้าใจแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ควรเริ่มต้นการเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวและตามความสนใจของผู้เรียน การได้ไปศึกษาเรียนรู้ยังแหล่งเรียนรู้จริงและได้ทำการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง สำหรับการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องแหล่งน้ำที่เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้ยังสถานที่จริง การใช้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านบ่อเหล็กน้ำพี้ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่อุดมไปด้วยแร่เหล็กน้ำพี้ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยมีการจัดแสดงเป็นหุ่นจำลองการถลุงเหล็กโดยใช้แร่เหล็กน้ำพี้ในการทำเม็ดเหล็กน้ำพี้ มีการแสดงกรรมวิธีการขุดหาแร่เหล็กการถลุงเหล็ก การตีเหล็ก และแสดงผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเหล็กน้ำพี้ ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าในท้องถิ่นตนเอง ผ่านชุดกิจกรรมตามรอยเหล็กน้ำพี้ เป็นกิจกรรมเชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทองแสนขันวิทยา ปีการศึกษา 2564

การใช้แหล่งการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านบ่อเหล็กน้ำพี้ในการขับเคลื่อนกิจกรรมแหล่งน้ำพี้หนึ่งเดียวในโลก ตามฐานที่กำหนด นักเรียนได้ศึกษาความรู้จากฐานและตอบคำถามเชิงภูมิศาสตร์ในแต่ละฐาน แล้วสามารถออกแบบวิธีการนำเสนอได้ด้วยตนเอง เนื้อหาของกิจกรรมแต่ละฐานดังนี้

จุดประสงค์กิจกรรม

1. เพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ของแหล่งเหล็กน้ำพี้
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนของตนเอง
3. เพื่อนำความรู้ที่ได้พัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ของตนเอง

ตาราง 1 แสดงฐานการเรียนรู้

ชื่อฐาน	สถานที่	ระยะเวลา
ฐานภูมิศาสตร์แวดล้อม	รอบพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเหล็กน้ำพี้	40 นาที
ฐานบ่อพระแสงและบ่อพระขรรค์	บ่อพระแสงและบ่อพระขรรค์	40 นาที
ฐานพิพิธภัณฑ์	พิพิธภัณฑ์จำลองการถลุงแร่	40 นาที

3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเหล็กน้ำพี้เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

3.1 ด้านผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเหล็กน้ำพี้เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 86 คน หลังจากที่ได้สังเกตผู้เรียนตลอดการทำกิจกรรม ทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการเรียนภายในห้องเรียนปกติกับการเรียนนอกห้องเรียน พบว่าผู้เรียน แสดงออกถึงพฤติกรรมการเรียนที่ชัดเจนในด้านบวก ที่ประกอบด้วยความกระตือรือร้น รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ การพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง และสถานที่สำคัญในชุมชน ตลอดจนอาชีพที่เกิดจากภูมิปัญญาการนำแร่เหล็กมาผลิตให้เกิดสินค้า OTOP ของชุมชน กลายเป็นอาชีพที่สืบทอดให้คงอยู่รุ่นหลังต่อไป

3.2 ด้านผู้สอน

ในการจัดกิจกรรม ย้อนรอยเหล็กน้ำพี้ ครูผู้สอนทำหน้าที่แนะนำและอำนวยความสะดวก อีกทั้งยังเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีแรงบันดาลใจตลอดการทำกิจกรรม โดยที่ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเข้ามาเป็นสื่อกลางในการพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ท้องถิ่นให้กับผู้เรียน ซึ่งสามารถบูรณาการกับการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ เช่น วิชาศิลปะ วิชาภาษาไทย หรือวิชาหน้าที่พลเมือง ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างวิชาทำให้เกิดองค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างครูผู้สอนผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสนในการวิพากษ์วิจารณ์การแสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้เรียนเกิดการอยากรู้ อยากเรียนในการทำกิจกรรม

3.3 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้

สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชน ผ่านกิจกรรมย้อนรอยเหล็กน้ำพี้จากการสังเกตพบว่า มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายได้แก่ บัตรคำถามประจำฐานการเรียนรู้ มีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาเป็นตัวขับเคลื่อนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากรูปธรรมจนเกิดองค์ความรู้พร้อมทั้งการได้สืบเสาะหาความรู้จากวิทยากรที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับเหล็กน้ำพี้ ที่ได้มาให้ความรู้โดยตรงกับผู้เรียน แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ศูนย์สาธิต

ต่างๆ ที่มีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างมาก กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ และมีความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพสูงสุดของผู้เรียนแต่ละคน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะภูมิศาสตร์ นำไปสู่การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์บนฐานชุมชน ภายใต้กิจกรรม “ย้อนรอยเหล็กน้ำพี้” ซึ่งสอดคล้องกับ Melaville (2006 : 8) เป็นการเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place Based Learning) และการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน จนเกิดการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning) เป็นการเพิ่มทักษะกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมศักยภาพของผู้เรียนที่มีมากกว่าในห้องเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ยังแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่จริงตามแนวคิดที่กล่าวข้างต้น จะสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยตัวผู้เรียนเองจากประสบการณ์ตรงและเป็นการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557 : 183-197.) การเรียนรู้โดยใช้การทำงานเป็นฐาน (Work-Based Learning) เป็นกลยุทธ์ที่จะ ช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลากับผู้ที่มีประสบการณ์เพื่อขอคำปรึกษา หรือการให้ข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับ อาชีพ และซึมซับแบบอย่างที่ดีจากผู้มีประสบการณ์อย่างใดก็ตามการแบ่งกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้นไม่อาจแบ่งกันอย่างชัดเจนตายตัว ขึ้นอยู่กับบริบทและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมหรือ โครงการที่เฉพาะเจาะจงเช่นการนำผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้การบริการสังคม และการวิจัยชุมชน (Community-Based Research) บางครั้งอาจใช้สลับกันหรือร่วมกันกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นร่มใหญ่ ของการบริการสังคมและการ วิจัยชุมชน ดังนั้นการนำไปใช้จะต้องระบุกลยุทธ์และเป้าหมายการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน อนึ่ง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานยังมีเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประสบผลสำเร็จประกอบด้วยชุมชนให้การส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนผู้เรียนลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิดและการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และมีการยืดหยุ่นเวลาในการจัด การ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน ยังเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์จริงที่สอดคล้องกับแนวคิดของ อัจฉรา ศรีพันธ์ (2561 : 76) แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้บนฐานชุมชน (Community-based Learning) โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม โดยมีความเชื่อว่า นักเรียนจะต้องเรียนรู้และเข้าใจกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากร ตลอดจนเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น และเห็นคุณค่าเกิดความหวงแหนแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ทั้งนี้คุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายของประเทศไทยในยุค 4.0 และเป็นทักษะการเรียนรู้ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนในการสร้างจิตสาธารณะและรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความภูมิใจในความเป็นไทยอย่างมีศักดิ์ศรี สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุขในโลกยุคดิจิทัลของผู้เรียน และสามารถเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและพลเมืองโลกได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาบริบทของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นตนเองอย่างถ่องแท้จากแหล่งเรียนรู้ที่มี ควรปรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนและในส่วนของชุดคำถามควรมีความหลากหลายเพื่อคำตอบที่แตกต่างกัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลากหลายสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานขึ้นเดียว แต่สามารถประเมินผลได้หลายสาระการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

สำหรับผู้สนใจทำการวิจัยและพัฒนาในลักษณะใกล้เคียงกับการศึกษาวิจัยนี้ ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ท้องถิ่นที่หลากหลายในจังหวัดที่เป็นการส่งเสริมประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเดินทางไปศึกษาไปยังสถานที่ต่างๆ นอกโรงเรียนเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการได้พูดคุย สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ หรือแม้กระทั่งการได้สังเกตการทำงานโครงการ ผังมโนทัศน์ ของเพื่อนร่วมชั้นอย่างใกล้ชิด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กนก จันทรา. (2563). การจัดการเรียนรู้เพื่อการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <http://academic.obec.go.th>
- ญาสินี เกิดปลเสริฐ. (2558). การพัฒนาทุนมนุษย์สู่ความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 5 (2), 166-175.
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 11 (3), 183-188.
- ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2559). กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 8 (1), 183-197.
- อัจฉรา ศรีพันธ์. (2561). *การจัดการศึกษาบนฐานชีวิตและการจัดการศึกษาบนฐานชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์เปอร์เรชั่น.
- Melaville, A., Berg, Amy C. and Blank, Martin J., (2006). *Community-Based. Learning: Engaging Students for Success and Citizenship*.

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู
กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร
Skills of School Administrators in 21st Century as Perceived by Teachers
in Opportunity Expansion School Group Latkrabang District Bangkok

ทิพย์ภรณ์ สุนา และ รัตนา กาญจนพันธุ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Thippayaporn Suna and Ratana Karnjanapun

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sunathippayaporn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานโดยจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Cohen ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 235 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่า 0.945 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffé ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมพบว่า มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ทักษะเทคนิควิธี ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการสื่อสาร 2. ครูที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมแตกต่างกัน ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมแตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหาร; สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21; กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส

Abstracts

The purposes of this research study are to: (1) study on skills of school administrators in 21st century as perceived by teachers in opportunity expansion school group Latkrabang District Bangkok and, (2) compare skills of school administrators in 21st century as perceived by teachers in opportunity expansion school group Latkrabang District Bangkok of various age, education levels and work experiences. The age types, education levels and work experience ranges were classified randomly by using Stratified Sampling Method, while the sample group were taken in accordance with Cohen The sample group were 235 teachers. The research instrument was a survey of 40 questions with Index of Item– Objective Congruence (IOC) = 0.8 - 1.0 and Cronbach's alpha = 0.945 The statistics method used in this research were, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA. The differences resulting from the foregoing statistical procedures then were compared in a pair using Scheffé

The result test shows that 1. Based on perceptions, overall skills of school administrators in 21st century as perceived by teachers in opportunity expansion school group Latkrabang District Bangkok are very poor while the skills can be sorted in descending order as follows: educational and Technologic and digital literacy skills, Critical and creative thinking skill, Communication skill, Human relation skills and technical skill respectively. 2. Both on overall basis difference found on the perceptions of teachers of difference in age towards school administrators in 21st century. Both on overall basis difference found on the perceptions of teachers of difference in education level towards school administrators in 21st century. Both on overall basis and in particular, no difference found on the perceptions of teachers of difference in work experience towards school administrators in 21st century.

Keywords: Skills of Administrators; Schools in the 21st Century; Opportunity Expansion School Group

บทนำ

ปัจจุบันโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสารและโทรคมนาคม ทำให้ติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน เมื่อโครงสร้างของสังคมเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการเกิดสภาวะโรคระบาดเชื้อไวรัสโควิด19 ที่ลุกลามแพร่กระจายไปยังทั่วโลก ยิ่งส่งผลต่อการดำเนินวิถีชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท และจากสภาพปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา เพราะการศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถและผลักดันให้สังคมและประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง (มณฑาทิพย์ นามน, 2561 : 53)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้กล่าวถึงผลการพัฒนาการศึกษาไทยในช่วงปี 2552-2559 ซึ่งมีหลายส่วนที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป อันได้แก่ ด้านโอกาสทางการศึกษา ซึ่งแม้ว่ารัฐมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาจำนวนมาก แต่ผลที่ได้กลับสวนทาง คือประชากรที่ยังคงมีปัญหาในด้านโอกาสการเข้าเรียน และปัญหาการออกกลางคันส่งผลให้ประเทศมีแรงงานที่มีการศึกษา

ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก ในด้านของคุณภาพการศึกษา สะท้อนผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอยู่มาก รวมไปถึงต่ำกว่าหลาย ๆ ประเทศในภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนผลผลิตที่ได้สวนทางกับความต้องการของตลาดแรงงานจึงเกิดปัญหาการว่างงาน หรือกำลังคนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานขาดทักษะในการประกอบอาชีพจึงเป็นเรื่องยากในการยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น และสุดท้ายด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ควรได้รับการปรับปรุงเป็นอันดับแรก เพราะประเทศไทยลงทุนให้การศึกษาค่อนข้างสูงในการพัฒนาการศึกษา แต่ผลที่ได้กลับมากลับไม่เป็นไปอย่างหวัง จึงเล็งเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับการวางระบบใหม่เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายลงแต่การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปได้อย่างดีและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21” และ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 162)

จากเหตุผลดังกล่าว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในด้านการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการวิจัยนี้ได้นำทักษะในศตวรรษที่ 21 มาสังเคราะห์และเลือกประเด็น ได้ 4 ประเด็น ดังนี้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และ ทักษะเทคนิควิธี โดยทำการศึกษาจากการรับรู้ของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนา ปรับปรุง และนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จสอดคล้องกับบริบทของยุคสมัยอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้เรียนมากที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร
- (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัด กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 9 โรงเรียน จำนวน 435 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการหาจากสูตรจาก (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และคนอื่น ๆ, 2559 : 90-92) และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ Cohen (Cohen , Manion , and Morrison ,2011 : 147) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 235 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

1. ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์
3. ทักษะการสื่อสาร
4. ทักษะมนุษยสัมพันธ์
5. ทักษะเทคนิควิธี

ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีทักษะการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีทักษะการบริหารอยู่ในระดับน้อย
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีทักษะการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

หาค่า IOC และ หาค่า Try Out

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 235 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด จำนวน 235 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 235 ชุด และทำการ ตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบแบบสอบถามที่มีความ สมบูรณ์จำนวน 235 ชุด
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อแล้วนำเสนอรูปแบบตาราง
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ใช้การทดสอบโดยใช้ค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์โดยข้อมูล โดยใช้สถิติ F-test แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21 ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งตัวแปรที่สนใจศึกษามีดังนี้

ตัวแปรต้น

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ

- 21-40 ปี
- 41-60 ปี

ระดับการศึกษา

- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ทำงาน

- ต่ำกว่า 10 ปี
- 10-19 ปี
- 20 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาใน
ศตวรรษที่21 ตามการรับรู้ของครู
ในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส
เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

1. ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์
3. ทักษะการสื่อสาร
4. ทักษะมนุษยสัมพันธ์
5. ทักษะเทคนิควิธี

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การรับรู้ของครูเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ทักษะเทคนิควิธี ทักษะการใช้เทคโนโลยี และดิจิทัล พิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้เทคโนโลยีและดิจิทัล พิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

ตาราง 5 แสดงคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการรับรู้		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล	4.33	0.21	มาก
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์	4.48	0.21	มาก
3. ทักษะการสื่อสาร	4.26	0.25	มาก
4. ทักษะมนุษยสัมพันธ์	4.31	0.25	มาก
5. ทักษะเทคนิควิธี	4.46	0.25	มาก
รวม	4.38	0.11	มาก

1.1 ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล พบว่าครูรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ ได้แก่ ดังนี้ มีผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองด้านวิชาการและวิทยฐานะโดยการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารมีความสามารถใช้เทคโนโลยีในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่างๆในการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีผู้บริหารสามารถแนะนำ ชี้แนะ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ สำหรับข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการทำแผนการสอนและโครงการสอนรายวิชาในรูปแบบออนไลน์

1.2 ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ พบว่าครูรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารสามารถจูงใจให้ครูรู้จักใช้ความสามารถที่มีอยู่แต่ละคน เพื่อประโยชน์ต่อ

การดำเนินการของโรงเรียน ผู้บริหารมีความเข้าใจการทำงานของกลุ่มคน และผู้บริหารสามารถสร้างพลังแห่งความร่วมมือของทีมงานให้สามารถปฏิบัติงาน สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีแนวคิดและกลยุทธ์ใหม่ๆมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

1.3 ทักษะการสื่อสาร พบว่าครูรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อได้แก่ ผู้บริหารสามารถแนะนำ ชี้แนะ ให้ผู้อื่นปฏิบัติตามจนเกิดความชำนาญ ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานงานต่างๆเข้าด้วยกันเน้นความสัมพันธ์ระหว่างงานและกิจกรรม และผู้บริหารสามารถอธิบาย ชี้แจง สื่อสารวิสัยทัศน์เป้าหมายของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถประสานความร่วมมือกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.4 ทักษะมนุษยสัมพันธ์ พบว่าครูรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อได้แก่ ผู้บริหารมีความเข้าใจการทำงานของกลุ่มคน ผู้บริหารสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษาและผู้บริหารสามารถสั่งการและมอบหมายงานได้ชัดเจน เข้าใจง่าย ถูกต้องตามเหมาะสมกับบุคคล สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถกระตุ้นส่งเสริมให้คนใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ เพื่องานและทุ่มเทให้กับสถานศึกษา

1.5 ทักษะเทคนิควิธี พบว่าครูรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อได้แก่ ผู้บริหารสามารถตัดสินใจอย่างรอบครอบโดยอาศัยข้อมูลและเหตุผลในการบริหารงาน ผู้บริหารสามารถใช้ความรู้วิธีการ เทคนิค เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเชี่ยวชาญ ผู้บริหารมีความสามารถในการวางระบบงานการจัดทำงบประมาณ การประชาสัมพันธ์หน่วยงาน สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ มีเหตุผล

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน พบว่า

2.1 ครูที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ของครูเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ทักษะเทคนิควิธี ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล เนื่องจากปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด19 ทักษะดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารทุกคนพึงมีและปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศสร่า บุญสอาด (2563 : 43) ศึกษาเรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สอดคล้องกับ วณิชวรรณ รัตนจารุพิทักษ์. (2564 : 43) ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ดังนี้

2.1 ครูที่มีสภาวะอายุต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากครูที่มีอายุต่างกันอาจมีประสบการณ์หรือทัศนคติที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา ไตรรัตน์ (2562 : 33) ศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน พบว่าแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศศิธร ชัยบุรณ์ และคณะ (2564 : 271-285) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต3 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันอาจมีประสบการณ์ ทักษะ หรือมุมมองที่แตกต่าง สอดคล้องกับ สิริภรณ์ สุวรรณโณ (2559 : 202-215) ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับโชษิตา ศิริมัน (2564 : 21) ได้ศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ตามทักษะของครู ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ในการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการพิจารณาการตัดสินใจในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่ต่างกัน จึงทำให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่าง

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันอาจมีความต้องการเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับ กณิษฐา ทองสมุทร (2561 : 66) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561 : 54) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ในการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร พิจารณาการตัดสินใจในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารไปในทิศทางที่ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์ การรับรู้เกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลาย สามารถนำมาถ่ายทอดหรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมสนับสนุน และถ่ายทอดความรู้ใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล ให้กับบุคลากรในสถานศึกษาต่อไป

2. ผลจากการวิเคราะห์ การรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีเทคนิควิธีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลแม่นยำ เป็นระบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นจึงควรพัฒนาต่อไปและเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำองค์ความรู้ไปสู่ความสำเร็จ

3. ผลจากการวิเคราะห์ การรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะการสื่อสาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเรียนรู้วิธีการถ่ายทอดข้อมูล มีศิลปะการพูดการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงควรรักษาและพัฒนาตนเองต่อไป

4. ผลจากการวิเคราะห์ การรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีเทคนิควิธีการการประสานงาน เข้าถึงบุคลากร และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง การสร้างแรงผลักดันแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน

5. ผลจากการวิเคราะห์ การรับรู้เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ทักษะทางเทคนิค พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเรียนรู้เทคนิคและวิธีการจัดการในสถานการณ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์จากประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่น ดังนั้นจึงควรถ่ายทอดให้แก่บุคลากรและพัฒนาตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กณิษฐา ทองสมุทร. (2561). *ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560*. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวง
- โชษิตา ศิริมัน. (2564). *ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19*. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- นริศรา บุญสอาด. (2563). *ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). *ทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วณิชวรรณ รัตนจารุพิทักษ์. (2564). *ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์. มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร ชัยบุรณ และคณะ. (2564). *การพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7 (6), 271-285.
- สิริภรณ์ สุวรรณโณ. (2559). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตหนองแขม*. วารสารวิชาการ. 13 (3), 202-215.
- สุพรรณษา ไตรรัตน์. (2562). *การศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี*. อุบลราชธานี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2562.

- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และคนอื่น ๆ, (2559). *เทคนิคทางสถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- Cohen, L., Manion. L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*. London: Routledge

การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้
วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม รายวิชาประวัติศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

**Development of Analytical Thinking Ability and Learning Achievement
using historical methods together with mixed media on
History Subject of grade 5 students**

เจนจิรา อบกลิน และ สมทรง สิทธิ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Jenjira Aobklin and Somsong Sitti

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: jiabjenjira@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม รายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของนักเรียนทั้งหมด 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของนักเรียนทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอนุบาลนครจำปาศรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 การจำนวน 24 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม จำนวน 6 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

* วันที่รับบทความ: 12 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 20 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 23 พฤษภาคม 2565

Received: April 12, 2022; Revised: May 20, 2022; Accepted: May 23, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.42 คิดเป็นร้อยละ 72.08 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.92 คิดเป็นร้อยละ 76.39 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

คำสำคัญ : วิธีการทางประวัติศาสตร์; สื่อประสม; ความสามารถในการคิดวิเคราะห์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstracts

This study; “ Development of Analytical Thinking Ability and Learning Achievement using historical methods together with mixed media on History Subject of grade 5 students ” The objectives of this research were 1) to develop analytical thinking ability of grade 5 students using historical methods together with mixed media to have a passing score of more than 70% and more than 70% of total students passed the criteria, 2) to develop learning achievement of grade 5 students to have a passing score of more than 70% and 70% of total students passed the criteria. The sample group consisted of grade 5 students in Nakorn Champasri Kindergarten, 2nd semester of academic Year 2021, with total number of 24 students obtained by Cluster Random Sampling method using the classroom as a random unit. The research tools included: 1) experimental tools, including learning management plans using historical methods with mixed media, with total number of 6 plans and 12 hours, 2) Instruments used for data collection included: 1) a multiple choice with 4 choices of analytical thinking ability test, with total number of 20 items, 2) a multiple choice with 4 choices of learning achievement test, with total number of 30 items. The statistics used to analyze data comprised mean, standard deviation, and percentage.

The research results were found that:

1. The students had an average score on analytical thinking ability after taking learning activities by historical methods together with mixed media at 14.42 points, or 72.08% and 19 students who passed criteria of 70%, or 79.17% of the total students.

2. Learning achievement of students in history subject after taking learning activities using the history methods together with mixed media was = 22.92, or 76.39%, and 20 students passed the criteria of 70%, or 83.33% of the total students.

Keywords: Historical Methods; Mixed Media; Analytical Thinking Ability; Learning Achievement

บทนำ

นโยบายการปฏิรูปการศึกษา มีจุดหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้เรียนที่มีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดหมายเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสามารถในการแข่งขันเพื่อเพิ่มศักยภาพของนักเรียนให้สูงขึ้นรวมทั้งเพื่อมุ่งเน้นการฝึกกระบวนการคิดของนักเรียนดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงมีการส่งเสริมกระบวนการคิดและมีวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ นักเรียนได้คิดได้ทำ ได้ทบทวน ได้พิสูจน์ผล และยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้จริง (วิภาดา ต๊ะวงศ์, 2554 : 2-8) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดเน้นในการจัดการศึกษาของประเทศในหมวด 4 มาตรา 23 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย (ณัฐชภูมิ มาอินแก้ว, 2561 : 410 – 422)

ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ศึกษาพัฒนาการของมนุษย์แสดงถึงเรื่องราวในอดีตของมนุษยชาติที่ดำเนินมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทั้งด้านการดำรงชีวิต การเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทำให้สามารถมองเห็นถึงพื้นฐาน และพัฒนาการของการอาศัยอยู่ของสังคม การอาศัยอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีและความทันสมัย เข้ามามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดำรงชีวิต ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และที่สำคัญคือในด้านการศึกษา การศึกษาประวัติศาสตร์ในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นอย่างเข้มข้น ในช่วงศตวรรษที่ 20 นักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ได้หันมาให้ความสำคัญกับการศึกษาประวัติศาสตร์มากขึ้นเพราะการรู้ตัวตนในอดีตของชาติ จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชน และพัฒนาการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติ ด้วยการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นได้ สามารถตั้งสมมติฐานเพื่อหาข้อสรุปประเด็นสำคัญโดยใช้เหตุผล เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างรอบคอบและรอบด้านมากขึ้นจึงให้ความสนใจการสอนวิชาประวัติศาสตร์มากขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ และบรรจุรวมไว้เป็น 1 ใน 5 สาระ ของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (วิภาดา ต๊ะวงศ์, 2554 : 2-8)

จากการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอน สำหรับโรงเรียนอนุบาลนครจัมปาศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้ทราบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50 ซึ่งเกณฑ์ของโรงเรียนอนุบาลนครจัมปาศรีกำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 (จาตุรนต์ ปะกีน้าหัง, ภคมน ยางหงส์ และพูนทรัพย์ กันหา, 2553 : 98) ขณะเดียวกันผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ จากการวัดประเมินผลของครูผู้สอน พบว่านักเรียนขาดทักษะการคิด การตั้งคำถาม การรวบรวมข้อมูล และพบว่าการ

จัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม ครูผู้สอนใช้การสอนแบบบรรยายและยึดหนังสือเรียนเป็นหลักแล้วให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด ซึ่งผู้เรียนที่มีความรู้ความเข้าใจจะสามารถทำแบบฝึกหัดได้ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย ขาดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ และที่สำคัญคือผู้เรียนขาดการเรียนรู้เชิงตั้งคำถาม การรวบรวมข้อมูล การคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งสมควรที่จะได้รับการพัฒนารูปแบบการสอน โดยครูควรเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีหนึ่งที่น่าสนใจ และสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ดี เนื่องจากเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของครูผู้สอนดังที่ ทุตยาภรณ์ ภูมิทยมิ่ง (2551 : 98) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอน จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งฝึกทักษะการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้วิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีขั้นตอนการสอนที่อาศัยพื้นฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกำหนดปัญหา 2) ขั้นรวบรวมหลักฐาน 3) ขั้นประเมินคุณค่าของหลักฐาน 4) ขั้นตีความและสังเคราะห์ข้อมูล 5) ขั้นนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ ระเบียบ และมีขั้นตอนที่น่าเชื่อถือได้ ดังที่สถาบันสังคมศึกษา (2563 : 45) กล่าวว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการรู้จักและเข้าใจคุณค่าความสำคัญของอดีต การฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ รู้จักการสืบค้น ค้นหา ศึกษาเอกสาร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากหลักฐานต่างๆ ที่หลากหลายมาคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ วินิจฉัย บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วิภาดา ต๊ะวงศ์ (2554 : 2-8) ที่ศึกษาผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องประวัติศาสตร์เมืองสีมหาราช ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลเพชรวิทย์ จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติเมืองสีมหาราช และเปรียบเทียบผลการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติเมืองสีมหาราช ทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติเมืองสีมหาราช สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติศาสตร์เมืองสีมหาราช สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ชัยหาทัพและนิลมนิ พิทักษ์ (2558 :

73-76) ที่ศึกษาการคิดวิเคราะห์ โดยการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังกราฟิก รายวิชา ส 22102 ประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังกราฟิก ให้นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังกราฟิก ให้นักเรียนร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจำนวน 34 คน มีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 76.5 ของนักเรียนทั้งหมด ที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำนวน 34 คนมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 82.4 ของนักเรียนทั้งหมด ที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

สื่อประสม (Multimedia) เป็นสื่อในลักษณะที่นิ่ง และเคลื่อนไหว เพื่อเป็นการสร้างประสิทธิภาพการศึกษา สื่อประสมจึงเป็นนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ทั้งความรู้ ให้ทักษะ และความสนุกสนานไปพร้อม ๆ กัน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้สนใจ มากขึ้นการสอนโดยใช้สื่อประสมมีหลายชนิด เช่น การสอนแบบการตูน การสอนโดยใช้นิทานสื่อมัลติมีเดียและการใช้แบบฝึกทักษะ ครูสอนสามารถใช้สื่อเหล่านี้ไปพร้อมกันได้ เรียกว่า ชุดการเรียนรู้สื่อประสมซึ่ง กิดานันท์ มะลิทอง (2549 : 45) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนรู้สื่อประสม ว่าเป็นการนำสื่อหลาย ๆ ประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการเรียนการสอน เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ย่อยยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นได้ในระยะเวลาอันสั้นและสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สมสิทธิ จิตรสถาพร (2547 : 87) ที่กล่าวว่า สื่อประสม เป็นการใช้อย่างหลากหลายอย่างประกอบกันอย่างเป็นระบบ มาช่วยในการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด โดยในสื่อเหล่านั้นอาจมีทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และผู้เรียนและกับผู้สอนด้วย ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่มีในการศึกษาค้นคว้าความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านี้ และช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อ ในการศึกษารายบุคคลสื่อประสม ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มีอยู่หลากหลายชนิดยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพงศ์ภัทร์ สุขเรือน (2555 : 76) ทำวิจัยเรื่องการสร้างและการใช้สื่อประสมตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตสัตว์ วิชาวิทยาศาสตร์ 4 (ว22102) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนหลวง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสื่อประสมตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่องชีวิตสัตว์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อประสมตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สื่อ ประสมที่สร้างขึ้นมี

ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.74/83.32 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยสื่อประสมตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสมเป็นอีกทางเลือกที่เอื้อต่อสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อที่จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นจึงจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียน การสร้างความแรงจูงใจเพื่อให้ผู้เรียนรู้สื่อกับการเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

แรกสุด เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกตั้งคำถามและหาคำตอบอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล ย่อมเกิดจากความสนใจของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเข้ามาร่วมด้วย โดยการนำสื่อมาบูรณาการ เช่น การใช้ภาพนิ่ง วิดีทัศน์ แผนที่ รูปภาพ บทความออนไลน์ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสัมพันธ์กันเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระในลักษณะที่แต่ละชั้นส่งเสริมกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลนครจัมปาศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ การจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา จำนวน 6 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ตามรายละเอียดดังนี้

3.1 ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทครูและนักเรียน ชี้แจง จุดประสงค์และกิจกรรมของการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการวัดผลการทดลองในครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม จำนวน 6 แผน ภายในระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน

3.4 ทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน

3.5 แปลค่าคะแนนวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

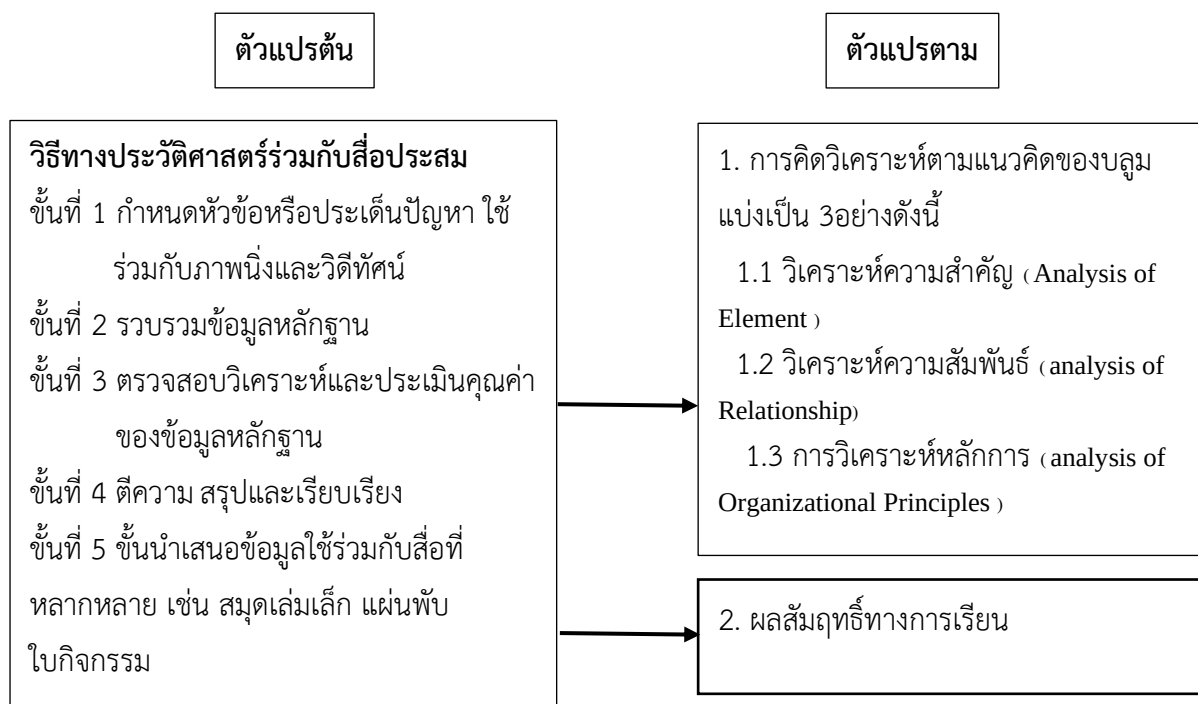
4.1 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม มาหาค่า โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนด คือ ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปและมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด

4.2 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และสื่อประสม มาหาค่า โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนด คือ ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ครบทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์ ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนนรวม เฉลี่ย	ร้อยละ	SD	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่าน เกณฑ์	
					จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
24	20	14.42	72.08	1.41	19	79.17	5	20.83

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม นักเรียนทั้งหมดมีคะแนนวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยเท่ากับ 14.42 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72.08 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายด้าน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายด้าน

ความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์	วิเคราะห์ความสำคัญ	วิเคราะห์ ความสัมพันธ์	วิเคราะห์หลักการ
คะแนนรวมเฉลี่ย ตอบถูก	14.71	14.14	13.33
ร้อยละ	61.31	58.93	55.56

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้านความสำคัญมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 14.71 คิดเป็นร้อยละ 61.31 รองลงมาคือ ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 14.14 คิดเป็นร้อยละ 58.93 และด้านวิเคราะห์หลักการ มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 13.33 คิดเป็นร้อยละ 55.56

2. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ครบทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนน รวมเฉลี่ย	ร้อยละ	SD	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่าน เกณฑ์	
					จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
24	30	22.92	76.39	3.16	20	83.33	4	16.67

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม นักเรียนมีคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 22.92 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.39 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อ

ประสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 14.42 คิดเป็นร้อยละ 72.08 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ในกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้ฝึกการกำหนดประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย รวมทั้งวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูล นักเรียนสรุปองค์ความรู้และนำเสนอผลงานได้ด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิด จัดระบบวิธีแสวงหาคำตอบและการแยกแยะข้อมูล ฝึกการปฏิบัติ ร่วมกันวางแผนการทำงานภายในกลุ่มเพื่อ ค้นหาคำตอบ และสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความรู้ที่คงทน ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า วิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลต่อการพัฒนาการคิดของนักเรียน ทั้งนี้พบว่านักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น

1. ด้านวิเคราะห์ความสำคัญ นักเรียนสามารถกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สมัยอยุธยาได้ พร้อมทั้งรวบรวมและสืบค้นข้อมูล เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงและอธิบายลักษณะของเรื่องราวโดย อ้างอิงแหล่งที่มาของหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ว่ามีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งนักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้และบอกจุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่เป็ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเหตุการณ์นั้นๆได้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ด้านความสำคัญได้มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 14.71 คิดเป็นร้อยละ 61.31

2. ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่านักเรียนสามารถใช้หลักฐานในการสืบค้นข้อมูลได้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่ศึกษา อธิบายความสัมพันธ์ของเรื่องราวตามลำดับเวลาและบอกสาเหตุ จุดมุ่งหมาย ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งผลลัพธ์ของเหตุการณ์ว่าส่งผลต่อสังคมอยุธยาอย่างไร นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้รองลงมาจากการวิเคราะห์ความสำคัญ จากการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 14.14 คิดเป็นร้อยละ 58.93

3. ด้านวิเคราะห์หลักการ นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครองในสมัยอยุธยาเกิดจากอะไรที่นำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอยุธยา อิทธิพลของคติความเชื่อทางศาสนาส่งผลต่อการปกครองในสมัยอยุธยา รวมทั้งหลักการสำคัญที่นำไปสู่การส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอยุธยามีปัจจัยใดบ้าง นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ด้านวิเคราะห์หลักการ ได้รองลงมาจากการวิเคราะห์ ด้านวิเคราะห์ความสำคัญและด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 13.33 คิดเป็นร้อยละ 55.56

กระบวนการที่นำไปสู่การคิดนั้นเริ่มจากการรู้ การเข้าใจ นำไปการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ดังที่ ทุตติยาภรณ์ ภูมิอดมิ่ง (2551 : 98) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอน จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งฝึกทักษะการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ธีรธร เลอศิลป์ (2554 : 3) ได้กล่าวว่า บทเรียนที่ประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้ และวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดประกอบกัน ได้แก่ ของจริง ของจำลอง รูปภาพ แผนภูมิ เอกสารคำอธิบายหนังสือประกอบการสอน เทปเสียง ภาพยนตร์ แบบฝึกหัด และสื่ออื่นๆ ที่นำมาใช้ให้สัมพันธ์กันเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระ จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของลัดดา ชัยหาทัพ และนิลมนิ พิทักษ์ (2558 : 73-76) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการคิดวิเคราะห์ โดยการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังกราฟิก รายวิชา ส22102 ประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนร้อยละ 76.5 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 74.04 ของคะแนนเต็ม และนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.4 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.90 ของคะแนนเต็ม

2) ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 22.92 คิดเป็นร้อยละ 76.39 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ณัฐชฎิล มาอินแก้ว (2561 : 45) กล่าวถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า หมายถึงกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์จากหลักฐานและเอกสารต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล ผ่านการตั้งสมมติฐาน รวบรวม วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาครั้งนี้ได้นำสื่อหลายชนิดมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา บทความออนไลน์ รูปภาพ วิดีทัศน์ แผนที่ ใบความรู้ ข้อมูลจากเว็บไซต์ออนไลน์ทั้งรูปแบบเอกสาร และ QR Code ทั้งนี้การจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษา ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการใช้จัดการเรียนการสอน ดังที่สุลักขณา คุ่มทรัพย์ (2555 : 4) ได้กล่าวว่าการนำเอาสื่อการสอนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความสนใจ อธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และป้องกันการเข้าใจความหมายผิด ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานจนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ในการสืบค้น รวบรวมข้อมูลและนำไปสู่การสรุปองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองโดยอ้างอิงจากหลักฐานในการอธิบายคำตอบของปัญหาที่อยู่บนพื้นฐานของหลักเหตุและผล อันก่อให้เกิดการ

พัฒนาการการคิดวิเคราะห์แก่ผู้เรียน และในทางหนึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการหาคำตอบด้วยตนเองนั้น การใช้สื่อการสอนที่หลากหลายสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้และส่งเสริมให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรียา บุตรโสดงค์ (2559 : 5) ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้รูปแบบการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องพัฒนาการกรุงรัตนโกสินทร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เรื่องพัฒนาการกรุงรัตนโกสินทร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องพัฒนาการกรุงรัตนโกสินทร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม รายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไป ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสม ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

1.2 กิจกรรมในชั้นรวบรวมนข้อมูลครูควรจัดเตรียมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น บทความวิชาการ เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ ภาพถ่าย เป็นต้น ทั้งในรูปแบบที่เป็นฉบับจริงและข้อมูลแบบออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน

1.3 ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการสอนเนื้อหาอื่นๆ หรือนำไปใช้สอนเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และเพิ่มการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1) ควรศึกษาเกี่ยวกับการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสมกับนักเรียนระดับอื่นๆ ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ที่แตกต่างกันหรือไม่
- 2.2) ควรศึกษาการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสมที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอื่นๆ เช่น เจตคติ ความพึงพอใจ ความภูมิใจในท้องถิ่น
- 2.3) ควรนำวิธีสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสมไปจัดการเรียนการสอนร่วมกับวิธีการสอนแบบอื่น เพื่อพัฒนานักเรียน
- 2.4) ควรนำวิธีสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับสื่อประสมไปทดลองจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ หรือหาคุณภาพด้านอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2549). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์.
- จาตุรนต์ ปะกีนาง, ภคมน ยางหงส์ และ พูนทรัพย์ กันหา. (2553). *ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลนครจำปาศรี*. โรงเรียนอนุบาลนครจำปาศรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
- หุติยาภรณ์ ภูมิดอนมิ่ง. (2551). *ความรู้ความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 ถึง 4) ในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีรธร เลอศิลป์. (2554). *ผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม (SPE 3601) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. รายงานการวิจัยชั้นเรียน: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ปรียา บุตรโธสงค์. (2559). *ผลการใช้รูปแบบการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องพัฒนาการกรุงรัตนโกสินทร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ณัฐชฎิล มาอินแก้ว. (2561). ผลการใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์*. 13 (1), 410 – 422.
- ลัดดา ชัยหาทัพ, และนิลมนี พัทธ์. (2558). ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังกราฟฟิก รายวิชา ส 22102 ประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 38 (4), 73-76.
- วรศักดิ์ สุขเรื่อน. (2555). การสร้างและการใช้สื่อประสมตามแนวคิดการเรียนรู้ดูใช้สมองเป็นฐาน เรื่องชีวิตสัตว์ วิชาวิทยาศาสตร์ 4 (ว 22102) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสงวนหญิง. *การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9*.
- วิภาดา ตะวงศ์. (2554). ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติศาสตร์เมืองสืมหาราชที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลเพชรวิทย์ จังหวัดตาก. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). *การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุลักษณ์ คุ่มทรัพย์. (2555). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง เรื่อง วิธีเรียงสับเปลี่ยนและวิธีจัดหมู่ ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจใฝ่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- สมสิทธิ์ จิตรสถาพร. (2547). *สื่อการสอน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

**การจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ
Risk Management Under the Corona Virus Disease 2019 Situation
of Abhakornkiatiwong Hospital, Sattahip Naval Base**

สุทธินันท์ มีชำนาญ,
วรรณวิภา ไตลังคะ และ สุดาภรณ์ อรุณดี
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
CPO3 Sutthinan Meechumnann,
Wanwipha Tailangka and Sudabhorn Arundee
North Bangkok University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: sutthinan.meec@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การเผชิญสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข หน่วยงานของรัฐมีการกำหนดมาตรการเร่งด่วนในการควบคุมและจำกัดพื้นที่การให้บริการ ขณะที่โรงพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์คือที่พึ่งพิงและเป็นความคาดหวังของประชาชน จึงพบข้อจำกัดในการควบคุมบริบทบางส่วน นำมาซึ่งความเสี่ยงในการบริหารจัดการ การวิจัยครั้งนี้จึงได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการจัดการความเสี่ยง และเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาล จำนวน 200 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ จำนวน 11 กลุ่มงาน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติการวิเคราะห์เชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยผลการวิจัยพบว่า

โรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ สามารถจัดการความเสี่ยงโดยภาพรวมได้ในระดับมาก ซึ่งสามารถจัดการความเสี่ยงได้มากที่สุด ในด้านการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ รองลงมาคือ ด้านสารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน ด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข ด้านเป้าหมายผลการดำเนินงาน และด้านการกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ และเมื่อทำการเปรียบเทียบพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยบุคลากรที่มีกลุ่มงานที่ปฏิบัติต่างกันมีความเห็นแตกต่างกันในด้านสารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน และบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านการกำหนดกลยุทธ์

* วันที่รับบทความ: 10 กันยายน 2565; วันแก้ไขบทความ 22 กันยายน 2565; วันตอบรับบทความ: 26 กันยายน 2565

Received: September 10, 2022; Revised: September 22, 2022; Accepted: September 26, 2022

และวัตถุประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และบุคลากรที่มีประสบการณ์ฝึกอบรมการจัดการความเสี่ยงต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การจัดการความเสี่ยง; Covid-19; COSO

Abstracts

To confront with Coronavirus Disease 2019 Situation, was emergency of public health. Administrative agency imposes urgent operational measures on service area limit control, whereas hospital and medical professionals being refuge and hope of people. Causing the limit of control relevant context and bring about risk of hospital management. The purpose of this research is to study personal opinion towards risk management and compare risk management under the Coronavirus Disease 2019 situation of Abhakornkiatiwong Hospital, Sattahip Naval Base. Classified by individual characteristic factor. Data were collected from the sample group, whose were medical personnel Under Abhakornkiatiwong Hospital, Sattahip Naval Base for 200 people by Stratified Sampling in 11 work groups, and make a Simple Random Sampling. Data were analyzed using descriptive statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation. And inferential analysis were t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), the results of the research were as follows.

Overall risk management of Abhakornkiatiwong Hospital, Sattahip Naval Base has a very high level of management. When considering each aspect in descending order. There is the highest level of risk management in terms of formulate a strategy and objectives. Followed by information, communication and report. And next is review and improvement, performance goals, and in terms of corporate governance and organizational culture, respectively. After the compared, it was found out that according to what had been assumption. The medical personnel in different working group have different opinions in terms of information, communication and report. And different work experience of medical personnel have different opinions in terms of formulate a strategy and objectives at the statistical level of .05. The medical personnel with different risk management training experiences have different opinions in terms of review and improvement at the statistical level of .01.

Keywords: Risk Management; Covid-19; COSO

บทนำ

หลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19 หรือ Coronavirus Disease 2019) โดยองค์การอนามัยโลกได้ประกาศว่าการระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of Concern : PHEIC) และคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติได้มีมติให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (กระทรวงสาธารณสุข, 2559 : 8) ซึ่งการระบาดนี้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและทั่วโลก สำหรับมิติของสถานพยาบาลได้มีการ

ปรับตัวในการรับมือกับโควิด-19 ซึ่งมีจำนวนมากอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน และยังกลายเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงในการปฏิบัติงานของบุคลากรเองอีกด้วย สถานพยาบาลทุกแห่งจึงได้มีการปรับกระบวนการขั้นตอนในการบริหารจัดการ (สุจิตราภรณ์ ทับครอง, 2565 : 77-91) เพราะสถานการณ์มีผลต่อการดำเนินงานขององค์ภาครัฐอย่างมาก ภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงของ โรคระบาดที่เกิดขึ้น ผู้นำที่กำหนดทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับการบริหารจัดการ ดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาต้องหยุดชะงักและกลับมาแก้ไขสถานการณ์โรคระบาดเป็นอันดับแรก ประชาชนต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิตสู่วิถีชีวิตยุคใหม่ (New Normal) ดังนั้นการนำทิศทาง นโยบาย ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ ตลอดจนการดำเนินงานตามพันธกิจในภาวะการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้นนั้น ส่งผลต่อการดำเนินงานการบริหารขององค์กร บนพื้นฐานที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรที่มีความปลอดภัยจากวิกฤตโรคระบาด จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย เพื่อปฏิบัติตามมาตรการ คำสั่ง ข้อกำหนด อย่างเคร่งครัด ซึ่งส่งผลในการขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี (ณรงค์ ใจเที่ยง และ วิกรม บุญนุ่น, 2565 : 393-408)

รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการเร่งด่วนในการควบคุมและป้องกันโรคโควิด-19 และเมื่อสถานการณ์แพร่ระบาดมีความร้ายแรงมากขึ้น รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และออกข้อกำหนดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เพื่อควบคุมสถานการณ์และจำกัดพื้นที่การแพร่ระบาด เพื่อประสานงานในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกคำสั่ง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 พิจารณาสั่งปิดสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคเป็นการชั่วคราว ทั้งการปิดช่องทางการเข้าสู่ราชอาณาจักร การห้ามกักตุนสินค้าในสภาวะการณ์วิกฤตและชื่อยกเว้น รวมทั้งห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือการทำกิจกรรมในสถานที่แออัด ห้ามบุคคลใดที่ทั่วประเทศออกนอกเคสสถาน (เคอร์ฟิว) ระหว่างเวลา 22.00 - 04.00 น. และมีประกาศหลายฉบับอย่างต่อเนื่อง (พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548, 2563) ซึ่งในแต่ละพื้นที่ภูมิภาคและแต่ละจังหวัด มีระบบและมาตรการในการรับมือสถานการณ์โควิด-19 ที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่ (กรมควบคุมโรค, 2564 : ออนไลน์) แต่หน่วยงานที่ไม่สามารถยุติหรือชะลอการดำเนินงานได้เลยคือโรงพยาบาล นอกจากนั้นยังมีการกักกันเพิ่มเติมและหลากหลายมากขึ้นอีกด้วย ดังนั้นการจัดการความเสี่ยงจึงอาจเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการผลักดันให้โรงพยาบาลมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ เพื่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง และเป็นกระบวนการสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมที่องค์กรต้องดำเนินการให้บรรลุตามเป้าประสงค์และประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงที่ดีคือบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยง และ

ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับองค์กรอยู่เสมอ รวมทั้งร่วมกันวางแผนป้องกัน และควบคุมให้เหมาะสมกับพันธกิจ เพื่อลดสภาพปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ที่จะสร้างความเสียหาย หรือความสูญเสียแก่องค์กร

ทั้งนี้เมื่อได้ทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารภายใต้การเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้า สอดคล้องกับแนวคิด Wilson and Tingle (1999 : 27) ที่อธิบายการบริหารความเสี่ยงว่า สามารถทำให้ลดการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ลดข้อร้องเรียน ป้องกันความเสี่ยงจากข้อผิดพลาด มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) การค้นหาความเสี่ยง 2) การวิเคราะห์ความเสี่ยง 3) การจัดการความเสี่ยง และ 4) การประเมินผลการจัดการความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ COSO (2017 : 21) ที่ได้กำหนดกรอบการจัดการความเสี่ยงขององค์กรการบูรณาการร่วมกับกลยุทธ์และผลการปฏิบัติงาน” ใน 4 ขั้นตอน คือ 1) การระบุความเสี่ยง 2) การประเมินความเสี่ยง 3) การตอบสนองความเสี่ยง และ 4) การนำไปปฏิบัติและการติดตามความเสี่ยง และสอดคล้องกับ เกศภัทร วิสุทธิ และคณะ (2564 : 196-250) ที่ได้นำเสนอว่า การพัฒนาและการรับรองคุณภาพบริการของโรงพยาบาลนั้นมีความสำคัญอย่างมาก เพราะมาตรฐานในการดูแลสุขภาพประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ การบริหารจัดการความเสี่ยงจึงเป็นเครื่องมือที่ทุกฝ่ายในองค์กรจะต้องให้ความตระหนัก และใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารเชิงกลยุทธ์แนวใหม่ เพื่อนำไปสู่การบริการรักษาพยาบาลที่เป็นเลิศ การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพบริการ และการรับรองคุณภาพบริการของโรงพยาบาล ซึ่งบุคลากรทุกระดับในโรงพยาบาลต้องให้ความสำคัญ และต้องนำแนวทางนโยบายการบริหารความเสี่ยงนำไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้การพิจารณาบริบทของโรงพยาบาลซึ่งเป็นองค์กรของภาครัฐมีบทบาทที่สำคัญในการดูแลสุขภาพประชาชนให้ได้มาตรฐานสากล และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2564 : ออนไลน์) ได้นำเสนอข้อมูลที่พบว่า บุคลากรทางการแพทย์ผู้ให้บริการในประเทศไทย ติดเชื้อสะสมแล้ว รวม 99 ราย โดยส่วนใหญ่ติดเชื้อในโรงพยาบาล และพบว่ามีบุคลากรติดเชื้อเพิ่มขึ้นทุกวัน ดังนั้นการดูแลบุคลากรในสถานพยาบาลที่มีประวัติสัมผัสกับผู้ป่วยยืนยัน COVID-19 อาจเป็นมิติหนึ่งของการบริหารจัดการองค์กรที่สำคัญอย่างมาก ในระดับมหภาคพบว่า การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด -19 เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยวันละ 250,000 - 290,000 ราย จากรายงานการสำรวจเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2564 ประเทศที่มีผู้ป่วยติดเชื้อสูงสุด 3 อันดับคือ สหรัฐอเมริกา อินเดีย และบราซิล สำหรับประเทศไทย เมื่อพิจารณาในระดับจังหวัดพบว่า มีผู้ป่วยติดเชื้อสูงสุด 3 อันดับ คือ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และชลบุรี

ซึ่งจากการศึกษาผลงานวิจัยของ ภัทรธิดา โกคาพันธ์ และคณะ (2563 : 38-48) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาคุณภาพระบบการจัดการความเสี่ยงด้านคลินิกตามมาตรฐานงานบริการผู้ป่วยในของพยาบาลโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี และพบว่ากระบวนการพัฒนาคุณภาพในงานบริการ

ด้านการพยาบาล สามารถประยุกต์ใช้การจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือกำกับติดตามที่สำคัญ ซึ่งการจัดการคุณภาพโดยกำหนดบทบาทที่สนับสนุนที่ชัดเจน และการมอบอำนาจที่เหมาะสม รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการพัฒนาคุณภาพ จะช่วยลดความเสี่ยงตามมาตรฐานงานบริการผู้ป่วยในของพยาบาลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวรรณ รุ่งเรืองวารินทร์ และคณะ (2560 : 25-36) ที่ได้ทำการพัฒนาระบบการจัดการความเสี่ยง กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา และพบว่า ความเสี่ยงเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ขาดความตระหนัก ขาดความรอบคอบ และองค์การขาดการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นสาเหตุสำคัญของความเสี่ยงในองค์กร นอกจากนั้นผลงานของ เกศภัทร วิสุทธิ์ และคณะ (2564 : 196 - 205) ที่ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร โรงพยาบาลนครพิงค์ และให้เหตุผลสนับสนุนว่า การบริหารจัดการความเสี่ยงในมุมมองของบุคลากรต้องคำนึงถึงนโยบายการจัดการความเสี่ยง และด้านระบบการจัดการความปลอดภัยขององค์กร มีผลต่อการบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงเป็นที่น่าสนใจว่าโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรทางการแพทย์ที่มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน ตั้งอยู่ ณ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดวิสัยทัศน์การปฏิบัติงานว่า “เป็นศูนย์การแพทย์ทางทะเลของกองทัพเรือ” มีข้าราชการทหารเรือและประชาชนเข้าใช้บริการเป็นจำนวนมาก และเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่บุคลากรทางการแพทย์มีจำนวนคงเดิม และมีอัตราการลาป่วยหรือลาพักเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานต้องกำหนดนโยบายหรือกระบวนการทำงานให้เอื้อประโยชน์กับทุกภาคส่วน ดังนั้นการได้รับทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อกระบวนการจัดการความเสี่ยงต่อโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารการพัฒนาโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ อีกทั้งยังสามารถนำไปเผยแพร่เพื่อเป็นตัวอย่างในการจัดการความเสี่ยงในสถานประกอบการหรือหน่วยงานอื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อ

1. ศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ
2. เปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและจัดกระทำกับข้อมูล โดยการยื่นหนังสือขอความร่วมมือไปยัง โรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์ สังกัดโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ ซึ่งมีจำนวน 340 คน นำมาคำนวณหา กลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 184 คน ทั้งนี้เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของ ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวน 200 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อย จำนวน 11 กลุ่ม ตามแผนงานที่รับผิดชอบ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ถูกต้องและเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัย ได้ทำการตรวจคุณภาพของเครื่องมือใน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การทดสอบความตรง (Validity) ของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของ เนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษา มาจัดทำแบบตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาความสอดคล้องโดยอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ ต้องการวัด (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยพบว่าแบบสอบถามที่ถือว่ามีค่าความเที่ยง ตามเนื้อหาในระดับดี สามารถนำไปวัดผลได้ และ ขั้นตอนที่ 2 ทำการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการเก็บข้อมูลจากบุคลากรของโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรม แพทย์ทหารเรือ จำนวนทั้งหมด 30 คน นำมาวัดความสอดคล้องภายใน โดยการหาค่าครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha) โดยมีผลการทดสอบความเที่ยงในภาพรวม เท่ากับ 0.84 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่ สามารถยอมรับได้

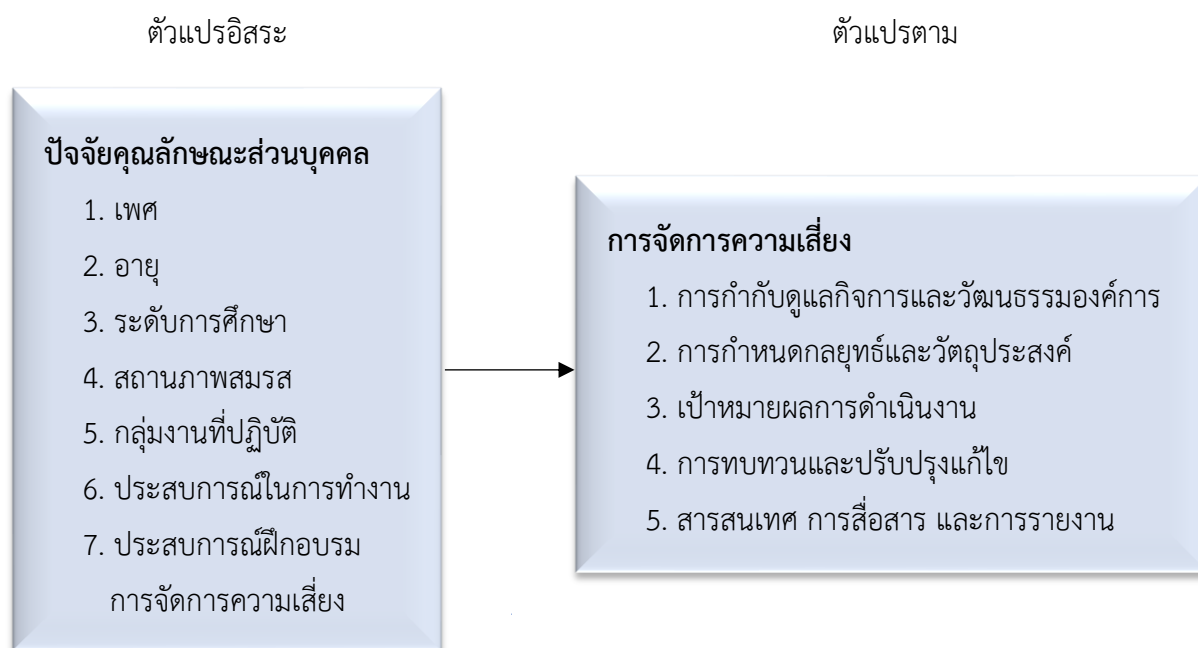
จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เพื่อหาค่าทางสถิติและพิกฐานสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การวิเคราะห์ค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ในการนำเสนอข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมธรรมต่าง ๆ รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

1. ตัวแปรปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้จากการศึกษาทฤษฎีประชากรศาสตร์ และศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ จิรวรรณ รุ่งเรืองวารินทร์ และคณะ (2560 : 25-36), กิตติพงษ์ จันทรพล และคณะ (2563 : 240-253), ภัทรธิดา โภคาพันธ์ และคณะ (2563 : 38-48) และ เกศภัทร วิสุทธิ์ และคณะ (2564 : 196-205) ที่ให้ข้อสรุปว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส กลุ่มงานที่ปฏิบัติ ประสพการณ์ในการทำงาน และประสบการณ์ฝึกอบรมการจัดการความเสี่ยง มีผลต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กร

2. ตัวแปรการจัดการความเสี่ยง มาจากการศึกษาทฤษฎีการจัดการความเสี่ยง ตามกรอบแนวคิด COSO - ERM 2017 ที่ประกอบด้วยกระบวนการใน 5 องค์ประกอบ คือ การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร การกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ เป้าหมายผลการดำเนินงาน การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข สารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, 2017) โดยสามารถนำเสนอเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบผลการวิจัยดังนี้

1. ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การจัดการความเสี่ยง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์	4.68	0.702	มากที่สุด
สารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน	4.63	0.788	มากที่สุด
การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข	4.16	0.834	มาก
เป้าหมายผลการดำเนินงาน	4.09	0.820	มาก
การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์การ	3.02	0.954	ปานกลาง
รวม	4.13	0.819	มาก

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่าบุคลากรมีความเห็นว่าการจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ โดยรวมมีการจัดการได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $S.D. = 0.819$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการจัดการความเสี่ยงระดับมากที่สุด ในด้านการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.68$, $S.D. = 0.702$) รองลงมาคือ ด้านสารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.63$, $S.D. = 0.788$) ด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, $S.D. = 0.834$) ด้านเป้าหมายผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, $S.D. = 0.820$) และด้านการกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์การ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$, $S.D. = 0.954$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลมีผลต่อการจัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงได้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ฐานทัพเรือสัตหีบ จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล

(n = 200)

การจัดการความเสี่ยง	t-test			F-test			
	เพศ	อายุ	การศึกษา	สถานภาพ	กลุ่มงาน	ประสบการณ์	ฝึกอบรม
การกำหนดกลยุทธ์และ วัตถุประสงค์	1.141	1.111	0.834	0.811	1.118	2.997*	1.106
สารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน	0.550	1.711	1.190	0.209	3.338*	0.884	1.162
การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข	0.630	0.785	1.127	0.563	0.864	0.976	4.022**
เป้าหมายผลการดำเนินงาน	0.782	0.023	0.085	0.862	0.523	0.729	1.259
การกำกับดูแลกิจการ และวัฒนธรรมองค์กร	1.231	0.184	1.073	1.110	1.105	1.111	0.826

** มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.01

* มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05

จากตารางที่ 2 อธิบายได้ว่า จัดการความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรที่มีกลุ่มงานที่ปฏิบัติต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านสารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และบุคลากรที่มีประสบการณ์ฝึกอบรมการจัดการความเสี่ยงต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการจัดการความเสี่ยงของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ และผลการเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล สามารถนำเสนอเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 การจัดการความเสี่ยงของ โรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ

จากแผนภาพที่ 2 อธิบายได้ว่า ความท้าทายของกระบวนการจัดการความเสี่ยงของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบนั้น มีพื้นฐานที่สำคัญมาจากประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์การได้รับฝึกอบรมด้านความเสี่ยง และความหลากหลายของกลุ่มงานที่ปฏิบัติ โดยโรงพยาบาลอาจขอความร่วมมือในการนำเสนอข้อมูลความเสี่ยงจากบุคลากรที่มีประสบการณ์สูงเป็นหลัก และยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรที่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านความเสี่ยงมาแล้ว รวมถึงการให้นำเสนอความเสี่ยงเฉพาะของแต่ละกลุ่มงานซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ขณะที่โรงพยาบาลอาจให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงในด้านสารสนเทศ การสื่อสาร และการนำเสนอสารไปยังบุคลากรว่ามีความชัดเจน ทันเวลา หรือไม่อย่างไร นอกจากนี้การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน การทบทวน และปรับปรุงแผนดำเนินงานเพื่อสร้างนวัตกรรมยังเป็นประเด็นที่โรงพยาบาลอาจให้ความสำคัญมากขึ้นไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. โรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ มีการจัดการความเสี่ยงด้านการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ได้ในระดับมากที่สุดนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติพงษ์ จันทพล และคณะ (2563 : 240 - 253) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเสี่ยงของบุคลากรและการจัดการความเสี่ยงของบุคลากรโดยหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลประจำกลุ่มงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลทั่วไปภาคใต้ และพบว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการพยาบาลหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินสามารถควบคุมและการลดโอกาสเกิดความเสี่ยงในงาน ได้โดยการสร้างความตระหนักถึงภัยคุกคาม การคาดการณ์ความเสี่ยง ป้องกันและลดการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น ปรับปรุงระบบงาน และการวางแผน การตอบสนองความเสี่ยง และการเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการความเสี่ยง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยง โดยคำนึงถึงสาระสำคัญที่มีความเหมาะสมกับขอบเขตและลักษณะการดำเนินงานขององค์การ ตลอดจน

สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น จะต้องมีความสอดคล้องกับนโยบาย กลยุทธ์ เป้าหมาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ของโรงพยาบาลจะสามารถควบคุมความเสี่ยงได้ในทิศทางหนึ่ง นอกจากนั้นความสอดคล้องกับแนวทางมาตรฐานของหน่วยงานกำกับดูแล ข้อกำหนดของกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติที่ดี การทบทวนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงโดยการกำหนดระยะเวลาที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง จะสามารถสร้างความมั่นใจในการบรรลุเป้าหมายโดยรวมของโรงพยาบาล ลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ส่งผลให้องค์กรต้องดำรงอยู่ในระดับที่ดี ควบคุมได้ ตรวจสอบได้ สามารถธำรงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรไว้อย่างยั่งยืนและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. บุคลากรของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ ที่มีกลุ่มงานที่ปฏิบัติต่างกันมีความเห็นแตกต่างกันในด้านสารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงานนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศภัทร วิสุทธิ และคณะ (2564 : 196-205) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการความเสี่ยงและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาลนครพิงค์ และพบว่า องค์กรมีการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยค่าคะแนนเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่สะดวกในการรายงานความเสี่ยงผ่านระบบสารสนเทศของโรงพยาบาล ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ภายในองค์กรอาจต้องอาศัยหลักการพื้นฐานของการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งการพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านสารสนเทศให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นจะต้องส่งเสริม และผลักดันให้มีการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรทุกระดับ รวมทั้งรณรงค์ให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการแพทย์ทุกคน ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงที่จำเป็นต้องมีพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ เนื่องจากการเชื่อมโยงข้อมูลด้านระบบบริการสุขภาพนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่จะต้องไม่มีข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานความปลอดภัยของประชาชน นอกจากนั้นการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงด้านสารสนเทศ ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยการกำหนดเป้าหมายของแผนงาน โครงการที่สำคัญตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรต่อไป

3. บุคลากรของโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ ที่มีประสบการณ์ฝึกอบรมการจัดการความเสี่ยงต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราวรรณ รุ่งเรืองวารินทร์ และคณะ (2560 : 25-36) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการความเสี่ยงกลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา และพบว่า ความเสี่ยงเกิดจากเจ้าหน้าที่ขาดความตระหนักและขาดความรอบคอบ ไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้เนื่องจากมีความเหนื่อยล้าจากการทำงาน ผวนกับหัวหน้างานระดับต้นและระดับกลาง ขาดการติดตามและประเมินผลอย่างมีระบบทำให้ความเสี่ยงขึ้น

ที่ต้องยอมรับ ซึ่งการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วและการสร้างขวัญกำลังใจจากทีมบริหาร จะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการความเสี่ยงให้มีแนวโน้มลดลงได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การติดตามผลเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าความเสี่ยงได้มีการควบคุมและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สามารถควบคุมผลลัพธ์การทำการกิจกรรมระยะเวลาการดำเนินงาน ความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ซึ่งการติดตามผลจะเป็นหัวใจสำคัญ เพราะการประเมินวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ การวางระบบควบคุมภายในที่เพียงพอและเหมาะสม จะสามารถป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นการตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงข้อบกพร่องอย่างทันเวลาจะสามารถลดระดับความเสี่ยงขององค์การลงได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่โรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบมีการจัดการความเสี่ยงในภาพรวมได้ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ ทั้งนี้หากโรงพยาบาลมีการเทียบเคียงระบบบริหารจัดการความเสี่ยงกับต่างประเทศเพิ่มเติม อาจพบทิศทางการแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่ปกติให้ทุเลาลงได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วขึ้น หรืออาจป้องกันความเสี่ยงไม่ให้เกิดขึ้นได้

2. จากผลการวิจัยที่บุคลากรที่มีกลุ่มงานที่ปฏิบัติและประสบการณ์ฝึกอบรมการจัดการความเสี่ยงต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขนั้น จึงขอเสนอให้โรงพยาบาลดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรทุกระดับ โดยการให้การฝึกอบรมเฉพาะทาง การให้การศึกษาต่อ หรือการปรับตำแหน่งงานให้สอดคล้องและรองรับสภาวะการณ์ฉุกเฉินที่อาจมีขึ้นในอนาคตต่อไป

3. จากผลการวิจัยที่บุคลากรมีความเห็นว่า โรงพยาบาลมีการจัดการความเสี่ยงด้านการกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กรอยู่ในลำดับสุดท้าย จึงเป็นความท้าทายที่ทีมงานบริหารจัดการความเสี่ยง ต้องค้นหาวิธีหรือแนวทางในการขยายการมีส่วนร่วมให้ทั่วทั้งองค์กร เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรทุกส่วนงานตระหนักและนำหลักการบริหารจัดการความเสี่ยงไปใช้ในการดำเนินงานตามพันธกิจทุกกลุ่มงานจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564). คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แนวทางการดำเนินงานชุมชนสร้างสุขโดยกลไกตำบลจัดการคุณภาพชีวิตตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยโควิด 19 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมควบคุมโรค. (2564). รายงานสถานการณ์ โควิด 19. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2565. แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>.

- เกศภัทร วิสุทธิ์ และคณะ. (2564). การบริหารจัดการความเสี่ยงและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร โรงพยาบาลนครพิงค์. *วารสารโรงพยาบาลนครพิงค์*. 12 (2), 196-205.
- กิติพงษ์ จันทพล และคณะ. (2563). ความเสี่ยงของบุคลากรและการจัดการความเสี่ยงของบุคลากรโดยหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลประจำกลุ่มงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลทั่วไปภาคใต้. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 7 (1), 240 – 253.
- จิราวรรณ รุ่งเรืองวารินทร์ และคณะ. (2560). การพัฒนาระบบการจัดการความเสี่ยง กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา. *วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย*. 7 (1), 25-36.
- ณรงค์ ใจเที่ยง และวิกรม บุญนูน. (2565). สถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อการบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 8 (4), 393-408.
- ภัทร์ธิดา โภคาพันธ์ และคณะ. (2563). การพัฒนาคุณภาพระบบการจัดการความเสี่ยงด้านคลินิกตามมาตรฐานงานบริการผู้ป่วยในของพยาบาล โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 13 (2), 38 - 48.
- สุจิตราภรณ์ ทับครอง. (2565). กระบวนทัศน์ใหม่ของการจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่ส่งเสริมสมรรถนะปฏิบัติการทางการพยาบาลของนักศึกษาในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารพยาบาลศาสตร์*. 23 (44), 77 - 91.
- Enterprise Risk Management: Integrating with Strategy and Performance. (2017). *The Evaluation of Enterprise Risk Management in Accordance with COSO ERM 2017*. Retrieved from: <https://www.coso.org/Documents/COSO-ERM-Presentation-September-2017.pdf>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.
- Wilson, J and Tingle, J. (1999). *Clinical Risk Modification*. Oxford: Butterworth-Heinemann.

การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม
5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
**The Development Analytical Thinking and Science Learning Achievement
by Organizing the 7-step Learning Management together with
Questioning Technique 5W1H for Grade 6 Students**

กนกวรรณ นินาสรี และ สมทรง สิทธิ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Kanokwan Ninasri and Somsong Sitti

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kanokwan.ying2539@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” เป็นการวิจัยทดลองเบื้องต้นมีการวัดผลหลังการทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนห้วยหว้าวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 13 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. เครื่องมือที่ใช้ทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H จำนวน 6 แผน 2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 71.54 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของจำนวนนักเรียน

* วันที่รับบทความ: 27 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 18 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 19 พฤษภาคม 2565

Received: April 27, 2022; Revised: May 18, 2022; Accepted: May 19, 2022

ทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.41 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 84.62 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น; เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H; ความสามารถในการคิดวิเคราะห์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstracts

This study; " The Development Analytical Thinking and Science Learning Achievement by Organizing the 7-step Learning Management together with Questioning Technique 5W1H for Grade 6 Students " is a preliminary experimental research with post-test measurements. The purposes of this research were 1) to develop analytical thinking ability of Grade 6 students who studied by 7-stage inquiry-based learning management together with 5W1H questioning technique to have an average score of more than 70% and more than 70% of total students passed the criteria and 2) to develop learning achievement of grade 6 students to have an average score of more than 70% and more than 70% of total students passed the criteria. The target group consisted of 13 students in Huai Wa Wittayakhom school, 2nd semester of academic year 2021, obtained by purposive sampling method. The research tools consisted of 2 types: 1. Experimental tool including 6 learning management plans based on 7-stage inquiry-based learning management together with 5W1H questioning technique, with total number of 12 hours. 2. Data collection tool including 1) multiple choice with 4 choices of analytical thinking ability test, with total number of 20 items, 2) multiple choice with 4 choice of learning achievement test, with total number of 20 items 30 items. The statistics used in data analysis comprised mean, standard deviation and percentage.

The research results were found that: 1. Grade 6 students had average score on analytical thinking ability or 71.54%, and 10 students or 70% passed the criteria or 76.92% of total students. 2. Grade 6 students had average score on learning achievement or 76.41%, and 11 students or 70% passed criteria, or 84.62% of total students, which meets the specified criteria.

Keywords: 7-Stage Inquiry-based Learning Management; 5W1H Questioning Technique; Analytical Thinking Ability; Learning Achievement

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคน ทั้งในชีวิตประจำวัน ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงานเหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 92) ในการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นสาระการเรียนรู้หนึ่งของหลักสูตรโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการมีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอนมีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น (กรมวิชาการ, 2545 : 11-30)

จากสภาพปัญหาผลการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนห้วยหว้าวิทยาคมที่ผ่านมา พบว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในปีการศึกษา 2561 – 2563 จากรายงาน พบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60.25 ,64.15 และร้อยละ 66.37 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้คือร้อยละ 70 และผลจากการประเมินข้อสอบปลายภาคเรียนปีการศึกษา 2563 พบว่าในสาระที่ 5 เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ พบว่าผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบและความสัมพันธ์ของกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลกและบนผิวโลก รวมทั้งผลต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้ ผู้เรียนยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (โรงเรียนห้วยหว้าวิทยาคม, 2560 : 42-60) และผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2561 และ 2562 วิชาวิทยาศาสตร์ได้คะแนนเฉลี่ย 45.40 และ 44.43 ตามลำดับ เมื่อทำการวิเคราะห์พบว่าส่วนมากเป็นข้อสอบที่ต้องใช้ทักษะการคิด การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำจึงไม่สามารถทำข้อสอบได้เท่าที่ควร

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนให้มียอดความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงเกิดขึ้นตามเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ซึ่งการแก้ไข ปัญหาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาวิธีสอนและเทคนิคที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในปัจจุบันมีการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่หลากหลายแตกต่างกัน ออกไป เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและสามารถนำไปใช้ได้มากที่สุด การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ 7 ขั้นตอนเป็นการสอนที่เน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้ และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตรวจสอบความรู้เดิม ของเด็กจะทำให้ครูค้นพบว่า ผู้เรียนต้องเรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อ กระตุ้นให้เด็กได้มีความสนใจและสนุกกับการเรียนและยังสามารถปรับประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การสร้าง ประสิทธิภาพของตนเองจะเน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูละเลยไม่ได้และการตรวจสอบความรู้ พื้นฐานเดิมของเด็กจะทำให้ครูค้นพบว่าผู้เรียนมีความรู้อะไรก่อนที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งจะช่วย ให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Eisenkraft โดยมีเนื้อหาสาระ ดังนี้ 1. ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation Phase) 2. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) 3. ขั้น สำรวจค้นหา (Exploration Phase) 4. ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) 5. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration Phase) 6. ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) 7. ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) (ประสาธต์ เนื่อง เณลิม, 2550:7, Eisenkraft, 2003 : 110-155) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ทับโต (2561 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7E เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชา วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพยุหะศึกษาการ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E มีการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7E กับกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษาต่อยังพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ สามารถกระทำได้โดยใช้ลักษณะการคิดวิเคราะห์ของ Bloom (1956 : ออนไลน์ อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สมธิรัตน์ : 40-55) ในการตั้งคำถามให้เด็กคิดในแต่ละลักษณะของการคิดวิเคราะห์ มี 3 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์ ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้คำถามที่หลากหลาย ลักษณะ เพื่อฝึกผู้เรียนบ่อย ๆ เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เก่งในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์ 5W1H ได้แก่ What (อะไร) ปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น, Where (ที่ไหน) สถานที่หรือตำแหน่งที่เกิดเหตุ, When (เมื่อไร) เวลาที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้น, Why (ทำไม) สาเหตุหรือมูลเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น, Who (ใคร) บุคคลสำคัญเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกด้านลบ และ How (อย่างไร) รายละเอียดสิ่ง ที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นว่ามีความเป็นไปได้ในลักษณะใด

จากที่กล่าวมาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เป็นการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ได้เนื่องจากเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้รู้จักกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเองอาศัยวิธีการแก้ปัญหาและมีขั้นตอนที่สอดคล้องสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันกับเทคนิคการใช้คำถาม 5W1H ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกา นาเลือน (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นผู้วิจัยเชื่อว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H โดยกำหนดเป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 7 ขั้นตอน และได้ใช้เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H เข้าร่วมในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเขียนแผนการจัดการการเรียนรู้ตามเนื้อหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้บรรลุจุดประสงค์ตามเกณฑ์เป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ และเพื่อให้ได้ระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 13 คนที่กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนห้วยหัววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H จำนวน 6 แผน รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ตามรายละเอียดดังนี้

3.1 ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทของครูและนักเรียน และชี้แจงจุดประสงค์และกิจกรรมของการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการวัดผลการทดลองในครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H จำนวน 6 แผน ในระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน

3.4 ทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน

3.5 แปลค่าคะแนนวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

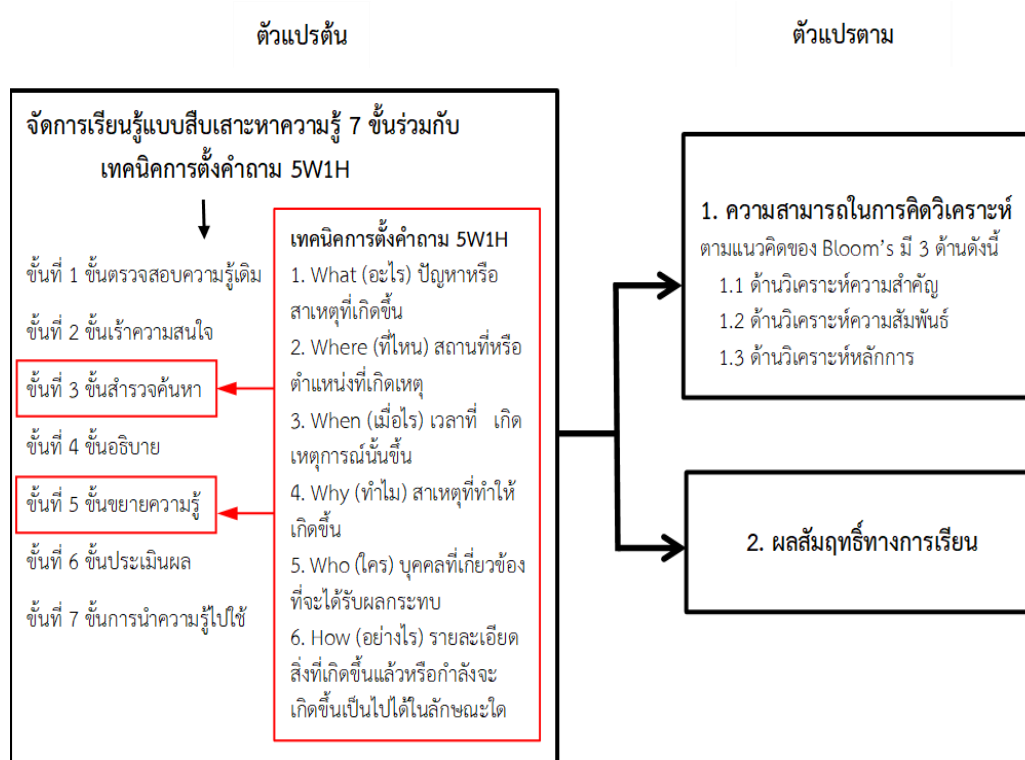
ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มาหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนด คือ ให้มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปและมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนด คือ ให้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปและมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ครบทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัด

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือด้านวิเคราะห์ความสำคัญ จำนวน 7 ข้อ ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 7 ข้อ และด้านวิเคราะห์หลักการ จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยรวม	ร้อยละ	SD	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
					จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
13	20	14.31	71.54	2.59	10	76.92	3	23.08

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีค่าเท่ากับ 14.31 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.54 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายด้าน

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยรวม	ร้อยละ	SD
วิเคราะห์ความสำคัญ	13	7	5.00	71.43	1.08
วิเคราะห์ความสัมพันธ์	13	7	5.31	75.82	1.03
วิเคราะห์หลักการ	13	6	4.00	66.67	0.91

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายด้านของนักเรียน พบว่า ด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีค่ามากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.31 คิดเป็นร้อยละ 5.31 รองลงมาคือ ด้านการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 คิดเป็นร้อยละ 71.43 และต่ำสุดคือด้านการคิดวิเคราะห์หลักการ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 คิดเป็นร้อยละ 66.67

2. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ครบทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์

จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ยรวม	ร้อยละ	SD	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
					จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
13	30	22.92	76.41	4.23	11	84.62	2	15.38

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 22.92 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.41 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 84.62 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 14.31คิดเป็นร้อยละ 71.54 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียน

ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการสอนรูปแบบนี้จะทำให้นักเรียนสามารถช่วยไล่เรียงความชัดเจนในแต่ละเรื่องได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น การสอนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์รูปแบบที่จะเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ สอนด้วยการตั้งคำถาม การสอนโดยใช้แผนที่ความคิด การเรียนรู้แบบปฏิกิริยาหรือ การบันทึกการเรียนรู้และข้อสงสัย การจัดระเบียบ คิดไตร่ตรอง บูรณาการและประเมินเพื่อให้เข้าใจตนเอง ความคิด และความรู้สึกของตนเองการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจค้นหา ขั้นที่ 4 ขั้นอธิบายขั้นที่ 5 ขั้นขยายความรู้ ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล และขั้นที่ 7 ขั้นการนำความรู้ไปใช้ (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2550 : 7 ; Eisenkraft, 2003 : 110-155) เป็นการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ได้เนื่องจากเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้รู้จักกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเองอาศัยวิธีการแก้ปัญหาและมีขั้นตอนที่สอดคล้องสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันกับเทคนิคการใช้คำถาม 5W1H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) How (อย่างไร) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์สามารถกระทำได้โดยใช้ลักษณะการคิดวิเคราะห์ของ Bloom (1956 : ออนไลน์ อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุมจิรัตน์ : 40-55) ในการตั้งคำถามให้เด็กคิดในแต่ละลักษณะของการคิดวิเคราะห์มี 3 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้คำถามที่หลากหลายฝึกผู้เรียนบ่อย ๆ เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เก่งในการคิดวิเคราะห์ และในการวิจัยในครั้งนี้พบว่านักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์รายด้าน ดังนี้

1. ด้านวิเคราะห์ความสำคัญ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 5.00 คิดเป็นร้อยละ 71.43 ในด้านนี้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ได้อ้างอิงมาจากการวิเคราะห์ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ นักเรียนสามารถแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่าอะไรสำคัญหรือจำเป็น มีความสามารถในการค้นหาคำตอบประเด็นต่าง ๆ ในข้อมูลเพื่อแยกแยะความจริงออกจากสมมติฐาน โดยอธิบายลักษณะของข้อมูลโดยมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ว่ามีความน่าเชื่อถือ และสามารถสรุปองค์ความรู้และบอกได้ว่าสิ่งไหนเป็นเหตุ สิ่งไหนเป็นผล

2. ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์ในด้านนี้ได้มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 5.31 คิดเป็นร้อยละ 75.82 เนื่องจากนักเรียนมีทักษะในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลัก ความสัมพันธ์ของสมมติฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างข้อสรุป และยังรวมถึงความสัมพันธ์

ในชนิดของหลักฐานค้นหาได้ว่าความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นเกี่ยวกันอย่างไร สอดคล้องกันหรือไม่ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์และแยกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญได้

3. การวิเคราะห์หลักการ พบว่า ในด้านนี้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ได้รองลงมาจากวิเคราะห์ ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และด้านความสำคัญ มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 4.00 คิดเป็นร้อยละ 66.67 นักเรียนสามารถการค้นหาเรื่องราวและการกระทำต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันจนดำรงสภาพเช่นนั้นอยู่ได้เนื่องด้วยอะไร โดยยึดอะไรเป็นหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคใดเป็นตัวเชื่อมโยง ยึดถือหลักการใด การวิเคราะห์หลักการเป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญมากที่สุด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐภา นาเลือน (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกมลวรรณ ทับโต (2561 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7E เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพยุหะศึกษาการ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E มีการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7E กับกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 22.69 คิดเป็นร้อยละ 75.64 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 84.61 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ได้ใช้หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาท สำคัญในการเรียนรู้เป็นรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้วิธีการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายด้วยตนเอง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้มีความสนใจและสนุกกับการเรียนและยังสามารถปรับประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การสร้างประสบการณ์ของตนเองจะเน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูละเลยไม่ได้และการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของเด็กจะทำให้ครูค้นพบว่าผู้เรียนมีความรู้อะไรก่อนที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้คำถามที่หลากหลายลักษณะ เพื่อฝึกผู้เรียนบ่อย ๆ เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียน โดยคำถามนั้นมีความสำคัญมากในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำถามจะช่วยให้ครูได้สำรวจความรู้เดิมและกระตุ้นความสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน

การเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดในแง่มุมต่าง ๆ มากขึ้น และเมื่อมีการอภิปรายจะนำไปสู่ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การคิดวิเคราะห์ด้วยเทคนิค 5W1H ช่วยให้มีคำตอบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยไล่เรียงแต่ละเรื่องที่เรา กำลังคิดเป็นอย่างดี ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุพลา ทองแป้น และคณะ (2561 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสุรรัตน์ พะจุไทย (2562 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน ด้วยวิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H รายวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนน เฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ (4) ปกติ รายวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน ด้วยแผนการจัดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้ง คำถาม 5W1H มีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้า ต่อไป ประกอบด้วย ข้อเสนอเพื่อนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอเพื่อนำไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนควรเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัย สติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งระยะเวลา เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน อยากที่จะเรียนรู้ อยู่ตลอดเวลา และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 71.54 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สามารถความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างมาก ดังนั้นควรมีเวลาให้นักเรียนได้ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างพอเพียง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ในระดับชั้นเรียนอื่น เพื่อตรวจสอบดูว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีความเหมาะสมกับระดับชั้นใดบ้าง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: CURSUA.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: CURSUA.
- กมลวรรณ ทับโต. (2561). *ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7E เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพยุหะศึกษาการจังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ชัยวัฒน์ สุ่มิธีรัตน์. (2557). *เทคนิคการตั้งคำถาม พัฒนาการคิด*. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับ.
- ณัฐกา นาเลื่อน. (2556). *ผลการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2550). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น*. วารสารวิชาการ.
- โรงเรียนห้วยหัววิทยาคม. (2560). *รายงานการประเมินตนเองประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562*.
ขอนแก่น: โรงเรียนห้วยหัววิทยาคม.
- โรงเรียนห้วยหัววิทยาคม. (2560). *หลักสูตรสถานศึกษาการศึกษา 2562*. ขอนแก่น : โรงเรียนห้วยหัววิทยาคม.
- สุพลา ทองแป้น และวชิราวุฒิ ทองเผื่อ (2561). *ศึกษาวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม ต่อความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*.
- สุริรัตน์ พะจุไทย. (2558). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Bloom. (1956). *Taxonomy of Education Objective Handbook: Cognitive Domain*. New York, NY: David Mackey.
- Eisenkraft, A. (2003). September. "Expanding the 5E model. The Science Teacher.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระ
นางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน อำเภอสามเงา
จังหวัดตาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

**The development of local history learning activities on the Queen
Chamdhevi march using community-based historical approach
for grade 5 students in Sam Ngao district, Tak province**

ธนพร ดีประเสริฐ และ ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Thanaporn Deeprasert and Nattachet Pooncharoen

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail:thlook33@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่องพระนางจามเทวีวงศ์2.เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 31 คน สภาพปัจจุบันของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเรื่องพระนางจามเทวีวงศ์ในอำเภอสามเงาจังหวัดตาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน ประกอบไปด้วยปราชญ์ชาวบ้าน,นักเรียน,ผู้อำนวยการโรงเรียน,ผู้มีประสบการณ์ทางการจัดการเรียนการสอน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1.แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม 2.แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บรวบรวมข้อมูล 1.การศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย 2.วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม 3.วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากนวัตกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบพรรณนา วิธีการตรวจสอบคุณภาพความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์อำเภอสามเงาจังหวัดตาก การจัดการเรียนรู้ด้วยการบรรยาย การเล่าเรื่อง สอนเนื้อหาวิชาตามประวัติศาสตร์กระแสหลัก การแผ่ระบาดของไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 ไม่สามารถลงพื้นที่ได้ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์อำเภอสามเงา

* วันที่รับบทความ: 5 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 21 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 23 พฤษภาคม 2565

Received: May 5, 2022; Revised: May 21, 2022; Accepted: May 23, 2022

จังหวัดตาก นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active learning เป็นการฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การวางแผนเป็นขั้นตอน และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในคริสต์ศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: เส้นทางเดินทัพ; พระนางจามเทวีวงศ์; วิธีการทางประวัติศาสตร์

Abstracts

The objectives of this research are 1 . To study the current condition of learning about the local history of Phra Nang Chamadeviwong and 2 . To develop activities to learn local history through the route of Phra Nang Chamadeviwong by using historical methods on community bases. This research is qualitative research. The main informants consisted of 31 people. The present condition of learning local history about Phra Nang Chamadeviwong in Sam Ngao District, Tak Province. Organizing activities to learn local history through the march of Phra Nang Chamadeviwong by using historical methods based on community, consisting of village philosophers, students, school directors, experienced in teaching management with students in grade 5, the academic year 2021, Chonprathan Rangsarn School. The research tools were 1 . Participation observation form and 2 In-depth interview questionnaires. Data collections are 1. The study collects data from documents or information related to research, 2. Participation observation method and 3 . In-depth interview methods. The qualitative data analysis used an inductive summative analysis method by summarizing the students' innovative data on the history of Phra Nang Chamadeviwong March in order to promote descriptive learning of local history. Methods for verifying the reliability of information quality by a review advisor. The results of the research revealed that the present condition of the historical learning management of Phra Nang Chamadeviwong march route, Sam Ngao District, Tak Province. Lecture management storytelling teaching subject content based on mainstream history. The spread of the coronavirus or COVID-19 unable to enter the area, learning the history of the military route of Phra Nang Cham Thewiwong, Sam Ngao District, Tak Province. Students learn Active learning, which is an exercise of working in groups, step by step planning, and developing learning skills in the 21st century.

Keywords: The route of the march, Phra Nang Chamadeviwong, Historical Method

บทนำ

โลกศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี รวมถึงการเป็นโลกดิจิทัลที่ข้อมูลในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงเชื่อมต่อกันอย่างรวดเร็วในทุกมิติ การพัฒนาศักยภาพของคนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ มุ่งสู่ความก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (หลายปีที่ผ่านมา ระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ได้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยให้คำจำกัดความ “ทักษะในศตวรรษที่ 21” ว่ามีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน ที่ซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วยทักษะที่หลากหลายและแตกต่างกันไป เช่น มีความรู้ไม่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ และเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นทักษะทางด้านเทคโนโลยี รวมทั้งมีทัศนคติและค่านิยมที่พึงประสงค์ อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ทักษะการคิดที่ซับซ้อน ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการสื่อสาร โดยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการท่องจำ (กรมวิชาการ, 2544 : 120)

การจัดการเรียนรู้บนฐานชุมชน เป็นการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับฐานราก เพื่อพัฒนาบุรณาวินิวัติวัฒนธรรม รากเหง้า ประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบริบททางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยความรู้เหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิต ทั้งความแตกต่างกันในสังคม ความรู้ ฐานะ และประสบการณ์ ใช้ฐานการเรียนรู้เป็นฐานบนชีวิตจริง ผู้เรียนจะชื่นชมยินดีกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม ความรับผิดชอบส่วนบุคคล และทักษะใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในชุมชน อาจกล่าวได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place-Based Learning) เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้ประวัติศาสตร์ชุมชนสภาพแวดล้อมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจภายในชุมชน (อัจฉรา ศรีพันธ์, 2561 : 32-34)

ผาสามเงา อยู่ในเขตอำเภอสามเงา จังหวัดตาก มีตำนานเล่าว่าฤๅษี 2 ตน ผู้สร้างเมืองหริภุญชัยหรือลำพูน ได้ทูลเชิญประสาธจากเมืองละโว้หรือลพบุรีขึ้นไปของเมืองพระนางจามเทวีวงศ์ธิดากษัตริย์เมืองละโว้ได้รับพระกรุณาจากพระบิดาให้ไปครองเมืองลำพูน ระหว่างที่พระนางเสด็จมาถึงหน้าผาแห่งหนึ่งเกิดพายุขบวนเสด็จจึงต้องหยุดพักริมแม่น้ำซึ่งอยู่ใกล้หน้าผาแห่งนั้นนานถึง 3 วัน 3 คืน พายุก็ไม่ยอมซาพระนางจึงตั้งสัตยาธิฐานว่า ถ้าพระนางจะได้ครองเมืองหริภุญชัย ก็ขอให้พายุฝนนั้นหายเถิด เมื่อสิ้นคำอธิษฐานแล้วพายุก็หายไป พลันปรากฏเงาพระพุทธรูปสามองค์ที่หน้าผาริมแม่น้ำปิง พระนางจามเทวีวงศ์และขบวนเสด็จจึงเดินทางต่อไปถึงเมืองหริภุญชัยอย่างปลอดภัยหน้าผาแห่งนั้นจึงมีชื่อเรียกว่า ผาสามเงา สืบมาจนทุกวันนี้ (การท่องเที่ยววัฒนธรรมเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดตาก, 2562 : 80-81)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญอย่างยิ่งของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและอยากส่งเสริมประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ ที่ได้อาศัยอยู่ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผ่านเส้นทางการเดินทางของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็น

เรื่องใกล้ตัวและทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดจนนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง พระนางจามเทวีวงศ์
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มเป้าหมายจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย จำนวน 31 คน ได้แก่

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์ ปีการศึกษา 2564 โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่สอดคล้องกับตัวชีวิตตามหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับบริบทสาระการเรียนรู้ของท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ด้วยการสนทนา การสอบถาม คำถามจะถูกถามในรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์แบบต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมมีโอกาสพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระระหว่างนักเรียนและผู้วิจัย

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 8 คน โรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่งานสายสอนอยู่ และเห็นปัญหาที่นักเรียนในโรงเรียนไม่รู้ข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง ทางผู้วิจัยจึงใช้ในการกำหนดโจทย์สร้างนวัตกรรมในการวิจัยครั้งนี้

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์ ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี

กลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จำนวน 1 คน มีเกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นครูสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี)

4. ผู้ให้ความรู้ พระธรรม ธมมปุณฺณ เจ้าอาวาสวัดป่าพระสามเงา เกณฑ์การคัดเลือก เป็นกลุ่มที่ส่งเสริมความรู้ในส่วนของประวัติศาสตร์ในเขตแหล่งประวัติศาสตร์ผาสามเงา ไม่น้อยกว่า 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตการณ์

2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามเป็นการ สัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยกำหนดเป็นแนวคำถามปลายเปิด คำถามจะถูกถามในรูปแบบ ของการปฏิสัมพันธ์แบบต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมมีโอกาสพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่าง อิสระระหว่างผู้วิจัยในการตอบคำถาม

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางการเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ถึงผา สามเงา เป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางการเดินทัพของพระนางจามเทวี วงศ์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนบนฐานชุมชน การเรียนรู้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์ ปีการศึกษา 2564 โดยใช้ฐานการเรียนรู้เป็นสิ่งขับเคลื่อนการเรียนรู้ ผู้เรียนทุกคนจะจับฉลากบอลสีมหัศจรรย์เพื่อแบ่งกลุ่มการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มในการทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ของฉันท

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เส้นทางการเดินทัพทางชลมารค

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 จึกขอผาสามเงากับกาลเวลา

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 Mind map เล่าเรื่อง

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 ผาสามเงาในความทรงจำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ หนังสือ เอกสารท้องถิ่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องเรื่องการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผ่านเส้นทางการเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน อำเภอสามเงา จังหวัดตาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักตอบ คำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

2. วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ ข้อมูลและความรู้ผ่านวิดีโอ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางการเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน อำเภอสามเงา จังหวัดตาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

5 กับกลุ่มเป้าหมาย ชักถามและจดบันทึกข้อมูล เพื่อสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอาจจดบันทึกในระหว่างการสังเกตหรือในภายหลังก็ได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดครบถ้วน

3. วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยกำหนดใช้คำถามปลายเปิดแบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลึกซึ่งเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียนชุมชนชลประธารังสรรค์ ผู้ให้ความรู้ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสอนประวัติศาสตร์ และนำผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน แล้วนำมาเสนอต่อการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน

4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ถึงผาสามเงา โดยใช้ฐานการเรียนรู้เป็นสิ่งขับเคลื่อนการเรียนรู้ ใช้เวลาทั้งหมด 3 ชั่วโมง มีทั้งหมด 5 ฐานการเรียนรู้ แต่ละฐานใช้เวลา 30 นาที ผู้เรียนจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยผู้เรียนทุกคนจะได้รับสมุดคู่มือในการทำกิจกรรมและใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน เป็นฐานการเรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนจะเป็นผู้สังเกตและสำรวจในแต่ละฐานการเรียนรู้และจดบันทึกในสมุดถามตอบให้เรียบร้อยตาม ระยะเวลาที่กำหนด จากนั้นแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนจับฉลากลูกบอลมหัศจรรย์ เพื่อเริ่มกิจกรรมการตอบคำถามเพื่อรับงาน และรับป้ายกิจกรรม ในฐานการเรียนรู้ที่ 1 โดยให้กลุ่มผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากใบกิจกรรมโดยช่วยกันระดมสมองเพื่อหาคำตอบ หลังจากนั้นเมื่อกลุ่มผู้เรียนได้ตอบคำถามในกิจกรรมถูกต้อง ในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อจะได้ไปเรียนรู้และทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ที่ 2 3 4 และ 5 เมื่อนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มได้เรียนรู้จนครบทุกฐานแล้ว ครูที่เป็นฐานหลักจะรวบรวมนักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อเก็บงานและให้เวลานักเรียนได้ทำการปรึกษาหารือกันในการทำแบบบันทึกกิจกรรมและแก้ไขเพิ่มเติม จากนั้นครูที่รับผิดชอบจะนำลูกบอลมหัศจรรย์ กล่องที่ 2 มาให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มจับฉลาก เพื่อรับงานไปทำสมุดนิทานเกี่ยวกับเรื่องเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์และผาสามเงา บอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาและสิ่งมหัศจรรย์ที่พบเจอเพื่อสร้างสมุดนิทาน ซึ่งในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวจะมีคะแนนเป็นสิ่งกระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียน เกิดความกระตือรือร้นในการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม คะแนนดังกล่าว คือ คะแนนในสมุดนิทานที่นักเรียนออกแบบ

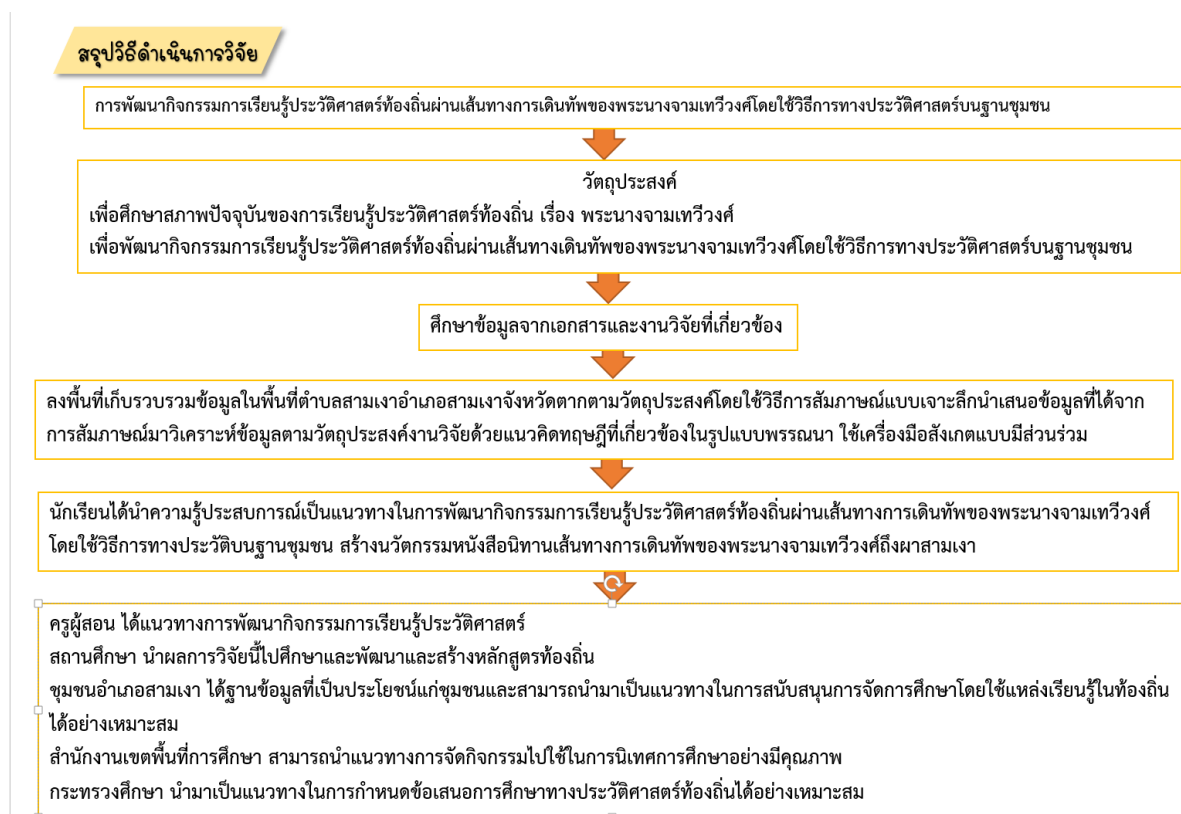
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุพบัญ (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากนวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ถึงผาสามเงา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักพร้อมสนทนาร่วมกันเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงาน

ตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้เกิดถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความถูกต้องด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตการซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของสภาพปัจจุบันของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง พระนางจามเทวีวงศ์ พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ การสังเกตการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนนั้นยังมียุทธวิธีการสอนแบบบรรยาย เล่าเรื่อง ให้นักเรียนฟังและการท่องจำ ไม่มีการใช้สื่ออื่นในการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นหรือเพิ่มความอยากรู้ของนักเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนให้ได้ครบตามมาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่กำหนดจึงเป็นเรื่องยากที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ท้าทายและสร้างความอยากรู้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์มีเวลาเรียน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ครูผู้สอนจึงต้องจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนการบรรยาย การเล่าเรื่อง ขาดการหาเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นเพียงการจัดการเรียนการสอนการบรรยาย การเล่าเรื่องให้ไปไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่กำหนด

1.2 วิชาประวัติศาสตร์ มีการจัดการเรียนการสอนให้ได้ครบตามมาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรเท่านั้น เพราะแค่เนื้อหาวิชาตามประวัติศาสตร์กระแสหลักที่มีก็มีปริมาณมาก การเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรือความสำคัญของบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่จริงยังมีข้อมูลน้อยและสภาพปัจจุบันค่อยถูกกลืนเลือน

1.3 คุณครูผู้สอนเป็นคนต่างถิ่นไม่ค่อยรู้จักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งเพียงพอแต่ให้ความรู้ผู้เรียนในเรื่องของท้องถิ่นแบบพอสังเขปเท่านั้น

1.4 คุณครูผู้สอนมีปัญหาด้านการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ทำให้ไม่สามารถสอนประวัติศาสตร์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ ไม่สามารถลงลึกด้านประวัติศาสตร์การลงพื้นที่ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็นเรื่องใกล้ตัว

แม้ว่าในปัจจุบันทางกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ของตน โดยให้ทางโรงเรียนและครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้นำเอาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของนักเรียนมาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรักและหวงแหนบ้านเกิดของตนเองมากขึ้น แต่เนื่องด้วยเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์กระแสหลักมีค่อนข้างมากจึงทำให้ผู้สอนไม่สามารถสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

2. กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน พบว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน ครูผู้สอนมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นั้น ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ประวัติศาสตร์ที่นักเรียนให้ความสนใจ คือ ประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เกิดความภูมิใจ ให้ความสำคัญ เห็นคุณค่าคู่ควรแก่การรักษา สำหรับการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ ภายใต้ "กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ถึงผาสามเงา" โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ 5 ฐานการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน เป็นตัวขับเคลื่อนฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการศึกษา ค้นคว้า เรียงราวหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ในสังคม โดยศึกษาจากเอกสารที่เป็นเอกสารชั้นต้นและชั้นรองเป็นหลักประกอบการเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นกระบวนการเสริมในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นกระบวนการที่นักประวัติศาสตร์พยายามใช้ทดสอบ ความจริงของงานที่ได้จากการรวบรวมของบุคคลอื่น เพื่อความเที่ยงธรรม ความชัดเจน มีค่าความเชื่อมั่นสูง และสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สังคมได้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการจะศึกษา
2. การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
3. การประเมินคุณค่าของหลักฐานที่ได้มา
4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล
5. การเรียบเรียงหรือการนำเสนอข้อมูล

และยังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มในการทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่ของฉันท ในฐานการเรียนรู้นี้นักเรียนจะได้ดูวิดีโอการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางการเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน เป็นวิดีโอที่ผู้วิจัยออกแบบให้กับผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้า

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เส้นทางการเดินทัพทางชลมารค ในฐานนี้ผู้เรียนจะได้ศึกษาแผนที่เส้นทางการเดินทัพของพระนางจามเทวีถึงผาสามเงาว่ามีความเป็นมาอย่างไรเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการเรียนฐานต่อไป

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 จิ๊กซอผาสามเงากับกาลเวลา ในฐานนี้ผู้เรียนจะได้ทำการศึกษาภาพในอดีตของผาสามเงาทำความรู้จักผาสามเงาและเส้นทางการเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ รวมทั้งทำการต่อจิ๊กซอภาพผาสามเงาในรูปแบบต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 Mind map เล่าเรื่อง ในฐานนี้ผู้เรียนจะได้ทำการเขียน Mind map เพื่อสรุปองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษาในแต่ละฐานรวมทั้งการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ว่าได้อะไรบ้าง เพื่อใช้สรุปและทำหนังสือนิทานต่อไป

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 ผาสามเงาในความทรงจำ ในฐานนี้ผู้เรียนจะได้นำความรู้ที่ได้เรียนมาในแต่ละฐานการเรียนรู้ทั้ง 4 ฐาน มาทำหนังสือนิทานเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้เรียนมาและส่งต่อให้กับน้อง ๆ พี่ ๆ ในโรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์ได้ศึกษาต่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเรื่อง พระนางจามเทวีวงศ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเทศบาล อำเภอสามเงา จังหวัดตาก โดยแบ่งออกเป็นด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้ส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้รูปแบบเดิม ๆ และใช้ครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูผู้สอนที่สอนประวัติศาสตร์ไทยส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องที่หรือท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพด้านผู้เรียน ผู้เรียนเองมีความต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ และรูปแบบการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีการมุ่งเน้นไปที่รูปแบบการสอนที่ใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้นักเรียนเข้าใจบริบทของรายวิชาประวัติศาสตร์เป็นอย่างดีและจะตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เรียนรู้จากสถานที่จริงจากการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ จนนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภายใต้ "กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางการเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ถึงผาสามเงา" โดยมีการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรม ดังนี้ 1. การกำหนดหัวเรื่องที่ต้องการจะศึกษา 2. การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง 3. การประเมิน

คุณค่าของหลักฐานที่ได้มา 4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล 5. การเรียบเรียงหรือการนำเสนอข้อมูลและยังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ภายใต้ "กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ถึงผาสามเงา" โดยมีการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนเอง และยังเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีความต้องการที่อยากให้เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 1. สภาพปัจจุบันของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง พระนางจามเทวีวงศ์ สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนมีวิธีการสอนแบบบรรยาย เล่าเรื่อง ท่องจำ เป็นเพียงการสอนประวัติศาสตร์กระแสหลัก ปัญหาด้านการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถสอนประวัติศาสตร์อย่างเต็มศักยภาพต้องเว้นระยะห่างไปยังสถานที่จริงไม่ได้ 2. กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน ครูผู้สอนมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย นักเรียนให้ความสนใจเป็นพิเศษคือประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น การเรียนรู้เริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัว เกิดความภูมิใจ ให้ความสำคัญ เห็นคุณค่าคู่ควรแก่การรักษา การทำงานเป็นกลุ่มที่ให้ความสามัคคี ความเพียร สร้างความคิดสร้างสรรค์ผ่านนวัตกรรม เป็นวิชาที่ไม่น่าเบื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยต้องคำนึงถึงวัยของผู้เรียน ความเหมาะสม ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านเส้นทางเดินทัพของพระนางจามเทวีวงศ์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนฐานชุมชน เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงสัมผัสกับบรรยากาศการได้ลงมือปฏิบัติ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรศึกษาบริบทของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ต่าง ๆ ในจังหวัดตาก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ประวัติความเป็นมาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเองอย่างถ่องแท้ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลงเหลืออยู่

1.2 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีการบูรณาการหลากหลายกลุ่มสาระเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติชิ้นงาน และสามารถประเมินผลได้หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3 ควรจัดให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่หลากหลายในจังหวัดตาก ที่เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ นอกโรงเรียนเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการได้พูดคุยการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งได้สังเกตการทำงานร่วมกัน ของนักเรียนในชั้นเรียนอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนานวัตกรรมในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในคริสต์ศตวรรษที่ 21

2.2 ควรมีการวิจัยที่เน้นการศึกษาวิธีคิดและกระบวนการคิด โดยการกำหนดตัวชี้วัดด้าน 5.ควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในบริบทที่แตกต่างกันเชิงพื้นที่ในจังหวัดตากและ จังหวัดใกล้เคียง

2.3 ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา รวมทั้งอาจจำแนกตามบริบทของสังคมและชุมชนที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดตาก. (2562). *การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดตาก*. หจก. ไอเดียกรุ๊ป ปริ้นติ้งฯ .
- อัจฉรา ศรีพันธ์. (2561). *การจัดการศึกษาบนฐานชีวิตและการจัดการศึกษาบนฐานชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์เปอร์เรชั่นจำกัด.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา
สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
**Transformational Leadership of the School Administrators under the
Thawi Watthana District Office, Department
of Education in Bangkok**

สุริยวรรณ พรหมขุนทอง และ รัตนา กาญจนพันธุ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Suriwan Promkuntong and Ratana Kanjanaphan
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding E-mail: suriwan243@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบบเป็นอิสระจากกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ และ 2) ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ผู้บริหาร; สำนักงานเขตทวีวัฒนา

* วันที่รับบทความ: 19 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 18 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 19 พฤษภาคม 2565

Received: April 19, 2022; Revised: May 18, 2022; Accepted: May 19, 2022

Abstracts

The purposes of this research were to study and compare transformational leadership of the school administrators under the Thawi Watthana District office, Department of Education in Bangkok classified by education levels, work experience and school size. The sample sample in this study were one-hundred ninety six teachers in Thawi Watthana District office in Bangkok. The instruments used in the study was a transformational leadership of the school administrators under the Thawi Watthana District office, Department of Education in Bangkok questionnaire with an index of consistency of between 0.80 and 1.00, and a reliability of 0.99. The statistical analyses employed mean, standard deviation, t-test for Independent Samples, One-Way ANOVA and Scheffe's comparison test. The results of the research were as follows: 1) Transformational Leadership of the school Administrators under the Thawi Watthana District office, Department of Education in Bangkok were at the high level which are ordered as follows: inspirational motivation, idealized influence, individualized consideration and intellectual stimulation and 2) the compare of transformational leadership of the school administrators under the Thawi Watthana District office, Department of Education in Bangkok classified by education levels, work experience and school size were significantly different at the .05 level.

Keywords: Transformational leadership; Administrators; Thawi Watthana District office

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 2-3) มาตรา 4 ได้กำหนดความหมายของการศึกษาว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการในมาตรา 6 ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา, 2563 : 2 - 6) ได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564 - 2569) ถือเป็นแผนการศึกษาสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร โดยมีเป้าหมายสำคัญในการวางแผนทางการศึกษา เพื่อกำหนดกรอบทิศทางและแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ และการพัฒนากรุงเทพมหานคร ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีศักยภาพ ได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ ระบบการบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย ระบบการศึกษาที่สนองตอบและ

ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง ภายใต้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล เพื่อการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาระบบการศึกษาตามบริบทของกรุงเทพมหานคร อันเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเป้าหมายสำคัญของการเปลี่ยนแปลงประเทศตามแนวทางการพัฒนา Thailand 4.0 รวมทั้งจากเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) อันเป็นทิศทางของการพัฒนาประเทศต่าง ๆ ในระดับสากล

เมื่อพิจารณาถึงความท้าทายของการจัดการศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive Change) ประกอบกับสภาวะการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างคาดไม่ถึง อาทิ การพลิกโฉมของเทคโนโลยีดิจิทัล สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) เป็นต้น ส่งผลต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ (ซัชชญา พิระธรณิศร, 2563 : 126) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ รู้จักปรับตัว รับมือ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นถึงความสามารถในกระบวนการจัดการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตาม โดยปฏิสัมพันธ์ที่ผู้นำและผู้ตามมีต่อกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี ต้องตระหนักถึงความต้องการของผู้ตามและกระตุ้นผู้ตามให้เกิดจิตสำนึก ยกระดับความต้องการของผู้ตามให้สูงขึ้นตามลำดับขั้นความต้องการ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังเปลี่ยนแปลงความเชื่อและทัศนคติของ ผู้ตาม สร้างแรงบันดาลใจ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญกับผล ประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (นุช สัทธาฉัตรมงคล และอรุณพล ธรรมไพบุลย์, 2559 : 170-176) ผ่านกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามจะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ (4I's) ตามทฤษฎีของบาสและอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994:65) ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงระดับการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครโดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. **ประชากร** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 7 โรงเรียน รวมจำนวนครูทั้งสิ้น 358 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน และการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562 : 156-159) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน โดยแบ่งเป็นครูโรงเรียนวัดปุณณวาส จำนวน 49 คน ครูโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม จำนวน 48 คน ครูโรงเรียนมัธยมปุณณวาส จำนวน 40 คน ครูโรงเรียนคลองทวีวัฒนา จำนวน 28 คน ครูโรงเรียนคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 12 คน ครูโรงเรียนคลองบางพรหม จำนวน 11 คน และครูโรงเรียนคลองตันไทร (สุขล้อมอุทิศ) จำนวน 8 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นทำการสร้างแบบสอบถามโดยตั้งข้อคำถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้านให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงให้แบบสอบถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80–1.00

4) คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Total Correlation) ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระหว่าง 0.61-0.93 และแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้แก่ผู้อำนวยการเขตทวีวัฒนาและผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จากนั้นทำการเก็บข้อมูลกับครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง โดยคณะผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 196 ฉบับ คิดเป็น 100% นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

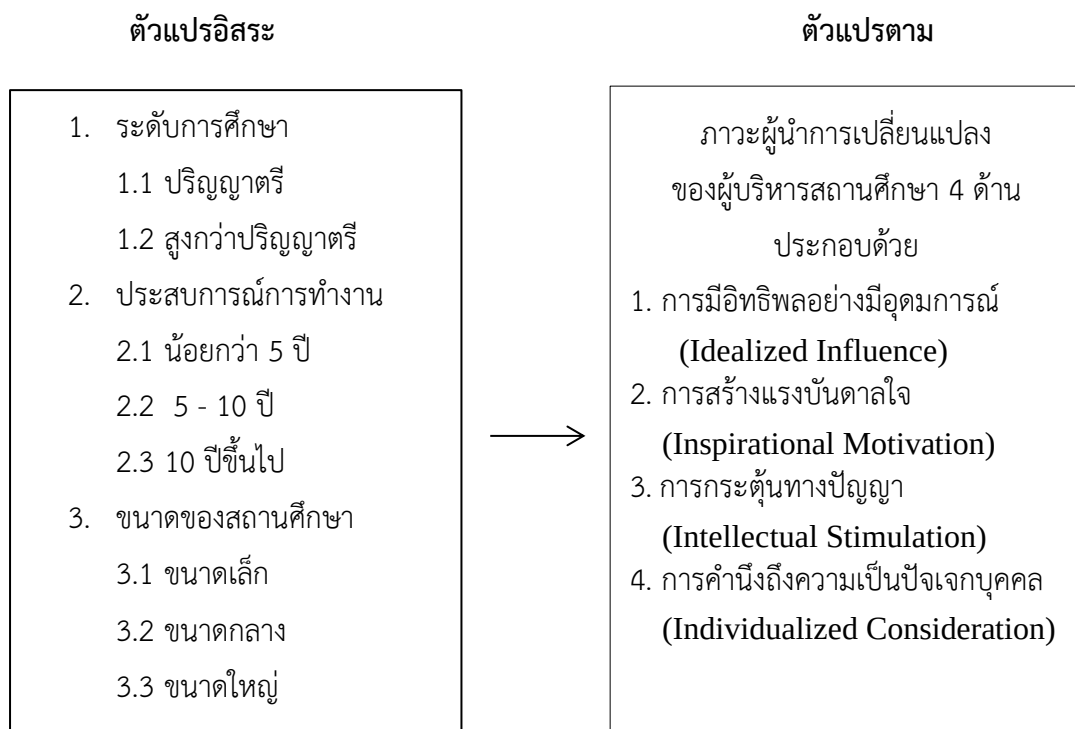
1) สถิติพื้นฐาน (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบบเป็นอิสระจากกัน (t-test for Independent Samples)

3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย คณะผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Comparison Test)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขต
ทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้นำองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎี
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบาสและอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994 : 66) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (n = 196)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	M	S.D.	ระดับ
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.26	0.69	มาก
การสร้างแรงบันดาลใจ	4.27	0.69	มาก
การกระตุ้นทางปัญญา	3.87	0.71	มาก
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.93	0.71	มาก
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวม	4.08	0.44	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูสำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงโดยรวมเท่ากับ 4.08 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.27$ S.D. = 0.69) รองลงมาคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.26$ S.D. = 0.69) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 3.93$ S.D. = 0.71) และการกระตุ้นทางปัญญามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.87$ S.D. = 0.71) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครโดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังตาราง 2 - 4

ตาราง 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 196)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				T	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n = 106)		(n = 90)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.41	0.60	4.08	0.75	3.37*	.00
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.45	0.58	4.07	0.76	3.96*	.00
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.97	0.75	3.75	0.64	2.20*	.03

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.98	0.72	3.86	0.70	1.19	.23
รวม	4.20	0.35	3.94	0.49	4.33*	.00

*p < .05

จากตาราง 2 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

							(n = 196)	
ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี		5- 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	(n = 56)		(n =57)		(n =83)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	4.48	0.53	4.26	0.62	4.11	0.79	5.13*	.00
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.51	0.48	4.29	0.61	4.10	0.81	6.00*	.00
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.93	0.71	3.97	0.65	3.76	0.74	1.79	.16
ด้านการคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล	3.91	0.71	3.92	0.76	3.95	0.68	0.05	.94
รวม	4.21	0.32	4.11	0.40	3.98	0.51	4.80*	.00

*p < .05

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู
สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา (n = 196)

ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดของสถานศึกษา						F	P
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	(n = 31)		(n =28)		(n = 137)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	3.63	0.53	4.30	0.67	4.39	0.65	18.22*	.00
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.76	0.59	4.37	0.63	4.37	0.68	10.94*	.00
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.19	0.72	4.39	0.51	3.69	0.66	18.24*	.00
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล	4.32	0.59	4.24	0.64	3.78	0.70	11.61*	.00
รวม	3.98	0.40	4.33	0.50	4.06	0.42	5.70*	.04

*p < .05

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ครูมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการบริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับच्छขญาพิระธรณิศร์ (2563 : 128) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Disruptive Change จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับ

ผลงานวิจัยของรุ่งนภา จันทรลี (2562 : 81) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสิริรักษ์ นักดนตรี (2560 : 54) ที่ศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามมุมมองของครูโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ สามารถพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ครูมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมี อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์โดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทำให้ครูเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน สามารถสร้างความมั่นใจให้กับครู ว่า สามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ มีวิสัยทัศน์ กำหนดทิศทางของโรงเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของยุคปัจจุบัน และปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานให้ เท่าทันยุคสมัย มีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นแบบอย่างในการอุทิศ ตนปฏิบัติงานและแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์แน่วแน่ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับอุทุมพร จันทรสิงห์ (2561 : 113 - 114) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการที่ผู้บริหาร สถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียนด้วยบทบาทที่ เข้มแข็งเป็นที่เคารพนับถือของครู สร้างค่านิยมที่ดีในการทำงานร่วมกัน สามารถทำให้ครูเกิดความรู้สึก ภาคภูมิใจ เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน สามารถสร้างความมั่นใจให้กับครูว่าจะเอาชนะอุปสรรคปัญหาต่างๆ เพื่อ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ มีมาตรฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมสูงโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่ใช่ อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน ทำให้ครูเกิดการยอมรับ ศรัทธา เคารพ นับถือไว้วางใจ พร้อมทั้งจะอุทิศตน ปฏิบัติงานตามผู้นำให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ครูมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรง บันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ครูรู้สึกมีคุณค่าในการปฏิบัติงาน สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีภายในโรงเรียน ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชยครูทุกคนเมื่อครูปฏิบัติดี ทำให้ครูเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานที่ทำให้ครูได้ แสดงศักยภาพ สนับสนุนให้ครูใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะต่าง ๆ ส่งเสริมแนวคิดการคำนึงถึงประโยชน์

ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนแสดงความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีคำพูดเชิงบวกให้ครูเกิดความมั่นใจและพยายาม ออกมาอย่างเต็มที่ และมีความเชื่อมั่นว่า ครูมีความสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับอุทุมพร จันทรสิงห์ (2561 : 116 - 117) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งกาย วาจา ใจ ด้วยความจริงใจกับทุกคน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย สามารถสร้างเจตคติที่ดีสร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นคุณค่า และความท้าทายของงานโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ มีการกระตุ้นครูในโรงเรียนให้มีหุ่่มเห มีความพยายามในการทำงานอย่างเต็มที่เต็มความสามารถให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย ความสามารถในการทำงานของครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูมีความกระตือรือร้น มีความพยายาม เปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ครูมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญา ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง ให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ กำหนดให้ครูทุกคนทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกปีการศึกษา สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูตระหนักถึงการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นครูให้แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มองว่าปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ เป็นสิ่งที่ท้าทายและเป็นโอกาสในการแก้ปัญหาร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ปัญหาในหลากหลายแง่มุม และให้กำลังใจครูในการพยายามหาแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกัน สอดคล้องกับรัตติยา จันทรเอียต (2561 : 82) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการกระตุ้นความพยายามของบุคลากร เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ และส่งเสริมและให้โอกาสแก่ ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นในมุมมองด้านต่างๆ

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ครูมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูเป็นสำคัญ มอบหมายงานให้ครูเหมาะสมตามความรู้ความสามารถ ส่งเสริมครูแต่ละคนในการพัฒนาตนเอง ใส่ใจครูทุกคน ทำให้ครูรู้สึกมีคุณค่า เข้าใจความต้องการตามเป้าหมายชีวิตของครูแต่ละคน กระจายอำนาจภายในสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความถนัดของครูแต่ละคน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสามารถสื่อสารกับครูเป็นรายบุคคลได้ รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูอย่างเสมอภาค เพื่อ

การพัฒนาสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนให้คำปรึกษา ติดตามช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาให้ครูแต่ละคนอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับจิระเดช สวัสดิภักดิ์ (2562 : 46) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับมาก เกิดจากผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูแสดงความสามารถในการทำงาน รู้ถึงความต้องการของผู้ร่วมงานแต่ละบุคคล และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงานแต่ละบุคคล

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูระดับการศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายไว้ จึงมีการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการประสานงาน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถ จึงทำให้ครูระดับการศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพที่ดี มีความสนิทสนมกับผู้บริหาร ส่วนครูระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะ ค่านิยม ความคิดและความเชื่อ รวมถึงเป็นหัวหน้างาน มีแบ่งภารกิจหน้าที่ตามฝ่ายบริหารและกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงทำให้ครูระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ไม่ค่อยได้ติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารมากนัก ทำให้มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่ำกว่าครูระดับการศึกษาปริญญาตรี (ธีรศักดิ์ สารสมักร ไพรวัลย์ โคตรระตะและชวนคิด มะเสนะ, 2563 : 355) สอดคล้องกับสุภาวดี พุทธรัตน์และชนมณี ศิลานุกิจ (2564 : 9) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตรัชโยธิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ได้กล่าวว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เกิดจากครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีต้องปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการสื่อสารกับผู้บริหารสถานศึกษาอยู่บ่อยครั้ง แต่ในทางกลับกันครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรินั้นปฏิบัติงานในการประสานงานตามฝ่ายบริหารและกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงมีการสื่อสารกับผู้บริหารสถานศึกษาเท่าที่จำเป็น จึงทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี อยู่ในช่วงเก็บเกี่ยวประสบการณ์ทำงาน มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความกระตือรือร้น ตื่นตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ จึงรับรู้ได้

ถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จากการมองเห็นผลงานและปรับเปลี่ยนแนวทางให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประจักษ์จากการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในขณะเดียวกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ทำงานมาเป็นเวลานาน เปลี่ยนผ่านบริบทการบริหารงานมาหลายครั้ง จึงไม่ค่อยตื่นตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงมากนัก สอดคล้องกับสุภาวดี พุทธรัตน์ และชนมณี ศิลาณกิจ (2564 : 10) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตรัชโยธิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่ม สหวิทยาเขตรัชโยธิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

2.3 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาขนาดต่างๆ มีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไป โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก มีครูจำนวน 15 คน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความสนิทสนมกัน สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างคล่องตัว ในส่วนของสถานศึกษาขนาดกลางนั้น มีครูจำนวน 21 คน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดูแลเอาใจใส่และสามารถติดต่อสื่อสารครูได้อย่างทั่วถึง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีสัมพันธภาพที่เป็นกันเอง ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีครูจำนวนตั้งแต่ 50-90 คน จึงจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารที่เป็นทางการ ประกอบกับมีลำดับขั้นในการกระจายอำนาจการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา จึงไม่สามารถดูแลเอาใจใส่ครูได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ จารุสิริ ทองเกตุแก้ว เฉลิมชัย หาญกล้าและภัสสร เลาสวัสดิกุล (2562 : 76) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำและบรรยากาศสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ได้ทำการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามขนาดสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทั้งนี้เกิดจากสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความห่างเหินกันระหว่างผู้บริหารและครู แต่ในทางกลับกันสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดกลางมีการสื่อสารที่มีความเป็นกันเองกับครู ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) จากผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การกระตุ้นทางปัญญามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางปัญญา มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต มีความกล้าเผชิญต่อปัญหา และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ครูช่วยกันแสดงความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์นั้น ๆ

2) จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา ประสพการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีการดูแลเอาใจใส่ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีประสพการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี เนื่องจากครูยังไม่เข้าใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมากนัก ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารสถานศึกษามีมุมมองว่า ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและครูที่มีประสพการณ์ทำงาน 6-10 ปีขึ้นไป มีความรู้ความสามารถ มีประสพการณ์ทำงาน และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารจึงไม่ได้ดูแลเอาใจใส่ครูกลุ่มนี้มากนัก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จะได้ดูแลเอาใจใส่ครูอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ย่อมทำให้ครูมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูให้ครอบคลุมกลุ่มโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร หรือสังกัดอื่น ๆ

2) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือปรับเปลี่ยนตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- จารุสรี ทองเหตุแก้ว, เฉลิมชัย หาญกล้า และภัสกร เลาสวัสดิกุล (2562). ภาวะผู้นำและบรรยากาศสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี. *วารสารละครี วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*. 3 (1), 63-78.
- จิระเดช สวัสดิภักดิ์. (2562). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชัชชญา พิระธรณิศร. (2563). ความท้าทายการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษา. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 4 (2), 126-139.
- ธีรศักดิ์ สารสมักร ไพรวัลย์ โคตรระตะและชวนคิด มะเสนะ. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเอการเปลี่ยนแปลง (Research to Make A Change)”*. 355.
- นุช สัทธานัตรมงคล และอรรถพล ธรรมไพบุลย์. (2559). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการธุรกิจปริทัศน์*. 8 (1), 170-176.
- รัตติยา จันทรเียด. (2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รุ่งนภา จันทรลี. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา. (2564). *รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร: ร้านพจนกล่องกระดาษ.
- สิริรักษ์ นักดนตรี. (2560). *แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุภาวดี พุทธรัตน์ และชนมณี ศิลาณกิจ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตรัชโยธิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*. 14 (2), 1-14.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2562). *การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดและการประยุกต์ใช้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จันทรสิงห์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Transformational Leadership Development*. California: Consulting Psychologists.

การจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของ
ผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

**Marketing Strategy Management of Parcel Transportation Companies'
Impact Customer Decision Making on Using Service
In Bangkok Metropolitan Areas**

ชาญศักดิ์ เกิดสุข

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Chansak Gersduk

Western University, Thailand

E-mail: Chansak.g@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการใช้บริการบริษัทขนส่งของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระดับกลยุทธ์การตลาด และการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการที่เคยใช้บริการบริษัทขนส่งเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.963 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้เฉลี่ย 10,001-20,000 บาท ประเภทของสินค้าที่ซื้อคือ เสื้อผ้า/เครื่องแต่งกาย ส่วนใหญ่ใช้บริการบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ใช้บริการน้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการจัดส่ง ไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน และมีเหตุผลในการเลือกจัดส่งคือ พื้นที่ให้บริการครอบคลุม 2) ระดับ กลยุทธ์การตลาดและระดับการตัดสินใจใช้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีตัวแปร 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านบุคคล ($\beta = .465$) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\beta = .217$) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ($\beta = .168$) และด้านผลิตภัณฑ์ ($\beta = .144$) มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 14.6

* วันที่รับบทความ: 3 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 18 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 19 พฤษภาคม 2565

Received: May 3, 2022; Revised: May 18, 2022; Accepted: May 19, 2022

คำสำคัญ: การจัดการกลยุทธ์; การตลาด; บริษัทขนส่งพัสดุ

Abstracts

This research aimed to 1) study the personal factors and Behavior on using parcel transportation companies' of customers in Bangkok metropolitan areas. 2) study the level of marketing strategies and customers decision-making on using service of parcel transportation companies' in Bangkok metropolitan areas. 3) study factors affecting customers' decision-making on using service of parcel transportation companies' in Bangkok metropolitan areas. The samples of this research comprised 400 customers' used service by multi-stage random sampling. Research tool was a questionnaire. The content validity ranged between 0.66 and 1.00, and reliability was 0.963. Statistical analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation; t-test; One-Way analysis of variance and multiple regression analysis.

The results were as followed; 1) respondents were males, aged between 20-30 years old; the highest graduated was Bachelor; general students; with have average income per month was about 10,001-20,000 Baht; the type of product purchased is clothing/apparel; using the service of Thailand Post Co., Ltd.; use the service less than 2 times a week; average cost less than 1,000 baht per month and the reason for choosing is service area covered. 2) for overall, the level of marketing strategies and decision-making was also in high level. 3) There are 4 variables in marketing strategy factors affecting the decision to use the services of a parcel delivery company in Bangkok metropolitan areas, personnel aspect (Beta = .465), promotion (Beta = .217), channel (Beta = .168) and product (Beta = .144) have forecasting of 14.6%.

Keywords: Strategies Management; Marketing; The parcel transportation company

บทนำ

ธุรกิจขนส่งสินค้าจึงเป็นธุรกิจการบริการที่มีบทบาทสำคัญ โดยทั่วไปบริษัทขนส่งสินค้าทำหน้าที่เคลื่อนย้ายสินค้าไปยังจุดหมายที่ระบุไว้ ซึ่งจะเติบโตตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ปริมาณการขนส่งสินค้าทางถนนของไทยมีสัดส่วนถึง 81% เป็นผลจากที่ผ่านมารัฐบาลไทยให้การสนับสนุนและพัฒนาโครงข่ายถนน ทำให้มีระยะทางถนนครอบคลุมถึง 86.9% อีกทั้งคุณลักษณะการขนส่งทางถนนสามารถส่งตรงจากผู้ส่งถึงผู้รับ และใช้เชื่อมโยงการขนส่งรูปแบบอื่น ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ (จักรกฤษณ์ ดวงพัสตรา, 2543 : 87) ปัจจุบันธุรกิจการให้บริการการขนส่งมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีผู้ประกอบการรายใหม่ๆ เข้าสู่ตลาดและอุตสาหกรรมมากขึ้น สภาพการแข่งขันในตลาดเปลี่ยนแปลงไปตลอดระยะเวลา 5-10 ปีที่ผ่านมา จำนวนบริษัทที่ให้บริการด้านการขนส่งสินค้ามีเพิ่มมากขึ้น (ชลธิชา กิ่งจำปา และวีรวิทย์ เลิศไทยตระกูล, 2558 : 54) โดยอุตสาหกรรมการขนส่งยังมีอัตราการเจริญเติบโต หรือแนวโน้มในการประกอบอุตสาหกรรมในด้านนี้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ธุรกิจขนส่งพัสดุเป็นหนึ่งในธุรกิจที่ขยายตัวตามการเติบโตของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้การซื้อสินค้าออนไลน์ อีคอมเมิร์ซขยายตัวและเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้บริโภคกังวลในเรื่องของความปลอดภัยและงดทำกิจกรรมนอก

บ้าน ส่งผลให้ผู้บริโภคต่างมีการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายและหันมาซื้อสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์กันมากขึ้น จึงหนุนให้ธุรกิจขนส่งพัสดุมีแนวโน้มเติบโตตาม โดยข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) คาดการณ์ว่าในปี 2564 มูลค่าอีคอมเมิร์ซจะเติบโตอย่างต่อเนื่องเป็น 4.01 ล้านล้านบาท ปัจจัยสำคัญคือ โควิด-19 ที่ดันให้อีคอมเมิร์ซเติบโตก้าวกระโดดยอดซื้อสินค้าและบริการออนไลน์เพิ่มขึ้นมาก (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564 : ออนไลน์) ธุรกิจขนส่งพัสดุได้รับผลกระทบเชิงบวกจากการเป็นตัวเชื่อมระหว่างร้านค้าและผู้บริโภคในการส่งสินค้าที่สั่งซื้อจากออนไลน์ให้ถึงมือ โดยเฉพาะช่วงโควิด-19 ที่คนอยู่กับบ้านมากขึ้น ขณะที่ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดการณ์ ธุรกิจขนส่งสินค้าในปี 2021 เติบโต 19% อยู่ที่ประมาณ 71,800 ล้านบาท แต่ตัวเลขนี้ถือว่าน้อยกว่าปี 2020 ที่เติบโตสูงถึง 31.3% ทั้งนี้ตัวเลขที่เติบโตน้อยกว่า มาจากการที่ปีนี้ ธุรกิจขนส่งพัสดุดำเนินทุนสูงขึ้น เช่น การจ้างพนักงานเพิ่ม ทดแทนพนักงานที่ติดโควิด การเพิ่มมาตรการป้องกันเชื้อโควิด-19 รวมถึงการเปลี่ยนเส้นทางขนส่งการการล่อการดาวนในบางพื้นที่ในช่วงที่ผ่านมา (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564 : 21) ธุรกิจขนส่งพัสดุจึงต้องสามารถรับมือต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งเรื่องของราคาค่าน้ำมันที่ถูกปรับให้มีราคาสูงมาก ค่าขนส่งต่าง ๆ ที่มีการปรับราคาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือราคาค่าขนส่งสินค้าที่มีการปรับราคาเพิ่มมากขึ้น ๆ ได้ ทำให้ต้องมีการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมขนส่ง เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งพัสดुरายใหม่ที่เข้ามาในตลาด ต่างพัฒนารูปแบบและการบริการให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าและรูปแบบการใช้ชีวิตในปัจจุบันได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก่อให้เกิดการบริการที่เป็นระบบ รวดเร็ว สะดวกต่อการใช้บริการ ซึ่งแต่ละธุรกิจต่างมีจุดเด่นในด้านการบริการที่แตกต่างกันไป และพัฒนาการบริการมาเพื่อเติมเต็มความต้องการของลูกค้าในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับรูปแบบการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบัน เช่น การบริการที่รวดเร็ว สถานที่ทันสมัย การตั้งอยู่ในพื้นที่สะดวกต่อการเข้าถึง ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ในตึกสถานที่ทำงาน เวลาทำการที่ยาวนานขึ้น รวมไปถึงการบริการที่หลากหลาย เช่น การเก็บเงินปลายทาง การเข้ารับสินค้ากับผู้จัดส่ง เป็นต้น ทำให้ผู้บริโภคมีความยืดหยุ่นในการเข้าใช้บริการ

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นพื้นที่ที่มีประชากรจำนวนมาก ทำให้การเติบโตของธุรกิจขนส่งพัสดุขยายตัวในวงกว้างในทุกพื้นที่ โดยมีทั้งผู้ประกอบการเดิมที่เป็นผู้ให้บริการด้านการขนส่งอยู่แล้ว และผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีจุดบริการเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อสถานการณ์การแข่งขันสูงของธุรกิจผู้ให้บริการรายต่าง ๆ ผู้ให้บริการแต่ละรายจึงต้องนำกลยุทธ์ที่หลากหลายมาใช้เพื่อเสริมจุดแข็ง และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง บริษัทขนส่งพัสดุจะต้องมีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งที่สามารถทำให้ลูกค้ายอมรับและพึงพอใจได้ ซึ่งปัจจัยนั้นก็คือ กลยุทธ์การตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการ โดยในการศึกษานี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญในกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุเป็น

หลัก ซึ่งการดำเนินการด้านการตลาดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนากลยุทธ์ธุรกิจ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาการจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจใช้บริการของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมในด้านการเลือกผู้ให้บริการด้านการขนส่ง และการจัดการกลยุทธ์การตลาดในอุตสาหกรรมขนส่งสินค้า เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการลูกค้าของบริษัทขนส่งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งเป็นแนวทางในการวางแผนขยายบริการให้ครบวงจร อันนำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของธุรกิจได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาระดับกลยุทธ์การตลาด และการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริโภคที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่เคยใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 6 จังหวัด รวมกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการคำนวณของคอคแรน (Cochran, 1997 : 87) กำหนดความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi- Stage Random Sampling) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และได้รับการตอบรับกลับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 20 ถือเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Aaker, Kumer and Day, 2001 : 54)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) 2) พฤติกรรมการใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ ประเภทของสินค้า

บริษัทขนส่งที่ใช้บริการ จำนวนครั้งที่ใช้บริการ ค่าใช้จ่ายในการจัดส่ง เหตุผลในการเลือกจัดส่ง จำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close form) สามารถเลือกตอบได้เพียงข้อเดียว 3) ระดับกลยุทธ์ การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ จำนวน 42 ข้อ 4) การตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุ ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจใช้บริการ และพฤติกรรมหลังการใช้บริการ จำนวน 20 ข้อ 5) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 3 และ 4 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) คือ 5 (มากที่สุด) 4 (มาก) 3 (ปานกลาง) 2 (น้อย) 1 (น้อยที่สุด)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารธุรกิจ จำนวน 5 คน ซึ่งทุกข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 มากกว่าเกณฑ์พิจารณา 0.5 ถือว่าเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ (Rovinelli and Hambleton, 1977 : 49-60) จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1974 : 8) เพื่อแสดงว่าเครื่องมือสามารถให้ผลการวัดคงที่แน่นอน ซึ่งพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.963 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.7 (Brace, Kemp, and Snelgar, 2012 : 6) ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

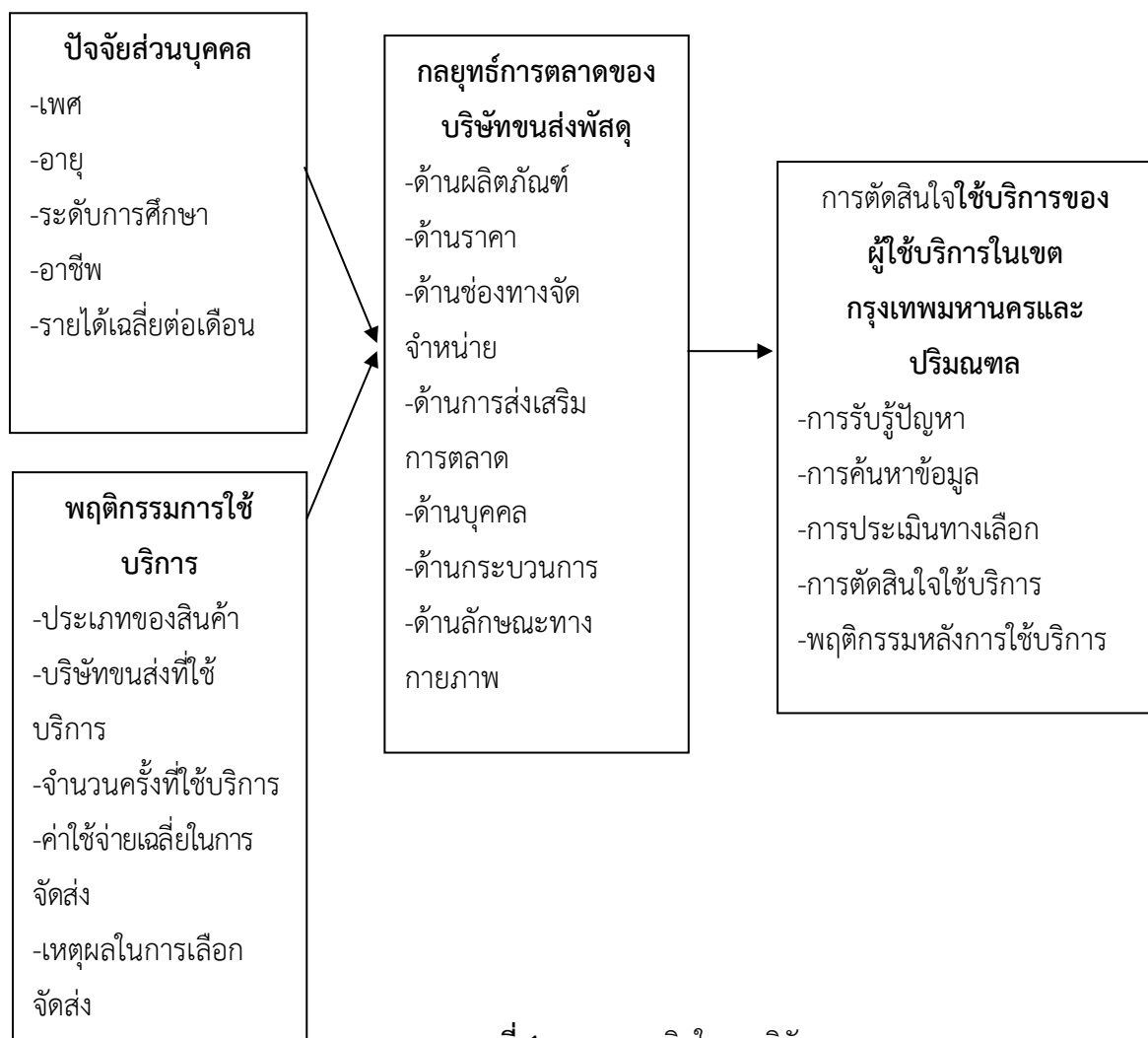
ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิด้วยวิธีการเก็บจากภาคสนาม (Field Work) จำนวน 400 ฉบับ ด้วยวิธีแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ร่วมกับการใช้วิธีส่งแบบสอบถามออนไลน์หากกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ในเวลาที่จำกัด และไม่มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเป็นผู้ที่สมัครใจตอบทั้งสิ้น โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยในช่วงเดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2563 เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้ครบตามจำนวนทั้งหมดแล้ว ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Method) ด้วยการทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค แนวคิดและทฤษฎีกลยุทธ์การตลาด และแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ มากำหนดตัวแปรในการศึกษา ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 มีรายได้เฉลี่ย 10,001-20,000 บาท จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 มีพฤติกรรมการใช้บริการประเภทของสินค้าที่ซื้อคือ เสื้อผ้า/เครื่องแต่งกาย จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนใหญ่ใช้บริการบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 ใช้บริการน้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการจัดส่ง ไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 69.3 และส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเลือกจัดส่งคือ พื้นที่ให้บริการครอบคลุม จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุ

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลยุทธ์การตลาด	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	3.76	0.931	มาก
ด้านราคา	3.85	0.940	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.75	0.935	มาก
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.60	0.922	มาก
ด้านบุคคล	3.48	0.842	มาก
ด้านกระบวนการ	3.60	0.843	มาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.54	0.897	มาก
รวม	3.65	0.901	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การตลาดโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านราคา ($\bar{X} = 3.85$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.76$) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.75$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.60$) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{X} = 3.60$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.54$) และด้านบุคคล ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การตัดสินใจใช้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านการรับรู้ปัญหา	3.71	0.782	มาก
ด้านการแสวงหาข้อมูล	3.78	0.749	มาก
ด้านการประเมินผลทางเลือก	3.73	0.757	มาก
ด้านการตัดสินใจ	3.78	0.807	มาก
ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ	3.83	0.664	มาก
รวม	3.77	0.752	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาข้อมูล ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการประเมินผลทางเลือก ($\bar{X} = 3.73$) และด้านการรับรู้ปัญหา ($\bar{X} = 3.71$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้บริการกับกลยุทธ์การตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้บริการกับกลยุทธ์การตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุ

กลยุทธ์การตลาด	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ย	ประเภทของสินค้า	บริษัทขนส่งที่ใช้บริการ	จำนวนครั้งที่ใช้บริการ	ค่าใช้จ่ายในการจัดส่ง	เหตุผลในการเลือกจัดส่ง
	t-test	F-test	F-test	F-test	F-test	F-test	F-test	F-test	F-test	F-test
	0.006									
ด้านผลิตภัณฑ์	*	0.034*	0.885	0.066	0.553	0.011*	0.906	0.659	0.739	0.219
ด้านราคา	0.004	0.063*	0.128	0.099	0.847	0.063	0.687	0.711	0.175	0.558
ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	0.001	0.209	0.064	0.340	0.272	0.006*	0.441	0.863	0.297	0.355
ด้านการส่งเสริม										
การตลาด	0.036	0.126	0.247	0.688	0.757	0.008*	0.917	0.074	0.733	0.383
ด้านบุคคล	0.759	0.655	0.927	0.313	0.020*	0.217	0.645	0.194	0.956	0.011*
	0.042									
ด้านกระบวนการ	*	0.749	0.003*	0.111	0.136	0.712	0.172	0.095	0.062	0.134
ด้านลักษณะทาง										
กายภาพ	0.699	0.377	0.103	0.405	0.011*	0.449	0.692	0.073	0.614	0.019

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050.697

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพฤติกรรมการใช้บริการด้านบริษัทขนส่งที่ใช้บริการ จำนวนครั้งที่ใช้บริการ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านประเภทของสินค้าที่ซื้อ และเหตุผลในการเลือกจัดส่งที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	p-value
(Constant)	3.171	.141		22.525	.000
ด้านผลิตภัณฑ์ (X1)	-.056	.028	-.144	-2.041	.042*
ด้านราคา (X2)	.038	.031	.084	1.229	.220
ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (X3)	.075	.035	.168	2.173	.030*
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด (X4)	-.116	.038	-.217	-3.096	.002*
ด้านบุคคล (X5)	.259	.035	.465	7.350	.000**
ด้านกระบวนการ (X6)	.032	.029	.064	1.110	.268
ด้านลักษณะทางกายภาพ (X7)	-.062	.033	-.129	-1.852	.065
R = .401, R ² = .161, Adjusted R ² = .146, SE = .26894, Durbin-Watson = 1.852					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ในการทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติของตัวแปรว่ามีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) สำหรับการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือการส่งผลต่อกันระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวว่าปรกติหรือไม่ โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลยุทธ์การตลาด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.008-0.326 ซึ่งค่าไม่เกิน 0.80 เมื่อพิจารณาพร้อมกับค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.551-2.774 ซึ่งไม่เกิน 10 ส่วนค่า Tolerance พบว่า เท่ากับ 0.360-0.645 ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.10-1.00 Durbin-Watson เท่ากับ 1.852 ซึ่งมีค่าอยู่ในช่วง 1.50-2.50 แสดงว่าผลการตรวจสอบความเป็นอิสระของตัวแปรอิสระ ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถนำไปทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุได้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553 : 76) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการโดยรวม เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคคล ($\beta = .465$, $p\text{-value} < 0.01$) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\beta = .217$, $p\text{-value} < 0.05$) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ($\beta = .168$, $p\text{-value} < 0.05$) และด้านผลิตภัณฑ์ ($\beta = .144$, $p\text{-value} < 0.05$) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถร่วมกันทำนายการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการโดยรวม ดังนั้น ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด ด้านบุคคล ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านช่องทางจัดจำหน่าย และด้านผลิตภัณฑ์ สามารถ

ทำนายความแปรปรวนของการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้ร้อยละ 14.6 (Adjusted R² = .146) ยอมรับสมมติฐาน ส่วนด้านราคา ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถนำผลการศึกษามาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา กระบวนการ บุคคล ลักษณะทางกายภาพ ยกเว้นปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดเห็นเฉพาะบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินการทางด้านการตลาดของธุรกิจ โดยที่ Kotler (2000 : 7) ได้กล่าวว่า เพศ (Gender) เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในเรื่องของพฤติกรรมในการบริโภคมาก เพราะเพศที่แตกต่างกัน มีทัศนคติการรับรู้และการตัดสินใจในเรื่องการเลือกสินค้าที่บริโภคแตกต่างกัน โดยมากเกิดจากสาเหตุในเรื่องของการได้รับการเลี้ยงดูการปลูกฝังนิสัยมาตั้งแต่ในวัยเด็ก ส่วนอายุ อายุ (Age) บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความต้องการในสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน อายุเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม เนื่องมาจากผ่านประสบการณ์ชีวิตที่ต่างกัน เช่น กลุ่มวัยรุ่นจะชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่และชอบสินค้าประเภทแฟชั่น ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุจะ สนใจสินค้าที่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ สำหรับอาชีพ (Occupation) เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคล เพราะอาชีพของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความจำเป็น และความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน นักการตลาดจะต้องศึกษาว่าสินค้าและบริการของบริษัทเป็นที่ต้องการของกลุ่มอาชีพประเภทใด เพื่อที่จะจัดเตรียมสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น และรายได้ (Income) หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Circumstances) เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคล เนื่องจากระดับรายได้จะเป็นการแสดงออกถึงระดับทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของบุคคล จะกระทบต่อตราสินค้าและบริการที่ตัดสินใจสถานภาพเหล่านี้ ประกอบด้วย รายได้การออมทรัพย์ อำนาจการซื้อ และทัศนคติเกี่ยวกับการจ่ายเงิน นักการตลาดต้องสนใจแนวโน้มของรายได้ส่วนบุคคล เนื่องจากรายได้จะมีผลต่ออำนาจของ การซื้อคนที่มียาได้ต่ำจะมุ่งซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ และมีความไวต่อราคามาก ส่วนคนที่มียาได้สูง จะมุ่งซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและราคาสูงโดยเน้นที่ภาพพจน์ของ

ราคาสินค้าเป็นหลัก จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Cascio (2015 : 879–884) และ Carver and Scheier (2004 : 79) กล่าวว่า อายุเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม บุคคลที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นและการปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันตามแต่ประสบการณ์ที่สะสม และเป็นปัจจัยสำคัญ ในการแสดงเหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อพฤติกรรมของช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลง ตลอดทั้ง ความสามารถในการทำความเข้าใจในการรับรู้ต่าง ๆ ได้มากน้อยต่างกันตามช่วงอายุ เพราะช่วงอายุจะผ่านการใช้ประสบการณ์ในชีวิตที่สะสมและสั่งสมแตกต่างกัน และเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสนใจในประเด็นต่าง ๆ ด้าน ระดับการศึกษาที่ได้จากการเรียนรู้จะเป็นประเด็นสำคัญในการได้องค์ความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่ เป็นเหตุ และผล ซึ่งแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันตามระดับของการศึกษา ตามระยะเวลาที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคล และด้านรายได้ของบุคคลแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญแสดงถึงการมี ศักยภาพในการดูแลตนเอง บ่งบอกถึงอำนาจการใช้จ่ายในการบริโภคข่าวสาร ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงจะมีโอกาสที่ดีกว่าในการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำอาจจะมีศึกษาน้อย ทำให้มีข้อจำกัดในการรับรู้ เรียนรู้ ตลอดจนการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชาภัทร บัวแก้ว และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2561 : 1782-1796) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการ คุณภาพ และประสิทธิภาพที่ได้รับที่ส่งผลต่อการใช้บริการซ้ำ เปรียบเทียบระหว่างบริษัทขนส่ง เคอรี่ เอ็กซ์เพรส จำกัด และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการเคอรี่เอ็กซ์เพรส แตกต่างกันด้านอายุ ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการขนส่งเคอรี่เอ็กซ์เพรส ได้แก่ อายุ กล่าวได้ว่า ผู้ที่มีอายุน้อยมีการตัดสินใจใช้บริการเคอรี่ เอ็กซ์เพรส มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการไปรษณีย์ไทย ได้แก่ เพศและรายได้ กล่าวได้ว่า เพศหญิงใช้บริการขนส่งมากกว่าเพศชาย รายได้ต่อเดือนปานกลางใช้บริการมากกว่ารายได้มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์มณฑา เหล่ากสิการ และชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ (2563 : 45-57) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการให้บริการขนส่งสินค้า และพัสดุระหว่างเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส และเคอรี่ เอ็กซ์เพรส ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ การศึกษาที่แตกต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าและพัสดุ เจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส และ เคอรี่ เอ็กซ์เพรส ที่แตกต่างกัน โดยข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุด้านอาชีพและด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความสำคัญต่อการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าและพัสดุระหว่าง เจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส ที่แตกต่างกัน และข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุและด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสำคัญต่อการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าและพัสดุ ระหว่างเคอรี่ เอ็กซ์เพรส ที่แตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการใช้บริการของกลุ่มตัวอย่าง ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพฤติกรรมการใช้บริการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านประเภทของสินค้าที่ซื้อและด้านเหตุผลในการเลือกจัดส่งส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุ ไม่

แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ใช้บริการที่มีประเภทของสินค้าที่ซื้อและเหตุผลในการเลือกจัดส่งแตกต่างกัน ย่อมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดของบริษัทขนส่งพัสดุแตกต่างกัน โดยเฉพาะในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ซึ่งอาจไม่ตรงกัน เพราะในเลือกการขนส่งพัสดุแต่ละครั้งผู้ใช้บริการจะคำนึงถึงประเภทของสินค้าที่ส่ง หากเป็นสินค้าที่มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลา ซึ่งเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ต้องเลือกช่องทางและการจัดส่งที่รวดเร็ว อีกทั้งธุรกิจขนส่งพัสดุมีการแข่งขันสูง ผู้ใช้บริการจึงตัดสินใจใช้บริการจากการส่งเสริมการตลาด และการเลือกจัดส่งพัสดุของผู้ให้บริการให้ความสำคัญกับด้านบุคคล เนื่องจากบุคคลที่ให้บริการ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการโดยตรง สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ ทั้งนี้การให้บริการของบุคคลที่มีต่อผู้ใช้บริการ ล้วนมีผลทั้งด้านบวกและด้านลบต่อธุรกิจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Schiffman and Kanuk (1997 : 5) ที่ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง การศึกษาพฤติกรรม การตัดสินใจและการกระทำของผู้บริโภคด้วยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ (1) พฤติกรรมของผู้บริโภคมีผลต่อกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจ และมีผลทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ถ้ากลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภค (2) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดทางการตลาดที่ว่า การทำให้ลูกค้าพึงพอใจ ด้วยเหตุนี้จึงต้องศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อจัดสิ่งกระตุ้นหรือกลยุทธ์การตลาด เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้ จากผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชร ผดุงญาติ และกนกพร ชัยประสิทธิ์ (2564 : 117-129) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7 Ps) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการบริษัทขนส่ง เปรียบเทียบระหว่างไปรษณีย์ไทยกับ Kerry Express ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7 Ps) บริษัทขนส่งของไปรษณีย์ไทยและ Kerry Express มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้บริการบริษัทขนส่งแตกต่างกัน โดยด้านเหตุผลที่เลือกใช้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้บริการไปรษณีย์ไทยใช้บริการ โดยมีเหตุผลที่เลือกใช้บริการเพราะจัดส่งพัสดุรวดเร็ว ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้บริการ Kerry Express ใช้บริการ โดยมีเหตุผลที่เลือกใช้บริการเพราะมีความน่าเชื่อถือ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยกลยุทธ์การตลาดแต่ละด้านทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลชนก หมีปาน และกนกพรชัยประสิทธิ์ (2564 : 25-33) ที่ศึกษาอิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส จำกัด ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านราคา (4.15) ด้านบุคลากร (4.14) ด้านกระบวนการให้บริการ (4.13) ด้านผลิตภัณฑ์ (4.12) ด้านลักษณะทางกายภาพ (4.09) ด้านการส่งเสริมการตลาด (3.98) และด้านช่องทางทางการจัดจำหน่าย (3.97) อีกทั้ง

ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรัตน์ อภิชาติวงศ์ชัย (2560 : 64) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกใช้บริการการขนส่ง ทางบกของ บริษัท เอ็น.พี.เอ็ม. ทรัค แอนด์ ทรานสปอร์ต จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกใช้บริการการขนส่งทางบกของบริษัท เอ็น.พี.เอ็ม. ทรัค แอนด์ ทรานสปอร์ต จำกัด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านราคา อยู่ในระดับมาก รองลงมา ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านพนักงาน อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านกระบวนการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อนำปัจจัยกลยุทธ์การตลาดมาเป็นตัวแปรพยากรณ์การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ที่ระดับความเชื่อมั่น (Confidence Interval) ร้อยละ 95 พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการโดยรวม มีตัวแปร 4 ตัว ได้แก่ ด้านบุคคล (Beta = .465) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Beta = .217) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Beta = .168) และด้านผลิตภัณฑ์ (Beta = .144) สามารถร่วมกันทำนายการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยรวม ได้ร้อยละ 14.6 ซึ่งจากผลการศึกษาด้านบุคคล ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญสามลำดับกับพนักงานมีความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ จำนวนพนักงานเพียงพอต่อความต้องการ และความรวดเร็วในการบริการของพนักงาน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย และคณะ (2563 : 15-26) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุจากการตลาดแบบออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านในสามลำดับแรก ได้แก่ ด้านผู้ให้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพตามลำดับ

นอกจากนี้ในด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งพบว่าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุ โดยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญสามลำดับกับการประชาสัมพันธ์ทั่วถึงผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการ เช่น ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และการส่งเสริมการตลาด เช่น สะสมแต้ม เหมาะจ่าย เป็นต้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ Etzel, Walker and Stanton (2001 : 47) ที่กล่าวถึง การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการ หรือความคิด หรือต่อบุคคล โดยใช้เพื่อจูงใจ (Persuade) ให้เกิดความต้องการเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในผลิตภัณฑ์ โดยคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกความเชื่อและพฤติกรรม การซื้อ หรือเป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรม การซื้อ อีกทั้งด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Chanel) เป็นเครื่องมือในส่วนของการกระจายสินค้าและบริการ (Distribution) ให้ถึงมือผู้บริโภค และการเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าให้กับผู้บริโภคที่ต้องการ

สินค้าและบริการ เป็นการทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าและบริการได้สะดวกเร็ว ซึ่งจากผลการศึกษาด้านช่องทางจัดจำหน่าย ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญสามลำดับกับสามารถติดต่อได้หลายช่องทาง เช่น โทรศัพท์ แฟกซ์ มีช่องให้บริการอย่างเพียงพอ และที่ตั้ง/การนัดรับสินค้าของผู้ประกอบการขนส่งมีความสะดวก ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด ด้านการจัดจำหน่ายของ Kotler and Keller (2012 : 66) ที่กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ที่ถูกผลิตขึ้นมาถ้าผู้บริโภคไม่ทราบแหล่งซื้อ และไม่สามารถจะจัดหาได้เมื่อเกิดความต้องการ ผลิตภัณฑ์นั้นก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้ นักการตลาดจึงต้องพิจารณาถึงช่องทางการจำหน่ายว่าจะใช้วิธีการขายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง หรือการขายสินค้าผ่านสถาบันคนกลาง เช่น พ่อค้าส่ง (Wholesalers) พ่อค้าปลีก (Retailers) และตัวแทนคนกลาง (Agent middleman) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bearden, Ingram and LaForge (2004 : 8) ที่กล่าวถึงความสำคัญของช่องทางการจัดจำหน่าย ว่าการกำหนดช่องทางการตลาด และการเลือกสถานที่สำหรับขายผลิตภัณฑ์ของบริษัทมีส่วนในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ การที่จะนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้น่าเชื่อถือหรือมีคุณค่าในสายตาผู้บริโภคนั้น ผู้ขายจะต้องมีการวางผลิตภัณฑ์ ให้เห็นเด่นชัดแยกความแตกต่างและจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ให้เป็นอย่างชัดเจน เพื่อการสื่อสารของผลิตภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจได้ง่าย และในด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ซึ่งหมายถึง สินค้าและบริการที่ธุรกิจผลิตและพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด ซึ่งจากผลการศึกษาด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญส่งสินค้าถึงมือลูกค้าได้ถูกต้องตามรายการที่ระบุ ตรวจสอบการจัดส่งสินค้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ และส่งสินค้าถึงผู้รับในเวลาที่กำหนด ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรพร พินิจชอบ (2560 : 65) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งของกลุ่มผู้ค้าอีคอมเมิร์ซในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งของกลุ่มผู้ค้าอีคอมเมิร์ซในเขตกรุงเทพมหานคร มีทั้งสิ้น 6 ปัจจัย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ โดยทั้งหมดมีความพึงพอใจต่อผู้ประกอบการขนส่งสมัยใหม่มากกว่าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมมวดี โฆษิตานนท์ (2561 : 7) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งเอกชน เคอรี่ เอ็กซ์เพรส ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการขนส่งเอกชนเคอรี่ เอ็กซ์เพรส ในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. บริษัทขนส่งพัสดุควรพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกิจการ ให้มีศักยภาพทั้งด้าน Hard skill เป็นทักษะหรือความสามารถที่ใช้ในการทำงาน และ soft skill เป็นทักษะความสามารถเชิงสมรรถนะที่ช่วยสนับสนุนให้การทำงานสำเร็จได้ เพื่อยกระดับการบริการ การแก้ไขปัญหา และการตอบสนองความต้องการ ที่นำไปสู่การสร้าง ความเชื่อมั่นและความประทับใจให้กับผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

2. บริษัทขนส่งพัสดุควรมุ่งเน้นส่งเสริมการตลาดของกิจการ ที่สามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการได้หลากหลายยิ่งขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดการบริการ สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อย่างละเอียด ต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งมีรูปแบบการส่งเสริมการตลาดที่หลากหลาย เช่น การสะสมคะแนนเพื่อแลกสิทธิประโยชน์ การลดค่าบริการจัดส่ง การคิดค่าบริการแบบเหมา เป็นต้น เพื่อสร้างแรงกระตุ้นกับผู้ใช้บริการให้ตัดสินใจเลือกใช้บริการมากยิ่งขึ้น

3. บริษัทขนส่งพัสดุควรมีการขยายช่องทางการสื่อสาร ที่ให้ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อกับบริษัทขนส่งพัสดุได้อย่างสะดวก หรือการสร้างช่องทางในการรับบริการโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความสะดวกรวดเร็ว หรือเพิ่มช่องทางในการรับข้อมูลป้อนกลับ (feedback) จากผู้ใช้บริการ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้บริการ

4. บริษัทขนส่งพัสดุควรมีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการอยู่เสมอ พัฒนาสินค้าและบริการให้มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมทั้งตรวจสอบวิธีการให้บริการ ข้อมูลการให้บริการ เช่น ติดตามและตรวจสอบสถานะของพัสดุ จุดให้บริการ ราคาเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นต้น ผ่านทาง Website และ Application ของกิจการ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในมิติอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิ การรับรู้ของผู้ใช้บริการ การบริหารความสัมพันธ์ ความภักดีของผู้ใช้บริการ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ในการวางแผนธุรกิจให้ตรงกับความ ต้องการของผู้ใช้บริการ และตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้บริการให้ได้มากที่สุด

2. ควรขยายขอบเขตศึกษาให้กว้างขึ้น ทั้งในส่วนของกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่ที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่ที่สามารถนำมาวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบกัน ทำให้เกิดความเข้าใจในแง่มุมอื่น ๆ เพิ่มเติม และสามารถนำไปสร้างโอกาสการแข่งขันทางธุรกิจได้

3. ควรศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมโดยใช้วิธีวิจัยในรูปแบบอื่น เช่น เชิงคุณภาพ เชิงผสมผสานวิธี เพื่อให้ เกิดองค์ความรู้เชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ ทำให้สามารถนำไปพัฒนาการบริหารจัดการธุรกิจ ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก หมีปาน และกนกพร ชัยประสิทธิ์. (2564). อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส จำกัด ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*. 10 (1), 25-33.
- จักรกฤษณ์ ดวงพิศตรา. (2543). *หลักการขนส่ง*. กรุงเทพมหานคร: เอช อาร์เซ็นเตอร์.
- จุไรพร พินิจชอบ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งของกลุ่มผู้ค้าอีคอมเมิร์ซในเขตกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา กิ่งจำปา และวีรวิทย์ เลิศไทยตระกูล. (2558). การรับรู้คุณภาพบริการของผู้รับบริการโรงพยาบาลเอกชนในเขตจังหวัดชลบุรี (การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณิชภัทร บัวแก้ว และกฤษฎา เขียววัฒนสุข. (2561). การเปรียบเทียบลักษณะผู้ใช้บริการ คุณภาพบริการที่ได้รับและประสิทธิภาพที่ได้รับ ที่ส่งผลต่อการใช้บริการซ้ำของบริษัท ขนส่งเคอรี่ เอ็กซ์เพรส จำกัด และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศร*. 6 (4), 1782-1796.
- ทิพย์มณฑา เหล่ากลีการ และชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา. (2563). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการให้บริการขนส่งสินค้าและพัสดุดระหว่างเจแอนด์ที เอ็กซ์เพรส และเคอรี่เอ็กซ์เพรส. *วารสารศิลปการจัดการ*. 5 (1), 45-57.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัย : แนวปฏิบัติสู่ความสำเร็จ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ยูแอนดีไอ อินเตอร์ มีเดีย.
- พชร ผดุงญาติ และกนกพร ชัยประสิทธิ์. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7 Ps) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการบริษัทขนส่ง เปรียบเทียบระหว่าง ไปรษณีย์ไทยกับ Kerry Express ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*. 8 (1), 117-129.
- วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งพัสดุดจากการตลาดแบบออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 3 (1), 15-26.
- ศุภรัตน์ อภิชาติวงศ์ชัย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกใช้บริการการขนส่งทางบกของ บริษัท เอ็น.พี.เอ็ม. ทรัค แอนด์ ทรานสปอร์ต จำกัด (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร.

- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). โควิดระบาดหนักกระทบขนส่งสินค้า. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/Lastmile-Deli-very-z3250.aspx>.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). ETDA เผยมูลค่าอีคอมเมิร์ซไทย ปี 63. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.etda.or.th/th/pr-news/ETDA-Reveals-the-Value-of-e-Commerce-in-2021.aspx>.
- อัคราวิทย์ โฆษิตานนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งเอกชน เคอรี่ เอ็กซ์เพรส ในกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Aaker, D. A., Kumar, V. and Day, G. S. (2001). *Marketing Research*. New York : McGraw Hill.
- Bearden, B., Ingram, T. & LaForge, B. (2004). *Marketing, principles and perspectives* (The international ed.). New York: McGraw-Hill.
- Brace, N., Kemp, R., & Snelgar, R. (2012). *SPSS for Psychologists*. (5th ed.). New York: Palgrave Mcmillan.
- Carver, C., and Scheier, M. (2004). *Perspectives on personality*. (5th ed.). Boston: Pearson.
- Cascio, W. F. (2015). Industrial–organizational psychology: Science and practice. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. 879–884.
- Cochran, W. G. (1997). *Sampling techniques*. Hoboken, NJ John Wiley & Sons, Inc.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essential of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Etzal, Michael J., Walker, Bruce J., & Stanton, William J. (2001). *Marketing*. (12th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Kotler, Philip. (2000). *Marketing management*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, Philip & Keller, Kevin Lane. (2012). *Marketing Management*. (12th ed.). Edinburgh Gate: Pearson Education Limited.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*. 2 (1), 49-60.
- Schiffman, G. and, L. Kanuk. (1997). *Consumer Behavior*. (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall International.

Using Communicative Activities to Enhance English Speaking Skills of The First-Year High Vocational Students at Prachinburi Technical College

Sirani Songsri and Krishna Kosashunhanan

Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand

Corresponding Author E-mail: krishna_k@rmutt.ac.th

Abstracts

This research aimed 1) to improve speaking skills achievement of first-year high vocational students at Prachinburi Technical College using communicative language activities, and 2) to investigate students' satisfaction towards using communicative language activities. The quasi-experimental with one-group pretest-posttest to examine the students' speaking skills was employed in this research. The participants were 34 first-year high vocational students who enrolled in English for communication course in the first semester, in the Academic year of 2022. Four research instruments were implemented: 1) pre-test and post-test, 2) seven lesson plans with 4 topics, 3) speaking evaluation form, and 4) questionnaire. The purposive sampling method was used to select the participants. The pre-test and post-test data were analyzed using mean average, standard deviation, and dependent t-test. The satisfactory questionnaire data was assessed using a 5-point Likert scale. The results were found that: 1) the difference between the pre-test and post-test after using communicative language activities, the students' speaking skills were significantly different ($\text{sig} = 0.00, p < 0.05$). The average mean score of students' post-tests (13.15) was higher than the pre-test (7.88), 2) The students' satisfactions towards using communicative language teaching was high with an overall average of 4.40 and the standard deviation was 0.49. According to the results, using communicative language activities is effective in enhancing students' speaking skills.

Keywords: Communicative Language Activities; English Speaking Skills; High Vocational Student

Introduction

"The 21st century is the world of information technology"; the internet has changed the world to be "the global village". People all around the world can learn from each other through social media as they are in the same places. According to P21 one of the core subjects is English which is essential for learners in the 21st Century. Nowadays, English is the international language for communication and it is an important tool to communicate in all aspects of global society, business, education, technology, medication, entertainment, and so on. And also, many companies use English as an official language, and English ability is required when applying for work. Especially speaking skills that are more important than other aspects, people worldwide communicate by speaking English. Therefore, it can be said that English-speaking skills become an important tool for communication in a global society, students should have more opportunities to speak English, and they should be provided simulation in speaking English in their classroom to enhance their English-speaking skills to prepare them to get more opportunities on their future job or any chance in their life.

* Received: May 3, 2022; Revised: May 18, 2022; Accepted: May 19, 2022

English for communication is one of the compulsory subjects for first-year high vocational students, which are expected to communicate daily with other people. According to English is the standard language for people to speak to others who speak English for many purposes. And also, In the world, many countries use English as a medium of communication

According to the Vocational Education Commission curriculum for certificate students in 6 semesters, English subjects are provided with 6 credits, 1 credit for each semester. Regarding English subjects which have been implemented every semester, thus students are expected to be able to speak English fluently and accurately.

Currently, first-year high vocational students, who were the certificate students last semester and provided to study English subjects with 6 credits still cannot speak English as expected, they cannot respond in English, they cannot ask in English though they have some questions, they cannot even use classroom language which is simple sentences with the teacher. They always keep silent when the teacher asks questions as they have no opportunity to speak English in their everyday life or even in their classroom. Moreover, they always speak Thai to their classmates and teachers in English classrooms. In addition, activities in English classrooms do not support them to speak English as they should be. They are provided with studying from books, more writing, and reading than speaking, and they lack encouragement and self-confidence to speak English as same as stated that the most important language skill that is used in everyday life is speaking but for Thai students, their English-speaking skills are very low. According to students in an EFL classroom cannot use English in real-life situations. Lack of self-confidence and avoid communicating with foreigners as they are unable to communicate appropriately and correctly. If this phenomenon continues, it is difficult to get opportunities required for people who can speak English as Harahap, Ramadani, Sanuisi, Sinaga, & Tampubolon (2021:8) pointed out that students who are not being able to speak English will encounter difficulty in finding work.

According to the reason stated above, the researcher has been interested in the development of English-speaking skills by using communicative language activities to enhance the English-speaking skills of first-year high vocational students at Prachinburi Technical College.

Research Objectives

The research aims to fulfill the two following purposes.

1. To improve speaking skills achievement of first-year high vocational students at Prachinburi Technical College using communicative language activities.
2. To investigate students' satisfaction towards using communicative languageactivities.

Research Methodology

This research used the quasi-experimental with one-group pretest-posttest to examine the students' speaking skills before and after using communicative activities. This chapter presents the research methodology which includes four parts: (1) research population; (2) research instruments; (3) data collection; and (5) data analysis.

Table 1 Research Design

O ₁	X	O ₂
Pre-test: Ten questions with 4 picture cards.	Treatment: Three communicative language activities were implemented according to the seven lesson plans.	Post-test: The same Ten questions with 4 picture cards.

1. Research Participants: The participants were 36 first-year high vocational students who enrolled in English for communication course at Prachinburi Technical College, in the Academic year 2022. They were selected by using the purposive sampling method.

2. Research Instruments: There are four research instruments in this research.

2.1 Pre-test and post-test with 10 questions and 4 picture cards.

2.2 Seven lesson plans with 4 topics including asking and giving personal information, asking and giving directions, talking about the weather, and telling the time.

2.3 A speaking evaluation form was adapted from *Testing English as a Second Language* which consists of four aspects:

- pronunciation
- grammar and vocabulary
- fluency
- comprehension

Each aspect was evaluated on five rating scores ranking from 1- 5 (least - highest).

This form was created to evaluate students' speaking skills before and after using communicative activities.

2.4 A questionnaire was adapted from Phisutthangkoon (2012:54) which was created to investigate students' satisfaction towards using communicative activities. There were 10 Likert-type items including five points rating scale as follows:

- 5 Strongly Agree
- 4 Agree
- 3 Neutral
- 2 Disagree
- 1 Strongly Disagree

Additionally, all research instruments were validated and piloted with 10 first-year high vocational students before implementing and inspected the validity by three experts which resulted in a high degree of congruence at.....

3. Data collection

3.1 A pretest was provided to the students to evaluate their speaking skills.

3.2 7 lesson plans with communicative language activities were used in an English classroom with 36 students.

3.3 A post-test was provided after using communicative language activities.

3.4 The satisfaction questionnaire with 10 questions was conducted.

3.5 The data and statistical analysis were calculated by SPSS.

4. Data Analysis

4.1 The pre-test and post-test data were analyzed using mean average, standard deviation, and dependent t-test.

4.2 The satisfactory questionnaire data was assessed using a 5-point Likert scale as follows:

- 4. 51 – 5.00 Excellent
- 3.51 - 4.50 Very Good
- 2.51 - 3.50 Good
- 1.51 - 2.50 Fair
- 1.00 - 1.50 Poor

Conceptual framework

The conceptual framework of this research includes the theory of communicative language teaching, communicative activities, and speaking skills as follows.

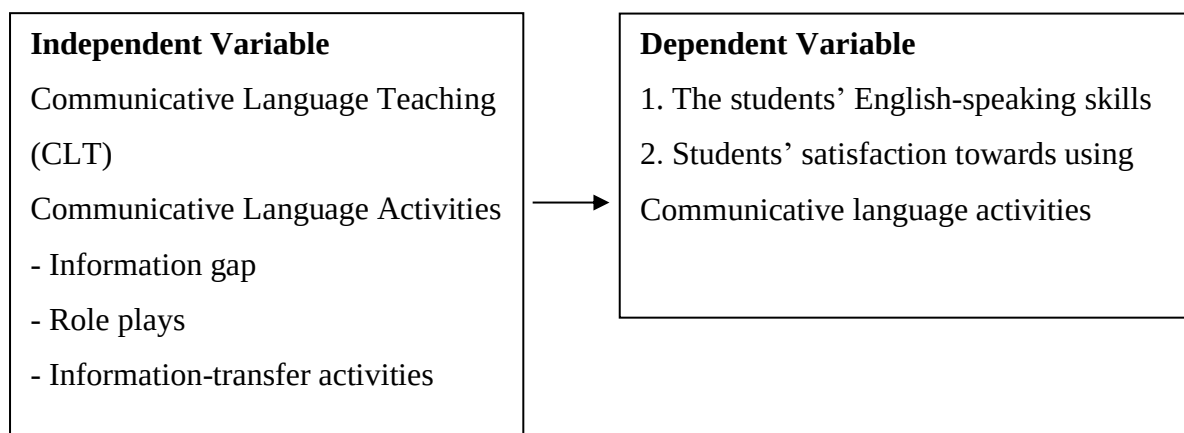

Figure 1. Conceptual Framework

Results

This section shows the data analysis of using communicative language activities to enhance speaking skills. The participants were 34 first-year high vocational students in the Academic year of 2022 at Prachinburi Technical College. The results were presented as follows:

Table 4.1 The comparison of mean scores between the pre-test and the post-test

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Posttest	13.15	34	2.664	.457
Pretest	7.88	34	2.772	.475

Table 4.1 shows the result of the comparison of mean scores before using and after using communicative language activities. The achievement scores of the post-test were higher than the pre-test.

Table 4.2 The comparison of achievement

		Paired Samples Test							
		Paired Differences							
					95% Confidence Interval of the Difference				
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	Lower	Upper	t	df	Sig. (2-tailed)
Pair 1	Posttest - Pretest	5.265	2.005	.344	4.565	5.964	15.313	33	.000

Table 4.2 shows the comparison of mean scores before and after using communicative language activities. The pre-test and post-test achievement scores are significantly different at 0.05. The different mean scores of the post-test and the pretest were 5.265, the t-test was 15.313 and the standard deviation was 2.005.

Table 4.3 The mean scores and SD scores of the students' satisfaction towards using communicative language activities

The students' satisfaction towards using communicative language activities	$\bar{X}$	S.D.	Interpretation
1. Communicative activities are interesting.	4.59	0.49	Excellent
2. Communicative activities can encourage me to speak English.	4.44	0.50	Very Good
3. Communicative activities help me to improve my English-speaking abilities.	4.41	0.49	Very Good
4. Communicative activities help me to understand the conversation.	4.24	0.42	Very Good
5. Communicative activities help me to improve my vocabulary.	4.26	0.44	Very Good
6. Communicative activities help me to improve my pronunciation.	4.38	0.49	Very Good
7. I enjoy communicative activities in class.	4.38	0.49	Very Good
8. I have more confidence to speak English after I participated in communicative activities.	4.21	0.58	Very Good
9. I have more chances to speak English in communicative activities.	4.47	0.50	Very Good

10. Communicative activities help me speak English more fluently and with accuracy.	4.65	0.48	Excellent
Average	4.40	0.49	Very Good

Table 4.3 shows the student's satisfaction after using communicative language activities. The overall average was 4.40 which demonstrated that students' satisfaction towards using communicative language activities at a high level. The question number 10; communicative activities help me speak English more fluently and with accuracy and the question number 1; communicative activities are interesting were the questions that the students gave the highest score at 4.65 and 4.59. The question number 8; I have more confidence to speak English after I participated in communicative activities was the question that the students gave the lowest score at 4.21. Moreover, the students gave the opinion about using communicative language activities that these activities helped them study without stress and made them relax while doing activities with friends.

Discussions

The research aimed 1) to improve the speaking skills achievement of first-year high vocational students at Prachinburi Technical College using communicative language activities, and 2) to investigate students' satisfaction towards using communicative language activities. The conclusions and discussions are as follows:

The Difference between the Students' Speaking Scores on the Pre-test and Post-test

The results of this research indicated that the difference between the pre-test and post-test after using communicative language activities, the students' speaking skills were significantly different ($\text{sig} = 0.00, p < 0.05$). The average mean score of students' post-tests (13.15) was higher than the pre-test (7.88). According to the results, the students' speaking skills were improved after using communicative language activities. As there are different types of activities to provide them with opportunities to improve their speaking skills in the target language and especially their self-confidence. Similar to Pariyanuch and Natthicha (2017), students speaking skills were improved because of using communicative language activities.

Students' Satisfaction towards Using Communicative Activities

The results of this research revealed the overall average was 4.40 and the standard deviation was 0.49. According to the student's satisfaction towards using communicative language activities in the classroom, the highest mean score was item 10 ($M = 4.65, S.D. = 0.48$); communicative activities help me speak English more fluently and with accuracy and followed by item 1 ($M = 4.59, S.D. = 0.49$); communicative activities are interesting. Due to these results, it can be implied that using communicative language activities provided the students with great opportunities to speak English to each other and the activities also helped them speak fluently and with accuracy. Moreover, the activities are interesting because there are many activities that provided them to talk, discuss, and do activities with friends. Likewise, Muhassin (2016) revealed that the students give positive satisfaction in using communicative activities in the teaching-learning process.

Recommendation

Suggestions for further studies

These recommendations might be beneficial for English teachers and researchers who are interested in implementing communicative language activities in the classroom.

1. Listening and speaking skills should be improved in a classroom at the same time.
2. Interviews should be included in research instruments to correct in-depth information.
3. Communicative language activities should be implemented in ESP courses.

References

- Brown, H. D. (2004). *LANGUAGE ASSESSMENT Principles and Classroom Practices*. Newyork: Pearson Education.
- Harahap, N. H., Ramadani, Sanusi, A., Sinaga, D. P., & Tampubolon, M. (2021). The Increasing of Students' English Speaking by Using Communicative Language Teaching (CLT) through Online Learning in Pandemic Covid- 19. *Budapest International Research and Critics Institute-Journal, Volume 4 No. 4*.
- Luoma, S. (2009). *Assessing Speaking*. Cambridge University Press.
- Mead, N. A., & Rubin, D. L. (1985). *Assessing Listening and Speaking Skills*. *ERIC Digest*.
- Phisutthangkoon, K. (2012) . *THE USE OOF COMMUNICATIVE ACTIVITIES TO DEVELOPT ENGLISH SPEAKING ABILITY OF YEAR DIPLOMA VOCATIONAL STUDENTS*. (Master Degree) . Srinakharinwirot University, Srinakharinwirot University.
- Richard, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. the United State of America: Cambridge University Press.
- Savignon, S. J. (2001). Communicative Language Teaching for the Twenty-First Century. In T. Edition (Ed.), *Teaching English as a Second or Foreign Language*. Boston: Heinle & Heinle, 2001.
- Spratt, M., Pulverness, A., & Williams, M. (2011). *The TKT Teaching Knowledge Test Course*. Cambridge: Cambridge University Press

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

**The Development of Task-Based Learning Activities Combined with
Electronic Media to Enhancing English Writing
Ability for Grade 5 Students**

นันทวัน วิรุณภักดิ์,

วิเชียร อารังโสทธิสกุล และ อังคณา อ่อนธานี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Nantawan Wirunphak ,

Wichian Thamrongsothisakul and Angkana Onthanee

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nantawanw63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75 2) ทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรม โดยดำเนินใช้ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 2 ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านหนองตะเคียน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 9 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

* วันที่รับบทความ: 27 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 19 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 20 พฤษภาคม 2565

Received: April 27, 2022; Revised: May 19, 2022; Accepted: May 20, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประสิทธิภาพพบที่เรียน (E1/E2) เท่ากับ 75.11/77.78 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียน ($\bar{x} = 37.89$, S.D. = 4.40) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 33.11$, S.D. = 3.86) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=8.35, sig=.00$)

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน; สื่ออิเล็กทรอนิกส์; ความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ

Abstracts

This study; " The development of task-based learning activities in combined with electronic media to enhancing English writing ability for grade 5 students" The objectives of this study are 1) create and find the efficiency of The development of task-based learning activities in combined with electronic media to enhancing English writing ability for grade 5 students based on the criterion 75/75 and 2) try using The development of task-based learning activities in combined with electronic media to enhancing English writing ability for grade 5 students. They compared their ability to write between before and after using the activities. The study has been conducted by 2 steps research methodology and development. A sample group was nine Grade 5 students who were studying during semester2 academic year, 2021 at Bannongtakhian School, Khanu Woralaksaburi District, Kamphaeng Phet Province, Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 2 that were chosen by Sample random sampling. The research instrument is task-based learning activities in combined with electronic media to enhancing English writing ability for grade 5 students. English writing ability test. The data were analyzed by using mean, standard deviation, and t-test dependent. The results revealed that

1. The task-based learning activities in combined with electronic media to enhancing English writing ability for grade 5 students had the efficiency (E1/E2) at 75.11/77.78 which mean it met the criterion 75/75.

2. The comparison of English writing ability during studying and studying that using task-based learning activities in combined with electronic media to enhancing English writing ability for grade 5 students. The post-test scored an average at ($\bar{x} = 37.89$, S.D.=4.40) were significantly higher than the pre-test scored an average at ($\bar{x} = 33.11$, S.D. = 3.86) studying at .05 ($t=8.35, sig=.00$).

Keywords: Learning activities by using Task-based learning; Electronic media; English writing ability

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ โดยกำหนดให้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ที่ประกอบไปด้วยสาระทั้งหมดจำนวน 4 สาระ คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษาด้วยความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระอื่น และภาษาด้วยความสัมพันธ์กับชุมชนโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 19) และยังสอดคล้องกับแนวคิดในการ พัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้นักเรียนต้องสามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยและอังกฤษ เพื่อเตรียมพร้อมและ พัฒนาความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของเด็กไทยสู่ยุคของประชาคมอาเซียน การเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือว่าเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายๆ ด้านทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอันนำไปสู่การปรับตัวเพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ (รมณียา สุธรรมจรรยา, 2558 : 75) โลกกำลังขับเคลื่อนเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การพัฒนาทางการศึกษาก้าวไกลตามเทคโนโลยีด้วยเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไว้อย่างมากมาย เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อำนวยความสะดวกในด้านการค้นคว้า ค้นหา ข้อมูลความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน ซึ่งโลกในยุคดิจิทัลความสามารถด้านภาษาเป็นเรื่องที่สำคัญมากในปัจจุบันเนื่องจากผู้คนทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารกัน ซึ่งถ้าหากใครสามารถสื่อสารภาษากลางของโลกได้ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลนั้นในหลายๆ ด้าน เช่น การท่องเที่ยว การติดต่อซื้อขายสินค้ากับต่างประเทศ หน้าที่การงานในต่างประเทศ เป็นต้น และภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีแนวโน้มที่จะเป็นภาษาที่ผู้คนทั่วไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากที่สุด ดังนั้นเด็กทุก ๆ คนสมควรที่จะอ่านออกเขียนได้เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับนานาประเทศในอนาคตเพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาประเทศ

การศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีทักษะรอบด้าน มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ภาษาอังกฤษจึงเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาและการดำเนินชีวิต ปัจจุบันเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การเขียนจึงเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในสังคมโดยเฉพาะการเขียนสื่อสารทางสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้นทักษะการเขียนโดยเฉพาะการเขียนภาษาอังกฤษจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่ต้องพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทักษะการเขียนจัดเป็นทักษะที่ยากที่สุดในทักษะทั้ง 4 คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพราะการเขียนเป็นการเปลี่ยนภาษาพูดให้เป็นสัญลักษณ์คือตัวอักษร โดยที่ผู้เขียนต้องเลือกและรวบรวมความคิด คำ หรือประโยคมาจัดเรียงเรียงเป็นข้อความที่ต่อเนื่อง และเป็นข้อความที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับความต้องการของผู้เขียน การเขียนเป็นทักษะที่ต้องผ่านกระบวนการทางความคิดหลายขั้นตอน การเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญทักษะหนึ่งที่ใช้ใน

การสื่อสาร และยังมีความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศต่อนักเรียน ซึ่งนักเรียนใช้การเขียนเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ของตนเอง แม้ว่าการเขียนจะมีความสำคัญ แต่นักเรียนส่วนใหญ่กลับไม่ให้ความสำคัญกับการฝึกฝนให้เกิดทักษะการเขียน สาเหตุเนื่องมาจากกระบวนการเขียนมีความยุ่งยากซับซ้อน เพราะการเขียนต้องอาศัยกระบวนการทางความคิด และการเรียบเรียงความคิดเพื่อสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างเข้าใจ ดังคำกล่าวว่า การเขียนภาษาอังกฤษประกอบไปด้วยกระบวนการหลายขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการรวบรวมความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน การลำดับเรียบเรียงความคิด และการเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อนำมาใช้ในการถ่ายทอดให้เป็นข้อความ เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ผู้เขียนตั้งไว้ ฉะนั้นผู้เขียนจะต้องสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ และฝึกฝนการเขียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้เขียนจึงจะสามารถสร้างสรรค์งานเขียน ออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนมา หมากุล, 2540 : 163) ยิ่งเราใช้ความพยายามในการเขียนมากเท่าไร เราจะยิ่งพบเรื่องราวใหม่ๆ ให้นำมาเขียนมากขึ้นเท่านั้น จะเห็นได้ว่าการเขียนมีกระบวนการและขั้นตอนที่ซับซ้อนมากกว่าทักษะอื่น ๆ

จากการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนบ้านหนองตะเคียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยตรวจสอบจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายงานสรุปผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ผลการประเมินทั้ง 4 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พบว่าความรู้ความสามารถของนักเรียนในส่วนของวิชาภาษาอังกฤษยังต่ำกว่าผลการประเมินระดับประเทศ และเป็นวิชาที่มีผลการประเมินต่ำสุดจากทั้งหมด 4 วิชา ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาปัญหาดังกล่าว พบว่านักเรียนไม่สามารถเขียนภาษาอังกฤษได้เนื่องจากไม่มีความรู้ในด้านการเขียน ไม่เข้าใจคำศัพท์ การใช้ประโยค รายละเอียดหรือรูปแบบโครงสร้างและไวยากรณ์ที่ถูกต้อง อีกทั้งทักษะการเรียนภาษาอังกฤษทั้ง 4 คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จำนวนนักเรียนที่มีทักษะในด้านการเขียนมีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับทักษะอื่น ๆ จึงเป็นปัญหาส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษต่ำ และส่งผลให้ไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อีกด้วย

การเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเป็นฐาน (Task-based Learning) เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์เพื่อช่วยในเรื่องของการบริหารจัดการชั้นเรียน ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และมีโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างแท้จริง และสร้างสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น ดังผลงานวิจัยของบัณฑิต อนุญาหงษ์ (2557 : 64) ซึ่งได้ทำการวิจัยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานเพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่ได้รับการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี อีกทั้งนักศึกษาที่ได้รับการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.38

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการเรียนรู้ นักเรียนควบคุมการเรียนรู้ตามความต้องการและความสามารถของตนเอง ขยายขอบเขตของการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกหนทุกแห่ง กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการสื่อสารในสังคม ช่วยให้นักเรียนมุ่งมั่นในการสร้างผลงานของตนเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือการปฏิสัมพันธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของประกอบ กรณีกิจ (2552 : 34-37) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเรียน การสอนในรูปแบบใหม่ที่อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการเรียนรู้ สามารถที่จะเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่มีข้อจำกัด มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เพื่อตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้นักเรียนมุ่งมั่นในการสร้างผลงานของตนเอง นักเรียนรู้สึกภูมิใจเมื่อได้นำผลงานที่สร้างขึ้น จากการนำเสนอผลงานของตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเป็นสื่อกลางที่ง่ายต่อการเข้าถึง เอื้ออำนวยให้กับการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ไม่จำกัดเวลา สถานที่ และบุคคล นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามศักยภาพของตนเอง รู้จักใช้เครื่องมือช่วยเหลือในการเรียนรู้ สร้างความรับผิดชอบ ความมั่นใจในตัวเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือการปฏิสัมพันธ์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสอนแบบภาระงานเป็นฐานให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาในด้านการศึกษากฎเกณฑ์ทางภาษา(ไวยากรณ์) ร่วมกับการประยุกต์ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านภาระงานเขียนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งวิธีการที่สามารถพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษ โดยจะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะในการเขียน และเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น ทางผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นโดยอิงเนื้อหาจากหนังสือเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมถึงแนวทางในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับการศึกษาในยุคปัจจุบัน ตลอดจนนำไปพัฒนาทักษะและศักยภาพของนักเรียนต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรม

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านหนองตะเคียน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกสุ่มตัวอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

5. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินและตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม พบว่า ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 1 เข้าใจภาระงานและกฎเกณฑ์ทางภาษาก่อนปฏิบัติภาระงาน(Pre-task) มีความเหมาะสม 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 2 วงจรภาระงาน (Task cycle) มีความเหมาะสม 4.75 อยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจโดยเน้นกฎเกณฑ์ทางภาษา (Language focus) มีความเหมาะสม 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมของกิจกรรม มีค่าความเหมาะสม 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลชาณุวรลักษบุรี จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และเวลา

2.2 นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ปรับปรุงแล้ว ไปหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็กโดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลชาณุวรลักษบุรี จำนวน 9 คน

3. นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองตะเคียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย จำนวน 9 คน ทำการชี้แจงและทำการทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้มาจากการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย จำนวน 9 คน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเป็นเวลา 14 ชั่วโมง

5. หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม จำนวน 14 ชั่วโมง ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบหลังเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำผลคะแนนที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75 ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์จากสูตร E1/E2 ดังนี้

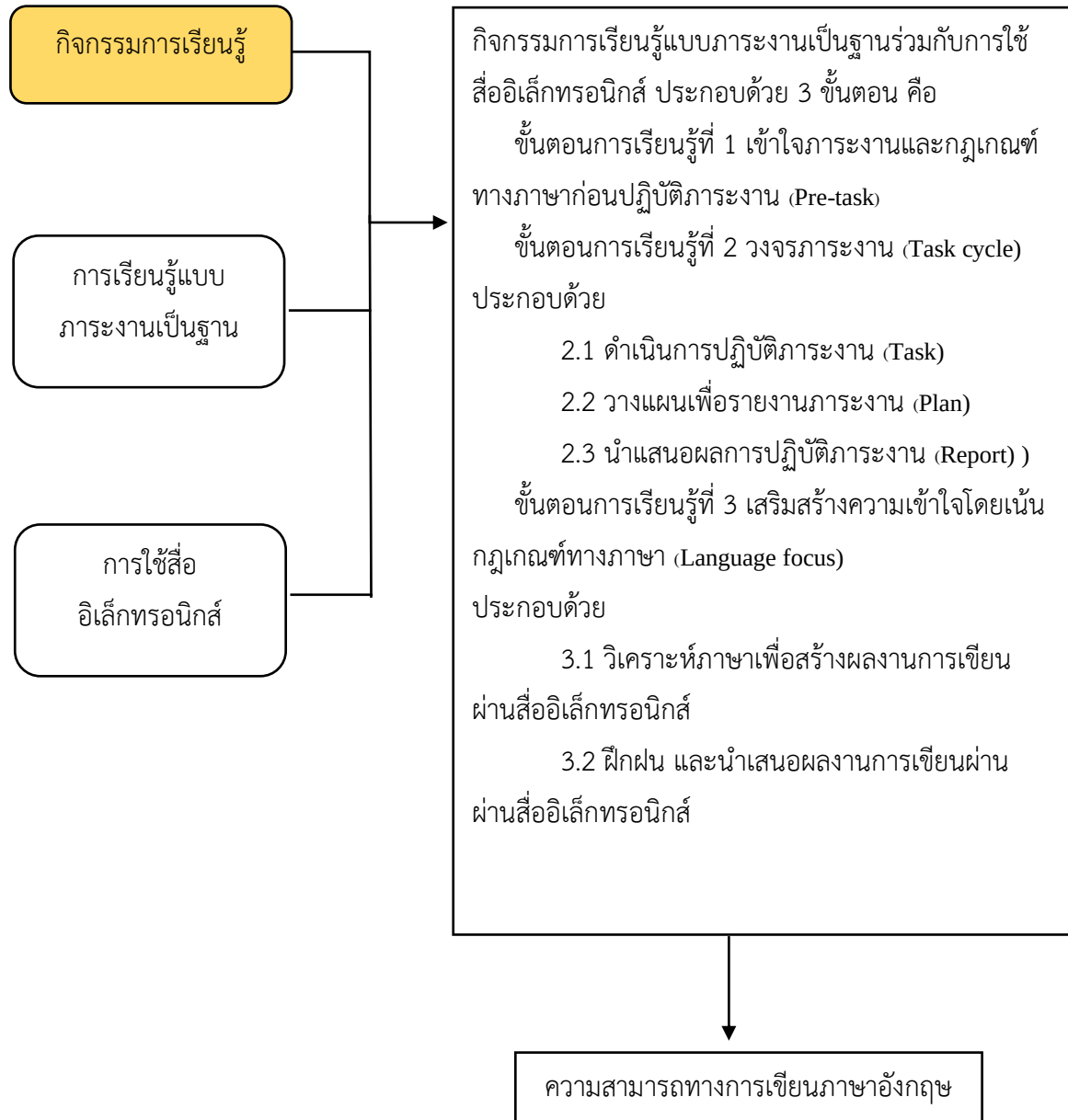
2.2.1 หาค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและหลังเรียนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (E1)

2.2.2 หาค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (E2)

3. เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 พบว่า

1.1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 1 เข้าใจภาระงานและกฎเกณฑ์ทางภาษาก่อนปฏิบัติภาระงาน (Pre-task) ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 2 วงจรภาระงาน (Task cycle) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 2.1 ดำเนินการปฏิบัติภาระงาน (Task) 2.2 วางแผนเพื่อรายงานภาระงาน (Plan) 2.3 นำเสนอผลการปฏิบัติภาระงาน (Report)) และขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจโดยเน้นกฎเกณฑ์ทางภาษา (Language focus) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 3.1 วิเคราะห์ภาษาเพื่อสร้างผลงานการเขียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 3.2 ฝึกฝน และนำเสนอผลงานการเขียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.2 การพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 คน พบว่า ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 1 เข้าใจภาระงานและกฎเกณฑ์ทางภาษาก่อนปฏิบัติภาระงาน (Pre-task) มีความเหมาะสม 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 2 วงจรภาระงาน (Task cycle) มีความเหมาะสม 4.75 อยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจโดยเน้นกฎเกณฑ์ทางภาษา (Language focus) มีความเหมาะสม 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสม 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง “What do you do to help our planet?” โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านสาระสำคัญมีความเหมาะสม 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านจุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.89 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านสื่อมีความเหมาะสม 4.83 อยู่ในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.78 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด

และการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง “My favorite activity” โดยจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านสาระสำคัญมีความเหมาะสม 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านจุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.89 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.47 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านสื่อมีความเหมาะสม 4.83 อยู่ในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.89 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม 4.79 อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ที่มีระดับผลการเรียน สูงกว่าปานกลาง ปานกลาง และต่ำกว่าปานกลาง อย่างละ 1 คน พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพพบทเรียน (E1/E2) เท่ากับ 67.33/71.33 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ขณะที่ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ที่มีระดับผลการเรียน สูงกว่าปานกลาง ปานกลาง และต่ำกว่าปานกลาง อย่างละ 3 คน มีประสิทธิภาพพบทเรียน (E1/E2) เท่ากับ 75.11/77.78 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

2. การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียน ($\bar{x} = 37.89$, S.D. = 4.40) สูงวก่อนเรียน ($\bar{x} = 33.11$, S.D. = 3.86) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=8.35$, sig=.00) ดังนั้น นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถพัฒนาความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นวก่อนเรียน

การทดสอบความสามารถ ทางการเขียนภาษาอังกฤษ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	9	50	33.11	3.86		
หลังเรียน	9	50	37.89	4.40	8.35*	0.0000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญที่ค้นพบมาอภิปรายผล โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. จากการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีค่าความเหมาะสม 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.39) ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สารการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิเคราะห์โครงสร้างรายวิชา ตัวชี้วัดของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมถึงการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน ศึกษาขั้นตอนและหลักการหาประสิทธิภาพของรัตนะ บัวสนธ์ (2552 : 75) และ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 7 – 20) และศึกษาแนวคิดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานตามแนวคิดของ วิลลิส (Jane Willis, 1996 : 7) ที่อธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐานว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นก่อนปฏิบัติ (Pre-task)

2. ขั้นปฏิบัติงาน (Task cycle) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การดำเนินงานปฏิบัติ (Task) การวางแผนรายงาน (Plan) และการรายงาน (Report) 3. ขั้นการเรียนรู้รูปแบบภาษา (Language focus) ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ภาษา (Language analysis) และขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) รวมถึงศึกษาแนวคิดของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของ ประกอบ กรณกิจ (2552 : 34-37) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเรียน การสอนในรูปแบบใหม่ที่อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการเรียนรู้ สามารถที่จะเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่มีข้อจำกัด มีการนำเทคโนโลยี ต่างๆ มาใช้เพื่อตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้ผู้เรียนมุ่งมั่นในการสร้างผลงานของตนเอง ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจเมื่อนำผลงานที่สร้างขึ้น จากการนำเสนอผลงานของ

ตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเป็นสื่อกลางที่ง่ายต่อการเข้าถึง เอื้ออำนวยให้การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ไม่จำกัดเวลา สถานที่และบุคคล ผู้เรียน สามารถเลือกเรียนได้ตามศักยภาพของตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อออกแบบและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Help our planet และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง Free time จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาการหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนและหลักการหาประสิทธิภาพของ รัตนะ บัวสนธ์ (2552 : 75) ที่อธิบายว่า การหาประสิทธิภาพ เป็นการนำเอานวัตกรรม การเรียนการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ในการทดลองนำร่อง (Try out) สำหรับตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการเรียนการสอน ควรมีการทดลอง 3 ลักษณะต่อเนื่องกัน คือ 1)การทดลองแบบ 1:1 2) การทดลองแบบ 3:3 และ3) การทดลองกับกลุ่มขนาดเล็ก รวมถึงได้ศึกษาการหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนและหลักการหาประสิทธิภาพของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 7 – 20) ที่อธิบายว่า ประสิทธิภาพ คือสภาวะหรือคุณภาพของสมรรถนะในการดำเนินงานเพื่อให้งานมีความสำเร็จโดยใช้เวลา ความพยายาม ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ มีการทดลอง 3 รูปแบบ คือ 1) การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) 2)การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) และ3)การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการนำไปหาประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำมาหาประสิทธิภาพของนักเรียน 3 คน พบว่า มีประสิทธิภาพกระบวนการเท่ากับ 62.22,63.33,66.67,66.67 และ 93.33 ตามลำดับ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 67.33 และมีประสิทธิภาพผลลัพธ์เท่ากับ 71.33 นั่นคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 67.33 /71.33 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ เนื่องจากเวลาในการทำแบบทดสอบน้อยเกินไป และหัวข้อที่กำหนดให้มีเนื้อหากว้างเกินไป ยากต่อการเข้าใจ เกิดความสับสนทำให้หลงประเด็นในการทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรมไปปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำกิจกรรมการเรียนรู้มาหาประสิทธิภาพกับนักเรียนจำนวน 9 คน พบว่า มีประสิทธิภาพกระบวนการเท่ากับ 78.52,70.00,72.22,71.11 และ 88.89 ตามลำดับ มีประสิทธิภาพกระบวนการเท่ากับ 75.11 และมีประสิทธิภาพผลลัพธ์เท่ากับ 77.78 นั่นคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ75.11/77.78 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 การที่ประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของไศภิต ศรีเสถียร (2563 : 75) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟังและการพูดภาษาเมียนมา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงปัญญา มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 77.67/78.52 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ปัทมาสน์ งามอนันต์ (2563 : 97) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมมิฟิเคชัน เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจและมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนา ยาง มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 75.31/74.44 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่า ($\bar{x}$ = 33.11) และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่า ($\bar{x}$ = 37.89) สรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานซึ่งเป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อการสอนภาษาต่างประเทศ เป็นหนึ่งในวิธีการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) มีหลักการที่เน้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษามากที่สุด โดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ โดยนักเรียนจะได้รับมอบหมายภาระงานให้ลงมือปฏิบัติหลังจากที่ได้รับตัวป้อนทางภาษา และคำแนะนำในการทำกิจกรรม โดยในระหว่างปฏิบัติภาระงาน นักเรียนจะต้องใช้ทักษะทางภาษาที่ตนมีในการปฏิบัติงานและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อให้ชิ้นงานหรือผลงานออกมาดีที่สุด นักเรียนจึงมีโอกาสได้ใช้ภาษาที่เป็นไปในลักษณะธรรมชาติและได้เรียนรู้การใช้ภาษาแบบองค์รวม นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ประกอบกับการนำแนวคิดของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้เพื่อตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้นักเรียนมุ่งมั่นในการสร้างผลงานของตนเอง ใช้ทักษะความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่เป็นของตนเองได้ รู้สึกภูมิใจเมื่อนำผลงานที่สร้างขึ้น จากการนำเสนอผลงานของตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้เห็นได้จากขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 1 เข้าใจภาระงานและกฎเกณฑ์ทางภาษาก่อนปฏิบัติภาระงาน (Pre-task) นักเรียนได้ช่วยกันระดมความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเตรียมคำศัพท์ สำนวน วลี รูปแบบประโยค จึงช่วยให้นักเรียนได้ฝึกและสร้างความคุ้นเคยกับคำศัพท์ วลี ประโยค ที่จะใช้ในการปฏิบัติภาระงาน นอกจากเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติภาระงานแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจการใช้ภาษาของตนเองมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 2 วงจรภาระงาน (Task cycle) เป็นขั้นที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติภาระงานเขียนเป็นคู่หรือกลุ่ม ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ นักเรียนจะใช้คำศัพท์ สำนวน วลี ประโยค การปฏิบัติภาระงานเขียนของตนเองและภาระงานเขียนกลุ่ม นอกจากนี้ยังได้ลงปฏิบัติภาระงานในสถานที่จริง เมื่อนักเรียนเกิดความสับสนในภาระงานเขียน นักเรียนก็จะพยายามศึกษาและแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆที่เกิดขึ้น จนเข้าใจและบรรลุการปฏิบัติภาระงานเขียน จากนั้นขั้นตอนที่นักเรียนนำเสนอผลการปฏิบัติภาระงานเขียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบวิดีโอและเสียงที่หน้าชั้นเรียน ร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย สรุปคำศัพท์ วลี รูปประโยคที่ได้ โดยบันทึกจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละกลุ่มที่นำเสนอ โดยไม่ขัดจังหวะในระหว่างการนำเสนอ ให้ข้อสรุป และเสนอแนะหลังจากที่นำเสนอเสร็จ และขั้นตอนการเรียนรู้ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจโดยเน้นกฎเกณฑ์ทาง

ภาษา (Language focus) จากการนำเสนอผลการปฏิบัติการงานการเขียนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม นักเรียนนำ คำศัพท์ วลี โครงสร้าง ประโยคต่างๆ มาวิเคราะห์ ร่วมกันพิจารณาเพื่อเปรียบเทียบความหมาย และวิธีการใช้ของโครงสร้างประโยค ร่วมกันเขียนสรุปโครงสร้างของประโยคแต่ละประเภท และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงงานเขียนของตนเอง พร้อมทั้งนำเสนอผลงานด้านการเขียนของตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อีกครั้ง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เหล่านี้ จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิลลิส (Willis, 1996 : 7) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเป็นฐาน (Task-based Learning) เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์เพื่อช่วยในเรื่องของการบริหารจัดการชั้นเรียน ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และมีโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างแท้จริง และสร้างสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิต อนุญาหงส์ (2557 : 64) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานปฏิบัติเพื่อเพิ่มความสามารถทางการเขียนของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น พบว่า นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่ได้รับการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติมีความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี และมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับวารุณี พุ่มจันทร์ (2564 : 4) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ การวิจัยครั้งนี้ได้นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนผู้เรียนมุ่งมั่นในการสร้างผลงานของตนเอง ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจเมื่อนำผลงานที่สร้างขึ้นจากการนำเสนอผลงานของตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประกอบ กรณีกิจ (2552 : 34-37) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการเรียน การสอนในรูปแบบใหม่ที่อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการเรียนรู้ สามารถที่จะเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่มีข้อจำกัด มีการนำเทคโนโลยี ต่างๆ มาใช้เพื่อตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้ผู้เรียนมุ่งมั่นในการสร้างผลงานของตนเอง ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจเมื่อนำผลงานที่สร้างขึ้น จากการนำเสนอผลงานของตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามศักยภาพของตัวเอง รู้จักใช้เครื่องมือช่วยเหลือในการเรียนรู้ สร้างความรับผิดชอบ และความมั่นใจในตัวเอง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒิชัย เทียมยศ (2563 : 65) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าความสามารถในการสร้างผลงานสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดย

ใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับดี และผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 แนวคิดของการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถพัฒนาความสามารถทางภาษาได้ ครอบคลุมทั้ง 4 ทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) และนักเรียนได้เรียนรู้ภาษาผ่านการลงมือปฏิบัติจริงๆ ดังนั้นจึงควรเลือกภาระงานที่เป็นเรื่องที่กระตุ้น ท้าทาย ความสนใจของนักเรียน คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถยืดหยุ่นเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้สอน ทั้งนี้ควรคำนึงถึงข้อจำกัดด้านเนื้อหา ความยากง่าย วัสดุ อุปกรณ์ และความพร้อมของนักเรียนเป็นสำคัญ

1.3 จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าการใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติภาระงานของนักเรียนในช่วงแรก นักเรียนไม่ค่อยมีเชื่อมั่น ไม่มีความมั่นใจ ในภาระงานเขียนของตนเอง มีความกังวลและไม่กล้าที่จะเขียนหรือเล่าเรื่องราวต่างๆ จึงใช้วิธีการให้ปฏิบัติภาระงานแบบกลุ่มหรือคู่ก่อนที่จะให้ปฏิบัติภาระงานเดี่ยว ในส่วนของขั้นตอนการปฏิบัติภาระงานและการรายงานหรือนำเสนอผลงาน ผู้สอนจะให้ใช้ภาษาไทยเท่าที่จำเป็น ส่งผลให้นักเรียนจะมีความมั่นใจมากขึ้น และกล้าใช้ภาษามากขึ้น ถึงแม้จะไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์แต่สามารถสื่อสาร

1.4 การจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้สอนควรให้อิสระในการตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการนำเสนอผลงานของนักเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามความคิดสร้างสรรค์ให้เต็มที่ตามศักยภาพของนักเรียน โดยที่ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น

1.5 ในแต่ละขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรสังเกตการปฏิบัติภาระงานของนักเรียนในแต่ละขั้นตอนไปด้วย เพื่อเป็นการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้าในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้มีนักเรียนบางกลุ่มที่ยังไม่เข้าใจหรือเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ครูผู้สอนควรอธิบาย สาธิต และยกตัวอย่างประกอบเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้พบว่าองค์ประกอบของการเขียน ด้านกลไกในการเขียนของนักเรียน เป็นส่วนที่นักเรียนทำได้ไม่ดีมากนัก เช่น การเขียนสะกดคำศัพท์ผิด การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและประเภทของประโยคผิด การเขียนตัวอักษรพิมพ์ใหญ่/พิมพ์เล็กไม่ถูกต้องตามเกณฑ์ของภาษานั้นๆ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการเขียนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านกลไกในการเขียนให้ดียิ่งขึ้น

2.2 เนื่องจากการสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากปัญหาที่พบในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ เกิดการแพร่ระบาดของโรคไวรัส (Covid2019) ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนไม่สามารถเดินทางมาเรียนได้ในรูปแบบปกติ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2.3 ควรนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐานร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรับใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นโดยปรับเนื้อหา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและวัยของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนในระดับชั้นอื่นๆเกิดการพัฒนาความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์*. 5 (3), 7-20
- บัณฑิต อนุญาหงส์. (2557). *การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานปฏิบัติเพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนของนักศึกษาศาสนาเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น*. สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น: สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา
- ประกอบ กรณีกิจ. (2552). *ผลของระดับความสามารถทางการเรียนรู้และแบบการให้ข้อมูลป้อนกลับในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตในวิชาการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปัทมาสน์ งามอนันต์. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมมีพีเคชั่นเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจและมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รมณียา สุธรรมจรรยา. (2558). ผลการใช้แอปพลิเคชันสำหรับสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษบนแท็บเล็ตวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตน์ บัสนันท์. (2562). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย.
- รัตนา มหากุล. (2540). การสอนทักษะการเขียน. ใน สมิตรา อังวัฒนกุล (บรรณาธิการ), ชุดเสริมประสิทธิภาพครู แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารุณี พุ่มจันทร์. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วุฒิชัย เทียมยศ. (2563). การจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไศยธิดา ศรีเสถียร. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟังและการพูดภาษาเมียนมา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Jane Willis. (1996). *A framework for task-based learning*. Harlow: Longman Pearson Education.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์

**Leadership in The Digital Age of School Administrator under the
Nakornsawan Secondary Education Service Area Office**

กัญญาภักดิ์ จุฑาพลกุล และ ทศนะ ศรีปัดดา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Kanyapak Jutaponlakul and Tussana Siputta
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, Email: kanyapakj63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ และ (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวนทั้งหมด 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent Samples) และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล อยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The objectives of this research (1) were to study the leadership in the digital age of school administrator under the Nakornsawan Secondary Education Service Area Office; and (2) to compare leadership in the digital age of school administrator under the Nakornsawan Secondary Education Service Area Office classified by educational level, work experience and size of educational. The sample group consisted of 324 teachers in schools under the Nakornsawan Secondary Education Service Area Office. By using basic statistics, i.e, mean, standard deviation t-test (Independent Samples) and F-test (One-way ANOVA).

The results of the research showed that 1) the study leadership in the digital age of school administrator under the Nakornsawan Secondary Education Service Area Office overall, it's at a high level. The highest mean is digital vision at a high level, followed by digital literacy at a high level and the lowest mean level was digital communication at a high level. 2) Comparison of leadership in the digital age of school administrator under the Nakornsawan Secondary Education Service Area Office classified by educational level, work experience and the size of the educational institutions found that the overall was not different.

Keywords: Leadership; Leadership in the digital age; School administrator.

บทนำ

จากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่างๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจบริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงและเข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายนอกทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงาน ล้วนส่งผลทำให้ผู้เรียน การเรียนรู้ ครูผู้สอน เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นภาวะผู้นำดิจิทัลจึงหมายถึงการนำของผู้บริหารองค์กรในยุคดิจิทัล ที่มีพฤติกรรมสามารถนำองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561 : 87)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการบริหารที่สอดคล้องกับผู้เรียนเพื่อจะได้รับมือและออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ มาใช้ให้มีความโดดเด่นแตกต่างจากสถานศึกษาอื่นๆ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ผลักดันให้ครูและผู้เรียนคิดค้นนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ หรือนวัตกรรมได้ซึ่งเป็น

เป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลคือ การมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมหรือสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม (Innovative school) ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (จินตรา แสนสุข, 2559 : 9) จากการประเมินทักษะภาวะผู้นำดิจิทัล มีองค์ประกอบสำคัญที่ควรมี ได้แก่ (1) การรู้ดิจิทัล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการค้นหาการประเมิน การใช้ การแบ่งปัน และการสร้างสรรค์เนื้อหา (2) วิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยการสร้างกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน (3) การประชาสัมพันธ์โดยสนับสนุนให้บุคลากรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลสามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพแวดล้อมแบบดิจิทัล (4) การแสดงตนเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการสนับสนุนบุคลากรอย่างจริงจัง (5) การสื่อสารถ่ายทอดวิสัยทัศน์ดิจิทัล ให้บุคลากรนำไปปฏิบัติ (6) การปรับตัวการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน (7) ความตระหนักในตนเอง สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น (8) การรับรู้ทางวัฒนธรรม การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (สุชญา โกมลวานิช, 2563 อ้างถึงใน Sullivan, 2017 : online)

จากงานวิจัยของทินกร บุญชู (2562 : 7) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี การจัดการศึกษาในรูปแบบที่ผ่านมามีแนวโน้มจะไม่เหมาะสมกับการสร้างพลเมืองในยุคดิจิทัล และผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลหรือไม่ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาความเป็นภาวะผู้นำของตนเอง ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาให้มีคุณภาพ ปรับตัวพร้อมรับมือยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมากหากผู้นำขาดทักษะ การปรับตัว และการพัฒนาต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่าในปัจจุบันผู้บริหารในยุคดิจิทัลที่ไม่คุ้นเคยและถนัดกับเทคโนโลยีใหม่ๆ จะต้องใช้ความสามารถและการพัฒนาตนเองเป็นอย่างมากต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล รวมทั้งพร้อมรับนโยบายของภาครัฐเพื่อมาบริหารและพัฒนาครู และผู้เรียนในสถานศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษา ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัด นครสวรรค์ จำนวน 1,712 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวนทั้งหมด 324 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางจี้และมอร์แกน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละอำเภอในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสื่อสารดิจิทัล 2) ด้านการรู้ดิจิทัล 3) ด้านการรู้ดิจิทัล แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย

1) ด้านการสื่อสารดิจิทัล	จำนวน 10 ข้อ
2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	จำนวน 10 ข้อ
3) ด้านการรู้ดิจิทัล	จำนวน 10 ข้อ

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบในส่วนของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นซึ่ง

คำนวณด้วยสูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha-coefficient) ด้วยวิธีของของคอนบัค (Cronbach) พบว่าอยู่ที่ระดับ 0.88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดีจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

3.2 ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

3.3 ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในการตอบแบบสอบถาม

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 324 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 324 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4.2 ข้อมูลและข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดีจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำในยุคดีจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำในยุคดีจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำในยุคดีจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำในยุคดีจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

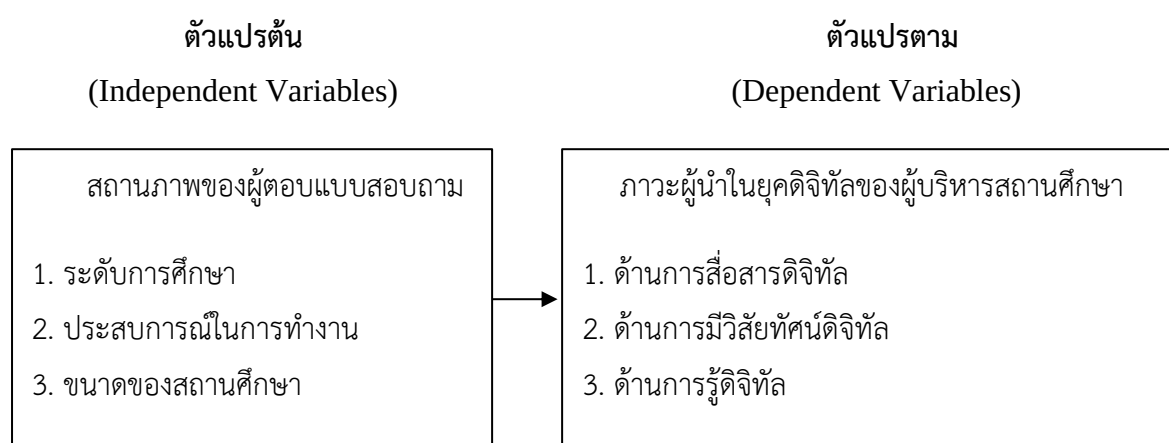
1.00-1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำในยุคดีจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดีจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4.4 เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดีจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยสถิติที่ใช้

คือ One-way ANOVA เมื่อผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติให้ทำการทดสอบรายคู่ภายหลัง โดยใช้วิธีการทดสอบของ Scheffe' test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ค่าร้อยละ

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละจำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง (n = 324)	
	จำนวน	ร้อยละ
1.ระดับการศึกษา		
1.1 ปริญญาตรี	265	81.79
1.2 ปริญญาโท	59	18.21
2. ประสบการณ์ทำงาน		
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี	150	46.30
2.2 10-20 ปี	122	37.65

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง (n = 324)	
	จำนวน	ร้อยละ
2.2 20 ปีขึ้นไป	52	16.05
3. ขนาดสถานศึกษา		
3.1 ขนาดเล็ก	77	23.77
3.2 ขนาดกลาง	82	25.31
3.3 ขนาดใหญ่	85	26.23
3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	80	24.69
รวม	324	100.00

จากตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 81.79 ระดับปริญญาโท จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 18.21 ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 รองลงมา 10-20 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 37.65 และน้อยที่สุด มีประสบการณ์ทำงาน 20 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 16.05 ผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 23.77 ผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 25.31 ผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 26.23 และผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 24.69

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษานครสวรรค์

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	ด้านการสื่อสารดิจิทัล	3.79	.515	มาก
2.	ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.17	.370	มาก
3.	ด้านการรู้ดิจิทัล	4.10	.351	มาก
รวม		4.02	.412	มาก

จากตาราง 2 ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมา คือ ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียนในสังกัด

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		t	sig
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ด้านการสื่อสารดิจิทัล	3.77	0.50	3.89	0.55	1.570	.117
ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.17	0.35	4.20	0.42	.591	.555
ด้านการรู้ดิจิทัล	4.10	0.33	4.09	0.43	.202	.841
เฉลี่ย	4.01	0.33	4.06	0.41	.902	.368

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ด้านการสื่อสารดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.466	0.233	0.877	0.417
	ภายในกลุ่ม	321	85.311	0.266		
	รวม	323	85.777			
ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.428	0.214	1.561	0.211
	ภายในกลุ่ม	321	43.999	0.137		

	รวม	323	44.427			
ด้านการรู้ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.073	0.037	0.293	0.746
	ภายในกลุ่ม	321	39.937	0.124		
	รวม	323	40.010			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.003	0.001	0.010	0.990
	ภายในกลุ่ม	321	39.071	0.122		
	รวม	323	39.074			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ด้านการสื่อสารดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.466	0.233	0.877	0.417
	ภายในกลุ่ม	321	85.311	0.266		
	รวม	323	85.777			
ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.428	0.214	1.561	0.211
	ภายในกลุ่ม	321	43.999	0.137		
	รวม	323	44.427			
ด้านการรู้ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.073	0.037	0.293	0.746
	ภายในกลุ่ม	321	39.937	0.124		
	รวม	323	40.010			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.003	0.001	0.010	0.990
	ภายในกลุ่ม	321	39.071	0.122		
	รวม	323	39.074			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน พบว่า ภาพรวมและรายด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้ดิจิทัล มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ดังนั้นจึงต้องเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของครูตามขนาดโรงเรียน ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffé's Method)

ตารางที่ 6 แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ขนาดโรงเรียน	ค่าเฉลี่ย	ขนาดโรงเรียน			
			ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ด้านการรู้ดิจิทัล	ขนาดเล็ก	4.02		.15247*		
	ขนาดกลาง	4.17			.14254*	
	ขนาดใหญ่	4.03	.	.		.15309*
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.18	16302*			

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบด้านการรู้ดิจิทัลภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียนรายคู่ แตกต่างกันระหว่าง โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ และ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งผู้บริหาร

สถานศึกษามีความสำคัญมากที่สุดที่จะขับเคลื่อนการบริหารงาน และนำพาสถานศึกษา ครู และนักเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ Sullivan, (2017 : online) ได้กล่าวว่า ผู้นำจะต้องพัฒนารูปแบบการทำงานเพื่อสร้างแรงจูงใจซึ่งจะต้องมีทักษะ 8 ทักษะ หนึ่งในนั้นคือ วิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้นำจะต้องสร้างกลยุทธ์ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานเพื่อให้บุคลากรได้คุ้นเคยกับเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับ ภาณุมาศ จันทรศรี (2562 : 8) ได้ศึกษาโมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสมีองค์ประกอบหลัก คือ การสร้างวิธีการเรียนรู้ เชิงดิจิทัล พบว่ากระบวนการหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกถึงความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล และสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมไปถึงการมีวิสัยทัศน์ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ สุทธิวรรณ ต้นจิรจนาวงศ์ (2560 : 2843-2854) กล่าวว่า โลกกำลังเปลี่ยนแปลง ระบบการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก ผู้บริหารและครูต้องปลูกฝังความรู้และทักษะที่จำเป็นโดยแสดงให้เห็นให้ผู้เรียนเห็นว่าความรู้ และทักษะนี้ใช้กับโลกแห่งความเป็นจริงได้ และต้องพยายามเพิ่มความใฝ่รู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

ด้านที่มีค่าต่ำที่สุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ที่ไม่ชัดเจน และปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลที่มีความสำคัญ เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากที่สุดที่จะขับเคลื่อนการบริหารงาน และนำพาสถานศึกษา ครู และนักเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นการสื่อสารประสานงานจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารและครูจะได้ประสานงานกัน และเมื่อใช้สื่อสารดิจิทัลในการทำงานยิ่งส่งผลให้การทำงานเกิดความรวดเร็วไม่ล่าช้า ทุกคนสามารถระดมความคิดในการปรึกษาหารือหรือแม้ใช้ในการสื่อสารประชุมในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิชาการเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ พลประเสริฐ และ รชฏ สุวรรณภูมิ (2559 : 1258-1264) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาณัสม์ ชุมภูมยาละ (2563 : 137-143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริม

คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ทองจำรัส และสัจจวรรณ ทรัพย์สุ (2563 : 35) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของ สถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน ขนาดโรงเรียน พบว่า ภาพรวมและรายด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ ดิจิทัล ไม่แตกต่าง ส่วนด้านการรู้ดิจิทัล แตกต่างกัน จากทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีการบริหารงานของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาด กลางแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ และ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขนาดของโรงเรียนมีความแตกต่างในเรื่องของการบริหารงานในยุคดิจิทัลที่แตกต่างกัน ชัดเจน เช่น ความพร้อมของเทคโนโลยีและการเข้าถึง จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก การใช้สื่อดิจิทัล ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นอุปกรณ์ส่วนตัวของผู้บริหารและครู ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษที่มีความพร้อมในด้านของอุปกรณ์การสื่อสารดิจิทัลมากกว่า รวมทั้งการจัดระเบียบการทำงาน การประสานงาน ขนาดของโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนรวมถึงจำนวนบุคลากรในโรงเรียนด้วยที่ แตกต่างกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ภคพร เลิกนอก (2563 : 151-166.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขนาดของสถานศึกษามีผล ต่อสภาพแวดล้อม การบริหารงาน ระเบียบ แนวคิด และแนวปฏิบัติของครู เช่น สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีการควบคุมในสถานศึกษานั้นมีความเข้มงวดรวมถึงกฎระเบียบสถานศึกษาที่เคร่งครัด โดยลดหลั่นความ เกร่งครัดตามจำนวนบุคลากร เนื่องจากมีบุคลากรจำนวนมากซึ่งแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดอื่นๆ

ผลการศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับ มาก โดยด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการรู้ดิจิทัล และ ด้านการสื่อสารดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน พบว่า ภาพรวมและรายด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้ดิจิทัล มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ และ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเอง บุคลากร และนักเรียน โดยการนำเทคโนโลยีมามีบทบาทในการเรียนการสอน และส่งเสริมการเข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพในการใช้เทคโนโลยี เช่น การอบรมสัมมนา หรืออบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำภาวะผู้นำยุคดิจิทัลด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล ไปสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์

3) จากผลการวิจัยภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในภาพรวม พบว่า ด้านการรู้ดิจิทัล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนารูปแบบการทำงานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัล จะต้องสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานด้วยระบบดิจิทัล มีความสามารถในการค้นหา ประเมิน ใช้ แบ่งปัน และสร้างสรรค์ เนื้อหาต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์และสามารถทำให้โรงเรียนเกิดวัฒนธรรมดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2) ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์หา แสนสุข. (2559). *ภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- ทินกร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์สาร*. 13 (2), 285-294.
- ปานัสร์ ชุมภูยาละ. (2563). แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. 10 (1), 137-143.
- พรทิพย์ พลประเสริฐ และรัชฎ สุวรรณภูมิ. (2559). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2*. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยนครพนม, 1258-1264
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. 7 (2), 151-166.
- ภานุมาศ จันทศรี. (2562). *โมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา: การวิจัยแบบผสมผสานวิธี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 2 (10), 2843-2854.
- สุวิมล ทองจำรัส และสัจจวรรณ ทรรพสุ (2563). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*. 10 (3), 168-178.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *ออนไลน์*. ค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3>.
- Sullivan, L. (2017). 8 Skills Every Digital Leader Needs. *Online*. Retrieves May 25, 2019, from <https://www.cmswire.com/digital-workplace/8-skills-every-digital-leader-needs/>.

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐาน

คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

**The Opinions of Supervisors towards Characteristics of Graduates
According to Thai Qualifications Framework for Higher Education,
Tqf ; Hed Public Adminiatration Program, Northeastern University**

วิฑูรย์ วีรศิลป์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Witoon Weerasin

Northeastern University, Thailand

Email: witoon.wee@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ 2) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในปีการศึกษาต่อไป การดำเนินการวิจัยเริ่มจากการออกแบบ การสร้างแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามให้ผู้บัณฑิตตอบแบบสอบถามจำนวน 23 คน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงที่นักศึกษาไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ใช้สถิติพื้นฐานโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของบัณฑิตจากมากไปน้อย พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ตามลำดับ

* วันที่รับบทความ: 20 เมษายน 2565; วันแก้ไขบทความ 19 พฤษภาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 20 พฤษภาคม 2565

Received: April 20, 2022; Revised: May 19, 2022; Accepted: May 20, 2022

คำสำคัญ : บัณฑิต; คุณลักษณะของบัณฑิต; ผู้ใช้บัณฑิต

Abstracts

This research was a survey research on the opinions of supervisors towards characteristics of graduates according to Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF:HEd, Public Administration program, Northeastern university. The objectives of this research were 1) to assess the opinions of supervisors towards characteristics of graduates according to Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF:HEd, Public Administration program, 2) to use the obtained information for improving curriculum and developing characteristics of graduates to meet the learning standards in the next academic year. The research started with design, creating questionnaire, finding the questionnaire's reliability and sending questionnaire to 23 supervisors. By choosing specific information providers that students work in the workplace. The basic statistics used to analyze data comprised mean, percentage and standard deviation.

The research results were found that supervisors were satisfied with the opinions towards characteristics of graduates or performance ability at a high level, when ranking supervisors' opinions towards characteristics of graduates from highest to lowest, it was found that moral and ethical aspects were at the highest level with an average of 4.52, followed by interpersonal skills and responsibility at a high level with an average of 4.41, the cognitive skills were at a high level with an average of 4.39, aspect of knowledge was at a high level with an average of 4.35 and the skills of numerical analysis, communication and use of information technology were at a high level with an average of 4.30, respectively.

Keywords : Graduates; Characteristics of Graduates; Graduate Supervisor

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสั่งสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาจะใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ห้าระบบ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ ระบบการประเมินผลทักษะการเรียนรู้ ระบบหลักสูตรและวิธีการสอน ระบบการพัฒนางานอาชีพ และระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ การศึกษานับเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมของคนทั้งในด้านความรู้ ความคิด และคุณลักษณะต่างๆ ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมถึงยังสามารถสร้างหรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีคุณลักษณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงาน สังคม และเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษา จำเป็นต้องทราบสภาพการพัฒนาของสถานศึกษาเป็นอย่างไร ได้แก่ จุดอ่อน-จุดแข็ง (พินิจ มีคำทอง, โกวิทย์ แสนพงษ์, 2562 : 111-120)

ดังนั้น ความสำเร็จของการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งคือ นักศึกษา ระบบประกันคุณภาพ การศึกษา ต้องให้ความสำคัญต่อการรับหรือคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตร ถ้าหากหลักสูตรถูก จัดเตรียมให้มีความกระชับ รัดกุม ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนที่ดีของอาจารย์เป็นตัวร่วมก็จะ สามารถหล่อหลอมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพ สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้ ยังเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ด้านการผลิตบัณฑิต ตามตัวบ่งชี้ สมศ. ที่ 2 “คุณภาพบัณฑิต ปริญญาตรี โท เอก ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา” และตัวบ่งชี้สมศ.ที่ 16.2 ผลการพัฒนา บัณฑิตตามอัตลักษณ์ และเพื่อประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาตามสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการ (กพร.) และคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตลอดจนการนำผลงานวิจัยมาเพื่อการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยในการตอบสนองนโยบายในการพัฒนาประเทศ มหาวิทยาลัยจึง ต้องตระหนัก ต้องปรับตัวให้ทัน สามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของสังคมให้ได้โดย การผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์พร้อม คือ มีความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีขั้นสูงที่จะอำนวยความสะดวกต่อการ ดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องสามารถคิดเป็น ทำเป็น ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีความรู้ความเข้าใจใน ศิลปวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในสภาวะการณ์ปัจจุบัน (มีศิลป์ ชินภักดี, 2554 : 86)

ด้วยเหตุผลข้างต้น ที่ได้กล่าวมา วิธีการหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้ทราบถึงคุณสมบัติของบัณฑิตซึ่งเป็น ผลผลิต (Products) ของหลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาก็คือการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตที่ สำเร็จการศึกษาไปแล้วว่ามีความเหมาะสมเพียงใดกับลักษณะของวิชาและความต้องการของหน่วยงาน และ สังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ คุณธรรม ของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคม และ บ้านเมืองนั้น ก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนา ให้ก้าวหน้าต่อไปได้” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 60)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้เป็นไปตาม มาตรฐานการเรียนรู้ในปีการศึกษาต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประเมินคุณลักษณะบัณฑิตที่สร้างขึ้นมีขั้นตอนการสร้าง โดย

(1) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต

(2) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้หัวหน้าสาขาวิชา อาจารย์ประจำหลักสูตร ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ปีการศึกษา 2563-2564

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

(1) ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทของหน่วยงาน ตำแหน่งงาน และลักษณะงานที่รับผิดชอบ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple Choices Question) มีข้อคำถามทั้งสิ้น 5 ข้อ

(2) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตแบ่งออกเป็น 5 ด้านประกอบด้วย ด้านที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 2 ความรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 3 ทักษะทางปัญญา จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 5 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 ข้อ สำหรับตอนที่ 2 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

(3) ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

4. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยตามหลักวิชาการ

(1) การตรวจสอบความเที่ยงตรง

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา ซึ่งในแต่ละคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1 ซึ่งมากกว่า 0.5 แสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพตรงตามเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2554 : 83)

2) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha-Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.72 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทำการวิจัยต่อไป (ชยันต์ วรรณะภุติ, 2536 : 46)

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากผู้ใช้งานบัณฑิต ผู้วิจัยได้ทำหนังสือและแบบสอบถามขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามแบบ

(2) การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	บัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	บัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	บัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	บัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	บัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของหลักสูตรมาเป็นกรอบแนวความคิดเชื่อมโยงกับความพึงพอใจของผู้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ตาม มคอ. 2 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552 : 33) ดังภาพที่ 1

ผู้บัณฑิต

ความคิดเห็นของผู้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร

- ด้านคุณธรรม จริยธรรม
- ด้านความรู้
- ด้านทักษะทางปัญญา
- ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
- ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต แล้วแปรผลที่ได้จากแบบประเมินความคิดเห็นโดยใช้สถิติพื้นฐาน มีผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1 และ 2

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	17	74.00
หญิง	6	26.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	5	22.00
30 – 40 ปี	8	35.00
41 – 50 ปี	8	35.00
มากกว่า 50 ปี	2	8.70
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	8.70
ปริญญาตรี	15	65.20
สูงกว่าปริญญาตรี	6	26.10
4. ประเภทของหน่วยงานของท่าน		
ส่วนราชการ	1	4.35
หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	-	-
หน่วยงานเอกชน	15	65.21
อื่นๆ	7	30.44
5. ตำแหน่งของท่าน		
เจ้าของกิจการ	4	17.38
หัวหน้างาน	15	65.22
ผู้จัดการ	2	8.70
อื่นๆ	2	8.70
6. ลักษณะงานที่บัณฑิตทำตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษาหรือไม่		

ตรง	19	82.61
ไม่ตรง	4	17.39

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ข้อประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทของหน่วยงาน ตำแหน่งงาน และลักษณะงานที่บันทึกทำ พบว่าผู้ใช้บันทึกตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 23 คน เป็นเพศชาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 เป็นเพศหญิงจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 อายุ 30 – 40 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 มากกว่า 50 ปี จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 8.70 ระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 ระดับปริญญาตรี จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 65.20 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 ประเภทของหน่วยงาน เป็นหน่วยงานราชการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.35 หน่วยงานเอกชนจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.21 หน่วยงานอื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 30.44 ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าเป็นเจ้าของกิจการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.38 หัวหน้างาน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.22 ผู้จัดการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 อื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 ลักษณะงานที่บันทึกทำตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษา จำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 82.61 ไม่ตรง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต

ด้านที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD	ระดับความคิดเห็น
1	คุณธรรม จริยธรรม	4.52	0.35	มากที่สุด
2	ความรู้	4.35	0.39	มาก
3	ทักษะทางปัญญา	4.39	0.53	มาก
4	ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.41	0.37	มาก
5	ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และ	4.30	0.63	มาก

	การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ			
ค่าเฉลี่ยรวม		4.38	0.50	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าภาพรวมผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากที่สุด พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ด้านที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{x} = 4.52$, $SD = 0.35$) ด้านที่ 4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่าความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, $SD = 0.37$) ด้านที่ 3 ทักษะทางปัญญา มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, $SD = 0.53$) ด้านที่ 2 ความรู้ พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, $SD = 0.39$) ด้านที่ 5 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.63$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย “ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บัณฑิตตอบแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิตตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 23 คน เป็นเพศชาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 เป็นเพศหญิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 อายุ 30 – 40 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 มากกว่า 50 ปี จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 8.70 ระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 ระดับปริญญาตรี จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 65.20 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 ประเภทของหน่วยงาน เป็นหน่วยงานราชการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.35 หน่วยงานเอกชน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.21 หน่วยงานอื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 30.44 ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าเป็นเจ้าของกิจการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.38 หัวหน้างาน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.22 ผู้จัดการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 อื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 ลักษณะงานที่บัณฑิตทำตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษา จำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 82.61 ไม่ตรง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39

2. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตผู้ใช้บัณฑิตตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 แยกตามรายข้อดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุ่งนภา จันทรา และคณะ (2559 : 90-101) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลศาสตร์ในปีการศึกษาในปี 2558 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏร์ธานีมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของอรนนท์ หาญฤทธิ์ และรัชยา รัตนธาวรร (2556 : 99-107) ที่พบว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2553 ของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเซียมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมาจากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะของบัณฑิต

2.1 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่ตระหนักในคุณค่า และคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อตนเอง วิชาชีพและสังคม มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีม เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และเคารพกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรและสังคม มีจริยธรรมทางวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดาภรณ์ ตันพิกุล (2559 : 85) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่บัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปฏิบัติงานพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกรายการโดยเฉพาะอย่างยิ่งความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และเคารพกฎระเบียบและข้อบังคับของหน่วยงาน

2.2 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกของผู้ร่วมทีมทำงาน มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองและรับผิดชอบงานในกลุ่ม ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม มีความรับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องใส ถาวรจักร (2555 : 76) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีการศึกษา 2554 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยราชพฤกษ์ ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ มีการประยุกต์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาสาขาวิชาที่ศึกษา เป็นผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบและควบคุมงานมีการนำเสนอความคิด มีการ

สร้างสรรค์พัฒนางาน มีความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการในการปฏิบัติงานในหน้าที่และมีการศึกษาค้นคว้าและวิจัย

2.3 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่คิดอย่างมีวิจารณญาณและอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้น ตีความ และประเมินสารสนเทศ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสรุป ประเด็นปัญหาและความต้องการ สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของกองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การวิจัยความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณภาพของบัณฑิตระดับปริญญาตรี โท และเอก ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รุ่นปีการศึกษา 2538 – 2559 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก ดังนี้ มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการทฤษฎีและกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน

2.4 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สามารถวิเคราะห์ปัญหา เข้าใจและอธิบายรวมทั้งประยุกต์ความรู้ ทักษะ และการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ รู้ เข้าใจและสนใจพัฒนาความรู้ สามารถบูรณาการความรู้ในสาขาวิชา กับความรู้ในศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของกองวิเทศสัมพันธ์ และการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (2561 : 99) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนายจ้าง/ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในด้านความรู้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 คิดเป็นร้อยละ 89.80 ดังนี้ มีความรู้เชิงวิชาการทั่วไป องค์ความรู้/ข่าวสารใหม่ๆ ทันต่อเหตุการณ์ มีความรู้ความสามารถ รู้ลึกในวิชาชีพ มีความสามารถในการนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ วิชาชีพ มีความสามารถในการบูรณาการความรู้ในวิชาชีพกับความรู้ ในศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.5 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตของบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีทักษะในการใช้เครื่องมือที่จำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันต่อการทำงานที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สามารถแนะนำ ประเด็นการแก้ไขปัญหา โดยใช้สารสนเทศทางคณิตศาสตร์หรือการแสดงสถิติประยุกต์ต่อปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งปากเปล่าและการเขียน พร้อมทั้งเลือกใช้รูปแบบของสื่อการนำเสนอได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2560 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนายจ้างผู้ประกอบการ ผู้บังคับบัญชา

บัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อบัณฑิตตามมุมมองของนายจ้างผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจที่มีต่อบัณฑิตในด้านทักษะ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น มีความรู้และทักษะ ในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สำคัญสำหรับงานในหน้าที่มีการนำเอาเทคโนโลยีต่างๆ มาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น เช่น รวบรวม ประมวลผลและวิเคราะห์ผล เป็นต้น สามารถสรุปประเด็น/หัวข้อในการประชุม/สนทนา ได้ถูกต้องชัดเจนมีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. นำข้อมูลลักษณะของบัณฑิตที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมาพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนในปี การศึกษาต่อไป

2. บัณฑิตควรมีส่วนร่วมในการวิจัยและแสดงความคิดเห็นในมุมมองของการปฏิบัติงานในสถาน ประกอบการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการสำรวจหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนหรือตลาดแรงงานที่ต้องการรับบัณฑิตเพื่อป้อนสู่ ตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กองวิเทศสัมพันธ์และการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. (2561). *ความพึงพอใจ ของ ผู้ใช้บัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2560 รุ่นปีการศึกษา 2559*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัยกองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี.

ชยันต์ วรรณะภูติ. (2536). *การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนาสถาบันวิจัย และพัฒนา*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์

ผ่องใส ถาวรจักร. (2555). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีการศึกษา 2554*.

- พินิจ มีคำทอง และ โกวิทช์ แสนพงษ์. (2562). เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 9 (3), 111-120.
- มีศิลป์ ชินภักดี. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารการปฏิบัติการศึกษาสหรั้บสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- รัชดาภรณ์ ต้นทิกุล. (2559). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*. มหาวิทยาลัยวลัยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รุ่งนภา จันทรา, เพ็ญศรี ทองเพชร และอดิญาณ์ ศรีเกษตรริน. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*. 9 (4), 90-101.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา. (2560). *ความพึงพอใจของนายจ้างผู้ประกอบการผู้บังคับบัญชาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- อรนนท์ หาญยุทธ และรัชยา รัตนถาวร. (2556). คุณภาพและอัตลักษณ์ของบัณฑิตคณะพยาบาล ศาสตร์มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2553. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*. 7 (2), 99-107.

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน (Board Game) ที่
ส่งเสริมโน้ตคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
**The Action Research for Developing Learning Activities with Board Games
to Enhance Mathematical Concept on Integer of Seventh Grade Students**

ชาคริสต์ ขำศรี,

จักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม และ วรินทร์ พูนไพบูลย์พิพัฒน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Chakrist Khumsri,

Chakkrid Klin-eam and Wanintorn Poonpaiboonpipat

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: chakristk61@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดานที่ส่งเสริมโน้ตคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม และเพื่อพัฒนานโน้ตคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จำนวน 4 วงจร เวลา 12 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง จำนวนเต็ม แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบหลังเรียนแต่ละแผน และแบบทดสอบมโนทัศน์หลังเรียนจบทั้ง 4 แผน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดานที่ส่งเสริมโน้ตคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม มีประเด็นควรเน้น ได้แก่ การทบทวนความรู้เดิม การแบ่งกลุ่มละความสามารถ การมีกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การมีส่วนร่วมของผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การให้ผู้เรียนได้เล่นเกมจริง การกระตุ้นให้ผู้เรียนนำมโนทัศน์ไปใช้ในสถานการณ์อื่น การตรวจสอบความถูกต้องของมโนทัศน์ 2) ผู้เรียนส่วนใหญ่มีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับแนวความคิดที่สมบูรณ์ และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากการเล่นเกมกระดานในแต่ละวงจร โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน จะทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้มโนทัศน์จากประสบการณ์ตรง ได้แสดงความคิดเห็น อธิบายแนวคิด แลกเปลี่ยนวิธีเล่นเกม และสรุปมโนทัศน์หลังจบเกม

คำสำคัญ: เกมกระดาน; มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์; จำนวนเต็ม

Abstracts

The objective of this research is to study learning implementation using a board game to promote a mathematical conception on Integers and to improve a mathematical concept on Integers. The participants were 16 of 7th grade learners. The researcher employed a classroom action research model with 4 cycles for 12 hours. The research tools include four lesson plans, a reflection form, post-testing of each lesson plan, and a mathematical concept test after learning for 4 lesson plans. Content analysis and triangulated data validation were used to analyze the data. According to the study's findings, 1) Issues that should be emphasized in learning implementation include: reviewing prior knowledge, grouping learners with various abilities, working in group, participating between learners and teacher, monitoring learners's behavior, allowing learners to act in game, encouraging learners to apply their knowledge in other situations, verifying learners' concept 2) The majority of learners had improved mathematical concept from playing board games in each cycle, learning with board games allows learners to do by themselves, learn concepts from experience, express opinions, explain concepts, exchange game methods, and summarize the concept after the game.

Keywords: Board Game; Mathematical Concepts; Integer

บทนำ

หัวใจที่สำคัญของการเรียนรู้ คือ มโนทัศน์ เพราะการเรียนรู้มโนทัศน์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ไปในระดับที่สูงขึ้นได้ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องได้รวดเร็วขึ้น และยังเป็นรากฐานความคิดของมนุษย์อีกด้วย กล่าวคือ มนุษย์จะคิดไม่ได้ถ้าไม่มีมโนทัศน์พื้นฐาน เพราะมโนทัศน์จะช่วยในการตั้งกฎเกณฑ์ หลักการต่าง ๆ และสามารถนำมาแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ (เฉลิมวุฒิ คำเมือง, 2560 : 377 - 387) โดยในวิชาคณิตศาสตร์จะแบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ความรู้เชิงมโนทัศน์ และ 2) ความรู้เชิงขั้นตอนหรือกระบวนการ จากเหตุผลข้างต้นทำให้ทราบว่า มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หากผู้เรียนมีมโนทัศน์ถูกต้องจะทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาที่ถูกต้องตามไปด้วย รวมถึงการให้เหตุผลอย่างเป็นระบบ แต่ในทางตรงกันข้าม มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ก็ยังเป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้เรียนและผู้สอนเนื่องจากมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เป็นนามธรรม ทำให้มีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องมีการส่งเสริมมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างถูกต้อง (นวพล นนทภา, 2563 : 42)

ปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ คือ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2560 และ 2561 มีค่าเฉลี่ยคะแนนในระดับโรงเรียน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนในระดับประเทศ และจากการปฏิบัติการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนทำแบบทดสอบ เรื่อง จำนวนเต็ม และเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือเรื่องที่น่าความรู้เรื่อง จำนวนเต็ม ไปประยุกต์ใช้ มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผล คือ เกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่โรงเรียนกำหนด และผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แบบทดสอบของผู้เรียนทุกระดับชั้น ทำให้ทราบว่า ผู้เรียนมีมโน

ทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม เช่น โจทย์ - 8 - 5 มีคำตอบเท่ากับ (-13) แต่ผู้เรียนบางคนมีความเข้าใจว่า - 8 - 5 มีคำตอบเท่ากับ 13 โดยผู้เรียนอธิบายว่า ลบ เจอ ลบ ได้คำตอบ คือ บวก แล้ว 8 + 5 มีคำตอบเท่ากับ +13 และโจทย์ - 8 + 5 มีคำตอบเท่ากับ (-3) ผู้เรียนบางคนมีความเข้าใจว่า - 8 + 5 มีคำตอบเท่ากับ (-13) โดยผู้เรียนอธิบายเหตุผลในการทำโจทย์ว่า - 8 + 5 = - (8 + 5) ซึ่งทั้งหมดเป็นมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในเรื่อง การบวก และการลบจำนวนเต็ม จากงานวิจัยของธเนศ อินเมฆ (2560 : 121-128) พบว่า ยังมีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์หลายเรื่องของผู้เรียนที่คลาดเคลื่อน คือ การบวกและการลบจำนวนเต็ม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง “ระบบจำนวนเต็ม” โดยผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงเข้าใจคลาดเคลื่อนในหลายกรณี เช่น กรณี (- 3) + (- 4) ผู้เรียนจะตอบ 7 เพราะมักเข้าใจผิด จากการท่องจำว่า “ลบเจอลบเป็นบวก” จึงนำ 3 และ 4 มาบวกกันและเปลี่ยนให้เป็นจำนวนเต็มบวก เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีหลากหลายวิธี ซึ่งเกมกระดาน เป็นการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ มีความสนุกสนาน ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา หรือบุคคลอื่น ๆ เป็นการสร้างแรงจูงใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยความสุข ทั้งยังสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ภายใต้บริบทของการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน และถ้าหากว่าผู้สอนนำการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดานไปประยุกต์ใช้กับการเนื้อหาวิชาได้อย่างเหมาะสม จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้อง แม่นยำ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้นไปได้อย่างมีความสุข (จิรกรณ ศิริประเสริฐ, 2541 : 79-85)

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า เกมการศึกษาสามารถช่วยผู้เรียนในการส่งเสริมและพัฒนา มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ได้ เนื่องจาก เกมการศึกษา เป็นการใช้สถานการณ์จำลอง โดยผู้เรียนได้จำลองตนเองในสถานการณ์ที่มีบทบาท และมีกติกาการเล่น เพื่อเป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และยังสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะทางการคิด การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทั้งในรูปแบบห้องเรียน และในรูปแบบนอกห้องเรียน (ประพนธ์ เจริญกุล, 2561 : 202-207) จากที่กล่าวมานั้น เกมกระดาน เป็นเกมการศึกษาในรูปแบบหนึ่ง โดยมีลักษณะเป็นการเล่น สถานการณ์จำลอง ที่ประกอบด้วย กฎ กติกา วิธีการเล่น และมีจำนวนผู้เล่นทั้งแบบคนเดียวและแบบกลุ่ม อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้มีความสุขกับการเรียน และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ (จิรกรณ ศิริประเสริฐ, 2541 : 79-85) ซึ่งถ้านำเกมกระดาน มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนา มโนทัศน์ ความรู้ ทักษะ ที่เหมาะสมกับแต่ละวัย จากการศึกษาของ ลดาวัลย์ แยมครวญ (2560 : 33-41) พบว่าการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้สำหรับส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมในทุกทักษะ และกลุ่มทดลองมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในทุกทักษะ

จากสภาพปัญหา สภาพบริบท และเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ที่ส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อพัฒนานโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนตามแบบของชัค (Schmuck, R.A., 2006 : 8-12) คือ กระบวนการทำงานที่เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองที่เป็นวงจรแบบขดลวด (Spiral of Self-Reflection) และดำเนินการเป็นวงจรปฏิบัติการที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งแต่ละวงจรประกอบด้วย ขั้นตอนวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ ตามลำดับ โดยดำเนินการวิจัยทั้งหมด 4 วงจรปฏิบัติการ เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้มาถึงขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นนี้ มาสรุปเป็นแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในขั้นวางแผนของวงจรปฏิบัติการถัดไป จนครบจำนวนวงจรปฏิบัติการที่กำหนด ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 16 คน โรงเรียนวัดสังฆายเถร จังหวัดสุพรรณบุรี
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ ดังต่อไปนี้
 1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง จำนวนเต็ม จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ละ 3 ชั่วโมง ใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง
 2. แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้ สังเกตและจดบันทึกสภาพปัญหา ข้อดี และข้อที่ควรปรับปรุง ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย ในวงจรปฏิบัติการถัดไป
 3. แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง จำนวนเต็ม โดยแบ่งเป็น 4 ฉบับ ได้แก่ 1) การบวกจำนวนเต็ม 2) การลบจำนวนเต็ม 3) การคูณจำนวนเต็ม และ 4) การหารจำนวนเต็ม เป็นเครื่องมือที่ใช้ทดสอบโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบแบบเติมคำที่มีคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ

4. แบบทดสอบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม โดยแบ่งการทดสอบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ออกเป็น 4 มโนทัศน์ ได้แก่ 1) มโนทัศน์ เรื่อง การบวกจำนวนเต็ม 2) มโนทัศน์ เรื่อง การลบจำนวนเต็ม 3) มโนทัศน์ เรื่อง การคูณจำนวนเต็ม และ 4) มโนทัศน์ เรื่อง การหารจำนวนเต็ม เป็นเครื่องมือที่ใช้ทดสอบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ครบทั้ง 4 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบแบบต่อเนื่องสองขั้นตอน จำนวน 4 ข้อใหญ่

โดยผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสาระสำคัญ 2) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 5) ด้านการวัดประเมินผล ซึ่งได้ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในทำนองเดียวกันผู้วิจัยนำแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบหลังเรียน และแบบทดสอบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งได้ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ย IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ถือว่าทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

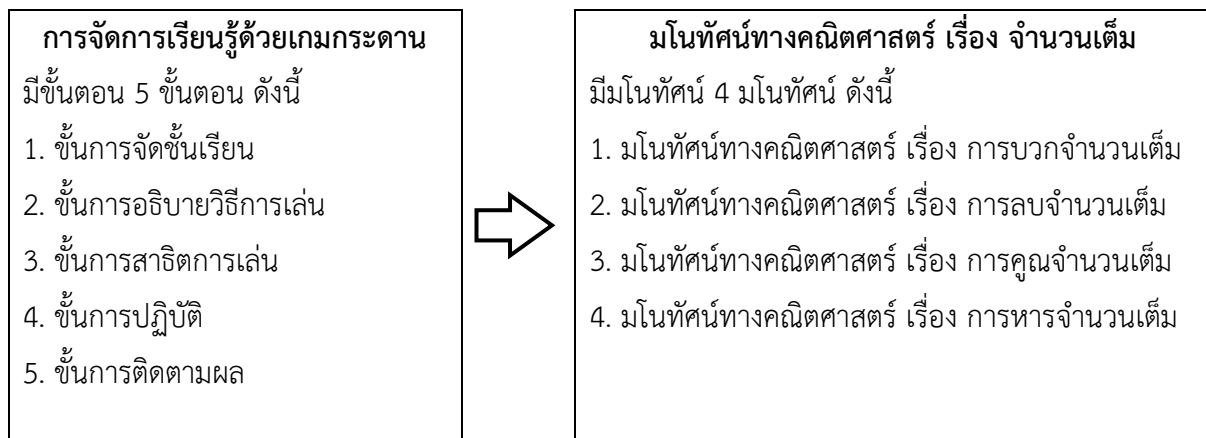
ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบหลังเรียน และแบบทดสอบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง จำนวนเต็ม พร้อมกับให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้
2. ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยและผู้สังเกต บันทึกผลการจัดการเรียนรู้
3. หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน เสร็จสิ้นในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อทดสอบแต่ละมโนทัศน์ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน
4. ผู้วิจัยและผู้สังเกต ร่วมกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลไปวิเคราะห์ผล เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป
5. ผู้วิจัยนำผลการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ ไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในวงจรถัดไป
6. หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ครบทั้ง 4 แผนแล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เพื่อทดสอบมโนทัศน์ทั้งหมดที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน
7. ผู้วิจัยและผู้สังเกต ร่วมกันวิเคราะห์แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง จำนวนเต็ม จำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย 1) การบวกจำนวนเต็ม 2) การลบจำนวนเต็ม 3) การคูณจำนวนเต็ม และ 4) การหารจำนวนเต็ม
8. ผู้วิจัยและผู้สังเกต ร่วมกันวิเคราะห์แบบทดสอบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม

9. ผู้วิจัยนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมด ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ที่ส่งเสริมมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม

1. ก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน

ในขั้นนี้ ผู้วิจัยควรมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมของผู้เรียน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ คือ การทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน แล้วแก้ไขมโนทัศน์ของผู้เรียนให้ถูกต้อง ก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 2) ด้านจิตใจ คือ การพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ แล้วเชิญชวนให้ผู้เรียนเกิดความอยากเล่นเกมกระดานที่ผู้วิจัยได้ทำการจัดเตรียมไว้ รวมทั้งควรสำรวจความพร้อมของผู้เรียนโดยภาพรวม สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน

2.1 ก่อนการเล่นเกมกระดาน ผู้วิจัยต้องเตรียมเกมกระดาน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเล่นเกมกระดานให้พร้อม และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ แล้วต้องทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความรู้ใหม่ให้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ต่อไป อีกทั้งผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 5 คน โดยในแต่ละ

กลุ่มต้องมีผู้เรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อนคละกัน แล้วให้ผู้เรียนเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่สำคัญอีก 3 ประเด็น คือ 1) ควรมีการจัดกิจกรรมกลุ่มให้ผู้เรียนได้ทำร่วมกัน 2) ควรสำรวจความพร้อมของผู้เรียนโดยภาพรวม และ 3) ควรจะมีการเสริมแรงทางบวกให้กับผู้เรียน เช่น การให้คะแนนในรายวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นที่กล่าวมานี้ เป็นแนวทางที่สำคัญในการควบคุมชั้นเรียน การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน และการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ในการเล่นเกมกระดานต่อไป

2.2 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยต้องบอกชื่อเกม และรายละเอียด/เป้าหมาย/อุปกรณ์/องค์ประกอบของกระดาน และต้องอธิบายเงื่อนไข ให้ผู้เรียนฟังอย่างชัดเจน ชัดคำ กะทัดรัด ไม่ซ้ำ หรือไม่เร็วจนเกินไป แล้วให้ผู้เรียนลองค่อย ๆ เล่นเกมอย่างช้า ๆ ทีละขั้นตอนไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งผู้เรียนมีความเข้าใจในกติกาการเล่นอย่างถ่องแท้ นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องทำการสาธิตการเล่นเกมที่ละขั้นตอนอย่างละเอียด รวมทั้งควรเปิดให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัยในการเล่นได้ตลอดเวลา โดยถ้าผู้เรียนยังไม่เข้าใจในขั้นตอนของการเล่นเกมกระดาน ผู้วิจัยต้องไปอธิบายหรือสาธิตเป็นรายกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล นอกจากนี้แล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2 องค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ คือ 1) คู่มือการเล่น เกมกระดาน และ 2) ข้อตกลงในระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ เป็นสิ่งสำคัญในการควบคุมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในขั้นก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ควรให้ผู้เรียนทดลองเล่นเกมกระดาน 1 เกม เพื่อเป็นตัวอย่างในการเล่นจริง จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการเล่นก่อนการลงมือปฏิบัติจริง ดังตัวอย่างขณะผู้เรียนกำลังเล่นเกมกระดานในรูปที่ 1

รูปที่ 1 ผู้เรียนกำลังเล่นเกมกระดาน

2.3 ขั้นการปฏิบัตินี้ให้ผู้เรียนลงมือเล่นเกมกระดานด้วยตนเอง โดยต้องมีการกำหนดเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งต้องควบคุมดูแลให้ผู้เรียนได้เล่นกันทุกคน และต้องเล่นเกมให้ถูกต้องตามกติกา และเงื่อนไข (เพิ่มเติม) ให้มากที่สุด โดยในขั้นนี้ผู้วิจัยอาจจะมีการปรับปรุงแก้ไขประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) การกำหนดเงื่อนไข (เพิ่มเติม) ในการเล่น 2) อุปกรณ์ในการเล่น เพื่อความเหมาะสมและเป็นประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องเน้นย้ำในสิ่งที่เป็นประเด็นสำคัญ 7 ประเด็น คือ 1) ให้ผู้เรียนใช้วิธีการที่หลากหลายในการเล่นเกมน 2) ให้ผู้เรียนมีการวางแผนในการเล่นเกมน 3) ให้ผู้เรียนนำมโนทัศน์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) การสรุปมโนทัศน์ร่วมกับผู้เรียน 5) การตรวจสอบความถูกต้องในการเล่นเกมนกระดานอย่างละเอียด 6) ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเล่นเกมนกระดาน และ 7) จัดสอนซ่อมเสริมให้กับผู้เรียนที่ทำแบบทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ อีกทั้งยังมีส่วนที่ผู้วิจัยสามารถสอดแทรกในการเล่นเกมนกระดานได้ คือ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงกับเรื่องที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นภาพของการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

3. หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมนกระดาน

ในขั้นตอนนี้ ควรให้ผู้เรียนออกมาอธิบายวิธีการคำนวณ เทคนิค ความรู้สึก และมโนทัศน์หรือความรู้ที่ได้จากการเล่นเกมนกระดานนี้ หน้าชั้นเรียน แล้วผู้วิจัยคอยสังเกต และตรวจสอบความถูกต้องของมโนทัศน์ของผู้เรียน โดยถ้าผู้เรียนยังเข้าใจมโนทัศน์ไม่ถูกต้อง ให้ผู้วิจัยอธิบายและตรวจสอบมโนทัศน์อีกครั้ง หลังจากนั้น ผู้วิจัยควรตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับมโนทัศน์ให้กับผู้เรียน แล้วร่วมกับผู้เรียนสรุปมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ และสิ่งที่ผู้วิจัยควรเพิ่มเติมมี 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ให้ผู้เรียนมีการกิจเพิ่มเติมในการเล่นเกมนก่อนการเป็นผู้ชนะ หรือ ให้ผู้เรียนมีเป้าหมายย่อยก่อนเป้าหมายหลัก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการวางแผนในการเล่นเกมนมากยิ่งขึ้น และ 2) การเสนอแนะการใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียน อีกทั้งยังมีประเด็นที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนนี้ คือ การสอนซ่อมเสริมให้กับผู้เรียนที่ยังมีมโนทัศน์ไม่ถูกต้องหรือคลาดเคลื่อน ทั้งในเรื่องที่กำลังเรียนรู้หรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนมีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในเรื่องนั้น ๆ ถูกต้องที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม

1. ผลการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมนกระดาน

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามระดับมโนทัศน์ในแบบทดสอบหลังเรียน

วงจรปฏิบัติการที่	จำนวนผู้เรียนจำแนกตามระดับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ในแบบทดสอบหลังเรียน (ร้อยละ)			
	แนวความคิด ที่สมบูรณ์	แนวความคิด ที่ไม่สมบูรณ์	แนวความคิด ที่คลาดเคลื่อน	แนวความคิด ที่ไม่ถูกต้อง
1	67.19	29.69	3.12	0.00
2	31.25	43.75	25.00	0.00
3	62.50	28.13	6.25	3.12
4	85.94	14.06	0.00	0.00

ข้อมูลในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า จำนวนผู้เรียนจำแนกตามระดับนิเทศศาสตร์ในแบบทดสอบหลังเรียน พบว่า วงจรปฏิบัติการที่ 1 ผู้เรียนส่วนใหญ่มีนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับแนวความคิดที่สมบูรณ์ ร้อยละ 67.19 อยู่ในระดับแนวความคิดที่ไม่สมบูรณ์ ร้อยละ 29.69 และอยู่ในระดับแนวความคิดที่คลาดเคลื่อน ร้อยละ 3.12 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้เรียนมีนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับแนวความคิดที่สมบูรณ์ ร้อยละ 31.25 อยู่ในระดับแนวความคิดที่ไม่สมบูรณ์ ร้อยละ 43.75 และอยู่ในระดับแนวความคิดที่คลาดเคลื่อน ร้อยละ 25.00 ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 ผู้เรียนส่วนใหญ่มีนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับแนวความคิดที่สมบูรณ์ ร้อยละ 62.50 อยู่ในระดับแนวความคิดที่ไม่สมบูรณ์ ร้อยละ 28.13 อยู่ในระดับแนวความคิดที่คลาดเคลื่อน ร้อยละ 6.25 และอยู่ในระดับแนวความคิดที่ไม่ถูกต้อง ร้อยละ 3.12 และในวงจรปฏิบัติการที่ 4 ผู้เรียนส่วนใหญ่มีนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับแนวความคิดที่สมบูรณ์ ร้อยละ 85.94 และอยู่ในระดับแนวความคิดที่ไม่สมบูรณ์ ร้อยละ 14.06 ดังนั้น จากการวิเคราะห์ระดับนิเทศศาสตร์ของผู้เรียนทุกคนโดยภาพรวม พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนานิเทศศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ดีขึ้น

2. ผลการพัฒนานิเทศศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้เรียนตามระดับนิเทศศาสตร์ในแบบทดสอบนิเทศศาสตร์

นิเทศศาสตร์	แนวความคิดที่สมบูรณ์	แนวความคิดที่ไม่สมบูรณ์	แนวความคิดที่คลาดเคลื่อน	แนวความคิดที่ไม่ถูกต้อง
การบวกจำนวนเต็ม	3 (18.75)	11 (68.75)	1 (6.25)	1 (6.25)
การลบจำนวนเต็ม	12 (75.00)	3 (18.75)	-	1 (6.25)
การคูณจำนวนเต็ม	11 (68.75)	4 (25.00)	-	1 (6.25)
การหารจำนวนเต็ม	12 (75.00)	3 (18.75)	-	1 (6.25)

ข้อมูลในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการพัฒนานิเทศศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของผู้เรียน โดยภาพรวม พบว่า ผลการพัฒนานิเทศศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ผู้เรียนมีการพัฒนาระดับของนิเทศศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับผลการพัฒนานิเทศศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีนิเทศศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม อยู่ในระดับแนวความคิดที่สมบูรณ์ นั้นหมายความว่า ผู้เรียนมีการพัฒนานิเทศศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ที่สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ที่ส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดานสามารถพัฒนาโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม โดยผู้เรียนต้องทำงานในรูปแบบกลุ่มร่วมกับเพื่อนคนอื่นซึ่งมีความสามารถในการเรียนแตกต่างกัน มีการวางแผนการเล่นเกม รวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร โพธิสาร (2562 : 218) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนไม่เท่ากัน ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เกมคณิตศาสตร์ร่วมกับ Interactive Notebook หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดาน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการจัดชั้นเรียน

ผู้สอนควรจัดเตรียมเกมกระดานให้พร้อม แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ และมโนทัศน์เรื่องที่กำลังจะเรียน จะทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นเป้าหมายของการเรียนรู้ และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย สอดคล้องกับเอดเร็นส์ (Arends, 1994 : 324) ที่กล่าวว่า การสอนมโนทัศน์นั้น ผู้สอนจะต้องอธิบายเป้าหมายของบทเรียน บอกชื่อมโนทัศน์ รวมทั้งควรแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้มีความเหมาะสม โดยในแต่ละกลุ่มต้องมีผู้เรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกัน เนื่องจากเป็นการป้องกันผู้เรียนกลุ่มเก่งจับกลุ่มอยู่ด้วยกัน และผู้เรียนกลุ่มอ่อนจับกลุ่มอยู่ด้วยกัน ส่งผลให้ผู้เรียนกลุ่มอ่อนไม่เกิดการพัฒนาหรือพัฒนาน้อย และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนกลุ่มเก่งยังสามารถช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มอ่อนได้นอกจากนี้ผู้สอนควรทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียนที่เชื่อมโยงหรือสอดคล้องกับความรู้ใหม่ที่จะได้เรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้เดิมที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้มโนทัศน์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับเมธิลิมอักษร (2524 : 5-6) ได้กล่าวว่า ก่อนจะสอนให้ผู้เรียนมีมโนทัศน์ใหม่ขึ้นมานั้น ผู้สอนต้องแน่ใจเสียก่อนว่าผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ทักษะหรือประสบการณ์เดิมที่พร้อมแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากที่จะเล่นเกมมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้มโนทัศน์ใหม่ที่เกิดขึ้นในระหว่างเล่นเกมได้ดียิ่งขึ้นเช่นกัน โดยผู้สอนอาจจะใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเสริมแรงทางบวก การทำกิจกรรมกลุ่ม และการมีแรงจูงใจต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับทิตนา แชมมณี (2550 : 366-368) ที่ได้ไว้ว่า ผู้สอนอาจมีการเสริมแรงทางบวกให้กับผู้เรียนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากที่จะเล่นเกม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเล่นเกม

ขั้นที่ 2 ขั้นการอธิบายวิธีการเล่น

ผู้สอนควรอธิบายกติกา เงื่อนไขและแสดงตัวอย่างการเล่นเกมกระดานอย่างชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย และใช้เวลาไม่นานเกินไป แล้วให้ผู้เรียนลองเล่นเกมอย่างช้า ๆ ทีละขั้นตอน จนกระทั่งผู้เรียนมีความเข้าใจในกติกาการเล่นอย่างถ่องแท้ เพื่อให้การเล่นมีความผิดพลาดน้อยที่สุด ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้มโนทัศน์

ทัศน์ได้อย่างถูกต้องมากที่สุดในช่วงขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับสฤณี อาชวานันทกุล (2559 : 34-38) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนมีความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาสั้น ๆ ดังนั้น ผู้สอนต้องสอนวิธีการเล่นเกมให้ผู้เรียนเข้าใจด้วยถ้อยคำที่กะทัดรัด ชัดถ้อยชัดคำ ไม่ซ้ำหรือไม่เร็วจนเกินไปภายใน 5-10 นาที จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในกติกาการเล่นเกมที่ง่ายขึ้นและสามารถเล่นเกมได้สนุกสนานมากขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ผู้เรียนอาจจะคุยกัน ไม่ค่อยสนใจฟัง สนใจอุปกรณ์ในการเล่นมากกว่าที่จะฟังผู้สอน ทำให้ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการอธิบายในรูปแบบใหม่ คือ ให้หัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มมาเข้ากลุ่มกันเป็น 1 กลุ่ม แล้วอธิบายกติกา เงื่อนไขและแสดงตัวอย่างการเล่นเกมที่กระดาน แล้วให้ลองเล่นเกมอย่างช้า ๆ จนเข้าใจในกติกาการเล่นเกมที่ถ่องแท้เพื่อให้หัวหน้ากลุ่มสามารถให้คำแนะนำ อธิบายข้อสงสัย และช่วยตรวจสอบความถูกต้องในการเล่น อีกทั้งสิ่งที่สำคัญที่สามารถปัญหาดังกล่าวได้ คือ ผู้สอนควรสร้างข้อตกลงร่วมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ส่งผลให้ผู้สอนสามารถควบคุมชั้นเรียนได้และผู้เรียนได้เรียนรู้บทเรียนจากการเล่นเกมที่เต็มศักยภาพของตนเอง สอดคล้องกับ ปาริชาติ ผาสุก (2559 : 112) ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยภายในชั้นเรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สอนสามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการสาธิตการเล่น

ผู้สอนควรสาธิตการเล่น โดยให้หัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มเป็นผู้ช่วย เนื่องจากอาจมี ผู้เรียนบางคนยังไม่เข้าใจจึงต้องทำการสาธิตการเล่นก่อน และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ไม่เข้าใจในกติกาภายในกลุ่มสามารถสอบถามข้อสงสัยกับหัวหน้ากลุ่มได้โดยตรง จะทำให้ผู้เรียนสามารถเล่นเกมได้อย่างไม่มีข้อผิดพลาด นอกจากนี้ผู้สอนควรทำการสาธิตอย่างเป็นขั้นตอน หรือสาธิตไปพร้อมกับคำอธิบายอีกครั้งได้ จะทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นภาพเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้สอนควรจัดทำคู่มือการเล่นขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนใช้ศึกษาก่อนการสาธิตการเล่นหรือระหว่างการเล่น เนื่องจากเกมกระดานอาจมีกติกาที่ซับซ้อนเกินไป ทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่เข้าใจระหว่างการเล่น ซึ่งสอดคล้องกับพิศนา แหมมณี (2550 : 365) ที่กล่าวว่า ถ้าเกมมีความซับซ้อนมาก การชี้แจงก็จะทำได้ยากขึ้น ผู้สอนอาจต้องใช้สื่อเข้าช่วย หรืออาจให้ผู้เรียนซ้อมเล่นเกม ก่อนการเล่นจริง ทั้งนี้ในการเล่นครั้งถัดไปผู้สอนอาจข้ามขั้นการสาธิตการเล่น เพื่อเพิ่มเวลาในขั้นการปฏิบัติ และผู้เรียนจะได้มีเวลาคิดคำนวณ วางแผนการเล่นเกมที่มากขึ้นดังคำกล่าวของสุวิทย์ มูลคำ (2551 : 93) ที่กล่าวว่า ผู้สอนต้องใช้เวลาแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมอันจะนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์โดยชัดเจน โดยการสร้างมโนทัศน์เป็นกระบวนการที่กินเวลาและต้องการประสบการณ์หลายด้าน ตลอดจนความสามารถที่นำไปใช้ได้ สถานการณ์ที่ต่าง ๆ กัน เพื่อเป็นเครื่องประกันได้ว่าผู้เรียนเข้าใจมโนทัศน์นั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติ

ผู้สอนควรกำหนดเงื่อนไขในการเป็นผู้ชนะให้ชัดเจน จะทำให้ผู้เรียนใช้วิธีการที่หลากหลายและมีความกระตือรือร้นในการเล่นมากขึ้น ผู้สอนควรควบคุมเวลาให้เหมาะสม ดูแลผู้เรียนให้ปฏิบัติตามกติกาและเงื่อนไขอย่างเคร่งครัด ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการเล่นมากขึ้น อีกทั้งผู้สอนควรควบคุมดูแลผู้เรียนให้ทุกคนได้เล่นเกมอย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน อยากจะเป็น

ผู้ชนะ และเกิดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับวันชาติ เหมือนสน (2546 : 27-31) กล่าวว่า การเล่นหรือปฏิบัตินั้นควรใช้เวลาพอสมควร ไม่มากหรือน้อยจนทำให้เกิดความเบื่อหน่าย การปฏิบัตินี้ ผู้สอนต้องดูแลให้ทุกคนได้เล่นโดยทั่วถึงและถูกต้องให้มากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jimenez-Silva และคณะ (Jimenez-Silva M. & et.al., 2010 : 1-8) ที่พบว่า มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์สามารถสอนและส่งเสริมในรูปแบบที่สนุกสนานและสร้างสรรค์ได้ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยลดช่องว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ และที่สำคัญในขั้นการปฏิบัติยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือเล่นเกมจริง ซึ่งเกิดการวางแผน เทคนิคในการเล่น และวิธีการเล่นที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มโนทัศน์จากประสบการณ์ในการเล่น ดังนั้นผู้วิจัยต้องเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องอย่างละเอียด ให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกาและเงื่อนไข (เพิ่มเติม) อย่างเคร่งครัด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์อย่างถูกต้องที่สุด

ขั้นที่ 5 ขั้นการติดตามผล

เมื่อเกมจบลงควรให้ผู้ชนะออกมาอธิบายวิธีการคำนวณหรือเทคนิคในการเล่นเกมนั้นๆ ให้ผู้ชนะ และอธิบายมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากการเล่นเกมเกมนั้นหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคในการวางแผนการเล่นเกมนั้นๆ ซึ่งหากผู้เรียนยังเข้าใจมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง ให้ผู้สอนอธิบายและตรวจสอบความเข้าใจอีกครั้ง หลังจากนั้นผู้สอนตั้งประเด็นคำถามและขยายมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่องจำนวนเต็ม ของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นการสรุปมโนทัศน์ให้กับผู้เรียนอีกครั้ง ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ม้าคนอง (2557 : 22) ที่พบว่า การประเมินผลการพัฒนามโนทัศน์เป็นระยะ ๆ กระบวนการเรียนรู้ การประเมินรายบุคคลและโดยรวม และสะท้อนการสอนของผู้สอน จะทำให้ผู้สอนสามารถปรับการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้สอนควรพยายามให้ผู้เรียนทำกิจกรรมคิด สังเกต วิเคราะห์ อภิปราย และหาข้อสรุปทางคณิตศาสตร์ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนรู้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์

ทั้งนี้ในขณะที่เล่นเกมพบปัญหาที่ผู้เรียนมักจะใช้การบวกลบ หรือการลบทางเดียว ส่งผลให้ไม่เกิดความหลากหลายหรือตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ จึงต้องปรับให้ผู้เรียนมีการฝึกเพิ่มเติม หรือ มีเป้าหมายย่อยก่อนเป้าหมายหลัก (เข้าเส้นชัย) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการวางแผนในการเล่นเกมนั้นๆ และการเสนอแนะในการใช้ภาษา หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนจะใช้ภาษาทางเกม เช่น พลิกการ์ด แทนที่จะใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์ว่า จำนวนตรงข้ามของตัวลบ เพราะถ้าผู้เรียนใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการอธิบายมโนทัศน์แทนภาษาที่ใช้ในเกมได้ จะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาที่มีความเป็นสากลในการอธิบายมโนทัศน์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้และอาจจะสามารถอธิบายมโนทัศน์ได้อย่างถูกต้องตามหลักการทางคณิตศาสตร์อีกด้วย

นอกจากนี้การเรียนรู้ด้วยเกมเกมนั้นทำให้ผู้เรียนจะมีความสนใจ ใส่ใจในการเรียนรู้ มีความกล้าในการซักถามผู้เล่นคนอื่นหรือผู้สอนหากเกิดความสงสัยมากกว่าการเรียนในห้องเรียนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์สิริ พุ่มพิช (2564 : 14-24) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่เรียนในรายวิชา ท 21101 ภาษาไทย 1 หลังเรียนโดยใช้กิจกรรมบอร์ดเกม Ultimate Werewolf มีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียน

2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมกระดานที่ส่งเสริมนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า จากผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบหลังเรียน (ระหว่างการจัดการเรียนรู้) ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนานวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เรื่องจำนวนเต็มดีขึ้น ส่วนใหญ่มีแนวความคิดที่สมบูรณ์แบบทั้งวงจรที่ 1, 3 และ 4 แม้ว่าในวงจรที่ 2 มีผู้เรียนเพียง 31.25% และมีผู้เรียน 43.75% ที่มีแนวความคิดไม่สมบูรณ์ แต่ผู้เรียนสามารถทำการ "ลบจำนวนเต็ม" ได้ถูกต้อง ผู้เรียนที่มีแนวความคิดคลาดเคลื่อนและไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ สามารถทำแบบทดสอบได้ แต่ยังไม่สามารถให้เหตุผลได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจาก ผู้เรียนยังมีความสับสนระหว่างการบวกจำนวนเต็มบวกกับจำนวนเต็มลบ และการบวกจำนวนเต็มลบกับจำนวนเต็มบวกว่าผลลัพธ์จะเป็นจำนวนเต็มบวกหรือจำนวนเต็มลบ ทำให้ผู้เรียนที่มีแนวความคิดคลาดเคลื่อนและไม่สมบูรณ์จากการบวกจำนวนเต็ม ส่งผลให้ผู้เรียนมีแนวความคิดคลาดเคลื่อนและไม่สมบูรณ์ ในเรื่องของการลบจำนวนเต็มด้วย เนื่องจาก การลบจำนวนเต็ม ต้องใช้นวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกจำนวนเต็ม ในการหาผลลัพธ์ด้วย รวมทั้งยังผู้เรียนบางคนไม่เข้าใจกติกาการลบจำนวนเต็ม เรื่อง การพลิกการ์ด ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถมองภาพการเปลี่ยนเครื่องหมายลบเป็นเครื่องหมายบวก และการเปลี่ยนเป็นจำนวนตรงข้ามของตัวลบได้ นอกจากนี้ในการคูณและการหารจำนวนเต็มยังผู้เรียนที่เกิดความคลาดเคลื่อน เนื่องจาก ผู้เรียนไม่สามารถหาผลลัพธ์ของการคูณและการหารได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการหารแบบไม่ลงตัว

การทดสอบด้วยแบบทดสอบนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ (หลังการจัดการเรียนรู้) พบว่า ผู้เรียนสามารถบวก ลบ คูณ หาร จำนวนเต็มได้อย่างถูกต้อง และมีนวัตกรรมการลบจำนวนเต็มดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ผู้เรียนส่วนใหญ่มีนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ดีขึ้นเมื่อเทียบกับแบบทดสอบหลังเรียน (ระหว่างการจัดการเรียนรู้) ภาพรวมของผู้เรียนส่วนใหญ่มีนวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม อยู่ในแนวความคิดที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ม้าคนอง (2557 : 22) ที่ได้กล่าวว่า การใช้กิจกรรมหรือสถานการณ์ที่กระตุ้นและท้าทายความสามารถของผู้เรียน และไม่ยากเกินกว่าที่ผู้เรียนจะคิดได้ ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และสอดคล้องกับลดาวัลย์ แยมครวญ (2560 : 33-41) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนมีผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรวมของทุกบทเรียนรวมทุกทักษะ เรื่อง จำนวนนับ และการบวก ลบ คูณ หารจำนวนนับ สมการและการแก้สมการ และตัวประกอบของจำนวนนับของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม หลังจากการใช้เกมเป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอน สำหรับผู้เรียนที่มีแนวคิดไม่ถูกต้องหลังการเรียนรู้ด้วยเกมกระดานคาดว่าอาจเป็นสาเหตุภายในตัวของผู้เรียนเอง กล่าวคือ ผู้เรียนอาจจะไม่พร้อมในวันที่ทำแบบทดสอบ อาจจะมีปัญหาทางด้านสุขภาพ อาจจะไม่สามารถนำนวัตกรรมที่ได้จากการเล่นเกมมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ หรือผู้เรียนอาจจะไม่มีความเข้าใจในนวัตกรรมอย่างแท้จริงหากแต่ใช้ความจำในการจำนวัตกรรมเพื่อการเล่นเกมเพียงเท่านั้น เนื่องจากระหว่างการเล่นผู้เรียนสามารถเล่นเกมและทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละวงจรได้

งานวิจัยนี้เลือกใช้เกมกระดานเป็นเครื่องมือที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมโน้ตส์ เรื่อง จำนวนเต็ม ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเรียนรู้โน้ตส์ทางคณิตศาสตร์จากประสบการณ์โดยตรง และในขั้นตอนการติดตามผล ผู้วิจัยยังให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อธิบายแนวความคิดของตนเอง วิธีการเล่นเกม แล้วผู้วิจัยร่วมกับผู้เรียนสรุปมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์อีกครั้ง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เน้นย้ำ ทบทวนมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของตนเอง ส่งผลให้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีแนวความคิดที่สมบูรณ์สอดคล้องกับ เจสสิก้า (Jessica E, 2016 : 134 - 147) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยการเล่นเกมกระดานตัวเลขสนับสนุนการพัฒนาทางคณิตศาสตร์ของเด็กอายุ 5 ขวบ พบว่า เด็กที่เล่นเกมกระดานตัวเลขมีการพัฒนาดีกว่าเด็กที่ไม่ได้เล่น และยังสอดคล้องกับ สาโรตม์ ศิโรตมานนท์ (2554 : 20) และรุ่งอรุณ ลีชะวณิช (2556 : 20) ได้กล่าวว่า เกมช่วยในการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะสามารถพัฒนามโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมได้ โดยต้องอาศัยสื่อรูปธรรม เกมถือเป็นสื่อที่สามารถพัฒนาแนวคิดในลักษณะที่เป็นรูปธรรมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

1.1 เนื่องจากผู้เรียนบางคนบกพร่อง ลบ คูณ จำนวนนับไม่คล่อง ดังนั้น ผู้สอนควรทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน ที่เชื่อมโยงหรือสอดคล้องกับความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เดิมไปต่อยอดความรู้ใหม่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้สอนควรสังเกต และตรวจสอบความถูกต้องของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด หากผู้เรียนเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ไม่ถูกต้องให้ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมทันที จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความคลาดเคลื่อนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์น้อยลงอย่างเห็นได้ชัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาเกมกระดานในส่วนของการคูณและการหารให้ผู้เรียนมีโอกาสนำผลการคูณและการหารมากขึ้น เพื่อฝึกคิดและเข้าใจมโนทัศน์การคูณและการหารจำนวนเต็มมากยิ่งขึ้น โดยวิธีการ ไม่เน้นผลลัพธ์ของการคูณและการหารมากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนกังวลในเรื่องของผลลัพธ์การคูณหรือการหารที่ถูกต้องมากกว่าเน้นที่เครื่องหมายด้านหน้าตัวเลข ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ใส่เครื่องหมายไม่ถูกต้อง ดังนั้น ควรเน้นไปที่เครื่องหมายด้านหน้าตัวเลขว่าจะเป็นเครื่องหมายบวกหรือเครื่องหมายลบมากกว่าเน้นไปที่ผลลัพธ์ของการคูณและการหาร

เอกสารอ้างอิง

- จิรกรณ์ ศิริประเสริฐ. (2541). ความแตกต่างทางเพศในเกมและกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็ก. *วารสารวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา*. 2 (1), 79-85.
- เฉลิมวุฒิ คำเมือง และไพรัช จันทรงาม. (2560). การศึกษาและสร้างนวัตกรรมที่ใช้แก้ไขข้อบกพร่องที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ในสาระจำนวนและการดำเนินการของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. ใน ยุทธกร ฤทธิ์ไธสง (บ.ก.), มหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคมพลังขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7 (น. 377 - 387). คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ทิตนา เขมมณี. (2550). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ อินเมฆ. (2560). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม เรื่อง การบวกและการลบ จำนวนเต็ม. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 32 (2), 121-128.
- นพพล นนทภา. (2563). การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางตรรกศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 17 (3), 41-53.
- ประพนธ์ เจียรกุล. (2561). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*. 8 (2), 202-207.
- ปาริชาติ ผาสุข. (2559). การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ เรื่อง ระบบย่อยอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแบบ DEEPER Scaffolding Framework. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิมพ์สิริ พุ่มพิช. (2564). การพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร โดยใช้บอร์ดเกม Ultimate Werewolf ในรายวิชา ท 21101 ภาษาไทย 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกลางดงปทุมณวิทยา อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารพัฒนาทักษะทางวิชาการอย่างยั่งยืน*. 3 (3), 14-24.
- เมธี ลิ้มอักษร. (2524). *แนวคิดในการสอนคณิตศาสตร์*. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- รุ่งอรุณ ลียะวนิชย์. (2556). *คู่มือครุคณิตศาสตร์ การสอนคณิตศาสตร์ด้วยเกม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลดาวลัย แยมครวญ. (2560). การใช้เกมเพื่อการเรียนรู้สำหรับส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ*. 7 (1), 33-41.

- วันชาติ เหมือนสน. (2546). *เทคนิคการสอนเกม*. สุพรรณบุรี: งานผลิตเอกสารและตำราฝ่ายวิชาการ วิทยาลัย
พลศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี.
- ศศิธร โพธิสาร. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วนที่มี
ตัวส่วนไม่เท่ากัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เกมคณิตศาสตร์ร่วมกับ Interactive
Notebook. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 11* (น. 218).
นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2559). *Board game universe จักรวาลกระดานเดียว*. กรุงเทพมหานคร: แชลมอน.
- สาโรจน์ ศิริโรตมานนท์. (2554). *คู่มือนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ : เกมประกอบการเรียนการสอน*.
ชัยภูมิ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). *19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. (7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การพิมพ์.
- อัมพร ม้าคนอง. (2557). *คณิตศาสตร์สำหรับครูมัธยม*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Arends, R.I. (1994). *Learning to Teach*. (3rd ed). New York: McGraw-Hill.
- Jessica, E. (2016) . Playing number board games supports 5-year-old children's early
mathematical development. *The Journal of Mathematical Behavior*. 43, 134-147.
- Jimenez-Silva, M., White-Taylor, J.D. & Gomez, C. (2010). Opening Opportunities through
Math Board Games: Collaboration between Schools and a Teacher Education
Program. *IUMPST: The Journal*. 2, 1-8.

รูปแบบการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจวิสาหกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อม

The Marketing Communication Model Through Msme Business Activities

ปริพัทธ์ เวทสรณสุธี

เจตน์สฤกษ์ อังศุกาญจนกุล และโกมล ไพศาล

มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัวยราชภัฏสวนสุนันทา

Paripatchr Wetsoranasutee,

Jetsalid Angsukanjanakul and Komon Paisal

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: paripat_w@hotmail.com.

บทคัดย่อ

การสื่อสารทางการตลาดด้วยกิจกรรมเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับธุรกิจ อีกทั้งเป็นช่องทางสำคัญที่จะสื่อสารรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการให้เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง ถูกต้อง แม่นยำ นอกจากนี้ผู้ประกอบการสามารถกำหนดรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปหลังจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้วยเหตุนี้วัตถุประสงค์การวิจัยประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาระดับของนวัตกรรมการสื่อสาร ผู้ร่วมสนับสนุน ปัจจัยภายนอก การตลาดเชิงกิจกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของนวัตกรรมการสื่อสาร ผู้ร่วมสนับสนุน ปัจจัยภายนอก และการตลาดเชิงกิจกรรมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มผลการดำเนินงานของธุรกิจ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานและกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายการตลาด ตลอดจนผู้ประกอบการของธุรกิจที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการตลาดผ่านทางกิจกรรมของธุรกิจ MSME ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณจำนวน 360 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพจำนวน 14 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

1. เทคโนโลยีซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ MSME อยู่ในระดับต่ำเนื่องจากธุรกิจ MSME ส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดเล็กถึงขนาดกลางจึงมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ดังนั้นการลงทุนด้านเทคโนโลยีมาพัฒนาในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต กิจกรรมการตลาด จึงมีความเป็นไปได้ยาก

นอกจากนี้ธุรกิจ MSME ยังขาดในด้านทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยี ในการที่จะนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในองค์กร

2. ความสัมพันธ์ของผู้ร่วมสนับสนุนกับผู้บริโภคส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ MSME อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาเพื่อให้ผู้บริโภคเริ่มรู้จักกับผลิตภัณฑ์และมีความคุ้นเคย ซึ่งเรื่องราวดังกล่าวเปรียบเสมือนเป็นการแนะนำตัวให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย แต่ในทางกลับกันผู้ร่วมสนับสนุนนั้นเป็นการร่วมสนับสนุนบางกิจกรรมทางการตลาดเท่านั้น จึงขาดความต่อเนื่องในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริโภค

3. ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในนวัตกรรมการสื่อสารส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ MSME อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคมีช่องทางรับข่าวสารที่หลากหลายและง่ายต่อการเข้าถึง ดังนั้นการจัดกิจกรรมในรูปแบบเดิมๆ ไม่สามารถสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้ผู้บริโภคได้ จะส่งผลให้กิจกรรมทางการตลาดนั้นไม่ได้รับความสนใจ

4. ภาพลักษณ์ของการตลาดเชิงกิจกรรมส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ MSME อยู่ในระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ว่าผู้ประกอบการ MSME ขาดบุคคลกรที่มีความรู้ทางด้านการสร้างสรรค์กิจกรรม เพื่อสร้างความชัดเจนในการกำหนดภาพลักษณ์ของกิจกรรมทางการตลาด

คำสำคัญ: การตลาดเชิงกิจกรรม; นวัตกรรมการสื่อสาร; ผู้ร่วมสนับสนุน; ผลการดำเนินงานของธุรกิจ

Abstracts

Event marketing communication is one of the key marketing strategies of small and medium enterprises. because it boosts the company's competitiveness It is also a vital channel for communicating specifics. related to products or services in order to reach consumers thoroughly, precisely, and precisely Furthermore, entrepreneurs can plan activities based on the changing situation and consumer behavior following the Covid-19 epidemic. As a result, the research objectives were as follows: 1) investigate the level of communication innovation. Contributors External Elements Business performance and event marketing 2) To investigate the impact of communication innovation sponsors, external factors, and marketing activities on business performance. 3) Investigate methods to improve business performance. This is a combined study, and the sample group is defined as Marketing Executives as well as business owners with experience in marketing communications through MSME business activities in Bangkok. A simple random sampling method was used to select 360 people for the quantitative sample. A purposive sampling method was used to select 14 people for the qualitative sample.

The research found that

1. Technology, which is an external factor that affects the performance of MSME businesses, is low. Budget constraints exist because the majority of MSMEs are small to medium sized businesses. As a result, the organization should invest in technology to grow. whether in manufacturing or marketing activities As a result, it is difficult to In addition, MSME businesses lack technologically savvy human resources. To implement technology in the organization.

2. The co-sponsor relationship of the co-sponsor and the consumer affects the performance of the MSME business at a low level. Because it takes time for consumers to become acquainted with and familiar with the product. This story is similar to introducing yourself to the target consumers. Contributors, on the other hand, are only co-sponsoring certain marketing activities. As a result, there is a lack of consistency in developing positive relationships with customers.

3. The learning experience is one of the elements of communication innovation that affects the performance of MSME businesses at a low level. Because consumers now have a variety of easy-to-access channels for receiving news. As a result, organizing activities in their original format will result in marketing activities that are uninteresting to consumers.

4. The image of activity marketing affects the performance of MSME businesses at a low level. It can be explained that MSME entrepreneurs lack personnel with knowledge in creating activities. To create clarity in determining the image of marketing activities.

Keywords: Event Marketing; Communication Innovations; Sponsorships Involvement; Business Performance

บทนำ

ตลอดเวลาที่ผ่านมาธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า MSME (Micro Enterprise, Small and Medium-sized Enterprises) ได้มีการขยายตัวมากขึ้น มีผู้ประกอบการรายใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ด้วยเหตุนี้ธุรกิจต่างๆ จึงจำเป็นต้องกำหนดแผนการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการสื่อสารทางการตลาดด้วยกิจกรรม สร้างโอกาสในการเข้าถึงผู้บริโภคได้ทั่วถึง ประเด็นที่ส่งผลให้ธุรกิจ MSME จำนวนมากไม่สามารถดำเนินธุรกิจให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ประกอบด้วย (1) ข้อจำกัดของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (2) ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมขาดความรู้ตลอดจนประสบการณ์ในด้านการบริหารองค์กร (3) ธุรกิจ MSME มีสภาพคล่องทางการเงินค่อนข้างจำกัด (Krajnakova, Navikaite, & Navickas, 2015 : 327-332 ; Mulhern, 1997 : 1103-124) ประกอบกับการบริหารงานด้านการสื่อสารทางการตลาดของธุรกิจ MSME ภายใต้อิทธิพลการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากอดีตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า องค์กรจำเป็นต้องระบุสาเหตุและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมทางการตลาดให้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดต้นทุนในการจัดกิจกรรมโดยให้พนักงานดำเนินกิจกรรมดังกล่าว สามารถกระทำได้หากพนักงานมีความรู้ ความชำนาญในการวางแผนและจัดระเบียบกิจกรรม ในทางกลับกันหากพนักงานไม่มีความสามารถและไม่มีความรู้ในการดำเนินกิจกรรม จะส่งผลเสียอย่างมากกับภาพพจน์องค์กร (Mondok, 2019 : 127-151) สอดคล้องกับ Ismailova, Abisheva & Ismailova, (2019 : 94-98) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของการตลาดเชิงกิจกรรมในการบริหารจัดการของธุรกิจ พบว่าปัจจุบันธุรกิจต่างๆ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน ด้านการตลาดเชิงกิจกรรมเข้าไปในแผนการตลาด ถือว่า

เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่เลือกใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการแข่งขัน โดยสร้างสรรค์และออกแบบวิธีการให้มีรูปแบบเฉพาะให้สอดคล้องกับธุรกิจและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร นอกจากนี้ Ramli, Januri, & Ghani, (2018 : 520-530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของคุณภาพการจัดการจัดกิจกรรมมีผลต่อความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงาน พบว่ามิติของการจัดการจัดกิจกรรมทางการตลาดมีผลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญ การค้นพบนี้ให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับผลกระทบของประสิทธิภาพของกิจกรรมที่มีต่อความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงาน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อผู้ประกอบการธุรกิจ MSME สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดด้วยกิจกรรม เป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของนวัตกรรมการสื่อสาร ผู้ร่วมสนับสนุน ปัจจัยภายนอก การตลาดเชิงกิจกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของนวัตกรรมการสื่อสาร ผู้ร่วมสนับสนุน ปัจจัยภายนอก และการตลาดเชิงกิจกรรมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มผลการดำเนินงานของธุรกิจ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ธุรกิจ MSME ทั้งนิติบุคคลและส่วนบุคคล ในภาคการค้าและบริการ ซึ่งมีผู้ประกอบการรวมทั้งสิ้นจำนวน 2,615,882 ราย โดยมีการจ้างงานไม่เกิน 200 คน และมีรายได้ต่อปีไม่เกิน 500 ล้านบาท พบว่ากรุงเทพมหานครมีจำนวนธุรกิจ MSME มากที่สุด คือ 564,588 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.18 ของจำนวนทั้งประเทศ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563 : ออนไลน์) นอกจากนี้มีองค์กรที่จดทะเบียนนิติบุคคลที่จัดตั้งใหม่ระหว่างเดือนมกราคม - ตุลาคม ปี 2564 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564 : ออนไลน์) และดำเนินธุรกิจในเขตต่างๆ ย่านศูนย์กลางทางธุรกิจของกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 2,085 ราย

1.2 ผู้ใช้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายการตลาด/การสื่อสารทางการตลาดขององค์กร ตลอดจนผู้ประกอบการของธุรกิจที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการตลาด ผ่านทางกิจกรรมของธุรกิจ MSME ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 14 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตาม Hair, et al (2010) ได้แนะนำขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยควรมีขนาด 10 – 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้หรือตัวแปรประจักษ์ การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 18 ตัวแปร ขนาดตัวอย่างจึงควรมีจำนวนอย่างน้อย $10 \times 18 = 180$ ถึง $20 \times 18 = 360$ ผู้วิจัยได้สรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน 360 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจ MSME มีข้อคำถามจำนวน 90 ข้อ โดยคำถามใช้มาตรวัดแบบ Five-point Likert-type Scale Ranging โดยมีค่า 5 ระดับ (Rensis, 1932) จากการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัทรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.931 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.70 นั่นคือ ข้อคำถามมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง แบบสอบถามชุดนี้มีคุณภาพดี สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.2 แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อและสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง และชื่อกิจการ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจ MSME

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. นัดหมายการสัมภาษณ์ 2. ดำเนินการสัมภาษณ์ 3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

3.2 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 360 ฉบับ โดยการแจกและเก็บคืนแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายการตลาด/การสื่อสารทางการตลาดขององค์กร ตลอดจนผู้ประกอบการของธุรกิจที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการตลาด ผ่านทางกิจกรรมของธุรกิจ MSME ในเขต

กรุงเทพมหานคร โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด 360 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 2) ทำการเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบเรียบร้อยแล้ว และ 3) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

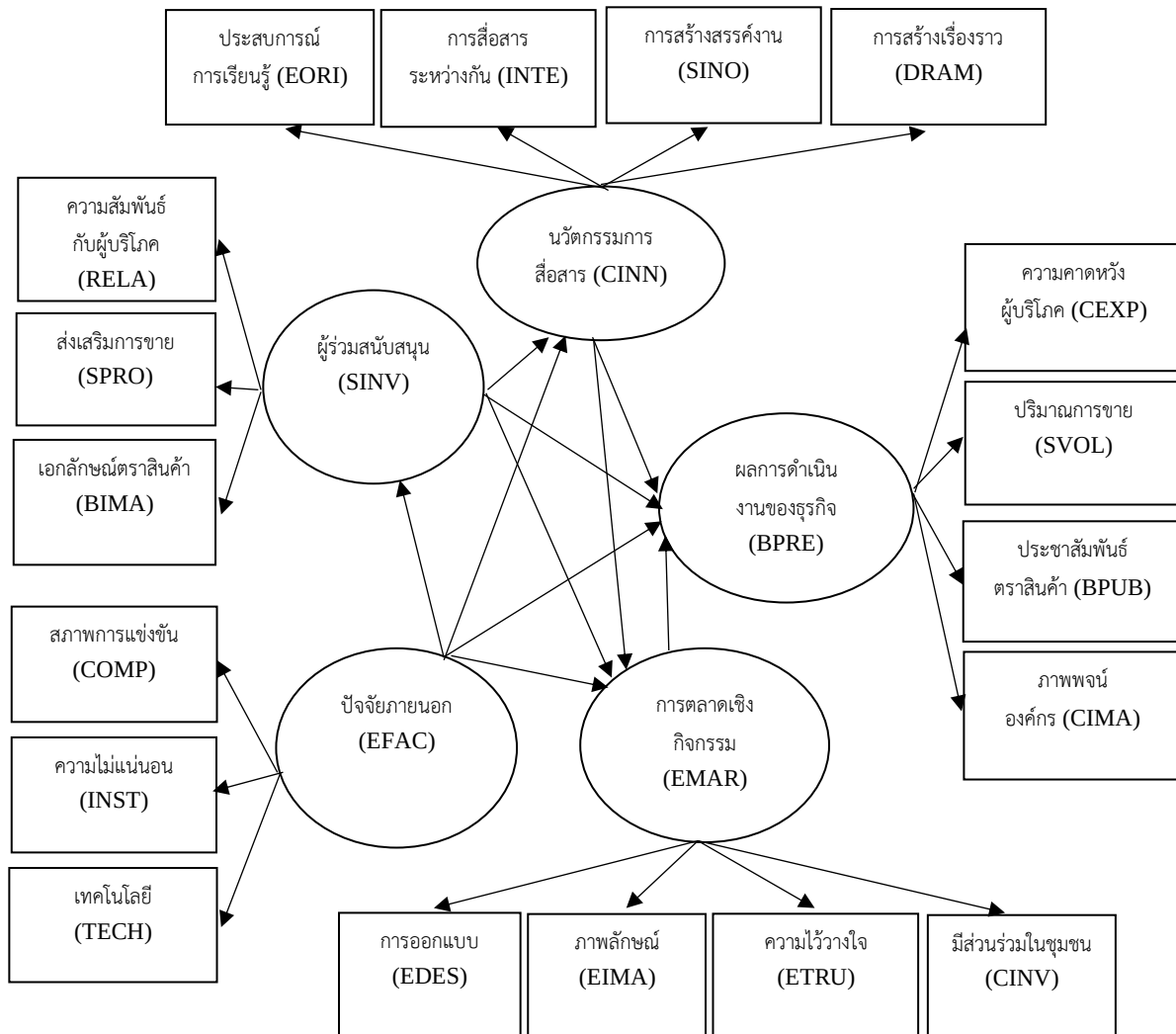
การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมตัวแปรสังเกตได้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การทบทวนวรรณกรรม และการสัมภาษณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้ 1) ใช้สถิติร้อยละ (Percentage) อธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล 2) ใช้สถิติการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจ MSME โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับของนวัตกรรมการสื่อสาร ผู้ร่วมสนับสนุน ปัจจัยภายนอก การตลาดเชิงกิจกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจ พบว่า

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30-39 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเป็นเจ้าของธุรกิจ และส่วนใหญ่มิมีจำนวนปีที่ทำกิจกรรมอยู่ในช่วง 5-10 ปี แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	126	30
หญิง	234	65
ระดับอายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	29	8.06
30 - 39 ปี	133	36.94
40 - 49 ปี	106	29.44
50 ปี ขึ้นไป	92	25.56
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	45	12.50
ปริญญาตรี	221	61.39
ปริญญาโท หรือ สูงกว่า	94	26.11
ตำแหน่งงาน		
ผู้จัดการฝ่ายการตลาด/การสื่อสารทางการตลาด	77	21.39
รองผู้จัดการฝ่ายการตลาด/การสื่อสารทางการตลาด	30	8.33
หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้าแผนกการตลาด/การสื่อสารทางการตลาด	98	27.22
เจ้าของธุรกิจ	155	43.06
ช่วงจำนวนปีที่ทำกิจกรรม		
น้อยกว่า 5 ปี	107	29.72
5 - 10 ปี	181	50.27

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
11 – 20 ปี	59	16.40
21 - 30 เดือน	10	2.78
31 ปี ขึ้นไป	3	0.83

1.2 องค์ประกอบของการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรม พบว่า การสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจ MSME สามารถจำแนกองค์ประกอบได้เป็น 5 องค์ประกอบ จาก 18 ตัวแปรสังเกตได้ แสดงดังตารางที่ 2

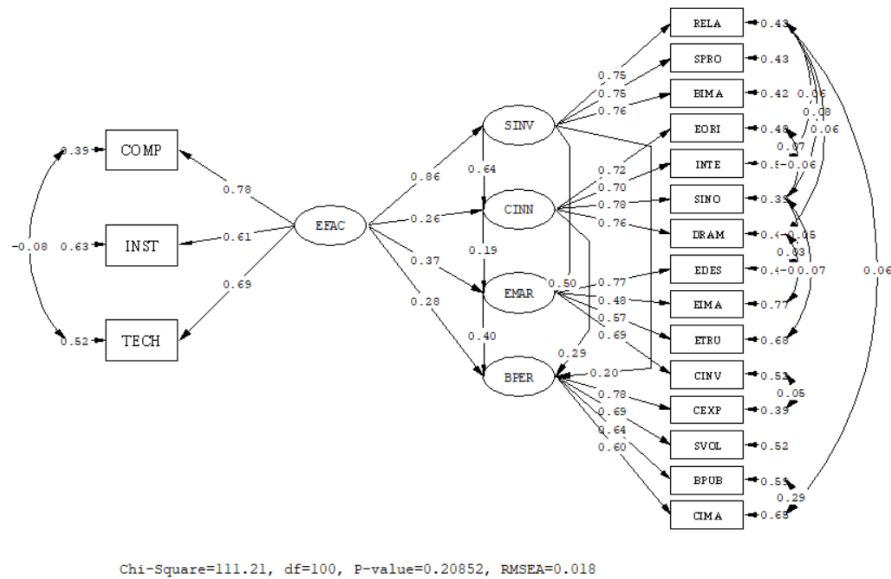
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับของการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรม

ลำดับ	องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการสื่อสาร
ด้านปัจจัยภายนอก				
1	COMP	4.86	0.26	มากที่สุด
2	INST	4.89	0.22	มากที่สุด
3	TECH	4.90	0.21	มากที่สุด
รวม		4.88	0.23	มากที่สุด
ด้านผู้ร่วมสนับสนุน				
1	RELA	4.84	0.28	มากที่สุด
2	SPRO	4.87	0.27	มากที่สุด
3	BIMA	4.87	0.25	มากที่สุด
รวม		4.86	0.26	มากที่สุด
ด้านนวัตกรรมการสื่อสาร				
1	EORI	4.87	0.24	มากที่สุด
2	INTE	4.84	0.27	มากที่สุด
3	SINO	4.84	0.26	มากที่สุด
4	DRAM	4.86	0.27	มากที่สุด
รวม		4.85	0.26	มากที่สุด
ด้านการตลาดเชิงกิจกรรม				
1	EDES	4.86	0.27	มากที่สุด

2	EIMA	4.84	0.23	มากที่สุด
3	ETRU	4.81	0.28	มากที่สุด
4	CINV	4.84	0.28	มากที่สุด
รวม		4.84	0.27	มากที่สุด
ด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจ				
1	CEXP	4.91	0.23	มากที่สุด
2	SVOL	4.86	0.24	มากที่สุด
3	BPUB	4.88	0.22	มากที่สุด
4	CIMA	4.88	0.26	มากที่สุด
รวม		4.88	0.24	มากที่สุด
รวมผลการวิเคราะห์ระดับการสื่อสาร ทางการตลาดผ่านกิจกรรม		4.86	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D.= 0.25) และเมื่อพิจารณาด้านต่างๆ พบว่า ด้านปัจจัยภายนอกและด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D.= 0.24) รองลงมาคือด้านผู้ร่วมสนับสนุน ($\bar{X} = 4.86$, S.D.= 0.26) ด้านนวัตกรรมการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.85$, S.D.= 0.26) และด้านการตลาดเชิงกิจกรรม ($\bar{X} = 4.84$, S.D.= 0.27) ตามลำดับ

2. อิทธิพลของนวัตกรรมการสื่อสาร ผู้ร่วมสนับสนุน ปัจจัยภายนอก และการตลาดเชิงกิจกรรม ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอก คือ ปัจจัยภายนอก (EFAC) ส่งผลโดยตรงกับผู้ร่วมสนับสนุน (SINV) นวัตกรรมการสื่อสาร (CINN) การตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) มีค่าเท่ากับ 0.86, 0.26, 0.37 และ 0.28 ตามลำดับ ส่วนผู้ร่วมสนับสนุน (SINV) ส่งผลโดยตรงกับนวัตกรรมการสื่อสาร (CINN) การตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) มีค่าเท่ากับ 0.64, 0.50 และ 0.20 ตามลำดับ ส่วนนวัตกรรมการสื่อสาร (CINN) ส่งผลโดยตรงกับการตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) เท่ากับ 0.19 และ 0.29 ตามลำดับ และ การตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) ส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) เท่ากับ 0.40 ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์แบบทางเลือกใช้อธิบายความสัมพันธ์
ของสมการมาตรฐาน (Standardized Solution)

การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ของแบบจำลองทางเลือก อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์รวม ความสัมพันธ์ทางตรง และความสัมพันธ์ทางอ้อมของแบบจำลองทางเลือก

ตัวแปรตาม	ความสัมพันธ์	ตัวแปรอิสระ				
		EFAC	SINV	CINN	EMAR	BPER
SINV	DE	0.86**	N/A	N/A	N/A	N/A
	IE	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	TE	0.86**	N/A	N/A	N/A	N/A
CINN	DE	0.26*	0.64**	N/A	N/A	N/A
	IE	0.55**	N/A	N/A	N/A	N/A
	TE	0.81**	0.64**	N/A	N/A	N/A
EMAR	DE	0.37*	0.50*	0.19**	N/A	N/A
	IE	0.51**	0.06	N/A	N/A	N/A
	TE	0.88**	0.56**	0.19**	N/A	N/A
BPER	DE	0.28*	0.20*	0.29**	0.40**	N/A

IE	0.66**	0.41**	0.04	N/A	N/A
TE	0.94**	0.61**	0.33**	0.40**	N/A

Chi-Square = 111.21, df = 100, p-value = 0.209, GFI = 0.97, AGFI = 0.94, RMR = 0.002, RMSEA = 0.018, CFI = 1.00, CN = 440.62

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายเส้นทางความสัมพันธ์ได้ว่า ปัจจัยภายนอก (EFAC) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ร่วมสนับสนุน (SINV) มากที่สุดเท่ากับ 0.86 รองลงมาคือ ส่งผลทางตรงกับการตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) ผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) และนวัตกรรมการสื่อสาร (CINN) เท่ากับ 0.37, 0.28 และ 0.26 ตามลำดับ และส่งผลทางอ้อมกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) นวัตกรรมการสื่อสาร (CINN) และการตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) เท่ากับ 0.66, 0.55 และ 0.51 ตามลำดับ

ผู้ร่วมสนับสนุน (SINV) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับนวัตกรรมการสื่อสาร (CINN) มากที่สุดเท่ากับ 0.64 รองลงมาคือ การตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) และผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) เท่ากับ 0.50 และ 0.20 ตามลำดับ และส่งผลทางอ้อมกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) เท่ากับ 0.41 แต่ไม่ส่งผลทางอ้อมกับการตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) เท่ากับ 0.06

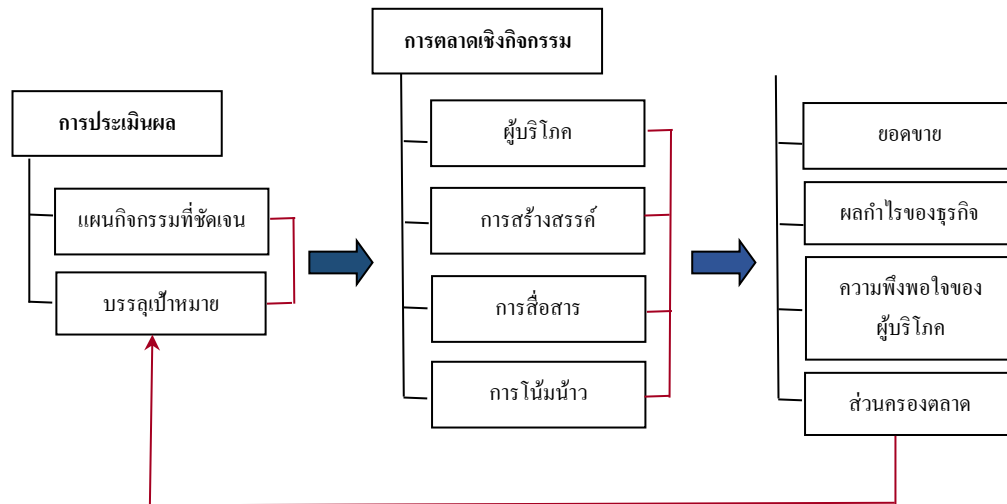
นวัตกรรมการสื่อสาร (CINN) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) และการตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) เท่ากับ 0.29 และ 0.19 ตามลำดับ แต่ไม่ส่งผลทางอ้อมกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) เท่ากับ 0.04

การตลาดเชิงกิจกรรม (EMAR) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ (BPER) เท่ากับ 0.40

นอกจากนี้ยังพบว่า โมเดลสมการโครงสร้างของผู้ร่วมสนับสนุน นวัตกรรมการสื่อสาร การตลาดเชิงกิจกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจ มีค่า R^2 เท่ากับ 0.74, 0.77, 0.86 และ 1.00 ตามลำดับ แสดงว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นแบบจำลองตามสมมติฐาน สามารถอธิบายความแปรปรวนของผู้ร่วมสนับสนุน นวัตกรรมการสื่อสาร การตลาดเชิงกิจกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ได้ร้อยละ 74, 77, 86 และ 100 ตามลำดับ

3. แนวทางการเพิ่มผลการดำเนินงานของธุรกิจ พบว่า การสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มธุรกิจ MSME เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการแข่งขันสูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาด เพื่อสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจและเพิ่มผลการดำเนินงานของธุรกิจ จากผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทำให้ได้

องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นรูปแบบการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรม ภายใต้แนวคิด “4C Model” เพื่อกำหนดใช้เป็นกลยุทธ์ด้านการสื่อสารทางการตลาดให้กับธุรกิจ MSME

แผนภาพที่ 2 แนวทางการเพิ่มผลการดำเนินงานของธุรกิจ

การเพิ่มผลการดำเนินงานของธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ด้วยการนำการตลาดเชิงกิจกรรมมาเป็นแนวทางกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาด ภายใต้แนวคิด “4C Model” เป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันกับคู่แข่งทางธุรกิจ รวมทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การที่ธุรกิจ MSME จะวางแผนการตลาดเชิงกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม มีองค์ประกอบหลักดังนี้

1. ผู้บริโภค (Consumer)

การสื่อสารทางการตลาดด้วยกิจกรรมไปยังผู้บริโภค นักการตลาดจำเป็นต้องทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคอย่างชัดเจน ผู้บริโภคเป็นใคร มีอาชีพหรือมีรูปแบบการดำเนินชีวิตในแต่ละวันอย่างไร ที่ไหน ตลอดจนมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องใด เพื่อนำข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มาประกอบการสร้างสรรค์รูปแบบการสื่อสารด้วยกิจกรรม ให้เหมาะสมกับผู้บริโภค (Kotler and Keller, 2012 : online)

2. การสร้างสรรค์ (Creative)

เป็นการออกแบบแนวคิดเพื่อกำหนดรูปแบบการสื่อสารทางการตลาดด้วยกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมให้มีความแปลกใหม่ อีกทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร นอกจากนี้กิจกรรมต่างๆ ต้องคำนึงถึงข้อเสนอพิเศษที่ให้กับผู้บริโภค รวมทั้งเป็นการกระตุ้นการขายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบการส่งเสริมการขาย การสร้างสรรค์งานในแต่ละกิจกรรมจะเกิดขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดที่ต้องการสร้างสิ่งใหม่ๆ

(Novelty) ความใหม่ (Newness) และความเป็นต้นแบบ (Originality) สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันให้การสื่อสารที่เกี่ยวกับองค์กร หรือตราสินค้าประสบความสำเร็จได้อย่างง่ายดาย (Nisula, 2013)

3. การสื่อสาร (Communication)

จัดได้ว่าเป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ที่ถูกออกแบบมาเพื่อส่งข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และ/หรือองค์กรไปยังผู้บริโภคเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Wohlfeil & Whelan, 2006) ด้วยเหตุนี้ นักการตลาดจึงต้องนำวิธีการสื่อสารที่ทันสมัยมาเป็นเครื่องมือ ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆ มีความทันสมัย ไม่จะเป็นการสื่อสารในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ก็สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการร่วมกับผู้ร่วมสนับสนุนเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกิจกรรม

4. การโน้มน้าว (Convince)

การตลาดเชิงกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เจ้าของผลิตภัณฑ์ได้มีโอกาสสร้างประสบการณ์ดีๆ ให้กับผู้บริโภคได้โดยตรง รวมทั้งยังสร้างสามารถความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริโภคได้อีกช่องทางหนึ่ง ด้วยเหตุนี้รูปแบบการสื่อสารทางการตลาดด้วยกิจกรรม จะถูกสร้างสรรค์ให้ผู้บริโภคได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ความสัมพันธ์กับผู้บริโภค บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าได้อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผู้บริโภคจะแสดงออกมาในรูปแบบจับต้องไม่ได้ เช่น ความสนใจ การสนทนา และการโต้ตอบกับกิจกรรม เป็นต้น (Lombart and Louis, 2016 : 644-653 ; Charton-Vachet and Lombart, 2018 : 170-187)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงรูปแบบการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นำเสนอการอภิปรายผล 2 ประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

1. ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมการสื่อสารอยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายได้ว่า การสร้างสรรค์ตลอดจนพัฒนาการสื่อสารให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่ อีกทั้งยังสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่ทั่วโลกต้องเผชิญกับวิกฤติโรคระบาดโควิด-19 จะเห็นได้ว่ารูปแบบการสื่อสารได้ถูกพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด เป็นการนำเทคโนโลยีมาผสมผสานและประยุกต์ทำให้การสื่อสารมีรูปแบบที่เปลี่ยนไป ซึ่งสอดคล้องกับ Keller & Lane (2001 : online) ที่อธิบายเกี่ยวกับการสื่อสารไปยังผู้บริโภคต้องมีความน่าสนใจ และสามารถกระตุ้นอารมณ์ของผู้บริโภคด้วยกลยุทธ์การสื่อสารที่ไม่ควรออกมาในรูปแบบที่เรียบง่ายจนเกินไป ตลอดจนภาษาที่ใช้ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจและจดจำผลิตภัณฑ์ได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ร่วมสนับสนุนอยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ร่วมสนับสนุน ที่ได้นำผลิตภัณฑ์หรือบริการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ในการสนับสนุนองค์กรผู้ร่วมค้าสำหรับดำเนินกิจกรรมทางการตลาด เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริโภค รวมไปถึงการเพิ่มโอกาสทางการขายผลิตภัณฑ์ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Coffman (2020 : online) ที่ได้กำหนดกระบวนการเพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารความสัมพันธ์กับผู้บริโภค ที่ประกอบไปด้วยการรับรู้ถึงตราผลิตภัณฑ์ การสร้างโอกาสทางการขาย และการสร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภค Christoph Breuer, Boronczyk & Rumpf (1991 : 159-166) ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้มีส่วนร่วมจัดได้ว่า เป็นพันธมิตรทางการค้าที่สำคัญขององค์กรหรือผลิตภัณฑ์ เนื่องจากส่งเสริมให้ภาพลักษณ์กิจกรรมนั้นๆ มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกอยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายได้ว่า เป็นที่ทราบกันว่าปัจจัยภายนอก คือ สิ่งต่างๆ ที่อยู่นอกองค์กรแต่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับแผนงานด้านต่างๆ ขององค์กรที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Alkali (2012 : 621-628) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกว่า เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญหน้าโดยตรง อีกทั้งไม่สามารถควบคุมได้ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องเตรียมแผนสำรองในการปฏิบัติงานหากเกิดอุปสรรคจากปัจจัยภายนอก

4. ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตลาดเชิงกิจกรรม อยู่ในระดับมากสามารถอภิปรายได้ว่า การตลาดเชิงกิจกรรม คือ การสื่อสารอีกรูปแบบหนึ่งที่ส่งเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับองค์กรหรือผลิตภัณฑ์ผ่านกิจกรรมที่จับต้องได้ ภายใต้แนวคิดที่รายละเอียดมีความสอดคล้องกันตามที่ถูกสร้างสรรค์และกำหนดขอบเขตสาระสำคัญไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Keller, Deleersnyder & Gedenk (2019 : 77-88) ที่อธิบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางการตลาดเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ รวมทั้งยังสามารถสื่อสารเนื้อหารายการส่งเสริมการขายไปยังผู้บริโภค เนื่องจากผู้บริโภคได้สัมผัสกับผลิตภัณฑ์จริง ทำให้เห็นถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ที่สำคัญสามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการเพิ่มเติมได้จากเจ้าของผลิตภัณฑ์

5. ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของธุรกิจ อยู่ในระดับมากสามารถอภิปรายได้ว่า ผลการดำเนินงานของธุรกิจ คือ ตัวชี้วัดถึงผลประกอบการจากการดำเนินงานด้านต่างๆ ขององค์กร ซึ่งหน่วยงานตลอดจนองค์กรที่เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ จำเป็นต้องพิจารณาถึงผลการดำเนินกิจกรรมใดๆ ก็ตามที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจ สอดคล้องกับ Brennan (2003 : online) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับระบบการวัดผลว่าต้องระบุรายละเอียดเงื่อนไขที่จำเป็นและเพียงพอ สำหรับการส่งเสริมให้ธุรกิจสามารถดำเนินการและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ซึ่งการวัดผลดังกล่าวครอบคลุมด้านต่างๆ เช่น การตลาด การบริหารจัดการกลยุทธ์ บุคคล เป็นต้น อย่างที่ทราบกันดีการประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจ สามารถทำได้ 2 รูปแบบ ซึ่ง Han & Kim (2016 : 24-39) ได้ขยายความเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจไว้ดังต่อไปนี้ (1) การประเมินทางการเงิน (Financial performance) (2) การประเมินที่ไม่ใช่ทางการเงิน (Non-financial performance)

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2

การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายนอก ผู้ร่วมสนับสนุน นวัตกรรมการสื่อสาร และ การตลาดเชิงกิจกรรมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ พบว่า

1. ปัจจัยภายนอกส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ประกอบด้วยสภาพการแข่งขัน ความไม่แน่นอน และเทคโนโลยี พบว่าเทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ว่าอย่างที่ทราบกันดีว่าธุรกิจ MSME ส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดเล็กถึงขนาดกลาง จึงมีข้อจำกัดบางประการในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อจำกัดด้านงบประมาณ กล่าวคือ ธุรกิจ MSME เป็นการดำเนินธุรกิจโดยไม่มีแหล่งเงินทุนมาสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นการลงทุนในด้านต่างๆ จึงเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดในการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต ตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ทางการเลือกใช้กิจกรรมทางการตลาดมาช่วยสื่อสารทางการตลาด (World Bank, 2010 : 142) นอกจากนี้ธุรกิจ MSME ยังขาดในด้านทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยี ในการที่จะนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในองค์กร

2. ผู้ร่วมสนับสนุนส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ประกอบด้วยความสัมพันธ์กับผู้บริโภค การส่งเสริมการขาย และเอกลักษณ์ตราสินค้า พบว่าความสัมพันธ์กับผู้บริโภคอยู่ในระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ว่าความสัมพันธ์กับผู้บริโภคเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์กับผู้บริโภคซึ่งต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง ในการที่ผลิตภัณฑ์ต้องแนะนำ ส่งเนื้อหาของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็น รายละเอียดตราผลิตภัณฑ์ ความเป็นมาขององค์กร เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริโภครู้จักกับผลิตภัณฑ์ แต่ในทางกลับกันผู้ร่วมสนับสนุนนั้นเป็นการร่วมสนับสนุนบางกิจกรรมทางการตลาดเท่านั้น จึงขาดความต่อเนื่องในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริโภค (Zhang, 2018 : 37-40) อย่างไรก็ตามผู้ร่วมสนับสนุนสามารถกำหนดรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภคได้หลายรูปแบบ เช่น การสร้างการรับรู้ถึงตราผลิตภัณฑ์ การให้บริการที่ประทับใจ เป็นต้น

3. ปัจจัยนวัตกรรมการสื่อสารส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ประกอบด้วยประสบการณ์การเรียนรู้ การสื่อสาร การสร้างสรรค์งาน และการสร้างเรื่องราว พบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถอธิบายได้ว่านวัตกรรมก่อให้เกิดการสื่อสารในรูปแบบที่แปลกใหม่และทันสมัย สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ด้วยเหตุนี้การนำนวัตกรรมมาผสมผสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีที่ทันสมัย ถูกออกแบบมาให้สามารถประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านต่างๆ ให้กับองค์กร เช่น การผลิต การขาย การบริการ ตลอดจนการสื่อสาร เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการนำนวัตกรรมการสื่อสารมาพัฒนาการสื่อสารด้วยกิจกรรม ส่งผลกิจกรรมเป็นที่น่าสนใจอีกทั้งมีรูปแบบที่ทันสมัย ทำให้กระตุ้นความสนใจของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี (Tang, 2012 : 409-431) ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องสร้างสรรค์ให้กิจกรรมมีความแปลกใหม่ เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคมีช่องทางรับข่าวสารที่หลากหลายและง่ายต่อการเข้าถึง

4. การตลาดเชิงกิจกรรมส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ ประกอบด้วยการออกแบบ ภาพลักษณ์ กิจกรรม ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมในชุมชน พบว่าภาพลักษณ์กิจกรรมอยู่ในระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ว่าผู้ประกอบการ MSME ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านการสร้างสรรค์กิจกรรม เพื่อสร้างความชัดเจนในการกำหนดภาพลักษณ์ของกิจกรรมทางการตลาด เนื่องจากกิจกรรมต่างๆ มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป ประเภทกิจกรรมทางการตลาดจะเป็นแนวทางในการกำหนดภาพลักษณ์ เช่น ขนาดของกิจกรรม ความเป็นมืออาชีพของผู้จัดกิจกรรม เป็นต้น (Gwinner, 1997 : 145-158) องค์ประกอบของภาพลักษณ์สามารถแบ่งได้ ดังนี้ การรับรู้ ความรู้ ความรู้สึก และสุดท้ายคือ การกระทำ ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจ MSME ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ศึกษามีข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นไปที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์รูปแบบการตลาดเชิงกิจกรรม โดยเริ่มตั้งแต่กำหนดแนวคิด รูปแบบ สถานที่จัดกิจกรรม การเตรียมความพร้อม ตลอดจนองค์ประกอบต่างๆ ที่จะช่วยให้กิจกรรมทางการตลาดมีความน่าสนใจ ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่ถูกต้อง มีความเข้าใจในรายละเอียด ทั้งนี้เพื่อรองรับการขยายตลาดของธุรกิจ MSME ในอนาคต อีกทั้งเป็นการเพิ่มบุคลากรที่ มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมอย่างมืออาชีพ

2. ภาครัฐควรนำกิจกรรมทางการตลาดเป็นกลยุทธ์สำคัญ ในการสื่อสารข้อมูลที่ต้องการไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจ MSME ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการเข้าใจและเห็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่า กิจกรรมที่ภาครัฐใช้ในการสื่อสารข้อมูลออกไปยังกลุ่มเป้าหมายนั้น สามารถสร้างการรับรู้ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางการตลาดมีหลากหลายรูปแบบ ที่จะช่วยการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านอื่นๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการธุรกิจ MSME เข้าถึงกิจกรรมทางการตลาดได้อย่างง่ายดาย การสนับสนุนดังกล่าว เช่น งบประมาณการจัดกิจกรรม การจัดสรรพื้นที่รองรับกิจกรรมของธุรกิจ MSME เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ธุรกิจ MSME มีโอกาสประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ขององค์กร ที่สำคัญคือกิจกรรมดังกล่าวสามารถกระตุ้นการขายให้กับองค์กรได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการรูปแบบการตลาดเชิงกิจกรรมที่มีรูปแบบเชิงรุก เพื่อทางถึงแนวทางใหม่ๆ ในการเพิ่มผลการดำเนินงานของธุรกิจ MSME
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อแผนการดำเนินงานด้านการตลาดเชิงกิจกรรม ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มและพัฒนากิจกรรมการตลาดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการพัฒนาแนวคิดนี้ให้เกิดขึ้น ทั้งในภาครัฐและธุรกิจ MSME ให้ครอบคลุมทุกประเภทธุรกิจ MSME โดยอาจเพิ่มตัวชี้วัดกิจกรรมทางการตลาด เช่น วัฒนธรรม แนวโน้มเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อรองรับการเติบโตของธุรกิจ MSME ในอนาคตรวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมกับการเข้าสู่ยุคดิจิทัลเทคโนโลยีอย่างเต็มรูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2564). รายชื่อนิติบุคคลจัดตั้งและเลิกปี 2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469412361
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2563). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2563. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.sme.go.th>
- Alkali, M. (2012). Assessing the Influence of External Environmental Factor, on the Performance of Small Business Manufacturing enterprises in Bauchi state, Nigeria. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 4 (7), 621-628.
- Brennan, A. (2003). Necessary and Sufficient Conditions, from <http://plato.stanford.edu/archives/fall2003/entries/necessary-sufficient/>, Elsevier, vol. 43(C), pages 170-187.
- Christopher, M., Payne, A., & Ballantyne, D. (1991). Relationship Marketing: Looking Back, Looking Forward. *Marketing Theory*, 3 (1), 159-166.
- Coffman, L. (2020). What is the CRM process? 5 key steps. (April 16, 2020) from <https://www.zendesk.com/blog/crm-process/>
- Gwinner, K. (1997). A model of image creation and image transfer in event sponsorship. *International Marketing Review*, 14 (3), 145-158.
- Han, M. C., & Kim, Y. (2016). Can Social Networking Sites Be E-commerce Platforms? *Pan – Pacific Journal of Business Research*, 7 (1) , 24-39.
- Ismailova, N. T., Abisheva, G. O., & Ismailova, D. T. (2019). The Role of Event marketing in Management. *News of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan*, 6 (328), 94-98.
- Keller, Deleersnyder & Gedenk. (2019). Price Promotions and Popular Events. *Journal of Marketing*, 83, 77-88.
- Kotler, P., Keller, K. L. (2012). *Marketing Management*. Pearson Education. Retrieved from <https://books.google.com/books?id=I8yNIAEACAAJ&pgis=1>
- Krajnakova, E., & Navikaite, A. (2015). Paradigm Shift of Small and Medium-Sized Enterprises Competitive Advantage to Management of Consumer Satisfaction. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 26 (3), 327–332.

- Lombart, C. & Louis, D. (2016). Consumer satisfaction and loyalty: Two main consequences of retailer personality. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 19, 644-653.
- Mondok, A. (2019). Event Management Activity in SMES – Do They Need Educated Personnel?. *European Scientific Journal*, 8 (4), 127-251.
- Mulhern, F. J. (1997). Retail marketing: from distribution to integration. *International Journal of Research in Marketing*, 14, 103-124.
- Ramli, N., Januri, N. F. A., & Ghani, W. S. W. A. (2018). The Influence of Event Performance Quality on Attendees' Satisfaction. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8 (7), 520–530.
- Tang, Z. (2012). Entrepreneurial orientation and MSME performance in China's changing environment: the moderating effects of strategies. *Asia Pacific Journal of Management*, 29 (2), 409-431.
- WorldBank (Ed.). (2010). *Innovations Policy: A Guide for Developing Countries*. Washington, DC.
- Zhang, J. (2018). Strategy of Sports Brand Network Marketing on the Basis of Brand Image Promotion. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 236, 37-40.

แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
ในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
**Extension Guidelines of Maize Production for Farmers
in Kabinburi District Prachinburi Province**

สมพงษ์ พรหมที,
นาริรัตน์ สีระสาร และ บำเพ็ญ เขียวหวาน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
**Sompong Promtee,
Nareerut Seerasarn and Bumpen Keowan**
Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: leandroley69@gmail.com

บทคัดย่อ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจ 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3) แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ประชากรที่การศึกษา คือ เกษตรกรที่ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2564/65 จำนวน 250 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโรยามาเน มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 154 ราย โดยวิธีสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 64.9 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.46 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 15.16 ปี ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ได้เฉลี่ย 1,077.30 กิโลกรัม/ไร่ และมีต้นทุนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 4,988.99 บาท/ไร่ 2) เกษตรกรมีปัญหาในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับมากเรื่องการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้อเสนอแนะในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับมากเรื่องการสนับสนุนเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องจักรการประกันรายได้ให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3) แนวทางส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับมาก ด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับโครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม; การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์; ปราจีนบุรี

Abstracts

Maize was an important cash crop. In the animal feed industry used as raw material in animal feed products. The objectives of this research were to study 1) social and economic conditions, 2) problems and recommendations on the extension of maize production, 3) extension guidelines of Maize Production. The population consisted of 250 maize seed farmers in Kabinburi District Prachinburi Province who registered with the Department of Agricultural Extension in the production year of 2021/22. The 154-sample size was based on Taro Yamane formula with the error value of 0.05. Structured interviews were used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and ranking. The results showed that 1) 64.9 percent of farmers were male, average age 54.46 years. graduated from junior high school, average experience in maize cultivation 15.16 years. The average yield of maize was 1,077.30 kg/rai. And the average cost of cultivating maize was 4,988.99 baht/rai. 2) Problems in maize production at high level about planting and caring for maize. Recommendations for growing maize at high level, on issue support, should be an income insurance scheme for maize farmers. From this research, the information obtained can be used to develop an appropriate way to extension maize production.

Keywords: Extension guidelines; Maize Production; KaPrachinburi

บทนำ

สถานการณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับโลก ในปี 2564 มีปริมาณผลผลิต 1,204.62 ล้านตัน โดยผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รายใหญ่ของโลกคือ สหรัฐอเมริกา จีน บราซิล ตามลำดับ ด้านความต้องการใช้ ในปี 2564 มีความต้องการใช้ 1,192.07 ล้านตัน โดยประเทศที่มีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา จีน สหภาพยุโรป ตามลำดับ ด้านการส่งออก ในปี 2564 มีการส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 190.35 ล้านตัน ประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลกคือสหรัฐอเมริกา อาร์เจนตินา ยูเครน ตามลำดับ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565 : ออนไลน์)

ประเทศไทยมีแหล่งผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญ คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ นครราชสีมา น่าน ตาก และเลย ตามลำดับ สถานการณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในปี 2564 มีพื้นที่ปลูก 6.89 ล้านไร่ ปริมาณผลผลิต 4.78 ล้านตัน ความต้องการใช้มีปริมาณ 8.38 ล้านตัน มีปริมาณการนำเข้า 1.85 ล้านตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้ความชื้นไม่เกิน 14.5 เปอร์เซ็นต์ กิโลกรัมละ 8.50 บาท ทั้งนี้ ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นในทุกตลาด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565 : ออนไลน์) เนื่องจากมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ ทำให้ความต้องการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้มีการสนับสนุนจากรัฐบาล โดยมีโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่งผลให้เกษตรกรมีความสนใจปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564 : ออนไลน์)

การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นอีกหนึ่งแหล่งที่มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยในปี 2564 มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 20,766 ไร่ แบ่งพื้นที่การปลูกเป็น 2 รุ่น โดยปลูกรุ่น 1 ช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม และรุ่น 2 ช่วงเดือนพฤศจิกายน – เมษายน (สำนักงานเกษตรอำเภอกบินทร์บุรี, 2564 : 3) มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดในอำเภอกบินทร์บุรี ทำให้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ตลอดทั้งปี แต่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ยังพบปัญหาด้านพื้นที่การเพาะปลูกไม่เพียงพอและการให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เกษตรกรประสบปัญหาการระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด ทำให้ต้นทุนในการพ่นยากำจัดเพิ่มขึ้นอีกทั้งปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้ปริมาณข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกษตรกรได้รับประโยชน์สูงสุดจากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

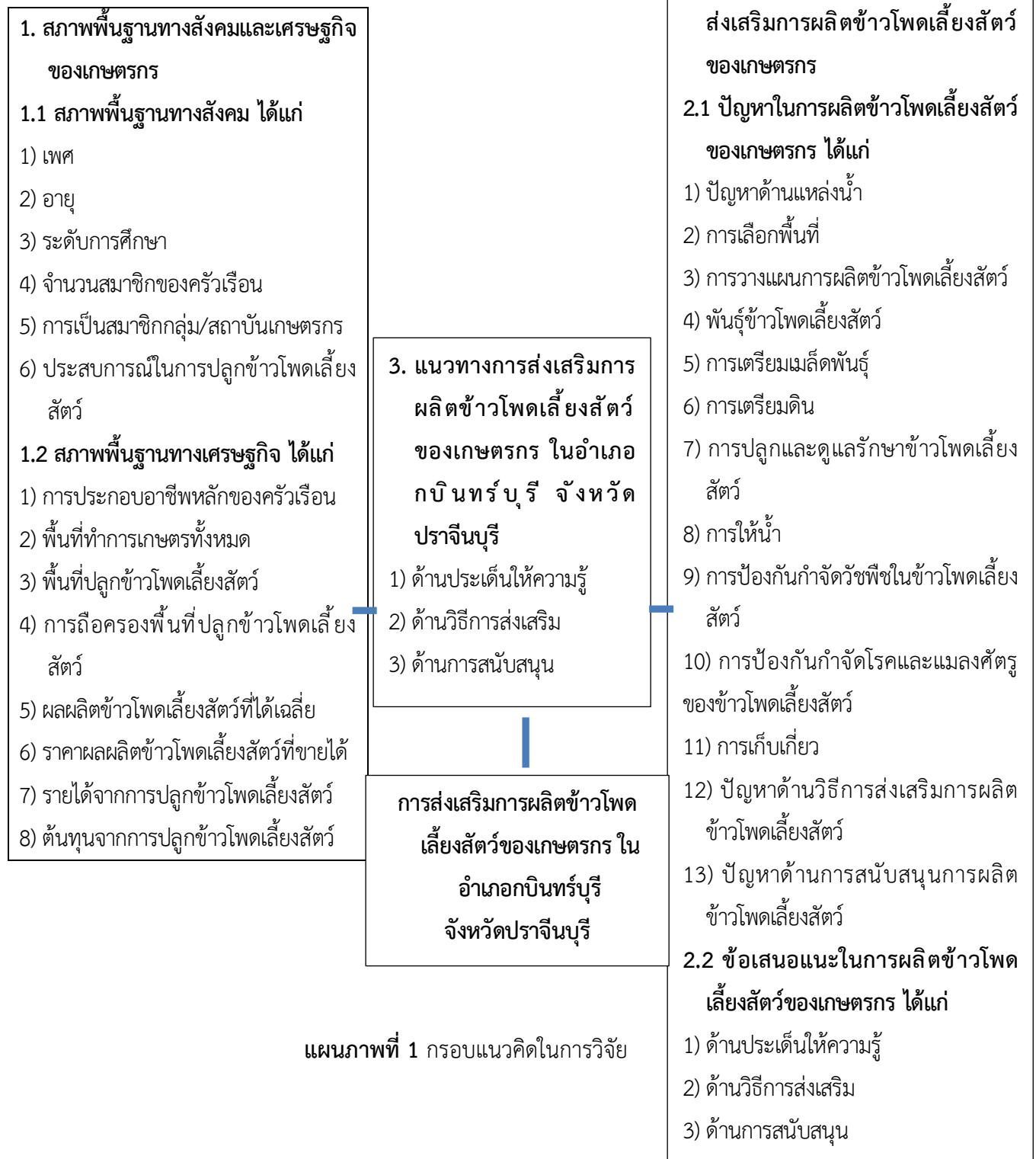
1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปีการผลิต 2564/65 กับสำนักงานเกษตรอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 250 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร (3) แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ทั้งนี้ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นจากสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ตอนที่ 2 และ 3 เท่ากับ 0.958 และ 0.982 ตามลำดับ สถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ โดยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดอันดับตามเกณฑ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะ และแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (บุญช่วย อุดคำมี, 2562 : 98) ได้ตามภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 64.9 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.46 ปี ร้อยละ 37.0 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสมาชิกของครัวเรือนเฉลี่ย 4.86 คน ร้อยละ 52.6 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 15.16 ปี

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 40.9 มีการประกอบอาชีพหลักจากการทำนาและทำไร่เท่ากัน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 44.13 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 17.53 ไร่ ร้อยละ 80.5 ลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของตนเอง ผลผลิตเฉลี่ย 1,077.30 กิโลกรัม/ไร่ ราคาผลผลิตเฉลี่ย 7.16 บาท/กิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 7,370 บาท/ไร่ ต้นทุนเฉลี่ย 4,988.99 บาท/ไร่

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

1) ปัญหาในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ได้แก่

1. แหล่งน้ำ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องปริมาณน้ำไม่เพียงพอตลอดฤดูกาล และเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องการเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง

2. การเลือกพื้นที่ เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และพื้นที่ปลูกและชนิดดินไม่เหมาะสม ตามลำดับ

3. การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องไม่ได้วางแผนการผลิตตามฤดูกาลและสภาพภูมิอากาศ และเกษตรกรไม่ได้มีการวางแผนการปลูกตามความต้องการของตลาด ตามลำดับ

4. พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องเมล็ดพันธุ์ราคาแพง และเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องขนาดของเมล็ดพันธุ์ไม่สม่ำเสมอ

5. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์มีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ และการคลุมเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี มีความยุ่งยาก ตามลำดับ

6. การเตรียมดิน เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับการเก็บตัวอย่างดินเพื่อส่งวิเคราะห์มีความยุ่งยาก และขาดแคลนอุปกรณ์ในการเตรียมดิน ตามลำดับ

7. การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี สารเคมี และปัจจัยการผลิตราคาแพง และการระบาดของโรคและแมลง ตามลำดับ

8. การให้น้ำ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการให้น้ำมีต้นทุนสูง และ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ระบบให้น้ำ

9. การป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชมีราคาแพง และเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องการไม่มีความรู้ในการป้องกันกำจัดวัชพืช

10. การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีราคาแพง และมีปัญหาในระดับมากในเรื่องการไม่มีความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

11. การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องไม่มีเครื่องจักรเก็บเกี่ยว และผลผลิตมีความชื้นสูง ตามลำดับ

12. ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ วิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล และวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม ตามลำดับ

12.1 วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ (1)เจ้าหน้าที่เยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่ทั่วถึง (2)เจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้ความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้ และ (3)ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเวลาที่ต้องการคำแนะนำ ตามลำดับ

12.2 วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ (1)ไม่ได้รับข่าวสารการจัดการประชุม/ฝึกอบรม (2)ไม่ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มเท่าที่ควร และ (3)การประชาสัมพันธ์การส่งเสริมแบบกลุ่มไม่ทั่วถึงเกษตรกร ตามลำดับ

12.3 วิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ (1)ไม่ทราบว่ามีแหล่งข่าวสารใดบ้างจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ (2)การรับข้อมูลไม่ต่อเนื่อง และ (3)รายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ ตามลำดับ

13. การสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ (1)การรับซื้อผลผลิตไม่เป็นไปตามราคาที่รับประกันไว้ (2)ขาดการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร (3)จำนวนปัจจัยการผลิตต่อรายไม่เพียงพอต่อความต้องการ และไม่ทั่วถึง (4)ขาดการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ (5)ขาดการสนับสนุนเครื่องจักรและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 สรุปปัญหาในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	(S.D.)	ความหมาย	อันดับ
การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.41	(0.852)	มากที่สุด	1
แหล่งน้ำ	4.27	(1.009)	มากที่สุด	2
การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.11	(0.944)	มาก	3
การให้น้ำ	4.06	(0.988)	มาก	4
การป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.05	(0.946)	มาก	5
พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.02	(0.990)	มาก	6
ด้านการสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.94	(1.089)	มาก	7
การเก็บเกี่ยว	3.87	(1.185)	มาก	8
การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.67	(1.060)	มาก	9
การเตรียมดิน	3.59	(1.124)	มาก	10
การเลือกพื้นที่	3.54	(1.002)	มาก	11
ด้านวิธีการส่งเสริม	3.50	(1.118)	มาก	12
การเตรียมเมล็ดพันธุ์	3.36	(1.178)	ปานกลาง	13
รวมเฉลี่ย	3.88	(1.037)	มาก	

2) ข้อเสนอแนะในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ได้แก่

1. ด้านประเด็นความรู้ เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดในเรื่อง พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เห็นด้วยในระดับมากในเรื่องการเตรียมเมล็ดพันธุ์ การเก็บเกี่ยว การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมดิน การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้น้ำ การป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำ และการเลือกพื้นที่ ตามลำดับ

2. ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ วิธีการส่งเสริม และ ช่องทางการรับข่าวสารความรู้ ตามลำดับ

2.1 วิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ควรจัดให้มีการอบรมก่อนเริ่มเพาะปลูก ทั้งแบบรายบุคคล และกลุ่ม และ เกษตรกรสามารถติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ตามลำดับ

2.2 ช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ควรจัดให้มีข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยี ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทางสื่อ ออนไลน์ เช่น ไลน์ ควรมีการเผยแพร่เอกสารความรู้ และสื่อด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ ควรเพิ่มช่องทางข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย/หอกระจายข่าวด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

3. ด้านการสนับสนุน เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ ควรมีโครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ควรสนับสนุนแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร และ ภาครัฐควรมีการบูรณาการในการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามลำดับ และเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทั้ง รุ่น 1 และ รุ่น 2 และภาครัฐควรมีโครงการงบประมาณสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สรุปข้อเสนอแนะในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกร

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	(S.D.)	ความหมาย	อันดับ
ด้านการสนับสนุน	4.26	(0.835)	มากที่สุด	1
ด้านประเด็นความรู้	3.99	(0.945)	มาก	2
ด้านวิธีการส่งเสริม	3.83	(0.998)	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.03	(0.926)	มาก	

3.แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ได้แก่

1. ด้านประเด็นให้ความรู้ เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การให้ความรู้ในเรื่องพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การป้องกันกำจัดโรคและแมลงของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเลือกพื้นที่เพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้น้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 และ รุ่น 2 การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 และ รุ่น 2 การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมดินในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

2. ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การส่งเสริมแบบกลุ่ม การส่งเสริมรายบุคคล และการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน ตามลำดับ

2.1 การส่งเสริมรายบุคคล เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ต้องมีตารางเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่แปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นประจำ และเจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์การผลิต ให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การจัดทำแปลงสาธิต เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานนอกพื้นที่เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยสม่ำเสมอ และการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และมีการบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน ตามลำดับ

2.3 การส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การเผยแพร่เอกสารความรู้ เอกสารแผ่นพับและโปสเตอร์ ในการให้ความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การใช้สื่อผ่านอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ เป็นต้น ในการให้ความรู้และข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการใช้โทรทัศน์/วิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ในการให้ความรู้และข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

3. ด้านการสนับสนุน เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ โครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โครงการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อที่ดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้ง รุ่น 1 และ รุ่น 2 และการบูรณาการในการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามบริบทพื้นที่ของเกษตรกร และระดับมาก ได้แก่ โครงการงบประมาณสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ด้านการผลิต

ตารางที่ 3 สรุปแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	(S.D.)	ความหมาย	อันดับ
ด้านการสนับสนุน	4.34	(0.831)	มากที่สุด	1
ด้านประเด็นให้ความรู้	4.06	(0.839)	มาก	2
ด้านวิธีการส่งเสริม	3.88	(0.906)	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.09	(0.859)	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ดังนี้

ในด้านสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.9 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วัชรพงษ์ วงศ์คำปวน (2560 : 45) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งหลังนาของเกษตรกร ในอำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.3 เป็นเพศชาย เนื่องจากผู้ชายมีความแข็งแรงและสามารถทำงานหนักได้จะทำหน้าที่หลักในการทำงานหา รายได้ให้กับครอบครัว เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.46 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล บัวแก้ว (2562 : 77) ศึกษาเรื่องการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.33 ปี เนื่องจากเกษตรกรมีอายุเฉลี่ยที่อยู่ในวัยกลางคน แสดงถึงประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ยาวนาน เกษตรกรร้อยละ 52.6 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร แตกต่างกับงานวิจัยของ บุญช่วย อุดคำมี (2562 : 55) ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.2 เป็นสมาชิกกลุ่ม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เนื่องจากเกษตรกรในชุมชนจะรวมกลุ่มกันเพื่อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 15.16 เนื่องจากการ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพที่ทำต่อ ๆ กันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ทำให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มา อย่างยาวนาน ส่วนสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจนั้น พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 40.9 มีการประกอบอาชีพหลักจาก การทำนาและทำไร่เท่ากัน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 44.13 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 17.53 ไร่ ซึ่งลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 80.5 ลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของตนเอง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรเป็นหลัก และได้รับมรดกที่ดินมาจากบรรพบุรุษ ในด้านผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 1,077.30 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งราคาผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ขายเฉลี่ย 7.16 บาท/กิโลกรัม ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 7,370 บาท/ไร่ โดยมีต้นทุนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 4988.99 บาท/ไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลธิชา ทาอาสา (2561 : 66) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยง สัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรได้ผลผลิตเฉลี่ย 1,010.23 กิโลกรัม/ไร่ มีรายได้จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 6,260 บาท/ไร่ ซึ่งผลผลิตเฉลี่ยไม่สูงมาก และมี ต้นทุนที่สูง

การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร โดยใน ด้านปัญหาในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาพรวมในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า

ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด ในเรื่องปุ๋ยเคมี สารเคมี และรองลงมาปัจจัยการผลิตมีราคาแพง และการระบาดของโรคและแมลง **ด้านแหล่งน้ำ** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด โดยมีปัญหาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับปริมาณน้ำไม่เพียงพอตลอดฤดูกาล และรองลงมามีปัญหาระดับมากเกี่ยวกับการเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง **ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยมีปัญหาในระดับมากที่สุด ในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีราคาแพง และรองลงมามีปัญหาในระดับมากในเรื่องการไม่มีความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ **ด้านการให้น้ำ** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องค่าใช้จ่ายในการให้น้ำมีต้นทุนสูง และรองลงมามีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ระบบให้น้ำ **ด้านการป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชมีราคาแพง และรองลงมามีปัญหาในระดับมากในเรื่องการไม่มีความรู้ในการป้องกันกำจัดวัชพืช **ด้านพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องเมล็ดพันธุ์ราคาแพง และรองลงมามีปัญหาในระดับมากในเรื่องขนาดของเมล็ดพันธุ์ไม่สม่ำเสมอ **ด้านการสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่อง การรับซื้อผลผลิตไม่เป็นไปตามราคาที่รับประกันไว้ รองลงมาขาดการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร จำนวนปัจจัยการผลิตต่อรายไม่เพียงพอต่อความต้องการ และไม่ทั่วถึง ขาดการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่ม และเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และขาดการสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ **ด้านการเก็บเกี่ยว** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก เกี่ยวกับการไม่มีเครื่องจักรเก็บเกี่ยว และรองลงมาผลผลิตมีความชื้นสูง **ด้านการวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับ ไม่ได้วางแผนการผลิตตามฤดูกาลและสภาพภูมิอากาศ และรองลงมาเกษตรกรไม่ได้มีการวางแผนการปลูกตามความต้องการของตลาด **ด้านการเตรียมดิน** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับ การเก็บตัวอย่างดินเพื่อส่งวิเคราะห์มีความยุ่งยาก และรองลงมาขาดแคลนอุปกรณ์ในการเตรียมดิน **ด้านการเลือกพื้นที่** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ รองลงมาพื้นที่ปลูกและชนิดดินไม่เหมาะสม **ด้านวิธีการส่งเสริม** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับ วิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชนซึ่ง ไม่ทราบว่ามีแหล่งข่าวสารใดบ้างจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ การรับข้อมูลไม่ต่อเนื่อง และรายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ รองลงมาวิธีการส่งเสริมแบบบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่เยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่ทั่วถึง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้ความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้ และไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเวลาที่ต้องการคำแนะนำ และวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มซึ่งเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารการจัดการประชุม/ฝึกอบรม ไม่ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มเท่าที่ควร และการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมแบบกลุ่มไม่ทั่วถึงเกษตรกร และ**ด้านการเตรียม**

เมล็ดพันธุ์ พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับ เมล็ดพันธุ์มีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ รองลงมาการปลูกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี มีความยุ่งยาก

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก ดังนี้ **ด้านการสนับสนุน** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในเรื่องควรมีโครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ควบสนับสนุนแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร ภาครัฐควรมีการบูรณาการในการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และรองลงมาเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้ง รุ่น 1 และ รุ่น 2 และภาครัฐควรมีโครงการงบประมาณสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ **ด้านประเด็นความรู้** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดในด้านพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และรองลงมาเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก เกี่ยวกับการเตรียมเมล็ดพันธุ์ การเก็บเกี่ยว การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมดิน การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้น้ำ การป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำ และ การเลือกพื้นที่ **ด้านวิธีการส่งเสริม** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ดังนี้ วิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความเห็นด้วยกับวิธีการส่งเสริมในระดับมาก ในเรื่องที่ควรจัดให้มีการอบรมก่อนเริ่มเพาะปลูก ทั้งแบบรายบุคคล และกลุ่ม และ เกษตรกรสามารถติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ และช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ในเรื่อง ที่ควรจัดให้มีข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยี ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทางสื่อ ออนไลน์ เช่น ไลน์ ควรมีการเผยแพร่เอกสารความรู้ และสื่อด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และรองลงมาควรเพิ่มช่องทางข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย/หอกระจายข่าวด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ทองสนิท (2556 : 67) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับ เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง ราคาผลผลิตตกต่ำ และการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ไม่ทั่วถึง และมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับ การเตรียมดิน การปลูกหรือการหยอดเมล็ดพันธุ์ การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความเห็นด้วยกับแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภาพรวมในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ **ด้านการสนับสนุน** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในเรื่องโครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงมาโครงการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อที่ดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้ง รุ่น 1 และ รุ่น 2 การบูรณาการในการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามบริบทพื้นที่ของเกษตรกร และ เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง โครงการงบประมาณสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ด้านการผลิต **ด้านประเด็นให้ความรู้** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การให้ความรู้

เกี่ยวกับพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงมาการให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกพื้นที่เพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการให้น้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 และ รุ่น 2 การให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 และ รุ่น 2 การให้ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมดินในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ **ด้านวิธีการส่งเสริม** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การส่งเสริมแบบกลุ่ม รองลงมาการส่งเสริมรายบุคคล และการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน รายละเอียด ดังนี้ การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การจัดทำแปลงสาธิต เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รองลงมาการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานนอกพื้นที่เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยสม่ำเสมอ และการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และมีการบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน การส่งเสริมรายบุคคล พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง เจ้าหน้าที่ต้องมีตารางเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่แปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นประจำ รองลงมาเจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์การผลิต ให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ไขปัญหา การส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การเผยแพร่เอกสารความรู้ เอกสารแผ่นพับและโปสเตอร์ ในการให้ความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงมาการใช้สื่อผ่านอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ เป็นต้น ในการให้ความรู้และข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการใช้โทรทัศน์/วิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ในการให้ความรู้และข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

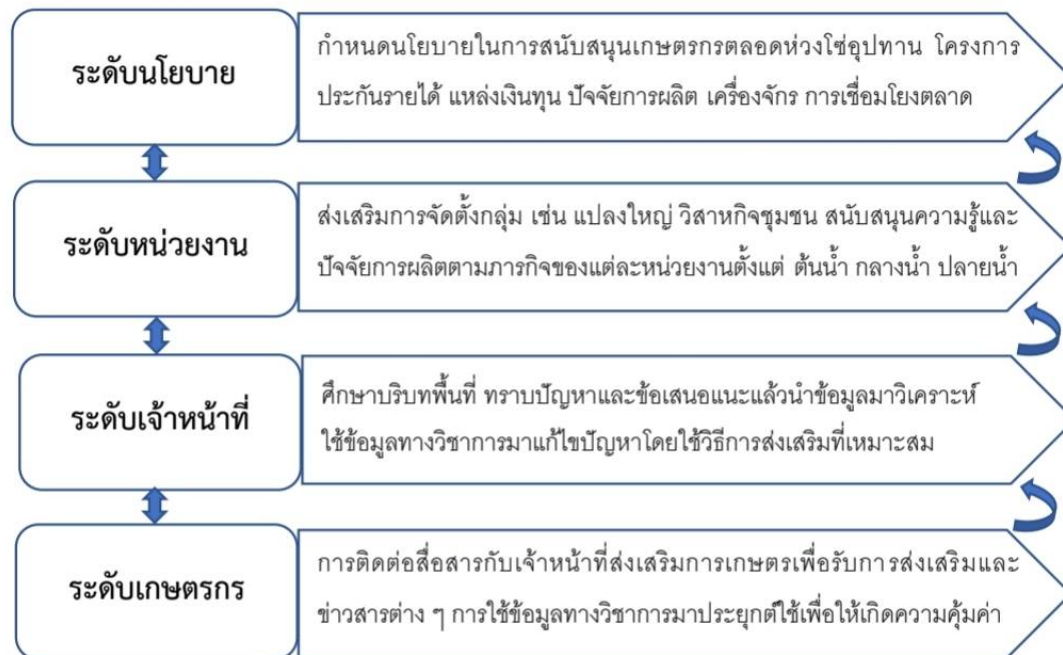
ระดับเกษตรกร จากผลการวิจัยครั้งนี้ เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.46 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 15.16 ปี ทำให้เกษตรกรสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่จะเข้าไปส่งเสริมเกษตรกรในด้านความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยใช้วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่เข้าเยี่ยมแปลงผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือการให้เกษตรกรสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานหรือติดต่อทางโทรศัพท์ การส่งเสริมแบบกลุ่ม ในรูปแบบการประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม สัมมนา/การสาธิต และการศึกษาดูงานด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และวิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน สามารถใช้เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ โปสเตอร์ แผ่นพับ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หรือสารคดีด้าน

การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้เหมาะสมตามสถานการณ์และบริบทพื้นที่ของเกษตรกร สำหรับต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 4,988.99 บาท/ไร่ ซึ่งเกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตที่สูง จากการศึกษาเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณที่สูง และการป้องกันและกำจัดวัชพืช รวมถึงการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จะใช้สารเคมีเป็นหลัก ซึ่งในปัจจุบันราคาปุ๋ยเคมีและสารเคมีได้ปรับตัวสูงมาก เกษตรกรจึงควรศึกษาข้อมูลการใช้ปุ๋ยและสารเคมีตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่คุ้มค่ากับการลงทุน

ระดับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์นั้น เจ้าหน้าที่ควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ศึกษา ทั้งบริบทพื้นที่ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มาใช้วิเคราะห์หาข้อสรุปประเด็นต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ทันต่อสถานการณ์ และความต้องการของเกษตรกร อันจะทำให้งานส่งเสริมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาช่วยแก้ไขปัญหาและเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยใช้วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม และวิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน และเกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

ระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร จากผลการวิจัยนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง เช่น การรวมกลุ่มในรูปแบบแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน จะทำให้เกษตรกรได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชน และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตรส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มและสนับสนุนปัจจัยการผลิตและโครงการต่าง ๆ กรมวิชาการเกษตรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการ เป็นต้น

ระดับนโยบาย จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า เกษตรกรมีความต้องการได้รับการสนับสนุนค่อนข้างมาก หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยการกำหนดนโยบาย เช่น การสนับสนุนเงินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้แหล่งเงินทุนในด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตในด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

แผนภาพที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ยังมียังมีประเด็นข้อสังเกตและประเด็นที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม ดังนั้นสำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรศึกษาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อื่นๆ จะทำให้ทราบถึงการผลิตข้าวในพื้นที่อื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติม และเป็นแนวทางในการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การศึกษาต้นทุนการผลิต เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้เกษตรกรมีต้นทุนที่สูง จะทำให้ทราบว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ต้นทุนการผลิตที่สูง รวมถึงศึกษาการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร และควรแยกการศึกษาข้อมูลการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1 และรุ่น 2 ออกจากกัน เนื่องจาก การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 เกษตรกรจะปลูกในฤดูฝน ต้องอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูก ส่วนการผลิตในรุ่น 2 เกษตรกรจะปลูกในฤดูแล้ง เกษตรกรจะต้องมีการให้น้ำ ดังนั้นการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งสองรุ่นจึงมีการจัดการที่แตกต่าง ๆ ทำให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ละรุ่นมีความต้องการและปัญหาที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- บุญช่วย อุดคำมี. (2562). เรื่องการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ประมวล บัวภู. (2563). การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ไพฑูรย์ ทองสนธิ. (2556). ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลก วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- มลธิชา ทาอาสา. (2561). แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- วัชรพงษ์ วงศ์คำปวน. (2560). ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งหลังนาของเกษตรกร ในอำเภอมะนัง จังหวัดกำแพงเพชร วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- สำนักงานเกษตรอำเภอกบินทร์บุรี. (2565). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี 2564. จังหวัดปราจีนบุรี
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้าปี 2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2565 .แหล่งที่มา: <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2565/commodity2564.pdf>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2565. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2565/trendstat2565-Final-Download.pdf>

การส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรในตำบลเขาทอง
อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
**Extension of the Farmers' Cassava Stalks Production in Khao Thong
Subdistrict, Phayuha Khiri District Nakhon Sawan Province**

นุชณา ภัทรไพบูลย์ชัย,
นารินทร์ สีระสาร และ จรรยา สิงห์คำ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
**Nutchana Pattaraphaiboonchai,
Nareerut Seerasarn and Janya Singkum**
Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: mksuki_66@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ (2) สภาพการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง และ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ จากการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ของกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการเพาะปลูก 2563/64 จำนวน 220 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 142 ราย โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับ

ผลการศึกษาพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.55 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 21.74 ไร่ มีแรงงานในการทำเกษตรเฉลี่ย 2.44 คน มีประสบการณ์ในการทำเกษตรเฉลี่ย 4.90 ปี มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 264,223.94 บาทต่อปี ร้อยละ 44.4 เข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง จากสำนักงานเกษตรอำเภอ (2) เกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังไว้ใช้เอง ใช้พันธุ์แขกดำ มีการเข้าสำรวจแปลงเฉลี่ย 29.37 ครั้งต่อปี การใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำบนฉลาก (3) เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังระดับมากที่สุดในการตลาด (4.38) เรื่องการประกันราคาผลผลิต (4.54) และต้องการความรู้เรื่องการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.95) (4) ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ด้านองค์ความรู้ (3.69) พบว่าเกษตรกรขาดความรู้เรื่องการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.73) และการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง (3.71) ด้านการตลาด (3.76) พบว่า ไม่มีการประกันราคาผลผลิต (3.80) และไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน (3.66) ข้อเสนอแนะ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรให้ความรู้

* วันที่รับบทความ: 1 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 23 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 1 มิถุนายน 2565

Received: May 1, 2022; Revised: May 23, 2022; Accepted: June 23, 2022

เกี่ยวกับการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เรื่องโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลัง รวมถึงการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง

คำสำคัญ: ท่อนพันธุ์; มันสำปะหลัง; การผลิตท่อนพันธุ์; การส่งเสริม

Abstracts

The purposes of this research were to study (1) social and economic conditions, (2) the conditions of cassava stalks production, (3) extension needs of Production Cassava Stalks, and (4) problems and suggestions of cassava stalks production.

The population consisted of 220 cassava stalks farmers in Khao Thong Subdistrict, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province who registered with the Department of Agricultural Extension in the production year of 2020/2021. The 142-sample size was based on Taro Yamane formula with the error value of 0.05. Structured interviews were used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and ranking.

The research findings were as follows: (1) Most of the farmers were male, graduated from primary school. The average holding area was 21.74 rai. The average of agricultural was 2.44 workers. The average experience of farming was 4.90 years. The average income of household was 264,223.94 baht per year, 44.4% attended the training to transfer knowledge on cassava stalks production from the District Extension Agricultural Office. (2) Farmers produced cassava stalks for their own use cassava (Khakdam). The average of surveyed farms was 29.37 per year, use the chemical at the rate recommended on the label. (3) Farmers had the highest demand (4.38) of extension needs for cassava stalks production in marketing with product price assurance and need knowledge (4.54) with the production of cassava stalks (3.95). And (4) problems in extension of cassava stalks production knowledge (3.69), found that farmers lacked knowledge about the cassava stalks production (3.73) and correct use of pesticides (3.71) on the marketing side (3.76) found that there was no guarantee of the price of the product (3.80), no definite source for purchasing products (3.66). Recommendations should be Agricultural extension officers provide knowledge about cassava stalks production on diseases and pests of cassava including the correct use of chemical pesticides and pesticides.

Keywords: Stalks; Cassava; Cultivar production; Extension

บทนำ

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในด้านความมั่นคงทางอาหารและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ มีการปลูกกันมากในทวีปแอฟริการองลงมาคือเอเชีย โดยประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญของโลก 5 อันดับ ได้แก่ ไนจีเรีย คองโก ไทย อินโดนีเซีย บราซิล ผลผลิตมันสำปะหลังของโลกลดลงร้อยละ 1.37 จาก 296.04 ล้านตัน เหลือ 291.99 ล้านตัน โดยทวีปเอเชียผลผลิตลดลงร้อยละ 2.32 เนื่องจากราคาตกต่ำส่งผลให้ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2563 : ออนไลน์)

ไทยเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลังอันดับ 3 ของโลก มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 9 ล้านไร่ ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 30 ล้านตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ 9 ของผลผลิตทั่วโลก ถึงแม้ไทยจะมีผลผลิตเป็นอันดับสองรองจากไนจีเรีย แต่ผลผลิตของไนจีเรียส่วนใหญ่ใช้บริโภคภายในประเทศ ไทยจึงเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุดของโลกคิดเป็นมูลค่าประมาณแสนล้านบาทต่อปี รองลงมา ได้แก่ เวียดนามและกัมพูชา ไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งสิ้น 8.7 ล้านตัน ปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน แต่มีมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น 75,472.4 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 8.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เป็นผลมาจากราคาเฉลี่ยปีนี้ที่ต่ำกว่าปีก่อนค่อนข้างมาก สถานการณ์การผลิตมันสำปะหลังของประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกัมพูชาและเวียดนาม แนวโน้มทางการแข่งขันสูงขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563: ออนไลน์)

จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ทำการเกษตร 4,382,714 ไร่ ปลูกมันสำปะหลัง 384,583 ไร่ ผลผลิตอยู่ที่ 1,044,515 ตัน อยู่ในลำดับต้น ๆ ในเขตภาคเหนือรองจากจังหวัดกำแพงเพชร หากติดตามสถานการณ์การผลิตมันสำปะหลัง ปีเพาะปลูก 2564/65 (ตุลาคม 2564 – กันยายน 2565) ใน 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี เพชรบูรณ์) ซึ่งข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2564 คาดว่ามีเนื้อที่เก็บเกี่ยวทั้ง 5 จังหวัดรวม 1,654,328 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาที่มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 1,601,538 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564 : ออนไลน์) พื้นที่ทำการเกษตรของตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี มีสูงถึงร้อยละ 89.02 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก แต่เมื่อราคาผลผลิตมันสำปะหลังสูงขึ้น เกษตรกรจึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ มาปลูกมันสำปะหลังเป็นจำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้เกิดการขาดแคลนท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง จึงต้องมีการนำท่อนพันธุ์จากที่อื่นเข้ามาโดยไม่ทราบแหล่งผลิตที่แน่นอน และอาจก่อให้เกิดโรคติดมากับท่อนพันธุ์ (Abiodun Olusola Omotayo & Adefemi Joana Oladejo (2016 : 196-203), สำนักงานเกษตรอำเภอพยุหะคีรี, 2563 : 7) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษา เรื่องความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การส่งเสริมการผลิตพ่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังในตำบลเขาทองอำเภอพยุหะคีรี จากการขึ้นทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการเพาะปลูก 2563/64 จำนวน 220 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับฉลากตามรายชื่อเกษตรกร ตามสัดส่วนในแต่ละหมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ Taro Yamane (1973 : 5) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 142 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ (2) เพื่อศึกษาสภาพการผลิตพ่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3) เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตพ่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพ่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ทั้งนี้ ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นจากสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.825

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเกษตรกร ในเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ถึง เดือนเมษายน 2565 ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย และประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการวิจัย เริ่มสัมภาษณ์โดยผู้สัมภาษณ์ชี้แจงการตอบแบบสัมภาษณ์และอ่านข้อคำถามให้เกษตรกรตอบ และผู้สัมภาษณ์บันทึกคำตอบตามที่เกษตรกรตอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมแบบสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในแต่ละตอน

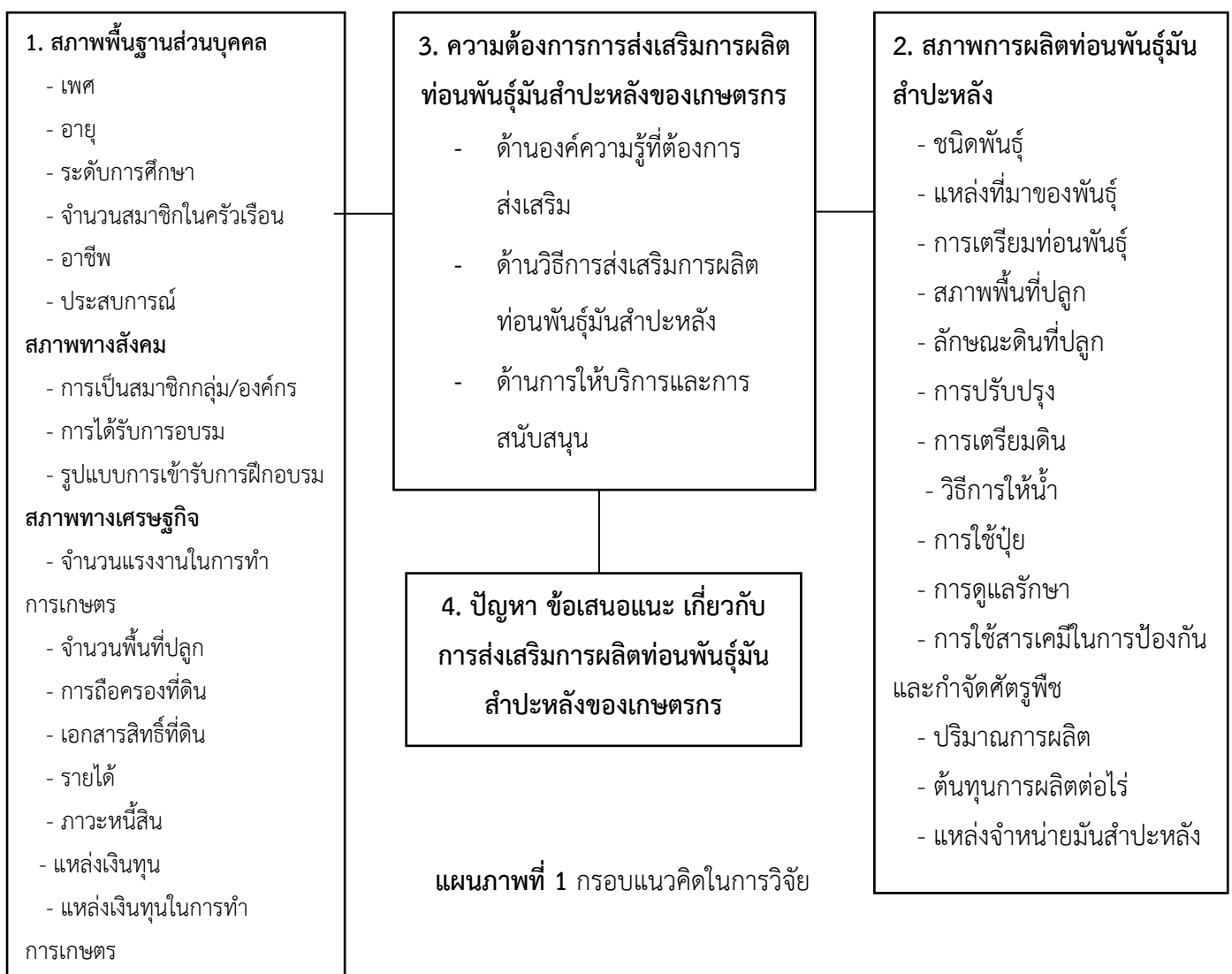
5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ โดยใช้ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าลิเคิร์ต (Likert-type scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้ 1.00-1.80 เท่ากับน้อยที่สุด 1.81-2.60 เท่ากับน้อย 2.61-3.40

เท่ากับปานกลาง 3.41-4.20 เท่ากับมาก 4.21-5.00 เท่ากับมากที่สุด โดยใช้ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็นตัวชี้วัดตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์7 (Best JW, 1977 : 76)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ 1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ 2. สภาพการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (ปิยะธิดา อ่อนพันธ์, 2557 : 88-89), (พิทยา ชุมเพชร , 2562 : 86), (ปภาดา เผ่าเพ็ง, 2562 : 86), (ชนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง , 2557 : 108), (บุญถม คำภาค, 2557 : 64) 3. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร (กรมวิชาการเกษตร, 2563 : 65) นำไปสู่ 4. ปัญหา ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร

ผลการวิจัย

1. สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

1.1 สภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 54.9 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.55 ปี ร้อยละ 43.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.01 คน ร้อยละ 93.7 ประกอบอาชีพเกษตรกร ประสบการณ์เฉลี่ย 4.90 ปี ร้อยละ 65.5 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ชกส. ร้อยละ 55.6 ไม่เคยเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 37.7 อบรมเกษตรกรโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ ร้อยละ 25.4 เข้ารับการฝึกอบรม

1.2 สภาพทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีแรงงานหลักเฉลี่ย 2.44 คน จ้างแรงงานเฉลี่ย 8.87 คน มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 21.74 ไร่ ร้อยละ 57.8 ถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 77.5 มีการถือครองเอกสารสิทธิ์ที่ดินเป็นโฉนดที่ดิน รายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 264,223.94 บาท มีรายได้จากการผลิตมันสำปะหลัง รายจ่ายครัวเรือนค่าเฉลี่ย 135,978.87 บาท ค่าจ้างรถไถเตรียมดิน เฉลี่ย 858.38 บาท ค่าปลูก เฉลี่ย 441.26 บาท ค่าปุ๋ย เฉลี่ย 519.08 บาท ค่าสารเคมีกำจัดแมลง เฉลี่ย 231.26 บาท ค่าสารเคมีกำจัดโรคพืช เฉลี่ย 292.67 บาท ค่าเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 2,097.93 บาท ค่าอื่น ๆ เฉลี่ย 620.77 บาท

2. สภาพการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.7 มีการไถพรวนแล้วไถคราด ร้อยละ 61.3 มีลักษณะดินที่ปลูกเป็นดินร่วน/ร่วนปนทราย ร้อยละ 62.7 มีการปรับปรุงบำรุงดิน ร้อยละ 37.3 สภาพพื้นที่ปลูกเป็นที่ราบลุ่มร้อยละ 79.6 เกษตรกรเก็บท่อนพันธุ์ไว้ใช้เอง ร้อยละ 72.0 เกษตรกรใช้พันธุ์แชกด้า ร้อยละ 71.8 ให้น้ำมันสำปะหลังโดยการอาศัยน้ำฝน ร้อยละ 52.1 เลือกใส่ปุ๋ยสูตร 0-0-60 ร้อยละ 45.8 เข้าสำรวจแปลงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ครั้ง ร้อยละ 73.2 เกษตรกรมีการใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำบนฉลาก ร้อยละ 45.1 ปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังอยู่ในช่วง 2,001-3,000 กิโลกรัม ร้อยละ 99.3 น้ำมันสำปะหลังไปจำหน่ายให้กับลานรับซื้อ

3. ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร

พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังในระดับมากที่สุด ในประเด็น ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด รองลงมา ความต้องการการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ความต้องการการส่งเสริมและสนับสนุน และ ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปภาพรวมระดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปล ความหมาย	อันดับ
ด้านความรู้ในการผลิตท่อนพันธุ์ มันสำปะหลัง	3.95	0.878	มาก	2
ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	3.57	0.985	มาก	3
ด้านสนับสนุนและบริการ	4.14	0.847	มาก	1

ผลการวิเคราะห์ด้านความรู้ในการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านความรู้เรื่องพันธุ์มันสำปะหลัง เฉลี่ย 3.82 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ลักษณะประจำพันธุ์ (3.97) พันธุ์ปน (3.50) การแช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมี (3.88) ตรวจประเมินพันธุ์ (3.95) เกษตรกรมีความต้องการความรู้เรื่องน้ำ เฉลี่ย 3.94 ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีความต้องการด้านความรู้เรื่องน้ำ เฉลี่ย 3.94 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ การให้น้ำแบบระบบน้ำหยด (4.07) การจัดทำแปลงสาธิตเรื่องระบบน้ำ (3.76) อัตราการให้น้ำตามช่วงเวลาความต้องการของมันสำปะหลัง (4.00) เกษตรกรมีความต้องการความรู้เรื่องดินและการเตรียมดิน เฉลี่ย 3.97

โดยเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ การตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน (3.92) การปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสม (4.07) ลักษณะดินที่เหมาะสมในการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.95) การไถพรวนดินและการยกร่องระบายน้ำ (3.94) เกษตรกรมีความต้องการความรู้เรื่องการปลูก เฉลี่ย 3.98 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ การยกร่องปลูกระยะห่างระหว่างแถว (3.91) จำนวนต้นต่อไร่ (4.07) ความลึกในการปักท่อนพันธุ์ (3.98) เกษตรกรมีความต้องการความรู้เรื่องการดูแลรักษา เฉลี่ย 4.01 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ การใส่ปุ๋ยตามระยะการเจริญเติบโตหรือตามค่าวิเคราะห์ดิน (4.01) โรคและแมลงที่สำคัญของมันสำปะหลัง เช่น โรคใบด่าง พุ่มแจ้ (4.07) วิธีการสำรวจและเฝ้าระวังแมลงศัตรูมันสำปะหลัง (4.07) การคัดพันธุ์ปนตามอายุของมันสำปะหลัง (3.80) การตรวจประเมินคุณภาพท่อนมันสำปะหลัง (4.05) เกษตรกรมีความต้องการความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวและการจัดเตรียมท่อนพันธุ์ เฉลี่ย 3.98 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก 4 ประเด็น ระยะการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง (4.13) ความยาวในการตัดต้นพันธุ์มันสำปะหลัง (3.99) การเก็บรักษาท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.91) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.92)

ผลการวิเคราะห์ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมรายบุคคล เฉลี่ย 3.48 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมรายบุคคลในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ เยี่ยมเยียนในแปลง (3.75) ติดต่อทางโทรศัพท์ (3.68) และระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ติดต่อผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (3.16) การติดต่อที่สำนักงาน (3.33) ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เฉลี่ย 3.64 โดยเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก 7 ประเด็น การฝึกอบรม (3.76) การบรรยาย (3.76) การสัมมนา (3.66) การระดมสมอง (3.55) การสาธิต (3.67) การทัศนศึกษา (3.55) การอภิปรายคณะ (3.53) ต้องการวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน เฉลี่ย 3.60 โดยเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับมาก 5 ประเด็น จัดนิทรรศการการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.76) จัดงานวันรณรงค์ (3.76) การส่งเสริมผ่านวิทยุกระจายเสียง (3.67) การส่งเสริมผ่านทางโทรทัศน์ (3.66) การส่งเสริมผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (3.42)

ผลการวิเคราะห์ด้านสนับสนุนและบริการ พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต เฉลี่ย 4.13 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ ประสานแหล่งเงินทุน (4.16) ประสานแหล่งจำหน่ายสารเคมีที่มีคุณภาพ (4.16) จัดตั้งเครือข่ายผู้ผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (4.07) ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด เฉลี่ย 4.38 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ การประกันราคาผลผลิต (4.54) การจัดหาตลาดรองรับที่แน่นอน (4.41) การประชาสัมพันธ์ผลผลิตให้แพร่หลาย (4.21) ความต้องการการส่งเสริมและสนับสนุน เฉลี่ย 3.92 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมและสนับสนุนในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ จัดฝึกอบรมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.90) จัดทำเอกสารหรือคู่มือการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.97) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (3.89)

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร

4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง

พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้ เฉลี่ย 3.69 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ การขาดความรู้เกี่ยวกับการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (ลักษณะประจำพันธุ์ การคัดพันธุ์ปน การเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาท่อนพันธุ์มันสำปะหลังอย่างถูกต้อง) (3.79) การขาดความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลัง (3.64) การขาดความรู้เรื่องการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง (3.71) มีปัญหาด้านการตลาด เฉลี่ย 3.76 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ ไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน (3.66) ราคาผลผลิตขึ้น-ลงกับผู้ค้าคนกลาง ไม่มีการประกันราคาผลผลิต (3.80) ไม่มีการสนับสนุนโครงการจากภาครัฐเท่าที่ควร (3.83) มีปัญหาด้านภัยธรรมชาติ เฉลี่ย 3.63 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาด้านภัยธรรมชาติในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ พื้นที่ผลิต

ท่อนพันธุ์เกิดน้ำท่วมบ่อยครั้งทำให้ได้ท่อนพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ (3.64) พื้นที่ผลิตท่อนพันธุ์เกิดแล้ง/ฝนทิ้งช่วงทำให้ได้ท่อนพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ (3.72) เกิดโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลังทำให้ได้ท่อนพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ (3.53)

4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร

พบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านความรู้ เฉลี่ย 3.99 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านความรู้ในระดับมาก 3 ประเด็นได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (ลักษณะประจำพันธุ์ การคัดพันธุ์ปน การเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาท่อนพันธุ์มันสำปะหลังอย่างถูกต้อง) (4.01) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรให้ความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลัง รวมถึงการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง (4.00) ควรจัดให้มีแปลงพยายการณเพื่อแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูมันสำปะหลังแก่เกษตรกรอย่างทันทั่วถึง (3.98) เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการตลาด เฉลี่ย 4.01 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ เกษตรกรควรจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังเพื่อหาแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน (3.97) เกษตรกรควรรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง (4.03) ภาครัฐควรมีมาตรการหรือโครงการสนับสนุนความรู้การผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง (4.05) เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านภัยธรรมชาติ เฉลี่ย 4.07 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะด้านภัยธรรมชาติในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ให้ความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชเพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และภาครัฐควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังเมื่อผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร เฉลี่ย 4.01 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรอยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ เกษตรกรควรเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้และติดตามการจัดกิจกรรมต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน (3.94) เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดไปทดลองปฏิบัติตามและเปรียบเทียบก่อนและหลังการได้รับความรู้ (4.04) เกษตรกรควรเปิดใจและให้โอกาสตนเองเพื่อยอมรับเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ (4.06) ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ เฉลี่ย 3.98 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปอบรมถ่ายทอดความรู้ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเทคโนโลยีการผลิตพืชแบบเหมาะสมให้เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ (3.99) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรทำให้เกษตรกรไว้วางใจ สร้างความน่าเชื่อถือ (3.97) ทำให้เกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นเสมือนลูกหลานญาติสนิท (3.98) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน เฉลี่ย 4.13 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานในระดับมากใน 3 ประเด็น ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ท่อนพันธุ์ดีปลอดโรค เมล็ดปุ๋ยพืชสด เป็นต้น (4.14) หน่วยงานภาคเอกชนควรสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ท่อนพันธุ์ดีปลอดโรค เมล็ดปุ๋ยพืชสด เป็นต้น (4.07) หน่วยงานควรสนับสนุนเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการ (4.19)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรในตำบลเขาทอง อำเภอ พยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของ เกษตรกรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวม 3 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความ ต้องการการส่งเสริมในระดับมากในประเด็น (1) ความต้องการด้านสนับสนุนและบริการโดยมีความต้องการ การสนับสนุนด้านการตลาดมากที่สุด รองลงมาความต้องการการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต และ ความ ต้องการการส่งเสริมและสนับสนุนและ (2) ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการผลิตท่อนพันธุ์มัน สำปะหลัง (3) ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า

1) ด้านความรู้ในการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้าน ความรู้ระดับมากในประเด็น ความต้องการความรู้ในเรื่องการดูแลรักษา อาทิ การใส่ปุ๋ยตามระยะการ เจริญเติบโตหรือตามค่าวิเคราะห์ดิน โรคและแมลงที่สำคัญของมันสำปะหลัง เช่น โรคใบด่าง พุ่มแจ้ วิธีการ สำรวจและเผ่าระวังแมลงศัตรูมันสำปะหลัง การตรวจประเมินคุณภาพท่อนมันสำปะหลัง เป็นต้น สอดคล้อง กับผลการวิจัยของปิยะธิดา อ่อนพันธ์ (2557 : 88) Omonona BT (2009 : 29–37), Raphael ,(2008 : 152–156) พบว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในเรื่องการจัดการโรคและแมลง เช่น การใช้สารเคมีป้องกัน กำจัด หรือการจัดการศัตรูพืชด้วยชีววิธี เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ย เรื่องโรค แมลงอยู่มาก ทำให้ใช้ปุ๋ยและสารเคมีตามที่ร้านค้าแนะนำทำให้ต้องใช้ต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้นเกษตรกรจึงมีความต้องการ ความรู้เรื่องการดูแลรักษา เรื่องปุ๋ย โรคแมลง มากขึ้นตามไปด้วย

2) ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในระดับมากใน ประเด็นความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เช่น การฝึกอบรม การฟังบรรยาย การสัมมนา การทัศน ศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัทยา ชุมเพชร (2562 : 87) พบว่าเกษตรกรได้รับการส่งเสริมด้านวิธีการ ส่งเสริมโดยผ่านช่องทางสื่อกลุ่มในการจัดฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ช่องทางสื่อบุคคล ในประเด็นเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมของภาครัฐ เนื่องจากเกษตรกรไม่กล้าที่จะซักถามจากเจ้าหน้าที่โดยตรงชอบที่จะสอบถามกันเอง มากกว่าจึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่มเพื่อที่จะได้มีเพื่อนช่วยกันซักถาม และเพื่อนที่ จะช่วยกันแบ่งปันปัญหาและประสบการณ์

3) ความต้องการด้านสนับสนุนและบริการ

3.1 ด้านปัจจัยการผลิต เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านปัจจัยการผลิตใน ระดับมากในประเด็น ประสานแหล่งเงินทุน ประสานแหล่งจำหน่ายสารเคมีที่มีคุณภาพ จัดตั้งเครือข่ายผู้ผลิต ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ซึ่งมีความใกล้เคียงกับผลการวิจัยของชนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง (2557 : 104) พบว่าการ สนับสนุนปัจจัยการผลิตต้องมีการติดตามงานจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม มีการหาแหล่งสินเชื่อ รัฐให้การสนับสนุน

ปัจจัยการผลิต เช่น ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ให้ผลผลิตสูง เหมาะกับสภาพแวดล้อม ทนต่อโรคและแมลง มีการสนับสนุนสารเคมีแช่ท่อนพันธุ์

3.2 ด้านการตลาด เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาดในระดับมากที่สุดในระดับ การประกันราคาผลผลิต การจัดหาตลาดรองรับที่แน่นอน การประชาสัมพันธ์ผลผลิตให้แพร่หลาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง (2557 : 96) พบว่ารัฐควรมีการประกันราคาผลผลิต การวางแผนการผลิตและการตลาด ติดต่อประสานแหล่งรับซื้อ

3.3 ความต้องการการส่งเสริมและสนับสนุน เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมและสนับสนุนในระดับมากในระดับ จัดทำเอกสารหรือคู่มือการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง จัดฝึกอบรมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง และส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เนื่องจากการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังยังเป็นเรื่องใหม่ เกษตรกรยังไม่มีความรู้มากพอจึงมีความต้องการให้ทางภาครัฐสนับสนุนการจัดทำคู่มือที่สามารถศึกษาด้วยตนเองและนำไปปฏิบัติได้เป็นประเด็นที่สำคัญที่สุด รองลงมาที่มีการจัดฝึกอบรมโดยวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น และภาครัฐเองควรส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสร้างความเชื่อมั่นให้เกษตรกรว่าผลิตแล้วจะสามารถมีแหล่งจำหน่ายได้

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกร

2.1 ปัญหา

1) ความรู้ในการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ใน 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดความรู้เกี่ยวกับการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (ลักษณะประจำพันธุ์ การคัดพันธุ์ปน การเก็บเกี่ยว และการเก็บรักษาท่อนพันธุ์มันสำปะหลังอย่างถูกต้อง) รองลงมาขาดความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลัง และการขาดความรู้เรื่องการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะธิดา อ่อนพันธ์ (2557 : 89) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในประเด็นขาดความรู้ในเรื่องการจัดการโรคและแมลง เช่น การใช้สารเคมี การจัดการศัตรูพืชด้วยชีววิธี เนื่องจากการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังยังเป็นเรื่องใหม่ของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ทำให้เกษตรกรยังมีปัญหาในประเด็นขาดความรู้เรื่องการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังอยู่มาก

2) ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรส่วนมากประสบปัญหาด้านการตลาดใน 3 ประเด็น ได้แก่ ไม่ได้รับการสนับสนุนโครงการจากภาครัฐเท่าที่ควร รองลงมาราคาผลผลิตขึ้น-ลงกับผู้ค้าคนกลาง ไม่มีการประกันราคาผลผลิต และไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน มีความใกล้เคียงกับผลการวิจัยของพัทยา ชุมเพชร (2562 : 89) พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังเกือบทั้งหมดมีปัญหาใน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง ความผันผวนของราคาผลผลิต

3) ด้านภัยธรรมชาติ พบว่าเกษตรกร เกือบทั้งหมดประสบปัญหาด้านภัยธรรมชาติ ประเด็น ได้แก่ พื้นที่ผลิตท่อนพันธุ์เกิดแล้ง/ฝนทิ้งช่วงทำให้ได้ท่อนพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ รองลงมาเกิดโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลังทำให้ได้ท่อนพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ และพื้นที่ผลิตท่อนพันธุ์เกิดน้ำท่วมบ่อยครั้งทำให้ได้ท่อนพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญถม คำภาค (2557 : 106) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาระดับรุนแรง ปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ เกิดฝนแล้ง เกิดน้ำท่วม และเพลี้ยแป้งระบาดเนื่องจากปัญหาดังกล่าวทำให้ได้ผลผลิตตกต่ำ

2.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความรู้ในการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านความรู้ใน 3 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง (ลักษณะประจำพันธุ์ การคัดพันธุ์ปน การเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาท่อนพันธุ์มันสำปะหลังอย่างถูกต้อง) ให้ความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลัง รวมถึงการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง ควรจัดให้มีแปลงพยายรณ์เพื่อแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูมันสำปะหลังแก่เกษตรกรอย่างทันทั่วทั้งที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของทองคำ พิลารณ์ (2554 : 115) ควรส่งเสริมสนับสนุนการปรับปรุงบำรุงดิน ส่งเสริมการจัดทำแปลงสาธิตและแปลงขยายพันธุ์ ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลัง

2) ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรเสนอให้มีการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง โดยเกษตรกรควรจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังเพื่อหาแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน ทั้งนี้ภาครัฐควรมีมาตรการหรือโครงการสนับสนุนความรู้การผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ใกล้เคียงกับผลงานวิจัยของ ปภาดา เผ่าเพ็ง (2562 : 102) เสนอให้ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและเชื่อมโยงตลาดสินค้า

3) ด้านภัยธรรมชาติ พบว่า เกษตรกรเสนอให้ความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชเพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และภาครัฐควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังเมื่อผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญถม คำภาค (2557 : 107) เสนอให้มีการประกันความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ทำฝนเทียม และมีแหล่งน้ำให้เกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังของเกษตรกรในตำบลเขาทอง อำเภอ พยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) เกษตรกรควรเปิดใจและให้โอกาสตนเองเพื่อยอมรับเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ เกษตรกร ส่วนใหญ่มีพื้นฐานในการทำการเกษตรอยู่แล้วโดยเรียนรู้และปฏิบัติสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น แต่เมื่อสถานการณ์ การผลิตของประเทศ ของโลกมันเปลี่ยนไปเกษตรกรควรเปิดใจและให้โอกาสตนเองได้เรียนรู้เทคโนโลยีการ ผลิตที่เปลี่ยนไปเพื่อให้ผลผลิตเป็นไปตามความต้องการของตลาด และเพิ่มคุณภาพผลผลิต เพื่อสร้างมูลค่าให้ ผลผลิตด้วย

2) เกษตรกรควรเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้และติดตามการจัดกิจกรรมต่างๆ จาก เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เกษตรกรควรเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ต่างๆ โดยเข้าร่วมกิจกรรมอบรม ถ่ายทอดความรู้ที่ทางหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นโดยไม่คิดว่าเป็นการเสียเวลาเพราะการเข้าร่วม กิจกรรมการอบรมจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร หรือเกษตรกรกับเกษตรกรเอง เป็นการสร้างสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายเมื่อมีข้อสงสัยเกษตรกรสามารถแลกเปลี่ยนข้อสงสัย และปัญหาที่เหมือน หรือแตกต่างกันได้

3) เกษตรกรควรนำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดไปทดลองปฏิบัติตามและเปรียบเทียบกับก่อน และหลังการได้รับความรู้ เมื่อได้รับความรู้มาแล้วเกษตรกรควรนำไปทดลองปฏิบัติในแปลงของตนเองว่า เทคโนโลยีหรือความรู้ที่ได้รับไปเหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองหรือไม่ ศึกษาทดลองในพื้นที่ของตนเองและมีการจด บันทึกร่วมเปรียบเทียบก่อนและหลังการได้รับความรู้ว่าจะเกิดผลดีผลเสียกับพื้นที่ของตนเองอย่างไร แล้วนำผลที่ได้มา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายของตนเองต่อไป

2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปอบรมถ่ายทอดความรู้ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ความเข้าใจเทคโนโลยีการผลิตพืชแบบเหมาะสมให้เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ ติดตามให้คำแนะนำกับเกษตรกร ผู้ผลิตท่อนพันธุ์อย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดปัญหาขึ้นเกษตรกรจะได้แก้ไขปัญหาได้ทันเวลา

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรทำให้เกษตรกรไว้วางใจ สร้างความน่าเชื่อถือ เจ้าหน้าที่ ควรศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเวลาที่เข้าไปส่งเสริมจะได้ให้ความรู้ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ลงมือปฏิบัติพร้อมกับเกษตรกรให้เกษตรกรมองว่าเราเข้าไปปฏิบัติร่วมกับเค้า

3) ทำให้เกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นเสมือนลูกหลานญาติสนิท ไม่วางตัวเป็นเจ้านาย หรือผู้ออกคำสั่ง แต่ทำตัวให้เหมือนลูกหลาน พูดจาด้วยความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่ทำการส่งเสริมการเกษตร

1) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยหน่วยงานควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน เช่น ท่อนพันธุ์ดีปลอดโรค เมล็ดปุ๋ยพืชสด เป็นต้น

2) หน่วยงานภาคเอกชนควรสนับสนุนปัจจัยการผลิต หน่วยงานภาคเอกชนควรเข้ามาทำการวิจัยในพื้นที่เพื่อสร้างเทคโนโลยีการผลิตท่อนพันธุ์ใหม่ๆ โดยเริ่มจากสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานให้เกษตรกร เช่น ท่อนพันธุ์ดีปลอดโรค ท่อนพันธุ์พันธุ์ใหม่ๆ เป็นต้น

3) หน่วยงานควรสนับสนุนเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมขาดอุปกรณ์เครื่องมือที่เพียงพอทำให้การส่งเสริมเกษตรกรขาดประสิทธิภาพ จำนวนเจ้าหน้าที่ก็ไม่เพียงพอต่อพื้นที่ อยากให้หน่วยงานสนับสนุนอุปกรณ์ในการส่งเสริมที่เพียงพอและทันสมัยเพื่อสนับสนุนการส่งเสริม

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย เรื่องการส่งเสริมให้มีการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังในแต่ละตำบลที่มีการปลูกมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ศึกษาเปรียบเทียบว่าเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ตำบลเขาทอง เพื่อสรุปผลนำมาวางแผนส่งเสริมที่เหมาะสมต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังในแต่ละช่วงวัย เนื่องจากเกษตรกรมีการปลูกมันมาตั้งแต่รุ่นก่อนและจะนำวิธีและแนวคิดวิธีการเดิมที่เคยปฏิบัติกันมาไม่พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ ๆ ทั้งนี้เกษตรกรในแต่ละช่วงวัยมีการเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตที่ต่างกัน ควรเลือกวิธีการส่งเสริมที่เหมาะสมกับคนแก่เกษตรกรแต่ละช่วงอายุด้วย

3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตและตลาดของเกษตรกรผู้ผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตท่อนพันธุ์ให้มีคุณภาพเป็นท่อนพันธุ์ปลอดโรค เป็นแหล่งผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ทั้งเกษตรกรและบุคคลที่สนใจมาเรียนรู้และมีปริมาณตามความต้องการส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2563). สิ้นค้ามันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 29 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://api.dtn.go.th/files/v3/5e871694ef4140f16b21b86a/download.pdf>
- กรมวิชาการเกษตร. (2563). คู่มือการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดและมีคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร
- ชนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง. (2557). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเอร์วาน จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). สถานการณ์มันสำปะหลังที่เปลี่ยนแปลงไป. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/NorthEastern/DocLib_Research/cassava_situation_change.pdf
- ปภาดา เผ่าเพ็ง (2562). แนวทางการส่งเสริมเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรตำบลพันดุง อำเภอยางตลาด จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยะธิดา อ่อนพันธ์. (2557). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญถม คำภาค. (2557). การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ววิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัทธยา ชุมเพชร. (2562). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทองคำ พิลากรณ์. (2554). ความต้องการการพัฒนากการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่หลังนาของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเกษตรอำเภอพยุหะคีรี. (2563). แผนพัฒนากการเกษตรระดับอำเภอ ปี 2562 อำเภอพยุหะคีรี. นครสวรรค์

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สศท.12 เผยตัวเลขมันสำปะหลัง ภาคเหนือตอนล่างปี 65 ผลผลิตรวม 5.69 ล้านตัน แนวเกษตรกรเก็บเกี่ยวหัวมันฯ ครบอายุ ช่วยเปอร์เซ็นต์แป้งสูง ขายได้ราคา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.oae.go.th/view/1/36922/TH-TH>
- Abiodun Olusola Omotayo & Adefemi Joana Oladejo (2016) Profitability of Cassava-based Production Systems, *Journal of Human Ecology*. 56 (1-2), 196-203
- Best JW. *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc; 1977.
- Omonona BT 2009. Efficiency of resource use in cassava production in Kogi State, Nigeria: Implications for food security and environment degradation. *Journal of Agricultural Science*. 4, 29–37
- Raphael IO 2008. Technical efficiency of cassava farmers in south eastern Nigeria. *Stochastic Frontier Approach*, 3 (2), 152–156.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York. Harper and Row Publications

บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู
กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

**Roles of Organizational Culture Building of Educational Institution
Administrators. According to the Perception of Teachers in
Benjaburapha Campus School Group the Bangkok
Secondary Education Service Area Office 2**

ณัฐนันท์ โยมงาม และ อุไร สุทธิแย้ม

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Nattinan Yomngam and Urai Suthiyam

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nattinan885@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ปีการศึกษา 2564 ใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่ายและเทียบสัดส่วนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของโคเฮน ได้จำนวน 241 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ .967 สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน ด้านเป้าประสงค์และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ด้านการดูแลเอาใจใส่ และความหลากหลายของบุคลากร และสุดท้าย ด้านการยอมรับ การมอบอำนาจและการตัดสินใจ 2) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* วันที่รับบทความ: 6 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 1 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 2 มิถุนายน 2565

Received: May 6, 2022; Revised: June 1, 2022; Accepted: June 2, 2022

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร; บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

This research is an exploratory research. with purpose to study and compare the Roles of organizational culture building of educational institution administrators. According to the perception of teachers in Benjaburapha campus School Group the Bangkok Secondary Education Service Area Office 2. Classified by Education Level and work experience. the sample group was teachers, academic year 2021. use Simple Random Sampling and compare the proportions to determine the sample size according to Cohen's (1998) ready-made table get people 241. The tool used was a questionnaire, a 5-level estimation scale. Content Validity (IOC) 0.88 and Reliability equals .967. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation. T-test and one-way analysis of variance. The research results were 1) The roles of organizational culture building of educational institution administrators overall and each aspect is at a high level. The averages were arranged in descending order, the quality of performance. in terms of goals and feelings of being part of the school Caring and diversity of personnel, and finally, acceptance Delegation of Powers and Decisions. 2) The results of the comparison of the perceptions of teachers with different educational levels. There is an awareness of the role in building the organizational culture of the administrators of the educational institutions by overview by aspect no different. 3) The results of the comparison of teachers with different work experience There is an awareness of the role in building the organizational culture of the administrators of the educational institutions by overview and in every aspect, there was a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: Organizational culture; Roles of school administrators

บทนำ

วัฒนธรรมองค์กร เป็นค่านิยม หรือหลักการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรใช้ในการดำเนินงานในองค์กร สามารถแลกเปลี่ยนระหว่างกันและกันหรือแพร่กระจายออกไปได้ในหมู่สมาชิกของสังคม โดยมีการเรียนรู้ผ่าน กระบวนการขัดเกลาทางสังคม วัฒนธรรมเปรียบเสมือนเป็นกาวหรือหลักที่ยึด (Cohesion) สำหรับองค์กร หรือหน่วยงานให้กลมเกลียวไม่แตกสลายลงไป โรงเรียนเป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยบุคลากรที่สำคัญ ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนจะมีแนวความคิด ค่านิยม ความเชื่อและพฤติกรรมปฏิบัติที่ติดตัวมากแตกต่างกันไปตามลักษณะของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ และเมื่อบุคลาการดังกล่าวได้เข้ามาอยู่ร่วมกัน ในโรงเรียน ทุกคนจะหล่อหลอมความคิด ค่านิยม ความเชื่อและพฤติกรรมปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกันที่ทุกคนยอมรับและปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นเวลานานจนกลายเป็นวัฒนธรรมโรงเรียนที่มีผลต่อการบริหารงานภายในโรงเรียน วัฒนธรรมในแต่ละองค์กรจะมีความชัดเจนในตัวเองในเรื่องของการควบคุมความคิด ความต้องการ และการมีรูปแบบของพฤติกรรม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงประกอบไปด้วยการแบ่งปัน ความเชื่อ ความคิด การปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งจะมีผลต่อการกระทำขององค์กร และวัฒนธรรมองค์กรก็สามารถเป็นสิ่งทำนายการ

กระทำขององค์การได้ (ศิริพงษ์ เสาภายใน, 2557 : 99) ซึ่ง ชัยอนันท์ ภูมิลำเนา (2560 : 17) ได้สรุปความหมายของวัฒนธรรมองค์การ หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่อยู่ในองค์การใดองค์การหนึ่งซึ่งมีระเบียบแบบแผน มีรูปแบบของการสร้างค่านิยมร่วม มีกฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติยึดถือร่วมกันเป็นบรรทัดฐานและสัญลักษณ์ที่สมาชิกเห็นพ้องต้องกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการปรับตัวและถูกถ่ายทอดไปยังสมาชิกในองค์กร เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (ดรุณี รัตนสุนทร, 2560 : 367) ภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องบริหารจัดการศึกษาตามกฎหมายแล้ว ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจบุคลากรภายในองค์กรของตนร่วมปฏิบัติงาน ขับเคลื่อนการบริหารงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาด้วย ซึ่งผู้บริหารที่ดีจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพรวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์การภายในสถานศึกษาที่ดีด้วย

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้องค์กรสามารถอยู่ได้ และก้าวทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในอนาคตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture) มีบทบาทสำคัญต่อการทำงานของบุคลากรในองค์กร (ธนู ทดแทนคุณ, 2560 : 241) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรขึ้นในโรงเรียน เพื่อเป็นรากฐานในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และมีแนวทางให้การทำงานให้กับบุคลากร การที่สถานศึกษาจะอยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้นั้น บุคลากรต้องร่วมมือและช่วยกัน สร้างความเชื่อ ความคิด พฤติกรรม ค่านิยม แนวทางการทำงาน การบริหาร เอกลักษณ์ของโรงเรียน ความคิดต่าง ๆ รวมถึงความรู้สึกให้เกิดขึ้นในองค์การของเราด้วยความเชื่อและความเข้าใจร่วมกัน (กานต์นรี ประสพสุข, 2563 : 5) เช่นเดียวกันกับกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์ ในปัจจุบันโรงเรียนเหล่านี้ได้เข้าสู่สภาวะการเปลี่ยนถ่ายบุคลากรภายในโรงเรียน จากครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุราชการมากวัยใกล้เกษียณ ไปสู่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุราชการน้อย และครูที่เริ่มรับราชการด้วยการบรรจุและแต่งตั้งใหม่ (ครูผู้ช่วย) หรือที่มักกล่าวกันว่า “จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่” ในสถานการณ์นี้รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ) ใหม่ด้วย การเปลี่ยนถ่ายบุคลากรดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้วัฒนธรรมองค์กรของแต่ละโรงเรียนเริ่มแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และกลุ่มคน

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์กรที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา จึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อจะนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางสำหรับ

ผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุง พัฒนา สร้างวัฒนธรรมองค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูได้มีความรู้สึก
ร่วมและปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ส่งผลให้นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างมี
ประสิทธิภาพและได้รับประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู
กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู
กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กร
ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน
โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ครู ผู้ที่ปฏิบัติงานสอนในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีจำนวนครู รวม 629 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตาราง Cohen.
L., & Morrison, K ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 241 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple
Random Sampling) แบ่งตามสัดส่วน กำหนดขนาดกลุ่มอย่างที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.88
และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า .967 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ระดับการศึกษา และ
ประสบการณ์ในการทำงาน ณ สถานศึกษาของตน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู
กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ทั้ง 4
ด้าน รวม 35 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ประยุกต์แนวคิดของ Patterson, Purkey and Parker (1993) (กานตันรี ประสพสุข. 2563 : 63 – 64) ในเรื่อง องค์ประกอบของวัฒนธรรมโรงเรียน ที่บ่งบอกถึงลักษณะเด่นในการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของโรงเรียน 10 ด้าน จากการสังเคราะห์งานวิจัย ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวมตัวแปรทั้ง 10 ด้านที่มีความคล้ายคลึงกัน หรือมีส่วนเชื่อมโยงกันผนวก รวมได้ 4 ด้าน ดังนี้

- 1) เป้าประสงค์ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา
- 2) การยอมรับ การมอบอำนาจ และการตัดสินใจ
- 3) การดูแลเอาใจใส่ และความหลากหลายของบุคลากร
- 4) คุณภาพของการปฏิบัติงาน

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 โรงเรียน และขอให้โรงเรียนส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ หรือหากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 เป็นเหตุให้ไม่สามารถลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผู้วิจัยจะจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบของ Google form โดยขอความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 โรงเรียนร่วมตอบแบบสอบถามแทน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 241 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/Pc⁺ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ของครูเกี่ยวกับ บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. เปรียบเทียบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับ บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่า (t-test) ประสพการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน ทางเดียว (One-way analysis of variance) ถ้าพบความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและประยุกต์แนวคิดของ Patterson, Purkey and Parker (1993) (กานตันรี ประสพสุข, 2563 : 63 – 64 ในเรื่อง องค์ประกอบของวัฒนธรรมโรงเรียน ที่บ่งบอกถึงลักษณะเด่นในการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของโรงเรียน 10 ด้าน ได้แก่ 1) ความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษา 2) การมอบอำนาจ 3) การตัดสินใจ 4) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน 5) ความไว้วางใจ 6) คุณภาพของการปฏิบัติงาน 7) การยอมรับนับถือ 8) การดูแลเอาใจใส่ 9) ความซื่อสัตย์สุจริต 10) ความหลากหลายของบุคลากร มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดย ผู้ศึกษาได้รวบรวม หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรทั้ง 10 ด้านที่มีความคล้ายคลึงกัน หรือมีส่วนเชื่อมโยงกันผนวกรวมได้ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 เป้าประสงค์ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา

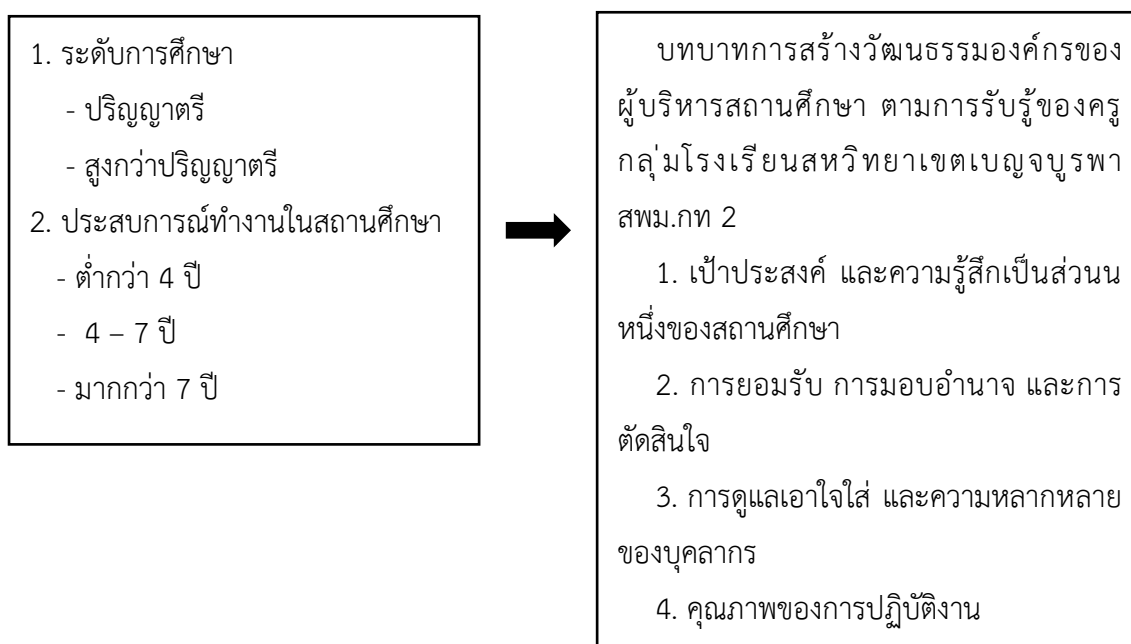
ด้านที่ 2 การยอมรับ การมอบอำนาจ และการตัดสินใจ

ด้านที่ 3 การดูแลเอาใจใส่ และความหลากหลายของบุคลากร

ด้านที่ 4 คุณภาพของการปฏิบัติงาน

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา เรื่อง บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1	เป้าประสงค์ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา	3.92	.70	มาก	2
2	การยอมรับ การมอบอำนาจและการตัดสินใจ	3.76	.93	มาก	4
3	การดูแลเอาใจใส่ และความหลากหลายของบุคลากร	3.86	.81	มาก	3
4	คุณภาพของการปฏิบัติงาน	4.02	.74	มาก	1
	รวม	3.88	.76	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูมีการรับรู้ถึงบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน ด้านเป้าประสงค์และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ด้านการดูแลเอาใจใส่ และความหลากหลายของบุคลากร และสุดท้าย ด้านการยอมรับ การมอบอำนาจและการตัดสินใจ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน

ด้านที่	บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1	เป้าประสงค์ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา	3.86	.71	4.08	.65	-2.251	.025
2	การยอมรับ การมอบอำนาจและการตัดสินใจ	3.71	.94	3.87	.90	-1.239	.217

3	การดูแลเอาใจใส่ และความ หลากหลายของบุคลากร	3.82	.84	3.93	.74	-1.011	.313
4	คุณภาพของการปฏิบัติงาน	3.98	.71	4.10	.82	-1.218	.224
	เฉลี่ยรวม	3.84	.76	3.99	.76	-1.463	.145

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ถึงบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ณ สถานศึกษา

ด้าน ที่	บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษา						F	p
		ต่ำกว่า 4 ปี		4 – 7 ปี		มากกว่า 7 ปี			
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1	เป้าประสงค์ และความรู้สึกเป็น ส่วนหนึ่งของสถานศึกษา	3.73	.52	3.6	.65	4.18	.70	18.438	.000
				5					*
2	การยอมรับ การมอบอำนาจและ การตัดสินใจ	3.44	.93	3.4	1.0	4.04	.77	12.499	.000
				9	0				*
3	การดูแลเอาใจใส่ และความ หลากหลายของบุคลากร	3.65	.72	3.5	.85	4.13	.72	15.461	.000
				6					*
4	คุณภาพของการปฏิบัติงาน	3.64	.71	3.6	.71	4.39	.57	40.880	.000
				4					*
	เฉลี่ยรวม	3.62	.72	3.5	.80	4.19	0.69	21.563	.000
				9					*

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้ถึงบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison method) กล่าวคือ ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า มีการรับรู้บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

1. ครูมีการรับรู้ถึงบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานแก่ครู โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนในการกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย แนวทางต่าง ๆ ในการทำงานของสถานศึกษาร่วมกัน และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน สอดคล้องกับ สุมาลี ธารทองขจรไกร (2560 : 4) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนปทุมวิไล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ดร.ณิ รัตนสุนทร (2560 : 365) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อการบริหารการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเชียงราย พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกับ ปฐมาภรณ์ ฤทธิ์กันโต (2559 : 70) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายผลรายด้าน ได้ดังนี้

1) ด้านเป้าหมายและความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมกับคณะครูในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการชี้แจงให้ครูเข้าใจเป้าหมายหรือเป้าหมายของสถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันในระยะยาวที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา สร้างค่านิยมกับคณะครูในการปฏิบัติงานร่วมกัน สร้างความตระหนักให้ครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา มีกิจกรรมที่ทำให้ครูมีความผูกพันกับสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้กับครูให้มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือ และพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน สอดคล้องกับ ปฐมาภรณ์ ฤทธิ์กันโต (2559 : 73) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2) ด้านการยอมรับ การมอบอำนาจ และการตัดสินใจ ผลการวิจัย อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ทรัพยากรทางการศึกษา อันจำเป็นต่อการปฏิบัติงานได้อย่างเท่าเทียมกัน ยอมรับความคิดเห็น ศักยภาพของครูแต่ละคน และนำศักยภาพของครูแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ให้โอกาสครูได้เลือกทำงานตามความถนัดและความต้องการ มีการยกย่อง ชมเชย และให้รางวัลแก่ครูและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับครูเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลี ธารทองขจรไกร (2560 : 4) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนปทุมวิไล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จังหวัดปทุมธานี พบว่าด้านการมอบอำนาจและการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

3) ด้านการดูแลเอาใจใส่ และความหลากหลายของบุคลากร ผลการวิจัย อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ ให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่และภาระส่วนตัวของครู ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูเป็นครูมืออาชีพ สร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครู ให้ความสำคัญในความแตกต่างทางด้านปรัชญา ศาสนาและความเชื่อของครูแต่ละคน มีการยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการสร้างบรรยากาศแห่งความเห็นอกเห็นใจและร่วมมือของครูทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับ ภัคพร เจริญลักษณ์ (2561 : 116) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเชิงพรรณนาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ด้านความเอื้ออาทร ความหลากหลายของบุคลากร อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

4) ด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน ผลการวิจัย อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นว่าครูทุกคนในสถานศึกษา ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เอาใจใส่นักเรียน และรับผิดชอบอย่างดีที่สุด มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและตรวจสอบอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ดร.ณิ รัตนสุนทร (2560 : 365) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อการบริหารการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านความมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจบุรพาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ครูมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีวุฒิภาวะ มุมมอง ทักษะประสบการณ์ และองค์ความรู้ในการรับรู้ถึงบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี เป็นไปตามแนวคิดของ โค้ทส์ (Coats, 1986 : 151 –152 อ้างถึงใน กณิษฐา ทองสมุทร, 2561 : 28) ในเรื่อง การแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา เกรียงไกร ณ พัทลุง (2557 : 81) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรในทัศนะของพนักงานบริษัทในตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า พนักงานบริษัทที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อวัฒนธรรมองค์กรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากพนักงานบริษัทมีความผูกพันกับองค์กร พนักงาน

ทุกระดับมีความเสียสละส่วนตัว เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จมีความเชื่อถือต่อองค์กร และเชื่อมั่นต่อองค์กรว่าจะทำให้พนักงานมีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จ มีอาชีพที่มั่นคง

2) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์มาก ย่อมผ่านการทำงานในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ภาในสถานศึกษามากหลาย และมีการรับรู้หรือสัมผัสกับกระบวนการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษามากแล้วหลายคน หลายรูปแบบ จึงมีการรับรู้บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า เป็นไปตามแนวคิดของชาเยน (San Francisco California : Jossey-Bass, 2010 : 24. อ้างถึงใน กานตันรี ประสพสุข, 2563 : 30) ซึ่งสอดคล้องกับ สุนิสรา ศรีอัสตร (2561 : 78) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมาตาปุดพันพิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยรวมพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกล่าวว่า ครูที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 10 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นครูมาใหม่จึงไม่มีการแสดงออกในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมาตาปุดพันพิทยาคาร ส่วนครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จะมีการแสดงความคิดเห็นที่มากกว่า โดยจะยังคงยึดกรอบแนวทางของระเบียบและแบบแผนการประพฤติปฏิบัติอันเกิดจากค่านิยม ความเชื่อที่เห็นได้จากพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กรว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร เพื่อที่จะทำให้แต่ละองค์กรประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนมีความคาดหวัง และมีการยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านการยอมรับ การมอบอำนาจและการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล ทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน ยอมรับความคิดเห็น ให้การยอมรับในศักยภาพของครูแต่ละคน ให้โอกาสครูได้เลือกทำงานตามความถนัดและความต้องการ ยกย่องชมเชย และให้รางวัลแก่ครูและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ และต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับครูเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอก

1.2 ด้านการดูแลเอาใจใส่ และความหลากหลายของบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ของครู เอาใจใส่ ดูแล เอื้ออาทร มีการส่งเสริมและพัฒนาให้ครูเป็นครูมืออาชีพ สร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ให้ความสำคัญและยอมรับในความแตกต่างทางด้านปรัชญา ศาสนาและความเชื่อของครูแต่ละคน มีการยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการสร้างบรรยากาศแห่งความเห็นอกเห็นใจและร่วมมือของครูทุกคน

1.3 ด้านเป้าประสงค์ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสร้างการมีส่วนร่วมกับคณะครูในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สร้างค่านิยมกับคณะครูในการปฏิบัติงานร่วมกัน สร้างความตระหนักให้ครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา มีกิจกรรมสร้างความตระหนักให้กับครูให้มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือ และพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน

1.4 ด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานแก่ครู มีความเชื่อมั่นว่าครูทุกคนในสถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และรับผิดชอบอย่างดีที่สุด ทั้งนี้ ผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและตรวจสอบอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและอยู่ในระดับสูง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาบทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 หรือกลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือปรับเปลี่ยนตัวแปรอื่น ๆ ที่อันเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา

2.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กณิษฐา ทองสมุทร. (2561). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กานต์นรี ประสพสุข. (2563). วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนวัดบางพระ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยอนันต์ ภูมิลำเนา. (2560). การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ดรุณี รัตนสุนทร. (2560). วัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยเชียงราย.

- ธนู ทดแทนคุณ. (2560). *การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ด้วย LARUS's Mode*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. คณะวัฒนธรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปฐมาภรณ์ ฤทธิ์กันโต. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัคพร เจริญลักษณ์. (2561). *วัฒนธรรมองค์กรกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2551). *หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ=Education Administration : Theory and Practices*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บุ๊ค พอยท์.
- สุนิสา ศรีอัสตร. (2561). *การศึกษาวรรณกรรมองค์กรของโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุมาลี ธารทองขจรไกร. (2560). *การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนปทุมวิไล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตศึกษา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สนธยา เกรียงไกร ณ พัทลุง. (2557). *วัฒนธรรมองค์กรในทัศนะของพนักงานบริษัทในตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

**The Needs Assessment for Discipline Development of Students in Schools
under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3**

ธีรวัฒน์ ศรีวรกุล,

อภิสิทธิ์ สมศรีสุข และ วาโร เพ็งสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Teerawat Srivorakul ,

Apisit Somsrisuk and Waro Phengsawat

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: teerawatt696@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 2) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน 3) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน และ 4) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 452 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 วินัยในตนเอง มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความอดทน 2) ความรับผิดชอบ 3) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง 5) ความมีภาวะผู้นำ และ 6) ความตรงต่อเวลา สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.70) ส่วนสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$, S.D. = 0.88) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 0.30 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา เป็นลำดับแรก (PNI_{modified} = 0.46) รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบ (PNI_{modified} = 0.41) และด้านความตรงต่อเวลา (PNI_{modified} = 0.34)

* วันที่รับบทความ: 20 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 10 พฤษภาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 12 พฤษภาคม 2565

Received: April 20, 2022; Revised: May 10, 2022; Accepted: May 12, 2022

คำสำคัญ: การประเมิน; การพัฒนานิยของนักเรียน; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 3

Abstracts

Research on “The Needs Assessment for Discipline Development of Students in Schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3”, the objectives were 1) to study the discipline composition of students in schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3 2) to study the reality and the supposed condition of student discipline in school 3) to assess the need and imperative for the development of student discipline in school and 4) to propose guidelines for the development of student discipline in school. The sample group used in this study consisted of school administrators and teachers under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3, academic year 2021, totaling 452 people. The research instrument was a questionnaire., The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation and Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}). under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3, self-discipline has 6 components as follows: 1) Patience 2) Responsibility 3) Compliance with school regulations 4) Self-confidence 5) Leadership and 6) Punctuality. The ideal condition was high ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.70), while the reality was moderate ($\bar{x} = 3.45$, S.D. = 0.88), The need to improve student discipline in schools was 0.30, and the need for school Compliance with school regulations was first (PNI_{modified} = 0.46), followed by responsibility. (PNI_{modified} = 0.41) and punctuality (PNI_{modified} = 0.34).

Keywords: Assessment; Discipline development of students; The Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มีจุดหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในข้อแรกไว้ว่า มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ในข้อที่ 3. มีวินัย

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 5-7)

วินัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นทั้งต่อตนเอง สังคมสถาบันและประเทศชาติ เพราะวินัยช่วยให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยังเป็นเครื่องช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและเป็นแนวปฏิบัติตนกำหนดไว้สำหรับบุคคลในสังคมหนึ่งๆ การเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนมีความสำคัญมากในการที่จะช่วยให้นักเรียนปกครองตนเองได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนรู้จักเสียสละ ประโยชน์ (กาญจนา คิง, 2561 : 87) กล่าวถึงการมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมาตามจิตสำนึกของตนซึ่งจะมีหน้าที่ คือ 1. เป็นการอบรมนิสัยและฝึกคนให้มีพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐาน 2. ทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน คือ สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม เชื้อมัน ในตนเอง พึ่งตนเองได้ รู้จักควบคุมอารมณ์ และมีความอดทน 3. เกิดจากมโนธรรมภายในจิตใจที่มาจากการสะสมประสบการณ์ และมีพัฒนาการมาเป็นลำดับ 4. สร้างความมั่นคงทางอารมณ์ให้แก่ผู้ปฏิบัติ เพราะกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับจะเป็นกรอบแนวคิดที่บุคคลนั้นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เหมาะสม และแนวความคิดนี้ก็จะพัฒนาจนกลายเป็น “วินัยในตนเอง”

ดังเช่นการศึกษาของ พรทิพย์ โกกิลารัตน์, (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาวินัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการมีวินัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 พบว่า 1.1) สภาพของการมีวินัยของนักเรียน ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่่านักเรียนยังไม่มีระเบียบวินัยเท่าที่ควรโดยเฉพาะที่เห็นชัดเจนคือด้านการแต่งกายที่ยังไม่ถูกระเบียบ 1.2) ปัญหาเกิดจากทางโรงเรียนได้ดำเนินการเรื่องระเบียบวินัยปกติเหมือนกับโรงเรียนทั่วไปแต่ขาดการทำงานที่เป็นระบบ ขาดความร่วมมือจากบุคลากรอย่างจริงจัง 2) แนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน แนวทาง ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมพัฒนาวินัยนักเรียน และการนิเทศติดตามผล 3) ผลการพัฒนาวินัยนักเรียนในโรงเรียนพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีพฤติกรรมด้านการรักษาระเบียบวินัย ด้านการแต่งกาย การตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อยู่ในระดับมาก เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ด้านการแต่งกายถูกระเบียบมากขึ้น ในด้านการตรงต่อเวลา ไม่มาโรงเรียนสาย เข้าเรียนตรงเวลา และด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความรับผิดชอบในการทำงาน ช่วยเพื่อนทำความสะอาดประจำวัน สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้การพัฒนาวินัยนักเรียนของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จะเห็นได้ว่าความมีวินัยเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน ในขณะเดียวกันคนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิต

แบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนดี มีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 71)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีโรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 182 โรงเรียน ในเขตพื้นที่ 4 อำเภอได้แก่ อำเภอนิคมน้ำอูน อำเภอวารินชำราบ อำเภอคำตากล้า อำเภอบ้านม่วง อำเภออากาศอำนวย ซึ่งมีนักเรียนเป็นจำนวนมากทำให้การเสริมสร้างวินัยของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ยังไม่ทั่วถึงขาดวินัยและขาดความรับผิดชอบหากไม่แก้ไขนักเรียนก็กลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัวคิดถึงตัวเองมากกว่าส่วนรวม ขาดจิตสาธารณะ (แผนพัฒนาการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564 – 2566, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2564 : 42)

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิสัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานิสัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อแก้ปัญหาและให้ผู้เรียน เป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียนและสังคม พัฒนานตนเองไปสู่ผู้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรมพร้อมที่จะเป็นพลเมืองที่ดีต่อประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิสัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนานิสัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งมีลำดับขั้นตอนที่สำคัญ ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบวินัยในตนเองของนักเรียน จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบวินัยในตนเองของนักเรียน

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบวินัยในตนเองของนักเรียน

องค์ประกอบวินัย ในตนเองของนักเรียน	1. สมบัติ พรธิ์อัว (2553)	2. สมหมาย วินพะไชย	3. บุปผา หันทะยง (2554)	4. บุญชม ศรีสะอาด (2555)	5. ภาคภูมิ อิ่มสะอาด (2556)	6. สิริมาถ ธงคิตลา (2557)	7. สิริกร สิ้นสม (2558)	8. ประจักษ์พร เกียรติศิริ	9. ทัศนียา แสนทิพย์ (2559)	10. เบญญาภา หลวงราช	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่เลือก
1. การปฏิบัติตามกฎระเบียบขอสถานศึกษา	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	8	80	✓
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง	✓	✓	✓			✓		✓	✓	✓	7	70	✓
3. ความรับผิดชอบ	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	80	✓
4. ความตั้งใจจริง	✓		✓				✓				3	30	
5. ความมีภาวะผู้นำ	✓		✓			✓		✓		✓	5	50	✓
6. ความอดทน	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	8	80	✓
7. ความตรงต่อเวลา	✓				✓	✓	✓			✓	5	50	✓
9. การพึ่งตนเองได้		✓									1	10	
10. การควบคุมอารมณ์		✓		✓			✓				3	30	
11. ความซื่อสัตย์			✓		✓			✓	✓		4	40	
12. ความใจกว้าง			✓						✓		2	20	
13. ความเมตตา			✓						✓		2	20	

องค์ประกอบวินัย ในตนเองของนักเรียน	1. สมบัติ พรธิอัว (2553)	2. สมหมาย วินทะไชย	3. บุปผา หันทะยุง (2554)	4. บุญชม ศรีสะอาด (2555)	5. ภาณุภูมิ อิ่มสะอาด (2556)	6. สิริณณ สงคิลลา (2557)	7. สิริกร ลินสม (2558)	8. ประจักษ์พร เกียรติศิริ	9. ทัศนียา แสนทิพย์ (2559)	10. เบญญาภา หลวงราช	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่เลือก
14. การเคารพสิทธิผู้อื่น					✓		✓				2	20	
15. การแต่งกาย							✓				1	10	
16. ความซื่อตรง									✓		1	10	
17. มีเหตุผล									✓		1	10	
18. มีความกล้า									✓		1	10	
รวม	7	5	8	2	5	6	8	6	9	6	-	-	

จากตารางที่ 1 สรุปผลโดยการแจกแจงความถี่จากหลายแหล่งข้อมูล ได้คัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่สูง โดยใช้เกณฑ์ความถี่ที่ร้อยละ 50 ขึ้นไป พบว่าองค์ประกอบวินัยในตนเองของนักเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความอดทน 2) ความรับผิดชอบ 3) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง 5) ความมีภาวะผู้นำ และ 6) ความตรงต่อเวลา

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิสัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้วยการสำรวจสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน เพื่อหาช่องว่างระหว่างวินัยในตนเองของนักเรียนที่เป็นอยู่จริงและวินัยในตนเองของนักเรียนที่ควรจะเป็น โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นของกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 199 คน และครู จำนวน 1,840 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 2,039 คนในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมทั้งสิ้น 452 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 132 คน และครู จำนวน 320 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยประเมินจากองค์ประกอบวินัยในตนเองของนักเรียน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความอดทน 2) ความรับผิดชอบ 3) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง 5) ความมีภาวะผู้นำ และ 6) ความตรงต่อเวลา จำนวน 30 ข้อเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีพฤติกรรมวินัยของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีพฤติกรรมวินัยของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีพฤติกรรมวินัยของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีพฤติกรรมวินัยของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีพฤติกรรมวินัยของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปขอรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2564 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเข้ารวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัย ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการเก็บข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โรงเรียนที่อยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทางไปส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้วิจัยก็จะจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และการใช้ Google Form เพื่อสร้างแบบสอบถาม Online ส่วนโรงเรียนที่อยู่ใกล้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้เข้าพบปะ และชี้แจงข้อมูลในแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) มีระดับผลการดำเนินงาน โดยยึดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 82)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็น (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) ทำการวิเคราะห์ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ที่ปรับปรุงโดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช ซึ่งมีสูตรดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558 : 18)

$$PNI_{modified} = (I-D) / D$$

เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

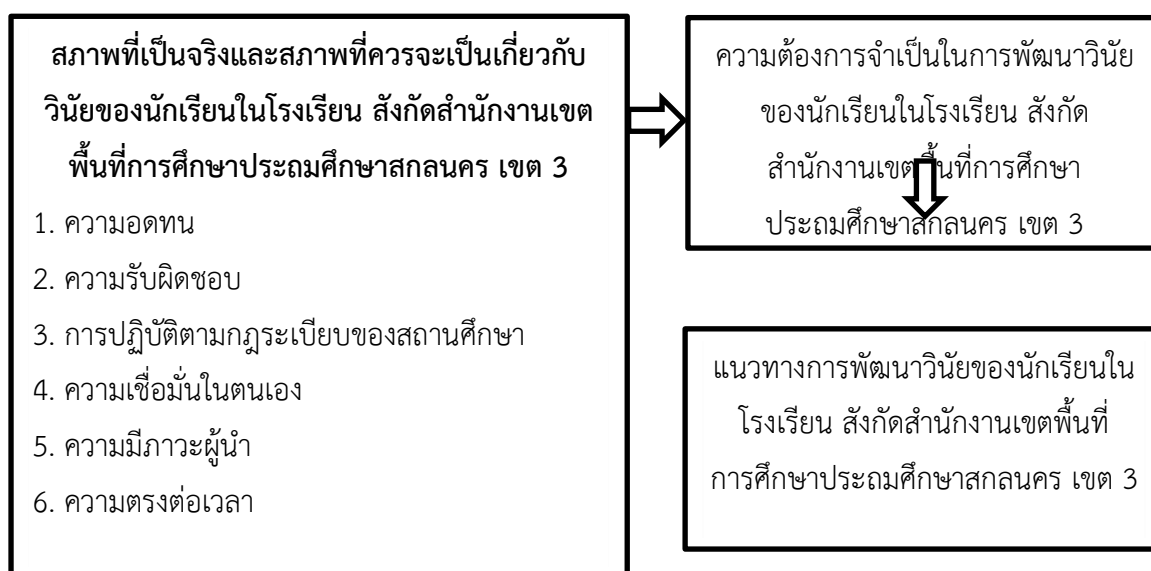
D (Degree of success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

4.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาค่า $PNI_{modified}$ ที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรกขององค์ประกอบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อใช้เป็นประเด็นในการหาแนวทางการพัฒนาต่อไป

ระยะที่ 3 แนวทางในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เมื่อได้ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน ที่เรียงลำดับความสำคัญแล้ว โดยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 2 เลือกประเด็นที่ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรกมากำหนดเป็นแนวทางพัฒนาโดยทำแบบสอบถามแล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาแนวทางพัฒนาและให้ข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยศึกษาแนวคิดของ สมบัติ พรธิอัว, (2553 : บทคัดย่อ) สมหมาย วินทะไชย, (2553 : บทคัดย่อ) บุปผา หันทะยุง, (2554 : 43) บุญชม ศรีสะอาด, (2555 : 4) ภาควัฒน์ อิมสะอาด, (2556 : 9) สิรินาถ ธงศิลา, (2557 : บทคัดย่อ) สิริกร สีนสม, (2558 : บทคัดย่อ) ประจักษ์พร เกียรติศิริ, (2558 : 26-27) ทศนียา แสนทิพย์, (2559 : 32) เบญญาภา หลวงราช, (2560 : 42) ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความอดทน 2) ความรับผิดชอบ 3) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง 5) ความมีภาวะผู้นำ 6) ความตรงต่อเวลา

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความอดทน 2) ความรับผิดชอบ 3) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง 5) ความมีภาวะผู้นำ และ 6) ความตรงต่อเวลา

2. ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เมื่อพิจารณาสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับวินัยของ

นักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.70) ส่วนสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$, S.D.= 0.88) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) พบว่าโดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีค่าเท่ากับ 0.30

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนานิยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตารางที่ 2 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

องค์ประกอบ	สภาพที่ควรจะเป็น			สภาพที่เป็นจริง			PNI	ลำดับ	ด้านที่นำไปพัฒนา
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ			
ด้านความอดทน	4.32	0.77	มาก	3.70	0.81	มาก	0.17	6	
ด้านความรับผิดชอบ	4.50	0.71	มากที่สุด	3.23	0.95	ปานกลาง	0.41	2	✓
ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา	4.59	0.65	มากที่สุด	3.18	0.87	ปานกลาง	0.46	1	✓
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	4.44	0.74	มาก	3.64	0.78	มาก	0.23	4	
ด้านความมีภาวะผู้นำ	4.20	0.78	มาก	3.53	0.93	มาก	0.19	5	
ด้านความตรงต่อเวลา	4.52	0.56	มากที่สุด	3.44	0.91	มาก	0.34	3	✓
รวมค่าเฉลี่ย	4.43	0.70	มาก	3.45	0.88	ปานกลาง	0.30		

จากตารางที่ 2 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยสภาพที่ควรจะเป็นภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.70) ส่วนสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$, S.D.=

0.88) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่าโดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีค่าเท่ากับ 0.30 หากพิจารณาในรายละเอียด จะพบว่าการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา เป็นลำดับแรก ($PNI_{modified} = 0.46$) รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบ ($PNI_{modified} = 0.41$) และด้านความตรงต่อเวลา ($PNI_{modified} = 0.34$)

4. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้ 1) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา คือ 1.1) ครูและผู้บริหารควรเน้นย้ำให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด 1.2) ผู้บริหารจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความมีระเบียบวินัยผ่านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ 1.3) นักเรียนแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน 1.4) นักเรียนมีความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู 1.5) ยกย่องเชิดชูนักเรียนที่ทำความดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ด้านความรับผิดชอบ คือ 2.1) ผู้บริหารควรเน้นย้ำเรื่องความรับผิดชอบของนักเรียนและส่งเสริมความรับผิดชอบ 2.2) ครูควรฝึกให้นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น 2.3) มีการจัดทำสมุดบันทึกการทากิจกรรมต่างๆ และครูติดตามงานอยู่เสมอ 2.4) ปลุกฝังให้นักเรียนมีความเอาใจใส่ ตั้งใจ มุ่งมั่นต่อการเรียน 2.5) นักเรียนทำความสะอาดห้องเรียนรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน และรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน 3) ด้านความตรงต่อเวลา คือ 3.1) ครูควรปลุกฝังจิตสำนึกด้านความตรงต่อเวลาของนักเรียนผ่านกระบวนการเรียนการสอน 3.2) ปลุกฝังให้นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมประจำวันของตัวนักเรียนเอง 3.3) ปลุกฝังให้นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ 3.4) ครูติดตามตรวจสอบการตรงต่อเวลาอยู่เสมอ 3.5) ผู้บริหารและครูควรเน้นย้ำ และหาสาเหตุเพื่อแก้ไขปัญหามาตรฐานตรงต่อเวลาของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบวิสัยทัศน์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 6 องค์ประกอบ โดยผ่านเกณฑ์การพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ระดับ 1.00 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งข้อมูลมาศึกษาในครั้งนี้โดยใช้ปีปฏิทินที่นับจากปี พ.ศ. ปัจจุบันย้อนหลังไปไม่เกิน 10 ปี มาทำการสังเคราะห์และสรุปเนื้อหาเมื่อได้องค์ประกอบเบื้องต้นแล้วผู้วิจัยได้สร้างเป็นแบบสอบถามและให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมทำให้ได้องค์ประกอบดังกล่าวที่ผ่านการยืนยันด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุปผา หันทะยุง (2554 : 43) ได้ศึกษาวิสัยทัศน์นักเรียนโรงเรียนวังหลังวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัย พบว่าวิสัยทัศน์นักเรียนประกอบด้วย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความอดทน ด้านความตั้งใจ ด้านความ

เป็นผู้นำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเชื่อมั่น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนียา แสันทิพย์ (2559 : 18) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ได้สรุปไว้ว่า วินัยในตนเอง ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ ความอดทน ความซื่อสัตย์ และการรักษาระเบียบวินัย

2. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43$, S.D.= 0.70) ส่วนสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.45$, S.D.= 0.88) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับของความสำคัญต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) พบว่าโดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 0.30 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะจำนวนนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีนักเรียนเป็นจำนวนมากทำให้การเสริมสร้างวินัย ยังไม่ทั่วถึงนักเรียนขาดวินัยและขาดความรับผิดชอบทั้งการแต่งกาย ระเบียบวินัย การรักษาความสะอาด โดยด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา เป็นลำดับแรก รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบ และด้านความตรงต่อเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุปผา หันทะยุง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวินัยนักเรียนโรงเรียนวังหลังวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัย พบว่า วินัยนักเรียนโดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่มีวินัยค่อนข้างสูง โดยวินัยนักเรียนจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความอดทน ด้านความตั้งใจ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเชื่อมั่น วินัยของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวินัยนักเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา เป็นลำดับแรก (PNI_{modified} = 0.46) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ (PNI_{modified} = 0.41) และด้านความตรงต่อเวลา (PNI_{modified} = 0.34) เพราะฉะนั้นด้านที่ต้องนำไปหาแนวทางการพัฒนา 3 ลำดับแรกคือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบ และด้านความตรงต่อเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนียา แสันทิพย์ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ปี การศึกษา 2558 โดยรวม 6

ด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และด้านการรักษาระเบียบ

4. จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนานิสัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้ 1) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา คือ 1.1) ครูและผู้บริหารควรเน้นย้ำให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด 1.2) ผู้บริหารจัดการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความมีระเบียบวินัยผ่านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ 1.3) นักเรียนแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน 1.4) นักเรียนมีความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู 1.5) ยกย่องเชิดชูนักเรียนที่ทำความดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ด้านความรับผิดชอบ คือ 2.1) ผู้บริหารควรเน้นย้ำเรื่องความรับผิดชอบของนักเรียนและส่งเสริมความรับผิดชอบ 2.2) ครูควรฝึกให้นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น 2.3) มีการจัดทำสมุดบันทึกการทากิจกรรมต่างๆ และครูติดตามงานอยู่เสมอ 2.4) ปลุกฝังให้นักเรียนมีความเอาใจใส่ ตั้งใจ มุ่งมั่นต่อการเรียน 2.5) นักเรียนทำความสะอาดห้องเรียนรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน และรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน 3) ด้านความตรงต่อเวลา คือ 3.1) ครูควรปลุกฝังจิตสำนึกด้านความตรงต่อเวลาของนักเรียนผ่านกระบวนการเรียนการสอน 3.2) ปลุกฝังให้นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการทำกิจวัตรประจำวันของตัวนักเรียนเอง 3.3) ปลุกฝังให้นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ 3.4) ครูติดตาม ตรวจสอบการตรงต่อเวลาอยู่เสมอ 3.5) ผู้บริหารและครูควรเน้นย้ำ และหาสาเหตุเพื่อแก้ไขปัญหาความตรงต่อเวลาของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ โกกิลรัตน์, (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนานิสัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนานิสัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ใช้ 3 แนวทาง ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการกิจกรรมพัฒนานิสัยนักเรียน และการนิเทศติดตามผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิสัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 นำผลการวิจัยในครั้งนี้เมื่อจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนานิสัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แล้วผลวิจัยที่ได้พบว่า ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของ

สถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านความตรงต่อเวลา เป็นประเด็นที่ควรนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนในโรงเรียนของตนเองต่อไป

1.2 บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทุกคนควรนำผลการวิจัยเป็นกรอบการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวทางในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อจะได้แสวงหารูปแบบ หรือแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป

2.2 ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้ ด้วยวิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือควรมีการสร้างรูปแบบพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนในโรงเรียนของตนเองต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา คิง. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างค่านิยม ความมีวินัยและความซื่อสัตย์สำหรับนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2555). *วินัยในตนเองและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง*. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17 (1), 3-15.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุปผา หันทะยุ่ง. (2554). *การศึกษาวินัยนักเรียนในโรงเรียนวังหลังวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประจักษ์พร เกียรติศิริ. (2558). *การพัฒนาแบบวัดความมีวินัยในตนเองสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทัศนียา แสนทิพย์. (2559). *การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พรทิพย์ โกกิลรัตน์. (2561). การพัฒนาวินัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภาคภูมิ อิ่มสอาด. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอ่าวทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สมบัติ พรธิ้ว. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมหมาย วินทะไชย. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิริกร สีนสม. (2558). ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สิรินาถ ธงศิลา. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2564). แผนพัฒนาการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564 – 2566. สกลนคร: กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทพรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

เบญญาภา หลวงราช. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบบครบวงจร
ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564

**A comprehensive surveillance, prevention and control of the Coronavirus
Disease 2019 model of large enterprises Phitsanulok Province, year 2021**

วรรณ วิจิตร¹, ไพรัตน์ อันอินทร์²,

กริ่งแก้ว สอาดรัตน์³ และ ธนาลักษณ์ สุขประสาน⁴

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 จังหวัดพิษณุโลก^{1,2,3}

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก⁴

Wanna Wiji¹, Pairat on-in²,

Kringkaew Saadrat³ and Thanalak Sukprasan⁴

The Office of Disease Prevention and Control 2 ^{1,2,3}

Phitsanulok Provincial Public Health Office ⁴

Corresponding Author, E-mail: wanna.wiji64@gmail.com

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั่วโลก และประเทศไทย ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน การระบาดส่วนใหญ่เป็นแบบกลุ่มก้อนจากประชากรที่เคลื่อนย้ายกลับภูมิลำเนา ทำให้มีการแพร่เชื้ออย่างรวดเร็ว ทั้งในชุมชนและสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในระลอกที่ 4 (มกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565) มีการระบาดในสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่อย่างต่อเนื่อง การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ แล้วนำไปสร้างและตรวจสอบรูปแบบและประเมินรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2564 เก็บข้อมูลผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งการศึกษา เป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพปัญหา ปรากฏการณ์ของระบบเฝ้าระวังฯ โดยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้ 600 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ที่พัฒนาขึ้นโดยนักวิจัย และสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) 2) ยกร่างรูปแบบและยืนยันรูปแบบโดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พิจารณา 2 ด้าน คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และ 3) ประเมินรูปแบบ 4 ด้าน คือ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสมและความถูกต้องครบถ้วน โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์เนื้อหาและข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและพนักงานผู้ปฏิบัติงานหน้าที่ในสถานประกอบกิจการ ที่

* วันที่รับบทความ: 10 ตุลาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 20 ตุลาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 26 ตุลาคม 2565

ตอบแบบสอบถาม 600 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 93.7 อายุเฉลี่ย 36.5 ปี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรื่องผลงานระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ค่าเฉลี่ยของหัวข้อย่อย 3.83-4.27) และการปฏิบัติในระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค (3.97-4.27) ระดับปานกลางเรื่องบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมกับระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค (3.29-3.58) เมื่อทำการยกร่างรูปแบบและยืนยันรูปแบบโดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า มีความเห็นด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ร้อยละ 100 ผลการประเมินรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคของสถานประกอบการกิจการขนาดใหญ่ ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสมและความถูกต้องครบถ้วน อยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ รูปแบบที่ได้มีสอดคล้องกับสภาพปัญหา เป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการกิจการขนาดใหญ่ในการกำหนดนโยบาย แนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับบริบทของสถานประกอบการกิจการขนาดใหญ่

คำสำคัญ: รูปแบบการเฝ้าระวัง; โรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา-2019; สถานประกอบการกิจการขนาดใหญ่

Abstracts

Due to covid19 pandemic worldwide, Thailand was similarly affected. Most of the outbreaks are clusters from populations that have moved back to their domicile. This led to rapid transmission. Ongoing outbreaks occurred in both communities and large enterprises, especially in the 4th wave (January-February 2022). This research and development study aims to prevent the spread of covid-19 and evaluate the prevention and control surveillance system of large enterprises in the Phitsanulok province since 2021. Firstly, we identified its context and major problems. To collect quantitative data, we used a proportional stratified random sampling technique by sector and estimated with the Krejcie & Morgan method that at least 600 samples were needed. Meanwhile, we conducted a focus group discussion to gather qualitative data. Secondly, we developed a new surveillance system and let stakeholders of the enterprise determine about the feasibility and propriety. Finally, the feasibility, utility, propriety, and accuracy standards of this surveillance system were evaluated by 7 experts. We used two semi-structured questionnaires for interviewing in Steps 1 and 3 and analyzed quantitatively using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation. We also used content analysis for qualitative data from focus group discussions. A total of 600 people was interviewed for the first step, including managers and employees. Most of them (93.7%) were female with an average age of 36.5 years. We found good opinion for performance (mean = 3.83 - 4.27) and practice (mean = 3.97 - 4.27) and fair opinions for roles and participation (mean = 3.29 - 3.58). After the new surveillance system were developed, 100% of stakeholders agreed about the feasibility and propriety. We also found good opinion for 4 standards from 7 experts, while topics of consistency with the context, problems, and policy received the highest average score.

Keywords: Surveillance; Coronavirus -2019; Large Enterprises

บทนำ

จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-19 (COVID-19) ในสาธารณรัฐประชาชนจีน เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ได้แพร่ระบาดจากคนสู่คนอย่างรวดเร็วและขยายเป็นวงกว้าง โดยในวันที่ 30 มกราคม 2563 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern : PHEIC) ต่อมาเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 กระทรวงสาธารณสุขไทยรายงานผู้ป่วยยืนยันรายใหม่เป็นคนขับแท็กซี่ชาวไทยที่ไม่เคยมีประวัติเดินทางไปประเทศจีน คาดว่าติดเชื้อจากการรับผู้โดยสารชาวจีนที่มาจากเมืองอู่ฮั่น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศ “โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (pandemic)” ซึ่งในช่วงเวลาใกล้เคียงนี้ประเทศไทยพบต้นเหตุการระบาดที่สนามมวยเวทีลุมพินี และถือเป็นแหล่ง “ซูเปอร์สเปร์ดเดอร์ในประเทศไทยเป็นแห่งแรก” กระทั่งพบการระบาดระลอกใหม่และเชื้อเปลี่ยนแปลงถึง 3 สายพันธุ์ คือ Beta, Alpha และมาเป็น Omicron ตั้งแต่ช่วงมกราคม 2565 เป็นต้นมา (สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมควบคุมโรค, 2563 : ออนไลน์)

บทเรียนสำคัญของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในแถบยุโรป (ชาคร เลิศนิทัศน์ หิรัญยตระกูล สถาพร น้อยจีน และ สมชัย จิตสุชน, 2563 : ออนไลน์) สิ่งสำคัญคือความรวดเร็วและการให้ความร่วมมือของประชาชนต่อการใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม การตรวจเชื้อ ติดตามและกักกันตัว หากซีกส่งผลให้การคุมการระบาดไม่ประสบความสำเร็จ อีกทั้งช่วงต้นของการแพร่ระบาด การใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ไม่ได้มาตรฐานเพียงพอในการตรวจหาเชื้อไวรัส ทำให้ไม่สามารถตรวจหาผู้ติดเชื้อได้ถูกต้อง และยังทำให้บุคลากรทางการแพทย์ติดเชื้อจนขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ ส่งผลทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดเข้าขั้นวิกฤตมากขึ้น รวมทั้งปัญหาด้านการสื่อสารนโยบายหรือมาตรการที่บังคับใช้ของรัฐบาลกับประชาชน โดยประเทศไทยแม้ว่าจะประสบปัญหาเช่นกัน (เสาวณี จันทะพงษ์, ทศพล ต้องห้วย และกัลยรัตน์ สุขเรือง , 2563 : ออนไลน์) แต่ไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรคได้ดี เนื่องจากความเข้มแข็งของระบบสาธารณสุขไทยมาจากการวางรากฐานที่มั่นคงตั้งแต่อดีตด้วยหลักคิดคือ “ป้องกันดีกว่ารักษา” ปัจจัยสำคัญของความสำเร็จนี้ คือ การมีผู้นำที่ให้ความสำคัญ การทำแผนควบคุมโรคแบบบูรณาการ การดำเนินการเชิงรุกผ่าน ระบบการรักษาที่ครอบคลุม และความร่วมมือจากท้องถิ่นและประชาชน กลไกเหล่านี้ถูกนำมาใช้กับการควบคุมโรคโควิด 19 ในครั้งนี้และได้ผลสำเร็จเป็นอย่างดี และ การระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย (จิตติมา รักนาค, 2563 : ออนไลน์) ทำให้ประชาชนต้องพบกับสิ่งที่ไม่คาดคิดมาก่อน ดังนั้นการวางแผนและการเตรียมความพร้อมในทันที ตั้งแต่ระดับบุคคล เช่น การซื้อหน้ากากอนามัย เจลล้างมือ การดูแลตนเองทั้งสุขภาพกายและจิตใจ เพื่อให้เกิดความสมดุล มีความอดทนอดกลั้นพร้อมที่จะพบเจอสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด และการมีเครือข่ายที่ดีสนับสนุนและช่วยเหลือ อีกทั้งการรับมือกับสถานการณ์วิกฤต (ทรงเกียรติ เล็กตระกูล, 2560 : ออนไลน์) ต้องมีการเตรียมพร้อมอยู่เสมอ โดยใช้หลักการ 2 P 2 R ดังนี้ 1)

Prevention การป้องกันไปจนถึงการวางแผนเพื่อป้องกันภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 2) **Preparation** การเตรียมความพร้อมกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ด้วยการสำรองทรัพยากร 3) **Response** การจำแนกผู้ป่วยที่ต้องให้ความช่วยเหลือกรณีพิเศษ เพื่อลำดับการช่วยเหลือก่อน-หลัง และ 4) **Recovery** คือ การฟื้นฟูหลังเกิดเหตุ โดยกระบวนการทั้งหมดนี้ต้องทำควบคู่กันไปจึงจะประสบผลสำเร็จ และสิ่งที่สำคัญที่สุดนอกจากกระบวนการ 2P2R (ภูมิรินทร์ ศิลาพันธ์, 2560 : ออนไลน์) แล้วคือการกำหนดบทบาทว่าใครจะเป็นผู้นำทางด้านใด เมื่อเกิดปัญหาใครคือผู้ต้องตัดสินใจ วิธีการนี้จะช่วยให้ทุกคนที่อยู่ในเหตุการณ์มีสติและลดความสูญเสียจนสามารถผ่านวิกฤตไปได้

สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เขตสุขภาพที่ 2 พบผู้ติดเชื้อรายแรก เมื่อ 13 มีนาคม พ.ศ.2563 หลังจากนั้นพบการระบาด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยนับตั้งแต่มีนาคม พ.ศ.2565 เป็นต้นมา มีการแพร่เชื้ออย่างรวดเร็ว (สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 พิษณุโลก , 2565 : ออนไลน์) และจังหวัดพิษณุโลก พบ ผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อ ทั้งหมด 12,925 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2565) เสียชีวิต 85 ราย และส่วนใหญ่เป็นการระบาดแบบกลุ่มก้อนจากประชากรที่เคลื่อนย้ายกลับภูมิลำเนา ระบาดทั้งในชุมชนและสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในระลอกที่ 4 (มกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565) พบผู้ป่วยยืนยัน 2,903 ราย เสียชีวิต 9 ราย ทั้งนี้จังหวัดพิษณุโลก มีสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ 5 แห่ง และจากรายงานสถานการณ์ช่วงมิถุนายน – ธันวาคม พ.ศ.2564 พบว่า มีการระบาดในสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานแรงงานจังหวัดพิษณุโลก, 2564 : ออนไลน์) ดังนั้นการศึกษารูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งระบบในสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จึงมีความสำคัญเพื่อเป็นข้อเสนอในการสร้างและพัฒนารูปแบบการควบคุมป้องกันโรคติดต่อหรือโรคอุบัติใหม่ในสถานการณ์โควิด-19 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564
- 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564
- 3) เพื่อประเมินรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผสมผสานเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) แบ่งการศึกษา เป็น 3 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ 1) การศึกษาสภาพปัญหา ปรากฏการณ์ของระบบเฝ้าระวังฯ 2) การสร้าง ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบ จนถึง 3) การประเมินผลรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ระหว่างเดือนมกราคม ถึง สิงหาคม พ.ศ.2565

1. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรศึกษาเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารและพนักงานผู้ปฏิบัติงานหน้าทีในสถานประกอบการขนาดใหญ่ จำนวน 3,897 คน กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan (Krejcie and Morgan, 197 : 147) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% คำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ 520 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันการสูญหายจึงเพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 600 ตัวอย่าง หลังจากนั้นสุ่มแบบชั้นภูมิตามแผนก แล้วสุ่มภายในแต่ละชั้นภูมิโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลากแบบไม่คืนที่ ตามสัดส่วน

ประชากรศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ คณะผู้บริหาร ในสถานประกอบการฯ 5 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเงื่อนไขเป็นบุคลากรที่ทำงานในสถานประกอบการฯ ที่อยู่ในช่วงการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ช่วงวันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม พ.ศ.2564 และปฏิบัติงานในสถานประกอบการฯ ไม่น้อยกว่า 3 เดือน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด และแบบสัมภาษณ์ 1 ชุด ดังต่อไปนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับการศึกษาขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบเลือกตอบ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระบบการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ความคิดเห็นต่อผลงานของระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบการขนาดใหญ่ ด้านที่ 2 บทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค ด้านที่ 3 การปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายในระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค ลักษณะคำถามแบบ ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับการศึกษาขั้นตอนที่ 2 แบบประเมินรูปแบบฯ ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่ 2 แบบประเมินระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบฯ จำนวน 4 ด้าน รวมทั้งหมด 13 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านความเป็นไปได้ จำนวน 3 ข้อ 2) ด้านความเป็นประโยชน์ จำนวน 4 ข้อ 3) ด้านความเหมาะสม จำนวน 3 ข้อ และ 4) ความถูกต้องครอบคลุม จำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามแบบ ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ

แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ความสำเร็จที่เกิดขึ้นที่โดดเด่น 2) ปัจจัยนำเข้า/สิ่งสนับสนุนในการเตรียมพร้อมและการปฏิบัติ 3) ผลผลิตในเชิงกระบวนการที่มีส่วนส่งผลต่อผลลัพธ์ความสำเร็จ 4) ปัจจัยเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลให้เกิดผลแบบนั้น 5) บทเรียนที่ได้จากประสบการณ์

การตรวจสอบคุณภาพ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับพนักงาน จำนวน 45 คน ในสถานประกอบการกิจการแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.91

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้ศึกษาได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การศึกษา วิธีการเก็บข้อมูล ตามแนวทางพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดแนวคำถามแบบมีโครงสร้าง ทำการประมวลผลข้อมูลที่เก็บมาได้แล้ว รายงานผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้จากการจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Data Classification) และทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้ (Content Analysis)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ในส่วนที่มีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaires) แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับแบบสอบถามชุดที่ 1 และ 2 ในส่วนที่ 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่าแบบลิเคิร์ทสเกล (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ 1 หมายถึงระดับน้อยที่สุด 2 หมายถึง ระดับน้อย 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 4 หมายถึง ระดับมาก และ 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย 3.68 -5.00 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.34 -3.67 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.00 -2.33 หมายถึง ระดับน้อย (เดมศักดิ์ สุขวิบูลย์, 2552 : ออนไลน์)

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

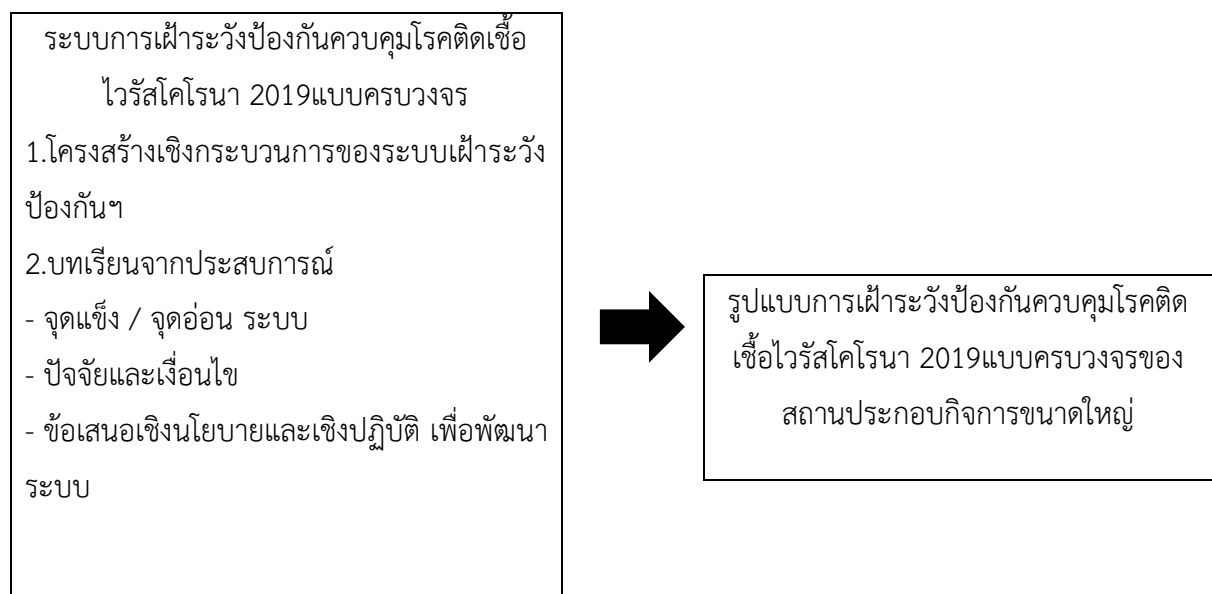
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา ปรากฏการณ์ของระบบเผ่าระวังฯ โดยกลุ่มตัวอย่างศึกษาเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารและพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานประกอบการกิจการฯ 600 ตัวอย่าง ประชากรศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ คณะผู้บริหาร ของสถานประกอบการกิจการฯ

ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างและยืนยันรูปแบบ โดยจัดสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบวิธีเฉพาะเจาะจง เป็นตัวแทนหัวหน้าแผนกในสถานประกอบการกิจการฯ จำนวน 5 คน ตัวแทนผู้บริหาร ในสถานประกอบการกิจการฯ จำนวน 5 คน เป็นผู้มีการประสบการณ์ร่วมในระหว่างที่มีการระบาดและมีบทบาทหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง ในกระบวนการเผ่าระวังป้องกันควบคุมโรคในสถานประกอบการกิจการฯ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่านจาก กรมควบคุมโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 จังหวัดพิษณุโลก และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 แบบครบวงจรของ สถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564

จากการศึกษาระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานประกอบกิจการฯ ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=600)	ร้อยละ
ตำแหน่ง พนักงาน	510	85.00
หัวหน้างาน/หัวหน้าแผนก	79	13.17
ผู้บริหาร	11	1.83
เพศ ชาย	38	6.33
หญิง	562	93.67
อายุ ต่ำกว่า 20 ปี	13	2.17
21-30 ปี	112	18.67
31-40 ปี	113	18.83
41-50 ปี	301	50.17
51-60 ปี	60	10.00
ไม่ระบุ	1	0.17
ระดับการศึกษา ประถม	1	0.17
มัธยมต้น	210	35.00
มัธยมปลาย	261	43.50
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	75	12.50
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	49	8.17
สูงกว่าปริญญาตรี	4	0.67

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานประกอบการ ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลงานของการดำเนินระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวม 600 คน จำแนกเป็นเพศหญิง 562 คน เพศชาย 38 คน อายุเฉลี่ย 36.5 ปี ระดับการศึกษา มัธยมปลาย ร้อยละ 43.50 รองลงมา ระดับมัธยมต้น ร้อยละ 35.00

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็น ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อผลงาน บทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องและการปฏิบัติระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ สถาน ประกอบกิจการขนาดใหญ่ (N=600 คน)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับผลงานของระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค	4.03	0.71	มาก

1) จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้มีความรู้การป้องกันตนเองเพิ่มขึ้น	4.27	0.63	มาก
2) จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้มีทักษะป้องกันตนเองเพิ่มขึ้น	4.25	0.62	มาก
3) สามารถป้องกันการติดเชื้อรายบุคคลได้อย่างดี	3.91	0.69	มาก
4) สามารถลดความเสี่ยงต่ออาการรุนแรงของโรคได้	3.90	0.70	มาก
5) สามารถแก้ปัญหาการระบาดในสถานประกอบกิจการได้รวดเร็ว	3.83	0.75	มาก
บทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับระบบการเฝ้าระวัง	3.47	0.94	ปานกลาง
1) มีส่วนร่วมกำกับการดำเนินการของระบบ	3.58	0.91	ปานกลาง
2) มีส่วนร่วมประเมินผลของระบบ	3.56	0.94	ปานกลาง
3) มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นนอกแบบระบบ	3.51	0.89	ปานกลาง
4) มีส่วนร่วมปรับปรุงระบบ	3.43	0.93	ปานกลาง
5) มีส่วนร่วมจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ดำเนินการตามระบบ	3.29	1.01	ปานกลาง
การปฏิบัติในระบบการเฝ้าระวัง	4.16	0.67	มาก
1) ป้องกันตนเอง DMHT อย่างเคร่งครัด	4.27	0.65	มาก
2) ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันฯของสถานที่อย่างเคร่งครัด	4.25	0.66	มาก
3) ติดตามข่าวสารสถานการณ์โรคอย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.67	มาก
4) ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคอย่างต่อเนื่อง	4.11	0.66	มาก
5) ให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด	3.97	0.68	มาก
รวม	3.89	0.85	มาก

จากตารางที่ 2 บทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและการปฏิบัติระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89, S.D. = 0.85$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเกี่ยวกับผลงานของระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03, S.D. = 0.71$) ด้านบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับระบบการเฝ้าระวัง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47, S.D. = 0.94$) และ ด้านการปฏิบัติในระบบการเฝ้าระวัง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16, S.D. = 0.67$)

สำหรับข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่แห่งนี้อยู่ โดยการศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มผู้ศึกษารายงานข้อค้นพบตามกรอบแนวทางการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (Public Health Emergency Management: PHEM) ได้ครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) พบว่า สถานประกอบกิจการฯ ได้ตระหนักถึงการป้องกันบุคลากรไม่ให้ติดเชื้อ และลดการแพร่กระจายเชื้อ พบจุดแข็งที่สำคัญคือ กำหนดมาตรการป้องกัน โดยเน้น D-M-H-T-T-A มีการจัดทำมาตรการ เพื่อป้องกันโรคระบาด เป็นแนวปฏิบัติให้แก่พนักงาน 79 มาตรการ ประชาสัมพันธ์เสียง

ตามสายภายใน สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ส่งเสริมให้พนักงานทุกคน ฉีดวัคซีน ให้ครบ 3 เข็ม 2) ด้านเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน (Preparedness) พบว่า ยังไม่มีคณะทำงานเฉพาะกิจ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนก การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายภายในสถานประกอบการฯ เรื่ององค์ความรู้ จัดเตรียมข้อมูลติดตามสถานการณ์การระบาดอย่างต่อเนื่อง จุดแข็งที่พบคือ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายต่อเนื่องทุกสัปดาห์ 3) ด้านการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (Response) พบว่า มีการจัดตั้งคณะทำงาน Covid-19 War Room โดยมีประธานสถานประกอบการฯ เป็นประธาน โดยไม่ได้มีการวางแผนงบประมาณไว้ล่วงหน้า การเตรียมความพร้อมของบุคลากร สถานประกอบการฯ ได้ให้ผู้บริหารและหัวหน้างานบางส่วนในการดำเนินงาน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อ และทำการสื่อสารให้พนักงานในสถานประกอบการฯ ทราบ โดยใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายช่องทางการจัดทำแผนเผชิญเหตุ จัดทำแผนประกอบกิจการ และ 4) ด้านการฟื้นฟูหลังเกิดภาวะฉุกเฉิน (Recovery) พบว่า นโยบายผู้บริหารยังให้ดำเนินการมาตรการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามสอบถามอาการหลังผู้ติดเชื้อกลับมาปฏิบัติงาน ปรับจุดปฏิบัติงานที่ไม่แรงงาน สร้างแรงจูงใจในการแข่งขันการลดการติดเชื้อในแผนกตนเอง จัดทำสื่อเป็นคลิปวิดีโอมาตรการป้องกันควบคุมโรคเพื่อให้พนักงานเข้าใจตั้งแต่ออกจากบ้าน ถึงที่ทำงานและกลับบ้าน

2. สร้างและตรวจสอบรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564

ตามกรอบการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ใน 4 ขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่ 1) การดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบ มี 6 กิจกรรม ได้แก่ 1.1) การปฏิบัติของบุคลากร ตามแนวทางป้องกันควบคุมโรค (D-M-H-T-T-A) 1.2) มาตรการโครงสร้างอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม 1.3) จัดสถานที่กักกันสำหรับกลุ่มเสี่ยง 1.4) ทำแผนสนับสนุนอุปกรณ์เฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค 1.5) การสื่อสารผ่านช่องทางหลากหลาย และ 1.6) ติดตามข่าวสารทางโซเชียลมีเดีย ขั้นตอนที่ 2) การเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน มี 4 กิจกรรม ได้แก่ 2.1) มาตรการเตือนภัยล่วงหน้า 2.2) เตรียมพร้อมจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน 2.3) ทำแผนรับมือและซ้อมแผน และ 2.4) การให้ข้อมูลข่าวสาร ขั้นตอนที่ 3) การตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 3.1) การเปิดศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินฯ และจัดทำแผนเผชิญเหตุ 3.2) การเฝ้าระวังกำกับติดตามและประเมินมาตรการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค ขั้นตอนที่ 4) การฟื้นฟูหลังเกิดภาวะฉุกเฉิน มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 4.1) กำหนดแผนช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ และ 4.2) การสร้างแรงจูงใจเพื่อลดการติดเชื้อในองค์กร ซึ่งผลจากเวทีประชาคมยืนยันรูปแบบฯ พบว่า ผู้มีส่วนได้เสียเห็นด้วยด้านความเหมาะสม ร้อยละ 100 และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100 โดยมีรูปแบบ ดังภาพที่ 2

ขั้นตอนที่ 1 การดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบ
1.กำหนดมาตรการปฏิบัติของบุคลากร ตามแนวทางป้องกันควบคุมโรค (D-M-H-T-A) โดยใช้แนวคิด Lifestyle จากที่พักถึงที่ทำงาน 2.กำหนดมาตรการต่างๆเกี่ยวกับโครงสร้างอาคาร สถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำ SOP 3.จัดเตรียมสถานที่กักกันสำหรับกลุ่มเสี่ยงประสานจัดเตรียมรายชื่อและจำนวนห้องพักรงแรมเพื่อเป็นสถานที่กักกันกลุ่มเสี่ยงสูง 4.เตรียมแผนสนับสนุนอุปกรณ์เฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค เช่น หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ น้ำยาทำลายเชื้อ 5.การสื่อสารรับรู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่จะเพิ่มความเสี่ยง ผ่านช่องทางหลากหลาย 6.ติดตามโซเชียลมีเดีย(Social Network Service :SNS) ข่าวเชิงบวกและเชิงลบที่มีผลกระทบต่อภาพลักษณ์บริษัท
ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน
1.กำหนดมาตรการเตือนภัยล่วงหน้า 2.เตรียมความพร้อมด้านศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ห้องสำหรับการปฏิบัติงาน 3.การจัดทำแผนรับมือ การซ้อมแผน 4.การให้ข้อมูลข่าวสาร สื่อสาร
ขั้นตอนที่ 3 การตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน
1.การเปิดศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินฯ และการจัดทำแผนเผชิญเหตุ 2.การเฝ้าระวังสถานการณ์กำกับติดตามและประเมินมาตรการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค
ขั้นตอนที่ 4 พ้นพหุหลังภาวะฉุกเฉิน
1.กำหนดแผน/กิจกรรมการช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบ 2.การสร้างแรงจูงใจเพื่อลดการติดเชื้อในองค์กร เช่น การแข่งขันการไม่มีผู้ติดเชื้อ การประกวดนวัตกรรมการป้องกันควบคุมโรค

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบการ
ขนาดใหญ่ตามกรอบแนวทางการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข
(Public Health Emergency Management)

3. ประเมินรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564

จากการประเมินรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบการขนาดใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามการประเมินซึ่งผู้ศึกษานำข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบการขนาดใหญ่

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็น ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อรูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ (N=7คน)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ความเป็นไปได้ (Feasibility)	4.48	0.59	มาก
1.1 รูปแบบที่ได้มีสอดคล้องกับสภาพปัญหา	4.71	0.49	มาก
1.2 รูปแบบที่ได้สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.43	0.79	มาก
1.3 รูปแบบที่ได้ไม่มีความซับซ้อนและยุ่งยากในทางปฏิบัติ	4.29	0.49	มาก
2.ความเป็นประโยชน์ (Utility)	4.57	0.59	มาก
2.1 ต่อบริษัทในการกำหนดนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหา	4.86	0.38	มาก
2.2 ทำให้ปัญหาการป้องกันควบคุมโรค ระดับบุคคล แผนกย่อย และโรงงานลดลง	4.71	0.49	มาก
2.3 เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐกำหนดนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหา	4.57	0.79	มาก
2.4 เป็นประโยชน์ต่อความรุนแรงหรือสามารถลดอัตราป่วยตาย	4.14	0.69	มาก
3.ความเหมาะสม (Propriety)	4.43	0.86	มาก
3.1 รูปแบบมีความสอดคล้องกับบริบทของบริษัท	4.86	0.38	มาก
3.2 รูปแบบมีความสอดคล้องกับกฎหมาย ยุทธศาสตร์ นโยบาย ของ ภาครัฐ เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ	4.43	0.79	มาก
3.3 รูปแบบมีความเหมาะสมที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงาน ที่กำกับดูแลนำรูปแบบที่ได้นี้ไปใช้	4.00	1.41	มาก
4.ความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy)	4.33	0.79	มาก

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.1 รูปแบบที่ได้มีกิจกรรมที่ถูกต้องครอบคลุมต่อการป้องกัน ควบคุมโรค	4.43	1.13	มาก
4.2 รูปแบบที่ได้มีกิจกรรมที่ถูกต้องครอบคลุม ต่อ สภาพปัญหา ในสถานประกอบกิจการ	4.29	0.49	มาก
4.3 รูปแบบที่ได้มีเนื้อหา /สาระ ถูกต้องครอบคลุม ต่อกฎหมาย ยุทธศาสตร์ นโยบายของภาครัฐ ในการแก้ไข ปัญหา	4.29	0.76	มาก
รวม	4.45	0.71	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.45, S.D.=0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.48, S.D.=0.59$) ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.57, S.D.=0.59$) ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43, S.D.=0.86$) และ ความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.33, S.D.=0.79$) และพบว่าทุกประเด็นย่อยทุกหัวข้ออยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก โดยกำหนดวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) ศึกษากระบวนการเฝ้าระวังฯ ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ 2) สร้างและยืนยันรูปแบบ และ 3) และการประเมินรูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1) ศึกษากระบวนการเฝ้าระวังฯ ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่

พบว่า ความคิดเห็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลงานของระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค มีความคิดเห็นใน 5 ประเด็นย่อย ระดับมากทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าจากการที่บุคลากรในสถานประกอบกิจการฯ แห่งนี้ที่มีประสบการณ์ร่วมในระหว่างการระบาดของโรคโควิดมีความพึงพอใจและมีทักษะในการป้องกันโรคได้ โดยเฉพาะในเรื่องของการมีความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านการป้องกันตนเองเพิ่มมากขึ้น และด้านการ

ปฏิบัติในระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคฯ พบว่า มีความคิดเห็นใน 5 ประเด็นย่อย ระดับมากทั้งหมด เช่นกัน แสดงว่าเมื่อบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจแล้วได้มีการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังทั้งการป้องกันส่วนบุคคล การแนะนำเพื่อนร่วมงาน และการติดตามข่าวสารเพื่อหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ด้านบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคฯ มีความคิดเห็นใน 5 ประเด็นย่อย ระดับปานกลางทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าในส่วนของการมีส่วนร่วมออกแบบระบบ การปรับปรุงและการประเมินไม่ได้เป็นบทบาทของบุคลากรในระดับพนักงาน แต่จะเป็นบทบาทของทีมบุคลากรระดับหัวหน้าแผนก ผู้จัดการ

ผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า การจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (Public Health Emergency Management: PHEM) ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่แห่งนี้สามารถดำเนินการได้ครอบคลุม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) ได้ตั้งเป้าหมายสำคัญคือการป้องกันบุคลากรไม่ให้ติดเชื้อและลดการแพร่กระจายเชื้อ จึงกำหนดมาตรการป้องกันส่วนบุคคลได้แก่ เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล ใส่หน้ากากอนามัย การวัดอุณหภูมิ ลงข้อมูลใน App ไทยชนะ และ ตรวจ ATK (D-M-H-T-T-A) มีการจัดทำมาตรการเพื่อป้องกันโรคระบาด ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายภายในสถานประกอบกิจการ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ส่งเสริมให้พนักงานทุกคน ฉีดวัคซีน ให้ครบ 3 เข็ม ซึ่งถือว่าการเตรียมด้านการจัดการวางแผนการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขให้พร้อม และยังถือเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการรับรู้และตอบสนองต่อสาธารณะ ภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพที่วิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ การมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพป้องกันและควบคุมโรคจากภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพ

ขั้นตอนที่ 2) ด้านเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน (Preparedness) พบว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนก การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายภายในโรงงานเรื่ององค์ความรู้ จัดเตรียมข้อมูลติดตามสถานการณ์การระบาดอย่างต่อเนื่อง จุดแข็งที่พบคือ มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายต่อเนื่องทุกสัปดาห์ สอดคล้องกับสำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค (2558 : 22) ที่กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉินนั้นต้องมีการจัดการและเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมระบบเฝ้าระวังเหตุการณ์ การตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข และ Federal Democratic Republic of Ethiopia (2012 : online) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน คือการสร้างความร่วมมือ เสริมสร้างการมีส่วนร่วม การประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุฉุกเฉินเป็นการสร้างความมั่นใจในการติดตามและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3) ด้านการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (Response) พบว่า มีการจัดตั้งคณะทำงาน Covid-19 War Room โดยมีประธานสถานประกอบกิจการฯ เป็นประธาน การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยมีผู้บริหารและหัวหน้างานบางส่วนในการดำเนินงาน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อและทำการสื่อสารให้พนักงานในองค์กรทราบ โดยใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายช่องทางการจัดทำแผนเผชิญเหตุ จัดทำแผนประกอบกิจการ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค (2558 : 33) ที่กล่าวว่า การตอบโต้ภาวะฉุกเฉินควรต้องมีการเปิดศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินเพื่อบัญชาการเหตุการณ์ ติดตามเฝ้าระวังและประเมิน

สถานการณ์อย่างต่อเนื่อง และสื่อสารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ขั้นตอนที่ 4) ด้านการฟื้นฟูหลังเกิดภาวะฉุกเฉิน (Recovery) พบว่า นโยบายผู้บริหารยังให้ดำเนินการมาตรการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามสอบถามอาการหลังผู้ติดเชื้อกลับมาปฏิบัติงาน ปรับปรุงปฏิบัติงานที่ไม่แรงงาน สร้างแรงจูงใจในการแข่งขันการลดการติดเชื้อในแผนกตนเอง จัดทำสื่อเป็นคลิปวิดีโอมาตรการป้องกันควบคุมโรคเพื่อให้พนักงานเข้าใจตั้งแต่ออกจากบ้าน ถึงที่ทำงาน และกลับบ้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค(2558 : 23) ที่กล่าวว่า การเตรียมการหลังฟื้นฟู ประเด็นหนึ่งคือ บุคลากรในสถานประกอบกิจการที่ต้องให้เริ่มมีการใช้ชีวิตแบบปกติ แต่ยังเป็นไปตามเงื่อนไขมาตรฐานของการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข และวรา เหลืองอ่อน (2556 : 18) ซึ่งกล่าวว่าภารกิจสำคัญของสถานประกอบกิจการที่มีการดำเนินงาน คือ ได้จัดทำแผนประกอบกิจการ (BCP) เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับกรณีการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่

จากผลการสร้างและยืนยันรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามกรอบของแนวทางการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข 4 ขั้นตอน ซึ่งพบว่า ขั้นตอนที่ 1) การดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบ มีกิจกรรมมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร มาตรการโครงสร้างอาคารสถานที่ แผนสนับสนุนอุปกรณ์เฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค การสื่อสารและติดตามข่าวสารทางโซเชียลมีเดีย ขั้นตอนที่ 2) การเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน มีกิจกรรมมุ่งเน้นมาตรการเตือนภัยล่วงหน้า เตรียมจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ แผนรับมือและซ้อมแผน ขั้นตอนที่ 3) การตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน มีกิจกรรมมุ่งเน้น การเปิดศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินฯ แผนเผชิญเหตุ เฝ้าระวังกำกับติดตามและประเมินมาตรการและ ขั้นตอนที่ 4) การฟื้นฟูหลังเกิดภาวะฉุกเฉิน มีกิจกรรมที่มุ่งเน้นแผนช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ การสร้างแรงจูงใจเพื่อลดการติดเชื้อในองค์กร ซึ่งพบว่า ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ พบว่า เห็นด้วยด้านความเหมาะสม ร้อยละ 100 โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมมาตรการปฏิบัติของบุคลากรตามแนวทางป้องกันควบคุมโรค โดยใช้แนวคิด Lifestyle ของพนักงานตั้งแต่จะออกจากที่พักจนถึงที่ทำงาน และกำหนดมาตรการต่างๆ เป็นแนวปฏิบัติ (SOPs) และความเป็นไปได้อย่างร้อยละ 100 ให้ความสำคัญกับการควบคุมกำกับประเมินผลการปฏิบัติ ในรูปแบบ คณะทำงาน Covid-19 ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน และกำหนดแผนการดำเนินงานและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าผลการพิจารณากิจกรรมแต่ละขั้นตอนของรูปแบบนั้น มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องตามข้อเสนอของ ฉวีวรรณ ศรีดาวเรือง และคณะ (2564 : ออนไลน์) ซึ่งกล่าวว่า ควรมีการเตรียมความพร้อมบุคลากรก่อนการปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับโรค การป้องกันตนเอง การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำความรู้และทักษะไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในพื้นที่ กล่าวคือ ผลที่ได้จากเวทีประชาคมยืนยันรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่

ผลการประเมินรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ 7 คน พบว่า ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ รูปแบบที่ได้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา เป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบกิจการในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการแก้ไขปัญหา รูปแบบมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานประกอบกิจการ โดย ภูมิรินทร์ ศิลาพันธ์ (2560 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดนอกจากกระบวนการ 2P2R แล้ว คือการกำหนดบทบาทหน้าที่ เนื่องจากในสถานการณ์จริงการแบ่งหน้าที่กันทำงาน ว่าใครจะเป็นผู้นำทางด้านใด เมื่อเกิดปัญหาใครคือผู้ต้องตัดสินใจ วิธีการนี้จะช่วยให้ทุกคนที่อยู่ในเหตุการณ์มีสติ และลดความขัดแย้งจนสามารถผ่านวิกฤตไปได้อย่างราบรื่น รวมทั้งข้อค้นพบของ จิตติมา รักนาค (2563 : ออนไลน์) และทรงเกียรติ เล็กตระกูล (2560 : ออนไลน์) กล่าวว่า การวางแผนและการเตรียมความพร้อม คนที่มีประสบการณ์จะคิดวางแผน และเตรียมความพร้อมในทันที และการมีเครือข่ายที่ดี จะช่วยสนับสนุน ช่วยเหลือและแบ่งปันระหว่างกันได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง“รูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2564” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ ในภาพรวมระดับความคิดเห็นต่อผลงาน บทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและการปฏิบัติระบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ พบว่าอยู่ในระดับมาก แต่พบว่าระดับความคิดเห็นด้านบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับระบบการเฝ้าระวังอยู่ระดับปานกลาง ดังนั้นสถานประกอบการควรเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังให้กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และสร้างแรงจูงใจเพื่อลดการติดเชื้อในองค์กร

2. ด้านเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน (Preparedness) พบว่า ก่อนเกิดการระบาดยังไม่มีคณะทำงานเฉพาะกิจ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนก ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินและให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนประกอบกิจการ และการซ้อมแผนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความมั่นใจในการเตรียมพร้อมรับช่วงก่อนเกิดเหตุภาวะฉุกเฉิน และนำไปประยุกต์ใช้ในโรคอุบัติใหม่ชนิดอื่นได้

3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรพิจารณากำหนดเป็นนโยบายให้สถานประกอบกิจการในด้านเตรียมความพร้อมการจัดทำแผนประกอบกิจการและซ้อมแผนตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข

4. ควรนำรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบการฯ ประยุกต์ใช้ในสถานประกอบการอื่นที่มีขนาดใหญ่และขนาดกลาง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคฯ ของแต่ละสถานประกอบการที่มีบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรวิจัยประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค ติดเชื้อไวรัส โคโรนา2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบการขนาดใหญ่

3. ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพรูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค ติดเชื้อไวรัส โคโรนา2019 แบบครบวงจรของสถานประกอบการขนาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

จิตติมา รักนาค.(2563).ถอดบทเรียนโควิด-19. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565. แหล่งที่มา:

<https://oes.stou.ac.th/wp-content/uploads/2020/40/ถอดบทเรียน-โควิด-19.pdf>;

ฉวีวรรณ ศรีดาวเรือง และคณะ. (2564). การถอดบทเรียนรูปแบบการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในชุมชน ของอาสาสมัครสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565. แหล่งที่มา:

<https://www.hsri.or.th/research/detail/13503>.

ชาคร เลิศนิทัศน์ และคณะ. (2563). ประสบการณ์ต่างประเทศของการระบาด และมาตรการคุมการระบาดไวรัสโควิด-19: 5 ข้อสังเกต 4 บทเรียน 3 ความสำเร็จ 2 จุดเปลี่ยน 1 เปิดเมือง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2020/04/how-countries-worldwide-are-fighting-covid-19/>

เต็มศักดิ์ สุขวิบูลย์. (2552). ข้อคำนึงในการสร้างเครื่องมือประเภทมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เพื่องานวิจัย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <http://www.ms.src.ku.ac.th>.

ทรงเกียรติ เล็กตระกูล. (2560). รับมือภัยพิบัติให้มีคุณภาพด้วยหลัก2P2R. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.nationtv.tv/news/378539041>.

ภูมินทร์ ศิลาพันธ์. (2560). รับมือภัยพิบัติให้มีคุณภาพด้วยหลัก2P2R. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.nationtv.tv/news/378539041>.

วรายา เหลืองอ่อน (บ.ก.). (2556).คู่มือการจัดทำแผนประคองกิจการภายในองค์กร (Business Continuity Plan : BCP) เพื่อเตรียมความพร้อม : กรณีการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่. นนทบุรี: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมควบคุมโรค. (2563). การประเมินความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/RiskAssessment/ThaiVers_310163.pdf; 1-7.
- สำนักงานแรงงานจังหวัดพิษณุโลก กระทรวงแรงงาน. (2564). ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลกตรวจเยี่ยมบริษัท ไทยแอร์โรว์ จำกัด. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://phitsanulok.mol.go.th/news/>.
- สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 พิษณุโลก. (2565). รายงานถอดบทเรียน COVID-19 ภารกิจ SAT EOC สคร.2 พิษณุโลก. เอกสาร 19.
- สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. (2558). กรอบแนวทางการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินและระบบบัญชาการเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขกรมควบคุมโรค พ.ศ. 2559 – 2564. นนทบุรี พิมพ์ที่ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เสาวณี จันทะพงษ์และคณะ. (2563). วิกฤตโควิด 19 กับมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์สุขภาพ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_07Jul2020.aspx.
- Federal Democratic Republic of Ethiopia. (2012). *Public Health Emergency Management. Online*. Retrieved January 21 January, 2022]. from: PHEM guideline-final April 2012 JIS B5 Size (ephi.gov.et)
- Krejcie and Morgan. (1970). *Sample Size Determination Using Krejcie and Morgan Table. Online*. Retrieved January 21, 2022. from: <http://www.kenpro.org/sample-size-determination-using-krejcie-and-morgan-table/>.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐาน
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย

**Factors Affecting Administrative Success of the Child Development
Centers under the Local Administrative Organizations in Sukhothai
Province According to 2019 National Standard for Early
Childhood Care, Development And Education**

กมลวรรณ เอื้องเพ็ชร,

พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และ สุกัญญา รุจิเมธภาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Kamonwan Auengpech,

Phimphaka Thammasit and Sukunya Rujimethabhas

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: je.wan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (2) เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสุโขทัย จำนวน 58 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ นายกเทศมนตรีหรือนายกองการบริหารส่วนตำบล 40 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษาหรือรักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองการศึกษา 40 คน นักวิชาการศึกษา 40 คนและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือรักษาราชการแทนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 97 คน รวม 217 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter เพื่อคัดเลือกตัวแปร

* วันที่รับบทความ: 10 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 12 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 13 มิถุนายน 2565

Received: May 10, 2022; Revised: June 12, 2022; Accepted: June 13, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมและรายด้าน แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ

2. ระดับความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมและรายด้านแต่ละด้านในระดับมาก โดยด้านระดับความสำเร็จการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจของครูและด้านคุณภาพของเด็ก ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย พบว่า สมประสิทธิ์การ ทำนาย (R^2) = 0.733 , $F = 116.124$, $p\text{-value} = 0.000^{**}$ และมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยที่มีขนาดอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำสำคัญ: ปัจจัย; ความสำเร็จในการบริหาร; มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstracts

The study was intended to investigate (1) the level of the factors affecting administrative success, (2) the level of success in the administration, and (3) the factors affecting the administrative success of the child development centers under the local administrative organizations in Sukhothai Province according to 2019 National Standard for Early Childhood Care, Development and Education. The study sample consisted of 58 local administrative organizations in Sukhothai Province. A total of 217 informants included 40 mayors or chief executives of subdistrict administrative organizations, 40 directors or acting directors of Education Division, 40 educators, and 97 heads or acting heads of the child development centers. The research instrument used for data collection was a questionnaire. The statistical devices employed for data analysis were frequency, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results were as followed. 1. The factor affecting the administrative success of the child development centers under the local administrative organizations in Sukhothai according to 2019 National Standard for Early Childhood Care, Development and Education in overall and each dimension of the factors was at a high level, with the center administration showing

the highest mean score, followed by the center environment, the teacher quality, the administrative leadership, and the organizational structuring, respectively. 2.The administrative success of the centers in overall and each dimension was at a high level, with the continuous improvement being the highest-rated success, the teachers' satisfaction, and the student quality, respectively. 3. The factors affecting the administrative success of the centers showed the coefficient of prediction (R^2) of 0.733, F of 116.124, and p-value of 0.000**. The significant factors affecting the administrative success at a statistical level 0.01 were the administrative leadership and the center administration, whereas the organizational structuring significantly affected the success at a statistical level 0.05. The highest-significant factors were found to be the center administration, the administrative leadership, and the organization structuring.

Keywords: Factor, Success; National Standard for Early Childhood Care; Child Development Center

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษา ตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาชาติ และการดำเนินการ และตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาชาติด้วยการศึกษาทั้งปวง ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจไทย สามารถ เชื่อวชาญได้ตาม ความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา วรรคสองหรือให้ประชาชนได้รับการศึกษา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 : 14)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะช่วงปฐมวัย ซึ่งถือเป็นช่วงสำหรับวางรากฐานการพัฒนาคนและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป จึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดหลักสูตรทางวิชาการ การส่งเสริมประสบการณ์และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ และมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

เพื่อยกระดับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และใช้เป็นมาตรฐานกลางทั้งประเทศ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยและสามารถเข้าถึงการบริการได้อย่างเท่าเทียม โดยมีเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการดูแลพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษ ทั้งการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย และเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน 3 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย มาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 26 ข้อ มาตรฐานการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 20 ข้อ มาตรฐานด้านคุณภาพเด็ก จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 75) โดยแบ่งระดับคุณภาพออกเป็น 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี ผ่านเกณฑ์ ขั้นต้นและต้องปรับปรุง โดยเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐาน 3 ประการ คือ การบริหารจัดการที่ดี กระบวนการบริการหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กที่มีคุณภาพ และประสิทธิผลจากการดำเนินงาน คือ เด็กต้องได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามมาตรฐานดังกล่าว

จากการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติดังกล่าว ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิ สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน เช่น วิดาพร สุขแสงนิล (2563 : 300-314) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสามพรานและอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความคิดเห็นลำดับที่ 1 คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ลำดับที่ 2 คือ ด้านบุคลากร ลำดับที่ 3 คือ บรรยากาศองค์กร ลำดับที่ 4 คือ ภาวะผู้นำ ลำดับที่ 5 คือ โครงการสร้างองค์การ และลำดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วม งานวิจัยของวิภากร ยืนยง (2560 : 35) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโขงเจียม จังหวัด อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) คุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้าน พบว่า มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนมาตรฐานที่ 6 ด้าน ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และร่วมกันพยากรณ์คุณภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร้อยละ 80.10

สำหรับจังหวัดสุโขทัย มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 214 แห่ง ซึ่งจากการรายงานสภาวะการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย พบว่า เด็กปฐมวัยหลายคนยังคงขาดการเตรียมความพร้อม

หรือไม่ได้เข้าเรียนโรงเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ดังนั้นจึงขาดประสบการณ์ในการพัฒนาการกระตุ้นที่เหมาะสมกับวัย อันเป็นรากฐานในการเรียนรู้ในช่วงชั้นต่อไปได้ ประสิทธิภาพในการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่กลุ่มสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ไม่เท่ากันก็มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนามีคุณภาพที่แตกต่างกัน ทำให้งบประมาณที่ภาครัฐให้ลงไป ในสถานศึกษาบางแห่งไม่คุ้มค่าต่อผลผลิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : ๗) และจากการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ประจำปี พ.ศ.2563 ผลการประเมิน พบว่า มีผลการประเมินระดับคุณภาพในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ยังพบตัวบ่งชี้มาตรฐานที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับชุมชน การจัดให้มีระบบเหตุฉุกเฉิน ป้องกันอัคคีภัย ภัยพิบัติตามความเสี่ยงของพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้านการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตและการเจ็บป่วย ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านทักษะในการสื่อสารอย่างเหมาะสมตามวัย ซึ่งผลการประเมินข้างต้น จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ หรือส่งผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย เพื่อนำผลมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพและมีมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย จำนวน 214 ศูนย์ (ฐานข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ (NCCS)) ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ นายกเทศมนตรีหรือนายกองการบริหารส่วนตำบล จำนวน 90 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษาหรือรักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 90 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 90 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือรักษาราชการแทนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 214 คน รวมทั้งสิ้น 484 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย จำนวน 97 ศูนย์ โดยผู้ให้ข้อมูลได้แก่ นายกเทศมนตรีหรือนายกองการบริหารส่วนตำบล จำนวน 40 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษาหรือรักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 40 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 40 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือรักษาราชการแทนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 97 คน รวมทั้งสิ้น 217 คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan,)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน มีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านความพึงพอใจของครู และด้านผลการบริหาร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของ Likert

ตอนที่ 3 ระดับความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) มีค่าความเที่ยงเป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 33 คน ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2565 แล้วนำไปตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามแบบของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 แล้วจึงนำไปจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังนายกเทศมนตรีหรือนายกองการบริหารส่วนตำบล ในการออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือที่ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากนายกเทศมนตรีหรือนายกองการบริหารส่วนตำบล ส่งให้แก่ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักวิชาการศึกษา และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมแจ้ง link ของ google forms และ QR Code ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2565

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ส่งไป และทำการตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

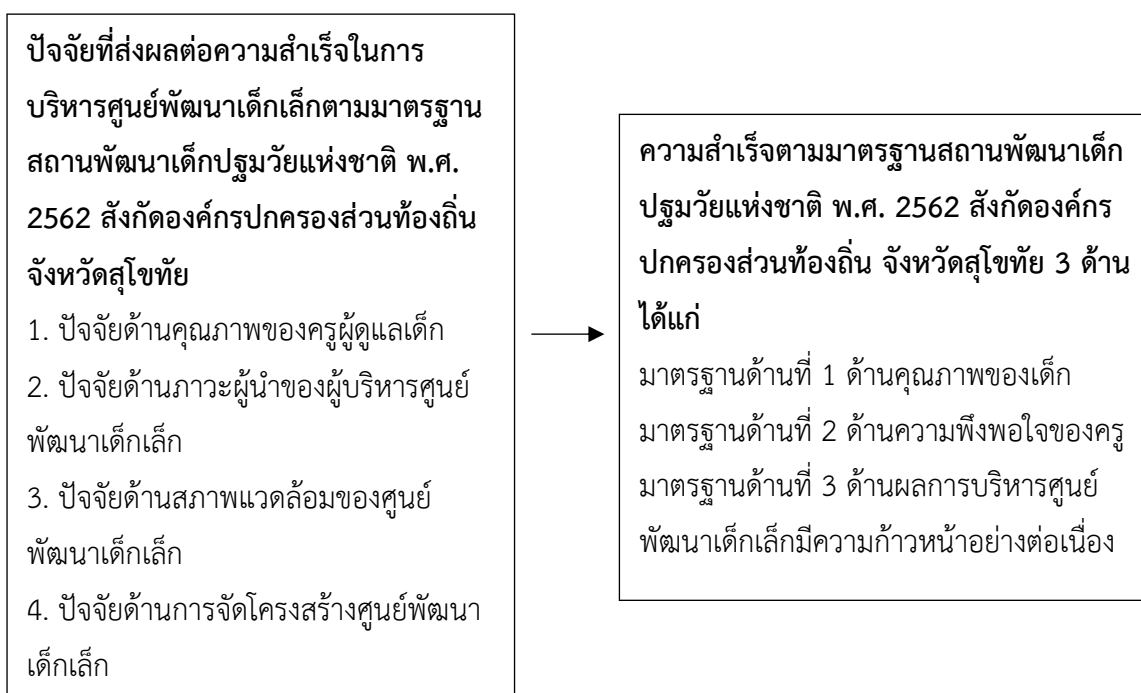
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีค่าสถิติ คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard deviation) และการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter เพื่อคัดเลือกตัวแปร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย มีดังตารางที่ 1 ดังนี้

n = 217

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล	อันดับ
1. ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก	4.30	0.497	ระดับมาก	3
2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	4.28	0.528	ระดับมาก	4
3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.31	0.531	ระดับมาก	2
4. ปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.14	0.526	ระดับมาก	5
5. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.32	0.495	ระดับมาก	1
รวม	4.27	0.515	ระดับมาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมและรายด้านแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = .515) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่าอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .495) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .531) ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .528) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = .528) และปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = .526) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย มีดังตารางที่ 2 ดังนี้

n = 217				
ระดับความสำเร็จในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านคุณภาพของเด็ก	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล	อันดับ
1. ด้านคุณภาพของเด็ก	4.32	.558	ระดับมาก	3
2. ด้านความพึงพอใจของครู	4.33	.506	ระดับมาก	2
3. ด้านผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง	4.40	.532	ระดับมาก	1
รวม	4.35	.532	ระดับมาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .532) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .532) รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจของครู ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .506) และด้านคุณภาพของเด็ก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .558) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย มีดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การถดถอยจากคะแนนดิบ ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์การถดถอยจากคะแนนดิบ มาตรฐาน (β)	t	p-value
ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก x_1	0.027	0.028	0.471	0.638
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก x_2	0.279	0.309	5.193	0.000**
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก x_3	0.075	0.083	1.443	0.150
ปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก x_4	0.149	0.165	2.313	0.022*
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก x_5	0.357	0.370	5.706	0.000**
ค่าคงที่ (a)	0.554		3.311	0.001**
$R = 0.856$, $R^2 = 0.733$, $F = 116.124$, $p\text{-value} = 0.000^{**}$				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พบว่า สัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) = 0.733 , $F = 116.124$, $p\text{-value} = 0.000^{**}$ และมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ปัจจัยที่มีขนาดอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 18 กำหนดว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ฯลฯ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสามารถในการบริหารศูนย์ฯ ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการจะส่งผลให้สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตินันท์ กุญรัมย์ (2563 : 125) ศึกษาเรื่องการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย มาตรฐานทั้ง 3 มาตรฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ มาตรฐานที่ 3 ด้านคุณภาพของเด็ก รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการดูแลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการซึ่งการบริหารจัดการ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน

ต้นสังกัด มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย มีแผนพัฒนาที่สอดคล้องตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด มีอัตรากำลังครูผู้ดูแลเด็ก เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและทำหน้าที่ของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดค่าตอบแทนสิทธิและสวัสดิการให้กับผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสม มีคณะกรรมการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและมีส่วนร่วมในการบริหารและการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและศาสนามีส่วนร่วมให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชนและทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ให้เหมาะสม ปลอดภัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก มีการสำรวจและจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้ในการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มีการให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็กได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) เครื่องนอน สื่อวัสดุอุปกรณ์การศึกษา วัสดุครุภัณฑ์และการสำรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปีได้อย่างมีคุณภาพ และมีการวัดและประเมินผลพัฒนาการของเด็กได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

2. ระดับความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ด้านความพึงพอใจของครู และด้านคุณภาพของเด็ก ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการบริหารที่มีความชัดเจน เพราะต้องบริหารให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ที่ดำเนินการจัดทำโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) โดยความร่วมมือของผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนว่า เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการ ดูแล พัฒนาและจัดการศึกษา และการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดที่ดูแลเด็กในเวลากลางวัน ช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สามารถนำไปใช้ประเมินการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกสังกัด เพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดบริการและความต่อเนื่องของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติเป็นมาตรฐานกลางของประเทศเพื่อให้ทุกหน่วยงานและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพ รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัด และภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทั้งนี้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติถือเป็นมาตรฐานขั้นต้นที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเด็กของประเทศและเป็นมาตรฐานเชิงคุณภาพเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและจัดบริการให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสเริ่มต้นมีชีวิตอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เป็นการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดในการนำประเทศไทยสู่ความ

เจริญก้าวหน้า มั่นคง ยั่งยืน ท่ามกลางความท้าทายของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านครูและครูผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 5-7) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริดาว โพธิ์สิงห์ (2562 : 8) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 6 ประการ 35 ตัวชี้วัด 108 แนวทาง ผลการประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการจัดการศึกษาที่ให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการศึกษาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพเป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564 : 26) ดังนั้นการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรค 2 กำหนดว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ วินัย สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย อีกทั้งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) มาตรา 18 (1) กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยจัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา เพราะฉะนั้นการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยห้องเรียน มีมุมเรียนและเทคโนโลยี มีการเล่นและการออกกำลังกาย เจียบสบบ เปิดโล่ง มีอุปกรณ์การเรียนการสอน (2) ปัจจัยหลักสูตร ส่งเสริมการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ **Bilingual Language** (3) ปัจจัยการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย การประเมินผลผ่านการประเมินตนเองและเพื่อนและ (4) ปัจจัยครูผู้สอนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก เช่น ผู้ปกครอง มีการรวบรวมองค์ความรู้ของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน เน้นครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนของเด็กและสอนร่วมกันเป็นทีม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : 25)

3.2 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ทั้งนี้เนื่องจากในการจัดการศึกษาหรือการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพนั้น ภาวะผู้นำเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำเป็นต้องนำมาใช้ในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการประพฤติปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพด้านงานวิชาการ สอดคล้องกับ สุริพร พากพันธ์ (2561 : 29) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักและหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่เป็นตัวบ่งบอกถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา และเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ประสิทธิภาพการบริหารงานในสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความมั่นใจในความสามารถของตน เพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเต็มใจและบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีความสามารถในการตัดสินใจในด้านต่างๆได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เนื่องจาก การตัดสินใจเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการบริหารจัดการให้บรรลุตามเป้าหมายได้ และยังต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงาน มีความเสียสละ อุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน หากผู้บริหารเห็นความสำคัญของการสร้างขวัญและกำลังใจ จะส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้น ความสามัคคี และความร่วมมือร่วมใจในการทำงานจนบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ มณฑะ และคณะ (2564 : 280-294) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารตามความคิดเห็นของ ครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาม ความคิดเห็นของ ครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงที่สุด ($r_{xy} = .811$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คุณลักษณะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงที่สุดกับการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X_3) ด้านภาวะผู้นำ (X_1) ด้านบุคลิกภาพ (X_4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2) มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .828 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหารจำนวน 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมได้ร้อยละ 82.80

3.3 ด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 เนื่องจากผู้บริหารมีความสามารถและเข้าใจในโครงสร้าง หน้าที่การปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงทำให้สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การดำเนินงานและมอบหมายงานและความรับผิดชอบให้ฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน ตามความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ สามารถนำระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมาลย์ สีทอง (2563 : 4) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยการบริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและประเภทโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน (4) ประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและประเภท โรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (5) ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (6) ปัจจัยการบริหาร จำนวน 5 ปัจจัย ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือปัจจัยที่ 6 โครงสร้างองค์การ (X_6) ปัจจัยที่ 4 การพัฒนา

บุคลากร (X4) ปัจจัยที่ 2 บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ (X2) ปัจจัยที่ 3 การบริหารจัดการ (X3) และ ปัจจัยที่ 8 งบประมาณ (X8)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเตรียมรองรับการประกันคุณภาพสถานศึกษาทั้งภายในและจากองค์กรภายนอกต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนาระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้กับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานหรือด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 นำไปผลการวิจัยไปใช้สำหรับเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพัฒนาปัจจัยด้านต่างๆ ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้วางแผน ปรับปรุง เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560* กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ทัศนีย์ มณเฑียร และคณะ. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*. 22 (1), 280-294.
- ธิดินันท์ กุญรัมย์. (2562). *การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560, หน้า 14.
- ศิริดาว โพธิ์สิงห์. (2562). *การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุริพร ฟากพื้น. (2561). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1*. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 1 (3), 29.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *รายงานการศึกษาสภาวะการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564 – 2570*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- วิดาพร สุขแสงนิล. (2563). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสามพรานและอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 6 (2), 300-314.

- วิภาพร ยืนยง. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

An Analysis of Discourse Practice of Political Speeches : A Case Study of Donald Trump

Sapolachet Prachumchai and Anchana Sriraungrith

Phetchabun Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sapolachet@gmail.com

Abstracts

World leaders' political speeches have become fashionable topics in terms of discourse analysis and language study. The language used in powerful speeches might lead to some changes, support, beliefs, conflicts, or even war. The recent study aimed to determine the discourse practices in the political speeches of Donald Trump. The samples were 20 political speeches by Donald Trump in the Famous Presidential Speeches of the Miller Center from January 19, 2019, to July 4, 2020. The research instrument was Chilton, P. & Schaffner, C.'s (1997 : 145) discourse practice analysis. The statistics used to analyze the data was frequency. The result of the study revealed that Donald Trump's 11 political speeches expressed legitimization as the most common political discourse and demonstrated expressive communication as the most common communicative purpose, which confirmed that every political speech concealed its purpose. In summary, the audience became a target for participating in either action; they, as a result, should be more than consumers of information but defenders of their rights and the rights of the public.

Keywords: Discourse Analysis; Political Speeches; Donald Trump

Introduction

In the political world, politicians attempt to present ideas and data sets to audiences, emphasizing propaganda as a means of establishing close relationships in order to achieve political success. In other words, political communication is the science and art of communication. Politicians are no longer bound by time and distance, thanks to advances in communication science in the twenty-first century. Political communication has become more widespread and rapid. This has evolved into a tool for strategizing effective political goals by utilizing communication to establish guidelines for acceptance among people as recipients. It is a channel for presenting various political information related to government decisions and policies to the public. Political discourse also aims to show the relationship between variables and the power, hegemony, intent of the messenger and the reaction of the receiver. Leaders who use state power to direct the production of discourses hidden in ideology communicate with the people in order to create legitimacy. It also reflects the audience's perceptions, which are both consistent and inconsistent with interpretations based on various beliefs and experiences (Maneesaeng, V., 2016 : 8). Political speech, as seen more clearly in the digital age, flows directly to the audience at all times from all directions. In a positive way, it is to be aware of information as soon as possible. In a negative sense, it is a tool of politicians who want us to believe or conform.

Regardless of the difference between the political system and political culture, the intent of political communication will be the same in the Western and Eastern worlds. The audience will benefit from being aware of political developments in the other hemisphere. People have become more politically aware in recent years, understanding the role and process of politics as well as key political concerns, and being able to ask critical questions and comprehend the impact of issues on their lives (Phonok, C., 2018 : 23). Obviously, the political system, whether in the form of policies, laws, regulations, or powerful orders, will have an impact on everyone in society. When people in society are unable to avoid political power, they demand the right to participate in politics (Kaewmoragot, P., 2017 : 30-31). As a result, the primary goal of political discourse is to persuade people to believe and act in response to the message's content. Nowadays, there are numerous channels and social media platforms that enable politicians to communicate or send messages more quickly. However, if the audience or the general public can analyze the text and the intent expressed through those discourses, they will be able to consciously adjust and keep up with the politicians' objectives. As a result, the study of political discourse models was created in order to comprehend the ideas and intentions of politicians as process messengers and to explain them comprehensively in light of the country's social and political context.

In a linguistic context, the study of discourse in which English is analyzed is rooted in the study of Language for Specific Purposes (LSP), an important science in applied linguistics with the main concepts in the study of language use in various social contexts, such as academic circles, business organizations, the medical industry, and so on (Kadkarnklai, 2015: 289-290). Researchers in this field must conduct a contextual analysis of specific language texts in order to uncover links between language use and communication purposes, attempting to answer the question of why people use such languages. According to Norman Fairclough, N., spoken and written discourse serve different purposes. They are broadly classified into three types: Informative, Persuasive, and Entertaining (Jason, S. W., Anne, G., Danette, I. J. & Bernardo, A. A., 2012: 10). The "three dimensional frameworks of discourse," namely text, discourse practices, and socio-cultural practices, are used to analyze the link between language and society. Texts serve three purposes: (1) the objects to be studied, such as spoken and written language, as well as what the eyes see (visual); (2) the processes that lead to production and perception, such as writing with reading, speaking with listening, and design and visualization; and (3) historical and social contexts. Discourse practices are text production and text interpretation. Discourse practices are considered in terms of the production process, consumption and distribution of the text by considering who is the producer, who is the consumer, how the text spreads to society, and how? (Phanphothong, N., 2014: 7). Socio-cultural practices consist of three levels of context: situations, institutions, and society (Phakdeephasuk, S., 2010: 65). Factors in social, political and economic conditions are the context of society before and after the leadership's control of power which is regarded as the cause of text production in a discourse through discourse practice. It reinforces the relationship between discourse and the social context (Sawangarom, A., 2017: 2). As a result, an analytical study of political speech, particularly liberal democratic politics in the Western world, opens the globe to the use of language influence for political advantage, which will necessarily differ from the discourse used by politicians in the democratic Thai political system.

As mentioned at the end of the last paragraph, the study of political discourse was prevalent in Europe and America. Hassan, I. H. (2016: 85, 100-101), for example, studied Egyptian President El-political Sisi's speeches at the Suez Canal opening ceremony and discovered that the power of communication was being used tactically to induce conformity,

as evidenced by the use of verbalization, repetition, and synonyms to achieve the desired ideology of the government. In other words, the Egyptian president hoped that the Suez Canal would serve as a shortcut for shipping goods from Europe to Asia, allowing him to attract more investors and tourists to Egypt. Meanwhile, Rahimi, E. & Sharififar, M. (2015: 333) examined Obama and Rouhani's 2013 political speeches at the United Nations. According to the findings, Obama used casual and colloquial language to reduce the distance between his power and the people in order to make the president's and government's activities as accessible to the public as possible. In contrast to Donald Trump, the current president of the United States, when he gives a speech, it has become a political issue that the entire world is watching. Also on June 1, 2020, Trump made remarks in a speech about the most heartbreaking and traumatic event in the United States, the death of George Floyd on May 25, 2020, committed by a European-American police officer. This accident led Americans to demand justice and equality for blacks by organizing rallies and protests that eventually led to riots. There are some passages that Trump has said, "...our nation has been gripped by professional anarchists, violent mobs, arsonists, looters, criminals, rioters, Antifa... These are not acts of peaceful protest. These are acts of domestic terror... I am taking immediate presidential action to stop the violence and restore security and safety in America..." As you can see, each Trump speech or discourse appears to have focused the world's attention on political, social, and economic issues. This is why Donald Trump's political discourse was chosen for analysis at this time.

By theories, discourse analysis (DA) is a general term for a number of approaches to analyzing spoken or written language use. The objects of DA are defined in terms of coherent sequences of sentences, propositions, speech acts or turns-at-talk. With regard to this field, though there are various perspectives and approaches that emphasize different aspects of language use, they all view language as social interaction and are usually concerned with the social contexts in which discourse is embedded (Hassan, I. H., 2016: 86-87). Meanwhile, critical discourse analysis (CDA) is a theoretical research paradigm that seeks to investigate power relations, ideological manipulations, and hegemony. CDA indicates what was formerly known as critical linguistics (CL), which emerged in the late 1970s (Fowler, R., Hodge, B., Kress, G. & Trew, T. 2018: 185). Critical theory provides a critical perspective or attitude towards society. According to Fairclough, N. (1995: 20), critical theory is any theory concerned with the critique of ideology and the effects of dominance. CDA is not only a school but includes a range of approaches. Moreover, Dijk, T.A. van (2000: 353) emphasizes that CDA is not a unitary theoretical framework or a specific direction. Fairclough, N. (1995: 20), Wodak, R. (2007 : 203-204) and Dijk, T.A. van (2000: 353) comprise the main scholars in the domain of CDA. Fairclough presents a systemic functional linguistic perspective; Van Dijk a text linguistic and cognitive linguistic; and Wodak interactional studies. Significantly, in terms of studying discourse analysis (DA) in politics, Chilton, P. & Schaffner, C.'s (1997) discourse practice analysis plays an important role in this research. According to Chilton and Schaffner (1997), some philosophers, including Descartes, have defined humans as essentially linguistic animals. Aristotle, on the other hand, famously defined humans as political animals. No doubt, both definitions contain a germ of truth. What political discourse analysts would probably claim, if they were to think philosophically, would be that one definition necessarily involves the other. It is surely the case that politics cannot be conducted without language, and it is also probably the case that the use of language in the constitution of social groups leads to what we would call 'politics' in a broad sense.

As all mentioned above, this study will explore discourse analysis, which has resulted in the conception, content and presentation of Donald Trump's speeches. This study will show how to produce meaning, power, and a social truth, as well as the politics of Donald Trump, the 45th President of the United States, by examining the contents of his speeches in order to better understand how he communicates and learn about his ideology.

Research Objective

The primary objective of this research was to examine Donald Trump's approach to political speech.

Literature Review

Fairclough, N. (1995: 96) states that language structures can be studied in discourse analysis to better understand society and to open the door to the possibility of using discourse to influence, dominate, and cause conformity. All of these ideologies are subject to the power of the messenger.

Paltridge, B. (2012: 179) states that discourse analysis can be a link between language and social context. to know the political situation. It also reflects the ideology of the use of language in the discourses of messengers who can use discourse to influence, dominate, or conform.

Dijk, T.A. van (2000: 352) states that discourse analysis is a study that aims to improve understanding and expose the misuse of discourse power, which leads to the creation of frames in order to control and influence the audience. This may cause inequality in society and lead to a way of calling out for anti-inequality.

Chilton, P. & Schaffner, C. & Schäffner (1997 : 212-213) states that there are four main characteristics of political discourse: coercion, resistance, dissimulation and legitimization and delegitimization.

Coercion in political discourse (Haugaard, M. & Lentuer, H., 2006: 4; Obeng, S. G. & Hartford, B. A. S., 2009: 195; Schweber, H., 2012: 169-170) has an important feature: the use of power in discourse. It is a strategy that replaces actions for the benefit of an individual or a group of people resulting from the accumulation of knowledge, power, money, and fame. It is a force that is unjust to people, using tactics ranging from intimidation to violence. When it comes to intimidation, the government's actions differ in two ways. The first is public and private intimidation, also known as social intimidation. The second action is that of a nonpartisan government.

Resistance in political discourse (Drechselova, L & Celik, A. & Celik, 2019: 136; Sturzaker, J. & Verdini, G., 2017: 38; Wenden, A. L., 2005: 92) has an important characteristic is resistance. It demonstrates how the leader's political discourse can cause people to reject or have opposing opinions, leading to the impact of protests. It is noted that people in the Western world are against politics and expressing their opinions is normal. Most of it takes place in the capital because it clearly shows the people's power to make a claim and it is well facilitated in terms of safety.

Dissimulation in political discourse (Green, K., 2012: 1; Luo, Z., 2020: 58; Poggi, I., Errico, F. D., Vincze, L. & Vinciarelli, A., 2010: 228) has the main feature that political leaders try to conceal information or misrepresent certain facts to people for their own goals or interests. They may use rhetoric in the form of conflicts of information between nations or even ethnic matters. If people know the truth about the information that the leaders are hiding, which

has been used to convince them to believe in the same way, it may lead resistance and, eventually, violence.

Legitimization in political discourse (José, M. & García, H., 2013: 301; Sadeghi, B., Hassani, M. T. & Jalali, V., 2014: 1582; Sulaiman, A. K. & Jamil, N., 2014: 4) is one of the strategies employed by leaders who wish to address specific events in the public sphere in terms of facts and accurate, clear norms. On the contrary, delegitimization is a strategy to cause people to conflict and to mislead and brainwash them. There are attempts to use power, as well as unethical behavior and self-rationalization. Both strategies describe the good and bad aspects of how the leader is accountable for what is said publicly.

Research Methodology

Samples

This study employed 20 Donald Trump political speeches from the Miller Center's Famous Presidential Speeches from January 19, 2019 to July 4, 2020, a 2-year period (Source: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/>). (Retrieved on July 9, 2020)

Research Instrument

The researcher applied Chilton, P. & Schaffner, C. and Schäffner's (1997) theory of political discourse analysis, which matched the purpose of this study.

This paper focuses on content analysis; therefore, the process of doing research is separated into four steps as follows:

Step 1 Resources used in the study

This study analyzes Donald Trump's political discourse practices based on five characteristics of political discourse: coercion, resistance, dissimulation, legitimization and delegitimization. The data is Donald Trump's discourse from January 19, 2019 to July 4, 2020, for a 2-year period, from the Miller Center's Famous Presidential Speeches, 20 discourse sets, 5,247 sentences, from <https://millercenter.org/the-Presidentship/> Presidential-speeches.

Step 2 Data collection

In this research, the data collection process is very important. To promote trustworthy data gathering and analysis of research data, the researcher employs the citation of sources concept by studying and collecting data from a variety of sources, such as textbooks, journals, research papers, and electronic sources. All information obtained will be attributed to its source. The data will be analyzed quantitatively and qualitatively in this study. The procedure is as follows:

1. Collecting secondary data from various academic papers, books, and electronic publications such as research findings, thesis, academic writings, and academic articles from various forms of publications. Only content related to the topic matter and conceptual framework of the research will be chosen by the researcher.

2. Study the information on discourse practices

3. Gather information on Donald Trump's political speeches location-by-location from reliable online sources from the Miller Center's Famous Presidential Speeches website.

Step 3 Data analysis unit

A study of Donald Trump's discourse between 2019 and 2020 can be classified by unit of analysis as follows:

Table 1 shows the number of sentences used in the analysis

Speech Set	Number of Sentences	Speech Set	Number of Sentences
Set 1 (S01/19)	87	Set 11 (S11/20)	1,065
Set 2 (S02/19)	289	Set 12 (S12/20)	74
Set 3 (S03/19)	371	Set 13 (S13/20)	119
Set 4 (S04/19)	281	Set 14 (S14/20)	125
Set 5 (S05/19)	265	Set 15 (S15/20)	305
Set 6 (S06/19)	42	Set 16 (S16/20)	143
Set 7 (S07/20)	36	Set 17 (S17/20)	56
Set 8 (S08/20)	66	Set 18 (S18/20)	183
Set 9 (S09/20)	94	Set 19 (S19/20)	186
Set 10 (S10/20)	386	Set 20 (S20/20)	1,146

Step 4 Data analysis

The following are the steps in analyzing Donald Trump's political speeches:

1. Collecting information from Donald Trump's political speeches
2. Arranging the sentences in order
3. Coding the sentences
4. Analyzing discourse practices in Donald Trump's political speeches
5. Examining the results of the analysis and comparing the research data by 3 experts in English and English linguistics. (Inter-Rater Reliability)
6. Summarizing the results of the analysis

Research Conceptual Framework

According to a review of the relevant literature, the four main characteristics of political discourse: coercion, resistance, dissimulation, and legitimization and delegitimization, are the main components of analyzing Donald Trump's political speeches, as shown in Figure 1.

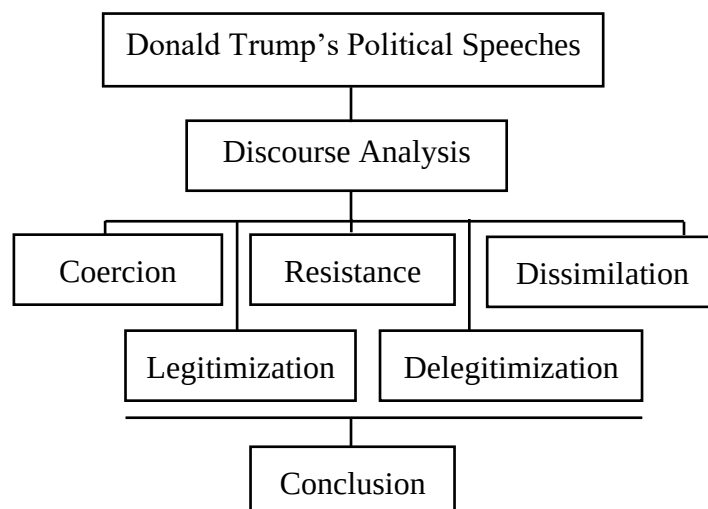

Figure 1 Research Conceptual Framework
(Prachumchai, S. & Sriraungrith, A., 2020 : 6)

Results

According to Chilton, P. & Schaffner, C. & Schäffner's (1997 : 145) theoretical discourse analysis, the researcher analyzed 5,247 sentences from Donald Trump's discourse.

Table 2 provides an analysis of Donald Trump's political discourse

Features					Goals				Audience					
Coercion	Resistance	Dissimulation	Legitimization	Delegitimization	Informative	Persuasive	Directive	Expressive	World leaders	Politicians	Ambassadors	Reporters	US Soldier	Americans
4	1	-	11	9	4	2	3	11	1	13	1	10	4	13

According to Table 2, the most common form of discourse presentation is Legitimization 11 times, followed by Delegitimization 9 times, of the 20 sets of Donald Trump's political discourse practices. The most frequently used communication goals were the Expressive 11 sets, followed by the Informative 4 sets. American politicians and citizens were the most recipients to the discourses (13 sets), followed by the mass media (10 sets).

What most found about Legitimization were 1) building the border wall between the US and Mexico, 2) crisis with immigration and drugs, 3) LGBTQ's rights and women's rights, 4) a complaint about interfering the next US election, 5) the US economy with bright future, 6) COVID prevention policy, 7) the graduation ceremony for West Point cadets, 8) campaigning policy: "Make America Great Again" and "America First", and 9) praising the U.S. Army for men and women military.

Delegitimization mostly talked about 1) Congress budget to stop illegal immigration, 2) unfair trades by China, 3) diplomatic action with North Korea, 4) denouncing Nancy Pelosi and Representative Adam Schiff, 4) blaming WTO about underestimating and concealing COVID-19.

Discussion

A total of 20 sets of Donald Trump's speech were examined. the most common form of discourse presentation is Legitimization 11 times, followed by Delegitimization 9 times. Coercion, Resistance, and Dissimulation were found 4, 1, 0 sets, respectively. The most frequently used communication goals were the Expressive 11 sets, followed by the Informative 4 sets. American politicians and citizens were the most receptive to the discourses (13 sets), followed by the mass media (10 sets).

According to the study of the 20 Donald Trump political speech, Legitimization and Delegitimization on the first two top findings was related to Matthaveewong, T. (2016: 243-252) and Allen, W. (2007: 3) implying that this type of discourse was most common because leaders desired people to have confidence, trust them, and agree with them. For example, in a sentence in Speech set 1, Trump said: "...thousands of children are being exploited by ruthless coyotes and vicious cartels and gangs... I promised I would fix this crisis, and I intend to keep

that promise one way or the other...a steel barrier will help us stop illegal immigration..." This implied that Trump attempted to use justification because he needed to raise public awareness of the issue and persuade them to support a policy of constructing a border wall between Mexico and the United States. And, in a sentence in Speech set 20, Trump accused and slandered China: "... the power of tariffs being imposed on foreign lands that took advantage of the United States have enabled us to make great trade deals... tens of billions of dollars are now paid to the United States Treasury by the same countries...but we got hit by the virus that came from China...and China must be held fully accountable..." As read and analyzed, Trump blamed China for the outbreak of the coronavirus (COVID-19). Addressing the message in styles of Legitimization and Delegitimization, the information may imply either facts or falseness which may cause the interests of the country or the leaders' personal interests. In this study, Coercion was found 4 sets in Trump's speeches, which most were about the shadow war in the Middle East and "Black Lives Matter" protest. For example, in a sentence in Speech set 7 Trump said, "... the United States military successfully executed a flawless precision strike that killed the number-one terrorist anywhere in the world, Qasem Soleimani..." Trump tried to explained that his order was to protect our diplomats, service members, all Americans, and allies. He accused that for years, the Islamic Revolutionary Guard Corps and its ruthless Quds Force — under Soleimani's leadership — had targeted, injured, and murdered hundreds of American civilians and servicemen. He insisted that the United States acted this in self-defense because of General Soleimani's notorious past as one of the world's deadliest terrorists. His speech demonstrated that he had the power to order the strike to stop war and Iran might be worried about this. In addition, the Expressive, the most frequently used communication goal, was related to Mansour, N. (2013: 11) who studied about Obama's speeches in his research of a proposed model for investigating the translation of political messages that most of the country leaders always tried to convey their attitudes, beliefs, ideology to their citizens. In this study, for example, in a sentence in Speech set 7, Trump said: "...today we remember and honor the victims of Soleimani's many atrocities, and we take comfort in knowing that his reign of terror is over... Soleimani has been perpetrating acts of terror to destabilize the Middle East for the last 20 years...what the United States did yesterday should have been done long ago...a lot of lives would have been saved..."As seen, Trump's death statement on Soleimani's assassination order demonstrates the attitude and ideology of the President of the United States toward protecting the American people from the Iranian leader's atrocities. Most of the time Trump delivered speeches, American politicians and citizens were his no. 1 audience. It was related to Al-Radhi, H. (2020: 21) who studied on strategic functions in CNN's media discourse: an ideological strategy to win people's support that the majority of discourse recipients are the populations of the country and the populations of the world. In other words, most of the discourses are passed on to the discourse recipients in the country and has been captured by people all over the world who are interested in those discourse producers.

Practice recommendation

In studying and analyzing political discourse analysis, researchers have to do text examination and socio-cultural practices concurrently. Although the characteristics of political discourse analysis differ from those of other contexts, the communicative purposes remain the same. There is no exception to studying only English because this type of language study necessitates the inclusion of other aspects such as politics and international relations.

Further recommendation

1. Researchers should study discourse practices, particularly the communication style of political discourse, which may differ from other discourses. However, the communication goals remain the same.
2. Researchers should conduct studies on comparative discourses between Eastern and Western leaders.
3. Researchers should look at the interesting discourses of leaders in many contexts, such as religious, business, and social leaders.

Acknowledgement

This research was supported by the Department of English, the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University, which contributed the opportunity to complete the research. Also, the researchers would like to thank the experts who consulted with and verified the internal consistency and consistency of the data analysis.

References

- Allen, W. (2007). Australian Political Discourse: Pronominal Choice in Campaign Speeches. *Annual Meeting of the Australian Linguistic Society*, Brisbane, Australia, 7-9 July, 2006. St Lucia, Australia: School of English, Media & Art History, University of Queensland. Pages 1-13.
- Al-Radhi, H. (2020). Strategic Functions in CNN's Media Discourse an Ideological Strategy to Win People's Support a Critical Discourse Analysis Study. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 9 (3), 43-54.
- Chilton, P. & Schaffner, C. (1997). *Discourse and Politics*. London: Sage.
- Drechselova, L & Celik, A. (2019). *Kurds in Turkey: Ethnographies of Heterogeneous Experiences*. Lanham: Lexington Books.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Edward Arnold.
- Fowler, R., Hodge, B., Kress, G. & Trew, T. (2018). *Language and Control*. London: Routledge and Keegan Paul.
- Green, K. (2012). *The Symbolic Politics Theory of Ethnic War*. Quebec: McGill University.
- Hassan, I. H. (2016). Critical Discourse Analysis of the Political Speech of the Egyptian President, Abdel Fattah El- Sisi, at the New Suez Canal Inauguration Ceremony. *International Journal of Language and Literature*, 4 (1), 85-106. URL: <https://doi.org/10.15640/ijll.v4n1a10>
- Haugaard, M. & Lentner, H. (2006). *Hegemony and Power: Consensus and Coercion in Contemporary Politics*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- José, M. & García, H. (2013). Legitimization and Delegitimization Strategies on Terrorism : A Corpus-Based Analysis of Building Metaphors. *International Pragmatics Association*, 23 (2), 301-330.
- Jason, S. W., Anne, G., Danette, I. J. & Bernardo, A. A. (2012). *Public Speaking Practice and Ethics v.1.0*. Retrieved July 11, 2020 from academia.edu/23224848/Public_Speaking_Practice_and_Ethics_v_1_0

- Kaewmoragot, P. (2017). *Political Participation Culture of Youths in Multicultural Society : A Case Study of Thepha District, Songkhla Province*. Master of Arts Program in Politics and Development Strategy, National Institute Development Administration.
- Kardkarnklai, U. (2015). Business Discourse: Disciplinary Development, Analytical Approaches and Research Trends. *Journal of Social Science and Humanities Research in Asia*, 21(2), 285-311.
- Luo, Z. (2020). Study on the Prevention and Controlling of Dissimilation of Social Functions of Commercial Banks Based on the Fulfillment of Social Responsibility of Chinese Commercial Banks. *Modern Economics & Management Forum*, 1(2), 58-63.
- Maneesaeng, V. (2016). Political Discourses of Thai Democrat Party 1946–1958. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(2), 2789-2802.
- Mansour, N. (2013). A Proposed Model for Investigating the Translation of Political Messages. Assistant Professor Institute for Linguistics studies & Translation Alexandria University. *Linguistics & English Literature*, 9(3), 43-54.
- Matthaveewong, T. (2016). *The Critical Discourse Analysis of “Returning Happiness to the People” TV Program*. Master of Arts Program in Mass Communication Administration, Thammasat University.
- Obeng, S. G. & Hartford, B. A. S. (2009). *Political Discourse Analysis*. New York: Hauppauge.
- Paltridge, B. (2012). *Discourse Analysis: An Introduction*. London: Bloombury Publishing.
- Phakdeephasuk, S. (2010). *A Discourse Project on Femininity in Thai Health and Beauty Magazines*. Research Report. Research Institute : Chulalongkorn University.
- Phanphothong, N. (2014). Linguistic Strategies in Female Homosexuality Discourse Analysis of @tomactz Magazines. *Journal of Language, Religion and Culture*, 6(1), 59-82.
- Phonok, C. (2018). *Political Literacy*. Daily News (June 1, 2018): 23.
- Poggi, I., Errico, F. D., Vincze, L. & Vinciarelli, A. (2010). *Multimodal Communication in Political Speech Shaping Minds and Social Action*. Milan : Springer.
- Prachumchai, S. & Sriraungrith, A. (2020). *A Discourse Analysis of Political Speeches: Donald Trump*. Research Report. Institute of Research and Development : Phetchabun Rajabhat University.
- Rahimi, E. & Sharififar, M. (2015). Critical Discourse Analysis of Political Speeches: A Case Study of Obama's and Rouhani's Speeches at UN. *Theory and Practice in Language Studies*, 5(2), 343-349.
- Sadeghi, B., Hassani, M. T. & Jalali, V. (2014). Towards (De-)legitimation Discursive Strategies in News Coverage of Egyptian Protest : VOA & Fars News in Focus. *ScienceDirect: Procedia-Social and Behavioral Sciences* 98, 1580-1589.
- Sawangarom, A. (2017). *A Study of Referendum Discourse of the PM General Prayut Chan-o-cha via the Return of Happiness TV Program*. Master of Arts Program in Communication and Innovation, National Institute Development Administration.
- Schweber, H. (2012). *Democracy and Authenticity: Toward a Theory of Public Justification*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sturzaker, J. & Verdini, G. (2017). Opposition and Resistance: Governance ChAllen, W. ges around Urban Growth in China and the UK. *Journal of Urban Management*, 6 (1), 30-41.
- Sulaiman, A. K. & Jamil, N. (2014). Demonizing Demonstration: (De-)legitimization Strategies through Emotions in the Speeches of Hosni Mubarak and Ben Ali. *Middle-East Journal of Scientific Research* 20 (Language for Communication and Learning), 1-10.

- Dijk, T. A. van. (2000). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: SAGE Publications Ltd. <https://dx.doi.org/10.4135/9781446217856>
- Wenden, A. L. (2005). The Politics of Representation: A Critical Discourse Analysis of an Aljazeera Special Report. *International Journal of Peace Studies*, 10(2), 89-112.
- Wodak, R. (2007). Pragmatics and Critical Discourse Analysis: A Cross-Disciplinary Inquiry. *Pragmatics & Cognition*, John Benjamins Publishing Company, 15(1), 203 – 225. doi:10.1075/pc.15.1.13wod

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย

The Guidelines for Participatory Management of the Child Development Center Si Satchanalai District, Sukhothai Province

อมรรณ สุวรรณโณ,

พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และ ชัชภูมิ สีชมภู

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Amonwan Suwannachom,

Phimphaka Thammasit and Chatphum Sichomphoo

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: amonwan_su@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย ประชากรได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักวิชาการศึกษาหัวหน้าและครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้แทนคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง จำนวน 175 คน และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับส่วนความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามลำดับ

* วันที่รับบทความ: 5 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 1 มิถุนายน 2565; วันตอบรับบทความ: 2 มิถุนายน 2565

Received: May 5, 2022; Revised: June 1, 2022; Accepted: June 2, 2022

2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน คณะครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันพิจารณาเสนอแผนงานโครงการและงบประมาณเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชนให้สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสานงานบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาสอนเสริมและร่วมกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและติดตามผลการดำเนินการจัดการศึกษาทุกด้านและด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลผู้ปกครอง ชุมชน ครูและบุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกปีการศึกษาและนำข้อมูลจากผลการประเมินไปปรับปรุงแผนพัฒนาให้บรรลุผลตามเป้าหมายจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร; การบริหารแบบมีส่วนร่วม; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstracts

This study investigated the current state, needs and guidelines for participatory management of Si Satchanalai Child Development Center, Sukhothai Province. The population was comprised of 175 participants, including chief executives of Local Administrative Organization, directors of Division of Education, Religion and Culture, educators, Child Development Center heads and teachers, Child Development Center executive committee representatives, and parents and 9 population. The research instruments were a questionnaire and a discussion group. The statistical devices employed were percentage, mean, standard deviation, priority index and content analysis.

The results were as follows.

1. The overall current state of participatory management of Si Satchanalai Child Development Center, Sukhothai Province was at a high level in all 5 aspects. Benefit participation obtained the highest mean, followed by participation in decision-making; supervision, monitoring and evaluation; planning; and operation, respectively. As for the needs for participatory management, all 5 aspects were overall at a high level, with benefit participation gaining the highest mean, followed by decision-making; supervision, monitoring and evaluation; planning; and operation, respectively.

2. The guidelines for participatory management of Si Satchanalai Child Development Center, Sukhothai Province were as follows: as for planning participation, the executives, the teachers and the executive committee should jointly consider and propose action plans and budget provisions for the Center development, and establish networks with communities that would help provide facilities to the child development center, as for operational participation, the teachers and the executive committee should play a part in mobilizing educational resources for the Center, as for decision-making participation, the Center should invite local experts into

the classroom to teach and to participate the 6 core activities, as for benefit participation, the committee should have discussions to exchange ideas and monitor educational performance in all sectors and as for participation in supervision, monitoring and evaluation, the parents, the community, the teachers, the educational personnel, the Local Administrative Organization, and the executive committee should have a role in supervision, monitoring and evaluation of the center's performance and collectively work out development plans accordingly in order to achieve the mission and the community's acceptance.

Keywords: Managerial Guidelines; Participatory management; Child Development Center

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทยเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิต ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายภาคส่วน เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 6 ปี บริบูรณ์หรือก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงทำให้มีหลายหน่วยงานที่ร่วมจัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน ซึ่งในส่วนของภาครัฐมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลัก(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565 : ก) ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุโขทัยได้รับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับดังกล่าวโดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดูแลรับผิดชอบทั้งสิ้น 217 ศูนย์ใน 9 อำเภอสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เปิดทำการสอนระดับชั้นเตรียมอนุบาลจนถึงชั้นอนุบาล 1 คือ เด็กอายุ 2-5 ปี ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่กำหนดไว้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559 : ออนไลน์) ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นมาเองและมาจากการก๊อปปี้จากหน่วยงานอื่นมีทั้งหมด 24 แห่ง อยู่กระจายทั้ง 11 ตำบล 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งเป็น 2 แบบ คือ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าที่บริหารจัดการและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านส่งเสริมบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านอาหารเสริม(นม) ด้านอาหารกลางวัน รวมไปถึงการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาการทุกด้านให้กับเด็กอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ แต่การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นต้องอาศัยความร่วมมือกับทุกภาคส่วนถึงจะทำให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรลุวัตถุประสงค์ แต่เนื่องจากในปัจจุบันนี้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็นไปตามแนวทางมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับ เพ็ญโสภา เทพป็น

และคณะ (2558 : 1892-1905) ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานการบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่าสภาพการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนมีน้อย เพราะการบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ และผู้บริหารกำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมของแต่ละท้องถิ่นไม่ชัดเจน

จากปัญหาดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสอดคล้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานร่วมไปถึงประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกหรือหน่วยงานอื่น พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปัญหา เช่น บุคคลภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ทั้งนี้การที่จะทำให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขและพัฒนา ควรมีกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเข้ามาซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นร่วมกันเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประสบผลสำเร็จรวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็กมาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สังเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมพบว่ามี 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ดังนั้นจึงนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัยและนำสภาพปัจจุบันและความต้องการบริหารแบบมีส่วนร่วมนำไปหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัยจังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย 24 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย นายกองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น 10 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 10 คน นักวิชาการศึกษา 10 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 24 คน ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 30 คน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 32 คน และผู้ปกครอง 59 คน รวมทั้งสิ้น 175 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน นักวิชาการศึกษา 2 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 คน และประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ชุดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นแบบสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 เป็นร่างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งมีคำถามนำ คำถามหลัก และคำถามเพื่อสรุป โดยนำระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการมาหาค่าดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) แล้วเลือกค่าดัชนีอันดับความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับ เพื่อมาหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

3.1 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหาและตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษาที่ใช้โดยกำหนดการหาค่าความสอดคล้อง ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1 หมายถึง ข้อคำถามนี้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8-1.0

3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) ที่อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 43 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าเท่ากับ 0.977

3.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีสชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ พร้อมแจ้ง link ของ google forms ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล (<https://forms.gle/ZUXMFaDzCwYVNTb8A>) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ 2565

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย

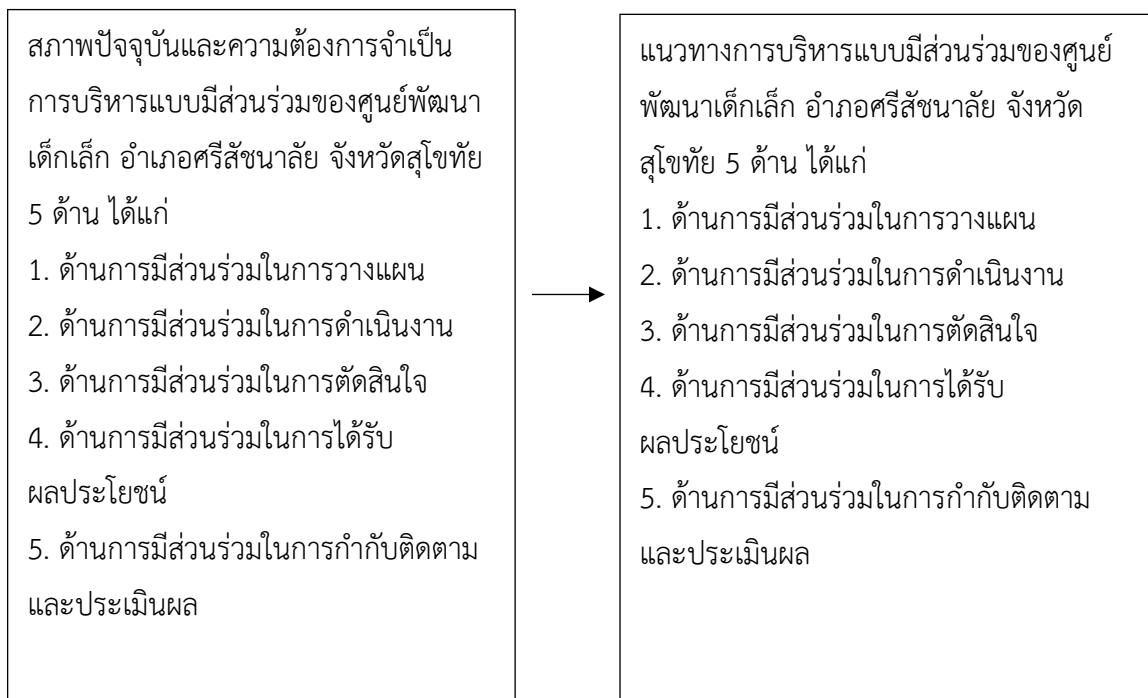
2. จัดการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Group) (เก็บจนก เอื้องวงศ์, 2562 : 17-30) ในวันที่ 30 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสชนาลัย จังหวัดสุโขทัยทั้ง 5 ด้าน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งมีค่าสถิติคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	สภาพปัจจุบัน (D)			ความต้องการ(I)			ความต้องการจำเป็น (PNI modified)	
	Mean	S.D.	แปลผล	Mean	S.D.	แปลผล	(I-D)/D	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.78	0.91	มาก	4.20	0.75	มาก	0.110	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.75	0.92	มาก	4.17	0.78	มาก	0.112	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.79	0.90	มาก	4.23	0.73	มาก	0.116	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.89	0.88	มาก	4.28	0.69	มาก	0.102	5
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล	3.78	0.89	มาก	4.22	0.72	มาก	0.113	2
ภาพรวม	3.80	0.87	มาก	4.22	0.70	มาก	0.111	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.79$) ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x} = 3.78$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.75$) ตามลำดับ ส่วนความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.28$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.23$) ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 4.22$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x} = 4.20$) และ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.17$) ตามลำดับและค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้านเรียงตามลำดับที่ 1 – 5 ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล, ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ทั้ง 5 ด้านแสดงตามตารางที่ 2 ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาครู	คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวิเคราะห์ผลการประเมินมาตรฐานที่ 3 การประกันคุณภาพภายในร่วมกับสอบถามความคิดเห็นของครูเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาครูโดยเปิดโอกาสให้ครูได้เข้ารับการพัฒนารับรู้ ทักษะ เจตคติและเทคนิคใหม่ๆ มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและมุ่งเน้นการพัฒนาที่เหมาะสมของสถานศึกษา(Site Based Development) และการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School Based Development)
2. มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดทำโครงการและกิจกรรม	ผู้บริหารท้องถิ่น คณะครู คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันเพื่อนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาจัดทำโครงการและกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ให้ออดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. มีส่วนร่วมในการวางแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อนำมาใช้ดำเนินการในด้านต่างๆ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำรวจความต้องการทุกปีเกี่ยวกับทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาและร่วมกับผู้ปกครองหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนแสวงหาทรัพยากรทางการศึกษาที่มีความหลากหลาย เช่น จัดทำโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีจากผู้ปกครองบุคคลในชุมชนเครือข่ายศิษย์เก่า เป็นต้น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กที่จะประสานสัมพันธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษากับทุกภาคส่วนจัดทำระบบข้อมูลของแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาแยกเป็นหมวดหมู่และประโยชน์ที่จะนำไปใช้มีการจัดทำแผนระยะยาวเพื่อเตรียมการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาพร้อมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	คณะครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันสำรวจและกำหนดทิศทางการพัฒนาครูให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งมีการวางแผนที่จะพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจัดกิจกรรมพัฒนาครูในการปฏิบัติให้หลากหลายเช่นการหาพี่เลี้ยงช่วยสอนงานส่งไปศึกษาดูงานส่งเสริมเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับงานเป็นต้น
3. มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำโครงการและกิจกรรม	คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและคณะครูร่วมกันสำรวจวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการจัดโครงการและกิจกรรม พร้อมทั้งรายงานสภาพความขาดแคลนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบและรณรงค์ขอรับการบริจาควัสดุครุภัณฑ์จากชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งรายปีและเฉพาะกิจ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะเลือกหรือกำหนดจัดกิจกรรมที่นำมาพัฒนาเด็กด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเชิญตัวแทนผู้ปกครองมาร่วมกันวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กมาบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี การศึกษา, แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม

2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาพัฒนาเด็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านต่างๆอย่างหลากหลาย เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา กำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณ ร่วมพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสานงานให้บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสอนเสริมให้ความรู้แก่เด็กโดยการจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น เช่น โครงการจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาสอนให้แก่เด็ก เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแลกเปลี่ยนพิจารณาความคิดเห็นและแนวทางการใช้งบประมาณการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณพร้อมทั้งติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณในรายงานการประเมินตนเองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Self Assessment Report)
2. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเชิญผู้ปกครองเด็กและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีบุคลากรของกองการศึกษาเข้าไปนิเทศกำกับติดตามประเมินผลตามแผนการจัดประสบการณ์เป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ
3. มีส่วนร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชุมเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในและเมื่อสิ้นปีการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลพร้อมสรุปผลการดำเนินงานตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาให้มีต่อไปไว้ในรายงานการประเมินตนเอง(SAR)เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานของครู	คณะครูร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมปรึกษาหรือจัดเตรียมสนับสนุนการนิเทศตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการดำเนินการนิเทศการทำงานของครู จัดทำคู่มือการนิเทศและแผนการนิเทศตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนผลการนิเทศติดตามและประเมินผลนำมาปรับปรุงแก้ไขการทำงานของครู
2. มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลตรวจสอบงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	คณะครูชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณในการปฐมนิเทศและการประชุมผู้ปกครองคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณแนวทางการเบิกจ่ายตามขั้นตอนกำกับการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบและติดตามงบประมาณอย่างเป็นระบบ
3. มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับคณะครูสำรวจสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเพื่อจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการนำสภาพแวดล้อมมาใช้ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สรุปผลการนำสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มาใช้และนำข้อมูลจากผลการประเมินสภาพแวดล้อมรายงานต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อพัฒนาแนวทางการใช้สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับที่ 1 คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนหรือชุมชนใช้ความคิดสร้างสรรค์ของทุกคนดำเนินกิจกรรมต่างๆ เปิดโอกาสและอนุญาตให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการและบริหารดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพทั้งยังก่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในที่ประชุมคณะกรรมการ

สถานศึกษา ได้เข้ามาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เพชรชิต (2556 : 65) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขิน อำเภอนือคลอง จังหวัดกระบี่ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขิน อำเภอนือคลอง จังหวัดกระบี่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านร่วมลงมือปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้ร่วมตัดสินใจและด้านร่วมรับผลประโยชน์ ส่วนด้านร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. จากการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอสรีสาชนาลัยจังหวัดสุโขทัยทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยนำประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญอันดับแรกของแต่ละด้านมาอภิปรายดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กเป็นวัยที่มีความซุกซน สติปัญญาและความคิดที่เป็นอิสระแปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ตัว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดให้มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาและลักษณะนิสัย ดังนั้นครูผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็กและมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กมากที่สุด ในช่วงที่เด็กอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถรู้จักรับผิดชอบมีลักษณะเป็นผู้นำที่จะเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กเน้นการวางรากฐานความคิดสติปัญญา อารมณ์สังคม เสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับเด็กซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศดังนั้น ครูจึงต้องได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานเพราะจะเป็นการพัฒนาครูให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานจึงต้องมีการวางแผนในการพัฒนาครูให้หลากหลายตามความต้องการของครูสอดคล้องกับงานวิจัยของกจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา (2557 : 42) ศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่า ผู้ดูแลเด็กวัยทารกมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม และด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม, ผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนา ด้านการจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาคือด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และแนวทางการพัฒนาการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะมีความสอดคล้องกัน คือ การแนะนำการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากครูหรือผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์เชี่ยวชาญและการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นต่อเด็กให้เกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณทางการศึกษา ถ้าสามารถจัดสรรอย่างเหมาะสมแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ทรัพยากรเพื่อ

การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เงินทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะต่าง ๆ ที่สามารถจะนำมาจัดซื้อจัดจ้างและการใช้จ่ายเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาให้มากขึ้น วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สำหรับการระดมทรัพยากรจึงจำเป็นต้องกระบวนการบริหารที่มีส่วนร่วม เพราะผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้วางแผนรวบรวมสรรหาบุคคล เงิน วัสดุสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญลักษณ์ นวลศรี (2556 : 67) ศึกษาเรื่องการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 พบว่าการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านทรัพยากรการจัดการ เช่น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนศึกษาคุณงานแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ เช่น โรงเรียนขอรับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานอื่นในชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โรงเรียนเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจกับชุมชนให้เห็นคุณค่าในการร่วมมือร่วมใจให้การช่วยเหลือโรงเรียน เป็นต้นด้านทรัพยากรเงิน เช่น โรงเรียนเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียนร่วมมือกับศิษย์เก่าจัดกิจกรรมระดมเงินทุนสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะเลือกหรือกำหนดกิจกรรมที่นำมาพัฒนาเด็กด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจสังคมและสติปัญญาเพราะบทบาทหน้าที่ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของเด็กให้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้ปกครองจึงอยากมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาเนื่องจากครอบครัวเป็นโรงเรียนแห่งแรกของเด็ก คุณภาพของเด็กจึงเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของครอบครัวและโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้ารับการศึกษามีความเสมอภาคสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชฌา มีบ้านเก็ง (2561 : 32) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ภายในอำเภอหนองเรือจังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือจังหวัดขอนแก่นหรือภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือจังหวัดขอนแก่นผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กมากที่สุด

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความประสงค์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในการใช้งบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งตามแนวทางการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยรายได้และการจ่ายเงินของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2562 หมวด 6 ข้อ 2 กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมายข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าหน้าที่การเงินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเงินงบประมาณสนับสนุนดังกล่าวจะเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียนและค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเห็นชอบการใช้งบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าวมาแล้วซึ่งระเบียบฯ ดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการใช้งบประมาณไว้อย่างชัดเจน เช่น การคัดเลือกหนังสือให้ครูผู้สอนปฐมวัยเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกหนังสือเสริมประสบการณ์ระดับปฐมวัยจากความเห็นชอบจากคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่ายได้แก่ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้แทนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของหัตถ์ชัย เจนจบ (2564 : 54) ศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า มุ่งการสร้างความร่วมมือกันทั้งหมด 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากรด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลจากบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานของครู เพราะครูปฐมวัยคือบุคคลสำคัญที่นำหลักการสาระสำคัญของหลักสูตรและการจัดการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัยเกี่ยวข้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยทั้งในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการประเมินพัฒนาการและความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อบูรณาการทุกมิติที่เกี่ยวข้องพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างองค์รวมในทุกด้านโดยครูจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ การจัดกิจกรรม 6 กิจกรรมหลักหรือตามตารางประจำวันประกอบด้วย กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะกิจกรรมเสริมประสบการณ์กิจกรรมสร้างสรรค์กิจกรรมเล่นเสรีกิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษาทุกกิจกรรมเสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นครูจึงต้องทำหน้าที่ของครูปฐมวัยที่ดีอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมออันเป็นที่พึงพอใจกับผู้ปกครองสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร คำดี (2562 : 43) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน

อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย คือ ควรแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบงานให้ชัดเจน มีการวางแผนนำแผนไปสู่การดำเนินงานตามขั้นตอนและประเมินติดตามอย่างเป็นระบบ ด้านบุคลากรควรมีการจัดทำแผนงานบุคลากรกำหนดอัตราส่วนของครูต่อเด็กปฐมวัยเพียงพอต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยส่งเสริมให้มีการวางแผนฝึกซ้อมป้องกันอุบัติเหตุและรักษาความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและมีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีกระบวนการนิเทศกำกับติดตามประเมินผลการใช้แผนจัดประสบการณ์เป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนจัดให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้บริหารผู้ปกครองและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมเพื่อปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบประสานดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการบริหารการมีส่วนร่วมทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอศรีสันดาลจังหวัดสุโขทัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับที่ 1 ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนผู้ปกครองเด็กตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเช่นในการประชุมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ตัดสินใจในการกำหนดโครงการและกิจกรรมที่นำมาพัฒนาเด็กหรือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นในการบริหารส่วนพัฒนาเด็กเล็กอำเภอศรีสันดาลจังหวัดสุโขทัยอยู่ในระดับที่ 1 ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เพชรชิต. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขม้ อำเภอนือคลอง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธัญลักษณ์ นวลศรี. (2557). การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เพ็ญโสภา เทพปิ่นและคณะ. (2558). สภาพและปัญหาการดำเนินการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 8 (2), 1892-1905.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ออนไลน์.สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2017/4/2199_5930.pdf
- จิรัชมา มีบ้านเก็ง. (2561). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายในเขตพื้นที่อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2562). การสนทนากลุ่ม : เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 12 (1), 17-30.
- เบญจพร ต่ำคำดี. (2562). แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- หัตสนัย เจนจบ. (2563). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอลง จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564-2570 . กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.

การพัฒนาความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดย
ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
**Development of Critical Thinking Abilities and Academic
Achievement by Using Model of Hyflex Learning of
Undergraduate Students**

เบญจศักดิ์ จงหมื่นไวย,
ประวิทย์ สิมมาตัน และ สนิท เต็มเมืองซ้าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

**Benjapuk Jongmuanwai,
Prawit Simmatun and Sanit Teemauangsai**
Nakhonratchasima Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: benjapuk@gmail.com

บทคัดย่อ

การเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น โดยผสมผสานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน และคนละเวลากัน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อพัฒนาความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ จำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนบริหารการสอน, แบบประเมินคุณภาพของแผน, แบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้, แบบสอบถามความพึงพอใจสู่การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่าความสัมพันธ์ (r) ผลการวิจัย พบว่าคุณภาพของแผนบริหารการสอน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.61$), (S.D. = 0.36) ความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนระหว่างความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$), (S.D. = 0.84) ทั้งความรวดเร็วในการทำงานของระบบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความยากง่ายในการใช้ระบบ

คำสำคัญ: ความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ; ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้; การเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น

Abstracts

Hyflex learning by Mix up learning to takes place at the same time and different times. General objective this study to development of critical thinking abilities and academic achievement by using model of hyflex learning of Undergraduate students to enroll in an Information technology course for office automation of 30 people. The tools used for data collection were the teaching management plan, the quality assessment of plan, the critical thinking ability and learning achievement test, and satisfaction questionnaire to data analysis were analyzed by mean, standard deviation, t-test, and relation value (r). The study revealed that the quality of teaching management plan at a very good levels ($\bar{x} = 4.61$), (S.D. = 0.36). Critical thinking abilities and academic achievement of students by have the scores after to higher than before at statistically significant level of .01. The score between the progression of critical thinking to have the relationship with academic achievement at statistically significant level of .01. satisfaction to learning model at high levels ($\bar{x} = 4.33$), (S.D. = 0.84) include the speed of system, reliability of data, difficulty of using the system.

Keywords: Critical thinking abilities; academic achievement; hyflex learning.

บทนำ

โลกในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความก้าวหน้าด้านต่างๆ อีกทั้งยังเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการแลกเปลี่ยนข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วพบเห็น ในการเรียนรู้สามารถติดต่อสื่อสารหรือศึกษาค้นคว้าได้จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ซึ่งมีหลายแหล่งข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการสืบค้นข้อมูลและรับข่าวสารบนโลกออนไลน์นั้น จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องไม่บิดเบือนจากความจริง นำไปใช้พิจารณาข้อมูลต่างๆ ก่อนที่จะมีการตัดสินใจหรือสรุปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การศึกษาในปัจจุบันควรมุ่งเน้นการส่งเสริมคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันได้อย่างมีสติยั้งคิด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557 : 6) มาตราที่ 24(2) ระบุว่า ควรจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและมาตราที่ 24(6) ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก็เป็นไปตามการฝึกกระบวนการคิด และเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (เกษม เมฆินทรีย์, 2559 : 54) โดยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น มีเป้าหมายและวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลหลากหลายแบบ ได้แก่ คิดแบบอุปนัย (Inductive) คิดแบบอนุมาน (Deductive) ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เรียนจะสามารถใช้การคิดเป็นระบบ ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจในการวิเคราะห์ และประเมินข้อมูลหลักฐาน การโต้แย้ง การกล่าวอ้าง และความน่าเชื่อถือ วิเคราะห์เปรียบเทียบและประเมินความเห็นหลักสังเคราะห์และเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศกับข้อโต้แย้ง แปล

ความหมายของสารสนเทศและสรุปบนฐานของการวิเคราะห์ตีความและทบทวนในด้านการเรียนรู้และกระบวนการ อีกทั้ง การคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนแก้ปัญหา ฝึกแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยได้หลากหลายรูปแบบ โดยแนวทางที่ยอมรับกันทั่วไปหรือแนวทางอื่นและตั้งคำถามเพื่อช่วยทำให้เกิดมุมมองในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีกว่า

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทั้งในด้านอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคม และด้านการศึกษา ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนี้ ส่งผลให้การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพของประชากรในประเทศไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยการให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนวิธีการสอนลดการให้ความรู้แบบท่องจำ เพิ่มความรู้ทางเทคนิค ให้น้ำหนักกับการสร้างทักษะในการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ตลอด ต้องมีการยกระดับทักษะหรือรับการฝึกอบรมให้มีทักษะใหม่ที่เหมาะสม (เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว, 2559 : ออนไลน์) หลักการสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นให้เห็นถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบและเน้นการปฏิบัติมากกว่าท่องจำ รวมไปถึงการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเป็นนิสัย ทำให้มีความคิดกว้างขวางสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้โลกอนาคตได้ดียิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 66) ดังที่ Cusins (1996 : 19-26.) กล่าวว่า มนุษย์ใช้การคิดในการสร้างองค์ความรู้และขยายผลความรู้วิเคราะห์และทำความเข้าใจปัญหา การคิดหาทางออกไว้หลายทางเลือกทางออกที่เหมาะสม การปฏิบัติตามทางเลือก และประเมินผลลัพธ์จากการเลือกวิธีในการแก้ปัญหา อาจกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในยุคการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ นั้น จะมุ่งเน้นการสร้างสรค์องค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเองตามทักษะความรู้ความสามารถ และสติปัญญาของตัวบุคคล (Individualized Competency) ตามอัตราความสามารถทางการเรียนของแต่ละคน (Self - Paced) จากมวลประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดให้ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายประเภทในปัจจุบันและเป็นลักษณะการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างอิสระ ทั้งด้านความคิดและวิถีปฏิบัติที่ต้องพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีและเครื่องมือเพิ่มศักยภาพเข้าร่วมกิจกรรมของโลกผ่านทางชุมชนออนไลน์และ Social Network เรียนรู้ความรู้ในสาขาวิชาอย่างรวดเร็วและประยุกต์ใช้หลักวิชานั้นมาสร้างความรู้ใหม่และนวัตกรรม ผู้สอนในยุคนี้มีทักษะในการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักและสนุกไปกับการเรียนรู้และอยากเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้สอนต้องเปลี่ยนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ (วิจารณ์ พานิช, 2555n : 6) อาศัยการออกแบบการเรียนการสอนที่มีการประยุกต์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ผู้สอนนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างชิ้นงานของผู้เรียน เป็นการบูรณาการทักษะด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหา โดยการนำเทคโนโลยีมาผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีความรู้ ทฤษฎีการศึกษา ทฤษฎี

การเชื่อมต่อ และทฤษฎีพหุปัญญา เป็นต้น ความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ต จะส่งเสริมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ช่วยส่งเสริมทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีขึ้นก่อนหน้านี้ ความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น จากชุมชน จากเครือข่ายบุคคล และจากการลงมือทำให้สำเร็จ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลต่อวิธีเรียนรู้และวิธีเข้าถึงแหล่งความรู้ โดยแหล่งข้อมูลความรู้หลักในศตวรรษที่ 21 เกิดวิทยาการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (บุปผชาติ พัทธิกรณ์, 2552 : 45) การเตรียมการพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การศึกษาของประเทศ และการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย การพัฒนาให้มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณภายใต้สถานการณ์จริง

นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่มีกระบวนการการวัดประเมินผลตามปกติแล้ว การวัดการประเมินความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ต้องมีการพัฒนาขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการคิดและปรับปรุงคุณภาพ โดย ไพโรชญ์ พิมพ์ พรชัย เจดามาน และคณะ (2560 : 92-98) กล่าวถึงความสำคัญกระบวนการเรียนรู้ว่า ความสำคัญของการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาแต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการเรียนรู้วิธีที่เรียน (Learn How to Learn) และคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการดังกล่าว คือ การเป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะในการแก้ปัญหาได้ในทุกสถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ ฌมณ จีรังสุวรรณ (2558 : 55) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการจัดการเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีระบบ จะต้องมีการออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design) ที่เป็นกระบวนการระบบในการประยุกต์หลักการหรือทฤษฎีทางด้านการเรียนการสอนให้เป็นแผน จะประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล ซึ่งการออกแบบระบบการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันและอนาคตจะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ ผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญและฝึกฝนตัวเองให้มีทักษะด้านนี้อยู่เสมอ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบเดิมที่ผู้สอนจะเป็นผู้ป้อนความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนในลักษณะของผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) แนวคิดในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้รับการยอมรับและมีการส่งเสริมมาโดยตลอด และทิศนา ขัมมณี (2557 : 52) กล่าวถึงวิธีสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นวิธีการที่ผู้สอนมีบทบาทน้อยลงแต่จะเพิ่มบทบาทให้ผู้เรียนมากขึ้น ผู้สอนจะเป็นผู้คอยยอมรับการแสดงออกของผู้เรียน ผู้เรียนจะเกิดประสบการณ์ด้านต่าง ๆ จากการทำงานร่วมกัน ได้มีโอกาสอภิปรายและขณะเดียวกันได้มีโอกาสประเมินผลความก้าวหน้าของตนเอง สำหรับการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะช่วยให้การสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา นอกเหนือจากการได้รับแต่เนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่เนื่องจากความเป็นจริงในข้อที่ว่า ไม่มีรูปแบบการสอนใดที่ดีที่สุดแต่เพียงอย่างเดียวที่ผู้สอนจะนำมาสอนให้บรรลุทุกจุดประสงค์ และในทุกสถานการณ์ได้

จากการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและแบบรายงานการวัดและประเมินผลด้านความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ พบว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งยังขาดความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณอย่างครอบคลุม คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนผู้เรียนทั้งหมดที่เรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ ยังมีผู้เรียนจำนวนหนึ่งที่มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 30 (รายงานการวัดและประเมินผลในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2561 : 59) ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาในการสร้างเสริมความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การพิจารณาหาวิธีการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพด้านกระบวนการแสวงหาความรู้ การคิด และการแก้ปัญหาในการเรียนการสอน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้สอนอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ผู้สอนไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่จะมีบทบาทเป็นติวเตอร์ (Tutors) หรือโค้ช (Coach) ที่จะเป็นผู้จุดประกายและสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Facilitators) ในชั้นเรียนนั้น ๆ การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานยืดหยุ่น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนสามารถผสมผสานกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระก่อนทำกิจกรรมในชั้นเรียน ผ่านสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีเวลาในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนมากขึ้น และนอกจากนี้การผสมผสานเทคโนโลยีสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน (Bergmann, J., & Sams, A., 2012 : 7) สามารถช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น (Bonk et al., 2014 : online) การเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผสมผสานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (Synchronous) และคนละเวลากัน (Asynchronous) ที่เชื่อมโยงกันด้วยเครือข่ายโทรคมนาคม สามารถเรียนในห้องเรียนและออนไลน์ ในการนี้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น (Hyflex Learning) เป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านแผนการบริหารการสอน ที่เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ในกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นำเอากิจกรรมเป็นที่ตั้ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ การแก้ปัญหาและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่สอดคล้องตามลำดับขั้นการเรียนรู้ จากประสบการณ์เดิมของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ไปสู่ความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ
2. เพื่อศึกษาความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design) โดยมีการทดสอบก่อนทดลอง 1 ครั้ง และหลังทดลอง 1 ครั้ง

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ภาคการศึกษาที่ 1/2562 เป็นกลุ่มที่มีความสนใจในการเรียนรู้กับผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนการสอน และได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งเป็นกลุ่มที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาเบื้องต้น จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ
2. แบบประเมินคุณภาพของแผนบริหารการสอน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ 0.85
3. แบบทดสอบความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่มีค่าความสอดคล้อง ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.25 - 0.76 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง 0.30 - 0.65 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบเท่ากับ 0.83
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ประเมินด้านความรู้ ความจำ และการนำไปใช้ที่มีค่าความสอดคล้อง ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.50 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง 0.49 - 0.84 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความสอดคล้อง และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล แยกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การหาคุณภาพของแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ นำแผนบริหารการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพแผนบริหารการสอน โดยสร้างแบบประเมินคุณภาพ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 30 คน โดยการชี้แจงวิธีการเรียนจากแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียนเป็นอันดับแรก จากนั้นดำเนินการเรียนจากแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ ใน 10 บทเรียน และเมื่อเรียนครบทุกบทเรียนแล้ว ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ นำผลคะแนนการทดสอบวัดความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ได้มา ไปเปรียบเทียบเพื่อหาค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ กับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยนำค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ไปเปรียบเทียบเพื่อหาค่าความสัมพันธ์

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ไปสอบถามกับนักศึกษา จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์หาคุณภาพของแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าความแตกต่างโดยใช้สูตร t-test for dependent samples

3. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมพันธ์ (r)

4. การวิเคราะห์ ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น

การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนสามารถผสมผสานกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระก่อนทำกิจกรรมในชั้นเรียน ผ่านสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีเวลาในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนมากขึ้น และนอกจากนี้การผสมผสานเทคโนโลยีสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน (Bergmann, J., & Sams, A., 2012 : 7) สามารถช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น (Bonk et al., 2014 : online) การเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผสมผสานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (Synchronous) และคนละเวลากัน (Asynchronous) เชื่อมโยงด้วย เครือข่ายโทรคมนาคมสามารถเรียนในห้องเรียนและออนไลน์ องค์ประกอบสำคัญจะประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) ชุมชนการเรียนรู้ (Class Community) ประสบการณ์การเรียนรู้ถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (Rizk, L., 2011 : 9) การออกแบบบทเรียน (Lesson Design) จะต้องสามารถตอบโจทย์ผู้เรียน ให้สามารถนำข้อดีของเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมและการโต้ตอบ (Engagement and Interactivity) จะต้องมีกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและการโต้ตอบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน การประเมินและผลป้อนกลับ (Assessment and Feedback) จะต้องประเมินและให้ผลป้อนกลับได้ (Siemens, G., 2005 : 3-10) การเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ สร้างความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ และ เชษฐ ศิริสวัสดิ์ (2561 : 65) การแลกเปลี่ยนความคิด การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

การคิดแบบมีวิจารณญาณ

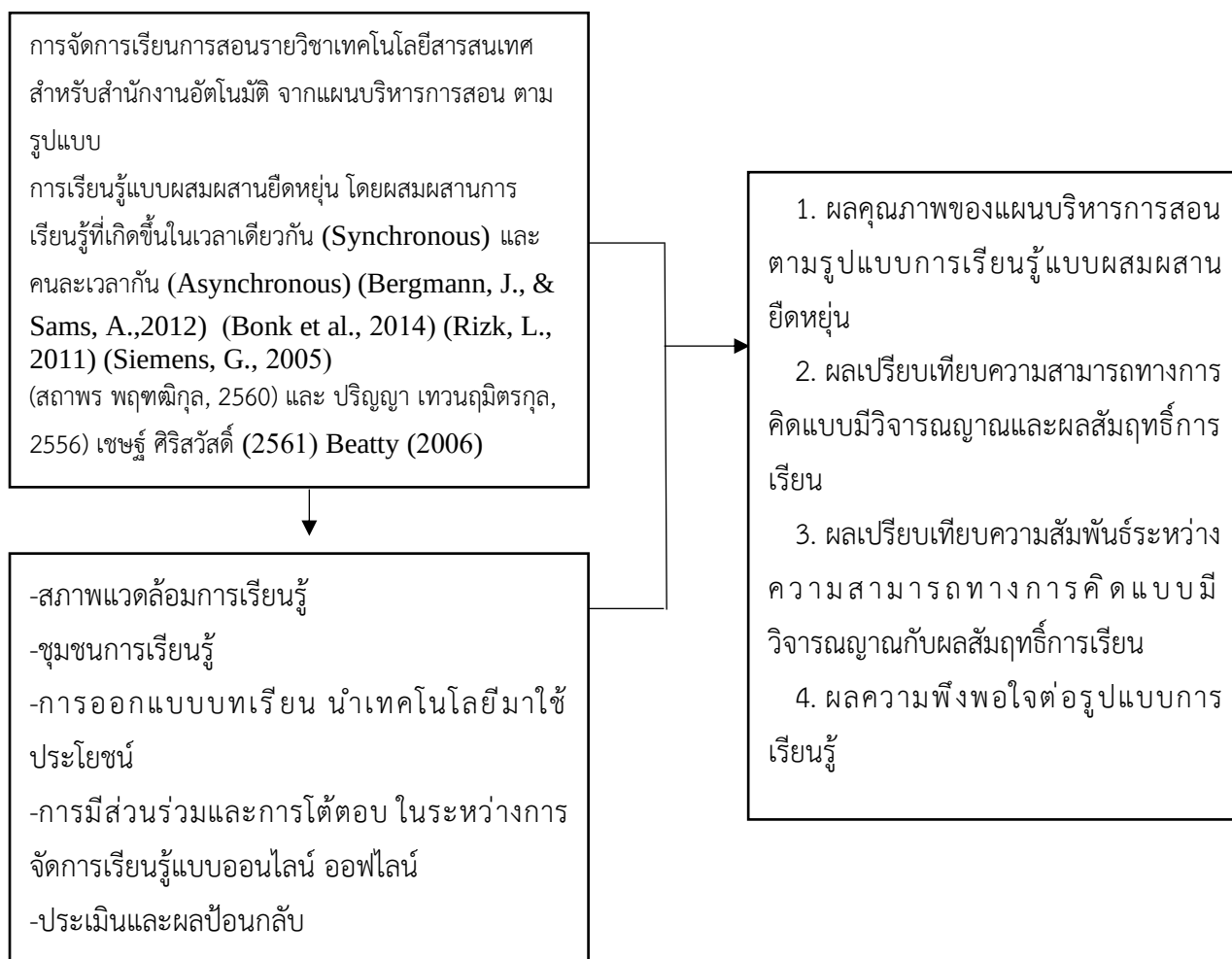
การคิดแบบมีวิจารณญาณ เป็นการพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุผลอย่างรอบครอบ โดยอาศัยหลักฐานข้อสรุป ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ การคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเริ่มจากสถานการณ์ที่ยุ่งยาก ซับซ้อน และจบลงด้วยสถานการณ์ที่มีการพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุผลว่า สิ่งใดมีความสำคัญเป็นสิ่งจำเป็นก่อนจะตัดสินใจเชื่อหรือปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557 : 5) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ การคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรทำ ช่วยให้ตัดสินใจสภาพการณ์ได้อย่างถูกต้อง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นศิลปะของการคิดเพื่อที่จะทำให้การคิดดีขึ้นและชัดเจนขึ้น มีความแม่นยำขึ้น หรือป้องกันตนเองมากขึ้น เป็นกระบวนการของการคิดอย่างมีเหตุผลที่คิดด้วยตนเอง เป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักการของการประเมินและมีหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ ตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และใช้กระบวนการตรรกวิทยา เป็นการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อ หรือสิ่งใดควรทำ ช่วยให้ตัดสินใจ

สถานการณ์ได้ถูกต้องเป็นวิธีคิดอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อ อะไร หรือไม่เชื่อ อะไร ไม่รับด่วนสรุป ตัดสินใจโดยไม่รีรอ ดังนั้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดที่ต้องใช้วิธีการพิจารณาไตร่ตรองข้อมูล เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ต่างๆ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา โดยอาศัยหลักการของเหตุผล เพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุปและการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งในการศึกษาได้มีการวัดความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณจากการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดตรงตามจุดประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ ทั้งในด้านความรู้ สติปัญญา และทักษะกระบวนการ โดย บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 76) กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นของการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงพัฒนาการความสำเร็จของผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอนสิ้นสุดลง นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งในการศึกษาได้มีการวัดสัมฤทธิ์การเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติเพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลคุณภาพของแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆของแผนบริหารการสอน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพแผนบริหารการสอน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้	4.33	0.29	ดี
เนื้อหาสาระ	4.67	0.33	ดีมาก
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.73	0.31	ดีมาก
สื่อการเรียนการสอน	4.83	0.29	ดีมาก
การวัดและประเมินผล	4.44	0.53	ดี
ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนบริหารการสอน	4.67	0.58	ดีมาก
รวมเฉลี่ย	4.61	0.36	ดีมาก

จากตารางที่ 1 คุณภาพของแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆของแผนบริหารการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.61$, S.D.= 0.36) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย (1-3) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.29) รองลงมา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.31) เนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 4.67$, S.D.= 0.33) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.29) ซึ่งอยู่ในระดับดี

2. ผลเปรียบเทียบความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียน ก่อนและหลังเรียน จากแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ แสดงดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังเรียน และการทดสอบค่า t-test

คะแนนสอบ	นักศึกษา	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	30	12.35	3.30	8.70*
หลังเรียน	30	30	17.18	1.32	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียน และการทดสอบค่า t-test

คะแนนสอบ	นักศึกษา	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	30	11.30	3.32	8.72*
หลังเรียน	30	30	19.20	1.29	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ผลเปรียบเทียบความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียน พบว่า นักศึกษามีคะแนนความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความก้าวหน้าของความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น	ความสัมพันธ์ (r)	
	ความก้าวหน้า	ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
ความก้าวหน้าของความสามารถทางการคิดแบบมี วิจารณญาณ	-	0.79**
ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	0.79**	-

**P<.01

จากตารางที่ 4 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความก้าวหน้าของความสามารถการคิดแบบมี
วิจาร์ณญาณกับผลสัมฤทธิ์การเรียน พบว่า คะแนนก้าวหน้าของความสามารถการคิดแบบมีวิจาร์ณญาณ มี
ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ($r=0.79$) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ความรวดเร็ว
ในการทำงานของระบบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความยากง่ายในการใช้ระบบ แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึง พอใจ
ความรวดเร็วในการทำงานของระบบ	4.21	0.84	มาก
ความน่าเชื่อถือของข้อมูล	4.30	0.91	มาก
ความยากง่ายในการใช้ระบบ	4.36	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย	4.33	0.84	มาก

จากตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย
ความรวดเร็วในการทำงานของระบบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความยากง่ายในการใช้ระบบ ภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.84) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความยาก
ง่ายในการใช้ระบบ ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.82) รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=
0.91) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรวดเร็วในการทำงานของระบบ
($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.84) ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

คุณภาพของแผนบริหารการสอน อยู่ในระดับดีมาก ความสามารถทางการคิดแบบมีวิจาร์ณญาณและ
ผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักศึกษา โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
คะแนนระหว่างความก้าวหน้าของการคิดแบบมีวิจาร์ณญาณ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การเรียน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งความรวดเร็วในการ
ทำงานของระบบ, ความน่าเชื่อถือของข้อมูล, ความยากง่ายในการใช้ระบบ ทั้งนี้สืบเนื่องจาก รูปแบบการ
เรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนสามารถผสมผสานกลยุทธ์ในการสอนที่
หลากหลายเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ
ก่อนทำกิจกรรมในชั้นเรียน ผ่านสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีเวลาใน

การทำกิจกรรมในชั้นเรียนมากขึ้น และนอกจากนี้ การผสมผสานเทคโนโลยีสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน สามารถช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น การเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยนได้ตาม สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผสมผสานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (Synchronous) และคนละ เวลา (Asynchronous) เชื่อมโยงด้วย เครือข่ายโทรคมนาคม สามารถเรียนในห้องเรียนและออนไลน์ องค์ประกอบสำคัญจะประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) ชุมชนการเรียนรู้ (Class Community) การมีส่วนร่วมและการโต้ตอบ (Engagement and Interactivity) และการประเมิน และผลป้อนกลับ (Assessment and Feedback) ทำให้นักศึกษามีความสามารถทางการคิดแบบมี วิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่สูงขึ้น โดยการการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ได้เปิดโอกาสให้ นักศึกษาได้มีเวลาในการทำกิจกรรมและเรียนรู้ด้วยตนเองจึงส่งผลให้สามารถระบุปัญหาต่างๆ ได้ดี ซึ่งในการ สรุบบนนิรยถำนักศึกษาไม่มีการศึกษาความรู้พื้นฐานมาไม่มากพอก็จะทำให้ไม่สามารถหาเหตุไปสู่อธิบายได้ เท่าที่ควร ดังนั้นในการส่งเสริมการคิดแบบมีวิเคราะห์ ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการ นิรยถำนักศึกษาให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการคิดแบบมีวิเคราะห์ให้สูงขึ้น และเมื่อพิจารณา ความสามารถทางการคิดแบบมีวิเคราะห์โดยรวมหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย ของกิตติพันธ์ วิบูลศิลป์ (2560 : 888) ซึ่งได้ทำการศึกษางานวิจัยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้ เชิงรุก เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐิณี อุเส็น (2560 : 156-166) ผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ห้องเรียนกลับทางที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเองและเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า จำนวนนักเรียนร้อยละ 80.49 มี คะแนนการคิดอย่างมีวิเคราะห์ เฉลี่ยร้อยละ 78.34 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และจำนวนนักเรียนร้อยละ 82.93 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 80.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยสอดคล้องกับ Delaney (2003 : 11) การเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ สร้างความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วย ตนเอง โดยผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ และความสนใจอยากเรียนรู้ของนักศึกษาเองที่เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบ ที่สอดคล้องกับ Rene Alimisi, Dimitris Alimisis, Emmanouil Zoulias, EDUMOTIVA and Greece (2017 : 22) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้หุ่นยนต์ในการป้องกัน ข้อผิดพลาดและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน โดยเอกสารงานวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาลัทธิฐานการฝึกอบรม ทางปัญญา 2 หลักฐาน ได้แก่ หลักฐานออนไลน์และเรียนแบบเผชิญหน้า ซึ่งผลลัพธ์จากกระบวนการจัดการ เรียนการสอนมุ่งเน้นที่วิธีการเรียนรู้ใช้หลักการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์และแบบโครงงาน จากนั้นนำเสนอ

กิจกรรมการฝึกอบรม เพื่อสร้างความคุ้นเคยและตรวจสอบผลกระทบของกิจกรรมการเรียนรู้ ผลกระทบของหลักสูตรต่อผู้สอนที่เข้าร่วมอบรมตามแนวทางใช้ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด โดยมีการตั้งประเด็นปัญหาจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม ในรูปแบบของเครือข่ายสังคมที่การติดต่อสื่อสารกันอย่างครอบคลุม ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา ประวาลปัทมกุล, วัชรวลี ตั้งคุปตานนท์ และสุนทร วิทุสรพจน์ (2552 : 1-6.) ได้ทำการศึกษาและประยุกต์ใช้แนวคิดคอนสตรัคชันนิสซึมด้วยโรโมบายด์สำหรับการเรียนเขียนโปรแกรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของผู้เรียนพบว่า คะแนนของผู้เรียนหลังจากได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมโรโมบายด์สูงกว่าผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แผนผังหุ่นยนต์อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จึงส่งผลให้เกิดการคิดแบบมีวิจารณญาณที่ทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คชาภุช เหลี่ยมโรสง (2554 : 33) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนมี 6 กิจกรรม ได้แก่ การตระหนักรู้ ปัญหา การค้นหาสาเหตุของปัญหา การกำหนดปัญหาการหาแนวทางแก้ปัญหา การค้นหาข้อสรุป และเลือกวิธีการแก้ปัญหาและการดำเนินการแก้ปัญหา พบว่า นิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน มีความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาภาพรวม อยู่ในระดับมากทั้งความรวดเร็วในการทำงานของระบบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความยากง่ายในการใช้ระบบ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความยากง่ายในการใช้ระบบมีการใช้ภาษาข้อความ ที่สื่อความหมาย ไม่สับสน เข้าใจง่ายและตรงประเด็น และระบบสามารถจัดเก็บข้อมูลการใช้งานและส่งข้อมูลได้บนเครือข่าย ระบบมีการใช้ตัวอักษร สี และภาพที่เหมาะสม และระบบมีการใช้สัญลักษณ์และภาพต่าง ๆ ที่สื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมตามหลักการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและสำคัญที่สุด โดยสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2557 : 55) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีสอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง ที่นำเนื้อหาสาระที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแตกเป็นหน่วยย่อยเพื่อให้ง่ายแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้และนำเสนอแก่ผู้เรียน ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เรียนแล้วตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้ทันทีว่าผิดหรือถูก ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้มากขึ้นตามความสามารถ และสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเกิดจากคุณภาพของแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ ทั้งในด้านจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนบริหารการสอนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง บูรณาการในการเรียนการสอนอย่างเป็นองค์รวม ส่งเสริมความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ

และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นความรู้และเนื้อหาที่เหมาะสม สะท้อนผลต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

การพัฒนาความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในด้านคุณภาพของแผนบริหารการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ ทั้งด้านจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนบริหารการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.61$, S.D.= 0.36) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย (1-3) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ ตามลำดับ โดยความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ นักศึกษามีคะแนนความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความก้าวหน้าของความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ พบว่า คะแนนก้าวหน้าของความสามารถทางการคิดแบบมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ทั้งด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความยากง่ายในการใช้ระบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.84) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความยากง่ายในการใช้ระบบ รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และความรวดเร็วในการทำงานของระบบตามลำดับ โดยความยากง่ายในการใช้ระบบมีการใช้ภาษา ข้อความ ที่สื่อความหมายไม่สับสน เข้าใจง่ายและตรงประเด็น และระบบสามารถจัดเก็บข้อมูลการใช้งานและส่งข้อมูลได้บนเครือข่าย ระบบมีการใช้ตัวอักษร สี และภาพที่เหมาะสม และระบบมีการใช้สัญลักษณ์ และภาพต่าง ๆ ที่สื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมตามหลักการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ชุมชนการเรียนรู้ ในประสบการณ์การเรียนรู้ถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ การออกแบบบทเรียน จะต้องสามารถตอบโจทย์ผู้เรียน ให้สามารถนำข้อดีของเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมและการโต้ตอบ จะต้องมีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและการโต้ตอบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน การประเมินและผลป้อนกลับ จะต้องประเมินและให้ผลป้อนกลับได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ สร้างความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วย

ตนเอง ผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ จากความสนใจอยากเรียนรู้ของผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบ และส่งเสริมการร่วมแลกเปลี่ยนความคิด การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้จากการเตรียมความพร้อมและให้ประสบการณ์ การให้ความรู้และลงมือปฏิบัติ ผลสะท้อนกลับจากการปฏิบัติและการติดต่อสื่อสารแบบกลุ่มและระหว่างบุคคล ผ่านสื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีผู้สอนให้ข้อเสนอแนะ กระตุ้นอำนวยความสะดวก ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่น ควรทำความเข้าใจระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การดูแล ควบคุมการเรียนการสอนในห้องสามารถทำได้ดีกว่าแบบออนไลน์ การปรึกษาและหารือร่วมกัน ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน จากการการค้นหาค้นหาสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริง ผู้สอนควรมีการอธิบายงานและให้ความชัดเจนในเรื่องการส่งงาน ผู้สอนควรจัดตารางเรียนและวางแผนการสอนแบบออนไลน์ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดทำขึ้น

3. การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ควรมีระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียร เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ สภาพแวดล้อมจากภายนอกไม่มีสิ่งรบกวน และมีการอัปเดตคลิปวีดีโอในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสะดวกในการศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่อง

4. ด้านกระบวนการส่งเสริมการคิดแบบมีวิจารณญาณ ต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้สอนควรจัดผู้เรียนแบบคละกลุ่ม เพื่อการเรียนรู้ที่ทั่วถึง และมีการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความคิดเห็นระหว่างกัน โดยบูรณาการใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานยืดหยุ่นในสังคมยุคดิจิทัล เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนสำคัญที่เกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ลึกและกว้าง

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว. (2559). เมื่อ Thailand 4.0 ถูกขับเคลื่อนด้วย Education 2.0. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2562. แหล่งที่มา <http://apps.qlf.or.th/>
- เกษม เมฆินทรีย์. (2559). *โลกเปลี่ยน ไทยปรับ*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯธุรกิจ.
- กิตติพันธุ์ วิบูลย์ศิลป์. (2560). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm shift)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวง.

- คชาภุช เหลี่ยมไธสง. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหาของนิสิตระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจษฎา ประवालปัทม์กุล, วัชรวิลี ตั้งคุปตานนท์ และสุนทร วิฑูรพจน์. (2552). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึมด้วยโรบอมาดส์สำหรับการเรียนเขียนโปรแกรม. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ. 5 (10), 1-6.
- ณัชรินา อุเส็น. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเรียนรู้ด้วยตนเองและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 28 (1), 156-166.
- ณมน จีรังสุวรรณ. (2558). หลักการออกแบบและการประเมิน Instructional Design and Assessment. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผลิตตำราเรียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุปผชาติ ทัพพิกรณ์. (2552). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- ไพฑูรย์ พิมพ์, พรชัย เจตมาน และคณะ (2560). การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 16 (2), 92-98.
- รายงานการวัดและประเมินผลในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2561). ผลคะแนนประเมินในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสำนักงานอัตโนมัติ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์ .
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. Alexandria, VA: International Society for Technology in Education.
- Bonk et al. (2014). Motivations, Achievements, and Challenges of Self-Directed Informal Learners in Open Educational Environments and MOOCs. *Online*. Retrieved from <https://jl4d.org/index.php/ejl4d/rt/prINTERfriendly/195/188>.
- Cusins, P. (1996). Action learning revisited. *The Journal of Workplace Learning*, 8 (6), 19-26.
- Delaney. (2003). *The High School Curriculum*. New York : The Ronald Press. Rene Alimisi, Dimitris Alimisis, Emmanouil Zoulas,
- EDUMOTIVA and Greece. (2017). curriculum for blended (online and face to face) training course for teachers. *Online*. Retrieved from <https://roboesl.eu/wp-content/uploads/2017/08/O2-1.pdf>.
- Rizk, L. (2011). *Learning by doing: Toward an experiential approach to professional development*. Cairo, Egypt.
- Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International journal of instructional technology and distance learning*, 2 (1), 3-10.

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา
เอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี
**Analysis of Component of Academic Administration in the 21st Century of
Private Educational Institutions at Primary Level under
the Office of Education Nonthaburi Province**

กฤษฎรา ยองไย และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Kritthara Yongyai and Sansanee Jasuwan
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : m_citylimit@msn.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี จากจำนวน 51 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis : PCA) หมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Rotation)

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) การกิจและขอบข่ายงานวิชาการ 3) บรรยากาศการบริหารงานวิชาการ 4) ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 และ 5) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; ศตวรรษที่ 21; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this research was to analyze the components of the Academic administration in the 21st century of Private education Institutions at primary level under the office of education Nonthaburi province. The sample in this research were administrators and teachers in private schools. 346 subject were selected on the basis of the stratified sampling technique. The instrument used for collecting data was five-point rating scale questionnaire. Data analysis were percentage, mean, standard deviation, and the components of the Academic administration in the 21st century were derived by exploration factor analysis technique, obtained by Principle Component Analysis and Orthogonal Rotation by Varimax Method.

The results showed that

Factor of Academic Administration in the 21st Century of Private Schools elementary school Under the Office of Education Nonthaburi Province have 5 main factors which are: 1) Leadership in participatory management.2) Academic missions and framework, 3) Academic administration atmosphere 4) 21st century professional teachers and 5) 21st century learning management.

Keyword: Academic Administration; 21St Century; School Administrators

บทนำ

งานบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 33) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือ เป็นภารกิจ หลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้การกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามี ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการบริหารจัดการ เพื่อนำโรงเรียนซึ่งเป็น หน่วยงานในด้านการศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ต้องปรับบทบาทที่จะปฏิบัติในการ บริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา บทบาทต่างๆ ที่ปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนเน้นไปที่การ ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านวิชาการด้านกิจการนักเรียน และรองลงไปคือบทบาทด้านการบริหารงาน บุคคล บทบาทด้านการบริหารงานธุรการ บทบาทด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน ตลอดจนบทบาทด้าน การปฏิบัติอื่น ๆ ล้วนสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ว่าด้วยภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน ดังที่ กมล ภู่งาม (2554 : 9) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การบริหาร หลักสูตร 2) การบริหารการเรียนการสอน 3) การบริหารการประเมินผลการเรียน 4) การบริหารการนิเทศ ภายในสถานศึกษา 5) การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ 6) การบริหารการวิจัยและพัฒนา 7) การ

บริหาร โครงการทางวิชาการอื่น ๆ 8) การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ 9) การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 31) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจงานการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และจากผลการศึกษาของ ที่ศึกษาระดับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และจากผลการศึกษาของ ฐนพร จันทรมัน และคณะ (2564 : 205 - 218) ที่ศึกษาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ทักษะความร่วมมือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะวิสัยทัศน์ และทักษะการสื่อสาร และพบว่าทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยทักษะความร่วมมือ ทักษะวิสัยทัศน์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะความคิดสร้างสรรค์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 68.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรชร วรณสอน (2563 : 147) ได้ศึกษาอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล เพื่อรองรับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า อนาคตตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลเพื่อรองรับการพัฒนาทักษะผู้เรียนศตวรรษที่ 21 มี 12 85 ตัวแปร คือ 1) ด้านปัจจัยสนับสนุน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) ด้านการแนะแนวและการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียน 8) ด้านการวัด ประเมินผล 9) ด้านการนิเทศการศึกษา 10) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) ด้านการประสานงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 12 ด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

ซึ่งจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจังหวัดนนทบุรี ที่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา จากจำนวนโรงเรียน 211 แห่ง พบว่ามีสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 160 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75.83 และไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 51 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.17 ซึ่งผลการประเมินคุณภาพรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) สถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานน้อยกว่าผลการประเมินคุณภาพภายนอกสอง (พ.ศ. 2549-2553) ที่ สมศ. ให้การรับรองมาตรฐานที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกน้อยลง จากผลการประเมินดังกล่าวอาจจะสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารสถานศึกษายังขาดการนำหลักการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นวิธีการปฏิบัติที่สามารถ

ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จหรือการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรก้าวสู่ความเป็นเลิศได้ (ภริณี วัชรสินธุ์ และคณะ, 2555 : 58) ดังนั้นการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อนำองค์ประกอบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา เพราะงานบริหารวิชาการมีความสำคัญยิ่งของสถานศึกษา ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 63) กล่าวว่างานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพครู การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21

จะเห็นได้ว่าบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญกับการพัฒนาทีมงานวิชาการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตลอดจนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเสริมสร้างทักษะคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่ามีองค์ประกอบโดยผลการวิจัยทำให้ได้องค์ประกอบ โดยผลการวิจัยทำให้ได้องค์ประกอบที่สามารถที่จะอธิบายการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี จำนวน 51 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 3,088 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี จำนวน 346 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น 5 เท่าของตัวแปร ซึ่งมี 65 ตัวแปร ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำครั้งนี้ไม่ควรต่ำกว่า 346 คน เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ

เครจซี่ และมอร์แกน (R.V. Krejcie & D.w. Morgan, 1970: 610) แล้วจึงสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าทุกข้อมีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับพบว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.962

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี

3.2 จัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี จำนวน 346 ฉบับ

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

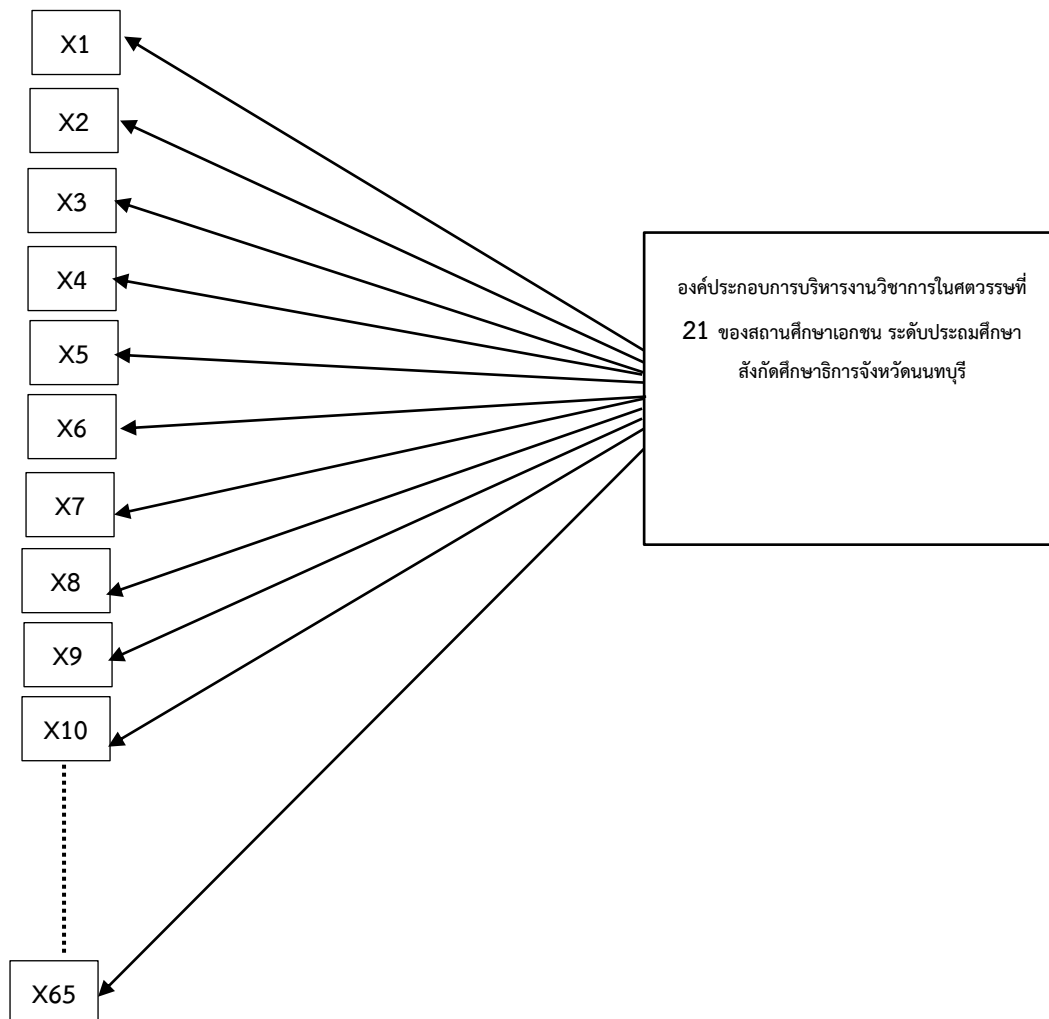
4.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 การทดสอบ Bartlett's test Sphericity

4.3 การทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลด้วยดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin)

4.4 วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ด้วยวิธี (Principal Component Analysis) และวิธีหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Rotation)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 68.20 และเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 31.80

2. ผลการทดสอบค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .959 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ คือ .60 จึงถือว่าข้อมูลในชุดนี้มีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาการทดสอบ Bartlett's test of Sphericity ซึ่งมีค่าไคสแควร์เท่ากับ 19883.456 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงแสดงว่าข้อมูลชุดนี้มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation) แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าไอเกน ค่าร้อยละความแปรปรวน และค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ ในศตวรรษที่ 21	ค่าไอเกน	ร้อยละของความ แปรปรวน	ค่าร้อยละของความ แปรปรวนสะสม
1. ภาวะผู้นำการบริหารแบบมีส่วนร่วม	28.196	43.378	43.378
2. การกิจและขอบข่ายงานวิชาการ	6.550	10.077	53.456
3. บรรยากาศการบริหารงานวิชาการ	2.500	3.846	57.301
4. ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21	1.897	2.919	60.220
5. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	1.524	2.345	62.565

จากตารางที่ 1 พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) มากกว่า 1 ขึ้นไปอยู่ที่ 5 ค่า แสดงว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี จัดเป็น 5 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านภาวะผู้นำการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีจำนวน 15 ตัวแปร มีร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 43.378 มีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 43.378

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการกิจและขอบข่ายงานวิชาการ มีจำนวน 12 ตัวแปร มีร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 10.077 มีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 53.456

องค์ประกอบที่ 3 ด้านบรรยากาศการบริหารงานวิชาการ มีจำนวน 9 ตัวแปร มีร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 3.846

องค์ประกอบที่ 4 ด้านเครื่องมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 9 ตัวแปร มีร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.919 มีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 60.220

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 10 ตัวแปร มีร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.345 มีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 62.565

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ภาวะผู้นำการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในหลักการพูด และการใช้กายภาษาได้ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้ผู้เกี่ยวข้อง เต็มใจปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม อภิปราย กำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ขององค์กร สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตน์ (2556 : 102) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษา คุณภาพของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล คือการที่ผู้นำแสดงความใส่ใจและสร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมสนับสนุน สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน มีการประเมินผลงานที่โปร่งใส มีการสังเกตชั้นเรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ และกระตุ้นให้มีการผลิตนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สอดคล้องกับ กัญญา เพ็ชรนอก (2558 : 30-44) ที่ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ สอดคล้องกับ งามอาจ จูมสีมา และภานุมาศ จินารัตน์ (2562 : 495-500) ศึกษาภาวะผู้นำและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพครูโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารแบบมีส่วนร่วมและคุณภาพครู ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน สิ่งที่ผู้บริหารควรพัฒนา คือ ด้านสมรรถนะ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความรู้ และด้านการตัดสินใจ

องค์ประกอบที่ 2 ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการ พบว่าสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดผล ประเมินผลให้ได้มาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลาย สถานศึกษา มีการประเมินผู้เรียนโดยเน้น การการปฏิบัติ หรือการประยุกต์ใช้ สถานศึกษามีเครื่องมือที่กำหนดกรอบการประเมินทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ กมล ภูประเสริฐ (2554 : 25) ได้กล่าวถึงการกำหนดขอบข่ายการบริหารงาน

วิชาการ ไว้ดังนี้ การบริหารหลักสูตร การบริหารการเรียนการสอน การบริหารการประเมินผลการเรียน การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ การบริหารการวิจัยและพัฒนา การบริหาร โครงการทางวิชาการอื่น ๆ การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ และการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา สอดคล้องกับ อรรถ วรรณสอน และศักดิ์พันธ์ ตันวิมลรัตน์ (2563 : 45) ที่ศึกษาอนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล เพื่อรองรับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นเอกภาพ 12 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านปัจจัยสนับสนุนบูรณาการร่วมกันในระดับนโยบาย 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาควรศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อตอบโจทย์แต่ละพื้นที่ได้เหมาะสม 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีระบบมัลติภาคีตรงกับความต้องการผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้มีความทันสมัยหลากหลาย 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเน้นสร้างเครือข่ายความร่วมมือในท้องถิ่น 7) ด้านการแนะแนวและเสริมสร้างคุณลักษณะเน้นให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการดำเนินชีวิตได้ 8) ด้านการวัดประเมินผลเปิดกว้างให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนผลการเรียนได้ทั้งในและนอกระบบ 9) ด้านการนิเทศการศึกษาควรพัฒนาให้เป็นเครือข่าย 10) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพจากตัวครูภายใต้ระบบวงจรคุณภาพ 11) ด้านการประสานงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 12) ด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะรอบด้านเพื่อการอยู่รอดในโลกศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ดาวไสว ขุนทอง จุมพจน์ วณิชกุล และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ (2564 : 448-463) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 6 องค์ประกอบคือ การบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรการนิเทศการศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการและการประกันคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 บรรยายการบริหารงานวิชาการ พบว่า สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้การนิเทศการศึกษากับสถานศึกษาอื่น สถานศึกษามีการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สถานศึกษามีการอำนวยความสะดวกให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Litwin (1968 : 185) กล่าวว่าบรรยากาศองค์การนับได้ว่ามีความสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการความรู้ภายในองค์การประสบความสำเร็จและยังจะช่วยส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดการจัดการเรียนรู้ บรรยายองค์การ คือการจัดสภาพแวดล้อมภายในองค์การ เพื่อให้เกิดการติดต่อประสานงานระหว่างบุคลากรในองค์การเพื่อป้องกันการขัดแย้งภายในองค์การ โดยการมอบหมายงานให้กับบุคลากรปฏิบัติงานต่างๆ ภายในองค์การเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามภารกิจหรือวิสัยทัศน์ขององค์การ ประกอบด้วย 9 มิติ คือ 1) มิติโครงสร้างองค์การ 2) มิติความรับผิดชอบ 3) มิติการให้รางวัล 4) มิติความเสี่ยง 5) มิติความอบอุ่น 6) มิติการ

สนับสนุน 7) มิติความขัดแย้ง 8) มิติมาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 9) มิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สอดคล้องกับ ฐานิตา อ่วมฉิม (2557 : 272-284) ที่ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในภาพรวมมี 4 ด้าน คือ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ด้านการดำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยร่วมกันส่งผลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และข้อค้นพบจากการวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควรมีกระบวนการเพิ่มทักษะความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานการสร้างความรู้ความก้าวหน้าในอาชีพ และเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีวินัย ขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนากระบวนการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และ ทินกร คลังจินดา และ วลลภา อารีรัตน์ (2558 : 138-147) ที่ศึกษาบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่าบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5 องค์ประกอบบรรยากาศองค์การ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างองค์การ 2) ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 3) ด้านเทคโนโลยีการปฏิบัติงาน 4) ด้านความรับผิดชอบ และ 5) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 4 ครูมีอาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดนอกกรอบ คิดอย่างสร้างสรรค์ ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีการนำเสนอความคิดด้วยวิธีการหลากหลายครูมีการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ครูเข้าถึง เข้าใจ และให้คำปรึกษาได้ ครูสามารถปฏิบัติตนตามระเบียบแบบแผน ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพได้ ครูสามารถเป็น **Coaching and Mentoring** ได้ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 กล่าวว่า จากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนการสอน มาสู่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจุบันก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การเข้าถึงข้อมูลความรู้และเรื่องราวต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ครูจึงไม่ใช่ผู้รู้ของผู้เรียนอีกต่อไป ครูจึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีวิถีหาความรู้ในโลกแห่งความรู้อันมากมายมหาศาลที่ไม่อาจเรียนรู้ได้หมด (วิจารณ์ พานิช, 2564 : ออนไลน์)

องค์ประกอบที่ 5 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการทำงานสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถนำสื่อมาใช้ในการเรียนรู้ได้สถานศึกษามีการสนับสนุนเครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2564 : ออนไลน์) กล่าวถึง บทบาทใหม่ของครูผู้สอนคือการเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ที่ดี มีดังนี้ 1) เป็นผู้จัดบรรยากาศการเรียนรู้ เช่น การจัดชั้นเรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แสงสว่าง ระบบเสียง 2) เป็นผู้แนะแนวทางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองได้เต็มศักยภาพ 3) เป็นผู้เสริมแรง

หรือสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้เรียนมั่นใจและพัฒนาตนเองเห็นคุณค่าและความหมายของการเรียนรู้ 4) เป็นผู้ใช้คำถามเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน 5) เป็นผู้ประเมินให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ของตน 6) เป็นผู้เรียนรู้ไปพร้อมกับศิษย์ ในการศึกษาความรู้เรื่องใหม่ ๆ หรือพัฒนานวัตกรรม 7) เป็นผู้วิจัย ศึกษาปัญหาในชั้นเรียนและแก้ปัญหาโดยการทำวิจัยปฏิบัติการ สอดคล้องกับ วิริยชนา ประชากุล และ ธีรภัทร กุโลภาส (2564 : 1005) ศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของครูในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะใน 11 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาทักษะการจัดการลำดับความคิดระดับสูง ด้านการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านส่งเสริมการพัฒนาชีวิต และทักษะวิชาชีพแก่ผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน และด้านการจัดสวัสดิการและภารกิจแก่ผู้เรียน โดยทั้ง 11 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ สะอึ้งทอง และวัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง (2564 : 73-86) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า ได้แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในแต่ละภาคเรียนเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ 2) ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน 3) ควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย 4) ควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 5) ควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพิจารณานำองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
- 1.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมการให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีทักษะการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา ควรนำองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ไปกำหนดนโยบายทางด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

2.2 ควรนำองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ไปจัดหลักสูตรอบรมระยะสั้นให้กับผู้บริหารและครูในโรงเรียน

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ ควรนำองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 เผยแพร่ต่อสถานศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการพัฒนาผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา

3.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรนำองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ที่ค้นพบ 5 องค์ประกอบไปเป็นตัวชี้วัดการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2554). *การบริหารวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ก.พล 1996.
- กัญญา เพ็ชรนอก. (2558). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*. 10 (1), 30 - 44.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม 2545-2553)*. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของคุรุสภา.
- ฐนพร จันทรมั่น และคณะ. (2564). ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*. 22 (2), 205 - 218.
- ฐานิตา อ่วมฉิม. (2557). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. *วารสารฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 3 (3), 272 - 284.
- ทินกร คลังจินดา และ วัลลภา อาวีรัตน์. (2558). บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 38 (2), 138 - 147.

- ดาวไสว ขุนทอง จุมพจน์ วณิชกุล และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2564). พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*. 7 (2), 448 – 463.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ลัดดาวัลย์ สะอึ้งทอง และวัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 1. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 7 (2), 73 – 86.
- ภริณี วัชรสินธุ์ และคณะ. (2555). *ผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจังหวัดนนทบุรี (พ.ศ.2554-2558)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
- วิจารณ์ พานิช. (2564). *วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.scbfoundation.com>
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- วิรัชนา ประชากุล และธีรภัทร กุโลภาส (2564). ศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของครูในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 16 (2), 1005 - 4491.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1. (2558). *รายงานผลการตรวจติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา*. นนทบุรี : คณะกรรมการตรวจติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อรชร วรรณสอน. (2563). *อนาคตภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดเทศบาล ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปกร.

- องอาจ จุมสีมา และภานุมาศ จินารัตน์. (2562). ภาวะผู้นำและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพครูโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 16 (1), 495 – 500.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30 (3), 610.
- Litwin GH, Stringer RA. (1968). *Motivation and Organization climate*. Boston: Division of Harvard University Graduate School of Business Administration.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง ชุ่มชื้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกันหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

↑		ระบุนามเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)
	1. นิ้ว	
← 1 นิ้ว	ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)	→ 1 นิ้ว
	Articles English (14 pt)	
		ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)
		หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)
		Name - Surname of Article author (12 pt)
		Agency (12 pt)
		E-mail (12 pt)

	บทคัดย่อ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน 350 คำ)	
		
	คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt)	
	Abstract (14 pt)	
	(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....	
		
	Keywords : 3-5 words (12 pt)	
	บทนำ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	สรุป (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	เอกสารอ้างอิง (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	1 นิ้ว	
	↓	

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขลิท ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิมิตร. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

(.....)

คำบารุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

.....
(.....)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

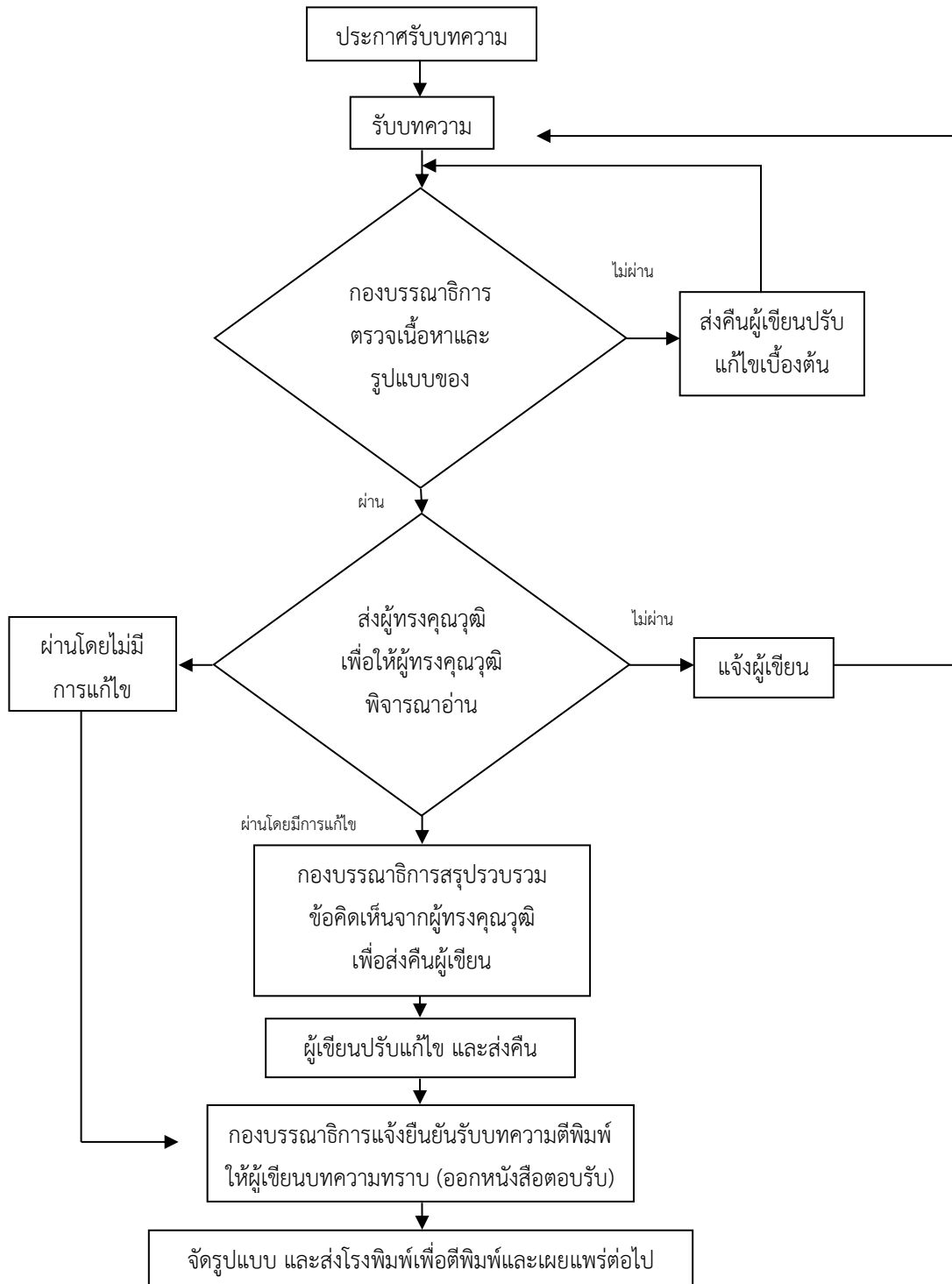
ID : Line

E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์ Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน

5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น

2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้าง

ถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์
ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.
2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.
3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.
4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).
5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.
6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.
7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.
2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.
3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.
4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.
5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.
6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.
7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.
8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRkSA/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

